

نہو دیوی کویستان

گیای نہ مر

یہ شار کہ مال

و: رہ سوول سولتانی

أبو علی الطریدی

www.igra.ahlamontada.com

بہرگی سیہم

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

نہو دیوی کویستان

گیای نہمر

یاشار کہمال

و: رہسوول سولتانی

بہرگی سییہم

وهزارهتی روشنبیری و لاوان به‌ریوه‌به‌رایه‌تی ده‌زگای توژیینه‌وه و بلاوکردنه‌وهی موکریانی
گشتی رۆژنامه‌نووسی و چاپ و بلاوکردنه‌وه
به‌ریوه‌به‌رایه‌تی بلاوکردنه‌وهی هه‌ولیز

● **نوم دیوی کۆرتستان (گیای نهمر)**

● نووسینی: یاشار که‌مال

● وه‌رگێرانی له تورکییه‌وه بۆ فارسی: ره‌زا سه‌ید حوسینی و جه‌لال خوسره‌وشاهی

● وه‌رگێرانی له فارسییه‌وه: ره‌سوول سولتانی

● نه‌خشه‌سازی ناوه‌وه: (باران)

● به‌رگ: جینگر عه‌بدو له‌جه‌بار

● چاپی یه‌که‌م: ۲۰۱۱

● تیراژ: ۱۰۰۰

● نرخ: سی به‌رگ ۱۵۰۰۰

● چاپخانه: وه‌زارهتی روشنبیری و لاوان

● له به‌ریوه‌به‌رایه‌تی گشتی کتێبخانه‌کان ژماره‌ی سپاردنی (۹۹۴) ی سالی (۲۰۱۱) ی پێنداره‌.

زنجیره‌ی کتێب (۶۰۶)

نوم کتێبه و کتێبه‌کانی وه‌زارهتی

مالپه‌ر: www.mukiryani.com

روشنبه‌ی له‌سه‌ر نوم مالپه‌ره به‌رتنه‌وه

نیمه‌یل: info@mukiryani.com

www.Kurdchp.com

نەمۆ كاتەى مەمى دىك رۆژ بە رۆژ لە
توورەهيان وەك شىتى لى دى و خۆى پى ناگىرى.

۱

مەمى دىك گورج خەنجەرەكەى لە كالان دەر كىشا. دەمى خەنجەرەكەى لە بن تريفەى
مانگەشەو كەدا برىسكايەو. جوغزىكى گەورەى بە ژوور سەريەو كىشا. مەمى دىك، وەك
هەلۆى رەو زان كە چۆن نامادەى گرتنى نىچىرەكەيەتى، ناوا گيانى لە بەر يەك كىشايەو. لە جىنى
خۆى دەريەپى و ھەر بە ماسولكەى لە بەريەك كىشاو و بە لاقە لەرزۆكە كانيەو جوولەى لى بىرا.
ھەموو گيانى وەك تۆپەلنىك قورقوشم قورس ببوو.

مانگەشەويكى خۆش بوو. دارەكان و گژ و گيا و بەرزى و نزمىيەكانى زەوى و
گردۆلكەكان، وەك زيو دەدرەوشانەو و دەتگوت زياتر لە بەر يەك دەكشىنەو و ھەراوتر
دەبنەو. تاريكەكەى سەر شيو و دۆل و رەو زەكان رەنگى شىرى ھەبوو و سىبەرى
رەو زەكانى ئاناو رزاي دەخستە سەر رووبارەكەى جەيجان. رووبارى جەيجانىش ھىمن و لە
سەرخۆ وەك زيوى تىواو بەسەر دەشتە كاكى بە كاكىيەكەدا، لە سىبەرى رەو زە
بىتجوولەكاندا ساتىك لە چاو ون دەبوو و دواى تىپەرىن بە نىو رەو زەكاندا، ديسان پىچ و
گەو كەكانى خۆى دەگرتەو بەر و دەخوشى.

خشپەى پىيەك وردە چەو كەكانى دەبزواند و لە شيوە تاريكەكەو دەھاتە سەر و وردە وردە
نزىكتەر دەبۆو، مەمى دىك سات بە سات دلە خوربەكەى پتر دەبوو. دەنگى خشكان و بزووتنى
بى برانەوئەى چەو كەكان ماو بەك ھەر وا بىسترا و لە بن تريفەى مانگەكەدا دەنگى دايەو. نەو
دەنگانە ساتىك دەتگوت لە دوورەو و لە قوولايەكانەو دىن و ساتىك دەتگوت ھەر لەو
نزىكانە و لە پەنا گوئى خۆيەو دەبىسرىن.

دهنگی پټیه که تاوټیک له شیوه که دا برپایه وه. بیده نگیسه که بالټی به سهر دهورو بهر دا کیتشا، به جوړټیک کاتټی شوان خه له تینه یه که له چلټیکه وه فری و چووه سهر وشکه لټیک، دهنگی فری بالټی هات. له نه کاو تارمایی پیاوټیکی زل و چوارشانه له لای شیوه که وه دهر کهوت. مہمی دیک، گورج، خوټی گه یانده پشت گردټیکی نزیکه نه وی. تارماییه که ورده ورده ده هاته پټشه وه. تا پتر ده هاته پټش، که له گه تتر و نیتوشان پانتر و به سامتر ده بوو. وه که په لامار بدات، کوټ ده بوټوه و قه له مبارزی ددها و ده کهوت و هه لده ستایه وه و دیسانه که بهر ز ده بوټوه و یه که به مهیدان له سهر عه رزه که راده کشا و له نه کاو دهر دپه ری و وه که تو فانیټیک له مہمی دیک نزیکه ده بوټوه. تارماییه که چهن دی نزیکه تر ده بوټوه، ماسول که کانی مہمی دیک خاوتر ده بوونوه و گیانی سر و بیټیزتر ده بوو.

ترس وه که ناروټیکی ورده ورده هه لټیچی، نو قمی ده کرد. تینی له ده ست و پټی دا نه ما. نه و خه نجه ری له نیواره وه توند توند به ده ستییه وه گرتبوو، لټی بهر بوټوه. ده سته کانی سر بوون و ته زوویان پټدا ده هات. داهاته وه و به ده سته کوته له نیټو گه لا و خه زه له وشکه کاندای خه نجه ره که می دوزییه وه. دمی خه نجه ره که می له بهر تریفی مانگه که ساتیک دره وشایه وه و ترووسکایی لټی پرا. ده سته کانی مہمی دیک زور به توندی ده لرزین و ورده ورده نه و له رزینه هه مو گیانی نه وی ته نییه وه. تارماییه که هه را بهر دپرووی ده هات. هات و به بهر ده میدا تیټپه ری و ساتیک ته نییا لاقه ده ریټه کانی له وی مانه وه که هه نگاهی بهر زیان داربشت. لینگه رهش و بهر زه کان دهر پویشتن و ده هاتن و شه پوټلیان ددها. لقه کان هاتنه پټشتره وه و وه دیوارټیکی رهش پټش چاریان گرت. مہمی دیک نیتر له سهر پټی خوټی رانه گرت. لاقه کانی نه ویان پټی رانه گیرا. به سپایی له بن پنچکه که و له سهر عه رزه که کهوت. به خوټی گوت: "نه حله ت له دایی و بابت هه ی خه نجه ره که... نه حله ت له دایی و بابت هه ی خه نجه ره که... نه حله ت له دایی و بابت هه ی خه نجه ره که..."

نه حله ت له دایی و بابت هه ی ترس. نه مجارهش سهری نه گرت."

تارماییه که له میټر بوو دور کهوت بوټوه که مہمی دیک وه خوټی هاته وه. هه میسه هه را بوو. ده ست و پټی مہمی دیک بی هیټر ده بوون و به گوټی نه ویان نه ده کرد، بوټیه مہمی دیک سه فہری پټی نه ده کوژرا.

روټیکی به بهر و بوړانی زستانټی وه بیر هاته وه. سه فہر تازه له راوی گه رابوټوه و مہمی دیک له بن داره توه که می بهر دهر گای مالی سه فہر چاره پټی بوو که له مالی بیته دهری. زور له وی چاره پټی بوو، له پی ده سته کانی دهوررانه وه و ماسول که کانی شیتانه له بهر یه که ده کشانه وه. به لام

هەر ئه‌وه‌نده‌ی سه‌فه‌ر له‌ مائه‌که‌ی هاته‌ ده‌ری، ئه‌و له‌ نه‌کاو قه‌له‌می ده‌ست و پێیانی شکان و دیسان هه‌موو گیانی شه‌لالی ئاره‌قه‌ بوو.

له‌ پشت پنجه‌که‌وه‌ کره‌وشمه‌ی کردبوو و هه‌شتاش وه‌ک میژژکه‌ ده‌له‌رزی. ده‌له‌رزی و مشتوی خه‌نجه‌ره‌که‌ی به‌ هه‌موو تین و توانای خۆی له‌ مستیدا ده‌گوشی: "ئه‌مشه‌و هه‌ر ده‌بێ بیکوژم. هه‌ر ئه‌م شه‌و، ئه‌مشه‌و ئاخ‌ر شه‌وه‌ ... ئه‌گه‌ر ئه‌م کابرایه‌ نه‌مری، ئه‌من نه‌جاتم نابێ."

بریسه‌که‌یه‌ک له‌ به‌ری پێیه‌وه‌ هات و به‌ ئه‌ژنۆیدا گه‌یشه‌ گه‌نه‌کانی. رێک له‌و کاته‌دا دلی تێکه‌ڵ هات. چیی وای نه‌ما‌بوو پرشێته‌وه‌.

قه‌ت نه‌یده‌توانی ئه‌و تێهه‌لدانه‌ی خوارده‌بوی، له‌بیر خۆی به‌ریته‌وه‌. هه‌رگیز... هه‌رگیز... ئه‌و داره‌ی له‌ سه‌ر تاشباشی وه‌لی خوارده‌بوی که‌ حه‌وت گه‌ژنه‌ نوور، هه‌نده‌ی سپیداریک به‌ دواوه‌ی بوون و شه‌ویان وه‌ک رۆژ رووناک ده‌کرده‌وه‌، هه‌ر ئه‌و که‌سه‌ی روخساری له‌ ئاو زولا‌تر بوو، هه‌ر ئه‌و که‌سه‌ی چو‌و بوو که‌وتبووه‌ گه‌ڵ چل سواری غه‌یبی. ئه‌و تێهه‌لدانه‌ی عومه‌ر، پیاوه‌ زه‌به‌لاحه‌که‌ی سه‌فه‌ر له‌وی دابوو. دوا‌ی ئه‌وه‌، سه‌ مانگ له‌ جێدا که‌وتبوو و خوین ده‌میزت. چما ده‌کرێ ئاوا به‌ قه‌ستی کوشتنی له‌ یه‌کێک به‌ده‌ی؟ ته‌نانه‌ت ئه‌و عومه‌ره‌ وه‌حشیه‌ش ئه‌وه‌نده‌ بێ به‌زه‌ نه‌بوو، سه‌فه‌ر، ئه‌و دوژمنه‌ به‌خوین تینوه‌ی تاشباش عومه‌ری ناچار کردبوو. ده‌ر و دراوسی له‌ ده‌وری جیویانه‌که‌ی کۆ ببوونه‌وه‌ و گوته‌بویان: "مه‌می دیک به‌و ده‌رده‌ ده‌چی، پتی ده‌مری، تف له‌ رووی ئه‌و سه‌فه‌ره‌ کافره‌." دایکه‌که‌ی به‌س ده‌گریا.

مه‌می دیک نه‌مرد، به‌لام رزگاریشی نه‌بوو. که‌ هه‌ستایه‌وه‌، نه‌چوه‌ نێو ئاوه‌دانی. سه‌یری چاوی هه‌یج که‌سه‌شی نه‌کرد. هه‌موو کاته‌کانی ژیا‌نی به‌ چۆڵ و چیاوه‌ بوو. شانس‌ی خۆی راوچی بوو و له‌ چیاو چۆلان به‌ ته‌نیا‌یی راوی ده‌کرد و هه‌یج پێویستی به‌وه‌ نه‌بوو بجێته‌ نێو خه‌لگی. له‌ شه‌رمان، رووی نه‌بوو سه‌یری دایکیشی بکات:

"هه‌تا سه‌فه‌ر نه‌مری ئه‌و ده‌رده‌ به‌رم نادا. ده‌بێ بیکوژم بۆ ئه‌وه‌ی بتوانم بچمه‌ نێو خه‌لگی و سه‌ر هه‌لینم."

گه‌لی رۆژان خه‌نجه‌ره‌که‌ی تیژ کرده‌وه‌. خه‌نجه‌ر وای لی هاتبوو مووی ده‌کرد. له‌ شه‌وه‌ به‌فراوییه‌کانی زستانیدا هه‌تا که‌ره‌ی به‌یانی له‌ پشت ده‌رگا‌که‌ی سه‌فه‌ر هه‌ر چاوه‌ری بوو. خوینی له‌ به‌ری ده‌ستانی زا و ده‌ستی به‌ خه‌نجه‌ره‌ مشتوو سه‌ده‌فیه‌که‌یه‌وه‌ ره‌ق هه‌لات. له‌ شه‌وه‌ به‌ به‌فر و بۆزانه‌کاندا گه‌لی جارێ سه‌فه‌ری بۆ هه‌لکه‌وت. له‌رزی و بوورایه‌وه‌ و

خه نجه ره که ی له دهستی بهر بۆوه و کهوته سهر به فره کان و هیچی له دهست نه هات. توور په بیه که ی دیسان به گرتو بوو.

ناخریه که ی گوتی: "لهو سهرمای زستانه دا و له نیو نهو بهر و بۆرانه دا پیاو تاقه تی نامینی هینده چاوه ری بی و ناوا هیچی پی ناکری. یه کهم رۆژ که بهره و چوکوراوا داده گه پرتین، شهرت بی له سهر خاکه که ی چوکوراوا له خوینی بگه وزینم."

که بهره و چوکوراوا دا گهران، بر وای بهوه هینابوو، که نیتر دهست و پی بیتهیز نابن، به لام دیسان تین و هیزیان لی برایه وه.

مه می دیک ناخریه که ی له بهر دم دیوار یکی رهش و بی برانه وه دا مایه وه. له ته شقی بیتهیواییدا بوو. به خۆی گوت: "ده بی خۆم بکوژم و ده شیکوژم."

نه ی نه گه کاتی خۆکوشتنیش دهست و پی شل بووبانه وه چی؟ بهره و لای تار مایه که که وتبووه ری. دووسه سی سه د شه قایتیک رۆشیتبوو، گه بیبوه در که لانه که وه. درک و پینکۆل بن پینیانان دارووشاند و ده لینگی شه لواره که یان بریک هه لته لیشانند. بۆنی گه لای بابا دم به ولاتی وه ربوو و له لایه کیشه وه بۆنی نه عنا و زه لکاو تیکه لآو ببوون. بۆنی گه می دروینه کراو و گولی کلکه ریتوی شه وه که یان ناخنیبوو. بۆن و بهرامه کان و مانگه شه وه که ش تهر بوون.

مووچرکیکی وه ک شوکی کاره با له گیانی مه می دیکدا هات و تیبه ری. بۆ ساتیک له شوینه که ی خۆی کرووشمه ی کرد و راوه ستا. وه ری که وته وه. چه ندی ده چوه پیشت، و چه ندی پتر بۆنی کلۆش (لاسکه گه نم) سی هه لده مشمت، ورده ورده وه خۆ ده هاته وه و ماسوولکه کانی دیسان ده بووژانه وه.

که گه یشته نزیک دیاره تووه کان، ته واو وه خۆ هاتبۆوه و ماسوولکه کانی ته واو توند ببوونه وه. له کویره رتیه که وه بهره و نیومالی چۆمه که رۆشیت و په ریبه وه و له گردیک وه سهر که وت. نهو بهری گرده که کۆنه گۆرستانیکی لی بوو. چاوه کانی نووقاند و له وی دور که وته وه. که سهری هه لته سهری کرد دیسان گه راوه ته وه نیومالی چۆمه که، که ریک و بهرین و پر له چه وی سپی سپیه. هیچ پی سهر نه بوو. ناوه که ی نه وی هه ده گه یشته گویزینگان. ره وه ماسی رهنگا وره نگ به زگه بریقه داره کانیانه وه ده هاتنه سهر ناوه که و ده تگوت ده یانه وی له ناوه که بیته ده ری.

تار مایه که له دم چه مه که، له سهر بهردیک دانیشتبوو و لاقه کانی خستبووه نیو ناوه که وه. پشتی له مه می دیک بوو. شانه پانه کانی له شانی بنیاده میکی زه به لاه ده چوون. مه می دیک

به خۆی گوت: "خۆ کویتخا سه فەر هینده زل نییه. به لām ده لێن بنیادهم له بهر تیشکی مانگه شهو، گه وره تر دینه پیش چاو. له تاریکیدا بنیادهمه کان چوار پینج هیندهی خۆیان دینه پیش چاوان. ئیستا له وانیه نه منیش ده نه وندهی قه لافه تی خۆم دیار بم." نه وهی چهند جارن له بهر خۆیه وه دووباره کرده وه و متمانهی به خۆی کرد.

له پشت سه ری تارماییه که وه، دارێکی ناروه نی لێ بوو که نیوه راسته که ی هولۆل ببوو. به سه ره په نجه ی پینان خۆی گه یانده پشت داره که. مشتوی خه نجه ره که ی له ده ستیدا گو شی و ریک له و کاته دا که ده یویست خۆ به تارماییه که دا بدات، دیسان شل بووه و داهیتزرا. ده تگوت "تا" و نۆبه تیتی لێ هاتوه، دانیش.

ماسییه کی گه وره له بهردهم تارماییه که وه سی جارن له ناوه که دا خۆی هه لآویشت و بهر زگه سپی و زیوینه که ی له بهر تریفه ی مانگه که دره وشایه وه. تارماییه که سه ری هه لیتنا و سهیری ماسییه که ی کرد. ئیتر خیسکه به ردیکی هاویشته نه و شوینه ی وا ماسییه که خۆی لێ هه لآویشتبوو.

مه می دیک جار به جار تووره تر ده بوو و تف و نه حله تی له خۆی ده کرد. خۆزگه ده ست و پینی تین و توانای نه وه یان تیدا بوایه و ناوا هه لته له رزیبایه. خۆزگه توانیبای بچیته پیشی و خه نجه ره که ی هه تا مشتووه که ی له پشتی رۆ کردبایه، ریک له راستی دلایه وه... نه و کات خوینه که ی به ناوه که دا شۆ لاوگه ی ده به ست. ناوه که سوور هه لده گه را.

ره شاییه که هیچ نه ده جوولا... خۆزگه توانیبای به نووکی په نجه کانی... به بی ده نگه ی... نه و کاته تارماییه که هاواری ده کرد: "ناخ، ناگرم تینه ربوو". دوا ی نه وه ده تگوت له شو تینکی نه وپوه ده نگه ی هاواری "ناخ، ناگرم تینه ربوو گو ی لێ بوو.

مه می دیک له پشت داره که وه له خۆی نووسا، به لām نه ی توانی هه ستی. به گا گۆلکی و چنگه که ره به ره و ناوه که خوشی. هه وللی دا یه ک دوو لویج ناو بخواته وه، به لām ده سه ته کانی وا ده له رزین ناوه که له نینوان په نجه کانییه وه رژایه نیو کراسه که یه وه و به و ناوه ی له له بی ده ستی کردبوو، نه ی توانی ته نانه ت لیه کانی شی ته ر بکاته وه.

هه تا ناواری دایه وه، سهیری کرد کابرای ده م ناوه که رۆیشتووه. له چاو تروو کانی کا ون ببوو. باشه یانی نه و کابرایه خیتو بوو؟ شه ی تان بوو؟

که بزربوونه که ی کابرای دیت، ده سه به جی وه خۆ هاته وه. له رزینه که شی ره وییه وه. ده ره پری و ده ستی کرد به را کردن. نه گه ره له و ساته دا سه فه ری وه ده ست که وتبایه، نه و له شه چه په ل و

گه ماره‌ی به خه نجران داده پیتژت. وهك بیژنگی لی ده کرد. به دهم رووباره که دا رایده کرد و چه وه کان له بن پیانییه وه درده پهرین، به لآم که سی نه دۆزییه وه.

"ناخ، نه گهر ئیستا ده ستم بکه وتایه... ئیستا... ههر ئیستا... ئیتر نه دهستی ده لهرزین و نه گیانیسی شل ده بۆوه.

پاژنیی رقه کانی ژانیان ده کرد و بنی پیی ده برژایه وه. که سه فەر لیی دابوو و له هۆش خۆی چوبوو، سه فەر به ناگری چه رخه که ی په نجه گه وره ی لاقه کانی سووتاندبوو. ههر چهنده بیتهوشیش بوو، به لآم که په نجه گه وره ی سووتابوو، له نه کاو ده پهریبوو... وا راجله کیبوو، وهخت بوو سه ری وه میچی تهویلکه بکه وی.

بیری کرده وه: "نه وه له سال تپه پریه... لهو رۆژه ی وا سه فەر منی کوشت." نه و جار به ده نگیتی که بهرز له سه ر بیر کردنه وه که ی رۆیشت: "سه فەر سالتیک و سی مانگ له وه پیش کوشتمی... ریک سالتیک و سی مانگ له وه پیش... نه منی کوشت... کوشتمی."

ژان و نازاریک هه موو گیانی برژانده وه. ریک وهك نه وی رۆژه که... نه و رۆژه ی نه وه نده ی لی درابوو له مردنی گه رابوو وه... ههر کاتیک بیری لهو رۆژه ده کرده وه، ناوی لی ده هاته وه. له جیتی خۆی وشک ده بوو و جینگلی ده دا. ههر دوو هیلکه ی گونه کانی ده گرتن و خۆی گرمۆله ده کرد. ماوه یه که ههر وا لهرزی و مووچرکه ی پێدا هات.

که وه خۆی هاته وه، شنه بایه کی نهرم هه لی کردبوو و مانگ چوبوو به بن هه ورانه وه. له گۆشه یه که وه دهنگی خسه خسی قامیشه لانه که هاته گوی. هه ستایه سه ر پی، بهو ریگه یه دا که هاتبوو گه رایه وه.

"سه فەر کوشتمی... نه منیش ده ی کوژمه وه... نه منیش نه..."

گه یشته دراوی ناوه که. له نه کاو له سه ر جیتی خۆی وشک بوو. تارماییه که ههر لهو شویتنه لاقی خستبووه نیو ناوه که وه که پیشتر لیی دانیشتبوو. ههر وا په نجا هه نگاویک لییه وه دورر بوو. به خۆی گوت: "وهختیه تی... سه فەر هۆشی له شویتنیکی دیکه یه. هه له و هه لکه وتروه..."

به لآم له گه ل گوتنی نه و قسانه دا دیسان گیانی شل بۆوه و له سه ر عه رزه که دانیشته. سه فەر هیچ ناوری نه دایه وه که سه یریکی بکا.

سه فەر هه ستا، باویشکیکی دا و باسکه کانی لیک کردنه وه. قرچه ی نیسقانه کانی هات. هات و به به رده می مه می دیکدا رته بوو. ریک لهو ساته دا مه می دیک زۆری هه ول دا

ههستی و خهغهره که ی له پشتی رۆ بکا، به لām چیی زۆری له خۆی کرد، نهیتوانی له جیی خۆی بچوولی. سه فەر هات و رابورد و لهو دیو گژ و گیاکانهوه له چاوان ون بوو.

مه می دیک هه رای کرد: "جهسته می من... جهسته می من... نهوه بۆچی وات لی هاتووه... هه ی زۆلی... چۆن شتی وا ده بی؟ هه رچییه کت پی خۆشه بیکه... هه ر چۆنی پیت خۆشه شل بهوه... نه من سه فەر هه ر ده کوژم..."

لهو جهنگه یه دا سه فەر گه رایه وه و جارێکی دیکه ش له جییه که ی خۆی دانیشه ته وه و نهو ماسییانه ی دایه وه بهر بهردان که له ناوه که دا خۆیان هه لداویشته. مه می دیک چیی سه یری ده کرد، تارماییه که له بهر چاوانی گه وره تر و گه وره تر ده بۆوه و بهو راده یه ش ترسه که ی ناخی چرتر ده بۆوه.

"نهینییه که هه یه لهو سه فهره دا، که راماتیك هه یه. چ بکه م؟ له کیسم ده چی وه ک ناو... وه ک شه ی تان... وه ک جنۆکه... نه من ناتوانم بیکوژم. باشه، نه ی چ بکه م؟ بۆم ناکوژری..."

"هه ر به راستی کی دیویتی که سیک بکوژیت بهو تاوانه ی نهو ئیسیکی گیانتی شکاندووه؟ کوشتن به تۆله ی تیه لدان؟... زۆر نییه؟..."

"به لām نه من لای که س سه رم هه لئایه. که خه لکی سه یرم ده کهن، وه خته ببه تۆکیتک ناو و به عه رزیدا بچه خواری. نه ک ناتوانم بچه لای زوله یخا و بیدوینم، لای نهو هه ر سه یرشم هه لئایه... به لām چار چییه؟ له ده ستم نایه. تین و هیتزم نییه. خواجه ئیتر نهوه چ کاریکه... خه ریکه تیندا ده جم... نهوه چ ترسیکه؟"

وه ک گوئی بزینگیته وه: "ترس نییه... ترس نییه" گوئی هه لئخت. دهنگه که برایه وه.

رووبه رووی یه کتری روه ستابون. مه ودا ی نیوانیان نه ما و لووتیان به لووتی یه کتریدا ته قیه وه. گوئی دایه شوپه شوپی ناوه که. دهنگی ته راکتۆریک که له دووره هه لکرا، شه وه که ی داگرت. ترۆمبیلێک رابورد و تیشکی چیراکانی له ره وهزه کانی دا و رووناسکی کردنه وه: "ناناره رزا" ی لسته وه. ساتیک لهو رووناکاییه دا مانه وه و چاوه کانیان به شهواره که رتن و نه یان توانی یه کتری و ناوه که و قامیشه لآن و داره چناره کان بیین.

پۆلیک بالنده به نیو رووناکیه که دا وه ک هه ورێکی ره ش به سه ر سه ریاندا تیه پرین. مه می دیک دیسان گیانی که وتبۆوه له رزین. له رزینه که ی سات به سات توندتر ده بوو. نهو له رزینه گیانی شه که ت کرد.

مانگ خه ریک بوو ناوا ده بوو و خاک ده تگوت هه ناسه ده کیشی، به تووره ییه وه له رزی و له بهر یه ک کشایه وه و راچله کی و مه می دیک ی گر دا.

سەفەر که له تاریکاییه کهدا دیسان زلتر ببوووه، له جێی خۆی ههستا. باوئشکینکی دا و قرچەیی نیسقانه کانی هات. له گهڵ باوئشکه کهیدا باسکه کانی وهك بالی ههڵۆیه کی گهوره، له تاریکایی شهوه کهدا له بهر یهك رهوینهوه. که باله کانی هێتانهوه خواری، ههنگاوێکی بهرزى بهرهو مەمی دیک نا. مەمی دیک نەدەجوولا. نەیتوانی را بکا و پێیه کانی شل بوونهوه و پرستیان لی برا. لک و پۆی دار چناره که هێندهی تاریکایی شهوه کهی لی هاتبوو و به ژوور سهری مەمی دیکهوه ناسمانی داپۆشیبوو. ماسییه که سی جار له ناوه کهدا خۆی ههلاویشت. سی جار وهك برووسکه بهرهو ناسمان چوو.

سەفەر به سهر سهری مەمی دیکهوه راوهستاوو و ورده ورده گهورهتر دهبووه. دواى شهوه لهوی دوور کهوتهوه.

له دووره دهنگیکی بیست:

"وس وس وس، مەمی دیک، براله بێدەنگ، وس وس شهوه تۆی؟ شهوه لهوی چ ده کهی؟ قسم له گهڵ بکه. کهس نامدوینتی... لانیکه تۆ بـمـدوینـه... تاشباش نۆغلو رایسپاردوه کهس قسم له گهڵ نهکا. هیچ مهخلووقینک نهمدوینتی، تهنا تهت جانوهه و دهعبای کیتویش. باشه تاشباش کهی وهلی بووه؟ نه گهر وهلی بوايه چما له بهفر و بۆرانیدا رهق ههڵدههات و ده مرد؟ تاشباش نۆغلو مردووه... مردووه..."

ههر لهو ساته دا، لهرزى لی برا. له نهكاو وهك بهردیکی له قۆچهقانی دهرجوویی، له جێی خۆی ده ربه پری. مشتووی خه نجه ره کهی له دهستیدا رێک گوشی. خوین له دهسته کانی گهرا. به هه موو تینی خۆیه وهه هوارى کرد: "تاشباش نۆغلو نه مردووه. خه یال نییه، راستییه. خه یال نییه، خه یال نییه... نه مردووه... نه من دیتم. دیتم ده رۆیشت و ههوت تۆ په له نووری گهوره وهك ههوت کیتو به دویدا دهخشان. نهوم دیت که پیده کهنی و نووره کانی پشت سهری شه پۆلیان ده دا."

سەفەر به دهنگیکی نهرم و هیدی، نهرم و نیان و پر له میهره بانى و لاوانده وه گوتی: "نهو مردووه، رۆله گیان، نهو مردووه و نوور و تیشکه کانیسه مردوون و تاشباش نۆغلو... نه تۆ بروا به قسمی من بکه و قسم له گهڵ بکه. مرد... نووره کانیسه مردن. خاکیش ده مری، ناوه کانیسه... وهلییه کانیسه ده مرن."

له نهكاو تارماییه گهوره که، تهنا تهت گهورهتر له سه فهریش هات و وهك دیوارێک له بهردهمی راههستا و باوئشکی دا. دهسته کانی وهك بالی ههڵۆیه کی گهوره شهوه کهیان داگرت.

بالتی ھەلۆکە ناسمانی داپۆشی. شەو، بال، لک و پۆی دار، تیشکەکان و تارمایی.... ھەر ھەمووی چوون بە یەکدا و تیکەل بوون.

مەمی دیک نیتەر نەیتوانی بگەریتەوھ یان بیتەوھ و شل بیتەوھ. خەنجەرەکەمی دەستی بەرەو پیتش خۆی ھاویشت و بریسکایەوھ و لە تاریکاییەکەدا جوغزیتکی سووری باریکتەر لە شەوھ تارەکەدا کینشا کە لە ھەموو بلتسەییەک باریکتەر بوو. خەنجەرەکە لە گوشتی نەرمی ئەو جەستەییەدا کە بەبی دەنگی لەسەر عەرزەکە درێژ ببوو، رۆچوو و ھاتە دەرەوھ و دلۆپ دلۆپ خویژن لە دەستەکانی مەمی دیکەوھ چۆرانەوھ سەر لم و خۆلەکە. خۆل و لەکە خۆننەکەمی ھەلمشت.

سەرگەردانبوونی مام خەلیل لە
کێلگەکانی لۆکەدا بە شوێن خەلکی
گوندەکە ی خۆیدا.

۲

خەلگەکە ی گوندی ئینجەجیک کاتی وەرێ کەوتن بۆ لۆکەپنینهوه، مام خەللیان سواری
نەسپێک کرد. نەسپەکە پیر و لەر بوو، بەلام هەر چۆنێک بێ مام خەللی دەگەیانده چوکورواوا.
زینێکی چەرکەزیانەشیان لەسەر پشتی دانابوو. زینەکە ی کۆنە بوو. چەرمەکە ی تلێش تلێش
بیوو و رەنگ و گۆلی پێوه نەماوو. بەلام دیسانیش هەر نەرم بوو.
مام خەلیل قیت و قنچ لەسەر پشتی نەسپەکە دانیشتبوو و لە پێش کاروانەکەوه
دەرۆشت. کۆنە قەمچییە کیشی بە دەستی چەپییەوه بوو. ئەو دەستە ی قەمچییە کە ی پێ
گرتبوو، وەك سوارچاکە ناودارەکانی جاران، لە سەر ئەژنۆی چەپی خۆی دانابوو. سینگی
دەردەپەراند و دلێ کەیلی خۆشی و شادی بوو: "ئا بەوانە دەلێن پیاو، جوامێر ئەوانەن، ئەو
گوندییانە ی ئینجەجیک. کورە خۆ لەو گوندە کاولەدا کەوتبوومە دەست بنیادەمی وا کە هیچ
قەدریان نەدەزانیم. کەوتبوومە بەر دەستی ئەو مریتمۆکە قەچەیدە. قەچە ی حەوت عەشیرەتان.
دەست ئەو سەفەرە هیچ و پووچە چلمنە و ئەو تاشباشە گەمژەیدە. تۆبە، تۆبە تازە پێ لەو
گوندە نایمەوه. تۆبە دەکەم و تازە سەیری ئەو سەگانە ناکەمەوه... تۆبە... تۆبە..."
ئێستا، لە سەر پشتی ئەو نەسپە و لە پێشەوه ی ئەو کاروانەوه حەزی لی بوو لانیكەم
مریتمۆک ناوای ببینی. خۆزگە کە دەگەیشتنە چوکور، لە سەر دوو رێیانەکە، تووشی
گوندییەکانی یالاک بوايەن، چ خۆش دەبوو. مریتمۆک ئەوئەدی پێ سەیر دەبوو، چاوی

دەردەپەرىن. لەوانەش بوو تووشیان بن. لە خۆشیی ئەو هیوايەى كەوتبوو دەلییهو قەمچییەكى لە ئەسپە سپییەكەى دا.

بەبى ئەوئى بۆ ساتىكیش هیواى مام خەلىك بېریتەو و بەبى ئەوئى تووشى ئەو گونديانەش بن، گەيشتنە چوكوور. سواربوون لە ئەسپى سپى بە زىنى چەركەزىيانەو و قەمچى و قیت و قنج و دانیشتنەكەى لە سەر پشتى ئەسپەكە ھەر ھەمووى بۆو خەون و خەيال...

لە دەورووبەرى كۆسەرەلى، لە كىنگەيەكى گەورەى يەكىنك لە ناغاكاندا داہەزىن. يەكەم جار بوو گونديەكانى ئىنجەجىك لەوئى لۆكەيان دەرنییهو. لە سالتەكانى پيشوودا لە لای يورەير لۆكەيان دەرنییهو. لۆكەچارەكان بە پیت و بەروبوو بوون. قۆزاخە ھەر يەكى ھىندەى لەپى دەستىك كرابوونەو. ھەموو دەشتەكە سپى دەچۆو، دەتگوت بەفر بارىو. مام خەلىل سەيرى دەشتە سپییەكەى كرد و گوتى:

- ئای لەو دنيايە برالە، ئای لەو دنيايە جەبار، ئەو دەمى ئیمە گەنج بووین، بەخوای مەزرای ئاوامان بۆ ھەلگەوتبايە و لۆكە ئاوا پشكووتبايەن و چوكووراوا ئاوا سپى ھەلگەرابايە، رۆژى سەد كیلۆ لۆكەمان كۆ دەكردەو.

جەبار گوتى:

- دنيا زۆر پيش كەوتووە. خەلكى ئىستای چوكوور تەنانەت كەلگەتەرىش بوون. سالتى سالان ھەموو بستەبالا بوون. وا نەبوو؟

مام خەلىل بە خۆشییەو گوتى:

- كورە بەو حالەى ئىستاشمەو، بىست كیلۆ ھەر كۆ دەكەمەو.

جەبار:

- ئەمنیش...

مام خەلىل كە لە گوندەكەى خۆيان رايكردبوو و پانای بردبوو بەر گوندى "ئوزوون دەره"، وختىك سەر ھەلدىنى گەيشتووەتە ئاوانى ئىنجەجىك. خۆشى نەيدەزانى و لە بىرى نەمابوو كە چۆن بە ئوزوون دەره دا تىپەريو و رەق ھەلنەھاتوو و چۆن لەو تارىكە شەردا كە بەفر و بۆزان وەك دەوارى شەر دەيسووړاندەو، گوندى ئىنجەجىكى دۆزىبۆو؟ جگە لەوئى چۆن توانىبووى خۆى بگەيىتتە مالى جەبارى برادەرى؟... ھەر ئەوئەندەى لە بىر بوو كە چا و ھەلدىنى، سەير دەكا جەبار ئەو پىدەكەنى و بەسەريدا نووشتاوەتەو و كووپىك چاى گەرمى بە دەستەويە و ھەلمى لى ھەلدەستى:

- جەبار، ئەمن چىم بەسەر ھاتوو؟

- چىت بەسەر ھاتوو خەلىل؟...

- نهوه چهند روژه ليرهه؟

- پازده روژتيك دهبي... .

هر نهو روژه له نوين و جي هاته دهري و هر نهو روژه هممو خهلكي نينجهجيك له دورى كو بوونهوه و مام خهليل دهستي كرد به قسه كردن:

- نهوان شيت بوون. هر له بچووك و گهورهوه، له حوت سالان هستا هستا سالان هر هممو شيت بوون. تاشباشيش شيت بووه، كوئخا سه فريش. نهو مريموكهش يه كسهر تيك چوه. هر نهو روژانه دهبيسته نهوه كه خهلكي نهو گونده يه كتران كوشتوه و يه كتران خواردوه. نهوه دهبييني، خهبره كه دهبيسته نهوه كه نهو گونده جووقه واري لي براوه و چول و هول بووه. نه گهر بيستانهوه هيچ بيتان سهير نهبي.

هممو روژي حه قايله تيك يي كه نيناوي بو خهلكي نهو گونده هه لده به ست و بو خهلكي گونده كه دهبيگيرايه وه و خهلكه كه نهونده پنده كه نين ده بوورانه وه. به لام چهندي به گالته وه مه سه له كه دهبيگيرايه وه ده كرد، روژ به روژ له خهلكي يالاك پتر به قيندا ده چوو. هممو جارتيكيش قسه كه خوي ناوا ته واو ده كرد: "چوني تاشباش گوتويه تي هر وا دهبي. نهو گونده ماري به سه ردا ده باراي و خهلكي نهو گونده هر يه كه و ماريك هه لده لووشي. مريموكيش و تاشباشيش... ." خهلكي نينجهجيك چهند پتر پرسياريان لي ده كرد، بويان روون نه ده بووه كه نهو كابرايه بوچي نهونده ري رق له خهلكي گوندي يالاكه. ده يانگوت:

- خوا بوخوي ده زاني نهو خهلكه هيچ و بووچهي يالاك چييان به سه ر نهو بيره پياوه هيناوه كه ناوا لهو به فر و بوژانه دا ملي ريهي گرتوه و به پير مهرگه وه چوه. هر خدا ده زاني. مام خهليل له دم ناگردانه كه پالي لي دا به وه. له ماتي وه ده ر نه ده كه وت. جار و بارهش به تر سه وه سه رتيكي ده ره وه ده كرد و له جي خوي ده ره په ري و ده يگوت: "ده مكوژن. نهو هيچ و بووچانه ده مكوژن، نهو فيرعه ونانه يي يالاك ده مكوژن."

ده يگوت و له ترسان جينگلي ده دا. لهو ناخرسيانه دا خويشي لي نه ده كه وت. لانيك هم حه وتوي جارتيك و داواشي له هممو خهلكي نينجهجيك ده كرد گهر دني نازاد بكن. ده يگوت: - نه من په نام هينايه گونده كه نيوه. گونديك كه شير و ماست و ههنگرينه كه يه بيتي فيلانه*، بهو داره سه نه و به رانه يه وه، بهو سه وله كيتويانه يه وه، بهو خهلكه باشه يه وه كه دلي كه س

* به بيتي فيلانه: واته زور و زه ونده.

ناشکیتنن. به حالی سهگ گیانی نیوه زیندووی خۆم گه یانده ئینجه جیک و لای خه لکه که ی. به لام دیسان رزگارم نه بوو. جه بار بۆ من له برا نزیکتره، خوین و دلمه، کهس له نه سپ دزینی ناتوانی بلی جه بارم. ته نانهت نه منیش. ئیستاش نه وه هاتووم و په نام هیناوه ته ماله که ی نهو، دیسانیش رزگارم نه بوو. دیسانیش نه متوانی گیانی شیرینم له دهستی خه لکی یالاک رزگار بکه م. وه رن گهردنم نازاد بکه ن. نه مپۆش نه مکوژن سبه ی هه ر ده مکوژن.

"نهنگۆ نهو زالمانه نانا سن... هه ر نایاناسن. نه من بوومه هۆی نه وه ی نه وان درهنگ بچه نه لۆکه رینی. نه وانیش نه سپیان نه دامی. نه منی پیر و په ککه وته بهو قوونه خاوتنه مه وه، چۆن ده متوانی هه تا چوکور به پێیان له گه لیان برۆم؟ ناچار بووم درهنگ بیان به مه چوکور. که گه یشتنی، خه لکی دیهاته کانی دیکه، کینگه به پسته کانیان گرتبۆوه و به سه ر خۆیاندا دابه شی بوون و خه لکه که ی ئیتمه شه ده ست له گونان درێژتر، ته نانهت کیلۆیه کیشیان بۆ خر نه بووه وه و سه ریان له دوو نام که له توپه تم بکه ن. نه منیش رام کرد و چوومه وه ئاره دانی. له کادینه که ماندا خۆم شارده وه. نهو حاجیه چلمنه نه وه به ملی شکاوی کورمه، هات و له وی دۆزمیسه وه و ده سه بجی چو به هه موو خه لکه که ی گوت نه وه تا باهم له کادینه که دا خۆی شارده وه ته وه. خه لکی گونده که به پانه وه، به ژن و مندال و گه وه و بچوکه وه، هورووژ میان بۆ هینام و جلوسه رگیان له به رمدا تیتۆل تیتۆل کرد. له نه کاو سه یرم کرد نه وه ناگرتکی گه وه ی هینده ی جی خه رمانیکیان له نیوه ندی ناوایی کردوه ته وه و ده یانه وی رووت و قووتم بکه نه وه و بمخه نه سه ر کله که ی. گوتم "نه ی خواجه گیان فریام که وه" و رامکرد و بۆ ده رچووم. چیی خه لکی یالاک بوو و مریمۆ کیش له پیش هه مووانه وه، نهو قه چه به ی میله تان، سه ریان له دوو نام و نه یانگرتمه وه. راسته ڕی رویشتم و له نه شکمه وته که مدا خۆم شارده وه و دوایش هاته ئیره. په نام بدن... دالده م بدن."

بهو جۆره زستان تیپه ڕی. ترسه که ی مام خه لیل خه لکی ئینجه جیکیشی گرته وه. نه وانیش نهو گومانه دایگرتن و پێیان وابوو هه موو شه وی به هه زاران کهس په لاماری گونده که ده دن و له پیشدا مام خه لیل و دوا ی نهو هه موو نه وان سه رده پرن. هاوین هات و تیپه ڕی. هیشتاش هه ر ده ترسان و به درێژی هاوینیش ترسه که یان پتر بوو. زۆربه ی نه وان گالته یان به ترسه که ی خۆیان و مام خه لیلیش ده کرد. له گه ل نه وه شدا نه یانده توانی له بیری بکه ن.

هه وتوو که پیش پشکووتنی قۆزاخه به ره و چوکور داگه ران. که گه یشتنه چوکورواوا، ده شته که یه کسه ر سپی داگه رابوو و یه ک په له شی نه مابوو. ته میکی سپی و یه ک ده ست به سه ر چوکور کشابوو.

ئەو شەھەى گەيشتنە چوگور، مام خەللىل لەوانەىە دواى سالىك، ئەوە يەكەم جارى بوو بە خەيالىكى ناسوودەو دەنووست. كە لە خەو ھەستا، رووناكى كەردبۆو و خۆر لە كەل دەركەوتبوو.

گوندىيەكان لە لايەكى مەزراكەو دەستيان كەردبوو بە لۆكەرنىنەو و دەستەكانيان وەك مەكىنە كارى دەكرد. مام خەللىل لە جىيى خۆى ھەستا. ھەرچەندە ھەزى لى بوو بچىت و لە نىو دارە گەزەكاندا داينىشى و بە دەم جووتنى گەلا بۆغۆشەكانى دارگەزەو كارەكەشى بكات. ھەر جارىكى دەگەيشتە چوگور، ھەر واى دەكرد. بۆ يەكەم جار نەرىتى خۆى شكاند و بەبى ئەوەى دەست و دەموچارى خۆى بشوات و خۆى سووك بكاتەو، چوو نىو لۆكەرنەكانەو. دەستەكانى ئەو ھەر وەك شارەزاي كەردنەو گرىپوچكەى رىشمەى نەسپەكان و بەنەكان بوو، ئاواش شارەزاي لۆكەرنىنەو بوو. لە نىو ئەو كۆگا لۆكانەدا كە ھەتا نىوەرۆ كۆيان كەردبوونەو، كۆگاي مام خەللىل لە ھىي ھەمويان گەورەتر بوو. ھەمووان سەيرى ئەو كۆگايانەيان دەكرد و سەريان لە دەستبەردى مام خەللىل سوور مابوو:

- ئەو تەمەنە و ئەو دەستبەردە!!!!

- دووكەل لە كۆتەرەدار ھەلدەستى...

مام خەللىل سى رۆژى رەبەق بەبى راوستان، بەبى ئەوەى بە خەيالىكى ناسوودە لە سەر خاكەكەى چوگوراوا خۆى بەتال بكاتەو و دەستىك بە ئاوى بگەينى، شەوى سىھەم رۆژ، لەو شىوەدا كە نووستبوو، بە ھىمنى لە نىو دار گەزەكانەو خىبە دەروە و ھاتە لاي كۆگا لۆكەكان. ماوہىەك لە سەر ەرزەكە درىژ بوو و چاوەرى ما و ئەوجار ھەستا و ئەو كۆگا لۆكەپەى كۆى كەردبۆو، خستىبە سەر كۆگاي جەبارى برادەرى. ماوہىەك راوہستا، كۆگاي جەبار دوو ھىندەى لى ھاتبۆو، سەيرى كەرد و گەراپەو و كەوتە رى. پىي ناىە رىبەكى پىر لە خۆلەو. لاقەكانى ھەتا گويزىنگان لە خۆلە نەرم و فىنكەكەدا رۆچوون.

گۆرانىيەكى خەمىنى وەبىر ھاتەو. لە ناخىدا جۆرە تەنبايى و بىكەسى و بۆشايەكى ھەست پى كەرد. كە خۆر دەركەوت، گريانىك ئەوكى گرت. چەند دۆپە فرمىسكىك لە چاوەكانى ھەلۆھەرىن و دواى ئەو ھەش تەواو بوو. پىكەنى و بەخۆى گوت:

- كۆرە مام خەللىل لە ژنت خراپتر بەسەر ھاتووە... لە ژن خراپتر.

لە كىلگەكەى تەنىشتيانەو، گوندىيەكان كە لە جلوبەرگەكانيانەو ديار بوو خەلكى تۆرووسن، لۆكەيان كۆ دەكردەو. چووە لايان. شەلالى نارەقە بوو. پالەى لۆكەش ھەموو

شەلالتی ئارەقە بوون. گەرماکەى بە تەوژم بوو. سلأوى لى كىردن. ھەر ھەموو كرىكارەكان قىت بوونەوھە و سەپىريان كىرد و دىسان داھاتنەوھە و لە سەر كارەكەيان بەردەوام بوونەوھە.

مام خەلىل كە لە نىوياندا بە تەنى ماىەوھە، لە پىرەپىاويك چوھە پىشى و پىسى:
- برالە، پىسارىك لىت ھەبە.

پىرە دەستى لە كارەكەى ھەلگرت و گوتى:

- پىسارىكەت بكە با بزائم چىبە برا.

مام خەلىل بزەبەكى ھاتى و دەموودەست بزەكەى سەر لىوانى رەبىبەوھە. نىوچاوانى تىك نا، بەلام ساتىك دواتر دىسانىش بزەكەى لە لىوى گەپاىەوھە و گوتى:

- ئەتۆ ناوى گوندى يالاكت بىستوھە؟ ئەمن خەلكى ئەوئەمە. مام خەلىلم پى دەلئىن. خەرىكە بە شوئىن گوندىبەكانى خۆماندا دەگەپئىم. ئەتۆ دەزانى لە كوئى خەرىكى لۆكە رىنەوھەن؟

پىرە پىاوەكە بە سەر سوورماوئىبەوھە پىسى:

- ئەتۆ مام خەلىلى؟ ئەو مام خەلىلەى گرىپوچكەى كۆت و بەندان دەكاتەوھە و كام دەرگا

قامە دەبىشكىنى و تەنانەت ئەسپى پادشا و كوئىرئوغلوش دەدزى و دەبىا ئەتۆى؟

مام خەلىل كە دىتى پىرە ئاوا دەبىناسى، زۆرى پى سەپىر بوو. گرىانىك لە ئەوكى گىرا.

شەپۆلى گرىانىك ھات و گىانى لەرزاند و ھەر ئەوئەندەى پى گوترا بلى:

- ئەمنم.

ھەر قسەبەكى دىكەى كىردباىە، زۆر زۆر دەگىرا. پىشى لە پىرە پىاوەكە كىرد و خىرا لەوئى

دوور كەوتەوھە. پىرە و پالە ھەموو پىشتىيان قىت كىردەوھە و راوھستان و سەپىريان كىرد كە بە

خىراىى دوور دەكەوتەوھە. مام خەلىل لە مەزراكان چووبووھە دەرەوھە و گەبىشتبەوھە سەر رىگەكە

و غارى دەدا. ھەم غارى دەدا و ھەم دەشگىرا.

"مام خەلىل ھەلۆى كوئىستان، چۆن دەبوو تووشى بەو رۆژە رەشە بى؟ تف لە تۆ ھەى دىنيا.

كاولى بى دىنيا.

لەو ھالەدا كە بە خىراىى دەپۆشىت، تووشى گەنجىكى چوارشانە بوو كە ھەموو قۆبەچەكانى

كراسەكەى كرابوونەوھە و تووكە رەشەكانى سىنگى دىيار بوون. ردىنى رەش و گلوگلوو و

چاوەكانىشى درشت و پىر لە توورەبى بوون. مام خەلىل لىنى دىرپۆنگ بوو. گەنجەكە وا دەپۆشىت

تەپوتۆزى لە عەرزەكە ھەلئەدەستاند و دەتگوت دەبىكىلى.

"هه ی ی ، مام خلیل، نه تۆش به گهنجی ناوا بووی. وهك باز. ئیستاش كهس سهیریشت ناکا. ته نانهت كه سیش نایه ویت بتکوژی... ناگری دهدهم. نهو گونده گر دهدهم و دهیسووتینم. با بزائم دیسان به پیایوم دانانین."

رئیواره كه نریك بوۆ. مام خلیل لایدايه قهراغ ریگه كه. كه به لایدا تیپه ری، به دهنگینکی خۆمانه وه گوتی: راوهسته براله. "رئیواره كه راوهستا. كه له گهت بسو. متمانه به خۆی له روخسارییه وه دیار بوو. سه ری سمیلی لای راستی له لای چه په ی دریتتر بسو و شوپر بیۆه به لای چه ناگیدا. مام خلیل ههستی پی کرد. تیسکی له كاكوژه ره شه كه ی كه وتیوه سه ره تویلی و لوول بیوو. كاكوژه ره شه كه ی نهو روخساره پیوانه و تووره و له خۆباییه ی پرێك مندالانه نیشان ده دا.

مام خلیل دلێ زۆر به توندی لیتی ده دا. به سه ره خۆیدا زال بوو و گوتی:
- هه ره بۆی براله. کاری چاكت كرد راوهستای.

رئیواره كه پرێك گه شایه وه. شه لالی ناره قه بوو و هانكه هانکی بوو.

- خه لکی یالاك له كام كیتلگه ن؟ نه من مام خه لیلی گوندی یالاكم.

گه نجه كه نیوچارانی تیك نایه وه و وهك پیشووی لی هاته وه:

- كوپه نه من هه ره ناوی نهو گونده شم نه بیستوهه تا بزائم خه لکه كه ی له كووی لۆكه خپ ده كه نه وه. و دهستی وا راوه شانده ده تگوت میش هه لده فریتی.

- نه ته ناوی مام خه لیلته هه ره نه بیستوهه كه نه سپی شا و پادشا و شاباز و ناغاكان و ته نانهت نه سپی كویر نۆغلووشی ده دزی و ده رگای له شكانه هاتوی به ناسانی ده كرده وه و زنجیری قایمی ده سانده و گرتیو و چكه ی ده كرده وه؟

رئیواره كه ی ساتیک سه ری سوور ما، به لام ده سه به جی وه خۆ هاته وه و بزه یه کی هاتی.
بزه یه کی میه ره بانانه كه هه موو روخساری داگرت و گوتی:

- هه ره نه شم بیستوهه. نه من له ژیا مندا نه سپ دزم نه دیتوهه. گرتیو و چكه ی كوۆت و پاوانیش هه ره نازائم به چیش ده لیتن.

دیسان وهك پیشوو كه ده تگوت میش له خۆر ده رده كا، باسکی راوه شانده وه و كه وته ره ی.
دهستی له رۆندا رهش ببوو، مام خه لیل نه وه شی لی نه شاردرایه وه. به دهنگینکی به رز گوتی:

- كوپه سهیری نه وه، سهیری نه وه، سهیری نهو مل شكاره درۆزنه بكه. چاو چاو، نهو دهسته پیس چه ورا نه ی. نه گوندی یالاك ده ناسی و نه ناوی مام خه لیلی بیستوهه. كوۆت و

سندمیشی نه دیتووه. سهیری بکه. نای لهو کهره. نه تو بهو نه قلتهوه لهم دنیا به دا چ ده که می؟ سه گی سه گباب ههر وا به ره لالا به ره لالا ده خولیتته وه و بهو ده ست و سه ر و ده موچاوه روژناویسه وه. بهو نه قلتهوه دیاره ههر وا به ره لالا و سه رگهردان ده بی. تف،... گوندی یالاک ناناسی. ناوی مام خه لیلیشی نه بیستووه. کوره نه تو یان نه قلت نییه، یان زۆر زۆر که ری، بۆیه ناوا سه رگهردانی. له پییده شته که می چوکوراوادا به سه ر و ده موچاوی چهوره وه...

ههتا کابرا له چاوان نه دیو بوو، مام خه لیل ههر وا جنیوی پی دا و نه وه ندهی گره ماند ههتا لیتواره کانی زاری که فینان کرد. لهو جهنگه یه دا عاره بانه یه که لهو لایه وه ده رکوت که کابرا به ره وه نهوی رویشتبوو. گه نجیکی نزیک به شانزه سالانه ی تیدا دانیشتبوو و هیشووه تریه کی پی بوو که دنهک ده نک ده بخوارد. که چاری به مام خه لیل کهوت گوتی:

- سوار به مامه گیان.

نیتر مام خه لیل وه که گنجیکی گورج و گۆل خۆی خسته سه ر عاره بانه که و له دلای خۆیدا گوتی:

"نه سپیتکیانی سپیبه و یه کیان کویت. نهو جووته پتکه وه له عاره بانه بکرین، خیری پتیه وه."

نهوچار به خۆی گوت:

"به لام نه تو ش درۆزنیکی سهیری ها خه لیل... دوریش نییه. له وانه یه ههر به راستی خیریشی پتیه بی. نیمه چوزانین نهو دنیا به بهری به کویتیه. چ شتیک به فهره و چ شتیک بی فهره."

گه نجه که هیشووه تریه که می بۆ راداشت و فهرمووی کرد. مام خه لیل تریه که می لی وه رگرت و سه رینکی کرد. گه نجه که چرکه یه که دهستی راده گرت و سه رینکی ده ور به ری خۆی ده کرد و نهوچار ده نکه تریه کی ده خسته زاریسه وه. مام خه لیلیش وه که نهو دهستی پی کرد. گه نجه که پرسى: "مامه گیان، نهوه له کویتیه بۆ کویت."

مام خه لیل نهیتوانی بلتی نه من مام خه لیلیم و به دواى خه لکی یالاکدا ده گه ریم. خه لیل زۆر که یفی بهو گه نجه هاتبوو و نهیده ویست نیوانیان تیک بچی. گه نجه که نیگایه کی شاد و گه شی هه بوو، چاوه کانی درشت و دره وشاوه بوون. نه رم و نیانی له روخساریسه وه ده باری. سه ر و گوینلاکی نوعی خۆل و خاک بوون. چه پکی له کاکۆلی که وتبووه سه ر نیوچاوانی و له بن تیشکی خۆره که دا خورمایى ببوو. ورده ورده تووره یه که گیانی مام خه لیلی ده ته نییه وه. خۆ

نه گهر نهو گونده به قورگيراره تاقه گهغچنكي ناواي تندا بوايه، مام خهليل له چنگي مهرگ نهجاتي دهبوو. وهلامی دايهوه:

- خهريكم را دهكهم. دهيانهوي بكوژن رۆله گيان، دهيانهوي خويتم بخۆنهوه و كهولم بكنه. دوژمن زۆر زالمه رۆله گيان، وهزعم زۆر شر و شپهزهيه كورم. نهوجار بۆي گيترايهوه كه چۆن گونديهكان رووتيان كرووهتهوه و ويستويوانه بيخهنه نيو تاگروه و گوتيشي چۆن بهناي بر دووهته بهر گوندي ئينجهجيك. جا نهو جاره باسي خهلكهكهي ئينجهجيكې بۆ كرد.

- سهيرم كرد نيوه شهوه... پينج كهسي ملهور نهوه به دوومدا ده گهرين. پينج تارمايي وا بهره و لام دههاتن ههر مه پرسه. يه كيتكيان ده يگوت: "كوره لي سي گهرين نهو پيره لي قهوماوه. هانا ي هيناوهته بهر نهو گونده." نهويتر وهلامی دايهوه: "تيمه خهلكهكهي يالاك به ليمان داوه، جا چونكه ساغ بوينهتهوه دهبي نهو پيره پياوه بكوژين." نهمن دهسبهجي له پشت پۆله گهزيك خۆم مات كرد. هاتن و سهيريان كرد كهسي لي نييه. نهمن ههتا بهياني ههر وا له بن پنچكيتكهوه خۆم خزانده سهر پنچكيتكي ديكه ههتا خۆم گهيانده ريگهكه و خهريك بوو ده رۆيشتم كه نهتۆ به عاره بانكهتهوه گهيشتيت و سوارت كردم. كوره بنيادهمي باشي وهك تۆ هيچ كات چاو له دهست و جهوجييان به كهس نابي. حهزهرتي خدۆ ههميشه يار و پشت و پهناي خهلكي باشه. كه حهزهرتي خدر بيهوي دهستي يه كيك بگري، نيتر خهمت نهبي. دلنيا به يارمهتيي تۆش دهكات. خۆ دياريشه له بهر چي. يهكهم له بهر نهوهي نهسپيكت كووته و نهويترت سپي.. نهوهش بهخت و شانسي پتوهيه.

گهغچه كه پرسى:

- باشه مامه گيان، ئيستا نهتۆ دهتهوي بجيته كوي؟
مام خهليل تاويك راوهستا و خهيال ههليگرت. نهوجار پيكنهني و گوتي:
- له شوينيك ده گهريم مهرگي لي نهبى و مهرگ نهتوانى بگاته نهوي.
دهسبهجي حالتهتي روخساري گؤرا. جۆره خهم وپه ژارهيهكي تاز له روخساريدا دهركهوت.
دهست و ليوهكاني دهلهرزين. گهغچه كه دووياتهي كردهوه:

- شوينيك دهستي مهرگ نه يگاتي؟ جا نهوه كوويه دهستي مهرگي ناگاتي؟ پاشگهز بۆوه لهو قسهيه چونكه هيچي لي تينه گه بيوو. ديسان روخساري مام خهليل گهش بۆوه و به پيكنه نينهوه گوتي:

- خۆ ئەگەر بزانم، ھەر چرکە ساتیکیش چیبە راناوەستم و دەچم.
 ھەر دووکیان ھیشووہ تریبەکانیان خوارد و تەواویان کردن.
 مام خەلیل دلەراوکیتی بوو. ناخۆ دەکرا جیتی خەلکەکە یالاک لەو گەنجە بپرسی؟ لەو
 گومان و دوودلییانەدا بوو کە لە دوورەوہ پۆلینک پالەمی لۆکە رنینهوہی دیت. دەسبەجی خۆی
 لە عارەبانەکە فریدایە خوارەوہ و گوتی:
 - ئەمن دەجمە لای ئەو گوندییانە. لەوانەبە مەرگ دەستی بە لای ئەوان رانەگا.
 گەنجەکە ھیشووہ تریبەکی گەرەھێ دیکەشی لە زەنبیلەکە یەنا دەستی ھەلگرت و دایبێ
 و گوتی:
 - ھا مامە. ئەتۆ زۆر لەر و لاواز بووی. بێت و ئاوا بپۆی، مەرگ زۆر زوو دەستی
 دەتگاتی.
 مام خەلیل ھیشووہ تریبەکە وەرگرت و گوتی:
 - بەخێر چی کورم. یاخوا بەردی سارد و گەرمت نەبەتە سەر ری. چاوەکانت مەج دەکەم.
 ئەوجار بە خێرایی بەرەو کینلگەمی لۆکەکە وەرێ کەوت.

خەلکی یالاک دەگەنە

چوکورواوا.

۳

نیزگیلەکان وەك بلیسەى گپ گەیشتەبونى و مەودای نىوان خانووەکانیان پپ کردبوو. گوندی یالاک جەوجۆلى کۆچکردن بەرەو چوکورواواى تى کەوتبوو. گوندی، لە مندالى حەوت سالانەوێ هەتا پیری حەفتا سالانە ئۆقرەیان نەبوو. هاتوچۆ و قریوێ و دەنگەدەنگ... گوندە کە قیامەتیک بوو. هەموو سالى کاتى کۆچکردن بەرەو چوکورواوا گوندەکان ئاوا دەبوونە قیامەت.

تەنیا یەك نەفەر بەشداری ئەو هەللا و هەنگەمەیه نىیە و هەر لە دوورەوێ دەروانى و ئەویش "عەلى" یە درىژە. دەست لە رەش و سپى نادا و هیچ هەولتیکى نىیە. وەك ئەوانەى بە دەم خەوێ دەخولیتنەوێ، بە گوندە کەدا دەخولیتنەوێ و کەس ئاوپێکى لى ناداتەوێ. هەر کەسە و سەرى بە کارى خۆیەوێ قالە و کەس کاتى وەى نىیە بىر لە ئەوانىتر بکاتەوێ...

پیش هەمووان ئۆککەش داغ قۆردوو بوو کە ئاواى دیت و بیسمیلاىە کى کرد و گوتى:
- ئەو بۆ واى، عەلى؟ بەیانى بەر لەوێ خۆر دەرکەوێ گوند وەرپى دەکەوێ. کەچى نەتۆ دەستەوستان دانىشتووێ و ناجوولتێ. نەکا ئەمسال پریارت دابى نەچیتە چوکوروا؟ عادیل پیاو کەوڵ دەکا و چاوى دەر دىنى و دەرپى لى بەر دادەکەنى و کراسە کەشى هەر وا. عادیل گوندە کەمان بەسەردا وێران دەکا.

دواى ئەوێ هەوالە کە بە دى وەر بوو کە عەلى یە درىژ ئەمسال ناچیتە چوکوروا. لە یە کتریان دەپرسى باشە بۆ؟ دەیانخستە سەر زیرە کى و فیلبازىیە کەى. دیارە شتیکى لە بن سەرى دابوو و

نهينيهك له گۆزى بوو. دياره نه گهر له گوندى مابايه توه داها ته كهى له لۆكه رينينه وه پتر ده بوو. به لآم له كوتوه؟ له چ رتبه كه وه؟ گهران و گهران كه چى هيچيان نه دۆزيبه وه كه داها تى بو عهلى تىدا بى.

يه كينكيان بريتكى نوتى به ميتشكيدا هات:

- "عهلى" يه دريژ و تاشباش يه كتريان زۆر خۆش ده ويست و موويان له به ره وه نه ده چوو. دياره عهلى نه مسال له گونده چۆله كه دا ده ميتنيتته وه و چاره پتى تاشباش نه فعه نيه كه مان ده بى.
- تاشباشى سهروه زمان قه رار وايه نه و كاتهى هه موو ده چنه چوكوور، بيتته وه ناوايى و ديارى بو عهلى بيتنى.

عهلى چاره پتى نه وه. بوچى چاره پتى نه بى، براهه كى هه يه وه ولييه... تاشباشى مه زفان ناماده يه دايك و ژن و منداله كهى له بير بكات، به لآم "عهلى" يه دريژ هه رگيز له بير ناكا.
- وه فادار بوون به دۆست و برادر شياوى وه ليه به كانه.

- لىي گه رپن با چاره پتى بى هه تا تاشباش بى و به ره كه ت له گه ل خۆى بيتنى، سلا مه تى بيتنى. جارى ليگه رپن با سهروه ره كه مان بيتته وه...

نيتر هيچ كه سىك قسه ي له گه ل عهلى نه كرد و كه سيش هيچى له عهلى نه پرسى.
هيتشتا رووناكى نه كرد بووه كه قريوه و دهنگه دهنگ و هات و چۆ له ناوايه كه دا ده ستى پى كرد. هه لآ و قريوه يه كه به رپا ببوو كه هه موو ده شته كهى داگرتبوو و زه ويه كهى ده له رزانده وه. نه و قريوه و هه لآيه بى برانه وه هه ر به رده وام بوو و نه و جار له نه كا و براهه وه.
نيتستا نيتر له شيوه كهى خواره وه ته نيا دهنگى و تىكه كه وتنى ته نه كه ده بيسترا و دوور ده كه وته وه.
عهلى نه وه ندهى گوى هه لآخست هه تا دوايين دهنگى ته نه كه له دووره وه كپ بوو. نه و جار بيده نكييه كى خه ست هه موو ولآتى داگرت.

له جىوبانه كهى هاته ده رى و چوه ده رى. مانگه شه و تىكى خۆش و سامال هه موو ولآتى رووناك كرد بووه. كه ليتنى نيتوان خانوه كان پر ببوو له نيزگىلى سوور و بريقه دار. شنه باى به يانى به سه ر يه كتريدا ده دان.

سه يرى كوتره رتبه كهى كرد كه له بن تريفه ي مانگه كه دا وه ك شريتىكى بارىك كشابوو و وه ك رووبارىك هه تا سه ر گرده كه ده چوو. گرده نووك تيزه كه سىبه رى كه وته بووه سه ر بارىكه رتبه كه. له وى نه و تۆز و خۆله ي به هۆى تيه رپنى كاروانه كه هه ستابوو، خهريك بوو ورده ورده ده نيشته وه.

شهنی به یانی نهرم بالی به سهر روخساریدا هیئا. بریک وه خۆ هاتهوه. له سهر بهردیک دانیشته و سهری له نیوان دهستهکانی خۆی نا. ههتا خۆر کهوتنان ههر وا مایهوه. نهلیف له جینه کهیدا جوولهی نه کردبوو و ههتا تاو ههلات، ددانهکانی له سهر یهک داگرتبوون و گوئی دابووه ناله نال و بلمه بلمی مریمۆک.

که هاته ده ری، سهیری کرد میرده کهی له سهر بهردیک هه لکورماوه و دانیشتهوه و ههر وا ماوه تهوه. نقورچیکی تی کوتا:
- عهلی، عهلی، ههسته دهی.

عهلی دهستهکانی له نیوجوانی کردهوه و ناوړی له لای ژنه کهی دایهوه و پرسیی:
- ده لئی چی نه لیف؟

هیچ شتی که له دهنگه کهیدا نه بوو. دهنگه بهتاله کهی نهو له بیده نگیه کهدا دهنگی دایهوه. نه لیف گوئی:

- دایکت ههتا به یانی نالاندوویه تی. گویم لی بوو. یهک پشوو ده یگوت: "کوره داماوه کهم، له بهر من نهیتوانی قهرز و قۆلهی بداتهوه. لای خه لکی هه یای چوو. نه مسالیش له بهر من ناتوانی بچیتته لۆکه رنینهوه و مندالهکانی رووت و قووت ده بن. وا باشتره خۆم بکوژم و رزگاری بکه م." دایکت زۆر به غیره ته. ههر به راستی له وانیه خۆی بکوژی. ده لئی چی عهلی؟
- نازانم.

- نه گهر نه چینه چو کور، دایکت خۆی ده کوژی.

تاویک دواتر مریمۆک له حالینکدا خۆی دابووه سهر تیتلا کهی، له مالتی هاته ده ری. قسه کانیان به نیوه چلی مانهوه. مریمۆک وهک گولینکی گهش پشکووتبوو و گه نخر ببۆوه. وهک بیست و پینج سال له وه پیشی لی هاتبوو. شادیی لی ده باری. پشته کۆماوه که شی قیت قیت ببۆوه. ههر ده تگوت به پنی عادهت و له خۆوه داره کهی به دهستییهوه گرتوه. ههتا و بهرانبهر عهلی راوهستا و گوئی:

- عهلی گیان، یاخوا به قوربانته م. کورم. سهیر بکه رۆله، سهیری من بکه بزانه چۆنم؟ گورج و گۆل. وهک مامز. دایکی خۆت ده بیینی؟

عهلی راچله کیبوو. نهو ژنه به کهیفه ی ده لئی نوی بوو که، ههر به راستی دایکی نهو بوو؟ بروای نده کرد. چارهکانی هه لگۆفین و روانیی. له خۆشیان نهیده زانی چ بکا. تاویک زمانی له گۆ چوو. ویستی شتی که بلی زمانی نه گهرا. نهوجار به پهله پهله گوئی:

- هەر دەلتی مامزی، وهك مامز... پیم سەیر بوو. چما ناوی ژیانت خواردوووەتەوه دایه؟ نەو
نەسپە سەپپەكەمی كۆرێ ژۆغلو، وهك مامزت لی هاتوو دایه وهك مامز. قیت و قۆز و بە كهیف.
مریمۆك له حەوشەكەدا بەو لاو نەولادا دەژیشت، جاری واش بوو غاری دەدا، قەلەمبازی
داویشت و هەلەبەزی:

- عەلی گیان، كورم، نەتۆ دایکی خۆتت پێ چیبە؟ دایکی تۆ ناوايه. ئەمن هەتا چوكور و
تەنانت هەتا دەریای سپیش ناوا دەپۆم. نەتۆ له بەر من لیترە مەمێنەوه. ئەمن نیتر هەرگیز
ناپە باری سەر شان و بەلای گیانی تۆ. سالی رابردوو له بیر بكە. چۆن دەكری هەموو خەلكی
ناوایی چووبنە چوكوروا و یەكێك بە تاقی تەنی لیترە مینتەوه. چما دەكری؟ سەیر كە،
سەیری دایکی خۆت بكە.

دارەكەمی فزی دا و بە غاردان بە حەوشەكەدا رای دەكرد:
- دەی بلین ماشەللا... ماشەللا... ئەمن وهك پۆلا پتەوم. هەمی له دەوری سەرتان گەپریم
مندالە خۆشەویستەكانی خۆم. سەیرم بكەن، ها ها سەیر بكەن.

پشوو سوار دەبوو و چیی وای نەمابوو وەعەرز بكەوی، بەلام دانسی بە جەرگی خۆیدا
دەگرت و بە سەر پیری و كەفتیدا زال دەبوو. بۆ ئەوهی وا نەنویتی بی تاقەتە، هەموو هیتری
خۆی كۆ كەردبۆوه:

- دیتان؟ دیتان؟ ئەمن ناوام... ناوا... وهك نەسپی خۆشەبەز دەگەمە چوكوروا. كورپی
خۆم، سالی رابردوو بوومە بەلای گیانت، خەتای پیریەكەم نەبوو، له داخی ئەو پیرە نەحەلتیبە
بوو. چما دەكری ئەمسالیش باری نەستۆی تۆم؟
بەبەلادا هات. پشوو لەبەردا نەما. چیی نەمابوو وەعەرزى بكەوی... سینگی وهك دەفە
لیتی دەدا:

- بۆ تۆ... بار... باری... سەیر كە... نەسپی خۆشەبەز... چوكور... اوا...
یەك دوو هەنگاوی نا. ئەژنۆكانی تینیان تیدا نەما و نووشتانەوه. مریمۆك لەو كاتەدا كە
بەلادا دەهات هەر دوو دەستی خۆی له سەر عەرزەكە دانا و هەستایە سەر پێ. بەرەو مالهەكەمی
ژیشت و خۆی خستە ژورورەوه و نیوہبێهۆش له سەر قەرەوێلەكەمی لیتی تخیل بوو.
عەلی خۆی پێ نەگێرا. هەرای كەرد:

- دایه... دایه... ئەوهەندە خۆت مەخۆوه. مانەوهم لیترە له بەر تۆ نییه. سویتندت بۆ
دەخۆم. بە گیانی مندالەكەم له بەر تۆ نییه.

بیدەنگ مایەو و چەند ھەنگاویکی دیکەشی ھەلگرت و دیسان دوویاتە ی کردەوہ:

- دە ی بزائم دەزانی، یائەللا. دە ی بیلئ... بزائم دەزانی.

چووہ دەری و ھاتەوہ ژوووی.

- دە ی بزائم دەزانی...

راووہستا و ەك نەپنییەکی زۆر گرنگی لا بی، چاوہکانی بە خۆشییەوہ لە چاوی داکی

بری. ئەوجار دەنگی بەرزتر کردەوہ:

- ئەمسال لۆکە ی چوکور شین نەبۆتەوہ. چیی لۆکە یە کرمۆل بووہ. لە چوکوراوا

وشکەسالی بووہ. چیی ناوہ وشکی کردوہ. بۆ دەزمانیش گەلایەکی سەوز دەست ناکەوی. ئەو

شتە ئەمن دەیزائم، گوندییەکانیش دەیزانن. دەزانن کەچی ھەر دەشجن. دە ی بلئ بزائم،

دیسانیش ھەر دەبی بچین؟ بچین و ەك ئەو گوندییە کەر و گەوجانە سەرمان لی بشیوی؟ ئەوہ

دەشیبینی ئەو ھەفتە یەش نەبی، ھەفتە کە ی دیکە ھەموو گوندییەکان دەگەرپینەوہ. دەست لە

گونان درێژتر. دە ی دەلئی دیسانیش ھەر بچین؟ بچین و بە دەستی بەتال و بە شیواوی و لاق و

لەتەری بلۆق کردوہوہ بگەرپینەوہ؟ ھا؟

مریمۆک دیسان خۆی داہوہ سەر نانیشکی.

- با برۆین کورم... بەلئ، ئیمە دەبی بچین. چیی دەبی با بی. ئەگەر لۆکەش نەبی، ئەگەر

تاقە یەك چرۆشی دەرنە کردبی، ئەگەر ھەموو کانییەکانیش وشکیان کردبی و زەوییە کە لە

تینویتیان ھەلبزکی و بسووتی، دیسانیش چوکوراوا ھەر چوکوراوا یە. دیسانیش ھەر

بەرە کە تی تیدا یە. بۆیە نابئ تۆزیک دیکەش راوہستین. دەبی بچینە چوکوراوا. کورم نابئ

کات بە فیرۆ بدەین.

عەلی بە ھەموو ھیزی خۆیەوہ گۆرانندی:

- ناچم. ئەمن ەك ئەو خەلکە گەوج و کەرە شیت نیم. نیم... شیتی نیم. ئەمسال خاکی

چوکوراوا خۆلە میشە. وشک و بی بەرھەم، سووتاو. دە ی باشە ئەگەر ھەر مەبەست دیتنی

خاکیتکی سووتاوہ، خۆ لیرەش زۆرە.

مریمۆک دیسان لە سەر گازەرای پشت لیتی کەوتەوہ و بە نالینەوہ گوتی:

- دەبی بچین. نابئ نەریتە کە بشکینری. خۆلە میشیش بی ھەر دەبی بچین. ئەگەر مەرگیش

چاوہ پیمان بی ھەر دەبی بچین. چوونە کە خیر و بەرە کە تی پتوہ یە. ھەر دەبی بچین.

عەلی دەستی بە ولایدا شوپ بوونەوہ. گوتی:

۲ - ناخ، ناخ دایه، ناخ.

به غاردان له مائی هاته دهری و بهرهو گرده خۆله میتشییه کان وهری کەوت. لاقه کانی تینک دهنالان. به غاردان له تهپۆلکه که ناوه ژوو بۆوه. پۆله بالندهیه که به جیکه جیک به سەر سهریدا تیپه پین. راهستا و سهیری کردن که وهک شهپۆل بهولا و نهولادا دهروشتن. سهیری کردن تا نه دیو بوون. لهو دیو گرده کهوه شوینتیکی چۆل و دووره دهستی لی بوو. کانیه کی بچوک له داوینسی گرده کهوه ههله دهقوئی. له دهه کانیه کهوه داریکی رووت و بی گه لای لی بوو. شهو داره له وه تهی هه بووه، هه را بی گه لا بووه. عهلی گه راپه وه و بهرهو کانیه که چوو. بالندهیه کی قاوهی بهویدا تیپه پری و له سهرخۆله ره شه کهی شیوه که نهشته وه. دواي نهوهی له ره وهزه نووک تیژه کان وه سهر کهوت گه بیشته کانیه که. پالی دا به داریکی باریکه وه و دانیشته و چاری لیک نان. دنیا، به هه موو گول و نیزیگیل و بالنده و هه ووره کانیه وه به سهر سهریه وه ده سوورانه وه. دنیا له خه لوه ته کهی شهو دا دهنگی ده دایه وه. ههزی لی بوو به بی نهوهی ناویری له دواوهی بداته وه، خۆی له هه موو شتیک بدزیتته وه و را بکا، له مال و خیزان و له مریمۆک و ژن و مندال و له مهل و کانیه که فچرینه کان، لهو دهشته پر له زایه لهیه به نیزیگیله سووره کانی و به گورگه کانیه وه....

به ترشه وه چاری کرده وه. بریسکه یه کی وا به گیانیدا هات وهک چه قۆیه کی لی درابی، له جینی خۆی ده ره پیری. چاوه کانی هه لگۆفین، تۆزیک چاوه کانی به تیشک کهوتن و ههچ کوئی نه دی. شهو جار به رهو لای گرده که رای کرده وه و لپی وه سهر کهوت. له خوار گرده کهوه ریچکه یه کی سپی هه بوو که به پیچ و گه وه به رهو چوکووراوا ده چوو و به خۆل داپۆشرا بوو. کهوته وه بیر شهو رۆژهی که بۆ یه که هجار ده ریای دیتبوو. ده ریا وهک شیتان که فی هه لده خرانده. گه و ره و به سام بوو. بۆنی خوی تیکه لی خاکه ره شه که ده بوو. خاکی ده شته کهش وهک ده ریایه که هه ناسه ی قوولی ده کیشا. خاکی ده شته کهش وهک ده ریا سویره. خاکی ده شته ده لینی ده ریایه.

ههتا لای شتواری له سهر گرده که راهه ستا. به بی نهوهی جووله بکات، چاوه کانی لیک نابوون. له بهر پینانی نیزیگیله سووره رهنگ ناگرینه کان، خۆره تاو، ریگه و خاکه ره شه که و شهو بهردانه ی بۆنی نه عه نه یان لی ده هات... تۆزیک دواتر وهک بلینی له خه وههستی، به لاره لار چیی وای نه مابوو وهه رهزی بکه وی، وه خۆ هاته وه. دانیشته. راستی و خه یال له ناخیدا تیکه لاو بوون: چوکووراوا له گه ل ده ریا و بۆنی خوی و لۆکه و شه لتوک و تهراکتۆزه چه و ره کان و هه زاران هه زار پاله ی لۆکه به پیخاوسی، که وهک کۆگایه کی په رۆکۆن به سهر ریبه کاندایا بلاو ببوونه وه، له گه ل تۆز و خۆل و ترۆمبیله بریقه داره کان، به بهر چاویدا تیپه پین. بۆ تاوینک شهو

خه مەى فەرامۆش کرد که وهك برینى چەقۆ و ژەهرتیکى سەوز لە ناخیدا رەگى داکوتابوو. لە خۆشیاى و بەهیاوه هەموو گیانى لەرزى. دەستى راستەى لە سەر گلەکه داگرت. تەپوتۆز بۆ ساتیتیکیش لەو رێیە نەدەپرایەوه که دەچووە چوکورواوا. ئەو بایەى بەرەو چوکورواوا هەلێ کردبوو، ئەو تۆز و خۆلەى تێک دەکردهوه و دەیکرده باهۆز و گێژەلۆوکە و کۆلەکەى پێ دەکرد و بەرەو دارستانەکەى دەبرد. کۆلەکەى تەپوتۆز لەوێ تێکەلاوى لێرەوارە سەوز و شین و تارەکه دەبوو. و ئەوجار کێلگەکانى لۆکە و چوکورواوا... چوکورواواى نوقمى تەپوتۆز...

بە بزەیه کى شیرینەوه که تۆزە سووراییه کەى خزاندبووه روخساره زەرەهەلگەپراو و تیکسەپراو و ریشنەکەى ئەو، بەرەو خواى ناوەرژوو بۆوه. که گەیشتەوه مالمهوه خۆى پى نەدەگیرا. بەرەو لای ژوورێ هەرای کرد:

- ئەلیف، ئەلیف وەرە دەرى...

ئەلیف بە پەلە پەل هاتە دەرى، که روخسارى مێردەکەى دى، مووچرکێکى پێدا هات بەلام وەسەر خۆى نەهینا. عەلى دەستى گرت و بردییه لای دیوارى مالى جیرانەکەیان:

- دەبێ بچینه چوکورواوا. چارهیه کى دیکەمان نییه.

- دەى باشە، ئەى نەنە مریمۆک چ لى بکەین؟ نەگەر ببەین خۆ هەنگاوتیکیش چیه ناتوانی بە پێى خۆى پروات. نەتۆش وهك سالى رابردوو ناتوانى لە کۆلتى بکەى.

عەلى مۆرەى پشتى لەرزى و ئیسقانەکانى زریکاندیان:

- ئەمن چارهیه کى دیکەم دۆزیوهتەوه. بەلام...

ژنەکەى لە خۆشیاى چارهکانى زق کردنەوه و گوتى:

- چ چارهیهک عەلى؟

عەلى دەستى لە سەر زارى ئەلیف دانا و گوتى:

- بێدەنگ، هاوار مەکە. هیتواشتر...

ئەوجار دەستى لە سەر زارى ئەلیف هەلگرت و بە سپایى و بە سرتەوه پێى گوت:

- گوێ بدیه بزانه دەلێم چى؟ دەست و پیت تیکەل نەین. جوان بیری لى بکەوه. دایکم هەر لێرە لە گوندی بەجى دێلین تا دەگەرێنەوه...

ئەلیف:

- بەتاقى تەنى؟ بەتاقى تەنى لەو گوندە چۆلەدا؟ بەو پیری و کەنفیتییه، لە نیو، ئەو

هەمووه درنڤە و دەعبا کیتییهدا؟

تیمه تا ده‌گه‌رینه‌وه ئیتسک و پرووسکیشی لی نامیتینه‌وه.

عدلی به خەم و خەفەتەوه سەری لەقاند:

- وایه، بەلام تین و تاقەتی لەبەردا نییه. دەی باشه، ئەوەش نەبوو... نەبوو. بەخوای ماینه‌وه لی‌ره. لی‌گه‌رێ با عادیل ئەفەنی بی و گیانم لی بستینی.
ئەلیف:

- ئەگەر بەجیتی بیلین و وەشوینمان بکەوی لە ریگا تیدا دەچی. ئەگەر لی‌رهش بەجیتی بیلین، مەحاله لەو گوندە چۆلەدا راوەستی. هەر چۆنیک بی دەکەویتە شوینمان.
عدلی:

- وەللاهی ئیتر گیژ بوومه.

ئەلیف:

- ئەمنیش هەر وا. هەتا گوندی دە‌گه‌رینه‌وه، لی‌ره شیت دەبین.

عدلی:

- لە خەفەتان. گوندی چۆل دەلی گۆرستانه.

گوندە که چۆل و بیدەنگ بوو. بیدەنگی مەرگ... گوتت لە دەنگی بالی می‌ش دەبوو. تەنیا سەگ و پشیلەکان تۆزە گیانیتکیان وەبەر دێهە که دەهیتا. ئەوانیش زۆری نەدەبرد سەری خۆیان هەل‌دەگرت و دە‌رۆشتن. سەربانە گلە‌کەمی ماله‌کان که مەتریک بەرز بوون بەو دوو‌کە‌لکینشانه‌یانەوه لە پاشماوه دارستانیک دە‌چوون که دارە‌کانیان بریبیتە‌وه. گوندە‌که وە‌ک گردیکی خۆل، سەپی دە‌چۆوه. نيزگیلی سووری بریقە‌دار کە‌لیننی نێوان ماله‌کانی پر کردبوو. گوندە‌که هەر دە‌تگوت هیچ کات زیندە‌وه‌ری تیدا نە‌ژیاوه. دە‌تگوت قورئینیکی سرووشتە و شە‌قلی نە‌شکاوه. وە‌ک دە‌شتیکی چۆل و بیدە‌نگ و وە‌ک لووتکە‌یه‌کی با‌گر وا بوو. بوونی ئەو سەگ و پشیلانە‌ش وە‌زە‌کە‌یان هیچ نە‌گۆریبوو، بە‌لکو حالە‌تی خە‌فە‌تباریە‌که‌ی گوندە‌که‌یان توندتر دە‌کرد. باو‌تیشکە‌کانیان، پشت کوور کردنە‌وه و قرژبوونە‌وه‌ی مووی لە‌شیان هەر هە‌مووی نیشانە‌ی ئەو کە‌ش و هە‌موايه بوونز ئەو گوندە‌ له‌‌مە‌ودوا ببووه ژینگە‌ی سەگ و پشیلان. هەر دە‌تگوت لە سەر‌ه‌تای دنیاوه، ئەو گوندە شو‌ئینی پشیلە و سەگ بووه. جیتی خۆیان وا خۆش کردبوو، هەر دە‌تگوت ئە‌وان خاوە‌نی گوندە‌کە‌ن.

عدلی سی‌ رۆژان، بە‌بی ئە‌وه‌ی دە‌م لە نان و ئاو بدات، هەر بە تە‌نیا‌ی پیا‌سە‌ی کرد و بیری کردە‌وه.

مام خه لیل له کینگه یه کی
لۆکه دا داده نیشی و چاوه پتی
هاتنی گوندیه کان ده بی.

٤

پیش هه مووان مەمی دیک بینیی. پتی و ابوو جه وایکی پر له کایه که پالهی لۆکه پینیه وهی پار به جیبیان هیشتوه. لیتی چوه پیشه وه. که نزیکتەر بۆوه، جووتیک چاری زه قسی دیت که ده بریسکینه وه. راجله کی و راوه ستا. دلێ داخو ریا. کۆمه لیک تارمایی سهیر و سه مه ره و نوورانی به بهر چاویدا تپه رین. بۆ ساتیک نهیزانی شه تارماییه سهیر و سه مه ره یه چیه که دوو کونی نوورانی شیی تپدایه .. به لام که بریکی دیکه شی لی نزیک بۆوه، سهیری کرد بنیاده مه. بنیاده م بوو به لام نه ده جوولا. ته نانه ت چاوی شیی نه ده تروو کاند. مەمی دیک تۆقی و پاشه و پاش گه راپیه وه و به خیرایی به ره و که پره کان رای کرد. گوندی که پره کانیان له تهنیش کینگه ی لۆکه که وه دروست کرد بوو و خه ریکی ریکو پینک کردنی که لوپه له کانیان بوون. به ره بهری تیاره بوو.

به هانکه هانک گوتی:

- دیتم. هه ر دوو چاوم کویر بی دیتم. به و چاوانه ی خۆم دیتم. له وئی... له نیه و راستی مه زراکه. تارماییه کی ره شی گرمۆله بوو، له نیه و راستی شه و تپه له ره شه ته نیا جووتی چاو ده بریسکانه وه. هۆ له وئیه. وه ک به رد له وئی که وتوه. زۆر ترسام زراوم چوو.

مه زراکه وای سپی داگه رابوو که ده تگوت به فری لی نیشتوه، سپیایی به فره که گهیشتبوه لپره واره که می که ناری رووباری جه یمان و له قه راغ لپره واره که وه که له گردیک ده چوو، ده براپیه وه.

گوندیه کان له پیشدا تۆزیک راوه ستان و بیریان کرده وه، دواپی گۆملیکسین تۆغلو

هه ستا و گوتی:

- هەتپەر، نەکا ديسان خەون و خەيال هەلگرتووی. ئەو تارمايەش حەوت تۆپەلە نووری گەورەى بە دواوہ بوو؟

مەمى دىك گوتى:

- نوورە کاتم نەدى. بەلام چاوہ کانی دەبریسکانەوہ.

گۆملىكىسىز ئۆغلۆ دەستی لە کەلەكەى نا و ماوہیەك بە سەر مەزراکەدا لە دووری روانى. گوندىيەکانیش لاسايان کردەوہ. ئەوجار پشتملى مەمى دىكى گرت و گوتى:

- وە پيش كەوہ بزاتم هەتپەر كەرە. هەرچى گيتچەل و كيشەيە لە بن سەرى تۆ دايبە. ئەو بەيت و بارەكەى تاشباش ئۆغلۆ و بەسەرھاتى نوورانى بوونى تەفەنگەكەى مەلا تەفەنگ شين و گولکردنى لە زستان و ھاویندا كە هەر لەقىكى حەوت جۆرە گولوى دەكرد هەر يەكەى لە رەنگىك، هەر هەمورى لە بن سەرى تۆ دايبە. هەر هەموويت لە خۆرە هەلبەستووە. وەرپى كەرە... وەرپكەرە هەتپەر...

گۆملىكىسىز بە خيترابى هەتا نيوەپاستى مەزراكە رويشتە پيشەوہ. دەستىكىشى هەر وا بە پشتملى مەمى دىكەرە بوو. وەك چۆن پشتملى بيتچووە كەرويشكىكى گرتبى. پەنجەکانى وا لە ملى توند كرددبوو كە روخسارى مەمى دىك چەپ و چپر دەبوۆو و وىك دەھات و لەبەر يەك دەكشايەوہ واى لى ھاتبوو نەتەناسيبەوہ. گوندىيەکانى دىكەش بە پىر و گەنجەوہ، وازيان لە كارەکانيان هيتا و كەوتنە شوين گۆملىكىسىز ئۆغلۆ.

كويتخا سەفەر پالى بە دارىكەرەوہ دابوو و سەرى داخستبوو و بىرى دەكردەوہ. كە دىتى هەموو گوندى كەوتوونە رى، ئەویش دەرپەرى و وەشوئنيان كەوت.

گۆملىكىسىز ئۆغلۆ كە لە دوورەوہ رەشايەكەى دى، هەنگاوى شل كرددەوہ. بريتكىش ترسا. گوندىيەکانیش هەموو چاويان لە تارمايەكە بىرى. ئىستا بە نەسپايى و بە پاريزەوہ دەچوونە پيشەوہ.

لە نەكاو گۆملىكىسىز ئۆغلۆ راوہستا و گوندىيەکانیش دلپان داخوړپا و راوہستان. گۆملىكىسىز ئۆغلۆ بە دەنگە گرەكەى خۆى هەراى كرد:

- كورە كيتى؟ هەستە مردووى يان زىندوو؟ مردووى يان زىندوو؟ جنۆكەى يان پەرىي؟ شەيتانى يان فرىشتە؟ هەر شتىك هەى هەستە...

رەشايەكە هيج نەجوولا. گوندى و رەشايى ماوہیەك بەرەوړووى يەكترى راوہستان بى جوولە. گۆملىكىسىز ئۆغلۆ جار و بارە هەنگاوتكى بەرەو تارمايەكە دەنا و هەراى دەكرد:

- دەی یانەللا، ھەستە لە جینی خۆت. ھەستە و وەرە پیشەوہ.

و نەوجار رووی دەکردە مەمی دیک و دەیگوت:

- کورە مەمی دیک، برالە، نەتۆ سەرۆکی ھەموو راوچیپەکانی، شەوگەری چیا و چۆلانی. ھاو دەمی شەو و رەشاییت. نەو رەشاییە چ شتیکی؟ بچۆ پیشەوہ. دەی برۆ برالە دەی. پالی پیتوہ نا بەرەو لای تارماییە کە.

مەمی دیک زۆر ترسابوو. ناخی دەکوئی. چیی بیری دەکردەوہ، نەو رەشاییە بلتی چ شتیکی بی، ئەقلی نەیدەپری. جار و بارەش دەکووتەوہ بیر تاشباش و بەخۆی دەگوت: "نەو چاوہ بریسکە دارانە کە وەک ناگر بلێسە دەدەن، تەنیا و تەنیا دەبی چاوہکانی تاشباشە مەزنە کەمان بن." ترسی گۆملیکسیز و مەمی دیک و گوندییەکان ھەر دەھات و پەرە ی دەگرت و نەو تارماییانە ی لە خەیاڵیاندا بوون جار بە جار زیاتر دەبوون و تارماییە کە لە تاشباشەوہ بۆ مەلا تەفەنگ شین و لە ھەژدیھاکە ی چوکوروواوہ تا جنۆکە و پەری و شەیتان و رەوہ تارمایی، ھەر جارە ی لە بەر چاویان دەبوہ شتیکی.

ھەوا خەریک بوو تاریک دادەھات و تارماییە کەش وردە وردە لە پیش چاویان گەورەتر و زەبەلاحتر دەبوہ.

گۆملیکسیز ئۆغلۆ گوتی:

- مەمی دیک، رۆلە، نەتۆش بنیادەمیکی زۆر ترسنۆکی ھا. نەتۆ بەو غیریەت و نازایەتیەتەوہ دەچیتە لووتکە ی چیاکان؟ دە ی بچۆ پیشی و بیبێنە بزائم دە ی. راوچیپەکی وەک تۆ چ گوتی لە تارماییەکی ناوا بچووکە. نیتەر بە ھەموو ھینزی خۆی لە پشتەوہرا پالی بە مەمی دیکەوہ نا. مەمی دیک ھەر بەو خیراییە لیتی چووە پیشی، ھەر وا پەنجە مەتریک ی مابوو بیگاتی، تارماییە کە بەجال جولا. مەمی دیک بە ھاوار و قیژاندن گەرایەوہ و رای کرد. گۆملیکسیز ئۆغلۆ بە تورپەییەوہ پەلاماری دا:

- ترسنۆک، سە ی ترسنۆک. نەتۆ کە گیانی خۆت ھیندە خۆش دەوی نە ی بۆچی بەخۆت دەلێنی راوچی و بە دەشت و کێواندا دەگەرنی و نەو ھەوالە سەیر و سەمەرانە بۆ گوندییەکان دینیتەوہ؟ گوندی پشویان لە سینگی خۆیاندا قەتیس کردبوو.

گۆملیکسیز ئۆغلۆ بە دەنگیکی گر و بە قیژە قیژ ھیندی شتی بە تارماییە کە دەگوت، ھەرپەشە ی لی دەکرد و ھەولێ دەدا. بەلام ھیچ کاردانەوہیەکی لە سەری نەبوو. جاری وابوو لە تارماییە کە رادەسا، بەلام دەتگوت لاقیان بەستووەتەوہ و ناتوانی ھەنگاویک بچیتە پیشەوہ.

ناخريه كهي ماندوو بوو. دهنگي نووسا. رووي كرده گوندييه كان و بهسپايي گوتي:

- نهو چوكووراوايه جييه كي سهيره. كوره هر ميشيكي جنوكهيه كه، هر زرده والديه كي شيتانتيك و هر ماريكي ههژديهايه كه. نابي كارمان به سر كاروباري چوكووراوايه بي... به هيچ شيويهك... هيچ... خوا دهزاني نهو رهشايه، كه لاي چ مهخلوقيكه. نهوجار نهنگو لهوتی همن، چارتان ديتوو ناوا بريسكيتهوه؟ نهو چاوانه هر دهكري چاوي پادشاي جنوكان بن. يانه لالا، با برزين براده رينه... كارتان بهسر نهو تارمايهوه نهبي. بهياني كه هاتينهوه دهبين نهماوه. شاي جنوكان نايانهوي تيشكي خوريان وي كهوي. هر رووناكايي بيسن ون دهبن. نهوان له بچوكترين نور دهترسن. شاي جنوكان، پادشاي تاريكايه كانشن. وهري كهون با برزينهوه لاي كهپره كانان...

گهپانهوه كهپره كانيان. ناگره كان كرانهوه. له دهوري ناگر دانيشتبون و سريان بهردابووه. چيشت ليترا. هه موو خهريكي خواردني بون. بهبي دهنگي شيوه كهيان خوارد. له دوروهوه دهنگي تهراکتور دههاتن و جاري واش بوو تيشكي چراكانيان كه خهريكي زهوي كيتلاني بون، شهوه كهي نهستيره باران ده كرد. تاويك هه مووان گوتيان له تره تپي ماتوري نهو تهراکتوره راگرت كه له هه مووان نزيكتر بوو.

هه مووان بهردهوام بريان له چاره بريسكه داره كاني نهو رهشايه ي نيوه راستي مهزراكه ده كردهوه. چوكووراوا شويتينيكي سهير بوو. خو نهو رهشايهش نه بوايه، كاتي دههاتنه چوكووراوا بهردهوام ترسيك له دلپاندا هيلانه ي ده كرد. دلّه خوربه يان ده بوو. بهلام دوايي ورده ورده خويان بهو شويتهوه دهگرت. دياره دهكرا بلتي خويان پتوه گرتوه بهلام نه يانده تواني به تهواوه تي نهو ترس و دلّه خوربه يه له دلپاندا بنه بر بكن و بيسر نهوه.

هر به راستي دهبي چ بي؟ ناخو له گهل تاوه هلاتا نهو تارمايه نه ده ما، يان له وانه شه بنيادهم بي. نه گهر بنيادهم بوو، نه ي بزجي نه ده جوولا و چاوه كانشي وه ك بلتسه ده ردره وشانهوه؟ هر كهسه و لاي خو ي نه فسانه يه كي لهو تارمايه ي نيوه راستي مهزراكه هه لده بهست و شاخ و بالي وي ده خست. نهو شهوه، هيچ كهسيك، جگه له منداله كان به جواني نه خهوت. له ميشكي يه كه به يه كياندا چاوه دره وشاوه كان، جاري له خهودا و جاري له خه يالدا ده كوورانهوه و ديسان ده بريسكانهوه.

چوكووراوا جييه كي سهيره. دهشتيكي كاي به كاكويه و پر له زونگار و ليره وار و ناو و ده رياچه ي گه وره و هه زاره زيله يه كه ته يو و ميشووله كه وهك هه ور دين... چوكووراوا

سپيايه كى بى سنوره، به كۆمه لىك گىژه لوكه و خاك و به هه زاران رهنگه وه كه وهك ديوه زمه زه به لاح هه لده ستا و رووه و ناسمان ده سوورپينه وه. چوكورواوا گهرماي زهرده، تو فان و خو لا و خاكه، ولا تى پر له به لا و سووتينهر و بى دار و گيايه. چوكورواوا نو به تىيه، به تايه، ژانه ئىسكه، نارقه رشتنه، ترؤمبيله، تراكتور و ده راسه يه. كه له پياويكى بيدهنگ و كره كه له كاتى نافه رمانيدا ته نيا ده گوپىنى. ده ستىك له لوكه و جهسته يه كه له هرير و سهر و قشريك له هه ورىشمه. كلاويكى هه سىرى و جلو به رگىكى سپى و جووتى چاوى ره شه. چوكورواوا جىيه كه ي سه يره... جىيه كى سه يره... هه ژديهايه كى سه وه كه وهك هه ور به گرم و هوپ له ناسمانه وه دى. گونديه كانى تو رووس هه تا له چوكورواوا نه گهرپينه وه دلپان ناحه سىته وه. به بى نو قره يسه وه چاوه رپى روژتىكن كاره كه يان ته واو بى و روژتىك زووتر بگهرپينه وه پىده شت و چياكانى خو يان. دوو روژ نيه هاتونه ته چوكورواوا كه غه ريبى ده شته و چياكانى خو يان ده كهن و كزه يان له جه رگى دى.

نهو شه وه مه مى ديك خه وى لى نه كه وت و هه تا به يانى هه ره له ده ور و به رى تارمايه كه خولايه وه. هه ره لهو كاته شدا زور ده ترسا و له دووره وه چاوى به سه ر تارمايه كه وه بوو، به لام كو نجه كو ئيه كه مى واى لى كر دبوو زور نه ترسى. هه ره ده تگوت په تىكيان له لاقى كر دووه، نه يده توانى له وى دوور بكه وپته وه، كه چى نه شىده وپرا له تارمايه كه نزيك بيتته وه.

كه تاو هه لات، گونديه كان هه ستان بو لوكه رنینه وه. شه نه بايه به يانى هه لى كر دبوو و كزه يه كى ساردى له ده موچاوى منداله كان ده دا. كه س نه يده وپرا سه ره هه لى نى و سه يرى نيوه راستى مه زراكه بكا. ته نانه ت منداله كانيش... خو ر خهريك بوو له ناسو بيتته ده رى كه مه مى ديك به غار دان هاتمه وه. وا هه ژابوو پشورى ده رنه ده هات:

- بنياده مه... بنياده مه... نه جنوكه يه و نه په رى. بنياده مه...

گه رپايه وه و ديسان به ره و تارمايه كه راي كر ده وه. گونديه كانيش، منداله كان له پى شه وه و كچه كان و كوره كان و پره پياو و پره ژنه كانيش به دواياندا.. هه ره كه س ده گه شتى، تا وىك راده ما و ده ستى له سه ره ده ستى داده نا و به ريزه وه راده وه ستا. ره شايه كه جار به جار پتر وىك ده هات و بجوو كتر ده بووه و ده له رزى. چاوه كانى هه ره وا ده برى سكانه وه و نى گاكانى ده برى به هه ره كه سىكى تازه ده گه شتى و له وه وه ده چوه سه ره يه كىكى دى. دوو نى گاي دره وشاوه و پر شنگ دار وهك چو ن ناسنىك ده برى سكى ته وه، راست و بى جوو له...

بەو جۆرە ھەموو گوندىيەكان ھاتن و لە دەورى كۆزىلەكەيان بەست. ماوہيەك ھەتا خۆرەكە تەواو بەرز بۆو، ھەر وا بىدەنگ راوستان و چاوہرئ مانەوہ. يەكەم كەسيكى وەخۆ ھاتەوہ گۆمليكىسىز ئۆغلۆ بوو. گوتى:

- خوايە زۆر شوكر، خوايە ھەزاران جار شوكر... مام خەليل نەمردووہ...
نەوجار بەرەو لاي ئەو رۆيشت و دەستى خستە بن پيلى مام خەليل كە وەك گلۆلە بەنيك ونيك ھاتبوو، ھەليستاند و بەرەو كەپرەكانى برد:

- ھەر بە راستى مام خەليل ئەتۆ بنيادەميكي زۆر سەير و سەمەرەي. كورە زراوت بىردين.
گوندى ئەمشەو ھەتا بەياني چاويان نەچووہتە خەو. خوايە گيان زۆر شوكر نەمردوو. بەلام
گوندىيەكانت تۆقاند. ئەوہ چ چاويكن تۆ ھەتن. ھەر دەليتي چارى پيرەگورگن.
گوندىيەكان وردە وردە لە دواوہيانەوہ دەھاتن. نەوجار وردە وردە كەوتنە قسەكردن لە گەل
يەكتري. لە نەكاو ھەللا و ھەنگەمەيەكي گەورە دەشتەكەي داگرت.

لە خەودا و بە تەنیا

مانەوێ مریمۆك لە گوندەكەدا

۵

نۆمەخان و حەسەن دەرگا نەما نەیکەنەو و سەرتکی پێدا نەکن. تاقە دەرگایەکی نەدەکرایەو، دەرگای مالهەکی کۆستوشۆغلو بوو. حەسەن زۆری هەول دا بەلام هیچی لەگەڵی پێ نەکرا. ناخریەکی پاشگەز بوونەو لەوێ بچیتە ناو مالهەکی کۆستۆ ئۆغلوو. بەلام حەسەن زۆر کونجکۆل ببوو. چما ئەو مالهە چ بوو؟ بۆچی کۆستۆ ئۆغلو ئاوا دەرگاکەیی داخستبوو؟ هیتلانە پەرەسێلکەکانی هەموو مالهەکانیان دیت و لە مالهەکی تاشباشدا شازدە هیتلانە پەرەسێلکەیان نەژمارد. نۆمەخان گوتیپ:

— هەموو مالهەکان تەنیا هیتلانە پەرەسێلکەیان تێدا بوو، کەچی مالتی تاشباشی سەرورەمان، شازدە هیتلانەیی تێدا بوو. دیارە پەرەسێلکەکانیش زانیویانە ئەو وەلییە. حەسەن جار نەبوو بەرپەرچی هەموو قسەکانی نۆمەخان نەداتەو، ئەجارەشیان ویستی بلێ نەخێر وا نییە، بەلام ئەجارەیان تاشباش ئۆغلو لە گۆزێ بوو. حەسەن تاشباش ئۆغلووی خۆش دەویست، جا چ وەلی بوایە نا نەبوایە. ئیستاش زۆر زۆر غەریبی کردبوو. گوتی:

— خۆزگە تاشباش ئۆغلو قەت نەبوایەتە وەلی. وەلی نەبوایە و لە گوندەکەش نەپۆشیتبایە. هەر مەپرسە چەندەم غەریبی کردوو. ئەم وەلیایەتیە چ سوودیکی بۆ ئەو هەبوو؟ هیچ... نیتێر چاومان پێتی ناکەوێتەو. دەلێن چووتە گەل چل سواری غەیبی و لە ئەشکەوتەکی ئەوانە...

نۆمەخان:

— جا دەلێن ئەو چل سواری هەر هەموویان عابای کەسکی بریقەداریان لەبەر دایە... دەست و لاق و قۆشیاکان کەسک کەسکە.

حهسن گوراندى:

- بىدەنگ بە. كەسكىبونى ئەوان بە تۆچى! ئەمن زۆر غەربىبى مامە تاشباشم كردووہ...
ئەگەر ئەو نەپۇشتايە و نەچووبايەتە گەل چل سوارەى غەببى و جلوپەرگى كەسكى
نەپۇشيبايە، نىمە ناوا لەو گونددەدا تەنيا و بىكەس نەدەكەوتىنەوہ. نەویش لەگەلمان
دەمايەوہ.

ئۆمەخان بە متمانەوہ گوتى:

- ھەموو شەوئ حەوت تۆپەلە نوور لە سەر لووتكەى تەكەچ دەدرەوشىنەوہ، سى ھىندەى
ئەو سپىدارە... كەسك كەسك... ئەدى، داپە گەورەم گوتى.

حهسن پالتيكى پىتوہ نا:

- ھەى درۆزن، درۆزن، درۆزنى فېلباز. چما داپە گەورە سوئندى نەخواردووہ تەنانەت
مىروويەكى ئەو گونددەش نەدوئىنى؟ چما دى سوئندەكەى دەشكىنى و قسە لەگەل تۆ دەكا؟
ئۆمەخان ديسانەكە ھەر بەر متمانەبەخۆبىيەوہ گوتى:

- داپە گەورەم ھەموو شەوئ قسەم لەگەل دەكا. لە جىدا بە سرتەى قسەم لەگەل دەكا و
ھەموو شتىكەم بۇ دەگىرپتەوہ. نەنكەم گوتى ئەمن سوئندەم خواردووہ لە گوندىدا كەس نەدوئىنم.
بەلام لە جىوبانى خۆمدا دەكرى ھەتا بەيانى لەگەل نەوہكەى خۆم قسان بكم... ھا! نەتۆ
دەلئى چى؟ چما ھەر ماوہيەك لەوہ پىش نەبوو كە لەگەل باپرەشم قسەى كرد؟ تۆ سەيرى ئەوہ
بكە، دەلئى نەنكە تەنانەت مىروولەش نادوئىنى.

حهسن توورە بوو و گوتى:

- بېرۆ جەھەندەم پېر كە، كچەتپوہ رشكەنە، بەر نەحلەتى خواى كەوى، ئەو نەنكەشت وەك
خۆت بووہ بەلاى گيانى نىمە.

ئۆمەخان مىلى بەلارەوہ نا و بە لەبزيكى گرياناوييەوہ گوتى:

- ئەدى... ئەدى... بووينەتە بەلاى گياتان. لە بەر نىمە ناتوانن بچنە چوكووراوا. ئەو
زستانە لە برسان دەمرن. عادىليش دى و ھەرچى ھەمانە و نيمانە دەبىا. ئەو زستانە بەبى
پىخۆز و تفاق... و رووت و قووت. ھەر لە بەر نىمەيە لە برسان دەمرن. خۆزگە نىمە دەمردىن
و لە كۆلتان دەبووينەوہ. ئەمن و نەنكەم پىماخۆش نىيە بمرىن، بەلام... مردن زۆر ناخۆشە.
ئەگەر نىمە بمرىن ئەنگۆ دەتوانن بچنە چوكووراوا.

ئەو لەبزەى ئۆمەخان كارى لە حەسەن كرد. چىبى واى نەمابوو بگرى. گوتى:

- خۆ لہ بەر نەنکەم نىيە كە لىرە ماوينەتەوہ. بايم چاوەرپى تاشباشى برايهتى. مامە تاشباش ھەتا گوندى لىرە بن كەس نايىينى. بايم چاوەرپى تاشباشى مەزغانە. بە نەنكەم بلى خەفەت نەخوا. باشە؟

نۆمەخان دلى خۆش بوو. گوتى:

- باشە، ھەر نىستا دەچمەوہ و بە نەنكەم دەلیم. ئەوئش نىتر خەفەتى لى ناخوا... چون نەنكەشم ھەزرەتى تاشباشى خۆش دەوى. ھەسەن، دەتەوى شتىكت پى بلیم؟...

ھەسەن دەمودەست وەلامى داىوہ:

- ياللا دەى بىلى.

نۆمەخان:

- ئەتۆ خەرىكە تووشى گوناح دەبى.

ھەسەن سپى ھەلگەرا:

- گوناحى چى؟

نۆمەخان سەرى ھىنايە بن گوتى وەك بلى راز و نەئىنيەكى گەورەى لەگەن باس بكا و گوتى:

- ھەسەن گيان، براى خۆم، چما دەكرى پىاو بە وەلى بلى مامە؟ بە وەلىيەكان دەلین "ھەزرەت"، "سەرورەمان". سەرورەمان تاشباش پىشتر مامى تۆ بوو، نىستا سەرورەمانە. ھەسەن گوتى:

- راست دەكەى نۆمەخان. بەلام زمام وا راھاتووہ و، ھىشتا زمام بەو بارىدا ناگەرى كە بلیم "سەرورەمان". دەزام دەبى بە مامە تاشباش بلیم: "سەرورەمان تاشباش". ئەوجار رۆيشتە بەر دەرگاگەى تاشباش و لە تەنىشت دىوارەكەوہ دانىشتن. نۆمەخان:

- ژنەكەى تاشباشى سەرورەمان چاوەرپى نەمايەوہ و چوو بۆ چوكووراوا. نىستا ئەگەر سەرورەمان بىتەوہ سەر و سۆراغى ناكا؟

ھەسەن ويستى بلى: "زەعيفە دىن و ئيمانىان نىيە" بەلام بۆ ئەوہى نۆمەخان توورە نەكا قسەكەى گىرايەوہ.

- تاشباشى سەرورەمان نىمەى خۆش دەوى. ھەموو شتىكمان بۆ دەكا. ئەوانەى چوونەتە نىو چل سوارەوہ، ھەتا قىامەتى نامرن.

حەسەن مووچرکینکی بە مووغەرەي پشتیدا هات و بەخۆي گوت "خۆزگە ئەمنیش چووبامە ریزی چل سوارەوہ. بۆ ئەوہی بچیتە ریزی چل سوارەي غەیبیەوہ، سەرت بچی نابی نوێژت بچی. دەبی یارمەتی دەستکورت و ھەژاران بکەي. ئەمن کە گەرە بووم، زۆر نوێژان دەکەم، سەرم بچی نابی نوێژ و رۆژووم بچی و چەندی بۆم بکری یارمەتی ھەژار و دەستکورتان...."

نیتر ناوری دایەوہ و لە ئۆمەخانی پرسى:

- ھەر بە راستی تاشباشی سەرورمان پێش ئەوہی بییتە وەلی، زۆری نوێژ دەکرد؟
ئۆمەخان وەلامی دایەوہ:

- بێدەنگ بە.... خۆت لە تیخی گوناح مەدە. نەنکم دەلی نابی کارتەن بەسەر کاری وەلیبەکانەوہ بی.

ھەتا ئیوارى لە بەر دەرگاکی تاشباش ھەر خەيال پلاویان کرد، تاشباش چەند جارەن ھاتووەتوہ ناوای و تاریکاییەکان وەك رۆژ رووناك بوونەتوہ، سفەرەکان پەر بوون لە خواردنی چەور و خۆش و... ژورریکی پەر لە پێلاو... ژورریک پەر لە جلوبەرگ... ژورریک پەر لە لک و پۆبی دارى گیتلاس... و ژورریک پەر لە شقارتە...
ئۆمەخان ملی بادا:

- دارى گیتلاست بۆ چییە؟... چما ھەر شقارتەي پى ناکرى؟ دەي باشە، خۆ ژورریک پەر لە شقارتە.

حەسەن گوتى:

- دەي باشە، بەلام ئەمن شوولى گیتلاسم زۆر خۆش دەوي. کە دەیدەم بە شقارتە، خەریکە گیانم دەر دەچى، بەلام چ بکەم شقارتەم خۆشتر دەوي ئیستاش کە تاشباشی سەرورمان ژورریکی پەر لە شوولى گیتلاسم ھەر دەداتى، لىي وەردەگرم.
ئۆمەخان گوتى:

- دەي باشە باشە، وەریگرە، شوولى گیتلاس زۆر جوانە.

ئەبجاریان ھاتنەوہی تاشباش بۆ ناوای شتوہیەکی دیکەي گرتبووہ خۆي. لە پشتیبوہ ھەزار، دوو ھەزار، سەد ھەزار بالندەي باران دەھاتن. سامان رەنگیکى شینی کانتزایی دایگرتبوو، رەنگی بالی بالندەي باران:

- یەك و دووان نین. وەك ھەور، ھەموو ئاسمانیان داگرتوہ. لە دواوہی تاشباشی سەرورمانەوہ، وەك ھەور بە شوینیدا دەخوشین. تاشباشی سەرورمان دەبی ئاوەھا بییتەوہ.

نۆمەخان:

- دەى باشە، خوا بىكا بېتەو، جا چۆنى دى بە خېر بېتەو.

ھەسەن گوتى:

- چۆنى ھەزى لىنە با وا بېتەو.

داھاتەو و بەر دەرگاگەى تاشباشى ماچ کرد و گوتى:

- نەتۆش ماچى بىكە نۆمەخان.

نۆمەخانیش داھاتەو و بەر دەرگاگەى ماچ کرد.

- زۆرم غەربىيى مامە تاشباشم کردوہ... خۆزگە نەبوایە بە وەلى و نەچوایەتە نىر چىل

سوارەکان. نەو لە بايىشم باشترە....

نۆمەخان گوتى:

- بېدەنگ بە، گوناحت دەگاتى. بە سەرورمان دەلتى مامە.

- نىستا نەگەر نەلتىن "سەرور" چ دەبى؟ نەو مامى مەنە. لىتى گەرى با واز لە وەلىياپەتى

بىنى و بېتەو. نەو مامى مەنە. لىنگەرى با زلرم خوار بى و دەست و پىم وشك بن، چاوم كوئىر

بى، نەمن ھەر پىتى دەلتىم مامە و دەشلىم تاشباش. ياللا، چى پىخۆشە با بىكا.

نۆمەخان وەك ھەموو شىك بزانى، بزەى ھاتى و گوتى:

- دەزانى تۆى زۆر خۆش دەوى، بۆيە چىت پى خۆشە بىلى. كارى بەسەر تۆو نىيە. نەتۆ

باش دەزانى... بەلام متمانەى پى مەكە، وەلىيەکان كەس نازانى چ دەكەن.

ھەسەن بەسپايى گوتى:

- دەى باشە، با غەززەم لى بگرى.

و لەو كاتەدا روخسارى گەش و مېھرەبان و لەبەردلانى تاشباشى ھاتە پىش چاوى. نەو

روخسارە لە نىر تۆبەلى نووردا دەدرەوشايەو. لە سەرى رۆيشت:

- نەتۆ ھىچ خەم مەخۆ نۆمەخان، راستە كەس نازانى وەلىيەکان چ دەكەن، بەلام تاشباشى

سەرورمان نەمنى وەك خۆى خۆش دەوى.

نوقى چىژ و خۆشى دىناى نەفسانەکان بوون. سەرخۆش ببوون. لە دىناى پىر لە بالئندە و

گول و خۆشى و خۆشەويستى تاشباشدا بوون.

وەك سەرخۆشان بەلارە لار و پىكەنىن و شادى، بەرەو مائەوہ ھاتنەو و لە نەكاو وەك

ئاوئىكى ساردت بەسەردا كرديين. مرىمۆك لە جىوبانەكەيدا وەك بنىادەمى نىوہگىانى دەمى

مەرگ دەینالاند. ئەلیف یەك پشوو بە دەوریدا دەخولایەوه و عەلی یە درێژ لە دەرهوهی مالهوه پالتی وەدیوارەكەوه دابوو و سەری بەردابۆوه دەتگوت مردوو یەكە و ناجوولتی. نێزگیلەكان تا ئەژنۆی هاتیبون، بەلام ئەو هیچی نەدەدی.

لە نەكاو حەسەن حەزی كرد را بكا. ئەگەر تاوێكی دیکە راوەستابایە، دەخنكا. گوتی:

- یاللا ئۆمه خان با پرۆین. هەتا تاشباشی سەرورمان نەیه تەوه با نەچینهوه مالتی.

ئۆمه خان ئەوهی لە خودا دەویست. ئەویش لە حەسەن خراپتر بوو. گوتی:

- با نەگەر پێینهوه.

- بەسپایی بەرهو پشتهوهی مالهوه یان خوشین.

ئەلیف كەرەپ بەیانی لە خەوێ هەستا. ئەو شەوه خەوی لێ نەكەوتبوو. لە مالتی هاتە دەری. هیچ مالتیک دوو كەلتی لێ بەرز نەدەبوووه. لە نەكاو وەبیری هاتەوه كە هەر ئەوان لە گوندەكەدا ماونەتەوه. تالایی بێدەنگییەكە قورسائی خستە سەر سینگی. هەر لەو كاتەشدا عەلییش لە خەو هەستا و هاتە دەری و چوو لە بەر دەرگا كەمی حەسەنە كوێر باوەشیتك پووشكەمی هەلگرت و هینای و لە ناگردانەكەمی خست. باوەشیتك نێزگیلیشی هینا و ناگری دا. ساجەكەمی لە سەر ناگردانەكە دانا. ئەلیفیش نیوه جەوالتیكی ئارد هینا و لە تەشتەكەمی كرد و لە سەر ناگردانەكەمی دانیشت و دەستی كرد بە هەویر شیلان. هەویرەكەمی لە تەشتەكەمی دەرھینا و نیوه ئاردهكەمی دیکەشی تی كرد و شیلای. مریتمۆك راوەستابوو و سەیری دەكرد. هیچ نەدەجوولا. كە ئەلیف دەستی كردهوه بە هەویر شیلان، هات و لە دەم ناگردانەكە دانیشت. وەردیتنەكەمی هەلگرت و بە نووكەكەمی ئەو نانەمی ئەلیف لەسەر ساجەكە پانی كەردبۆوه، وەرگێر و داگێری كرد.

بۆنی خۆش و حەزبزوینی نانی تازه هەستا. حەسەن خۆی پێ نەگرا. سێهەمین نانی لە سەر سێلەكە رفاند، ئەو پیوازەمی بە دەستییهوه بوو، لە گەل بریتك پەنیر، لە نانەكەمی پێچا و كەردییە بابۆلە.

ئەلیف:

- ئۆمه خان، ئەتۆش پەنیر و پیواز بێنە و وەرە. عەلی ئەتۆش. تۆزیتكیش روونی كەرە بو

دايكت بێنە.

هەر كەسە و بابۆلە یەكی بە دەستەوه و بە چێژەوه دەخوارد. مریتمۆك یەك دوو جارن خۆشەویستانە سەیری بووكەكەمی كرد. دەسبەجی پەژیوان بۆوه و چاوی لێ وەرگێرا.

که هه‌ویره که هه‌مووی کرایه نان، خۆز له ناوابوون بوو. مریتمۆک و ئەلیف شەلالی ئاره‌قه بوون. هەر دووکیان، جلوه‌رگه‌کانیان ته‌کاند و هه‌ستان. مریتمۆک تینگه‌یشتبوو. بۆیه هیچی له بووکه‌که‌ی نه‌پرسی و نه‌یگوت ئەو هه‌مووه نانه‌تان بۆ چییه؟
هه‌سه‌ن هات و له په‌نا ته‌به‌که نانه‌که‌وه راوه‌ستا و به‌سه‌رسوورپاوییه‌وه هاواری کرد: "ته‌ح، له منیش به‌رزتره."

ئه‌وه‌ی کوره‌که‌ی و بووکه‌که‌ی ده‌یانکرد، دوور بوو له پیاوه‌تی و جوامیتری، به‌لام غرووری مریتمۆک نیزی پی نده‌دا ته‌نانه‌ت قسه‌یه‌کیشیان له‌گه‌ڵ بکا. هەر ئه‌وه‌نده بوو ده‌یویست بزانی چۆن ئەو کاره ده‌کهن. نانه‌کانیان له سه‌وه‌ته‌یه‌ک نا و به‌ نیوه‌پراستی میچه‌که‌وه هه‌لیانواسی. مریتمۆک به‌بی ئه‌وه‌ی چاو بترووکیتی، سه‌یری کردن.
هه‌تا کاتی خه‌وتنی که مه‌ته‌قی لیوه نه‌هات. ته‌نانه‌ت منداله‌کانیش سربوه‌یان لیوه نه‌هات. به‌ ترس و خه‌مه‌وه له گۆشه‌یه‌که‌وه هه‌لکورما‌بوون. ده‌یانزانی شتیکی ناخۆش به‌رپه‌یه، به‌لام نه‌یانده‌زانی چییه.

ئه‌لیف جیوبانه‌کانی راخست. مریتمۆک پێش هه‌مووان چوو بنوی و به‌ دوا‌ی ئەودا ئۆمه‌خان و دوا‌ی ئه‌ویش هه‌سه‌ن. ئەوان هه‌میشه پێکه‌وه ده‌نووستن.

عه‌لی و ئەلیف ماوه‌یه‌ک رووبه‌رووی یه‌کتری دانیشتن به‌بی ئه‌وه‌ی جووله‌یان بی. دوا‌یی کاتی که‌له‌بابه‌که‌ی ئۆکه‌ش داغ قۆردوو، که له کاروانی ده‌رپه‌رپیوو و گه‌رابۆوه ئاوانی، خۆیندی، هەر دووکیان هه‌ستان. عه‌لی هات و گوئی له هه‌ناسه‌کانی دایکی هه‌لخست و به‌ سرت به‌ ئەلیفی گوت:

- دایکم نووستوه ئەلیف.

مریتمۆک گوئی له‌وه بوو و له دلێ خزیدا گوئی: "ئه‌تۆ هەر پیت وای نووستوم. عه‌لی‌یه درێژ به‌ ملی شکاوت، ده‌زانم ده‌ته‌وی چ گوویه‌کی بخۆی. با بزانی خا چیی ده‌وی."

عه‌لی و ئەلیف ده‌ستیان کرد به‌ پێچانه‌وه‌ی ئەو که‌له‌په‌ل و پێداویستی‌یه‌ی ده‌یانویست بیبه‌ن بۆ چوکوراوا. مریتمۆک سه‌ری له‌ لیفه‌که ده‌رتنابوو و سه‌یری ده‌کردن.

هه‌تا به‌یانی کاریان کرد و باروبه‌یه‌یان تێکه‌وه پێچا. عه‌لی کۆله‌که‌ی به‌کۆلی خۆی دادا و وه‌ده‌ر که‌وت. که‌له‌بابه‌ راکردوه‌که‌ی ئۆکه‌ش داغ قۆردوو جاریکی دیکه‌ش خۆیندی.

ئه‌یف له جیوبانه‌که‌ی مریتمۆک چوه‌ پێش و به‌ هێمنی گوئی:

- دایه، دایه، دایه.

مریمۆك وه لآمی نه دایه وه هیچ، پرخه پرخیشی دههات.

- عهلی، دایکه نووستوه. مندالێه کانی بهسپایی له باوهشی ده ریته، زۆر بهسپایی...

مریمۆك له دلێ خۆیدا گوتی: "ها! بهسپایی! هه ی بووکی نانه جیم! بهسپایی! كه وابوو روون بزوه ده تانهوی لهو تاریکییه دا و لهو گونده چۆن و هۆله دا به جیم بیتن و برۆن و نه منیش لیتره گورگی بیابان بمخۆن. باشه، برۆن، بیتان وایه به دوواتندا نایه م؟ چما له پێش ئیوه دا، به لاپره ریته دا ناگه می؟ و له هه مووشتان پتر لۆکه ی نارغه وه؟

عهلی به سپایی هه سه نی له باوهشی مریمۆك کێشایه ده ری و بریدییه ده ره وه و له بن داره تووه که داینا و دوا ی نهو نۆمه خانیشی هه ر بهو شیوه یه کێشایه ده ری و بردی.

"عهلی،" عهلی "یه درێژ، مندالێه کانیشت له باوهشی من بکێشه ده ری و بیانبه."

به ریشتنی مندالێه کان بۆشاییه کی سه یری له ناخیدا هه ست پی کرد.

عهلی باره که ی به کۆلی دادا و مریمۆك له دلێ خۆیدا گوتی: "ئێستا کۆله که ی هه لگرتوه. نه وه نه لیفیش بزنه کانی له دانگه ی هینایه ده ری و وه پێش مندلێه کانی دان. مندالێه کان له تاریکاییدا، گێژ و وړ و خه والوو به ریته دا ده رۆن. "عهلی" یه درێژی کافر! نهو مندالێه خه والوانه چۆن ده توانن ناگایان له بزنان بی؟"

دهنگی پێهه کان دوور کهوته وه. گه یشتنه بهر ده رگا که ی کوخا سه فه ر. مریمۆك له جیوانه که ی ده ره پریه ده ره وه. ماوه یه ک چاوی له تارماییه که یان کرد که له تاریک و روونی به یانیدا ده رۆیشتن. به دهنگی که ی بهرز گوتی:

- برۆن، بهغدا نیوه ی ریته تان بی.

مندالێه کان هیشتا نه یانده زانی چ بایه و له تاریکاییه که دا گێژ و وړ و خه والوو، ده رۆیشتن. هیشتا زۆری مابوو رووناکی بکاته وه. گه یشتنه داوینی گرده گه وره که. گرده که نوقمی تاریکایی بوو. عهلی جار به جار خه مبارتر ده بوو. له تاریکاییه که دا به لاره لار ده رۆیشت و لاقه کانی تیک ده نالان و ده تگوت ده یه وی بگه ریته وه. دلێ نهو لای دایکی بوو. له وه ده ترسا له نه کاو هه موو شتی که به جی بیتن و بگه ریته وه.

له خۆی نووسا و غاری دا. کۆله که ی به پشتییه وه هه لبه ز و دابه زی ده کرد. نه لیفیش غاری ده دا. مندالێه کانیشت بزنه کانیان راده دا و به غاردان به شوینانه وه بوون. عهلی هه م رای ده کرد و هه میش ناوړی ده دایه وه و سه یری دوا وه ی ده کرد.

به جوژه له گرده گه وره که تیپه رین. گه یشتنه خړ و لیتره واره که. ئیتر عهلی برستی لی برا. هه ر هه مووان هانکه هانکیان بوو.

- هه‌لنه‌ستا، هه‌لنه‌ستا. تا نئستا نه‌مدیبوو ئاوا خه‌وی قورس بی. له‌وانه‌شه به‌ئانه‌ست
خۆی له‌ خه‌و کردبی.

عه‌لی کزه‌ی له‌ جه‌رگی هات:

- پیم وایه‌ ده‌یزانی و به‌ تاییه‌تی ویستی نئمه‌ نه‌زانین که‌ ده‌زانی. رۆحه‌ به‌رزه‌که‌ی نئیزی
نه‌دایی.

ئه‌لیف ناخێکی هه‌لکێشا و گوتی:

- له‌وانه‌شه. ئه‌وه‌ ده‌ سالی‌ش ده‌بی نه‌مدیبوو ئاوا به‌ قورسی بنوی.

ئۆمه‌خان گویی هه‌لخستبوو و قسه‌کانی ده‌بیست. هه‌ولتی ده‌دا شتیک له‌ قسه‌کانیان
هه‌لکړتی و بۆی روون بیته‌وه. ئه‌و جار ده‌یزانی دلێ بۆ چی تونده. گوتی:

- دایه، مه‌به‌ستت نه‌نکه‌؟

ئه‌لیف نه‌یزانی چ بکا و توند زاری کچه‌که‌ی گرت.

حه‌سن له‌ پێشه‌وه‌ بزنه‌کانی لی ده‌خوری. ئه‌لیف دیتی. به‌ هه‌له‌داوان گوتی:

- بێده‌نگ به، با حه‌سن گویی لی نه‌بی.

ئۆمه‌خان به‌ ترسه‌وه‌ بێده‌نگ بوو.

به‌یان نه‌نگووت. رووناکایی به‌سه‌ر لووتکه‌ی چیاکاندا پڙا. له‌ نیتوان دوو چیاوه‌ تۆپه‌له‌ی
نوور وه‌ده‌رکه‌وتن و به‌ دوا‌ی ئه‌وه‌دا گوێچکه‌یه‌کی خۆره‌که‌ ده‌رکه‌وت و هه‌موو ولات نوقمی
رووناکایی بوو. سیبهره‌کانی عه‌لی و ئه‌لیف و مندال و بزنه‌کان، له‌ گه‌ل ده‌رکه‌وتنی خۆره‌که‌دا
به‌ شێوه‌یه‌کی سه‌یر و سه‌مه‌ره‌ به‌سه‌ر خۆل و خاکه‌که‌دا پان بوونه‌وه. خه‌مه‌که‌ی عه‌لی ته‌نانه‌ت
به‌ سیبهره‌که‌شییوه‌ دیار بوو. ئه‌و سیبهره‌ به‌رز و گه‌وره‌یه‌ که‌ له‌ به‌ردی‌که‌وه‌ ده‌که‌وته‌ سه‌ر
به‌ردی‌کی دیکه‌، ده‌تگوت له‌خۆی ده‌نالی و جینگل ده‌دا.

حه‌سه‌نیش تیگه‌بیشت. ئاوړتیکی له‌ لای ئاوه‌دانیه‌که‌ دایه‌وه‌ و سه‌یری کرد و به‌ ده‌نگی‌کی

گریاناوییه‌وه‌ پرسی:

- دایه، ئه‌وه‌ کوا نه‌نکم؟ بۆچی له‌ گه‌لمان نه‌هات؟

دایکی به‌ شێواوییه‌وه‌ تانه‌ و ته‌شه‌ری‌کی لی دا:

- بی ده‌نگ به‌ با بابت نه‌بیستی.

حه‌سن سه‌یری‌کی بابی کرد. بابی زۆر شێوا بوو. بێده‌نگ بوو.

مریتمۆک جارێکی دیکه‌ش گوتی:

- جه‌نده‌متان لی پر بی و به‌غدا نیوهی ری‌ه‌تان بی ه‌ی بی‌دین و بی نیمانینه، ه‌ی کافرینه، له‌ه‌ته‌ی دنیا دنیا، هیچ کوریک نه‌وه‌ی له‌گه‌ل دایکی خوی نه‌کردوو. کامه کور دایکیکی بی ده‌ست و بی به‌تاقی ته‌نی له‌گوندیکی چۆل و هۆلدا به‌جی دیتی بۆ نه‌وه‌ی گورگ و چه‌قل بیخۆن؟

گه‌رایه‌وه نیو گونده‌که. که‌وا پینه‌کراوه‌که‌ی له‌به‌ر کرد. پریسکه‌ی ورده که‌لپه‌ل و عه‌نتیکه‌کانی له‌سندوو‌قه‌که ده‌رینا و به‌غاردان وه‌ری ک‌ه‌وت. ه‌م غاری ده‌دا و ه‌میش ده‌بیولاند:

- رۆله گیان، منداله شیرنه‌کام، نه‌و کافره بی دای و باب‌ه نه‌منی دایه ده‌ستی مه‌رگ و رۆیشت. نه‌ی نه‌نگۆ بۆچی به‌جیتان هیتشم؟ نه‌نگۆ بۆچی له‌نه‌نکی خۆتان ه‌ل‌پران؟ باشه نه‌نگۆ بۆ؟

وای لی‌هات به‌دوایاندا بانگیان بکات، به‌لام پاشگه‌ز بۆوه ه‌ه‌تا گه‌یشته نزیکه‌گرده گه‌وره‌که به‌بی نه‌وه‌ی پشویی سوار بی زۆر به‌خیرایی رۆیشت، به‌لام له‌وه‌یوه له‌داوینی گرده گه‌وره‌که‌دا نه‌ژۆکانی تین و هیزی نه‌وه‌یان تیدا نه‌ما برۆن و ک‌ه‌وت. ده‌موچاروی خۆلاری و نوقمی نازار بوو:

- "عه‌لی" یه‌که‌ی من! نه‌وه بوو جوابی زه‌حه‌ته‌کانی من؟ بیتشکه‌م راژاندی و شیرم دایتی، که‌چی نه‌تۆ ناوام لی ده‌که‌ی عه‌لی؟

ه‌ه‌تا نیوه‌رۆ چه‌ندی له‌خوی نووسا نه‌یتوانی ه‌ه‌ستی. ده‌ستی ه‌ه‌لگرت و له‌سه‌ر تاشه‌به‌ردیک دانیشت. دوا‌ی نه‌وه‌ی ماوه‌یه‌که دانیشت و ماندووی چه‌سایه‌وه، ه‌ه‌ستا و به‌ره‌و چوکورواوا، ورده ورده که‌وته ری.

- نه‌منیش به‌ره‌و چوکورواوا ملی ری‌ه‌ ده‌گرم، با گورگ بمخۆن. له‌ری‌ه‌ ده‌مرم و تیدا ده‌جم. نه‌و کات خه‌لک چیت بی ده‌لی عه‌لییه‌که‌ی من؟ نالین دایکی دا به‌گورگ و چه‌قل؟ نالین دایکه‌که‌ی کوشت و که‌لاکه‌که‌ی خسته پیش سه‌گه‌ل؟ خه‌لک تف و نه‌حله‌تت ناکه‌ن؟ نه‌منیش نه‌وه به‌ره‌و چوکور ده‌رۆم و له‌ری‌ه‌ ده‌مرم. که‌گوند له‌چوکور ده‌گه‌رینه‌وه، به‌نیسک و پرووسکم نامناسنه‌وه؟ نه‌ی "عه‌لی" یه‌که‌ره؟ خۆلت وه‌سه‌ر، نه‌تۆ شاوا بی نه‌قل بیت چۆن تووشی نه‌هامه‌تی نابی؟ رۆله، ه‌ه‌ر به‌داره ده‌سته‌که‌مه‌وه ده‌مناسنه‌وه.

به‌قه‌ستی مه‌رگ دیسان ه‌ه‌نگاوه‌کانی خۆشتر کردن.

له‌نه‌کاو له‌گوندی یالاکه‌وه که‌زۆر دوور که‌وتبووه، ه‌ه‌موو سه‌گه‌لی ناوایی که‌س نازانی بۆچی ده‌ستیان کرده وه‌رین.

- بوهرن، سه گهلى گوندى يالاک. ئەمنىش ئەو بەتەنى بەرەو چوکور دەرۆم. لە يەكەمىن گوندى سەر رېم نانئى وەر دەگرم. ئەلیف کە بمىنى پىتى سەیر دەبى، لىتى گەپى با پىتى سەیر بى ئەو قەچەپە.

دەنگى سەوەر کە لە ئاوايسەو دەهات، وردە وردە کزتر دەبوو و ئىتر وای لى هات پرايسەو. هەموو ولات بە بىدەنگىيە کى خەستدا رۆچوو. دەتگوت گيانلەبەرىک لە دنيا دا نەماو. شنبە، نەستىرەى راخوشيو، گەوالە هەر و خشە خشى دارستانە کە، هەر هىچى نەمايو. دەتگوت دنيا يە کسەر چۆل بوو. تارىکىيە کە وەك رووبارىک لووزەوى بەستبوو. بەبى وچان دەخوشى. نەستىرە رەشەکان وەك رووبار دەپرۆشتن.

هەتاوى سەر گردە کە سوور سوور بوو. هەورەکانى دەور بەرىشى سوور سوور. شتىكى وای نەمايو خۆر ئاوا بى. مریتمۆک سەرماى بوو، گوتى:

- رۆژ ئاوا بوو.

لەو کاتەدا برستىش هىرشى بۆ هینابوو. نەیتوانى بروت. نەژنۆى دەلەرزىن. دانىشت. ماوہەك بە گاگۆلکى بەرەو چوکور اوا خزی گاگۆلکىيە کە پى خۆش بوو.

- ناخ، خۆزگە گوندى بگەرینەو... بگەرینەو و ئاوا بمىن و ئاپروو و حەيای ئەو عەلى و ئەلیفە بەرن و وایان لى بکەن تا دنيا دنيايە روورەش و ریسواى عالەمى بن...

رۆژ ئاوا بوو. هەوا ساردى کرد. نەستىرە درشتەکان ناسمانیان داپۆشى. ئەو هەر وا بە خشکە خشک بەو خۆل و خاکەى رىيە کەدا بەرەو چوکور اوا دەپرۆشت. چەقەلەکان لە راست و چەپى لىرەوارە کەى رووبەر و یەو دەیانلوراند.

مریتمۆک هەموو گيان دەلەرزى:

- چەقەلەتە توبەتم دەکەن... ناگەریمەو ئەو گوندە چۆلە... ناگەریمەو...

دەست و پىتى لە نىو خۆل و خاکە کەى سەر رىيەدا... خۆلە کە فینک بوو تەو. پشوروى لى برايوو. ئىتر دەستە کانىشى برستيان لى برايوو و جەستە قورسە کەى ئەویان نەدەتوانى. راوہستا. خۆى خستە سەر دەستەکانى و ویستی هەستى، زۆرى هەول دا نەیتوانى لە سەر پى راوہستى. لە نىو خۆل و خاکە کەدا دانىشت. خۆى کۆ کردەو و کرووشەى کرد و خۆى گرمۆلە کرد.

که مەمی دیک، ھەر جارەى

مردووه که دەباتە شوینیک

٦

تەرمە کە، بە زارى داپچراو، لە سەر خاکە کە کەوتبوو و دەست و پێیەکانى تەواو لێک رەویبونەوه. لە سەر ئەو لەمى کە خۆتە کەى ھەلمشتبوو، توژی کالێک خۆتێنى وشک بەجى ماو. کراسە خەت خەتییە کەى ئەو لە نیشانى راستییەوه ھەتا سەر نیتوکی دادراو و برینتیکى قوول لە سەر جەستە تووکنە ئەسەرە کەى زارى لێک کردبوو و ھەک برینتیکى بەناسۆر و چلک کردوو، لە بەر تاوہ کە وشک دەبوو. لای چەپى کراسە کەى خۆتە ئاوى بوو و رەنگە کەى نەدەبینرا. خۆتە کە وشک بێبوو و کراسە کەى ھەک تەلاشە دارێک رەق کردبوو. مێش و مەگەزى ورد سەر و دەموچاوى مردووە کەیان داپۆشیبوو و تەنانت نیتو چاوە کانیشیان پڕ کردبوو. چەند مێشى گەورەى کەسکیش بە بالە روون و پانە کانیانەوه خێرا خێرا بە سەر تەرمە کەدا دەخولانەوه. جار و بارە تیشکى خۆرە کەیان لى دادەبرى و دەبریسکانەوه.

خۆر و ڕدە ڕدە بەرز دەبوو و گەرم دەبوو. دەستە زلەکانى کابراکە، کە بە ھەر دوولای جەستە کەیدا شوپ ببونەوه، تەپ بون. وردکە بەرد، گەلا خۆلاویەکان دارە بى و گەلاى گەز و چنار و نارە نیش ھەموو تەپ بون. نیوہى سەر و گوێچکەى راستەى لە ناوہ کەدا بوو، سەرى لە سەر بەردتیکى پان بوو. ڕدە ماسییەکان پۆل پۆل دەھاتن و دەسبەجى بلاو دەبون. دیسان دەھاتنەوه و بە گوێچکە کەمەوه دەنوسان. دیسان لە چاوتروو کانیکا... ناوہ کە مەند بوو. خۆرە کە لە بنى ناوہ کەى دابوو. بەردەکانى رووبارە کە ھەک سەر و مەلى ماسییەکان دەبریسکانەوه و قەوزەیان گرتبوو.

چەندى خۆرە کەى پتر ھەلدەکش، ھەواکەى گەمتر دەبوو. بۆنە تالە کەى دارى "بابادەم" و گەرماکە لە ھەموو لایە کەوه لە سەر ناو و گەلا دار و گژ و گیاکان خەستەر دەبوو.

مێشیکى درشتى کەسک، کە لە سەر مردووە کەوه ھەلقریبوو، ھات و توند خۆى بە شەویلکەى مەمى دیکدا دا. مەمى دیک خۆى خزانەبوو نیتو پنچکە گیایە کەوه و خۆى

شاردبۆژه و بهبێ ئهوهی چاوی بترووکیڤنی، سهیری ئهوه جهستهیهی دهکرد که له دهم ناوهکهوه کهوتبووه سهر وردکه بهرهکانهوه. ههموو شتیکی به وردی دهبینی. روخساری ئهوه مردووه سات به سات دهگۆردرا. لای راستی لێوی که حالهتیکی تهوساوی خهوالوویی پێوه بوو، ورده ورده نهستورتر دهسوو و دادهچۆرا. تاله تیرۆژیکی کهوتسه سهر لووتی. سی میس پینکهوه هاتنهوه و لهو شوینه نیشتهوه که تاوهکهی کهوتبووه سهری و دهسبهجی ههلقپینهوه و بهسهر لک و پۆبه شلکهکانی داره چنارهکهدا بهرهو لک و پۆ چهکانی داره تووهکه رویشتن.

توێژکاله تهم و مژیک به سهر ناوهکهدا له ههلاکشان و داکشاندا بوو. ئهوه مژه روونه له بری نهوهی به گهرماکه برهوتیهوه، خهستهر دهسوو و لهگهڵ رهوینهوهی مژهکهدا، رهنگی جلویهرگهکان و پیناوهکان و دهست و روخساری مردووهکهش دهگۆردرا.

تهرمهکه له گهرمای بهربهیانیدا مژاری بووه.

چاوهکانی مهمی دیک وهک چاوی گورگیکی درنده دهربهیون و سهری مردووهکه دهکهن و ههموو شتیکی دهبینن. قهتانی پیناوهی پیتی راستی کراوتهوه. چهند خهنجهری وی کهوتوه؟ چهند کوتی له پشتی بووه؟ پینج هینلی خوین به لهکهدا رۆچوووه و رینچکهی باریکی بهرهو چهمهکه کردووهتهوه. کهواته پینج برینی ههلاگرتووه.

تهرمهکه له گهرماکهی بهربهیانیدا کهوتووه.

پهپولهیهکی درشتی نارنجی به سهره رهشهکهی و باله پر له نهخش و نیگارهکانیهوه له سهر دهستی چهپه، نیشتهوه. بالهکانی وهک دوو باوهشین کۆ کردهوه و له سهر باسکهکهی خهوت.

لووتی پهپولهکه لهزیهوه. دهتگوت خهون دهبینی. بالهکانی لیک کردهوه و سیبهره رهشهکهی بالهکانی کهوتسه سهر خوینهکه. چاوهکانی مردووهکه بهقولدا چووبوون و قوولکهکانیان پر بوون له ورده میس. دهتگوت دهستی مردووهکه جوولا. پهپولهکه ههلقپری بهلام زۆر دور نهچوو و ههر لهوی له سهر گوته رهشهکهی چله نهعنایهکی کیری نیشتهوه. چلی نهعناکه له بن بارستایی پهپولهکهدا لهزیهوه.

گهرماکه ههر دههات و به تهوژمتر دهبوو. ههموو شتیکی، تهرم، گژ و گیا و دارهکان و ناوهکه له مژه خهستهکهی ههتاوهکهدا نوقم دهبوون.

مهمی دیک گیانی وهلهرزین کهوت. بۆقیکی توند خۆی فری دایه نیو خهرهندهکهوه. به دهنگی بۆقهکه، ئهوه کیسهلانهی که له دهم ناوهکه خۆیان دابوو بهر خۆزهکه و قاوغهکهیان وشک ببۆوه، خۆی خسته نیو ناوهکهوه.

مەمى دىك دلتى داخوريا. ماسىگرەيەك بە لاقە باريك و مەيلەو كەسكە كانىيەو هات و لە تەنىشت مردووه كە نىشتەو. بەبى ئەوئى چاۋ لە دەوروبەرى خۆى بكا، بە لاي سەرى مردووه كەدا تىيەرى. دەندووكە درىزەكەى خۆى رىك لە پەنا سەرى مردووه كەو لە ناوہ كە رۆكرد و ماوہەيك لەوئىدا رايگرت.

تەم و مژەكە لىتەر و خەستەر بۆو و شتىكى وەك دووكەل سەر مردووه كەى داپۆشى. مردووه كە جوولەيەكى كورد. مەمى دىك راجلەكى و بەبى ئەوئى قىت بىتتەو، ھەر وا بە كوورە كوور بەرەو مەززاكان راي كورد. ھەم ھانكە ھانكى دەھات و ھەمىش ناورى دەدايەو و سەيرى داوای دەكرد. گەيشتە پەرىزىكى پر لە كلۆش و پەلى تىژ و درك و پىكۆل. بەخۆى گوت:

- ھەتئىو، مەمى دىك، ئەو چ دەكەى؟

لە نىئەراستى مەززاكە چەقى. كەس لەو دەوروبەرانە نەبوو. ھەموو ولات چۆل بوو. تارىك ھەر وا مايەو. كۆللە فركە فركە و باز بازيئىان بوو. توند خۆيان بە دەمرچايدا دەكىشا و بە خشەيەكەو دەكەوتنە خوارەو.

بەرەو دەم ناوہكە غارى داىەو، داھاتەو و لاقى مردووه كەى گرت و بەرەو خوارووى چەمەكە رايكىشا. سەيرى بەشى سەرەوئى جەستەى مردووه كەى كە ھەتا نىوئى لە ناوہكەدا بوو و سەيرى سەرى كە تەواو لە ناوہكەدا بوو و بەردەكانى بن ناوہكە دەكەوت و ھەلبەزدا بەزى دەكرد و قزەكانى كە لە ناوہكەدا بلاو دەبوونەو و تىك دەنالان و گوئچكەكانى كە گەرە و بىوك دەبوونەو و روخسارە خىچ و خوارەكەى مردووه كەى دەكرد و حالەتتىكى سەير دايدەگرت و بە ھەموو تواناى خۆيەو، تەرمەكەى بە ناوہكەدا بەرەو لاي خوارەو دەكىشا.

ئەو پەتەى كە بە نىئوقەدىيەو بوو، كرىيەو. پەتتىكى كۆن و پساو و رزىو و پر لە گرى بوو. لاقەكانى مردووه كەى لىك بەستەن. دارە سەوزە گەزەكەى دەم رووبارەكە لە ناوہكەو سەرى ھىئابوو دەرى. لىكىكى بەرزى ھەتا نىئەراستى رووبارەكە كشاو. مەمى دىك پەتەكەى جارىكى دىكەش لە لاقەكانى مردووه كە نالاند. گەلای ئەو تووترىكەى لە دەورى دارە گەزەكە نالابوو، سوور ھەلگەراپوو. سوورىكى برىقەدارى وەك بلىور. مەمى دىك داھاتەو و بەرەو رەگەكانى تووترىكەكە چوو. نىوئى رەگەكان لە نىئوقور و نىوئەكەى دىكەيان لە ناوہكەدا بوو. رەگەكانى بە نىئو ئارەكەدا بلاو بىوونەو. پەتەكەى لە دارەكە نالاند و سەرىكى گرت و كىشاي، ئەوئەدى كىشا ھەتا لاقەكانى مردووه كە ھاتنە بەرەو و بە دارەكەو نووسان. دىسان كىشاي. پاژنىتى تەرمەكە لە دارەكە چوو سەرى و ھەر كىشاي تا بەلەكەكانى مردووه كە بە

داره كهوه نووسان. سهري مردووه كه له ناوه كهدا مايه وه. چاوه كانى زهق زهق بېوونه وه و ههر جاره ي شه پۆلىكى روونيان بهر ده كهوت، چوار پېنچ هېنده گه وره ده بېوونه وه. جارى واش بوو نه ده بېنران، چونكه سېبه رېك تاريك ده كه و ته سهر چاوه كان و سه ره كه ي.

مه مې ديك گوتى: "باشه." هه ناسه يه كى قوولې هه لكېشا و له سهري روښت. "ليزه كهس نايي نېن ته وه. دوايې ديم و ده يبه م ده ينيژم."

نه و جار گوتى:

- باشه ههر به راستى نه و كابر ايه كتيه؟ بۆچى هېنده له سه فهر ده چوو؟ بۆچى هېچ دهنگى نه كرد؟ ته نانه ت "ناخ" يكيشى نه گوت. وهك چناره رزيوتك به لادا هات. ههر به راستى كهس و كارى هيه؟ له وانه يه ههر سه فهر خۆى بى. خۆ مردووى بنياده م له زيندووه كه ي ناچى. دياره نه وه سه فهر خۆيه تى.

چووه نه و بهرى رووباره كه و دانېشت. جله تهره كانى به گيانيه وه نووسابوون و هه لميان لى هه لده ستا. تاوه كه هه لئيده برينگانده و ده يسووتانده. له رزى. برېك دواتر عه رزه سووره وه بووه كه سمته كانى سووتانده. خۆى رانه گرت و له جتيه كى ديكه دانېشت.

سه ره كه ي دى كه له و بهرى رووباره كه وه و له بن لكى داره گه زكه و له ناوه كهدا ده جوولايه وه. تاله كانى قۆى سهري له گه ل ناوه كه ده رويشتن و شه پۆليان ده دا. ساتيك چاوه زهق و شووشه ييه كانى مردووه كه ي دى. باسكه كانى و دك بالى هه لۆ لىك كرابوونه وه و بى راوه ستان ده جوولان. ده كرانه وه و ويك ده هاتنه وه، ده تگرت له ناوه كهدا باوهش به بۆشايه كدا ده كات.

ماسييه كى گوره ي قه پۆزتيژ و بريقه دار له ناوه كهدا خۆى هه لاويشت و بريسكايه وه و بزر بۆوه. چاوه كانى مه مې ديك به شه واره كه و تن و ساتيك هېچ كوئى نه دى.

جلوبه رگه كانى بهرى وشك بېوونه وه و رهق بېوون. له جتي خۆى ده ربه رى و تهرمه كه ي له داره گه زكه كرده وه و ديسان به ره و خواره وه كيشاى. له ناوه كهدا سه ره نگرى ده بوو و ده كهوت و هه لده ستايه وه. جار يك پېنى له بهر ديك هه له نگوته و به سه ر مردووه كهدا كهوت و ده ستى مردووه كه له گه ردنى نالا. مه مې ديك نه يده توانى خۆى له بازنه ي نه و دهسته رزگار بكا.

ناوه كه لىنتر و قوولتر بوو و بووه گيژاويكى تاريك و پر له بلق و توقله. مه مې ديك وىپراي مردووه كه له ناوه كهدا تلایه وه و هاته وه ده رى. ده ستى مردووه كه ي به ده سته وه بوو. ده تگوت زيندوو بووه ته وه و وهك دوو بنياده مى زيندوو هه ولياندا له گيژاوه كه فاويه كه خويان رزگار بكن. له ته نيشت يه كتر يه وه كه و تنه سه ر زيغه تهره كه. ماوه يهك به چۆره چۆر له بهر

خۆره تاوه که، له تەنیشتی یەکتەرەوه بێ جوولە درێژ بوون. جلویەرگە خوساوه کانیان بە گیانیانەوه نووسا. تاوه که سووتینەر بوو. دەمۆدەست جلویەرگەکان وەک دار و شک بوونەوه. مەمی دیک مردووه کەمی بە کۆلی خۆی دادا. زیخ و لە نەرمەکه وەک کیتلگە و مەزرا پان و بەرینەکان نەو سەری دیار نەبوو. یەک چلە گیا چیه له کەنار رووباره که نه بوو. تا چاو بری دەکرد زیخ و لم بوو. شوین پیتی بالندەهی گەورە و بچووک بە سەر لە کەوه دیار بوو. ناوه که به سەر لە کەدا بلاو دەبوو و هیندەهی پەرە جگەرەیه له سەر لە که هەلده کشا و دادە کشایه وه. هەتا چاو بری دەکرد، هەتا تەپۆلگە کەمی رووبەر و پەرە ناسکە کەمی ناوه که وەک مۆتیک... پەرە جگەرەهی شەپۆلدار وەک مژ دەخوشی.

مردووه کەمی دانا، ئەمجارەیان له سەر عەرزه که درێژی نەکرد و دەستەکانی له سەر ئەژنۆی دانا و بە دارە چنارە کەوه داینیشان و خۆشی له تەنیشتی یهوه دانیشتی. لەو تاوه سووتینەر و بەتینەدا لاقەکانی و شک هەلاتن و قوونی سووتا. دەستەکانی له سەر لە کە دانا، دەستی سووتان. دەستی بۆ هەر شتێک دەبرد، دەیسووتاند. بە دەستەکانی، دەستی کرد بە هەلکەندنی لە کە. ناوی لی هەلقولی. قوولگە کەمی گەورەتر و قوولتر کردەوه، هەتا ئەژنۆکانی خۆی. ئەوجار مردووه کەمی تیدا درێژ کرد. چوو و لە مەزرا دوورە کەنەوه باوه شتێک "کلکە ریبوی" ی گۆلدارى هیتنا و سەری مردووه کەمی پێ داپۆشی و له تەنیشتی دانیشتی.

له و شوپنهى وا حهسه ن
پيش نه وهى بگه نه هه وراره كهى
سليمانلى، شولى گيلاس
ده بري.

۷

تهم و مژه كه وهك كيسه ليكي خۆله ميشى له بن ناوه كه دا خه وتبى، له شيوى ليپره واره
دارستانه گيلاسه كه دا نيشتبوو. تاو هه لا تبوو و مژه كهى نه وه ندهى ديكه خه ستر كر دبوو و
په ستاوتبوويه قولايى شيوه كه وه. مژيكي خه ست بوو وهك شهو و وهك ههور، كه
ده تگوت ده كرى به ده ست بيگريت.

كهس نه يده زانى حهسن كهنگى هه ستاوه و كهنگى له شيوى ليپره واره كه وه چوه ته خواري و
كهنگى له مژه كه دا ون بووه. كهى نه يده زانى. له وانه يه له گه ل ده كه وتنى مانگ يان له وانه شه
ههر له سه ره تاي شه وه چوبه يته ليپره واره كه وه.

"عهلى" يه دريژ كه پيش تاوه لات هه ستا بوو و به ده م باوتشكانه وه قرچه قرچى له نيسكى
گياني هينابوو، چاره كاني پيش هه موو شتيك به شوپن حه سه ندا گه ران. هه موو گياني
ده يزي راند چونكه دوى شهو له سه ر عه رزه شي داره كه خه وتبوو و گياني رچيبوو. ماوه يهك ههر
نه يتوانى ماسوولكه كاني بچووليني.

دواى تهلى، نه ليفيش هه ستا و ئۆمه خانيش. نه ليف چاره كاني هه لمسا بوون و لاقه كانيشى
قه ليش قه ليش بيون. ده تگوت پير بووه. چاره كاني ئۆمه خان ريبوقيان كر دبوو. ههر جاريكى
له خه ر هه لده ستا، ماوه يهك ههر چاوى هه لده گلؤفى بۆ نه وهى مژۆله پي كه وه نووساوه كاني ليك
بكاتمه وه. ئۆمه خان به دواى دا يكي دا چوه سه ر كانيبه كه كه له قه لشتى گرده كه وه و له بن داره
گه و ره كه وه هه لده قولتى و پنگه ههر چوار ده ورى ته نيبوو و هه تا نه ژنۆي بنياده م ده هاتن.
ناوه كه به لووساو كينكى دريژ و خيچ و خواردا كه له دارى كاژ دروست كر ابوو و ده ورو به رى

قهوزی گرتبوو و پر بوو له ورده بهرد و چهوی سپی، دههاته خواری. نهلیف سهری خوئی وه بهر لووساوه که دابوو و سهر و مل و قژه نالۆزه کانی خوئی ده شوست. ههتا تاو ههلات ههر وا شوستی و نۆمه خانیش ههر له وی چاره پتی بوو.

عهلی پالی به بهردیکه وه دابوو و له بهر بهرۆچکه که چهندی بۆی کرابوو دهست و پتیه کانی لیک کردبوونه وه و سهری به سههر سینگییدا شوپ کردبووه و نه ده جوولا. مارمیلکه ی بچووک بچووک به سههر دهست و لاقه کانیدا و له بهر تاوه تازه دهه که وتوه که زمانیان دهه کیشابوو و دهه اتن و دهه چون. "عهلی" یه دریت ههر ناگاشی له مارمیلکه نه بوو.

نۆمه خانیش دهست و دهه موچاری شوست و چاره کانی کرانه وه. گوتی:

- نه وه کوا حه سهن؟ حه سهن نه ماوه.

عهلی سهری هه لیتنا و چاره کانی هه لگولۆفین و هه ستا و باویکشکیکی گه وه ی دا. به وردی سهیری دهه روبه ری خوئی کرد. دهه تگوت یه که م جاریتی نه وه لووساوه که قهوزه گرتوه و شیوه ته م گرتوه و نه و چیا له به فر داپۆشراوه ی روبه پرووی ده بیینی.

پرسیی:

- نه وه کوا حه سهن؟

نهلیف سههر و قژه نالۆزکاوه که ی که وه ک لبادی لی هاتبوو، دابوو بهر خویره که. قژی زۆر دریت بوو و رهنگه ره شه که ی که سکی ده نواند و له بن تیریژی خویره که دا رهنگاوه رنگ ده چۆوه. نه ویش وه ک گوتی له عهلی نه بووی، پرسیی:

- حه سهن له کوییه؟

نۆمه خان گوتی:

- من ده زاتم. دوینی پتی گوتم... شوولکه گیتلاسه کان... و به دهسته کانی ناماژه ی بو خواره وه ی شیوه که کرد و گوتی:

- چۆته نه وی.

عهلی تووره بوو و گورانندی:

- کوره نه من نه وه لاقه کاتم نه ستوور بوون و گیانم هاتوه ته سههر لیوم، ههر له شوولکه گیتلاسه کان که م بوو... نیتر ماندوو بووم، به خودا له گیانی خۆم بیتزار بوومه. نیستا ده بی چاره پتی هاتنه وه ی بین... کوره خو نه هامه تی یه ک و دووان نییه... توخم و توتکه که ی خوشت بووه ته به لای گیانت...

گيڙهه هات. نه وندهى برسى بوو، توورپه يه كهى نيشته وه و خاو بڙوه. له نه كاو هم دا يكي و هميشه حسه نى له بير چڙوه. دهرپه رى و قاپه كهى هه لگرت و بهر وه مه نجه له كه چوو كه نه ليف تازه له سر ناگره كه دا يگر تيو و له بهر تا وه كه هه لمى لى هه لده ستا. نه و كه وچ كهى به ده ستيه وه بو، هيندهى نه سكو تيهك ده بو. نه ليف گوتى:

- زور داغه.

عەلى دووباره ي کرده وه:

- زور داغه.

خيرا خيرا و په يتا په يتا فوى لى ده كرد و ده بخوارد.

شنه بايه كى نهرمى ده هات. سيپه رى هورتيك هات و به سر ليپه كه دا تيپه رى. پينج شه ش هه لڙ دوور له يه كترى، به سر شيوى دار گيلاسه كاندا ده خولانه وه. تم و مژه كه، كه نيشتيو وه بنى شيو و دڙله كه ره، تا وه كه تواند بويه وه، يان بايه كه ره واند بويه وه.

عەلى قاپه كهى له لايه كه وه دانا و دهرپه رى و له بن ددانه گرپه كانيه وه گوتى:

- نه من نه وه ده روم. لى گه رى با نه و توتكه سه كه به جى بمينى و برى. خو له دا يكم زياتر

نبيه ...

- يا نه لالا، دهى با برؤين. وه پيشم كه ون.

خوى وه رى كه وت.

نه ليف و نومه خان له دا وهى پيان به عمرزه وه رهق هه لاتيو. عەلى له توورپه بيان ناگرى لى ده بڙوه و ده رويشت. نه ليف به ده نكيكى نيوه زيندووان نالاندى:

- راهه سته عەلى، مه رؤ. كوره له ده ورت گه ريم، مه رؤ.

عەلى ساتيك راهه ستا و گوتى:

- سالتيك له وه پيش له سونگه ي نه نگو وه مالتويران بووين، برسى و روت و قوت ماینه وه و

نه گه يشتيني. نه مساليش ديسان ...

له نيوان ددانه كانيه وه تفيكى رؤ كرد:

- با به جى بمينى و برى ...

نه ليف:

- توؤى راهه سته، له ده ورت گه ريم، سه برتيك بگره. كوره مندالوچ كه يه كى ناوا، چون ده كرى

له و چول و چياه به جى يتلى و برؤى.

عەلی ديسان بە خێرای وەپری کەوت و بە دەم رۆیشتنەوه وەلامی دایەوه:

- بۆ نابی؟ زۆر باشیش دەبی. هەر ئاوا لێی دەگەرێم و دەپۆم. لێی گەرێی با بەجی بێنی و بمری.
ئەوی دەگوت، بەلام وردە وردە هەنگاوەکانی شل دەبوونەوه. ناخریەکەمی راوەستا. بە لاره
لار هاتەوه لای ئەلیف: ی بە گورپە گورپە کۆلەکەمی دانا و لە تەنیشتی دانیشت. ماندوو و
شەکەت و بێتەیز، چاوەکانی لێک نان و بێدەنگ مایەوه. ماوەیەک ئاوا مایەوه، لە نەکاو
دەرپەری و وەک شیتان بە چەپ و راستی خۆیدا غاری دەدا و هەرای دەکرد:

- حسەن!... حسەن!... هەر ئەلێرە بەجیم دەهێشتی بەلام...

لەو کاتەدا رقەکەمی نیشتهووه و رووی کردە ئەلیف و گوتی:

- کچی ژنەکەمی هیچی لێ نەهاتبی؟...

ئەلیف وەلامی دایەوه:

- جا من چوو زانم... ناخ... چوو زانم.

ئەویش هەستی کرد ئەژنۆکانی تینیان تیدا نەماوه و دانیشت. خۆر بەرز بۆۆه. هەوا
گەرمی کرد. ئاوی کانییەکە بە خۆرە خۆر دەڕۆیشت. بە سەدان جێ و جانەوەر وەک بریسکە بە
خێرای بە سەر ئاوەکەدا خوشین و فرین و ديسان گەرانەوه.

لە پشت رەوژەکانەوه دەنگی خەشەخەشێک هات. عەلی هەر سەری هەلێنا، حسەنی دیت.
لە جێی خۆی دەرپەری و بە قەستی کوشتنی پەلاماری دا. ئەلیف بە لالانەوه و پارانەوه گوتی:
- کورە نەکەمی عەلی، لێی نەدهی.

عەلی نەیبیست. هەر بەو توورەییەوه، گەیشتی و دەستی بەرز کردەوه. منداڵەکە
راوەستابوو و بە چاوی بەتال و سەرسوور مایەوه چاوی تێو بریبوو. ناگای لە هیچ کوی نەبوو.
عەلی لە هەوا دەستی وشک بوون. کۆلە شوولکەکەمی هێندەمی قەلافەتی خۆی دەبوو.

منداڵەکە شەلالی ئارەقە بوو و جلویەرگەکانی بەری تلیش تلیش بیوون. دەموچاوی رەش
داگەرابوو. دەست و پێیەکانی رووشابوون و شووخال شووخال ببوون و خویتنی سەر شویتەر
رووشاوەکانی قەتماغیان بەستبوو. دەتگوت حسەن لە شەرگە گەراوەتەوه.

عەلی بەسپایی لێی چوو پێشی و شوولکە گێلاسەکانی بە هەر دوودەستی لە پشتی
حەسەن کردەوه و فری دایە بن رەوژەکە و گوتی:

- شیت و شور، نەر هەموو شوولکەت بۆ چییە؟... بنیادەم ئەوەندە شوولکەمی نەک پێ
ناچیتە چو کووراوا، دوو هەنگاوی دیکەشی پێ نابردی. یاللا بچۆ شتێک بچۆ. ئەلیف
خواردنەکە ماوه؟...

نەلیف بە خۆشییەوه وەلامی دایەوه:

- بەلتی ماوه.

عەلی پیتی خۆش بوو کە هەلیماوه کە ماوه. گوتی:

- کۆرە سەیری بکە، سەیری ئەو قەد و قەلافەتە. بۆ دوو سی شوولک چیی بەسەر خۆی
هێناوه.

حەسەن بەبێ ئەوەی مەتقی لێوہ بێ، لە تەنیشت مەغجەلە کەوہ دانیشت و دەستی کرد بە
خواردن. هەر بە نەسکۆتییە کە یابی. نەلیف و ئۆمەخان و عەلی لە لایە کەوہ راوەستا بون سەیری
دەستەکانی ئەویان دەکرد کە وەک مەکیئەبە کە لە نێوان زاری و مەغجەلە کە دا دەهاتن و دەچون.
دوای ئەوەی حەسەن مەغجەلە کە ی تەواو هەلچۆراند، عەلی کۆلە کە ی هەلگرت و گوتی:

- دە ی یانە لالا با بکەوینە ری.

حەسەن دەسبەجێ خۆی گەیاندوہ بێن رەوہزە کە، کە باقە شوولکە کە ی لێ کەوتیو. لە
تەنیشت شوولکە کان دانیشت و چەندی هەولێ دا نەیتوانی بە کۆلیاندا بدات. نیگایە کە ی پەر لە
پارانەوہ ی لە ئۆمەخان کرد. دەتگوت بە زمانی بێ زمانی دەلتی: "چما ئەتۆ خوشکە جوانە کە م
نیت؟" ئۆمەخان چوہ پیتی و لیتی هەلینا بۆ ئەوەی بە کۆلی دا بدات. حەسەن لە بن بارستایی
شوولکە کاندای کۆر بۆوہ. بەلارە لار دەپۆیشت و لە گەل هەر هەنگاوێکی دەینا، پیتی وابوو
هەنگاوێکی دیکە ی پێ هەلنایە تەوہ. خۆرەتاو لە ئاوابوونێ بوو کە گەیشتنە داوینێ گەردە کە ی
سلیمانلی. ئۆمەخان لە تەنیشت دایکییەوہ بوو. جارێکی دیکە ش لیتی پرسییەوہ:

- دایە، ئەدی کوا نەنکم؟

نەلیف بە شێواوییەوہ گوتی:

- ئاگات لێ بێ با حەسەن گوتی لێ نەبێ.

بڕێک دواتر، حەسەن کە لە بن کۆلە کەیدا بڕستی لێ بڕابوو و وەک رەژوو رەش داگەرابوو،
هات و لە تەنیشت دایکییەوہ راوەستا و بە دەنگێکی بەرز گوتی:

- دایە، ئەوہ نەنکم کوا؟

- وس وس، بابت گوتی لێ نەبێ؟

حەسەنیش بێدەنگ بوو.

بڕێک دواتر عەلی هات و کۆلە کە ی دانا. بۆنی ئارەقە یە کە ی تیژی لێ دەهات. حەسەنیش
کۆلە کە ی خۆی دانا. ئەویش وەک بابی ئارەقە ی کردبوو.

عدلی دەستی له سەر شانی حسەن دانا و گوتی:
 - هەتیوه لاساره، ئەو شوولکانهت بۆ چیبه بهو قوونه خاوتنه دهیگهیتنیته چوکوراوا؟
 حسەن بزەیهکی کالی وهک سینبەری له لیوانی گهرا:
 - دەمەوی شقارتەیان پی بکړم. ئەم جارە بیست قوتوو. ئۆمهخان له سەر زمانی بوو
 بلێ: "نەئە عادیل ئەفەنی؟... بەلام بیدەنگ بوو.
 ورده ورده تاريك دادهات. لێرە کە دەیگرماند، ئاوه کە خورە خورپی بوو، بایه کە گفەئە
 دەهات. سلیمانلی هەورازتکی رژد بوو و سەری له ئاسمانی دەسوی. عدلی گوتی:
 - حسەن پالەوان، بەیانئ، دەبی لەو بەلایه وهسەر بکهوین. خۆ ئەو هەورازەت له بیرە؟ پیتی
 دەلێن هەورازە کەئە سلیمانلی...
 حسەن گوتی:
 - بەلێ له بیرمه، نەنکم...
 ئیتر بیدەنگ بوو.
 لەو کاتەدا ناگرە کەئە ئەلیف، گپی بەرز بۆوه و خۆش بوو و هەموو دەورووبەریان پڕ بوو له
 بۆن و بەرامەئ شیلەئ چنار. له خوارهوه و دەم کانیه کەشەوه بۆنی پنگه هەستا.

لۆكە رنینهوهی خهلكی
یالاک، له مه زرایه کی جوان و به
پیست و بهرکه تدا و له دهم
روویاری جه یحان.

۸

چوکورور له بهر تریفه ی ئهو ئهستیرانه دا که جار به جار کتر ده بون و ورده ورده نه دیو ده بوو، له شیرین خه ویدا بوو. شه و نمیککی وهک باران که وتبوو و مه می دیک ده تگوت هه تا نه ژنۆی چوو ته نیو ناوه وه و هاتوو ته وه ده ری. لاقه رووته کانی له خۆله نهرم و فینکه که نابوو و ده تگوت ده یه و ی له ناویکی سه هۆلین و سارد بدات. به پیسه کانی دوو هیلی به سه ر خۆله که دا ده کیشا و ده رۆیشت. خۆله نهرمه که لاق و له ته ری ده لاوانده وه و ورده ورده به ولاولای لاقه کانی دا هه لده رژا و نازاری پانیی هیور ده کرده وه. دهنگی کپ و کزی زهنگوله ی عاره بانه کان که له دووره وه ده هات و ههروه ها دهنگی گۆرانیه کی نهرم که دیار نه بوو له کوته دی، تیکه لی بیده نگیه که ی شه و ده بوو. سی کامیۆن به هاره هار به جاده که دا تیپه رین. چراکانیان له دهم جاده که وه به سهدان هیلی نورانیان خسته سه ر ناوه کانی جه یحان. ناوه که ریک و بی شه پۆل بوو. ناوه که مه ند بوو، ته نانه ت شنه ی بایه کیشی نه ده هات. مه می دیک شه لالی ناره قه بوو. له دهم ریکه که دانیشت. دهستی له پنچه که تووتر کیک گیر کرد و گوشیی. پنچه که دهستی رووشاند و خوتنی لی هینا. مه می دیک به ری نه دا. وا هه ژابوو، پشوی ده رنه ده هات. له جیتی خۆی ده ره پری و لاقه کانی له خۆله نهرم و فینکه که رۆ کرده وه و دهستی کرده وه به کیشانی لانی به سه ر خۆله که دا و شوین شوین کردنی خۆله که. کلاوه که ی له سه ری دا که ند. بزنی ناره قه یه کی تیژ و ترش و هه لماوی به هه وا شیداره که دا بلاو بۆوه.

که وته نیو گه وائه هه ورێکی ته پۆ و می شو له وه. به په له کلاوه که ی له سه ر کرده وه و گوینچه که و ده موچاری به ده ست دا پۆشیه وه. ده سه کانی زۆر زل بوون. می شو له هور و ژمیان

دیتنا. مەمی دیک لاقی له خۆلەکه دەرتنا و رای کرد. ئەوەندە هەڵات تا تەواو ماندوو بوو، ئەوجار راوەستا و له دەم رینگەکه لەسەر خۆلە نەرمەکه دانیشت. ئەو تەپۆ و مێشبولانەهی هورووژمیان بۆ دیتنا، بە دەست لەخۆی دەردەکردن و بیری دەکردەوە: باریکی قورسی له سەر شانی لاجووبوو. دواى ئەوە، دواى مردنی "ئەو" مەمی دیک ئەوجار دەیتوانی بژیی. دەیتوانی بچیتە لای زولەمخاش و چیی له دل دا یە پیتی بلێ. هەر جاریکی بیری لەو کابرایە دەکردە، پانیتی پیتەکانی و ران و پشت و ملی دەبیزیکاند. که ئەوی وەبیر دەهاتە، خۆین دەمیزت و له جی دەکەوت. ئیستا ئیتر "ئەو" نەما بوو. دلێ بە شتێک خۆش بوو که بۆخۆشی نەیدەزانی چییە. مێشبولەکان پتر هورووژمیان دەهیتنا و له سەر کراسە که یەو پتەویان دەدا. سەفەر ئیتر زیندوو نەبوو. سەفەر، سەفەر مردبوو. "تازە، خۆ هیچ کەسێش نەیدەدواند. تاشباشی سەرورەمان بەر لەوەی شوین بزر بێ، پێش ئەوەی بچیتە نێو چل سوارە کهو، گوتی: "هیچ کەسێک... هیچ کەس... هیچ رۆح لەبەرێک، هیچ بوونەوهرێک، هەر له مرۆڤەو بگره تا دەگاتە مێروولەیک نابێ لەبزی دە لەبزی کوێخا سەفەر بگرێ." "هیچ کەس نەیدەدواند. ئەو خاوەنی شەش چاو بوو. خەلکی ژنێکیشیان نەبوو، کهچی ئەو سێ ژنی هەبوو. ژنی جوان جوانیش. ئەویش چ جوانێک! کچەتیو کەمی قیر سمایل بەو پشتە گۆشتن و ستمە نەرمانە یەو... " مەمی دیک بە دەستە زلەکانی دەموچاوی خۆی گرت. مێشبولەکان شیت ببوون و وزە وزیان دەکرد و هورووژمیان دیتنا و ناگریان تیبەردەدا.

مەمی دیک شەکەت بوو. نەگەر کاتیکی دیکە بوا یە بەو هەموو ماندوویە تیبەو نەیدەتوانی هەر له جینی خۆشی ببزوی. بەلام شادی و خۆشییە چاوەرواننە کراوە کەمی ناخی، هەموو توانا و هێزێکی پێ دەبەخشی. زۆر بوون ئەو پیاوانەهی دەستیان گەیانندبوو کچەتیو کەمی قیر سمایل. بەهێز و لەکول بوو: "پیاو له ژنی ئاوا وەرەز دەبێ. هەر بە راستی ئەوجار ئەو کچەمی قیر سمایل مێرد بە کێ دەکا؟ دەبێ مێردە کەمی زۆر گەنج و بەخۆوە بێ، دەنا لەوانە یە دیسان سەری خۆی هەلگرێ و وەگوندد و دێهاتان بکەوی و بۆ هەموو پیاویک بخەوی. ئەمی لەو ژنە بەئالووشە. که پیتی له سەر عەرزه که دادەنی ئەو عەرزه دەلەرزی. پیاو سەهله، سەگ و پشیلە و بالئندە و جڕ و جانەوهریش که دەگەنە لای، شیت دەبن و بە شوین جووتە کەمی خۆیاندا دەگەرین. تاشباشی سەرورەمان پێش ئەوەی بچیتە نێو چل سوارە کهو، گوتی: کەس نابێ قسە له گەل ئەو سەگە گلاوهر بکات و هەر وها ئەو کوشتنی فەرزه. هیچ کەس تەنانت مێروولە یی لاکیش قسە له گەل نەکات. تەنانت ژنەکانی خۆشی و خزم و کەسەکانیشی،

ھەر ھېچ كەس نەيدونىنى. بەلئى، كى دەيوئىرا قسەى لەگەل بكا. ئەگەر يەكئىك ئەو كافرەى دواندبايە، تاشباشى سەرورەمان لە چىباى چل سوارەو، بە تۆفائىكى توروپىيەو دەھاتە خواری و واى لى رادەكئىشا، چاوەكانى كوئىر دەبوون و زمانى لال و دەستەكانى گۆچ و ئىفلىج ...." لە نەكار بەبىرىدا ھات كە ئىتر ئىستا ھېچ كەس ناتوانى كوئىخا سەفەر بدونىنى... "سەفەر ئىستا لە كوئىيە؟ لە بن ناو؟ لە بن دارەكە، لە نىو بىرىكى قول و سى بەردى گەورەش لە سەر تەرمەكەى ھەر بەردەى ھىندەى سەرى بنىادەمىك. ئاوەكە بەسەرىدا تىدەپەرى. ھېچ كەس نايدۆزىتتەو. ھېچ كەس... بەيانى خەلك دەلتىن چى؟ دەلتىن تاشباشى سەرورەمان سەفەرى بردەو. كەسئىش نازانى سەفەرى چىبى بەسەر ھاتو. خويئەكەى چۆن فىچقەى دەكرد چەندەش زۆر بوو. ھەموو جىيەك، ئاوەكە، بەردەكانى رووبارەكە، ماسىيەكان، پىنچەكە توترپكەكان، دارە چنارەكە. گولە كلكەپشىلەكان، تەنانت مىرووكانئىش شەلالى خويئە بوون. گۆرەكەى سەفەر پرە لە خويئە.

رەگى دارەكە شەلالى خويئە. ئاوە بە سەر تەرمەكەى كشاو. ھېچ كەس پىنى نادۆزىتتەو. ھېچ كەس، ھېچ كەس... بشىدۆزىنەو، تازە خۆ تەرمەكە لە سەفەر ناچى... "مەمى دىك، كرووشەى كرد. چزووى ھەزاران مئىشولە لە سەر پىشتى... وزە وزى مئىشولە گوئى كەر دەكەن. پىشت و دەست و لاق و ملى و لووت و گوئچەكەكانى خويئىان لى ھات. وەك شىتان بەلەك و باسك و پىشتى ھەلدەكراند. بە نىنۆكە درىژ و چلكنەكانى، گوشتى گىيانى خۆى دادەرى:" خۆ مردوو لە زىندوو ناچى. دەگۆردى. ھېچ پىنى ناچى. سەفەرى مردوو ھېچ لە سەفەرە زىندوو كە ناچى. ھېچ، ھېچ... مردووەكان لە مردووەكان دەچن. لە مردووەكان...:" ھەوا گەرمە. پىشورى توند دەبى. ھەستا. رووت بۆو و چوو نىو ئاوەكە. ئاوە گەرمەكەى رووبارەكەى پى سارد بوو. لەرزى. دەست و پىنى لە سەرمان سىر بوون. ھەر وا بە دەم لەرزىنەو بەرەو لای خواری خوشى. گەشىتە بن دارەچنارەكە. مردووەكە پىشتى بە دارەكەو نابوو و ھەر وەك خۆى مابۆو. چاوەكانئىشى ھەر كراو بوون و زەق بپوونەو. مردووەكەى ھەستاند و بردى خىستىيە ئەو قولكەيەو كە ھەلئىكەندبوو. كە بە لك و پۆى دارەكان دايدەپۆشى، دەنگئىكى گوئى لى بوو. ئاوپرى دايمەو و سەبرى كرد، بنىادەمئىكى زىلەلاخ و رەش داھاتبۆو و سەبرى دەكردن. ھاوارى كرد و خۆى بە عەرزى دادا. دەستى وەرپانە سارد و خويئەيەكەى مردووەكە كەوت. دلئى تىكەل ھات. ھىزى ئەوئى نەبوو دەستى بكىشىتتەو داو. لە نەكار مانگ رووناكتر بۆو و ھەموو ولاتى وەك رۆژ رووناك كردەو. مەمى دىك،

رووت و قووت، له تهنیشت تهرمه خویناوییه که وهک میژۆکه دهلهرزى. به ترس و لهرزوه بهسپایی ناوړتیکی دایهوه و سهیری کرد، تارماییه که بزر بووه. ده رپهړ و گورج به پووش و په لاش و لك و پۆ و گهلای داره کان تهرمه کهى کوپخا سه فهرى داپوشى. راي کرد و وهک گلۆله قورقوشمیک چوه بن ناوه کهوه. نهوجار به هانکه هانک هاته دهري و جلويه رگه کانی له بهر کردهوه.

دهنگه دهنگیک له گهل دوو که لى چهورى گازوايل و گهرما و ههلمى ناو و ناره قهى جهسته و تیشکیکی به تهوژمى وهک زارکى تهن دوورتیکی نیل دراو و پسر له ناوردوو، دهشته کهى پسر کردبوو. چوکورواوا خهريک بوو له خه وه لدهستا. چوکورواوا شه کهت بوو، لیتی تخیل ببوو. بهسپایی هه ناسه ی ده کیشا و پرخه ی ده هات. هه ژدیهایه کی هه زار سه ر بوو، داغ و سووتینه ر و به نالوش و شیت و سه رخوش و به لرفه و دووره ههست. خهريک بوو له خه وه لدهستا. زهرداییه کی چهور و سووتار که له بن خۆره تاوه کهدا هه لده برینگا... زارکى تهن دووره که داغ بوو. خۆل و خاکه کهى وهک بلتسه یه کی سوور و بلورین هه لدهستا.

له دهم کینلگه کهوه راوهستا. سى تارمایی له مهزرا کهدا ده جوولان. بهسپایی و به ترس و پاریزه وه داده هاتنه وه و راست ده بوونه وه. نه ژتویان دادابوو و دهسته کانیان به خیرایی ده جوولان. مەمى دیک به خۆى گوت:

"یه کینک لهو کافرانه زه له جهیه. نهویر ژنه کهى به کره شیته و نهوى لای راستهش... نهوه ی لای راستهش...."

مەمى دیک نهوه نده ی له به دهنگ و روخسار و قه لافهت بنیاده مه کانی ده ناسییه وه، نهوه ندهش به جوولیه یانه وه دهیناسینه وه.

"نهوه ی لای راستیه وه، ژنه کهى تاشباشى سهروه رمانه...."

مەمى دیک وه خۆى هاته وه. بوو ژایه وه. تینیکى تی گه رایه وه و هه ژا و کتوی بوو. له رزی. چیژتیکی بى سنوور، تال و بى جله و له گیانی گه را. فیکه یه کی لى دا. ژنه کهى نیوه راست به دهنگی فیکه که قیت بووه. مەمى دیک فیکه یه کی سه بر و کاریگه رى دیکه شى لى دا. ژنه که به ره و لای مەمى دیک غارى دا. مەمى دیک نهیتوانی به سه ر پیوه راوه ستى. پیستی له شى وا ره و پیبۆه خهريک بوو به قى.

نهوه کاتیکی دیکه بوايه، ته نانهت نهیده توانی نهو فیکه یه ش لى بدات. به لام نیستا جوړتیکی لى هاتبوو. دیسان فیکه ی لى دایه وه. فیکه کهى لیورپژ بوو له خۆشه ویستی و شیتی.

مەمى دىك ھەتتا ئەو رۆژە توخنى ھىچ ئۇنىڭ نەكە وتىبوو.

ئۇنەكە بە دەنگىكى لەرزۆكەو پەرسىي:

- ئەتۆي مەمى؟ چاۋەرپىت بووم.

كامپۇنىڭ ھات و تىشكەكەي ئاۋەكەي رووناك كەردەو.

مەمى دىك پەرسىي:

ئەتۆ ھەموو شەيئ ئەو دەمانە لە خەيئ ھەلدەستى؟

- ھەموو شەيئ.

- زۆر لۆكە كۆ دەكەيتەو؟

- زۆر زۆر. بەلام بۇ لۆكە ھەلئاستم. چاۋەرپىم. زەلەجەش...

- زەلەجە؟..

- زەلەجە لە خەوتن و خەون دىتتى دەترسى. مارتىك لە كۆلى نايىتەو. دەلى ھەموو شەيئ

دىتتە خەوم. پەپكە دەخوات و لەگەل زەلەجەي دەنوي. زەلەجە دەلى: "ئەو چىئەي لەوم دىو، لە

ھىچ پىاۋىكەم نەدىو. مارەكەم بە ھىچ پىاۋىكە ناگۆرەمەو."

- درۆيە... ئەو درۆزە، دەترسى. ئەو لە پىاۋ دەترسى. ئەمن دىتوومە.

- ئۇنەكەي تاشباش لە ھەژمەتان ۋەختە شىت بى. ئەوئىش چاۋەرپى تاشباشە. ھەر

سىكمان، ھەموو شەيئ، دواي نىوئەو...

- ئەمن تاشباشى سەرورەمانم دىت. لە سەر چىاي چل سوارەكە. ھەوايەكى فىنك فىنك...

ناخ خوايە چەند فىنك بوو. ئەو چ كارى بە نىئو ئەو مئىش و مەگەزانەيە. پىي گوتم: "دىمەو.

بەلام چوكوور فىنك فىنك دەكەمەو. ئەگەر ھەزتان لى برو بارانىش دەبارىم."

دەستەكانى زەلەجە ۋەك مەكىنە كارىان دەكرد. سى زەمبىلى گەرەي لىوانلىئو كەردبوو.

مەمى دىكىش ۋەك ئەو. ئەوئىش دوو سەوئەتەي پىر پىر كەردبوو. بەلام ئۇنەكەي بەكە شىت، لە

سەر گازەراي پىش بۆي كەوتبوو و سەيرى نەستىرەكانى دەكرد. بىرى لە چىئو و خۇشىيەكەي

تاۋىك لەمەوئەر دەكردەو. ئۇنەكەي تاشباش قەسەي نەدەكرد. بەدەست و بە پىئ و بە زولف و

سىنگ و ران و جلۇبەرگ و بەو سەوئەتەيەي بە دەستىيەو بوو، بە ھەموو شتىكىيەو بىرى

دەكردەو. ئۇنەكەي بەكە شىت گوتى:

- مەمى دىك ۋەرە. ۋەرە لە سەرت گەرپىم. كورە ئەمن تا ئىستا كەسى ۋەك تۆم نەدىو.

مەمى دىك ۋەرە، ۋەرە، ۋەرە، ۋەرە...

زه له جه هه رای کرد:

- ژنه تیوه بئی شهرمه، بیده نگ به...

هیتلی روونا کایه که له رۆژه لاتمه ده رکه وتیوو، به رینتر و گه وره تر بۆوه. شنه به که هه لئی کرد. سروهی به یانی... ده موچاوه کانی ماچ کرد. ناخی بنیاده مه کان نوئی بۆوه. جۆره شادییه کی وه ک شادیی هه لفرین ناخیانی لیپوریتژ کرد.

هه ر که سه و ده به ته نه که که ی خۆی هه لگرت و رووی له کینگه که کرد. شان به شانی یه کتری ریز بوون و هه ر له مو کاته دا هه للا و ده نگه ده نگ له ده شته که وه به ریز بۆوه. خه ریک بوو روونا کی ده کرده وه و کریتکاره کان قۆزاخه لۆکه کانیا ن که به شه ونم دا پۆشرا بوون، ده چنییه وه. جه و ال و کیسه و سه وه ته و داوینه کان پر ده بوون. چه ندی خه وه که یان با شتر ده ره ویسه وه، ده سه ته کانیا ن خیرا تر کاریا ن ده کرد. هه ر که سه ی لۆکه ی پتر کۆ بکاته وه پاره ی زیاتر ده باته وه. زیاترین لۆکه ش به چالا کترین و گورجترین ده سه ته کان له به پیترین مه زراکان کۆ ده کریتته وه. نه و مه زرایه ی له ده م رووباره که ی جه بهانه وه بوو، کینگه ی "موته لیب به گ" بوو. چل دۆنم ده بوو. خاکی نه وه نده به پیست له چوکوروا دا نه بوو. هه ر قۆزاخه یه کی مستیک ده بوو. چلی لۆکه ده گه یشته نه ژنو و له زۆر جییا ن ده گه یشته سه ر ناوک. هه ر چلیک سه دان قۆزاخه ی گرتبوو. نه و سا له به ره مه ی هه موو چوکوروا وا ناوا باش بوو. ته نانه ت به ر و بووی مه زراکه ی میرنالا ییش خراب نه بوو. گوندیسه کان ده یان توانی هه موو قه رز و قۆله ی خۆیا ن پاک بکه ن و پاشه که وتیکیش بکه ن.

لاقه کانیا ن به خۆله نه ره که ده رۆده چوو. قۆزاخه ی درشت و خووساو و پشکووتوو له چله کانیا ن لئی ده کرانه وه و ده خرانه نیو ته لیس و داوین و سه وه ته که نه وه.

لۆکه به شه ونی شه وی خووساوه. هه ر بۆیه، "پاله" به ر له تا وه له لاتی، لۆکه که هه ر به قۆزاخه یی و به ته ری له جه و ال ه کان ده ناخن، دوا یی که تا وه لات و گه رم دا هات، له سی به ری که پر و خیه ته که ندا داده نیشن و لۆکه له قۆزاخه ی دیننه ده ری و جا چونکه قۆزاخه و قه پیلکه کان ته رن، ورد و پرد نابن و لۆکه که پیس نا که ن و لۆکه وه ک شیری سپی و بئی په له ی لئی دی. به لام له گه رمادا، نه گه ر قۆزاخه که به وشکی کۆ بکریتته وه و بکریتته جه و ال ه که نه وه و دوا یی لۆکه که ی لئی ده ربکیشن، قه پیلکه که ی ورد ده بی و لۆکه که پیس ده کات و لۆکه ی پیسیش به کار نایه.

مه می دیک زۆر خیرا کاری ده کرد. ده سه ته کانی نه و قه ت نه وه نده به هیز نه بیوون. مه می دیک قه ت نه وه نده دلئی خو ش نه بووه. کریتکاره کان له ریزیکی دریزدا و شان به شانی یه کتر،

هیندیکیان له سەر چۆکان و هیندی به کوورپه کوورپه و هیندی به قوونه خشکی کاریان ده کرد... لهو سهروهه چاوه کانی مەمی دیک، پشت کۆماوه کەمی مام خەلیلی ناسییهوه. ده تگوت دهشەلی. کۆگا لۆکەمی مام خەلیل دوو هیندەمی ئی ئی ئەوانیتر بوو.

مەمی دیک به خۆی گوت: "ئێستا له سه فەر ده گهرپین و له یه کتری ده پرسن ناخۆ له کوئییه؟ ده گهرپین و ده گهرپین و نایدۆزنهوه... سی رۆژی دیکه ژنه که، کچه کهمی قیرسمایل دهست ده کا به گریان و شین. دوایش خەلکه که هیچ شوینەوارێکی نادۆزنهوه و ده لێن: "سه فەر خۆی پی نه گیرا. ئەو هه مووه سووکایه تییه پی قه بوول نه کرا و خۆی کوشت. خۆی خسته نیو بیرێکی قوولهوه... خۆی به دەم رووباره کهمی جهیمان دادا... ته نانهت تهرمه کهشی نه دۆزرایهوه. له نه کاو هه موو گیانی وه لرزین کهوت. دهست و پتی بی هیز بوون: "باشه هەر به راستی نه گهر یه کێک لهو بیردا تهرمه کهمی دیتی چ بکه م؟ یان قه ل و دال و سیسارکه که چه له به سەر بیره کهدا بسورپینهوه؟ یان نه گهر تهرمه که جوان دانه پۆشرا بی ئەو کات؟..."

دهسته کانی وه که مەکینه کاریان ده کرد. له چاوتروو کانی کا سه وه ته کهمی پر ده بوو. ده ییرد و به تالی ده کرده وه و ده گه رایه وه ده سه به جی پری ده کرده وه.

هه واکه می گهرمی کرد. خاکه که وشک بېسو به لام قۆزاخه لۆکه کان هیشتاش تهر بوون. قۆزاخه کان دوو سه عاتی کیش دوا ی تا وه لاتنی وشک نابنه وه. هەر به راستی مردووه که چیی به سەر هاتووه؟ نه کا بیدۆزنهوه؟ نه گهر بیسین... ئەو چه قۆیه ده ناسنه وه که سینگی هه لدرپیه...

مەمی دیک به خۆی گوت: "کوهره ئەمن زۆر کهرم ها. خۆ چه قۆیه کهم له سینگی دا به جی هیشتووه. خۆ هه مووان ده زانن نه وه چه قۆی منه."

به بی ئەوهی به دهست خۆی بی، دهستی بۆ کێلانه به تاله کهمی چه قۆکه می برد و حاله تیکی نامۆی به سه ردا هات.

هه تاوو... هه موو ولات وه ک زارکی تهن دوور وابوو. له گه ل ده رکه وتنی خۆره که، وزه وزی می شووله برابۆوه. می شووله و ته پۆ دوا ی تا وه لاتنی نامینن و خۆ له که لێن و قوژین و بن سی به ران ده په ستیون. به لام موجوک (ورده ته پۆیه که) جییان ده گهریته وه. موجوک می شووله به کی ره شه هیندەمی نوکه ده رزیه ک. که گهرما که هه لده کا، به هه زاران هه زاردانه دین و خۆ به ده موجاری بنیاده مدا ده دن و ده موجاوه کان ره شدا ده گهرن. خۆ به ده رکردن و کوشتنیان ده ره قه تیان نایه. ده چنه نیو چاوی نه سپ و گویدرێژ و مانگا و ناژه له کانی دیکه شه وه.

موجوك ده موجاو و سهر و قژی مەمی دیکیان داگرتبوو. هەر ددانەکانی سپی دەچوونەوه. بەلام ئەو هەر گوێشی لێ نەبوو. بە ترسان وەختا بوو بمیری. بیری دەکردهوه که نەکا یەکتیک تەرمەکەمی دۆزبیتەوه. زراوی چووبوو. هەر دەیهوێست دەست لە لۆکەپنینهوه که هەلگری و بچی سەرتیکی مردووه که بدات. نەیدەتوانی. دەترسا وەشوێنی کەون... ئەوکاتە... ئەمی عومەر؟! "ئەو سەگبابە، هیچ و پووچە. سەگە هارەکەمی سەفەر. ئەو سەگبابە. لێ گەری با سەفەر جوان جوان بشارمەوه. لێ گەری با مەسەلەکەمی سەفەر بپیتەوه. نۆرەمی تۆش دێ..."

گوندی ماندوون. چینی گەمتری دەکا، بۆنی خاک و گیا پێخوستکراوه که هەموو ولات دادەگری. لە لۆکەجارەکاندا بۆنی نارەقەمی لەش تێکەلی ئەو بۆنانه دەبی و بۆنی لۆکەش تال و هەلپینگاو لە بەر هەتار.

پشتی مەمی دیک نارەقەمی کردبوو و شۆرەکاتی هەلدابوو. دلتۆپەمی نارەقە لە نیوچاوانی دەتکان.

دەنگی پێکەنینی ژنیەک هات. ژنەکەمی بەکرە شیت لە مەمی دیک چوو پێشی. داوتینی کراسەکەمی بۆ ساتیک سەری مەمی دیک داپۆشی. بۆنی ژنەکە سەری مەمی دیک لە گێژەوه هێنا.

- وەرە مەمی دیک وەرە. ئەمەن پیاوی وەک تۆم نەدیوه. پیاوم زۆر دیوه بەلام هیچ کامیان وەک تۆ نەبوون.

مەمی دیک لەو ساتەدا زەلەبخای دیت. کچیکێ کولمە سوور بوو. بیست ساڵ تەمەنی بوو. کچی ئەشە بیوژن بوو. ژن بوون لە هەموو گیانی دەچۆرایهوه و هەلدهقولی. مەمی دیک شیت و شەیدای بوو، بەلام شەرمی دەکرد. نەیدەتوانی سەیری بکا. زولەبخای بۆ چرکەیه کیش لە خەیاالی نەدەچوو دەری. مەمی دیک خەونیشی هەر بەوهوه دەدی و شیتی دەبوو.

هەستا. تەنانت بیری لەوهش نەکردهوه موجووکەکانی سەر و چاوی دەر بکا. لەم سەرەوه چوو ئەو سەری مەزراکه. بۆنی سەرخۆشیکەری ژنانەمی، ژنەتیوهکەمی بەکرە شیت لە میتشکیدا بوو. بەرهو لای زولەبخا چوو. بۆ یەکەم جار سەیر دەموچاوی و نیو چاوهکانی کرد. کچە پێی سەیر بوو. مەمی دیک شتیکی دیکەشی کرد که هیچ چاوهروانیی لێ نەدەکرا. بە پتە پت گوتی:

- زولەبخا، ئەمەن لۆکەم رنیوهتەوه. ئیستاش دەمەوی بۆ تۆ برنمەوه.

زولەبخا ئەوهەندەمی پێی سەیر بوو، نەیتوانی هیچ بلی. مەمی دیک لە تەنیشت کچەوه چوو نیو ریزهکەوه. کچە سەری سوور مابوو. مۆژلە بەرز و رەشەکانی سێبەریان دەخستە سەر چاوه ناگرینهکانی.

ورد و درشتی ناوایی ده‌بازانی مەمی دیک شیت و شه‌دای زه‌له‌بخایه و نه‌وه‌شیان ده‌زانی هیچ کات لئی نزیك نه‌بووه‌ته‌وه و ته‌نانه‌ت نه‌شیتوانیوه سەر هه‌لتینی و سه‌ریکی ده‌موچاویشی بکات. که مەمی دیک چووه ته‌نیشته‌ت زوله‌بخا و قسه‌ی له‌گه‌ل کرد، هەر هه‌مووان ده‌ستیان له کار هه‌لگرت و سه‌ریان کرد. مەمی دیک گوئی پێیان نه‌بزووت و سه‌ری داخستبوو. که‌فوکوئی نه‌شقی زوله‌بخا هۆشی لی‌ بریبوو و نو‌قی چیژیکی سه‌ری بوو. مووچرکه‌ی به‌ له‌شیدا ده‌هات. ژنه‌که‌ی به‌کره شیتیش هات و له لای راستیه‌وه ده‌ستی به‌کار کرد. هەر وا قسه‌ی ده‌کرد. - مەمی دیک، مەمی دیک، وه‌ره لای خۆم. نه‌من پیاویکی وه‌ک تو‌م... مەمی دیک... مەمی دیک...

• زوله‌بخا پێی به‌ عه‌رزیه‌وه وشک ببوو. مەمی دیک ساتی سه‌ری هه‌لتینا و به‌و چاوانه‌یه‌وه که ناگریان لی‌ ده‌باری، سه‌ری زوله‌بخای کرد و گه‌ش گه‌ش پێکه‌نی. له چاو‌ترووکانیکا سه‌ره‌ته‌که‌ی ده‌ستی پ‌ر ده‌بوو. گورج هه‌ستا و له جه‌واله‌که‌ی زوله‌بخای کرد و گه‌رايه‌وه. هه‌مووان سه‌ریان ده‌کرد، هەر ده‌تگوت رووت و قووته. پ‌ر له‌و سه‌ری زوله‌بخایان ده‌کرد. - مەمی دیک، مەمی دیک وه‌ره...

عه‌رزه‌که سوور ببۆه. وه‌هه‌ر شو‌نیککی بنیاده‌م ده‌که‌وت ده‌یسوتاند. زوله‌بخا ده‌ستی له سه‌ر عه‌رزه‌که دادا و له سه‌ر خا‌که داغه‌که‌ی دانیشته. گۆشتی گیان به خا‌که‌که‌وه نووسا. به خۆشیه‌وه گوئی:

- مەمی دیک، پاله‌وانه‌که‌م، گیانه‌که‌م، مەمی دیک. به‌ جه‌ژمه‌تی نه‌و روژه‌وه بووم. گیانی گ‌ری گ‌رت. که خاکی بنی فینک بۆه، هه‌ستا و له سه‌ر جیه‌کی داغ دانیشته‌وه. پێستی له‌شی و ده‌سته‌کانی به خا‌که‌که‌وه نووسابوو و ده‌سووتایه‌وه.

ته‌نانه‌ت گه‌لایه‌کیش نه‌ده‌له‌ریه‌وه. خۆر تیریژی به سه‌ر عه‌رزه ریکه‌که‌ی چوکوراوادا ده‌پژاند که یه‌کسه‌ر سه‌ی ده‌چۆه و چاوی به‌شه‌واره ده‌خست، ده‌بریسکایه‌وه و هه‌لمی لی‌ هه‌لده‌ستا.

تا چاوی بری ده‌کرد سه‌ی و زه‌رد بوو. شریتیکی باریکی که‌سک به‌ درێژایی چه‌می جه‌یمان کیشرابوو و له‌گه‌ل چه‌مه‌که‌دا قه‌ف و پێچی ده‌خوارده‌وه و له قوولاییه تاریکه‌که‌ی رووباره‌که‌دا نه‌دیو ده‌بوو.

به لای راستدا، نه‌و شو‌ینه‌ی که رووباره‌که به‌ره‌و روژاوا بای ده‌دایه‌وه، لی‌ره‌واریک چ‌ر بوو که ره‌ش ده‌چۆه. له‌و گه‌رمایه‌دا هه‌لمیککی وه‌ک هه‌ور له‌و لی‌ره‌واره هه‌لده‌ستا.

مەمى دىك پىشتى داىە ژان. زۆرىمى گوندىيەكان خۇيان گەياندىبۆۈە بن كەپر و خىتوۋتەكانيان و سەرى توررەكەيان كوردبۆۈە و لۆكەيان لە قۇزاخە دەردىنا. مەمى دىك دەستى لە كەلەكەمى نا و سەرى دور دورورى كرد. ئەوجار داھاتەو و مىلى نايەو لە لۆكە رىنەو. زولەيخا:

- نىتر، بەسەر. بەسە. زۆر بو، بە قوربانىت دەم مەمى دىك... بەسە، ئەمەن چۆن دەتوانم ئەمىرۆ ئەو ھەموو پاك بىكەم؟ بە دە كەشىش ناكرى...؟

مەمى دىك دەستى راوہستا. سەوۋتەكەمى لە دەستى بەرىبۆۈە. زولەيخا ترسا. روخسارى مەمى دىك ەك يەكەم رۆژ زەرد ھەلگەراپاىوہ. ئەو جار سىپى بۆۈە و دواى ئەو ھەش داگەراپاىوہ. دەستەكانى دەلەرزىن. لە سەر خاكەكە ھەلتروشكا. زولەيخا:

- ئاوت بۆ بىنم؟...

راى كرد و لەو گۆزەيمى لەو پىشتەوہ داينابوو، قاپىكى ئا و بۆ ھىنا و بە دەمىيەوہ كرد. دەستەكانى مەمى دىك قاپەكەيان پى نەدەگىرا. چاۋەكانى پىرىبوو سەفەر كە لە دوررەوہ دەھات و بۆ چركەيەكەش نەيدەتوانى چارى لە سەر ھەلگىرى. دەتگوت لەوہ دەترسى سەفەر غەيب بى. بەخۆى گوت:

- نەكا سەفەر زىندوو بى؟...

ئەوجار لە خۆى پرسى: "كەوابوو ئەوہى كوژرا كى بو؟... ئەو پىاوہ كى بو؟...."

سەفەر تەنگىكى جووت لوولى راوى بە دەستىكەوہ و كەروپىشك و بالندەيەكەش بە دەستەكەمى دىكەيەوہ، قىت قىت، بە نىو گوندىيەكاندا تىپەرى و بەرەو كەپرەكان رۆيشت. پانىتى پىلاۋەكانى لە لاسىكى ترۆمبىل كرابوون. نىستا دەچۆۈە كەپرەكەمى خۆى، كە لەو سەرى ھەمووانەوہ بو، بە دەستى خۆى نىچىرەكانى كەول دەكردن و ئاگرىكى دەكردەوہ و خوتى دەكردن و لە سەر سكل و پىشكۆكان دايدەنان. جا ئەوجار ئەو بايەمى دەھات، بۆنى گۆشتە برژاۋەكەمى بەرەو ئەو گوندىيانە دەبرد كە لە مېژ سال بو دەمىان ۋە گۆشت نەكەوتبوو. ناي لەو بۆنە خۆشەمى كە پىاوى شىت دەكرد.

گوندى لەو رۆژەوہى تاشباش رۆيشتبوو و داواى لى كوردبوون كەس سەفەر نەدوتىنى، يەك قەشىان لەگەللى نەكردبوو. ئەويش ئاوا تۆلەمى خۆى دەكردەوہ. بە بلاۋكردنەوہى دووگەللى بۆخۆشى گۆشتە برژاۋەكە بە سەر ئەو گوندىيانەدا كە لەمېژ سال بوو چاويان بە گۆشت نەكەوتبوو. ھەرۋەھا بە خواردنى گۆشتى سوورەوہكراو و برژاۋ لە بەر چاوى ژن و مندال و گەورە و بچووكيان.

سەفەر دواى برژاندنى گۆشتى نىچىرەكانى، ھەلڭدەستا و سوتسكەيەكى برژاوى بە دەستەو ھە گرت، لە پىشدا برىكى بارەوبار دەكرد و سەيرى دەكرد و ئەوجار دەستى دەكرد بە خواردىنى ئەو گۆشتە چەورە. رۆن بە دەم و فلچ و لا لغاوەيدا دەھاتە خوارى و جار و بارە بە ملىچەملىچ يەكئىك لە پەنجە چەورەكانى خۆى دەلستەو. كە لە پىش چاوى گوندىيەكانى ئەو گۆشتە خۆشەى بارەوبار دەكرد و دەبخوارد و ملىچەى لە زارى دىنا، برىك لەولاترەو، لە نىو گوندىيەكاندا دەبوو قىامەت. منداڵ ھاوارىيان لى بەرز دەبۆو: "ئەمنىش گۆشتم دەوى. پاروويەك گۆشت." گوندى ھەموو شەوى لە خەونياندا ئەو گۆشتى برژاو دەخۆن و رۆنەكەى بە لا لغاوەياندا دەچۆرپتەو و بە دەنگى گريان منداڵەكانىيان كە داواى گۆشتىيان دەكرد: "دايە گۆشتم دەوى." لە خەو ھەلڭدەستان. سەفەر لە گۆشتى نىچىرەكانى پىچكەگۆشتىكى بە ژن و منداڵەكەى خۆى و تەنانەت بە نەخۆشەكانىشە نەدەدا. بەرماوھى گۆشتەكەشى يان دەشاردەو يان بە بەر چاوى زەق زەقى گوندىيەكانەو بە دەم چەمەكەى دادەدا.

مەمى دىك ھەستا. سەرەتەكەى ھەر لەوى ماىەو. بەرەو كەپرەكان رۆشت. نىتر ئەوجار نەيدەتوانى سەيرى زولەبغا بكاتەو و بچىتەو نىو خەلكى. ھەر ھەموو گيانى، بە تايبەتى ئەو شوتىنەى سەفەر برىندارى كەردبون، دەيزىركانە و شىتتەنە دەخوران:

"نەمردوو، بەلام دەيكوژم."

ئەى ئەو مردوو كى بو؟ يانى خەونى دىتبوو؟ ناخۆ ھەموو خەون و خەيال بو؟ گوندى لۆكەيان لە قوزاخەى دىنايە دەرى و ساوارى سەر ناگردانەكان دەكولى. تەپوتۆزىك لە رىگە دوورەكانەو ھەلڭدەستا و ھەك گەوالە ھەورى لى دەھات. كوتىخا سەفەر لە بن لىوانەو گۆرانىيەكى دەگوتەو. لە بەر تارە گەرمەكە، ناگرەكەى دەكردەو و سوتسكەكانى چاك دەكرد. ھىندەى نەدەبرد كەپرەكان بە دووكەلى حەزىزوتىنى كەبابەكە لىكاويان دەھاتە خوارى و گوندىيە برسى شىت دەبون.

گوندىيەكان ناوپريان لە جادەكە دايەو. لە دوورەو "عەلى" يە درىژيان دى كە لە بن بارەكەيدا كوور بۆتەو و ئەليف و حەسەن و ئۆمەخانى بە داوھە بوون.

بوو بە مقۆمقۆ و غەلبەغەلب:

- مەرىمۆكيان لەگەل نىيە. لەگەليان نىيە.

- "عەلى" يە درىژ مەرىمۆكى كوشتوو.

- ناشتوو شىتى.

کوئخا سەفەر وازی لە سوێسکه کانی هینا و بەرەو لای عەلی غاری دا: بەو هیواییە کە
"عەلی" یە درێژ لیتی تێک بچێ و چەند قسە یەکێ لە گەژ بکا. بۆ ئەوێ هەمووان بزانن ئەوێ
بیدوینی نە دەست و پیتی ئیفلیح دەبن و نە لە دین وەر دەگەڕێ. هەرای کرد:

- نەئە ئەوێ کوا مریمۆک؟ کابرا؟ باشە، دەئە بۆخۆت سەلامەت.
عەلی کە دەمرچاری لە بن بارە قورسە کەیدا رەش داگەرا بوو، سەیریکی کرد و پشتی
تێهەل کرد.

- دەرو جیران ماندوو نەبن.

حەسەن لە عەلاگە یە کدا بیست و شەش شقارتە ی پێ کرد بوو. عەلاگە کەئە توند بە
سینگییەو دەگوشی. ئەگەرچی ئەمجارە یان شوولکە گێلاسە کانی باش فرۆشرا بوون، بەلام
حەسەن هەتا هینابوونی نیوہ گیان بیو. شانە کانی بریندار بیوون. پشتی شووخاڵ شووخاڵ بیو
و دەبڕا یەو. لەو برینانە لە هەرای چوکور اوادا هەتا پاییزیش چاک نە دەبوونەو.
زەلە جە هەستا و گوتی:

- ئەئە پێ، ئەئە پێ، خۆ مریمۆکیان کوشتوو. کوشتوویانە جا هاتوون. دیار بوو هەروا
دەکن.

مام خەلیل هەستا و بە شەل شەل بەرەو لای عەلی چوو. عەلی هیشتا کۆلە کەئە دانە نابوو
و بە سەر سوور ماویەو سەیری دەکردن. مام خەلیل تفی زاری قووت دا و قسەئە بۆ نەکرا.

گۆملیکسیز ئۆغلو لە جیئە خۆئە هەستا و دەستی پێ کرد:

- کورە هەئە بێ دین و ئیمانینە، هەئە کافرینە، لانیکەم با کۆلە کەئە دابنێ و سلاوی
بستیننەو. دەئە باشە، خوا لیتی خۆش بێ، عەلی. کەس دایک و بابی بۆ نە ماوہ تەو. دیارە
نەویش عومری نووحی بۆ نە هاتبوو...

گۆچکە یە کەئە بارە کەئە گرت و لیتی داگرت. چەند گەنجیک چوون بە دار و لک و پێ، کە پێک
بۆ عەلی دروست بکەن.

مەمەئە دیک سەری هەلێنا. لە دوورەوہ سێ هەلۆ بە ناسمانە کەدا دەخولانەوہ. خۆئە پێ
نەگرا. دەرپەری و بەغاردان دوور کەوتەوہ.

شەوئىكى سامائى پىرلە
ئەستىزە و تەپۆى چوگورواوا،
لەگەل گەرمائەكى شىدار و
هەلماوى كە خەولە چاوى
بنيادەم دەزپىنى.

۹

"هەوا گۆر" لە ئەوئەلى شەوئە كەردبويە هەللا و جنئوى دەدا. ديسان ژانە دلەكەى لىتى
هەلدابۆرە و ئەقلى لە مېشكىدا نەمابوو.

- كۆرە هەى دېھاتىيە كەر و بى ئەقلەكان، هەى ئەو داىك و خوشك و گەورە و
بچووكانەتان بگىم... ورد و درشتان، ئەوى لە مېروو بچووكتر و لە چىباى تۆرووس
گەورەترە... ناخر هەموو سالى بۆچى دېنە ئەو جەھەندەمە؟ ... بۆ دانائىشن لە
گونەكەى خۆتاندا كە دەلئى بەهەشتە و ئەو هەموو كانياو پىر لە وردە چەو سىپەى
تېدايە و ناوەكەيان دەلئى سەهۆلە. كۆرە هەى گوندىى هېچ و پووج... ئەمن دلەم دېشى
و خەرىكە لە ژانە دل دەمرم. هەلمگرن و لەو چوگورواوايە بېنەو كويستانەكەى خۆم.
هەى، هەى ئەو خوشك و داىكەتان بگىم... خۆ ئەمسال لۆكەكەى باشە... بەلام ئەو ژان
و نازارە دەمكۆزى...

گوندىى ماندوو و شەكەت، يەك يەك و دووان دووان لە دەورى "هەوا گۆر" كۆ بوونەو.
هەوا گۆر هەم لە چوگورواوا و هەميش لە گوندىدا، حەوتوى يەك دوو جارن ئاواى لى
دەهات. تەنيا نەنە مريۆك دەرمانى دەرەكەى ئەو بوو و بەو مەلجەمانەى بۆى دروست
دەکرد، نازارەكەى دەپرى.

هەوا گۆر چەندى نازارەكەى توندتر دەبوو زياتر هاوارى دەکرد:

- كوا نەنە مريۆك؟ لە كويە هەى كافرىنە؟ كوشتان. ئەنگۆ كوشتان بۆ ئەوئەى هەوا گۆرى
داماو بەو نازارەو بىرى. چما وا نىيە؟ كاكە "عەلى" يە دريژ، چيت لە گيانى من دەويست كە

هواکمی ژیاغت کوشت؟ کوره وه خته گیانم ده‌رچی. نه‌جاتم بده.. هوئی خه‌لکینه... همی دایک و خوشکتان... هر له میرووله بچووکتر و له تۆرووس گه‌وره‌ترتان بگیم....

گه‌رماکمی شیداره، کس سریوهی لیئوه نایه. ته‌نانه‌ت گه‌لایه‌کیش ناجوولئی، نه‌سستیره‌ی درشت و دره‌وشاوه و به‌جریوه، شه‌وه تاریکه‌که‌میان روون کردووه‌ته‌وه. مانگ خه‌ریکه‌هه‌لدی... سیرکه‌کان سپیانه و له‌زۆنگاوه‌دووره‌کاندا به‌هه‌زاران بۆق قیره‌یانه... هه‌واکمی خه‌ست و خنکینه‌ره... میئشوله وه‌ک هه‌ور به‌ناسمانا ده‌سوورپنه‌وه. ده‌نگی بالیان له‌ویزه‌ی با‌ده‌چی. هه‌موو خه‌لکه‌که‌ویکرا، خۆیان هه‌لده‌کریئن و ده‌نالینن. کس تا نیستا نه‌وه‌نده‌ی ته‌پۆ نه‌دیوه.

"پاله" ناگرچی گه‌وره‌یان کردووه‌ته‌وه و له‌ده‌وری کۆزیلکه‌یان به‌ستووه. میئشوله ناتوانن له‌ناگر نزیکه‌بهنه‌وه، به‌لام نه‌وانه‌ی له‌ده‌وری ناگره‌که‌دانیشتبورن، خه‌ریک بوون له‌گه‌رمان بییشین*.

له‌لایه‌که‌وه‌گه‌رما شیداره‌که‌ی چوکورواوا و له‌لایه‌کی دیکه‌وه‌بلنسه‌ی ناگره‌که. خۆیان له‌سه‌رچه‌فه و لیئفه‌کانه‌وه‌پیتچا. خزینه نیئو جه‌وال و تورره‌که‌کانه‌وه. نه‌دووکه‌له‌که‌کاریگر بوو و نه‌چارشیتو و جه‌وال و لیئفه‌کان... وه‌ی باله‌کان به‌سه‌ر سه‌ریانه‌وه و چزووی وه‌ک ده‌رزی له‌له‌شیاندا، جا نه‌وجار خوران و نالوش..

مام خه‌لیل هه‌رای ده‌کرد:

- خویه گیان، خویه... خویه... نیتر نه‌وه چ به‌لایه‌که‌خویه... خۆزگه‌زه‌وی و زار داپچری و نه‌و چوکورواویه قووت بدات.

هه‌سهن هاواری ده‌کردز له‌کوستانه‌وه‌فینکایه‌ک له‌مه‌غه‌له‌له‌کوئه‌که‌ی چوکورواوا گه‌رابوو. له‌عه‌لاگه‌که‌ی خۆی یه‌که‌م قوتووه‌شقارته‌ی ده‌رتنا. له‌نیوگه‌لی خۆیدا یه‌که‌م چلی داگیرساند و هه‌تا ته‌واو بوو، به‌تاسه‌باریه‌وه‌سه‌یری بلنسه‌که‌ی کرد. نه‌وجار هه‌ستا، له‌خه‌لکه‌که‌دوور که‌وته‌وه. له‌واتره‌ه‌پنجه‌دروویه‌کی دیته‌وه. چووه‌پشتی و ده‌ستی کرد به‌هه‌لکردنی چله‌شقارته‌کانی. هه‌ر شه‌مچه‌یه‌کی لی‌ده‌دا و هه‌تا چله‌که‌ی ته‌واو ده‌سووتا و ناگره‌که‌ی تینی بۆ په‌غه‌کانی دینا، تاسه‌بارانه‌سه‌یری بلنسه‌که‌ی ده‌کرد و جار و باره‌ش هه‌لده‌ستا و ده‌یروانی بزانی گوندی سه‌یری ده‌که‌ن یان نا؟ نیگه‌ران بوو، ده‌ترسا نه‌گه‌ر بیئت و گوندی بیبیینن که‌نه‌و به‌رده‌وام شه‌مچه (شقارته) هه‌لده‌کا و سه‌یری بلنسه‌که‌ی ده‌کا، وا ده‌زانن شیت بووه.

---

*پیشان: له‌موکریان به‌کوئینی شتی ره‌ق به‌تایه‌تی په‌تاته و کووله‌که‌له‌ناودا، ده‌لین پیشاره. په‌تاته‌که‌پیشاره: واته‌ته‌واو کوئیه‌وه‌نهرم بووه. وه‌ی باوکه‌رژ پیشام...

مام خەلیل بەسپایی خۆی خزانده لای عملیە درێژەوہ. دەستی گرت و بە لەبزیکی گریاناویبەوہ گوتی:

- ناخ مریۆك، ناخ. ھەر وای دەنواند كەیفی بە من نایە و خۆشی ناویم. بەلام بپروا مەكە. ئەوہ ھەر روالەتەكەى بسو. ئەو لە ناخیبەوہ خۆشی دەویستم. تەنانەت لای خۆیشی نەیدەدركاند. ئەگەر من مردبايەم، ئەو رۆژی دووہم دواى من دەمرد. ئیتر من لەمەودا ناتوانم بژییم... ئیتر دواى مریۆك كارم تەواوہ... و لە بانگی دا... وەك منداڵ زۆر زۆر دەگریا و چلمی ھەلدەلووشی و خۆی رادەژاند.

گوندى گەرما و میٹشولەیان لەبیر چۆوہ و لە دەوری مام خەلیل كۆ بوونەوہ.
- ئەو دامارە بۆ مریۆك دەگری. خۆی بە سەر لاقى "عەلى"یە درێژی بیدين كیشاوہ...
ئەوہ نەنە زەلەجە بوو وای گوت و لە سەری رۆیشت:

- ئەمن خەونم پێوہ دیتی. لە من وا بسو... نای خوايە گیان چیم دی. دیم عەلى خەنجەریكى مشتوو درێژی بە دەستەوہیە. دەستی لە تیتكى مریۆك ناوہ و خەنجەرەكەى لە پشت ئەستۆی توند كرووہ و خەریكە دەپیرى. خۆم بە سەردا دا، بەلام درەنگ ببوو، خۆین فیچقەى دەكرد... خەونم پێوہ دیت... خەونم... سەرى مریۆك لە لایەك و لەشى لە لایەكى دیکەوہ كەوتبوو... گۆتم خوايە خێر بى... دواتر بینیم لە چالە خۆینتەك دام. نەمدەتوانى بچوولیم. لاقەكەم بە عەرزوہ نووسابوون. ھەولم دەدا، بەلام نەمدەتوانى خۆم قوتار بكەم. سەیرم كرد و دیم عەلى كۆل و بارى تێك ناوہ و بە تاقى تەنى بەرەو چوكووراوا وەپى كەوتووہ. سەرە خۆیناویبەكەى مریۆكیشى بە دەستەوہیە... قژە خەنە لیئدراوہكانى گرتبوو. سەرى مریۆك پێدەكەنى و خەزیمىكى زێریشى لە لووتیدا بوو.

نەنە زەلەجە لە كەشكەژنۆى خۆی رادەكیشا و دەیلاواندەوہ:

- وەى رۆژ ژۆ ، ئەو دەستەخۆشكەم بوو، وەى رۆ بێكەس و تەنیا كەوتەوہ وەك بەردىكى نێو بیریكى قوول...
تەپۆ لە ھەر كۆی دەنیشتن، كەولیان دەكرد. بە سەر دەرپى و كراس و عەباوہ پێوہیان دەدا و خۆینە وشكەكەى ئەوانیان دەمژى.

عەلى دەستی مام خەلیلى گرت و ھەلێستاند و گوتی:

** لە بانگدان: ئەو كەسەى لە نەكاو بە دەنگى بەرز دەگری، دەلێن لە بانگی دا. ئیدىۆمە.

- وەرە مامە خەلیل. وەرە، قەسە یە کم بێتە.

بەرتک بەردییه ئەولایترهوه، شوێنێک کە حەسەن لە پشت پەنجکە کەوه شەمچە لێ دەدا. گوتی:
- بڕوانە مام خەلیل، دەمەوی شتیکت پێ بلێم. هیچ خەم مەخۆ، خۆت نازار مەدە. دایکم
نەمردووه.

خەلیل بە دەستە لەرزۆکەکانی نێوشانی عەلیی گرت:

- چیی؟ یانی نەمردووه؟

- بەلێ نەمردووه. لە خۆرا بۆ بمرێ. سەیرم کرد دایکم هیز و تینی ئەژنۆی نییه بە رتیه دا بپروات و
ناتوانی بێتە چوکور. نێمەش نانی سی مانگمان بۆ کرد و لە مالهوه بۆمان دانا هەتا دەگەرێنەوه.
کە گەریشینەوه... دیارە خۆ لە ناوایە کەدا بە تەنی نەماوەتەوه. ئەحە شیتتووکەش لەوتیە. تاشباش
نۆغلووش قەرار بوو لە چیا چل سوارەوه بێتەوه. تاشباش نۆغلوو دایکمی زۆر خۆش دەویشت. بێت
و بزانی دایکم بە تەنی لەوی بەجێ ماوه، دەسبەجێ دیتە خوار و دەجیتە لای...

دەستە لەرزۆکەکانی مام خەلیل جوولەیان لێ بپرا و وەك دەستی مردووان سارد بوونەوه.

- ئاوا؟!... کەوابوو مریۆک نەمردووه!

هەر لەوی لە سەر پەنجکە درووه کە دانیشت. حەسەن شقارتە کە لێ دا. بلێسە
شەمچە کە ردینی مام خەلیلی رووناک کردەوه. مام خەلیل کە دانیشتبوو خۆی کوور کردبووه و
دەموچاوی بە دەستەکانی داپۆشیبوو.

دەنگی گۆملیکسیز نۆغلوو بێدەنگی شەوه کەمی شکاند:

- باب و باپیره کانی مەنارەیان لە سەلکی بنیادەم دروست کردووه. خۆ دەزانن. باپیره
مەن کراسە کەمی بەری خۆی داوەتە هەژاران و خۆی بە رووتی ماوەتەوه... هەر بۆیە بە
بنەمالەمان گوتراوه گۆملیکسیز... بنەمالەمی خۆتێرێژ... کە لە سەلک مەنارەیان ساز دەکرد.
کۆرە تەنەت ئەو بنەمالەیهش ئەو کارەیان نەدەکرد کە عەلی بە سەر مریۆکی هیناوه.
کۆستو نۆغلوو دەیگوت:

- عەلی چاکێ کردووه کوشتوویەتی، دواي تەمەنی کە بنیادەم لە دەست و پێ دەکەوی و
ناتوانی بێتە چوکوراوا، مردنە کەمی زۆر باشترە. ژیا نە کەمی لە خۆراییه.

شەوگار شەق ببوو. لە سەرەتای شەوێهەتا ئەو ساتە، ورد و درشت، پیر و گەنج، باسی
مەرگی مریۆکیان دەکرد. کەس بپروای نەدەکرد مریۆک لە ناوایدا مابیتەوه و نەمردبێ...
جگە لە مام خەلیل...

حەسەن لە پشت پەنجەکەوه هەم شەمچەى لى دەدا و هەم بېرىشى دەکردهوه:
"بايم نەنکمی کوشتووه. بۆيەش کوشتوويه تى تا لە کۆلى نەکا بۆ چوکور. کەچى نەنکم
ئەوى زۆر خۆش دەويشت. مرد و روشت. لىتەوماوه..."

زۆر زۆر دەگريا و نىتر شەمچەى لى نەدهدا. دەموچاوى نوقمى فرمىسکان بوو. تەپۆ
هيندەيان پىتوهدا بوو هەموو گيانى لېرى کردبوو. گيانى دەخورا. کە نارەقەى دەکرد، ئەو
شوتانەى خوراندبوونى دەکرانەوه. وەك بېرىنکى خوت پىتوە کردبىن دەبرزانەوه. ماوهيەك هەر
وا گريا و هەر لەوى خەوى لى کەوت.

ئاخريه کەى ئەو ناگرە گەرەى کردبوويانەوه، دامرکايەوه و خەلکەکە لە قسە کەوتن
و ئەو دەستانەى لەشەکانيان هەلڤەکراند، شل بوون و هەر کەسە و پىتى خۆش بى يان
ناخۆش، خۆى داىه دەست تەپۆکان. نىتر تەپۆ بەبى بەرگىتەرەوه و بە ناسوودەبيەوه چەندى
دەياتوانى خويىيان دەمژين.

لەو نيوەدا دوو کەس نەنووستن، يەکىيان "عەلى" يە دريژ و ئەويتر ژنەکەى بەکرە شىت.
"عەلى" يە دريژ بىر لە داىکى دەکردهوه. ناخۆ تا گەرانهوى ئەوان هەر زىندوو دەبوو؟ خۆ
مردبايه عەلى قورپى وەسەر دەبوو. ئەو گونديانە هەر کەوليان دەکرد و دەيانسووتاند و
خۆلەميشەکەيان بە بادا دەکرد. نەگەر لە گەرانهوهدا دىتبايان مريمۆک مردوو، نىتر عەلى
نەيدەتوانى لەو گوندهدا بۆى. ترسيک لە دللى عەلى نىشت. ناخۆ پىرەژينکى بى دەسەلات و بى
تاقەت و تين لەو تەمەنەدا دەيتوانى دوو سى مانگان بە تاقى تەنى لە گونديکدا بۆى؟ نەگەر
نەخۆش کەوتبايه، کى هەبوو چۆرە ناوئىکى بە دەمەوه بکا؟ کورە نەوهللا، تاقەت ناهيئى و
دەمرى. لەوانەيه هەر ئىستاش مردبى.

تەرمە بى گيانەکەى داىکى هاتە پيش چاوهکانى کە لە بەر گەرماکەدا باى کردبوو. قژە
خەنە ليدراوهکانى بە گۆرپى وەرەبوون و خۆليان لى نىشتبوو. دەستەکانى لىک رەويوونەوه و
لەپى دەستەکانى رووه و ناسمان بوون. بە سەدان مېشى کەسک، لە بەر ئەو خۆرە گەرم و
سووتينەرەوه، بە سەر تەرمەکەدا وەك برووسکە دەهاتن دەنىشتن و هەلڤەفرينەوه.

"چما نەوهندە دەژيى؟ چما شتى وا دەبى؟ نابى و نەبووه. دەمرى. ئەوه چ کارىک بوو
کردم؟ بۆ بەتەنى بەجىم هيشت؟"

ئەوهندە پەشيمان ببۆوه وەخت بوو دىق بکا. خۆزگە داىکى لى لەوى بەجى نەهيشتبايه. لە
خۆى توورە بوو. بيت و داىکى لەوى مردبى، ئەويش ليرە دەمرى. بى ئەولاوئەولا دەمرى.

لهوانه به نه شمړی. نهوی ناوی لویه، نانی لویه. مریشک و کهله شمیری پورته وازه ی کاروانان همن. پوره ههنگه کانی نؤککهش داغ قؤزدووش ههن. ناخؤ دایکی به میشکیدا دهها بچی و دهرگای پوره ههنگه کان بکاتوه؟ ناخؤ دهیتوانی بچیتته چیا و یالابوک له تونکله کاژه کان لی بکاتوه؟ ناخؤ تین و هینزی لیکردنه وهی یالابوکی هه بوو؟ بیت و به بیریدا هاتبایه بچیتته یالابوک لیکردنه وه و قهوهشی پیی شکابایه، به یالابوک ده ژیا. گه نغتریش ده بووه پیی. یالابوک وهک کچی بیست سالانه ی لی ده کرده وه.

"هر به راستی تاشبای برامان بووه به وهلی؟ رژیشتووه و کهوتووه ته گهل چل سواره ی غهیی؟ یان وه بن به فران کهوتووه و مردووه؟ هر به راستی مردووه؟ نه گهر نه مردوو و له چیا ی چل سواره که، له گهل چل پیای نه مردا ده ژی، ناخؤ ده زانی نه نه مریمؤک لی قهوماوه و بلتی فریای بکهوی؟ نه نه مریمؤک نهوی زؤر خویش ده ویست... ناوی تاشبای له زاری نه ده کهوت... هر به راستی نه گهر بنیادهم بیته وهلی و تیکه له چل سواره که بی، ناخؤ هه موو نهو شتانه له بیر ده کا؟ ناخؤ نه حه شیتووه که، زاواکه ی سهر مالیی پادشای په ربیان ده چیتته وه ناوه دانی و نه نه مریمؤک ده دؤزیتته وه و ده بیاته کؤشکی په ربیان؟..."

به خوئی گوت: "ناخ، خهریکم ورپنه ی ده که م..."

پیکه نی.

"زاوای سهر مالیی پادشای په ربیان، تاشباش نؤغلو له چیا ی چل سواره که... چما شتی وا کرده نییه؟ خوا بوخوئی ده زانی نیستا تاشبای برام له کوپسه نهو لیکه و ماوه. لهوانه شه له شیتخانه ی بی. نهو گوندیه بی ناموسانه سهری نهویان خوارد."

وه بیر نهو رؤژه به به فر و بؤران و توف و بهنده کهوتته وه که ژهنده رمه کان هاتن و بردیان: "له پتیش نؤنباشی جؤمالیه وه ده تگوت شه کی قوربانیه. ته نیا له رژیشتنیدا وه سییه ته که ی کرد: "هیچ کهس ته نانهت نه سپ چوارپی (سه گ)ی نهو گوندهش نابی نهو کوپخایه بدوینن." که نهوه ی گوت، نای چ هه بیه تیکی هه بوو. ریک له پیوانی خودای ده چوو. نهی دواپی؟ نؤنباشی جؤمالی چ راپؤرتیکی داوه ته وه مولازمه که ی؟ تاشبای سهره رمان بووته تۆبه له نوریک، گلؤله یه کی گه وره ی نور و له دوکانه که خزیوه ته دهر وه. گلؤله یه کی نور، گلؤله یه کی نور ی گه وره... وهک داریکی پر لک و پؤ، هه لفریوه و چووته چیا کان. نؤنباشی جؤمالی چیی گوت؟ گوتی: "وه للا، بیللا، نه بهو چاوانه ی خؤم دیتم، ناخ ناخ، هر جار یکی دیکه ی بیمنه وه، ده که ومه سهر ده ست و پیانی و داوای لی بووردن و شه فاعه تی لی ده که م."

هەر دوو چاوم کۆزە بن، که تاشباشی سەرورمانم له کیس چوو. "هیچ گومانی تێدا نییه که تاشباشی سەرورمان وهلییه، بهلام چما وهلییهکان ناکهونهوه بیر مرۆڤ؟ نه نه مریمۆکیان وهبیر نایهتهوه؟ کورە فریام بکهوه براکهه. سۆمای چاوانم، تاشباشهکهه، گیانی من فریام بکهوه." ژنهکهی بهکره شیتیش، له شه گهنج و گهرمهکهی مەمی دیکى له خۆیدا ههست پى دهکرد. ئەوهنده گهرم وهخت بوو شیت بى. ژنه وروژابوو... روت و قوت خۆی له خۆلهکه دهگوزاند.

پیاو نه مابوو لهو گوندهدا، سهرجیى نه کردبى. جارێک به ههر پیاویکی دابایه، شیت توخنی نه ده کهوتهوه، بهلام ئەو مەمی دیکه بسته بالا و لهر و لاوازه، بهو بالا وردیلهیهیهوه، شیتی کردبوو. ئەو شهوه مەمی دیکیش دیار نه بوو. له ئیوارهوه به دوایدا سهری به هه موو کونیکدا کردبوو، ههر نهیدۆزیبۆوه. جهسته روت و قوتهکهی به تهپۆ و میشولهکان نه سپاردبوو. تهپۆ لیتی ده نیشن، کهولیان ده کرد، بهلام ژنه گوتی لى نه بوو. ئەو شهوه نه گهر تهپۆکانیش نه بویهن، لهو گهرمایه دا ژنه کهی بهکره شیت، تاقهتی ئەو وروژان و کهفوکۆلهی نه دیتا و ده تهقی. هورووژمی تهپۆکان بۆ سهه لهشی، خویناریبون و هه لکراندنه کهی برێک نه هوهنی ده کردهوه و وه خۆی دینایهوه.

عهلی سهری هه لیتا و له نیتو مهزراکه دا سی تارمایی دی. ههر سیانی ناسییهوه. له دوورترهوه، له نیتو دارستانه تاریکه که شهوه سی تارمایی دیکه ده هاتنه ده ری.

عهلی ههستا و به رهو رووباره که چوو. له شیوی که نداله که چوه خواری و ماوهیه که له وئ مایهوه و دهستیکی به ناو گه یاند. که له سه رهوه گوتی له دهنگی ته نه که و دهنگه دهنگی بنیادهم بوو، ههستا و به پهله پانتۆله کهی هه لکیشایهوه و یه که دوو لوتچ ناوی به سهه و چاوی هه لپه ژاند و به رهو مهزرای لۆکه وه ری کهوت و چۆه نیتو گوندییهکان و له ته نیشن ئه لیفه وه راوهستا و ملی له ریننه وهی لۆکه نا. لهو شانهی دیکه یه وه تۆکه کهش داغ قۆردوو روو. دلای خۆش بوو، بۆخۆشی نهیده زانی دلای به چی خۆش بووه. هیشتا لوتکه و ناسۆی چیاکان رووناکى نه کردبۆوه. ته نیا لیتورای هه وه رهکانی لای رۆژهه لات تۆزیک ده دره وشانه وه. دره وشانه وه یه کی ته نک و باریک و درێژ که به حال ههستی پى ده کرا. تریفی ئەو نه ستیرانهی وا ناسمانه که یان داگرتبوو، له لۆکه سپیه کهی ده دا و کاری گوندییهکانی که به دهسته کوته وه لۆکه یان ده رنیه وه، ناسانتر ده کرد.

عهلی بیرى کردهوه: ده بی لۆکه زۆر برنینه وه و زۆر به خیرایش. ده بی شهو و رۆژ کار بکه یهن. ده بی ئەوه پهری تا مانگینکی دیکه بگه ریمه وه. مانگینک پینش گوندییهکان. به شکم

تا ئەو كات داىكم نەمرد بى. بنىادەم ھەرچەندە پىرىش بى، دەتوانى مانگىك بە تەنى
زىندوو بى و بۇيى.

دەستەكانى خىراتر بوون. ئەوئندە بەخىرايى دەپىرنىيەو ھۆشى پى سەير بوو. ئاخۆ ئەو
دەستانەى ۋەك مەكىنە كارىيان دەكرد، دەستى ئەو بوون؟

مەمى دىك دەيەوى روخسارى ئەو پيارە بىينى كە لە
 دار چنارە كەى بەستوۋەتەۋە و ئاۋى بەسەردا دەرواۋات،
 كابراكە ھەلدەستىنى و بە دار چنارە كەيەۋە دەنووستىنى،
 دادىتەۋە و سەيرى روخسارى دەكا، بەلام ھىچى بۆ ساغ
 نايىتەۋە. شەۋى تا بەيانى ھەر خەرىكى ئەو مردوۋە دەبى،
 لەو نىۋەدا شتىك ھەيە كە ئەو لىتى تىناگا. كە تاو
 ھەلدى، مردوۋە كە ھەر وا بە پشتەۋە بە دار چنارە كەۋە
 دەنى و بەرەۋ مەزراكە دەگەرىتەۋە. نزيك بە شانزە مېشى
 كەسك و ھىندەى نىنۆكە گەۋرە كەى لاقى بىنيادەم، ھەر وا بە
 دەۋرى سەرى مردوۋە كەدا دەسوورپىنەۋە و وزە وزە كەيان
 ھەموۋ بن دارە كەى داگرتوۋە. مەمى دىك لە مەزراكە
 خەرىكى لۆكە رىننەۋەيە و بۆ ساتىكىش چىيە بىرى لە
 مردوۋە كە نايىتەۋە. لەو نىۋەدا چەند كەسنىك بە قات و
 پاتتۆلى سىيىەۋە و كلاۋى ھەسرى پان لە سەر، لە سى
 ترۆمبىلى رەش و خۆلاۋىدا كە بۆنى بەنزيان لى دى، بە
 شوين مردوۋە كەۋەن.

۱۰

مەمى دىك لە نىۋە پنچكە درۋويە كدا قەتيس مابوۋ و لە دوۋرەۋە بەبى ئەۋەى چاۋ
 بىروۋكىنى، سەيرى مردوۋە كەى دەكرد كە پالى بە دارە كەۋە دابوۋ و چاۋە كانى زەق بىوون و
 دەپروانى. ھەر دەتگوت يە كەم جارپىتى ئەو مردوۋە دەبىنى. ھەر بە راستى ھەتا ئىستا بۆچى
 بە جوانى سەيرى ئەو تەرمەى نەكردبوۋ؟ مردوۋە كە سىلە كانى بارىك و شوۋر بوون. ھەر

ده تگوت سەری له شتیک سوور ماوه، لیتی خوارەوی هینابووه پیشەوه و هەلیقرچاندبوو. قژی به لایە کدا کەوتبوو و نیوێ نیتوچاوانی داپۆشیبوو. بەو جەستە تەرەبەوێهه هەر دەتگوت زیندوووه و نیتسا هەلدهستی و دەکەوتتە ری. جار و بارەش مردوووه کە له بەر چاوه کانی بیجمی سەفەری دەگرت، وەك ئەو خەفەتبار و توورە و درۆزن دیار دەبوو.

مەمی دیک بە حالەتیک سەیر و نامۆوه بەخۆی گوت: "ئەوه دەبێ سەفەر بێ، هەر دەلێی خۆیەتی... ئەگەر سەفەری نەبێ ئەی کییه؟ بەلام خۆ سەفەرمان دی. ئەویش سەفەر بوو." جله کانی ئەو کابرایه جیاواز بوون. پیتلای سپی و پانتۆلی ره‌ساسیی له پێدا بوو و چاکه‌ته‌که‌شی ره‌ساسییەکی تار بوو. لینگی زۆر درێژ بوون. چاوه‌کانی کراوه بوون و زەق بیوونەوه. هەر له سەر شانی راستییەوه تا نیتو قەدی، خوین به سەر کراسه سپییەکه‌یدا هاتبووه خواری.

میشتیکی کەسک هەتا چلووکی داره‌که هەلکشا، له‌وێهه وەك بریسکه بەره‌و تەرمه‌که لوور بوو. ماوه‌یه‌ك هیلێکی تیشکی کەسکی له نیتوان لکی داره‌که و تەرمه‌که‌دا دروست کرد. میشه‌که ماوه‌یه‌ك هەر هات و چوو. نیتسا تیشکێکی کەسکی وەك تۆر، له نیتوان لکی داره‌که و تەرمه‌که‌دا کیشرابوو. میشه‌که‌سکه‌که بێ پسانه‌وه تۆره‌ تیشکه‌که‌ی نیتوان جەستە و لکه داره‌که‌ی ده‌ته‌نییه‌وه.

مەمی دیک که سەری هەلینا، تۆزی نووره‌ که‌سکه‌که ساتیک نەما و تیشکی چاوگری گەرما زەرده‌که جیی گرتوه.

مەمی دیک له نیتو در‌که‌که هەستا، ده‌سته‌کانی له‌که‌که‌ی نا. هەموو گیانی شل ببوو. باویشکینکی دا. هەزی دەکرد له تەرمه‌که‌ بچیتە پیشی، سەیری دەموچاوی بکا و بزانی ناخۆ مردوووه یان زیندوو؟ به‌ لاره‌ لاریه‌ك دوو هەنگاو بەره‌و لای چناره‌که‌ چوو و راوه‌ستا. شازده میشی کەسک له بن تیرێتی تاره‌که‌دا بریسکانه‌وه و تیژ فرین و ئەو تیژفرینه‌یان، مەمی دیک توشی سەرەگیژە کرد. چاوه‌کانی ره‌شکه‌وپیته‌که‌یان کرد و چیی وای نەمابوو بکه‌وتتە عەززی. تۆره‌ رەنگه‌ که‌سکه‌که، ساتیک سراپه‌وه و دیسان بریسکایه‌وه. چەند هەنگاوێکی دیکه‌شی لی چوه‌و پیشی. ئەو جارەیان نه‌به‌لادا هات و نه‌که‌وتیش. بۆ ساتیک پیتی وابوو مردوووه‌که‌ خەریکه‌ هەلدهستی. دلێ داخوریای. هەستاره‌ و بەره‌و لای دی. مەمی دیک چاوه‌کانی لیک نان و تاویک دواتر هەلی هینان. سەیری کرد مردوووه‌که‌ هەر له سەر جیی خۆیەتی. بەرگیکی زەردی گه‌وره‌ له داره‌که‌ بەربۆوه و به‌ سووره‌ سوور هات و له‌کن لاقی راستی تەرمه‌که‌ که‌وته‌ عەرزى.

مەمى دىك لە نەكاو گەراپەو و خۆى لەو حالەتە رزگار كرد. بەرەو پىنچكەكە چوو و لە نېوھراستىدا خۆى مات كرد. دلئى زرم و كوتى بوو. دەبويست لەوئى را بكات و خۆى نەجات بدات. بەلام ھىژ و گۆرپى نەوھى تىندا نەبوو لىتى دوور بكەوتتەو و لىتى دابېردى. خۆزگە توانىباى لەو مردووھ نزيك بىتتەو و نووكى پەنجەكانى لە جەستەى بدات و بزائى ناخۆ گەرمە يان سارد بووھتەوھ. نەوھى بە گيان و دل دەويست، بەلام ترس لە دەست و پىتى خستبوو.

ھەواكەى گەرم بوو. كلاوى ھەسرىي گەرگەريان لە سەر بوو. چەند پياويك بوون كە پانتۆلەكانيان ئوتوو لىدراو و لەو گەرمابەشدا بۆينباغيان بەستبوو. تووشى ھەر كەس دەبوون پرسیاريان لى دەكرد. ترۆمبيلە رەشە بريقەدارەكەيان لە بن تيشكى خۆرەتاوھ كەدا تۆزايى بوو. دەشتەكە يەكسەر تۆز و خۆل بوو و بۆنى بەنزىنى دەدا.

يەكئىك لە پياوھەكانى زۆر درىژ بوو. دەموچاويكى چرچى ھەبوو و چرچ و لۆچەكانى دەموچاوى راستە و راست لە نىوچاوانىيەوھ ھاتبوونە سەر ملى. سىتلى ھەر ھىندەى سەرى پەنجەيەك ھىشتبووھوھ، سىپى بوو.

دووم دانەيان قەلەوھ و چاوھەكانى دەھرپۆقيو و گۆشتن بوو. چاكەت و پانتۆلئىكى رەشى لە بەر كوردبوو. كلاوھ ھەسرىيەكەى دوو ھىندەى كلاوى نەوانىتر بوو. سىتھەم دانەيان زۆر گەنج بوو. نەوھندە لەر و لاواز بوو سەگ كلكى لى دابايە دەكەوت. چەناگەيەكى نووك تىژى بچووكى ھەبوو و روومەتەكانى تىك قوبىبوون و لىوھەكانى تەنك بوون.

- شەوكەت بەگتەن نەديوھ؟ كەس شەوكەت بەگى دىتووھ؟ شەوكەت بەگ....

ھەموو نەو دەشتە لە شەوكەت بەگ گەراپوون. زەلەجە گوتى:

- نەمدىتووھ. لە خەوندا دىتوومە. لە خەوندا... نەغىن نەغىيان كرددوھ. نا ھىچم نەديوھ.
- ھىچمان نەديوھ.

- بابە گيان، شەوكەت بەگ دەلئىم شەوكەت بەگ...

- نەو شەوكەت بەگە سىتلى بابرەكە... نەوى دەستەكانى زۆر زلن. نەو شەوكەت بەگ دەلئىم.

- ھىچمان نەديوھ... ھىچ.

چوونە لای سەفەر. سەفەر لە قوولكەيەكدا خۆى لەو كەرووتشكە مات دابوو كە لە نىو پىنچكەكانى رووبەرەوى بوو. سىرەى لى گرتبوو. كە نەو سى پياوھى دى، راجلەكى.

- شەوكەت بەگت دىتووھ؟ شەوكەت بەگ دەلئىم...

- شەۋكەت بەگ بەولايەدا بەروخوار چوو. سۆلئىكى سېسى لەپىندا بوو. بەو لاقە پان و زلانەيەوہ... شەۋكەت بەگ... تاشباشىشم دى. ئەو قەدەغەي كرد. قەدەغەي كرد كە هيچ كەس قەسەم لەگەل ئەكا. ئىستاش كەس قەسەم لەگەل ناكا، تەنانت ۋە كانىشم. تەنانت گزىرەكەي خۇشىم لە چاۋەكائەم خۇشتر دەويست. تەنانت "عومەر" ياش، عومەرەكەي خۇم. لەو گونەدە كەس نامدوتىنى. ھەر ھەموو دھترس ئەكا خوا غەزەبىيان لى بگرى... ئىستاش كە ئەنگۆ قەسەتان لەگەل كردەم، چىتان لى ھات. تاشباش ئۇغلو ئەگەر ۋەلى بوايە، پىش ھەمووان غەزەلى لە ئىتوہ دەگرت. ئەو كابرايە ۋەلى نىيە، ۋەللا بىللا، ۋەلى نىيە. ناخر چۇن دەكرى، ئەو كە لە سەگ گلاوتر بوو، بىتتە ۋەلى؟ دەلئىن چۆتە كۆرى چل سوارەي غەيبى، چما شتى ۋا دەبى؟ دەلئىن تاشباش بوۋتە تۆبەلە تىشكىكە و چوۋتە ناسمانى. تۇنباشى جۆمالى گوتوويەتى بە دوو چارى خۇم دىتوومە. شتى ۋا نابى، نابى نا كاكە گىيان. چما ئاۋا سووك و ئاسانە بىتتە ۋەلىف ئەويش ۋەلىيەك كە بىتتە نور. ئەمەن بىروا ناكەم. ھەر ئەگەر ئىستا تووشى ئەو تاشباش ئۇغلو ۋەلىيە بىم، دوو تفى لە نىتوچاۋانى دەكەم. رىك لە نىتوچاۋانى، لە نىوان ھەر دوو چاۋەكەي. گوندىيەكان ناچارىان كرد. ئەو دامارە خۇشى كەيفى لى نەبوو... بە زۆر و زۆردارى... ئاۋا قورپان ۋەسەر كرد. ئەمەن باش دەزانم. تاشباش ئۇغلو لە رىگا، يان راي كردوۋە يان لە سەرمان رەق ھەلآتوۋە و مردوۋە. تۇنباشى جۆمالىيىش بۇ ئەۋەي خۇي رزگار بكات ئەو ھەقايەتى تۆبەلە نورەي ھەلبەستوۋە. ناخر براى مەن، ئەو تاشباشە چلمنە چۆن دەبىتتە ۋەلى؟ چما شتى ۋا دەبى؟ نەخىر گىيانەكەم، نابى، كورتى بېرىنەۋە، تاشباش كاتى دەپۇشت گوتى، ئەگەر قەسە لەگەل ئەو سەفەرە بكەن، لە چاۋتروۋكانىكدا ۋەك بەرد رەقتان دەكەم. ئىستاش ئەۋە كەس نامدوتىنى....

گرىيان ئەۋكى گرتبوو. لە سەرى رۇيشت:

- كۆرە دوو قەسەم لەگەل بكەن. برادەرىنە، نام بىتن. ھەر ئەۋەندەش بۇ مەن غەنیمەتە. ھەر ئەۋەندەتان بە زاردا بى و بلىتن: "كوتىخا سەفەر"، ئەۋەندەم بەسە، بەخۋاي بەسە. ئەۋە سالىكە، لەۋانەيە پترىش. ھىچ كەس تەنانت بۇ جارىكەش ناۋى مەنى بە سەر زارىدا نەھاتوۋە. خەرىكە شىت دەبىم. ئەگەر شىتەش نەبىم، بە دلئىيەسەۋە خۇم دەكۆرۇم. ئەمىرۆ ۋەرن مىۋائىم بىن. سەبىر كەن، سى سۆيسكەم كوشتوۋە، چەۋر و قەلەو...

سۆيسكەكانى يەك بە يەك نىشان دان:

- ئەۋەتا... ھەتا عەسرى دوو كەرويشكىش دەكۆرۇ، شوۋشەيەك (بتلىك)ى گەۋرەشم راكى (ئارەق) ھەيە. ياخا خۇشتان بى. جا لەگەل كەبابى سۆيسكە زۆر خۇشە. ئەمەن شەۋكەت بەگتان بۇ دەۋزەمەۋە. ھەرۋەھا باب و باپىر و ژن و مندالەكەشى دەۋزەمەۋە. تكتاتان لى

ده كهم وهرن... گويم بدهنى، نهمن شهوكهت به گم ديتووه. تاوړيك پيش نيسستا ههر نه ليره وه داگه را. بانگيشم كرد: "شهوكهت به گ، شهوكهت به گ." گوتى: "په له مه كه، ده گه ريمه وه." دواى تاوړيك ده گه ريمه وه...

سى پياوه كه بى جووله راوه ستابوون. پياوه كه له گه ته كه گوتى:

- نه تو ههر ليره چاوه پروان به. لوكه رنينه وه زور باشه. خودا تاشباش به نه حلهت بكا. شهوكهت به گيش نه وه له ده گه رى. گوتويه تى ههر ده يلو زمه وه. خودا تاشباش به نه حلهت بكا. به غاردان له روبراهه كه ئارديو بوون و له خهرمان و ليره وارتيك تپه رين. مهمى ديك ديتنى. به ديتنى نه وان، ترسيك هم مو گيانى داگرت و دانيشت. ههر شازده ميشه كه به وزه ورز و شيتانه ده ستيان كرده وه به ته نينه وهى تو ره كه سه كه كانزاييه كه يان. توړيكى ئالوز و كه سك... پياوه كان نيزك ده بوونه وه. توژ و خوړتيكى و كه هور، له بن پيتى پياوه كه له گه ته كه وه هه لده ستا.

مهمى ديك هم مو تينى خوړى كو كرده وه و به ره و مردووه كه، كه به چاره شين و زه كه كانيه وه لى ده روانى خوړى دريژ كرد. په نجى له سهر رانى داگرت. په نجى به گوژسته كه يدا چووه خوارى. دهنگى پتیه كان نزيكتر بوونه وه. له جيتى خوړى ده ربه رى و خوړى هاويشته نيو پنچكه كانه وه. جگه له تره ي دلى گوپى له هيچ شتيكى ديكه نه ده بوو.

پياوه كان گه يشتنى و له بن داره چناره كه راوه ستان و سه يري ده وروبه ريان كرد. به كتيكان هات و له ته نيشت نه و پنچكه وه راوه ستا كه مهمى ديك تپيدا مات ببوو. دووانه كه ي ديكه به سهر مردووه كه وه مانه وه. هيندى شتيان به مردووه كه گوت، به لام چونكه هيچيان لى نه بيسته وه، ههر له وى ماوه يه كه بى جووله راوه ستان.

بايه كى فينك هلى كرد و تپه رى. توژتيك دواتر توندتر بوو. له ريگه كانه وه ته پوتوز هه ستان. له رووبه پرويانه وه، له و به رى روبراهه كه ي جهيمان، خوړ و خاك به گيژه لوو كه وه كوله كه ي ده كرد به ره و ئاسمانى و به بن تيشكى تيريزى تاوه كه دا هم مو ده شته كه ي داگرت وه.

كوله كه ي باهوژتيك نزيك بووه. رهنگه كه ي شين ده چووه. داره چناره كه، مردووه كه، ميشه كه سه كه كان و مهمى ديكى داپوشى. كه باهوژه كه تپه رى، سى پياوه كه كلاوه كانيان به سه ره وه نه ما بوو. باهوژه كه رفاند بوونى. مردووه كه له و ته پوتوز ده نه ده بينرا. گه لاي دار چناره كه ش نوقمى توژه سپيه كه بوون و چناره كه ده تگوت له خوړل دروست كراوه. ميشه كان ههر كامه يان ببوونه تپه له خوړتيكى بچووك. نيت نه برسكانه وه سه وزه كه ما بوو و نه

درهوشانوهیان له بن تیشکی خۆره کهدا. تۆپه له تۆز و خۆله کانیش بی پسانهوه له نیوان مردووه که و لیک و پۆی چناره کهدا ده خولانهوه.

پیاوه که له گه ته که گوتی:

- تف، نه حله تی خوات لی بی. شه وکته به گ شه و تاشباش ئوغلوه ی پی نادۆزرتیه وه. مه حاله تاشباش ئوغلو چوو بیته سه ر چیا ی چل سواره . بوو بیته تۆپه له نووریک و فریبی.

نهوی له هه مووان کورته بالتر گوتی:

- نه ری ده لئین چی قۆلبه ستی بکه یین؟

نهو یتر وه لأمی دابه وه:

- کوربه لیسی گه رین. قۆلبه سته کردنه که ی چ قازانجیکی هه یه . چما شه وکته به گ ده گه ریتیه وه؟

که له گه ته که گوتی:

- نا، ناگه ریتیه وه، جار ی با پرۆین کلاره کانمان بلۆزینه وه. نهو ره شبا نه حله تیه له کو تیه هات.

رۆژ نارا بوو. پیاوه کان رۆیشتن. مه زرای لۆکه که، له بن تیشکی نه ستیره کاندای سپی ده چۆه. سه د هه زار گۆل نه ستیره له گردیکه مه به ره و گردیکی دیکه ده فرین. مه می دیک بوئی گوشتی برژاوی به سه ردا هات به دوا ی نهو یشدا بوئی راکی... ئیتر شه و شیدار بوو و ناو و بوئی زۆنگاو...

مه می دیک نالاندی: "باشه نه من نهو پیاوه چ لی بکه م؟ بیه مه کو ی؟ بۆته به لای گیانم. بیه مه هه ر کو ی، ده ی دۆزنه وه. نه منیش له دار ده دن. زمانم به لا لغاوه مدا دیته ده ری و وه که ره شکه هه لده مسیم و ره ش داده گه ریم..."

ته رمی خۆی هاته پیش چاوی که به په ته وه کراوه و راده وه شی. لاقه کانی شو ر بوونه ته وه. په نجه کانی پی ی بهو نینۆکه زه رد و قه لیشوانه یه وه ده گه نه سه ر عه رزی. لاقه کانی ناحه ز بوون، پیس بوون، نارپک بوون. مووی لی بوونه نه شته ر.

مردووه که ی به کو لی دادا و به ره و چه می جه یحان وه ری که وت. له قه راغ می شه لانه که کو نه بیریکی لی بوو. به ری به یانی بوو که بیره که ی دۆزیسه وه. زارکی بیره که یان به تاشه به ردیکی گه وره و قورس گرتبوو. هه تا تاو هه لات هه ر خه ریک بوو ناخری توانیی به رده که لابه ری. ته رمه که ی له زارکی بیره که وه خسته خوار ی و پشوویه کی ناسووده ی هه لکیشا. نه و جار چوو و له ته نیشته دایکییه وه ده ستی کرد به لۆکه رینه وه. له لای راستی خۆیه وه "عه لی" یه دریتی دی. ده سه ته کانی عه لی نه وه نده خیرا کاریان ده کرد، نه ده بیهران.

مه می دیک له گه ل مۆته که و سه سوورپ ماوییه کی سه یر و سه مه رده دا ده سته و ئیخه یه . نازانی ئه و رووداوانه راستن یان خه ونن؟ نازانی خه ون ده بیئی یان به خه به ره؟ ده زانی نۆد گه رمه ... هه ره ها گه والی ته پۆ و می شووله کانیش ده بیئی. به کورتی، بۆ ساتیکیش ئه و به لایه ی له می شکی ناچپته ده ری که له نئو بیره که دایه .

۱۱

به ره به ری ئیواری بوو . سه ر ئاره که ی چه می جه یحان بۆ ساتیک رهنگیکی شینی تۆزایی لئ نیشته . دوا ی ئه وه ورده ورده تۆزه که ره وییه وه له ژیرییه وه ، رهنگیکی شینی روون ده رکه وت . هه ر ده تگوت له تیشکیک له بن ئاوه که وه لئی ده دا . گژ و گیا و پنچکه کانی که ناره که و می ش و می شووله و مه زرا سپییه که ی ده م ئاوه که هه مووی شین داگه پان . سه ر ئاوه که ی جه یحان بچوو کترین شه پۆلیشی نه ده دا . تا چاو بر ده کا شینایی . وه ک ئاوئیکی مه ند . هه ر ده تگوت چه می جه یحان راوه ستاوه و رووناکاییه ته ماوی و جاروباره دره وشاوه کانی به سه ره وه یه . ساتیک له لای باشووره وه بریسکه یه کی تیژ وه ک تیر هات و هیئیکی سووری باریکی به سه ر ئاوه که دا کیشا و نه ما . ئه و هیئله سی جار هات و رابرد . گه رماکه ده یکولاند . به سه دان په ره سیئله که به ئاسمانیدا ده فرین و وه ک بریسکه به به رچاوه کانی مه می دیکدا تیده په رین . مه می دیک تهووره ده بوو ، به لām هیچی له ده ست نه ده هات . نه سپ چه ندی خیرایش غار بدات ، هیشتا په ره سیئله که کان وه شوینی ده که ون و هه ر به و خیراییه ش به به ر لووتیدا ده فرن . ناخریه که ی نه سپه که هه ر ماندوو ده بی ، به لām په ره سیئله که کان هه رگیز . په ره سیئله که ئاوا له ترۆمبیلش ده که ن . به لām ناخۆ ده گه نه فرۆکه ش؟

"دهبىٰ مردووه كه بخته فرۆكهوه. كىٰ دهزانىٰ مردووه؟ جلوبه رگىٰ جوانىٰ له بهر دايه و چاوه كانيشىٰ ليك نهان و وهك دوو شووشه... دوو له ته شووشه گوره. بهبىٰ نهوهى چاو بقره كيشىٰ دهروانىٰ. پيتلاووشىٰ له پىٰ دايه... جلوبه رگه كانىٰ برپيكيش گنج و لۆچ بوون، بهلام كهس نازانىٰ. داده نيشىٰ له فرۆكه كهدا يان پال دهكهوىٰ و شانىٰ به ديواره كهيهوه دهنىٰ.

"باشه به راستىٰ نهو مردووه كيشىٰ؟ دياره لهوانه.. يه كيتك له ناغاكانه. جگه لهوهش، بزهيه كىٰ تهوساوبىٰ له خوڤيايانهشىٰ له چاوه كانيدا هيه كه له روخساريشيدا ماوه تهوه. سمپل باپرېشه، وهك سمپله كانىٰ توكهش داغ قوردوو: نيماندار، ساف و ساده، لاسار و چاوبرسى... فرۆكه يهك دهبىٰ بىٰ و بيبا و لهو سهرهوه، زۆر له سهرهوه، له سهر لپره وارتيك... نا، نا... له بيابانتيك... له سهر دهريايه كىٰ قول... ريك له نيوه راسته كهى... نا، نا... له بيابانتيك... دهريايهك... بيابانتيك... لپره وارتيك..."

مه مى ديك ناخيتكى ههلكيشا و به دهنگيتكى بهرز گوتى:

- كوره كوا فرۆكه براله... ناخ، كوا فرۆكه...

"كىٰ لهو بيرهدا مردووه كه دهووزيتتهوه؟ هه مووان دهتوان بيدووزنهوه؟ ناخر چۆن؟ باشه، سه گهله دهيدووزنهوه... ژهندهرمه كانيش... نه گهر بۆگه ن بكا و بۆگه نه كهى له بيره كهوه بداته دهري و هه موو چوكورور دابگرى چى؟ ههر هه موو پالهي لۆكه چن، لووتيان ده گرن. بۆگه نه كه لووتيان پر دهكا. ههر هه موويان به رهو بيره كه غار ده دهن... ههزار كهس، دوو ههزار كهس، پينچ ههزار كهس، سهد ههزار نه فەر، ههر هه موو خهلكى چوكوروراوا به مندال و گهوره و پير و لاوهوه، ههر هه موو له دهورى بيره كه كۆ ده بنهوه."

چله گيايهك له دندوو كى پهره سيلكه يه كهوه كهوته سهر ناوه مه نده كهى جهيجانهوه. هيندى

ورده شه پزلى دروست كرد و تا دوور له ريبهوه.

نيو بيره كه تاريك بوو. مه مى ديك له تهر كى بيره كهدا بازنه يه كى روونى وهك ناوتنهى دى. ههرچى سهيرى ده كرد، نهو بازنه يه گهوره تر ده بووه. ريك له نيوه ندى ناوتنه كه، روخسارتيكى زهره به سمپله شوڤه كانى و دوو چاوى زهقى شووشه ييهوه، له نيو بازنه روونه كهدا، لهو دوروه لهو پهري تاريكايى بيره كهوه، سهيرى نهويان ده كرد. مه مى ديك هه موو گيانى له رزى و گوتى: "نهوه تا، ههر كهس سهيرى نيو بيره كه بكا، ده ييشى. بيره كانى چوكورور سه رنجى خهلك راده كيشن. مه حاله يه كيتك بهو ريگه يه كدا تپه پيرى و لانه دا وسه يريكي نيو نهو بيره نهكا. خهلك له بيره كاندا سهيرى

روخساری خۆیان ده‌کمن. ناوی نښو بیره‌که، روخساری بنیاده‌مه‌کان له ناوینه باشت نیشان ده‌داته‌وه."

مه‌می دیک روخساری خۆی له ته‌نیشته‌سه‌ر و سمیله شۆره‌کانی مردووه‌که‌وه دی. روخساری تی‌کس‌مراو و ره‌ش و هه‌ر هینده‌ی له‌پی ده‌ستیک ده‌بوو. روومه‌ته‌کانی تی‌ک قویبیوون و چاوی به قوولدا چویوون و چه‌ناگه‌ی ده‌له‌رزى. به‌پیاوه‌که‌ی نښو بیره‌که‌ی گوت:

- زۆر ده‌ترسم. کورپه‌ به‌ر نه‌حله‌تی خۆای که‌وی. بوویته به‌لای گیانی من. ئیستا نه‌من چ بکه‌م؟ بته‌مه کوی؟ بته‌مه هه‌ر جییه‌کی ده‌دۆزنه‌وه. هه‌ر شتی‌کت لی بکه‌م هه‌ر ده‌زانن من تۆم کوشتووه. چیت لی بکه‌م، چیت لی بکه‌م؟ بۆخۆت بلی. تۆخودا ده‌ی بلی...

گریا. وینه‌که‌ی شه‌ویش له نښو بیره‌که‌دا لیچی هه‌له‌قراچاند و چاوه‌کانی قیچ کردبووه و ده‌گریا. سه‌ری ته‌رمه‌که‌ش به سمیله شۆره‌کانی و چاوه زه‌قه شووشه‌یه‌کانییه‌وه له‌گه‌لی ده‌گریا. مه‌می دیک له دووره‌وه سی سواری بیینی که وه‌ک با‌ی شه‌مال ده‌هاتن و نه‌سه‌په‌کان تۆزیان ده‌کرد. له پشتیانه‌وه هه‌رریک ته‌پوتۆز به‌جی ده‌ما. سی‌به‌ره‌کانیان به‌سه‌ر ناوه‌که‌ی جه‌مجان‌ه‌وه که ده‌تگوت راوه‌ستاوه و که‌سک ده‌چۆوه، ده‌مایه‌وه. یه‌کیک له نه‌سه‌په‌کان حدوود بوو، نه‌ویتر نه‌سه‌پتیکی کویت و نه‌ویتریان به‌له‌ک. سواره‌کان جلویه‌رگی سپییان له‌به‌ردا بوو، جامانه‌ی سووریان له سه‌ر و لاقه‌کانیان رووت بوو. نه‌سه‌په‌کانیان نه‌هه‌وسار و ریشمیان پتوه بوو و نه‌زین. رووت بوون.

مه‌می دیک به‌هه‌موو تین و هینزی خۆی په‌لاماری به‌رده‌که‌ی زارکی بیره‌که‌ی دا. به‌رده‌که هه‌ر وا سووک و ناسان له جییه‌ی خۆی نه‌ده‌بزا. مه‌می دیک زۆری قه‌وه له‌خۆی دا و له‌خۆی نووسا. پیستی ده‌ستی دامالکا و هه‌ر دوو ده‌ستی خۆیناوی بوون. سواره‌کان به‌جاره‌کاندا و به‌خیرایی هه‌اتن. نالی نه‌سه‌په‌کان وه‌ک ناوینه‌ ده‌بریس‌کانه‌وه و بریس‌که‌ی ناله‌کانیان تی‌که‌ل بریس‌که بریس‌کی لاسک و کلۆشه‌کان ده‌بوو.

مه‌می دیک شه‌لالی ناره‌قه‌یه... له ده‌مووچاوی و نووکی لووتییه‌وه شۆر شۆره‌ ناره‌قه ده‌چۆرتیه‌وه و جلله ته‌ره‌کانی وا به‌له‌شییه‌وه نووساون هه‌ر ده‌لیتی له ناوت هه‌له‌کتی‌شاوه. نه‌سه‌په‌کان نیزک ده‌بنه‌وه. مه‌می دیک پال به‌به‌رده‌که‌وه ده‌نی. له نه‌کاو وای پال پتوه نا، مووغه‌ره‌ی پشتی قرچه‌ی لیوه‌هات. ئیتر نه‌یده‌توانی پشتی راست بکاته‌وه.

"کورپه‌ خۆ راسته و راست دینه‌ ئیتره، بۆ سه‌ر بیره‌که." مه‌می دیک له سه‌ر زارکی بیره‌که وازی له به‌رده‌که هینا و خۆی خسته پشت پنجه‌ گیایه‌کانه‌وه و له‌وی مات بوو. هه‌لده‌له‌رزى.

پشتیشی زۆر دیشا. سواره‌کان هاتن و هەر بهو خێراییه به په‌نایدا تیپه‌رین. هه‌واکه‌ی زۆر گه‌رم و شیدار بوو. ئەسپه‌کان ئاره‌قه‌یان کردبوو و پێستیان گۆزابوو و ره‌ش داگه‌ر‌ابوون. جلوه‌رگی سواره‌کانیش ئەوه‌نده‌یان ئاره‌قه‌ کردبوو، به‌ له‌شیا‌نه‌وه‌ نووسابوون و بۆر ببوون.

سواره‌کان گه‌ر‌انه‌وه. دیسان هەر بهو خێراییه به‌ سه‌ر گیا و پنچکه‌کاندا تیپه‌رین و نه‌وجار به‌سه‌ر بیره‌که‌دا بازیان دا. یه‌کێک له‌ سواره‌کان له‌ ئەسپه‌که‌ی به‌ربۆوه و له‌ ته‌نیشته‌ بیره‌که‌وه تلی دا. هەر که‌وته‌ خواری، داهاته‌وه و سه‌یریکی نی‌و بیره‌که‌ی کرد. دوو سواره‌که‌ی دیکه‌ش راوه‌ستان و به‌ ئەسپایی له‌ ئەسپه‌کانیان دابه‌زین و ئەسپه‌کانیان له‌ چله‌ گه‌زه‌کان به‌سته‌وه. نی‌تر هاتنه‌ سه‌ر بیره‌که‌ و له‌ سه‌ر چۆکان دانیشتن و سه‌یری ناوه‌ه‌یان کرد.

مه‌می دیک وه‌ک بووله‌ره‌زی لێدایه‌ ده‌له‌رزی. وا ده‌له‌رزی ده‌هات هه‌له‌ق‌ری. چاری برییه‌ نه‌و پیاوانه‌ی وا شه‌لائی ئاره‌قه‌یه‌کی سارد بوون و سه‌ریان به‌ بیره‌که‌دا کردبوو و ده‌تگوت ک‌ر‌نۆشیان بردووه. ده‌بوو هه‌تا ئەوان بی‌ جووله‌ بوون، نه‌و را بکا. به‌لام لاقه‌کانی شل ببوون و له‌دووی نه‌ده‌هاتن. به‌خۆی گوت: "به‌ نه‌حله‌ت بن". نی‌تر خۆی خزانده‌ نی‌و پنچکه‌کانه‌وه. ریک له‌و کاته‌دا وه‌ک په‌رجۆیه‌ک بووبی، تینی له‌ ئەژنۆی گه‌را. هه‌ستایه‌ سه‌ر پی. رووباره‌که‌ی جه‌یحانی له‌ به‌ر بوو. خۆی به‌ ناوه‌که‌دا دا. هه‌موو ولات شین ده‌بۆوه. ده‌ست و پپی شین بوون. گه‌یشته‌ که‌ناره‌که‌. لاقه‌کانی هه‌تا ئەژنۆی به‌ قوره‌که‌دا رۆچوون و قورای بوون.

که‌ ده‌گاته‌وه‌ کینگه‌ی لۆکه، خۆر ئاوا بووه و ئاگرێکی گه‌وره‌یان کردووه‌ته‌وه. گه‌رماکه‌ی شیداره. بۆنه‌ قورس و خه‌سته‌که‌ی گه‌لا‌ی داری "باباده‌م" شه‌پۆل ده‌دا. له‌ دورریشه‌وه‌ له‌ کینگه‌برینجه‌کانه‌وه و له‌ گولێ که‌سک و پارای شه‌لتوکه‌وه، بۆنێکی خۆشی گژ و گیای تینکه‌ل به‌ بۆنی زۆنگاوان هه‌ستاه و دی. ده‌نگی با‌لی می‌شوولان دیز ناشقه‌ که‌چه‌له‌ تیی چریکانه‌وه. گۆرانیه‌کی زۆر کۆن. گۆرانیه‌ی خه‌میکی هه‌زاران سا‌له، گۆرانیه‌ک به‌ ته‌مه‌نی خاک... له‌ بولێله‌که‌دا، خاک، کۆگای لۆکه، مه‌زرا و ئاری مه‌ند و بی‌جووله‌ و ئەستیره‌نیشانی جه‌یحان سپی ده‌چیتته‌وه. دنیا‌یه‌کی سه‌یر و سه‌حراویه.

ده‌نگی نه‌و ته‌راکتۆرانه‌ی بۆنی به‌زینیان دی و ده‌نگی کامیۆن و ترۆمبیل شه‌وه‌که‌یان په‌ر کردووه...

- براهه‌م، دورموش چۆنی؟

- باش نیم. دیسان هه‌لیداوه‌ته‌وه. نه‌مرۆ عه‌سری سووکه‌ له‌رزیکم پێدا هات و تیپه‌ری. جا هەر ئاواش ده‌ست پی ده‌کا.

- دەى باشە، وەرە بچىنە دەم ئاۋەكە.

دورمووش پىتى چەقاند و گوتى:

- نايم. لەو قور و لىتەيە ماندوو بووم. پىتىنچ رۇژان لەبەر ئنەكەى بەكرە شىتت پىارتىمەو
زۇر باشترە.

مەمى دىك:

- دەمەوى شىتىكت پى بلىتم. كارى قور نىيە. كورە ئىستا ئنەكەى بەكرە شىتت زۇر
دەستەمۇيە. بۇ ھەموو كەس رادەوھەستى. دللى كەس ناشكىنى، جارى ئەتۇ وەرە.

مەمى دىك دىدۇنچىگ بوو. دورمووش تازە ھاورى و ھاورازى ئەو بوو. ھەموو شىتىكى بۇ
ئەو دەگىزايەو. شىتىك نەبوو ئەو بىزانى و دورمووش نەيزانى.

گەيشتنە دەم ئاۋەكە و لە تەنىشت پنچكەكان دانىشتن. مەمى دىك دەستى پى كرد:

- برالە دورمووش، دوو كەسم دى... ھەر دوو چاوم كوتىر بن ئەگەر درۆيان بكم. ھەر بەو
دوو چاۋەى خۇم دىتمن... دوو كەسم دى..

دورمووش قسەى پى برى و پرسىي:

- تاشباش ئۇغلت دى؟ ھا؟

مەمى دىك ھىمن و لە سەرە خۇ گوتى "

- ئەو نا، ئەو بىيادەمەى دەلئىم نە پىشتەر دىتوومە و نە ناويشىم بىستبوو. يەككىيان رىك
لە خۇم دەچى. رىك لە خۇم. وردىلە و كز و لەر و ترسنۇك. زراوى چوۋە. ئەويتەر پىاۋىكى
زەبەلاخى ەك كوتىخا سەفەر. بىرى لى بكمەو، بىھىتە پىش چاوت، يەكى ەك من، شەوتىك
كوتىخا سەفەرى كوشت. ئەمن دىتم.

- بىدەنگ بە. بە كەس نەلئى. سەرت ناھەشى پرىسكەى لى مەبەستە.

- دىتم، ئەو بىيادەمە وردىلەيەى لە من دەچى، مردوۋەكەى بە كۆلى داداۋە دەيىبا و

دەيەوى لە شوپىنىك بىشارتتەو. چ بكا؟

- بىنىئۇ.

- ناشتى بەلام نەحسايەو. پىتى وابو لەوى دەيدۇزنەو و ئەگەر بىدۇزنەو ئەو لە دار

دەدەن. يانى ھەر ئەو بىيادەمەى لە من دەچى...

دورمووش ھاۋارى كرد:

- ئەرى ۋەللە لە دارى دەدەن. ھەر گوپشيان پىتى نابزوى. دەى ئىستا مردوۋەكەى ج لى

كردوۋە؟...

مردووه که به سەر کۆلی وردیلە که وەیه...
 - جا چۆن تەرمیکی ناوا زەبەلاح بەولا و لادا دەگێڕی؟...
 - دەگێڕی ئیتر... چ بکا... داماو...
 دورمووش ناخکی هەلکێشا و گوتی:
 - راست دەکە، چ بکا. زۆر قۆرە. چ بکا؟ دەی دیارە، خۆ هەتا مردن ناتوانی هەر بە کۆل
 بیگێڕی... ناخرییه کە یە کێک هەر دەبیینی...
 بێر و خەیاڵ نوقمی کرد. بەزەبی بە کابرا وردیلە کەدا هاتبوو.
 مەمی دیک یەک پشوو قسەمی دەکرد. باسی نەوێ دەکرد کە ئەو تەرمە لە سەر شانی
 گەنجە وردیلە کە چەندە قورس بوو و دەگوت تەرمە کەمی بردوو تە کوێ شار دوویە تەو و دوایی
 دەریهێناو تەو و متمانە بە هیچ شوێنێک تەنانەت بە چاوەکانی خۆشی ناکا.
 - جا ئیستا ئەو لە کوێه؟
 مەمی دیک گوتی:
 - لە سەر بێرە کەن.
 ئەو جار باسی ئەو سێ پیاوێ کرد کە بە سەر بێرە کەدا نووشتابوونەو و دوایی پرسیی:
 - هەر بە راستی دورمووش، ئەتۆ پیت وایە ئەوانە کێن؟
 دورمووش گوتی:
 - ئەوانە برای کابرا کوژراو کەن. لە سەر بێرە کە ناگایان لە تەرمە کەیه. دەزانن کە پیاو
 وردیلە کە هەر دیتەو بێبا. دەزانن ئەو متمانەمی بە هیچ کەسیک و تەنانەت بە چاوەکانی
 خۆشی نییه. چاوەرێن بێ و بیگرن و لە داری بدەن.
 مەمی دیک گوتی:
 - ناخ، لە داری دەدەن... ئەگەر بزانی چەندەم بەزەبی بەو بنیادە مە وردیلەیدا دیتەو...
 وەختە ناوڕم بۆی تێبەری.
 دورمووش لە جیتی خۆی هەستا و گوتی:
 - یاللا... با بچینە سەر بێرە کە. بچین و بەو بنیادە مە وردیلەیه بلیین هەتا ئەوان نەرۆن،
 توخنی بێرە کە نەکوێتەو.

رووبارە کەمی جەیمان نوقمی بە ئەستێرە داپۆشراو و لە تیشکینکی زەردی لوولدراو دەچوو.
 لە پرده کە پەڕینەو و گەیشتنە زووییە بەردەلانی کە. ئەو زووییەمی بە سەریدا دەڕۆشتن، قەلشت

قه‌لشت ببوو و بهردی زل زلی لی قوت ببۆوه. بهرده‌کان وهك شاگر سوور بوونه‌وه. بۆ ده‌ست لیدانی نه‌ده‌بوون. هه‌واکه‌ی گهرم و خه‌ست بوو. ماره‌کان له بن به‌ردی‌که‌وه ده‌خزینه بن به‌ردی‌کی دیکه و له کونی‌که‌وه خۆیان له کونی‌کی دیکه ده‌کوتا.

که گه‌یشتنه سه‌ر بیره‌که، به‌ره‌به‌ره به‌ری به‌یانی بوو. سی پیاو هه‌ر وا سه‌ریان به بیره‌که‌دا کردبوو و له‌وی مابوونه‌وه. نه‌سه‌په‌کانیان هه‌ر کامه‌یان لمبۆزیان له مه‌لۆ گیایه‌که‌ی به‌ر ده‌میان نابوو و بۆنی گیایه‌که به‌رز ببۆوه.

دورمووش پرسیی:

- هیج ناجوولین. چ بووه. ته‌و بچوکه چییه؟

مه‌می دیک:

- ته‌وه‌تا له‌و پنچکانه دایه.

پنچکه‌کان له هه‌وا شیداره‌که‌ی به‌ری به‌یانی‌دا خه‌رمانیک گۆلی کیتوی بوون و بۆن و به‌رامه‌یه‌کی خۆشیان لی هه‌لده‌ستا.

دورمووش گوتی:

- ده‌بی پتی بلین را بکا.

له نه‌کاو دیتیان هه‌ر سی پیاوه‌که‌هه‌ستان و ئیتر خۆیان به‌ عه‌رزه‌که‌وه مه‌لاس دا.

ئەو مەزرایەى لۆكەيان لى دەپنېيەو، مەزرایەكى بە
پیت و بەرەكەت بوو. كە ئەوان گەيشتېوونە چوكوور،
كابرايەكى سەمىل بابرى كورته بالاي ورگن، لە بەر دەميان
قوت بېقو و گوتبويى: "ئەمسال دەبى ئىو مەزراكەى
من بدروونەو. " گوندى ھاتبوون و ديتبوويان كە
مەزرایەكى بە پیت و بەرەكەتە. قۇزاخە ھەر يەكەى پېر بە
چنگىك. مەزراكەش چوارسەد دۇنمى تەواو. بى و نەبى
ئەو نەستى تاشباش ئۇغلو بەرەكەتى خستووتە ئەو
مەزارەى. ئەو كابرايە كى ناردبوويە پېشوازى ئەوان؟
تاشباش ئۇغلو، گوندىيەكان لەو مەزرا بە پیت و
بەرەكەتەدا دلایان زۆر خۆشە. گەرمایە، مېشولەش ھەيە،
بەلام ديسانیش دل خۆشن. لەو ئىو دە تەنيا سى كەس
دلایان خۆش نېيە: يەكەميان: سەفەرى چارەپەش، كە ھېچ
كەس نایدوینى. دووھەميان مەمى دىكى چارەپەش و
سېتھەميان "عەلى" يە دىژە چارەپەشەكە.

۱۲

عەلى دىژە لە سەر زەوييەكە، گيانى دەلەرزى. ويستى ھەستى، بەلام نەيتوانى و
ديسان خەوى لى كەوتەو. لە خەودا، نەك لە خەودا بەلكو لە دنياى نىزان خەو و خەيالدا
دەستەكانى بى راوستان لۆكەيان دەپنېيەو. ھەموو گيانى دىشا. ماسوولكەى وەك دار
ۋشك و رەق بېوون.

عەلى چاوى ھەلئىنا و سەيرى ناسۆى كرد. ھېچ شوئىنەوارىكى كازيوەى بەيانى ديار نەبوو.
ھەر ئەستىزە گەورە كلكدارەكە، وەك لەتېكى ھەتاو لە سەر لووتكەى چياكان دەدرەوشايەو.
شەنى بەيانى ھەلىكردبوو و روخسارى عەلى دەلاواندەو. شادىيەكى تەپ و تازە، لە ناخى

عەلی گەرا. بنیادەم چەندی بێھیوا و خەفەتباریش بێ، کە بەیانیان لە خەو هەلەدەستی و سروە بەیانی لە سەر و چاوی دەدا، شادییەکی لە تارێف نەهاتوو ناخی دەناخنی. دەلێنی دیسان لە دایک بووئەتو.

عەلی بە زۆری هەستا. گوندی هەموو خەریک بوون وەخەبەر دەهاتن. خڕە خڕێکی سامناک لە لای کەپرەکەمی گۆملیکسیز ئۆغڵۆو دەهات. نەنە زەلەجە لە خەودا لێوێکانی پەیتا پەیتا دەجووڵان و قسەمی دەکرد. "هەوا گۆر" لە سەر جاجییکی تەنک، لە سەر پشخت خەوتبوو و دەست و پێیەکانی تەواو لێک رەواندبوو و لە خەویدا چلمی هەلەلووشی و دەگریا. مەزرای لۆکە لە تارێک و روونی بەیانیدا دەتگوت دەشتییکی پڕ لە بەفرە و تا چار هەتەر دەکا سپی دەچیتەو. وەك چۆن سپیایی بەفر لە تارێکیایی شەویدا رەنگ دەداتەو، سپیایی لۆکەش تارێکیایی دەشکێنی و کالی دەکردهو. گیان قورس و کوتراوەکەمی لە بەر بەک کێشاییو. نێسقانەکانی قرچە قرچیان لێو هات. لە مەزراکە چوو دەری و لە خەرنەدەکە چوو خوارێ. لە قوولایی خەرنەدەکەو دەنگییکی وەك نالە نالە دەهات. گوێی هەلخست. دەنگی هەناسەکانی ژنەکەمی بەکرە شیتی ناسییو. هەمیشە ناوا بە نرکە نرکە هەناسەمی دەدا، دەتگوت خەریکە بجنکی و لە ناویلکەدانە. بە خۆی گوت:

"هەتیو ئەو مەمی دیکەش دەلی ناگرە."

بەسپایی لەوی دور کەوتەو و بەرەو لایەکی دیکەمی خەرنەدەکە رویشت کە دەنگەکەمی نەدەگەیشتی. بەرەو نەستێرە کلکدارەکە راوێستا و میزەکەمی هەلپشت. ئەوجار بەرەو لای راستەمی سووراییو و تارماییەکی دی، کە خۆی کوور کردبوو و کرووشمی کردبوو. پرسی:

- مام خەلیل، ئەو تۆی؟

مام خەلیل بە دەنگییکی کزەلۆکەو گوتی:

- منم.

بە دەستە لەرزۆکەکانی خەریکی هەلپتچانی جگەرەبەک بوو. ناخریەکەمی پیتچاییو و بۆ لێوی برد. بەرەو نەستییەکی هیندەمی لەپی دەستی لە گیرفانی دەرتنا و پوشوی لە سەر دانا و لێکی دا. پوشوووەکە ناگری گرت و بۆنە خۆشەکەمی لەو هەوا خۆشەمی بەیانیدا بلار بوویو و عەلی و مام خەلیلی مەست کرد.

مام خەلیل بە لەبزیکی گەرم و نەرمەو گوتی:

- رۆلە عەلی، وەرە نێرە، قسەبەکم پیتە.

له فیتنکایی شنەیی به یانییه که دا به ره و که ناری جه یجان دا گهران. نهرمه بایه که ورده شه پۆلی خستبووه سەر ئاوه مه یله و که سه که.

مام خه لیل دهستی عملی گرت و له سەر عه رزه ریکه که و له سەر چیمه نی ده م ئاوه که داینیشاند. دهستی راسته ی له سەر شانی عملی دانا. ناخکی قوولی هه لکیشا و دهستی پی کرد:

- کورم، عملیه که ی خۆم، براله. نه تو کاریکی باشت نه کرد. کویتخا سه فەر دهست لی هه لئاگرئ. له تهویلته ده کا. تاشباشی مه زمان بهر له وهی تیکه لی چل سواره ی غه یبی بیت، نه مری فه رموو که س له بزێ ده له بزێ نه و سه فه ره نه گه ری که به هه ر چوار مه زه به که خوینی هه لاله. هه ی ئافه رم بۆ نه و گوندیانه، سه ت ئافه رم... سه ت هه زار ئافه رم... چاوه ره شه کانی نه و گوندیانه ماچ ده کم. نه وان نه منیش نادوتین. ده زانی بۆ؟ چونکه سالی رابردو نه و گوندیه هه یچ و پووچانه م دره نک برد بۆ لۆکه رینه وه. چونکه گوندیکی ناوا گه وره نه یوانی نه سپیک بۆ من په یدا بکا. به لام، نه مسال نازانی گونده که ی نینه جیک چیان بۆ کردم؟ نه سپیکی عاره ییان بۆ هینام و گوتیان: "سوار به و برۆ بۆ چوکور، مام خه لیل ئاغا." نه و جار سواری نه سه که یان کردم و ده ستیشیان ماچ کردم. گوندیه کان کویتخا سه فه ری زۆل و بیژوو نادوتین. به لام پیاره کانی حوکمه ت له شاری گوئی ناده نه قسه ی تاشباش نۆغلوی وه لی. قسه ی له گه ل ده که ن. با هه ر قسه ی له گه ل بکه ن. تاشباش مشووری نه و کافرانه ش ده خوا، تاشباشی مه زنی من... هه ر به راستی عملی، تو خدا، ده ی بلێ بزائم، تاشباش چۆن بوو به وه لی؟

عملی گوتی:

- چووزائم. خودا ده زانی.

مام خه لیل زیاتر له عملی چووه پیشی و قۆلی گرت و گوتی:

- گوئی بگره عملی. نیستا کویتخا سه فه ر ده چته لای حوکمه ت و ده لی:

"حوکمه ت گیان، عملی دایکه پیره که ی خۆی کوشت، چونکه دایکه پیره که ی نه یده توانی بیته چوکور. کوشتی و ناشتی. حوکمه تیش دی و ده تگری و له تهویلته ده کا. باشه نه و کاره ت چۆن کرد؟ بۆچی وات کرد؟ چما بنیاده م دایکی خۆی ده کوژی؟ به تابه ته که دایکیکی وه ک مریمۆکی هه بی؟ چۆن دلێ دی بیکوژی؟ مریمۆک حه یف نه بوو؟ چۆن دلته هات؟ نه من و نه و په نجا سالی ره بق لیته وه ک سه گ و پشیله نامبازی یه کتری بووین، به لام نه نه و ده یوانی هه بی من بریی و نه منیش هه بی نه و... چۆن دلته به رایێ دا عملی؟ چۆن مریمۆک کوشت؟

مام خه لیل له بانگی دا. عملی قسه ی ده کرد. به لام مام خه لیل خۆ گوتی لی نه بوو و زۆر زۆر ده گریا. وه ک مندالان لووشه لووشی بوو و ردینی له فرمیتسکاندا خووسا.

"عەلى" يە دريژ گوتى:

- سوتىند دەخۆم، نامىن.

جا دەستى لە سەر قورئانەكە ھەلگرت. مام خەلىل پشوو بەكى ئاسوودەى ھەلكيشا و قورئانەكەى لە گىرفانى خستەو ە گوتى:

ھەتا ئىمە دەگەپىنەو، مەرىمۆك دەمرى. تازە نەگەر تۆ نەشتكوشتبى.

بنيادەم لەو تەمەنەى ئەودا، بە تاقى تەنى لەو گوندەدا، لە نىو ئەو ھەموو بەلئدە و درندە و دەعبا بەدا ناژى. ھەر بە راستى جگە لە نانى وشك، ھىچى دىكەتان بۆ بەجى نەھىشت؟
- بپىكىش ترخىنە مابۆو. داىكم گوتى: نەنگۆ بپۆن بۆ چوكوور، نەمنىش دەچمە كۆشكى پەرييان و ناگام لە مندالەكانى ئەحە شىتۆكەى خۆم دەبى. لەوانەشە ئىستا ئەحە شىت چووبى و لەگەل خۆى بردبى بۆ كۆشكى.

مام خەلىل لە كەلىنى ددانە چىرەكانىيەو تەفنىكى كرد و بە توررەبىيەو گوتى:

- ھەتەيو كەرە، چما دەھىلن داىكت بچىتە نىو كۆشكى پەرييانەو؟ خۆ بشەيلن، دەمخىكتىن و فپى دەدەنە دەرەو. ئەتۆ پىت وایە ئەمن نەچومەتە كۆشكى پەرييان؟ بە حالى سەگ خۆم لە چنگى پەرييەكان نەجات دا. ئەحە شىتى چى، تەرەماش... كى دەلى ئەحە شىت بوو تە زاواى سەرمالى پادشاى پەرييان؟

"عەلى" يە دريژ وىستى لە بەرانبەر مام خەلىلدا لای ئەحە شىتۆكە بگرى، بەلام پاشگەز بۆو.

دواى بىدەنگىيەكى زۆر، مام خەلىل گوتى:

- ئەتۆ دەبى، تا زوو خۆت بگەينىتەو داىكت. ھەتا گوندى دەگەنەو، داىكت لەوى دەمرى. ديارە نەگەر نەتكوشتبى.

عەلى بە دلپرىيەو گوتى:

- چۆن دەتوام بپۆم مام خەلىل. چۆن دەكرى ئەو مەزرا بە پىت و بەرەكەتە بەجى بىلەم و بپۆمەو؟ دە ساللە تووشى مەزراى ناوا بە پىت و بەرەكەت نەبووین. ئەمسال دەتوانین قەرز و قۆلە كاغان پاك بكەين و لە چنگى عادىل رزگاريمان بى. چۆن بەجى بىلەم و بپۆمەو مام خەلىل؟

مام خەلىل سەرى ھەلئنا و گوتى:

- نەگەر لە ھاتنىدا داىكت نەكوشتبى و نەتاشتبى، دەبى كارىك بكەى عەلى. دەبى ھىندەى دوو كەسان لۆكە بپنیتەو. دەبى ددان بە جەرگندا بگرى و ھەر كار بكەى. دوو

هينده، سى هينده، پينج هيندهى كەستىك لۆكە كۆ بکەيتەوه و پارەى باش پەيدا بکەى و لە مارەى پانزە رۆژاندا بگەرپیتەوه ناوايى. لەو پانزە رۆژەشدا مريمۆك نامرى. ديارە ئەگەر نەتكوشتبى و نەتاشتبى. ئەوه سویندت بە سەرى ئەولادەکانت خوارد و دەستت بە قورئانئى دادا. باشە، ئەمسال ئەمنيش لەگەل تۆ کار دەکەم و يارمەتیت دەدەم. مەشلتى ئەو مام خەلپە پیرە چۆن دەتوانئى يارمەتیم بەدا. پیرە هەلۆى شاخان مام خەلپە، زۆر باش دەتوانئى يارمەتیت بەدات و ئەتۆش دەچى و دايکت رزگار دەکەى. مريمۆكى باش و بە بەزەيى و نازا و بەغیرەت، ديارە ئەگەر نەتكوشتبى...

عەلى دەستى مام خەلپەى گرت و ماچى کرد و بە نيوجاوانییەوه نا. گوئى:
- خوا راوهستات بکا مام خەلپە. سایەت لە سەرمان کەم نەبى. ئەمن تا زووه کارەکەم دەکەم و خۆم دەگەيئەنمەوه دلایکم. ئەمن زۆر بە خیرايى لۆكە دەپرەمەوه.
مام خەلپە:

- ئەمنيش يارمەتیت دەکەم.
لە لای سەررووهوه، لە مەزراکەوه دەنگى تەنەکە هات. چەند کەستىك کۆخین. ئەوجار دەنگەکە پتر بوو و پەرەى سەند. دوورتر، لە برینجە جارەکەشەوه دە پانزە تەقە کرا...
مام خەلپە گوئى:

- ياللا زوو بە... هەموو هەستاوان. دەبى چەندى تينمان تیداىه کار بکەين. ئەمن ئەمسال لۆكەى خۆم نادەمە کورەکەم، نایدەمە ئەو حاجییە چلەمنە. دایدەمە تۆ.
عەلى دەستى گرت و گوئى:

- نا، ناكرى مام خەلپە. لۆكەى خۆت بۆ خۆت. نامەوى. ئەمن خۆم دەگەيئەنمەوه دايکم. ئەتۆش هەر لیترە بەلێن بەدە لۆكە بۆ من خپ نەکەيتەوه، ئەگینا ناچمەوه لای دايکم.
مام خەلپە ئەو قەسەيەى عەلىیەى هېچ بە کەيفى نەبوو. لاسارییەك بە قەسەکەيەوه ديار بوو.
نەدەکرا وەلامى نەدەکرا بە قەسەى نەکە. گوئى:

- دەى باشە. ئەمسال لۆكە بۆ تۆ نارغەوه. بەلام ئەتۆ دەبى، سى هينده، پينج هينده، سەت هينده كۆ بکەيتەوه. عەلى وەلامى دایدەوه:
- كۆ دەکەمەوه.

جا وەرپى کەوت.
- دەبى خپ بکەيتەوه و تا زووه خۆت بگەيئەنیتەوه لای دايکت.

عەلی ناویری دایهوه و گوتی:

- خۆ دەگەیتنمەوه.

- دەبی بگەیتەوه ئەوی و دایکت نەجات بەدی. کە گوندییەکان دەگەرتنەوه، بیّت و بە سەر تەرمی مریتمۆکە خۆشەویستە کەماندا بکەون، ئەوه نییە بۆخۆت دەیزانی. دەتکوژن. ئەمان عەلی گیان. زووتر بگەوه دایکت و نەجاتی بەده.

- دەیگەمی و نەجاتیشی دەدەم.

عەلی دیسان کەوتەوه ری. لاقی تیک دەنالان. چاوه کانی پر بیوون لە ئاو. گریان ئەوکی گرتبوو. بەخۆی گوت: "ناتوانی بنیادەم بناسی... هەمووان پێیان وایە مام خەلیل دوژمنی بەخۆین تینووی دایکە و لەوەتەمی وەبیریشم دی، هەمیشە وەختە چاوی یەکتەری دەرتنن. لەو دنیا بەدا نەبووه و نەبیینراوه دوو کەس ئەوەندەیان رق لە یەکتەری بی... بەلام ئیستا مام خەلیل چیی نەمابوو دلی بتۆقی بۆ دایکم... ئەی خوا یە گیان پەنام بەتۆ، پروا ناکەمی. ئەگەر دایکم بری، مام خەلیلش روژتیک ناژیی. پروات بی..."

بەری بەیانیان، لە بوللیتی بەیانیدا، ئەو خەتکە خەوالووه زۆر بە سپایی دەجوولانەوه. ئەو دەستانەمی لۆکیان دەرنییەوه بەردەوام دەهاتن و دەچوون. توورە کە پر دەبوون. لە مەزرا دوورە کانی دیکەشەوه قریوه و هەللا بەرز ببۆوه. شەکی کرێکارەکان لە خوناوکەمی بەیانیدا وا خووسابوو دەتگوت باران باریوه. شەمی بەیانی گیانە تەرە کانی هەلەلەرزانند. چیا "گاوان" لە بن پەردەمی تەمیکمی مەیلەو شیندا دیار بوو. سی ئەستێرەمی گەورە لە سەر چیاکانەوه کە یەکیکیان کلکدار بوو، دەدرەوشانەوه. ئەستێچرە کلکدارە کە دەسورپایەوه و تریفی داویشت. لەسەر لووتکەمی چیاکانەوه و لە دوورەوه هیلتیکی باریک و کالی رووناکی، بلتی و ئەلئی بلاو دەبۆوه.

"عەلی" یە درێژ چەقۆت لیدابا خۆینی نەدەهات. هەموو لەشی بەخاوەرتبوو... خۆ لە دەستی هاتبایە، یە کسە مەزراکەمی هەلەلووشی. وای کار دەکرد، کەس دەستی نەدەدی. تەلیسەکەمی دەمۆدەست پر دەبوو لە قۆزاخە و دەبێردەوه بن کەپەرەکان و لە سەر حەسیرتیک هەلیدەرشت. مام خەلیلش هەر وا گورج و تەردەست کاری دەکرد. کەس هەتا ئیستا ئەو مام خەلیلە رینگەر و راکردووهی یەمەن و دوژمنەمی مریتمۆکی کە بە هەر چوار مەزەب خۆینی حەلال بوو، نەدیوو ئاوا بە گیان و دل لۆکە برنیتەوه.

کریکاره کان جار و باره تۆزئیک راده وهستان و سهیریکی دهسته کانی عملیان ده کرد که وهک مه کینه کاریان ده کرد. زۆر له میژ سال بوو نهوانه لۆکه یان ده پنیسه وه و لهو ماوه یه دا نه "عهلی" و نه که سیتیکی دیکه یان دیتبوو ناوا به خیرایی و وهک مه کینه کار بکا. عهلی پشتتی دپشا و گیانی ده زیریاند. نیستا ناره قه ی ده کرد و نیسقانه کانی نه رم ده بوونه وه. به لام ده یزانی دوا ی سارد بوونه وه ی ناره قه که ی دیسان گیانی ده یدا یه وه ژان و نیتر له کاری ده خست. عهلی له وه تۆقیبوو.

مه می دیک له ته نیشت دایکیه وه به هیمنی لۆکه ی ده پنیسه وه و جار نه جار ییک سهیریکی هه لدینا و سهیریکی ناسمانی ده کرد که لایه کی به هه ور داپۆشرا بوو. به ژوور سه رییه وه فری بال... هه لۆی گه ره گه ره به شابالیا نه وه له تاریک و روونی ناسمانی به یانیدا به ره وه که ناری رووباره که ی جه یجان و به سه ر می شه لانه که دا ده فرین.

دایکه، نارپی له کوره که ی دایه وه که به یی دهنگی و وهک نیوه زیندووان لۆکه ی ده پنیسه وه و گوئی: - رۆله نه وه بۆ وای؟ نه مسال وهک سالی سالان نی؟ نه شهوت شه وه و نه رۆژت رۆژ. هه موو رۆژی، دایکه لانیکه م جار ییک، نهو پرسیا ره ی له کوره که ی ده کرد. مه می دیک، یان وه لامی ده دایه وه، یان هیچی نه ده گوت. که وه لامی شی ده دایه وه، چیی لهو کاته دا به می تشکیدا ده هات، ده یگوت و دایکی شی هیچی بۆ نه ده چۆه سه ر یه ک.

- هیچم نییه دایه. زۆر غه رییی تاشباشی سه ره ره مانم کرد وه... دوی شهوی هاته خه ونم. له ده ریایه کی نووردا ده ره وشایه وه. له ده م کانیایکی فینکی پر له عه تری پنگه، راوه ستا بوو. به ژوور سه رییه وه داره سه نه وه به ره کان... هه ره هه موو شویتیک نوقمی گول و چیاکان سه رخۆشی بۆنی گولان... تاشباشی مه زغان لاره مل و ره نگ بزرها و، وهک مر دووان، هیمن... له خه و را په ریم. دهنگی خوره ی کانیاه که هه روا له گوتمدا بوو... نازانی چ کانیاییک... هه لده قوئی و که فی ده چراند... نه وه ندهش سارد بوو نه تده توانی دهستی تیدا راگری... وه خه بهر هاتم... دایکی دیسان لیتی پرسیه وه:

- ناوا، ده ی ده ی... که وا بوو ناوا؟ نیسه لالا تاشباشی سه ره ره مان بهو زووانه دیته وه و نهو دلە ی تۆش داده که وی... تاشباشی مه زغان بهو زووانه به هانا مانه وه دی... لانیکه م له چنگ نهو می شووله و گه ره ما خنکینه ره نه جاتمان ده دا.

نه نه "ناناقیز" لییان نزیک ببۆه. هه م لۆکه ی ده پنیسه وه و هه می ش گوئی له قسه یان هه لخشبوو. راسته خه لک پییان ده گوت نه نه "ناناقیز" به لام نهو هیشتا زۆر گه نج بوو.

میرده کەمی بە تۆمەتی برینی داری لێرەوار قۆلبەست کرا و دواى نەوێى رای کرد، نیتى رووی لەو مەملەکەتە نەکردەوێ. نیتى کەس بە سۆراغى نەزانى. هیچ کەس وەك میردە کەمى ئانا قیز لە بەندىخانى نەتۆقیبوو. ئانا قیز، شوێنک دواى راکردنى میردە کەمى، هەر بەیانىبە کەمى نەو رۆژە هەڵدەستى و سەیر دەکا هەموو مووی سەرى سەپى بوو. خەفەتێک داگر تەبوو کە شەش مانگى رەبەق نە دەرگای لە سەر کەس کردەوێ و نە لە هاموشۆى کەسیشى کرد. ئانا قیز ژنیکی گەنج بوو. چاوەکانى رەش و درشت و جوان و چەناگەى بارىک و پیتستىکی ئەسەمەر و نەرم و ناسک و لێوى سوور و هەستبزوین بوون. بەژن و بالایەکی بەرز و سمتى خەپ وەك تەختى فەنەر بوو. شەرمى دەکرد لەوێکە میردە کەمى بەجێى هێشتوێ، بەلام دواتر لە بیری کرد و هاتەوێ نیتى خەلکى. وەك خیز و خۆل لە گوندى یالاك و گوندەکانى دیکەوێ خوازینىیکەرى هەبوو. ئانا قیز وەلامى هیجیانى نەدایەوێ، گەلەگاشى نەبوو و سەیری هیچ پیاویکیشى نەدەکرد. تا نیتىستا یەك قەسەشى نەهاتبوێ سەرى.

- نەوێ پازدە سالی لەو چوگورواوا کاولبووێدا، لۆکەى دەرنەوێ. هەتا نیتىستا نە گەرمای ناوام دیتوێ نە مینشولەى ناوا.

مەمى دىک بە زارى داچراوێ سەبرى ناسمان و نەو هەلۆیانەى کرد کە بە بالی کراوێیانەوێ دەرویشتن. گوتى:

- نە لۆکەى ناواشمان دیتوێ خوشکە ئانا قیز. نەگەر هەموو سالی لۆکە ناوا قورپ پیتوێ بدا، دیارە گەرماکەشى توندتر دەبى و تەپۆ و مینشولەشى پتر دەبى،- باران و گەرمایە نەو لۆکەبە دەکاتە لۆکە. نەو قۆزاخانە دەبینى... هەموو چل و لکەکان پرن و هەر قۆزاخەبە کیش پڕ بە چنگێک. نەگەر هەموو سالیک مەزرای ناوامان وەگیر بکەوێتەوێ، و هەموو سالیکی چوگور ناوا بەرەکەتى تى کەوێ، گوندیەکانى نیتى دەوڵەمەند دەبن. قەرز و قۆلەى عادیلش دەدەینەوێ. چەند باشە بنیادەم قەرزبار نەبى... نەمسال لە سایەى سەرى تاشباشى سەرورەمانەوێ نەو مەزرایانە بەرەکەتیا نیتى کەوتوێ. بەلێ. نەى چۆن. لەمەودوا لە هەموو نەو مەزرایانەدا کە نیتى لۆکەى لى دەرنینەوێ، هەر وا دەبن.

ئانا قیز:

- نیشەللا چاوى سەفەر کوێر دەبى. نیشەللا سوورە کوانتیکى لى دى و هەلا هەلا دەبى. هیچ کەس نايدوینى. هەر سى ژنەکەى و مندالەکانیشى... جا نەگەر نازان با قەسەى لەگەل بکەن. تاشباشى سەرورەمان وەك بەرد رەقیان دەکا. بە درێژایى کستانى لەو ژن و مندالەى

هه‌لدا و نێسك و پرووسكى هه‌موو تێك كردنەوه بۆ ئەوهى يەك قەسەى لەگەڵ بکەن. خۆ دەزانی دراوسێمانە. بە درێژایى ئەو زستانە جوێنى بە تاشباش دا. ئەى خوايە گيان، جنێوى چۆنى دەدا. جنێوى واى دەدا روت نىيە بيانلێتەوه، هەر كەس نەبيستون. جنێوى بە هه‌موو شتيكى تاشباشە كەمان دەدا. ئێستاش خۆ دەزانن دەلتى چى؟ دەزانی دوێنى چى بەو ناغايانە دەگوت وا لە شارییه‌وه هاتبوون؟ سوێسكەى بۆ سوور كردبوونەوه و ئاره‌قى دەدانى. بۆنى چه‌ورى سوێسكەى برژا و سوورەوه كراو ليكاوى لە زارى چۆراندووينەوه... دەزانی چى دەگوت؟... بەو دوو گوتيانەى خۆم لێيم بيست، دەيگوت: "تاشباش مرد. رەق هه‌لات و مرد. وه‌ك چۆن ئێمە ئەو سوێسكە برژاوانە دەخوين، ئاوا گورگە كانيش تاشباشيان خوارد. خوارديان و دواى چۆنە سەر بەفرەكان و بە كەيفى خۆيان گوويان كرد." دەيگوت: "ئەو گوندييه گەوجانە، هيشتاش ئەو تاشباشە دەپرستن كە بووتە گوى گورگ. تاشباش نەگەر كەراماتيكى هەبوايه، نەدەبووه گوى گورگ." ئەوانەى لە شاريشه‌وه هاتبوون، قاقا پێدەكەنين و مليون بادەدا. پێى دەگوتن: "گورگ خوارديان و داياننايه‌وه. كەچى هيشتا من لە چنگى رزگارم نەبووه. قورگمى وا گوشيوه پشوم دەرنايه. تەنانەت ناتوانم سەردانى شاريش بکەم. لەوى هەمووان پێم پێدەكەن. لە چوكورواوا هەموو بيستويانەتەوه كە گوندييه‌كام بە ئەمرى تاشباش ئەمن نادوین. تاشباش مرد. تەقى. بەلام ئەو گوندييه بيئاموسانە ناخريه‌كەى وه‌زگم پى دەدەن. ئەوانە خۆ بنیاده‌م نين... " شاخ ئەگەر ئەو گوندييانە بنیاده‌م بوايەن، قەسە كردنى چى، هەر دەبوو و نجرى و نجرى بکەن....

دايكى مەمى ديك بێدەنگ بوو و دەتگوت گوتى لە هيچ نىيە. چۆكى دادابوو و پەيتا پەيتا لۆكە تەر و پشكوتووه‌كانى كۆ دەكرده‌وه. جار و بارەش باويشكيتكى دەدا. ئاورى لە ئاناقيز دايه‌وه. بەلام لە بوولێله‌كەدا دەموچاوى بە جوانى نەدى. بەهيمنى و دلتيابيه‌وه گوتى: "خوشكى، پيټ وايە گوندى لەتوبەتيان نەدەكرد و هەر لەتتيكيان نەدەخستە پيش دەمى سەيه‌ك؟ بەلام لەبیرتە سەررەه‌كەمان تاشباش چى گوت؟ گوتى: "ئابى مرويه‌ك لە سەرى ئەو سەيه‌كەم بێتەوه. نابى دەستان بە خوێنى ئەو سەيه‌ گلاو بکەن. هەر قەسەى لەگەڵ مەكەن با فججەى بکا. با خۆى بخواتەوه و ديڤ بکا و برى." نەگينا خەلكەكە لەت و پەتيان دەكرد... "

مەمى ديك لە نيوان ددانەكانىيه‌وه گوتى:

- نەگينا لەتوبەتتى...

دهسته كانى بريسكانديان. به خۆى گوت: "ئەو ھەلۆيانە بۆ كۆى دەچن؟ ھەر بە راستى بۆ كۆى؟...". لە ناخيدا و لە قوژبىنكى دليدا ھەستى بە بۆشايىەك كرد. ھەسەن و ئۆمەخان لە لای چەپى "پالە" و كرێكارەكانەو ھەبوون. پالەش لە تەنیشت يەكەو ھە ريزيان بەستبوو. ريزىك دوور و دريژ كە پيئسەد مەتر دەبوو. لە كار كوردنیدا نانیشكيان وێك دەكەوت.

گۆمليكسىز ئۆغلو زۆر لە "عەلى" يە دريژ توورە بوو. چونكە عەلى لە لای راستىيەو ھە كارى دەكرد و ئەو ھەندە خيترأ بوو ھەموو جارى سى چوار مەترى بەجى دەھيشت و ئەوجار دەگەرايەو ھە و لۆكەى پيش گۆمليكسىزى دەپنيەو ھە.

گۆمليكسىز ئۆغلو خەريك بوو لە داخانى شيت دەبوو. دەبيولاند و دەيگرماند. توورە دەبوو و دەيگوراندا، بەلام عەلى گوتى لى نەبوو.

- كورە خۆ ئەو ھە بنيادەم نيە، ديۆەزمەيە. ھەر دەليى لۆكە ھەلدەلووشى. ئەگەر بەرى بەدەن، ھەر ھەموو مەزراكە قووت دەدا. ئەو بنيادەمە بەو جۆرەى دەچيتە پيشى، رۆژى سەد و بيست كيلۆ خپ دەكاتەو ھە. خوا دەزانى خپ دەكاتەو ھە...

لە ميئىكى خويدا پەيتا پەيتا كارى رۆژانەى عەلى لىك دەدايەو ھە و شيت دەبوو: ھەر كيلۆيەى بيست قرۆ... سەد كيلۆكەى دەكاتە بيست ليرە. سى كيلۆش دەبيتە شەش ليرە ئەو ھە بيست و شەش ليرە. ھەموو رۆژى بيست و شەش ليرە. ھەر ئەو بنيادەمە بە تاقي تەنى ھيندەى بنەمالەيەك كۆ دەكاتەو ھە. ناوا پرواتە پيشى، رۆژى سەد و پەنجا كيلۆ خپ دەكاتەو ھە. ئەو كات داھاتەكەى دەبيتە چەند؟ ريك سى ليرەى تورك.

سەرى راوەشاندا و بە گوراننەو ھە گوتى:

- وەى، وەى وەى، ھەى داىك و خوشكت بگيئم...

تەپۆ لە بن گوتى وزە وزيان بوو و بە پشتيانەو ھەدا و ئاگريان تيبەر دەدا. كراسەكەى گۆمليكسىز ئۆغلو بە چزووى تەپۆ خويناوى ببوو. پيئستىكى ناسكى ھەبوو. پشتى ھەموو بريندار ببوو.

"ئەو ھەى داىكى خۆى كوشتبى، چ خيتر و بەرەكەتتىكى لى ھەلدەو ھەرى؟... ئەو ھەى ھەر لە خۆرابى داىكى خۆى بكورژى، ئەى ديارە قەت نايبتە بەشەر."

گۆمليكسىز ئۆغلو كە لەگەل تپى بزى بەشەر دەھات خۆى پى نەگيرا و گوتى:

- نەحەتى خولای لى بى. داىكى خۆ كوژ.

توورەكەى ھەلگرت و چوو ھەى لای راستى ريزەكە. لە تەنیشت بەكرە شيتەو ھە راوەستا و دەستى كرد بە لۆكە رينەو ھە.

- كوره نهو بنيادهمه پياو شيت ده كا. براله خؤ دهسته كاني دهست نين... وهك قيتار... كؤ ناكاته وه، هه لده لووشى... ههر نه حله تى خواى لى بى..

به كره شيت به پيكنه نينه وه و به دهنگى بهرز گوتى:

- جارى جاران وا نه بوو. نه ويش وهك من و تؤ وا بوو. سى، چل و نه گهر زؤرى خپر كر دبايه وه په نجا كيلؤى كؤ ده كرده وه. ههر به يهك دوو رؤژان، كؤگاكه ي هئو هينده ي كؤگاي چوار كه سى لى هاتبوو. "عهلى" يه درى دواى كوشتنى دايكى، گؤراوه.

لهو سه رى ريزه كه وه، حهسه ن و ئومه خان دهستيان له كار هه لگرت. ئاورپان دايه وه و سه رى يه كتريان كرد و پيئان به عه رزييه وه رهق بوو. له بوومه ليئه كه دا به زحمت روخسارى يه كتريان ده دى. حهسه ن به دهنگي كى كزلؤ كه وه گوتى:

- نه من ده مزانى. نه من ده مزانى بايم وا ده كا... سالى رابردو نه نكمى له كؤل كرد و پشتى بريندار بوو. ههر كات باسى نه نكم ده كرا، مووى لى ده بوونه نه شته ر. رهنگى به رووه وه نه ده ما... نهى خوايه گيان...

ئومه خان:

- بايم نه نكمى كوشت. نه من به چاوى خؤم ديم. له خهويدا خنكاندى و كوشتى. بهو دوو دهسته زله ي قورگى وا ريك گوشى... نه نكه ليقه و ماوه كه م ده سه به جى مرد.

حسه ن:

- نهى بؤ نهو كات پيت نه گؤتم... به شكم نه جاتم دابايه...

- وه ختيك كوشتى ديتم... ديتم بايم دهسته خوئناويه كاني له ملي نه نكم ده كاته وه.

حسه ن ناختيكى قولى هه لكيشا. به بى دهنگى گريا و فرميسكى به روخساريدا ده هاتنه خوارى و له ويوه ده كه وتنه سه ر سينگى.

حسه ن:

- نه نه زه له جهش خهونى پينه ديتووه كه بايم نه نكمى ئاوا كوشتووه. بؤ هه مووانى گيؤراوه ته وه... خؤزگه بايم نه نكمى نه كوشتبايه و ئيمهش نه مسال نه هاتباينه چوكور.

ئومه خان وهك بنياده مى گوره گوتى:

- چ هاتباينه چوكوور و چ نه هاتباين، نه نكمى ههر ده كوشت. ههر نه م زستانه كه قسه ي له گه ل دايكم ده كرد گويم لى بوو. بهو گوئيبانه ي خؤم لييم بيست. بايم ده يگوت: "كوره له دهستى نهو ژنه وه گيان هاتووم. بووه ته به لاي گيانم. له گياني خؤم وه ره ز بوومه. ناشمري له چنگى نه جاتمان بى..."

نەوېش لە بانگي دا. حەسەن گوتی:

- بێدەنگ بە نۆمەخان. با کەس نەزانی بۆ مەرگی نەنکمان دەگرین. نەگینا با بامان دەخەنە زیندانەوه. نۆمەش لەو چەقی چو کورواوایە لیتمان دەقەومی.

دەمۆدەست نۆمەخان ژیر بۆوه و چاوه کانی سەریهوه و گوتی:
- مەترسە حەسەن، کەس گریانە کەمی نەدی.

حەسەن پەیتا پەیتا بەبێ نەوهی دەریخا دەگری، گوتی:

- نیتەر شقارتە کاتم بە کاری هیچ نایەن. نەنکم نایانبینی. خۆت دیتت کە بە حالتی سەگ ئەو شولکە گیتلاسانەم بەو چیا و چۆلەدا هینا. هیشتاش سەر شانە کاتم بریندارن. پشتم شکا. بنی پێم بلۆقی کرد. مردم. نیتستا خۆ نەنکم نەماوه. خۆ نەنکم نەماوه بیانبینی، ئەم بە کاری چی دین... هەر هەمووی فری دەدەم.

نۆمەخان بە هەژاوی گوتی:

- فرییان مەدە. خۆ شیت نەبووی. بیانده بە من.

حەسەن گورانندی:

- دەست هەلمەگرە لە کارە کەت، قسە بکە و کاریش بکە. سەیر بکە، بام نەنکمی لەبەر چنگیک لۆکە کوشت. سەیری دەستە کانی بکە... چەندە برسی لۆکەن... هەر وا دەرنیتتەوه. دەرنیتتەوه و دەرنیتتەوه. گوندی ئەوه لە داخانی شیت دەبن. لە بەغیلییان خەریکە بتەقن. بام هەموو روژی پینسەت کیلۆ خێ دەکاتەوه. هیندە پینج کەسان.

نۆمەخان لەسەر خۆ و بە ترسە ترس لە حەسەن چووه پیتشی و دەستی لە باسکی حەسەن دا

و پرسیی:

- ئەو پیاوانەت دی؟ ... ئەو و روژ دەگەرین. بە کلاوه حەسیری و جلە سپیەکانیانەوه... دەمانچەشیان بە قەدییهوه. سەفەر سوێسکەمی چەور و برژاوی داوینی. لە پیاری حوکمی دەچن. سێ جار بە سواری نەسپ دیتوومن. سێ جار لە مەزراکەدا... سێ جار لە دەم رووبارە کە... بەردەوام دەسوورپینتەوه. بە دواي بامهوهن کە دایکی خۆی کوشتووه. ناخرییه کەمی دەیگرن و دەیبەن. کوێخاش بە خۆینی سەری بام تینووه.

حەسەن توورە بوو و گوتی:

- گەوجە، ئەوانە لە بام ناگەرین. ئەگەر لەو گەرابایەن، نیتەر شەو روژ لە چو کورواوا و دەشت و رووبار و مەزراکاندا بۆ دەخولانەوه؟ ئەوانە لە شەوکەت بەگ دەگەرین. بەئێ، شەوکەت بەگ...

- شهوڪت به گ ڪيڻه؟

حسهن خۆي گرت و هاواري كرد:

- هەر نهوهی گوتم... شهوڪت به گ... شهوڪت به گ نيتر... دهی لۆكه كهت خپر بكهوه.

هيٺندهی نه ماوه تاو هه لبي. ته ليسه كه مان هيشتا به تاله. دا يكم بزاني، چيت پي ده لتي...
دواي نهوه، خۆي نار په حمت بوو كه له نۆمه خان تووره بووه... داماوه نه نكي مرد بوو. هەر
وا ده شگريا. دياره بابيشي ده گريي. راسته دا يكي خۆي كوشتووه، به لام له خۆي خۆشتر
ده ويست. خودا ده زاني بو كوشتوويه تي. كهس نازاني بنيادهم چ ده كا... له بهر نه بووني دا يكي
خۆي كوشتووه. هه ي خودا به پري هه ژاري و نه بووني...

نۆمه خان گو تي:

- نه نكم...

و گريان نهو كي گرت. زور زور گريا و به گريان نهوه لۆكه ي ده پنيه وه.
حسه نيش له گرياني ده له رزي. نه نكي ده هاته پيش چاري و ده گريا. قسه شيرينه كاني
مريموكي وه بير ده هاته نهوه و ده گريا. نۆمه خان له كه له كه ي حسه ني كوتا و گو تي:
- سه يركه حسه ن. سي سواره كه... له سه نه سپي روت... خهريكه له شهوڪت به گ ده گه رين.
سي سواره كه به ريگا پر له خۆله كه ي دم روو باري جه يماندا، به چوار ناله به ره و باشوور
ده رويشتن. حسه ن به له بزنيكي گه رمه وه گو تي:

- بۆيان نادوزر يته وه... نايدوزنه وه... شهوڪت به گ خۆي شاردۆته وه...

نۆمه خان:

- شهوڪت به گ خۆي حه شار نه داوه. يه كيك كوشتوويه تي و ناشتوويه تي...
نه نه زه له جه له خه و نييدا ديتوويه تي شهوڪت به گ كوژراوه... دوو هه زار سه گ ده وريان
دابوو. هەر له ته ي به دم سه يه كه وه... زه له جه به خه ون ديتوويه تي... سي سواره كه ش...
حسه ن گو تي:

- بيده نگ به نه وه دين... شهوڪت به گ خۆي شاردۆته وه. خه ريكن چاوشا رك ي ده كه ن.
سي سواره كه به ختري ي تپه رين. مه مي ديك ده رپه ري، تا له چاوان ونسوون و تي كه لتي
تاريكايه كه بوون، له سه ر په نجه ي پي هه ستابوو و سه يري ده كردن.
كو تخا سه فه ري به دواي نه واندا په يدا بوو. تفه نغه كه ي به شانويه وه و قه تاره فيشه كه كه ي
به قه ده وه و به تووره كه ي راوه وه، توند هات و به بهر چاري گونديه كاندا تپه ري.

مەمى دىك رق و توورپىدەك ناخى مەمى دىكى تەنپىيەو و لە توورپىيان دەست و پىيانى نەرزىن. "ئەتۆ... تۆ دەبى ئەنجن ئەنجن بىكى... دەبى ئەنجن ئەنجن بىكى... ئەو دامارە تاوانى چ بوو؟ ناخ... چارەپەش... تۆ دەبى بىتخەنە پىش سەگەل... ئەى چەندە خۆشە كەس قەت لە گەل ناك...".

لە دوور دوورەو، لە بن ھەورە سىپەكانەو، بەلای رۆژاوادا، لە شانى چەبى لىپەوارەكەو و نە نىوہى تارىكايىيەكەدا، دال و ھەلۆ و سىسار كە كەچەلە دەسوورانەو. نىگا تىژەكانى مەمى دىك لە دوورەو بەلئەكانى لىك ھەلداوارد كە بە ناسمانەو دەسوورانەو.

مەمى دىك ئۆقرەى نەبوو و لە دللى خۆيدا دەيگوت: "دەيدۆزنەو. ئەمجارە ھەر دەيدۆزنەو. باشە ئەمن ئەو دامارەم بۆ لەو بىرە خست؟ بنیادەم بىرى بۆ ئەو ناچى كە لەوانەيە دال و ھەلۆ و سىسار كە بە سەر تەرمى مردوويەكدا بسوورپىنەو كە لە بنى بىرىك دايە. ناخ خوايە گيان دەيدۆزنەو، دەيدۆزنەو. دواى ئەو بەكوژەكەشى دەدۆزنەو. لە دارى دەدەن و كوئىخا سەفەرىش دەمىنپىتتەو.

ددانى چىر كەرنەو.

خۆزگە نىستا كە ھىشتا رووناكى نەكردووتەو، بچى و مردووەكە لە بىرەكە دەبىنپىتتەو... بەلام تا دەگاتە ئەوى خۆ رووناكى دەكاتەو. ئەگەر رووناكبوونەو ھەوا بگاتە ئەوى، ئەى چۆن دەتوانى مردووەكە خىرا لە بنى بىرەكەو بىنپىتتە دەرى؟ لە كوئى بشارىتتەو. تازە ئەگەر بشىشارىتتەو، چووزانى ديسان ھەلۆكان بە سەر سەرىدا ناخولپىتتەو.

زۆر لە مېژ بوو ئەو بىرەى لە مېشكىدا دىنا و دەبرد، بەلام ھەر نەيدەوتىرا دەستى بۆ بەرى. "خۆزگە، مردووەكە لوى بىنمە دەرى و لە تەلىسىكى بىخەم. بەلام ناخ تەلىس (گۆنى) زوو دەرى. دەبى لە جەوالىكى بوزووى بىخەم و سەرى توند بىروومەو... ئەوجار بەردىكى وا كە پىم ھەلگىرى، لە جەوالەكە بىخەم و بىخەمە قولتەرىن گۆمى جەمجانەو، بىخەمە بەنداوہكەى "ەملى باتقادى" بىسەو... لەوتىدا نىتەر كەس نایدۆزىتتەو. ھىچ كەس ناتوانى لەوتى دەرىنپىتتەو. ئەمىش لە چنگى ئەو بنیادەمە رزگار دەم.

تاوتىك بىرارى دەدا و چاوى دەبىسە جەوالە بوزووەكەى كۆستوئۆغلو و نەخشەكەى دەكىشا كە چۆنى لى بدزى. لە خەيالى خۆيدا دەيدزى و دوايى پاشگەز دەبۆو. جارى وابو بىبانووى بۆ ئەو پاشگەزبوونەوانەى خۆى دىنایەو و جارى واش بوو پىويستى بە بىبانو نەبوو. بەخۆى دەگوت: "ناكرى، كورە ناكرى پىاو مردووەك بىخاتە نىو ناو و قور و لىتەو." و پاشگەز دەبۆو.

نه گهر پټويست بې مردووه که بېښي و ديسان دهرېښنېته وه... به لام چ پټويست ده کا؟
بنياده م کوا پټويستی به مردووه؟ به هر حال نه گهر پټويست بو، مەمی ديك چۆن ده تواني
له بني ناره که دا دهرېښنېته وه؟

به لام مردووه که له کوي نه و ده شته ي چوکور او ادا بشاريته وه؟ خو ناکري له بن چنار و
بني ناويدا بېشاريته وه. گوري قوليشي بو هله ده که ني، ده بيه يته لير و زونگاوان، له بيري
ده خه ي، هر نابي و نابي. نو مردووه له چوکور او ايه کی ناوا گوره و بهریندا جتي ناييته وه.
جتي ناييته وه.

نيستاش نه وه دال و هله و. ناخر کافرينه، نه نگو له بني نو بیره ايدا چۆن مردو و ده بېښن؟
ميشوله به وزه وز هروروميان بو دينا، ناگريان له ده ست و پي و ده مورچاوي بهر ده دا.
وه ک شيتان خو ي هله ده کړاند. وه ختيک خو ي هله ده کړاند، پتر بير مردووه که ده که و ته وه.

گوندي به بي نوقره بيه وه چاره پري تاوکه وتني بوون. که تاو هله ده هات، گهرمايه ک ده ستي
پنده کرد وه که جه حنده م. هه مو و لاتي ده سووتاند. گهرماکي چوکور او ايا و ده کوزي. راسته
به لام به شوان و له فينکايي به اينا ندا هورورومي ته پو و ميشوله تاقت له بنياده م ده بري.
مه می ديك رو ي کرده ژنه که ي تابشاش که له تهنيشتيه وه لؤکه ي دهرېښيه وه و گوتي:
- خوشکه کم، نو ميشولانه هر ده لتي نيسکيان هيه. چزويان ده لتي شميره. نه گهر
ده دانه يان به ده سته وه بنوسين و خوينت بو، به خودا دلؤپيک خويتن چيه له ده ماره کانتدا
ناهيلته وه. هله يده چورين.

پاله نه مابو هه موو گياني بريندار نه بو ي. له سه رانسهر ي چوکور او ادا، هه رچي کريکاره
نه وه حالي بو.

ژنه که ي تابشاش ناخیکي هه لکيشا و گوتي:

- به خوي ناتوانم له سه ر پشت بنوم. هه موو پشتم برينداره. چه ندي چه ند ساله ديمه
چوکور، تا نيستا نه ته پو و ميشوله ي ناوام ديتوره و نه بيستوشه.

ورده ورده رووناکي ده کرده وه و يه ک جي تاو هله لات و هه موو و لاتي رووناک کرده وه.
لاسه که تهر و گه لا خو وساوه کاني لؤکه وشک بوونه وه. زه ويه که ش هله برينگايه وه و سور
بزه. توز و خول له گه لا لؤکه نيشتبوو. بریک دواي تاوه لاتنه که، نو گه لايانه ش که
خوناو که يان له سه ر نيشتبوو، وشک بوونه وه و ته پوتوز هه ستا و تويژيکي ناسک سه ر
گه لا کاني داپوشي.

گه رماکه ده موده ست هه لچوو. کولاندی. زه ویه که وه ک ناگر دایسا. نه ده کرا پتی پینخاوس
ه سهر عهرزی دابنیتی. له تاوه لاتنه وه نیتر نهوانه ی پینان و ابوو پتویستیان به پیتلاو نییه،
چار بوون پیتلاوه کۆن و دراوه کانیان له پی بکه نه وه.

سی ئه سپ له دم جهیمان به ستر ابوونه وه. دووی به لکه و یه کی رهش. کریکار هه موو
نهریان لی دانه وه. "خه لیل داهیزراو" له لای ئه سپه کانه وه ده هاته وه. گوتی:

ئه سپ شه لالی خوینن. نای له و ته پۆیانیه ی نیتره. سهیری ده ستم بکه ن. ویستم ده ستیک به
پشتی نه و ئه سپانه دا بیتم ناوام لی هات. دهستی پیشان دان. شه لالی خوینن.

هه لۆی سهر بیره که زۆر بوون و زۆرتیش بوون.

مه می دیک له دلێ خۆیدا گوتی: "ناخ، ناخریه که ی دهیدۆزنه وه."

تاوه که دهیبرژاند. ده تگوت کوروت نیل داوه. ته میکی خۆله میشی به سهر چوکوراواوه
بی کردبوو*. چوکوراوا له تیشکیکی هه لئاویدا قورس و بریقه دار بوو. ره وه زه کانی ئانا وه رزا،
نه ته مه که دا ده دره وشایه وه. هه لمی لی هه لده ستا. سه د هه نگاو پیتش خۆت نه ده دی. تا چاو
بری ده کرد له دره وشانه وه یه کی ته ماویدا رۆچووو و له چاری ده دا. رووباری جهیمان له زیوی
تاوه و مه ند و داغ و به لرفه و پرشنگذار و هه لئاوی ده چوو.

پاله، که له بهر تاوه که نارقه یان ده رشت و دلۆبه ی نارقه جهی جزووی ته پۆی شه وی
زابر دوویانی ده کزانده وه، بیجولله و شه که ت له جیی خۆیان مابوونه وه. مام خه لیل کوور بپۆه
و ده سته کانی خیرا خیرا ده هاتن و ده چوونز ده سته کانی "عه لی" یه درتیش نه ده بینران. ده سته
مه می دیکیش هه روه تر. ده سته کانی نه و لۆکه یان ده رنیه وه و چاوه کانیشی نیگهرانی هه لۆکان
بوون... له بهر نه و گه رما هه لئاوی و پرشنگذار و سووتینه ره دا، هه لۆکان وه که په له ی ره ش
ره ش له ئاسمانه خۆله میشین و ته ماوییه که دا هاتۆچۆیان بوو. دوور ده که وتنه وه و ده هاتنه وه
پیتشی به لām هه ر ده هاتن و پتر ده بوون. په له ره شه کان له بهر تیریتژی خۆره که له سه رخۆ
ده سوورانه وه و مه می دیک هه ر جاریکی چاری پینان ده که وت، دلێ داده خرپا. په له ره شه کان
نوقمی روونا کاییه ته ماوییه که... په له ره شه بریقه داره په رش و بلاوه کان که به ئاسمانه وه
ده سوورانه وه... سیبه ریان وه که سه دان په له ده که وته سهر زه وییه سووره وه بووه که... ده هات و
ده هات و خال خال ده بوو. به سهر داوه له به جیماوه کاندای خال خال ده بوون.

---

* باکردن: نه گهر شتی که به تایبه تی تهرم و که لاک له ناخه وه ده ماسی، ده لئین بای کردوه. دیاره بۆ ورگیش

به کاری دیتن. ده لئین ورگم بای کردوه.

"کی لهو گهرماهدا دهچی نهو بیره بدۆزیتتهوه؟ وای دانئین دۆزیشیهوه، چۆن بیرى بۆ نهوه دهچی که تهرمىكى تىدايه؟"

نهو خهياله ناوپرژىنى دلئى دهکات و هئورى دهکاتهوه. تاويك تهرمى نىو بيره کهى لهبیر دهچیتتهوه و مل دهئیتتهوه کار کردن. بهلام برىک دواتر، بیریکی نالۆزى دیکه دهريدهپهرينى. مووی لئى دهبيتته نهشتهر، بهلام هيچى له دهست نايه جگه لهوهى چاوى بیریتهوه نهو ههلوئانهى له دوور دوروهوه بهسهر لیرهواره کهدا دهسوورپینهوه.

دلئى دهگوشرى. دهچیتته لای دورمووش، ماوهیهك شهلالئى ئارهقه، بهبئى نهوهى قسهیهك بکا، له تهنیشت دورموشهوه لۆکه دهپنیتتهوه. دورمووش گهئیتكى نهرم و نیانى دهموچا و دریژوکه و پیست روونه، که پیستی تاو بردوویهتى و چاوهکانى که شوئینى برینیک له نیتوان برۆکانییهوهیه، بهردهوام دهلئى بیر دهکاتهوه. جار به جار به روخسارى ئارهقه کردوو و چاوى پیر له پرسیارهوه ئاور دهاتهوه و سهیریکی مەمى دیک دهکات.

دهلئى:

- گوئى بدهیه، گوئى بدهیه دورمووش. ههر به راستى نهو تهرمهت له بیره له بنى بیره کهدايه؟... له بیرمان چۆوه. نهدى، له بیرمان چۆوه. هيچ کهس پئى نادۆزیتتهوه. تهرمه که ههر لهويدايه. نهگهر سهدان و ههزاران دال و ههلو و سیسارکهش بئین و له سهر بیره که بخولیتنهوه، نهو سئ سوارهى شهو و رۆژ به سواری، له تهرمه که دهگهريئن، نهقلیان نایهري له نیتو بیره که دايه...

سهیری نهو لایه ناکات که ههلوکان به ئاسمانهوه دهسوورپینهوه نهکا دورمووش بزانی.

دورمووش به سهرسوورماوییهوه گوئى:

- نازام. بهشکم نهقلیشیان بیهری، بهشکم نهشیرپى. ههلو له سهر کهلاکى حهيوانىش دهسوورپینهوه..

نهوجار سهرى ههلئینا و گوئى:

- لهوئى، لهو دوروانه... سهیر که... هۆ لهوئى، ههلوکان نهوه دهخولیتنهوه. چما نهتدیوه؟ بروهانه، بروانه. ههر لهوئى گیانه کهم... سهدان و بگره ههزاران ههلو.

مه مەمى دیگ دهستی کرده سیهیری چاوى و سهیری لای بیره کهى کرد. ههلوکان دوو سئ هیتنده ببوون. بهخۆی گوت: "دهیدۆزنهوه... ئاخرییه کهى له بنى بیره کهدا دهیدۆزنهوه...."

نهوجار گوئى:

- نابینم، کوان هه‌لۆ له کوێن، هیچ نابینم.

دورمووش گوتی:

- تاوه‌که له چاو ده‌دا. بۆیه نایابینم. نه‌مپۆ گه‌رمتر ده‌بی. ناگرباران ده‌بی. نه‌مپۆ

ناتوانین هه‌ناسه‌ش بکێشین.

له ناسمانه‌وه ناگر ده‌باری. به‌لام ته‌پۆ نه‌بوو. ته‌پۆ نه‌مابوون. هه‌رچی هه‌بوو خۆی له‌ که‌لێن

و قوژبانان کوتابوو.

"له‌و گه‌رمایه‌دا کێ ده‌توانی له‌ تهرم بگه‌رێ؟ بچیتته‌ نیتو بیر؟..." به‌ گومانه‌وه سه‌یری

روخساری مەمی دیکى کرد: "نه‌کا نه‌وه‌تیوه له‌ که‌له‌ی دابی." هه‌ر دێ و باسی مردوو و

تهرم و بیر ده‌کا.

سێ سواره‌که به‌ لینگدان هاتن. ل ده‌م چۆمه‌که‌ی جه‌مجانوه ته‌پوتۆزێکیان له‌ دواى خۆیان

به‌جێ هێشت و به‌ره‌و کونه‌ رێوی (تیلکی بۆجاغی) رویشتن. مەمی دیک دلتی داخوړپا.

وه‌ختیک دیتی شتیکی وه‌ک تهرم یان بنیاده‌م به‌ تهرکی نه‌سپه‌که‌یانه‌وه نییه، حسایه‌وه:

"نه‌وه‌لۆیانه‌ له‌ری، سێ روژان، چه‌وتوه‌که، ده‌ روژان ده‌سوورپینه‌وه، دواى یه‌کێک دێ و

نه‌وی ده‌گه‌رێ، به‌لام که‌لاکێک نادۆزیتته‌وه... که‌ نه‌یدۆزییه‌وه، سه‌یری نیتو بیره‌که ده‌کا و نه‌وده‌م

له‌ ناوینیه‌ی بنی بیره‌که‌دا چاوه‌کانی مردوو‌که ده‌بینی، وه‌ک شوشه. که‌ دیتی، جا مردوو‌که

دینیتته‌ ده‌ری. کێ شه‌وانه‌ له‌و ده‌وره‌به‌رانه‌ ده‌سوورپینه‌وه؟ یه‌کێکیان سه‌فه‌ر و شه‌ویتر مەمی

دیک. کێ کوشتوویه‌تی؟ مەمی دیک کوشتوویه‌تی."

سه‌یری هه‌تاوه‌که‌ی کرد. هێشتا زۆری مابوو بۆ نیوه‌رۆ. ده‌بوو شه‌و دابی که‌ بتوانی

تهرمه‌که له‌ بیره‌که ده‌ربینیتته‌وه. هه‌یه‌وو زۆری ماوه بۆ شه‌و. به‌لام ناخۆ تا شه‌و کات یه‌کێک

نایه‌ ته‌رمه‌که بدۆزیتته‌وه؟

نیوه‌رۆ داها. تاوه‌که شی و ته‌رابی به‌ عه‌رزیه‌وه نه‌هێشت، زه‌ویه‌که قه‌لشت قه‌لشت بوو و

له‌ ناسمانه‌وه ناگر باری، له‌ سه‌ر "یۆمورتالیک" سه‌وه کۆله‌که‌یه‌کی باریکی ته‌پوتۆز هه‌ستا. چه‌ند

کیلۆمه‌ترێک رویشت و نیشته‌وه. کامیۆنه‌کان، ترۆمبیله‌کان، عاره‌بانه‌ و ته‌راکتۆر که‌ عاره‌بانهمیان

لی به‌سه‌ترابوون، به‌ ته‌پوتۆز به‌ جاده‌که‌ی ئاناوه‌رزادا تیده‌په‌رین. تۆز و خۆل وه‌ک هه‌ور به‌ری ناسمانی

ده‌گرت. جا چونکه‌ سوزه و کزه‌ی بایه‌کیش نه‌ده‌هات، هه‌روا بۆ ماوه‌یه‌ک ده‌مایه‌وه.

له‌ مه‌زرا بیسنووره‌کانی لۆکه‌دا، ته‌نه‌که له‌ به‌ر تاوه‌که ده‌بریسکانه‌وه و له‌ چاویان ده‌دا...

له‌ گه‌رماکه‌دا، کرێکاره‌کان لۆکه‌یان له‌ قۆزاخه‌ی ده‌ردینا و جه‌واله‌کان به‌تال ده‌بوون. کاتی

دهستی کردهوه له ده‌رکینشانی لۆکه. ژنه‌که‌ی و ژن خوشکه‌که‌ی و ش‌ه‌ش کوره‌که‌شی لۆکه‌یان له‌گه‌ل ده‌رنییه‌وه. ه‌ه‌ر ش‌ه‌ش کوره‌که‌شی سازیان لی‌ د‌ه‌دا و گۆرائییان ده‌چ‌ری. بۆ‌کرووزنکی تال له لۆکه‌که‌ ه‌ه‌له‌ده‌ستا و تینکه‌لی بۆنی خاک و زه‌وییه‌ قه‌لشیوه‌که‌ ده‌بوو که ده‌تگوت خۆله‌میشه. برێک دواتر ناگردانه‌کان نیل دران و ساواره‌که‌ وه‌سه‌ر نرا. مه‌غه‌له‌کان له به‌ر تاوه‌که‌ قولت قولت کولان.

"عه‌لی" یه‌ درێژ سه‌یری هیچ کوئی نه‌ده‌کرد. گێژ و خه‌یالۆی، نو‌ق‌می جووله‌ی ده‌سته‌کانی بوو که خێرا خێرا کاریان ده‌کرد. دوو جه‌والی زۆر گه‌وره‌ی ناخینیبوو و لیوانلیوی کردیبون. له به‌ر ده‌ستی بوون. عه‌لی تا ئیوارێ چۆن نه‌و هه‌مووه‌ لۆکه‌یه‌ له قۆزاخه‌ ده‌رده‌کیشی؟ هه‌مووان پێیان سه‌یر بوو.

عه‌لی هه‌موو رۆژی نه‌وه‌نده‌ی لۆکه‌ ده‌رنییه‌وه و هه‌موو رۆژی هه‌مووان ده‌یانگوت، باشه‌ نه‌وه‌ چۆن نه‌و هه‌مووه‌ قۆزاخه‌یه‌ پاک ده‌کات، کوره‌ وه‌للا ناکرێ. که‌چی هه‌موو رۆژیش پێش هه‌مووان لی‌ ده‌بۆوه و جا نه‌وجار ده‌چوو یارمه‌تی مام خه‌لیلی د‌ه‌دا.

مه‌می دیک زراوی چوبوو. به‌ په‌له‌ په‌ل قۆزاخه‌کانی ته‌واو کرد و به‌بی‌ نه‌وه‌ی شله‌ساواره‌که‌ی بخوات، چوه‌ لای دورمووش گوتی:

- یاللا دورمووش، ده‌ی براکه‌م ده‌ی. با برۆین و خۆمان به‌و ناوه‌ فینتکه‌ دابده‌ین.

دوو گه‌نجی دیکه‌شیان ره‌گه‌ل که‌وتن. مه‌می دیک نه‌یتوانی بلی‌ نه‌نگۆ مه‌ین.

مه‌می دیک نه‌یده‌توانی چاو له‌ هه‌لۆکان ب‌تروو‌کینێ. که‌ جارنکی دیکه‌ش سواره‌کانی دی‌ وای به‌ لینگدان ده‌رۆن، به‌ندی دلێ پسا و گوتی:

- وه‌ی باوکه‌ رۆژ ... باوکه‌ رۆژ ... ده‌یدۆزنه‌وه. ناخرییه‌که‌ی بیره‌که‌ ده‌دۆزنه‌وه ... نه‌و

هه‌لۆ به‌نه‌فره‌ت بووانه، هه‌ر بۆنی که‌لاکیان بۆ ده‌چی، ئیتر ده‌ست هه‌لناگرن ...

له‌ پێش هه‌مووانه‌وه‌ غاری د‌ه‌دا. نه‌وانی دی نه‌یده‌گه‌یشتنی. گه‌یشه‌ ده‌م ناوه‌که‌.

ده‌سه‌جی خۆی رووت کرده‌وه و خۆی به‌ ناوه‌که‌ دادا و خێرا به‌ مه‌له‌ په‌رییه‌وه‌ نه‌و به‌ر. هانکه‌

هانکی بوو. برێک راوه‌ستا و دیسان ده‌ستی کرده‌وه به‌ مه‌له‌کردن. کیسه‌له‌ خۆلاییه‌کان له‌ ده‌م

ناوه‌که‌ خۆیان له‌ به‌ر تاوه‌که‌ هه‌ل‌خستبوو و به‌ شلپ و هۆری نه‌و خۆیان له‌ ناوه‌که‌ هاویشه‌وه.

مه‌می دیک له‌و به‌ری چه‌مه‌که‌، له‌ سه‌ر له‌که‌ درێژ بوو و چاوی له‌ ناسمانی بری. ناسمان

خۆله‌میشه‌ین بوو و له‌و گه‌رما به‌تین و هه‌ل‌ماوییه‌دا، هه‌لۆیه‌که‌ به‌ته‌نی، باله‌ گه‌وره‌کانی لێک ده‌دا

و به‌ره‌ بیره‌که‌ لوور ده‌بۆوه. مه‌می دیک گوتی:

- برۆ، ماتل بووی، بچۆ سەر بیره که و تهرمه که بدۆزنهوه... برۆ با بیره که بدۆزنهوه... بیلۆزنهوه و بمکوژن.

گویتی له دهنگیکی کز بوو که ده تگوت له بن ناوه کهوه و له بن عمرزیسهوه دی و به نالینهوه دهیگوت:

- وهی سووتام، براده رینه، کوره سووتام.

ههواگۆر، ده له رزی و هاواریشی ده کرد: "سووتام، خۆم بجه مه نیو ناوه کهوه؟" مەمی دیک وه لامی دایهوه:

- خۆی تیخه.

ههواگۆر به بی ئهوهی جلهکانی داکنی، خۆی به ناوه کهدا دا. تاویک به بی جووله لهویدا مایهوه. نهوجار هاته ده ری. له دهم ناوه که له سەر گز و گیایه که درێژ بوو. بریک دواتر دهستی کردهوه به نالین:

- سه رمامه. خهریکه رهق ده بهوه. خهریکه ده سرم براینه. نه جاتم بدن. له دایک و خوشکتان بهم، براده رینه...

پیتستی ده موچاوی ویک هابتوو و زمانی قه لشت قه لشت ببوو و دلۆپی درشتی ناره قه ی به نیتوچاوانییه وه بوون. وهک میتۆکه ده له رزی. ههواگۆر گرمۆله ده بوو، ویک ده هات و خۆی له بهر یهک ده کیشایه وه و ده له رزی. ده یگوت:

- براده رینه نه جاتم بدن. کوره هه ی دایک و باب و خوشک و برا و قیبله و ..... براده رینه...

مه می دیک له ناوه که هاته ده ری. ترس و نیگهرانی وهک خۆرکه له ناخوه ده بخوارد: "باشه یانی چی، پیاوه کانی نهو کابرایه نهو هه مووه هه لۆیه بهو ناسمانه وه ده بینن و ناچنه سەر بیره که."

لهو کاتهدا زوله یخای لی پهیدا بوو. به ره ورروی ده هات. مه می دیک وه جووۆل کهوت و سه ری داخست. هه ر لهو کاتهدا که سه ری داده خست، بزه شیرنه که ی زوله یخای دی. به خۆی گوت: "نهو کچه تیوه منی خۆش ده وی. خۆشی ده ویتم به لام..."

سه فه ری هاته پیتش چاوی. گیانی، هه موو چی برینه کانی وه ژان کهوتن و برژانه وه. تیژ به ته نیش زوله یخا دا تیپه ری. بهندی دلای ده له رزی. ریک لهو کاتهدا ژنه تیوه که ی به کره شیتی هاته پیتش چاوی. ژنه تیوه یهک پارچه ناگر بوو. ژن نه بوو بلتسه ی گر بوو. نهو ژنه تور و

ناسكە ئەوى خۆش دەويست. دەگمەن بوون ئەو پىياوانەى دووجار بچنە لاي... دوو جار بۆ كەسى شل نەدە كەرد. ھەموو ئەو پىياوانەى سواری دەبوون، نىتر بۆى شىت دەبوون و سوپيان دەھاتەو، بەلام ئەو ژنە دووى بە ھىچ كەس نەدەدا. سىي ھەر نەدەدا نەدەدا. مەمى دىك سىنگى دەريەراندى و گوتى: "ئەمنى خۆش دەوى،" "سى"م دەداتى. پەنجاشم دەداتى.

لاقەكانى، بەرەو كەپرەكەى بەكرە شىت راكىشىان كەرد... ژنەكە لە نىو كەپرەكەدا خەرىكى لۆكە دەركىشان بوو. مېردەكەشى لە خوار لاقىيەو نووستبوو. مەمى دىك داھاتەو و چووه نىو خىوئەكە و لە تەنىشت ژنەو دانىشت. ئەژنۆى وەنەژنۆى ژنە كەوت. ژنە نالاندى:

- وەيش ش... ئەژنۆت لاپەرە... لايپەرە. شىت مەكە.

دەمودەست ھەموو گىانى ژنە گرى گرت. دەستى دەسوتاندى.

- ھەستە پرۆ مەمى دىك... زوو پرۆ... ئەمشەو بن دارەكە.

مەمى دىك، ھەلۆكان و تەرمەكە و سەفەر و لۆكە و ھەواگۆر و ھەر ھەموو شىتەكى لە بىر

چۆوہ. كە لەوى دوور دەكەوتەو، گۆرانىيەكى لە بن لىوانەو دەگوتەو، قەت نەگوتبوو....

پازده ژندهرمه و ئهفسهريك، شهش پۆليس و سى
پياو كه به رووتى به سهر ئهسپهكانيانهوه بوون و
كلوى لىوار پانبيان لهسهر بوو و بهرهو مهزراكه دههاتن
و گونديهكانيان ههلهپنجا. گوندى زهندهقيان چوو.

۱۳

بهههبرى ئىواره بوو. له بهرى رۆژئاواوه بايهكى توند ههليكردبوو و وهك داوى جالجالۆكه
چوكووراواى تهنيبۆوه و تهپوتۆزى له ريگه و بانان ههستاندبوو. جار و باره له ريگهكانهوه
گيژهلووكه و باهۆزى ههلهستاند و دهيسوورانده و بهرهو رۆژههلات و چياكاني تۆرووسى دهبرد
و دواتر دادهمركايهوه.

كريكارهكان له بهر ئهو با فينكهى رۆژاوا، لۆكهيان له قۆزاخه دهردهكيشا و دهتگوت تازه
له خهوهستان، دهبووژانهوه و خۆيان له بهر يهك دهكيشايهوه. ئاسمانى سهر بیرهكه له بهر
ههلهلۆ ديار نهبوو له لای رهوهزهكاني ئاناوهرزاه لهشكرتيك ههلهلۆ بهرهو بیرهكه دههاتن.

جار و باره سيپهبرى ئهو ههورانى وا له باشوور و له دهرياي سپيهوه دههاتن، به سهر
مهزراكهدا تيدهپهريين. سيپههه فينكهكان تاوتيك سهر مهزراكهيان دادهپۆشى و ئهوجار بهرهو
تۆرووس دهپۆيشتن. له دوورترهوه، له گ له گهكان به قاچه دريژ و دهنووكه سوورهكانيانهوه له
مهزراكانداى دههاتن و دهچوون و دهگهزان.

كريكارهكان پشت له باشوور، ريژيكي ريك و شان به شانى يهكترى، ريزيان بهستوه و هيچ
قسه ناكهن. ههر كسه سهرى له بهر خۆدايه و ههر دهستهكانيان كار دهكات. ههر مەمى ديكه بير
و ميشكى له شوپيكي ديكهيه. دهستهكاني لۆكه دهننهوه و هۆشى به لای بیرهكه و ئهو
ههلهيانهويه وا له سهرى دهسوورپينهوه. ههلهلۆ له برى ئهوى كه مەتر بينهوه، ههر دى و پتر دهن.

له نهكاو له ريځگه شاري جه پوهانمونه ته پوتوژنيكي وا ههستا، ده تگوت نهوه له شكريځكه و
به ره و نهوي دي. برټك دواتر له نيو ته پوتوژنه كه دا دوو كامپون، يه كيتكيان سوور و نهويتر شين،
وه دهر كهوتن. كامپونه كان پر بوون له ژنده رمه و پوლის. ژنده رمه و پوლისه كان به شه
كانزاييه كاني جله كانيان ده دهره وشايه وه. كامپونه كان له دم مه زراي لوكه كه راوه ستان.
ژنده رمه و پوლისه كان، له ته پوتوژدا ون بپوون. ژنده رمه كان و نهواني ديكه ش دواي نهوه ي
دابه زين ماوه يه كه ههر شه كه كانيان ته كانند. وهك فدره نارد توژيان لي هه لده ستا.

ژنده رمه كان و مولازم و مفوهز، مه دهنی و پوლისه كان هاتنه نيو لوكه چاره كه وه.
مولازمه كه به گونديه كاني گوت:

- دست له كاري هه لگرن و وهرنه شيره.

گوندي زنده قيان چوو و چوون له بهر يه كه وه. بوو به سرتوخورت:

- نهها، دايك كوشتن، نهو مريموكه ليقه وماوه به سته زمانه بي تاوانه؟

- هاتوون "عەلی" يه دريژ بهرن.

- چما شاره بهرهللايه، سهري مريموكيتكي زهق و زيندوو بهرپيت و بيخه يته بهر دم ده عبا و

درندانه وه و نهوجار بيتي و له چوكووراوا لوكه خپر بكه يته وه؟ چما حوكمه ت نازاني؟

- پيئي وايه له چوكووراوا بكوژي دايكی نادوژنه وه؟

هه مووان ناوريان له عەلی دابووه. ههرچي نهو ده يكرد، نهوان به جوژيكيان ليك ده دايه وه.

ده يانويست بزنان له بهر دم ژنده رمه كاندا چ ده كا؟ ههر هه مووان له دور يه كتری كوژ

بپوونه وه و عەلی گوتی له فەرمانی مولازمه كه نه بپوو. نهو بي راوه ستان لوكه ي ده پنييه وه. له

خه يالي خويدا نوqm ببوو و ناگای له ده وروپشتي خوي نه مابوو.

مولازمه كه به دهنگه گر و بهرزه كه ي كه راهاتبوو بنه پيني، نه راندي:

- هوژي، له گهل توومه. پاله، هوژي لينگ دريژ... وهره شيره بزائم...

عەلی ديسان گوتی لي نه بوو.

- چما شتي وا ده بي...

- خوي گيل كردووه...

- عەلی زيره كه...

- كوره خويني مريموك ون نابي... بهنده يه كي باشي خوداي بوو مريموك...

- مرؤ چون ده تواني سهري دايكی خوي بپري؟...

- سهیری کهن، سهیری بکهن... هەر وه پرووی خۆیشی ناهیتنی. وهک نه بای دیتبی و نه بۆران...

مولازمه که له عهلی چوه پيشی و به نووکی پۆستاله که ی له کهله که ی کوتا. عهلی راجله کی. هەر مولازمه که ی دیت، قیت بۆوه و دهسته ونه زهر راوهستا.

به دهنگی بهرز گوتی: "ئه مر بفرموو مولازم؟"
نیگه رانی و ترس به روخسارییه وه دیار بوو. رهنگی به رووه وه نه مابوو و لیه کانی دهله رزین.

مولازم ئهو ترسان و دهست تیکه لهاتن و دهسته ونه زهر راوهستانی عهلی پی خوش بوو:
- بچۆ لای ئه وانه.

عهلی دهستی به لا که له که یه وه نووساندبوون و به ههنگارانی سه ربا زیانه به ره وه ئه وانیتر چوو و له وی دهسته ونه زهر راوهستا.

له و نیوه دا، سی که سیش که سواری ئه سپی بی جل و زین بوون و کلای حه سیری لیوار پانیان له سه ر بوو، له نه سپه کانیان دابه زین و یه کیکیان هات و له ته نیشته مولازمه وه راوهستا و کلایه که ی هه لگرت و سه ری دانواند. پیسته سووره که ی ته پلای سه ره رووتاه که له بهر تاهه که بریسکه ی هات و تۆزیک دهله رزی. گوتی:

- ئه واننه جه نابی مولازم. ئهو لیکنۆلینه وانه ی له چه ند رۆژی رابردودا کردوومانن، ده ریده خهن که ... هه موو شتیک لیتره قه وماره. ده بی یه ک به یه کی ئه وانه و ته نانته منداله کانیان لیپیچینه وه یان لی بکری.

مه می دیک که سهیری ئهو هه لۆیانه ی ده کرد وا به شه پۆلی په یته په یته له ره وه زه کانی ئاناره رزاهه به ره وه سه ر بیره که دین، به خۆی ده گوت: "ئیستا ده یانبینن، خواجه گیان خۆت په رده یه گیان به سه ر چاویدا بکیشی. ئای خۆزگه که متر بووبانه وه ... یان لانیکه م ماره یه ک گه رابانه وه و رۆبایه ن و دوا ی رۆیشته ن ئه وانه گه رابانه وه. ئهو کاته خوا ی ده کرد سه د ئه وهنده ده بوون."

مولازم چاوی پیدا گێران و نیگا کانی له سه ر "عهلی" یه درێژ وه ستانه وه. زۆر که یفی به عهلی هابتوو. ئهو بنیاده مه نه گه ر شتیکیش بزانی، دیاره راستیه که ی ده لی. عهلی هیشتا دهسته ونه زهر راوه ستابوو. دهسته کانی توند به رانه کانییه وه ده گوش ی و نه ژنۆ ی ده له رزین.
مولازم گوتی:

- نازاد، وەرە پېشى.

مفوزەگە لە پېشەو و دوو پياوئى ئاسايى سەرباز نەبوون) بە دوايدا چوونە بن دارىكى دەم رووبارى جەيخان دەستيان کرد بە لىپپىچىنەو لە عەلى. عەلى دەيگوت:

- بوختانە. ئەمن نەمکوشتووه. چما دەکرى بنيادهم...

پۆلىسە جل مەدەنييه که دەيگوت:

- خۆ ئىمە نالىين تۆ کوشتووته. كى کوشتوويه تى؟

- کەس نەيکوشتووه. هيچ کەس. نانى دوو مانگى... ئەويش نانى ساج برژاو، وەك هەنار، و کەلەشيريكى قەلەويش. لە شيوه کەدا گىلاسيشى لىيه، سيوى لىيه هەرمىي لىيه. هەتا ئىمە دەگەرتىنەو... ئەگەر ئەوم هينابايەتە ئىره، لە ريگايە دەمرد. وەللا بيللا، لە نيوه رىيه دەمرد. چما ئەمن دلەم بەرايى دەدا بيکوژم. چما شىت بووم؟ ئىستاش پرۆن، بچنە ئەوى، بزائن زەق و زيندووہ يان نا....

- لە کوى بيدۆزينەو؟

- لە گوندەکەى خۆمان... مالهەکەى خۆمان. راستە بە تەنى بە جى ماوه، بەلام خۆ ئەو قسەى لەگەل کەس نەدەکرد.

- گوندەکەتان لە کوپيه؟

عەلى چياکانى تۆرووسى که لە پشت پەردەيه کى تەمەوہ بەحال و مەيلەوشين ديار بوون، نيشانيان دا:

- ئەوى، گوندەکەى ئىمە لە پشت ئەو کىوانەوہيه. مالهەکەى ئىمەش لەوييه.

"کوپر ئەو بنيادەمانە قسەى زۆر سەير دەکەن. خۆ قسەيان لە زمانى دەرناکيشري. ئەو گوندييانە لە هەرچى بوونەوہرى سەر زەوييه سەيرترن. نەيئى پاريز و کەرن وەك بەرد."

پۆلىسە جل مەدەنييه که نەپاندى:

- شوکەت بەگ، ئەمن چ کارم بە داىكى تۆيه. کەيفى خۆتە چيت لى کردووہ و چۆن هاتووى، بە من چى؟ کوا شوکەت بەگ؟

عەلى مىلى بەلارەوہ نا و گوتى:

- هەر نەمديوہ و نايناسم. نازانم. ئەمن درەنگ گەيشتمە چوکورر. شوکەت بەگ ناناسم و قەتم نەديوہ.

عەلييان بەر دا. عەلى شىئا بوو. زۆر دەترسا. کە گەيشتمەوہ لاي خەلکەکە، ترسەکەى تۆزىک رەوييهوہ.

گۆملىكىسىز ئۇغلو لەگەل مولا زمەكە قەسى دەكرد:

- ئەمەن پىم وايە كوشتويويەتى. جگە لەوہ سەرىشى بىرپوہز درۆ دەكا، وەك سەگ. ھەزار جار درۆ دەكا. دەلئى ئەمەن داىكمم لە گوندى بەجى ھىشتوہ و ھاتووم. گۆزەيەكىشم ھەنگوين و گۆزەيەك رۆن و سى و ھەشت مرىشك و كەلەباب و شازدە بزن و نانى ساجى بەشى دوومانگم بۆ داناوہ و ھاتووم. بىرپوای پى مەكە. كورە دەغىلە نەكەى بىرپوای پى بەكەى. ئەو داىكى خۆى كوشتوہ. مرىمۆك نەمردبايە، دەمىك بوو وەرى دەكەوت و دەھاتە چووكور. مرىمۆك مردوہ. مرىمۆكى داماو. مرىمۆك بى وئىنە بوو. مرىمۆك وەك فرىشتە وا بوو. وەك بەلكى گول. ئەگەر مرىمۆكت ناسىبايە، دەستىت ماچ دەكرد، خۆتت پى نەدەگىرا و ماچت دەكرد. كوشتى و بىرپوہ. ئەو زمانە شىرنەى مرىمۆك چوہە بن گل و رزى. لەو كاتەوہى ھاتووينە چووكوراوا و زانىومانە مرىمۆكيان كوشتوہ، دەستمان بۆ ھىچ ناچى. گوندىكى گەورە، نوقى ماتەم و خەفت. ھەر ھەموومان، لە ھەوت سالانەوہ ھەتا ھەفتا سالان، فرمىسك بە چارغانانەوہ گىر نابى. مرىمۆكى كوشت و فرپى داىە بەر دەمى قەل و دال و دەعباى كىتو. ئەتۆ سەيرى ئەو لارەملىيەى عەلى مەكە. ئەو دوو روہ. لىرە لە بەردەمتا دەستەونەزەر رادەوہەستى و خۆلى بەرى پىت ماچ دەكا، ھەر ئەوہەندەى پشتت تى كرد، وات گالتە پى دەكا سەرت سوور بىنى. ناخ مرىمۆك، ناخ بۆتو...

" ئەگەر دەتەوى من بناسى، ئەمەن مىندالى سوبام جەنابى مولازم. دەزانى بۆچى پىمان دەلئىن گۆملىكىسىز ئۇغلو؟ باپىرەم: "دەرەبەگى مەزن" فەرماندەى سوبايىەكان، كراسەكەى لەبەر خۆى دادەكەن و دەيدايە ھەژاران و لىتقەوماوان و بە نىوہرەوتى دەگەرپاىوہە مالى. ئەوہ كارى ھەمىشەى بوو. ھەر ئەوہەندەى چاوى بە لىتقەوماويكى رەش و رووت دەكەوت، كراسەكەى خۆى دادەكەن و لەبەرى ئەوى دەكرد.؟ ئەوہ بۆيە جەنابى مولازم، لە بەر ئەوہى باپىرە گەورەى مىن قەت كراسىكى لەبەردا نەبوو، ناويان نا گۆملىكىسىز و بە ئەوہ و نەتيزەشى دەلئىن " گۆملىكىسىز ئۇغلو". نىستاش ئەمەن بە تاقى تەنى قورسايى ئەو بىنەمالەيە كەوتوہ سەرى شانى مىن. خەمت نەبى، باشارى دەكەم. بىرالە، جەنابى مولازم...

- زۆر باشە، ھەمووى ئەوان بەجى خۆى، ئەى شەوكەت بەگ؟...

- دەست و دلارايىەكى باپىرەم ھىندەى دەرياكەن بوو. تۆزىك راوہەستە، با باسى باپىرەم تەواو بى. تۆرەمەى ئىمە لە ساىەى دەست و دلارايىەكەى باپىرەمەوہ نازناوى گۆملىكىسىزىان پى بىرپوہ. باب و باپىرەم گومبەزىان لە سەلكە بىنەادەم ساز كردوہ و رازاندوويانەتەوہ. ئەگەر

پیت خوښه، "ععلی" یه درېږ له دار مدهه جهنابی مولازم. له سیداره دان شتیکی باش نییبه، بهلام... خو... ده کړی له زیندانی بکهی... ناخر دایک همر بهلامی گیانی نهولاده کانیانن... نیتر هممووان ری و شوینی وی ره چاو ده کهن. ده بیته داب و همر کهسه و دایکی خوئی ده کوژی. تنانته ته توش دایکت ده کوژی. نه منیش به داخ دهم له وهیکه دایکی خوم نه کوشتووه... - باشه، باشه، بیروه، نهی شهوکت بهگ؟...

- نهها شهوکت بهگ؟ بهخوای، شهوکت بهگ پی پی بهو مهزرایه دا نه هاتووه. همر کهسه بیته نهو مهزرایه له پیشدا سهریک له کهپره کهی نیتمه هلدینی. لهوه زیاتر نییبه. تنانته لهو چوکورواوایهش، لهو دوزهخی ته پو و خوله سوروه وه بوددا کهس نییبه به سهر مالتی مندا باز بدات و بجیته مالتیکی دیکه. مهحاله. یانی نهوهی که شهوکت بهگ پی پی لهو مهزرایه نهناوه. شهوکت بهگ ده لیتی؟ نیتمه نه دیومانه و نه بیستومانه و نه خبه ریشمان لیتی ههیه. ههروهها لیترهش نییبه. نیتمهش هیچ به سهر و سورای نازانین. بهلام "ععلی" یه درېږ لیترهیه. لهوه زیاتر پیونه دیی به منوهه نییبه.

مهمی دیک چاو له هه لۆکان هه لئاگری. هه لۆیکه که باله کانی له بالی هممووان گه وره تره، لییان جوی بووه و به تنی به ره ره روژه لاتی، به ره و چیا ی گاوران له شققه ی بالی دا و رویشته. ده گوت دهیه وی را بکات. مهمی دیک به سیړه ی چاوی له ژنده رمه کان ده روانی. ژنده رمه وردیله که، له کورنیکي زيت و وریا ده چی. گه نجیکی له بهر دلانه، دم به پیکه نین و قوت. پیاو له ناخوشرترین ساته کانی ژیانی و له تالترین روژه کانی شدا سهیری روخساری پیایکی اوا بکا، هرچی و خهم و په ژاره ی ههیه تی ده ره ویتسه وه. هیوادار ده بیته و خهمی نامی نی. ژنده رمه گه نجه کهش چاوی برپوه ته نهو تاقه هه لۆیه ی دابراه. له نیتو بنیاده مه کاند تهنیا یه کینیکان سهیری هه لۆکان ده کات و نهویش همر نهو ژنده رمه وردیله کهیه. مهمی دیک چی سهیری ده موچاوی نهو ژنده رمه یه ده کات، خه یال هه لیده گری و هیواداریش ده بی و ترسه کهی ده ره ویتسه وه. مهمی دیک نیگهرانی "ععلی" یسه.

له دلیدا گوتی: "ععلی له دار ده دن. له داری ده دن. همر وه چو ن پاره که، کوره کهی "وهلی زورنا" یان که دایکی خوئی کوشتبوو، له بازاری "ماراش: به پته وه کرد، نهویش ناروا له بهر بازاره کهی شار به پته وه ده کهن."

"نه گهر یه کیک سهر به بیره که دا بکات... له ناوینمی ناوه که ی بنی بیره که دا دوو چاوی زهق، دوو چاوی بریقه داری وه ک شو شه ده بی نی که له بن ناوه که وه له سهروه له هه تاوه که

دەروانن. چاوەکان تەواو دەپۆقیون. ھەزاران ھەلۆش کە لەو سەرە دەسورپینەو، لە ناوینەى ناوی
بیرە کەدا دەبیرنن و چاوەکانى مردوو کەمش لە نینۆھندی ناوینە کەو و لە نیتوان ئەوانەو. "

- نەگەر یەکیکی دایکی خۆی نەکوشتی، چما فەوجینک ژەندەرمەى وەشوین دەکەون؟ وا
نییە برالە؟ نەگەرچى مریمۆک ژنیکی لاساریش بوو... ھەقى خۆی بوو وای لى بى. زمان پیس
و نەحەجیو بوو. دەمۆدەست عەلى بگرن و بییەن. لەو گەرمايەدا میتشکەتان دەکولت و نەخۆش
دەکەون. زووتر، خیراتر. خیرابن نەگینا دەپیشین. نۆیەتى دەگرن... تاو ھەلدى و لە عەرزتان
دەدا. خیراکەن، زوو بن. ئەو تاوھى نیرە، ھەر کەس لەگەلئى رانەھاتبى، دەیکوژى. ھەتاوی
نیرە وەك بەرد قورسە. ئەو تەپۆیانە کەولتان دەکەن. سواری ترۆمبیلە کانتان بن و تا زوو
گیانتان رزگار بکەن. ئەو ھەلۆیانە؟ دەى باشە، ھەلۆ لە ھەموو شوینیک ھەبە و بە ناسمانیدا
دەسورپینەو. ھەلۆکان ناسمانى چوکورواوایان پى خۆشە. چوکورواو ناسمانیکی سامال و خۆشى
ھەبە. سەیر بکەن، ئەو یەکیکیان لە دەستەکەى جوئ بوو ھەو و خەریکە دەپرات. ھەلۆکان
وەك میتگەلە مەر وان. نیتسان ئەوانەش کە بەو ناسمانەو دەسورپینەو وەشوین ئەو یەکە
دەکەون و دەپۆن. دیارە دەچنە چىای گاوران. دەچنە رەو ھەزە رەش و پى لە سونبولەکانى.
سەیری ھەلۆکان مەکەن. عەلى، شەوکەت بەگ سەھلە، میتروویەکیشى پى ناکوژى. میتشک،
کورە تەنانت کرمیکیشى پى ناکوژى. تەنانت "موجوک" یکیش. ھىچ گیانلەبەرتىکی پى
ناکوژى. نیتسان دایکی خۆى کوشتوو، ئەو شتیکی دیکەبە. عەلى بەرن و پۆن. ئەو تاو
میتشکەتان دەکولت و نەخۆشتان دەخا. عەلى قەرار بوو لەگەل نیتە بیتە چوکور. نەیدەتوانى
سى چوار رۆژان بە ژور سەرى دایکییەو بى و چاوەپى بى. ئەوجار بە نیتە چى برالە...

سەیری ھەلۆکان مەکەن. دیارە بەرەو چىای گاوران دەپۆن. دەچنە رەو ھەزە رەشەکانى
نەوى... مریمۆک بوو کە گىانی دەدا، لەوانەبوو رۆژتک و پینچ رۆژ و سەد رۆژ بچایەنى.
تەنانت سالتیکیش... عەلى چى کردبايە... دەسلاتی چ بوو ھا؟ خۆ ئەو نەدەکرا ھەر چاوەپى
بى، نەگینا وەختیک دەگەیشتە نیرە لۆکە نەدەما. بلتی و نەلتی مریمۆک نەمپۆش نەمردبايە
سەبى ھەر دەمرد. دەى باشە، عەلییش ھەر ئەوئەندە قورگی گۆشى و سلاری کردەو...
نیتستان ئەو ھەلۆکان بە سەر تەرمەکەبەو دەخولینەو. ھەموو ھەلۆکانى تۆرووس، عەلى
بۆخۆى ھات بۆى گتیرامەو. دەزانى چىم پى گوت؟ ھەقى خۆى بوو عەلى، نەتۆش ھەقتە.
عەلى شەوکەت بەگى پى نەدەکوژا و نەشیکوشتوو. نیتەش شەوکەت بەگمان نەکوشتوو.
ھەر بە راست، شەوکەت بەگ کە دەچوو راولى، چەکی پى بوو؟

- نا، چەكى پى نەبوو.

- گوندىيەكانى نىمە چەك لە بنيادەم ناكيشن. كەوابوو ديارە گوندىيەكانى نىمە شەوكەت بەگيان نەكوشتوو. لە خزمەتت دامە جەنابى مولازم.

ناگرباران بوو. عەرزەكە وەك ناسنى سووركراره وا بوو. بنى پىيانى دەبرژاند. گەلایەكيش چىيە نەدەجولآو. گەرماكەى قورس بوو وەك قورقوشم و پشوو لى پىاوى دەپرى و گەلآ و دار و عەرزى سوور دەكردهو.

"عەلى" يە دريژ خوڤ خوڤ ئارەقەى لى دەچۆرايەو. بن پىلەكانى ئارەقەيان دەردابوو. خۆل و ئارەقە بە شەكانيانەو بوو بە قور. ئارەقە بە جۆگەلە لە نىوچاوان و دەست و لاقىان دەچۆرايەو.

مولازميش ئارەقەى دەرشت. ژەندەرمەكان، گوندى، مندال، ژنەكان، پۆليس و ھەر چى لەوى بوو، شەلآلى ئارەقە بوون. دارە بىيەكەى دەم رووبارەكەش ئارەقەى كردبوو. لە نەكاو بايەك ھەليكرد، گىژەلووگەى و باھۆزى ھەستاند و ھەموو مەزرا و كىلگەكانى تەنييەو. تاويك بە دەورى گوندىيەكاندا سوورايەو و نەوجار لىيان نزيكتر بۆو و نەوانيشى داگرت. ماويەك ھەر لەوى سوورايەو و وردە وردە كشاىەو و رۆيشت. دواى رۆيشتنى گىژەلووگەكە، ھەر كامەيان دەتگوت پەيكەرەيەكن لە قور و خۆل دروستت كردوون. ھەر كەسە و نىوچاوانى خۆى دەسپىيەو. دەنگە دەنگىكى سەبرى قورگ خاوتىكردنەو لە ھەموان بەرز ببۆو.

تاوھەكە دەتگوت ناوتىنەيە. تىژ، تىژ... رووناك و تاقەتېر. سىبەرى ئەو ھەورانەى دەھاتن و تىدەپەرىن تار بوون. ھەتاوھەكە لە سپىايى لۆكەجارەكەدا بەتینتر و سووتىنەرتەر بوو.

مولازم داواى ناوى كرد. ناويان بۆ ھىنا. ئاوەكە ئاغ و لىل بوو. بۆنى زۆنگاوى لى دەھات. بۆ زارى برد بەلام پى نەخوراىەو. ھىلنجى ھات. يەكىك لە پۆليسەكان، لە بن پىنچكىك لىسى كەوتبوو و نەيدەتوانى ھەستى. وەك سەگىكى گەرمالىدراو، زمانى دەركىشاو.

زەلەجە يەخەى كراسەكەى ھەتا بن سىنگە داتەپىوھەكانى كردبۆو. مووھەكانى دەتگوت دەزووى بادراون و بە پىستە چرچ و لۆچەكەى سىنگىيەو نووسابوون.
دەيگوت:

- دىتم. بەو دووچاوى خۆم تارمايەكم دى. تاريك بوو. ئەمن سواری گا كىتويەك ببوون و لەو تاريكايەى شەویدا تىشكىك ھات. پىاويكى چوارشانەى وەك كوئىخا سەفەرى خۆمان

نالاندی. تاشباشی مەزغان چەتۆکەمی لە سەر قورگی دانابوو و دەپیری. کابراکە لە بن دەستیدا پەلەقاژەیی بوو. لە نەکاو خۆین فیچقەمی کرد. دەست و باسک و لاقەکانی کابرا لە بەر یەك کیشرانەوه و بێنجوولە کەوت.

- لە کوێ دیت؟

- جا دەتەوی لە کوێ بی؟ لە چوکوراوا. تەپۆ وەك خیز و خۆل بوو. تەپۆی نێسکدار. چزوویان هەر یەكەمی هێندە دەرزێهەك... وەك دەرزێهەکی ژەهراوی. هەرورژمیان کردە سەر کابرا چوارشانەكە... کابرا رووت بوو. خواردیان و تەواویان کرد. هەر نێسقانەکانی مایەوه. مستیک نێسقانی سپیی وەك ئەو لۆکانە... تەپۆ خواردیان و تەواویان کرد.

هەرورەکان هێدی هێدی وەك بایەوانی کەشتی بە سەر دەریای سپییەوه بەرەو ئاسمان هەلدەچوون. بایەوانی سپیی درەشاوه. هەلۆکان لە لێرەوارەکەوه لوور دەبوونەوه. سێ دەستەمی هەلۆی لێك جودا، لە سێ شوێنی جیا جیا دەسوورانەوه. دەستە گەرورەتەرەکیان، بال لە سەر بال، بەسەر بیرەکەوه دەسوورانەوه.

- یەك پشوو دەگەرا. لە بەیانییەوه تا شەوی. ئەوهی نێره پێی دەلێن شەوکت بەگ. یەکتێکیان ئەو بوو... و یەکتێکیان کوێخا سەفەر. قەلافەتی هەر دووکیان لە شەویدا دوو هێندە و سێ هێندە و بگرە دە ئەوەندە لێ دەهاتەوه. شەوکت بەگ زۆر گەرورەتر بوو. رۆژتێکیان شەوکت بەگم دی کە یەك بە مەیدانی راکشاوه. هەلۆکان بە سەر سەرییەوه دەسوورانەوه. ئەوجار سەیرم کرد شەوکت بەگ وەك فیشەك دەپوات. هەتا گەیشتە لێواری دەریا. ئاوهکان بەسەری کشابوون.

- چوو نێو ئاوهکە؟

- بەلێ چوو.

- سەیره، شەوکت بەگ لە ئاوه ترسا.

- لە ئاوهکە هاتە دەری و لە بن دارەکان، لە کەنارە خەلۆتەکە... لە نێو بیرەکە... نێو بیرەکە... هەلۆکان... شەوکت بەگ بەرەو دەریا سپی خوشی و رویشت. بەو دوو چاوانەمی خۆم دیتم. کوێخاش بە شوێنییەوه بوو. کوێخا سەفەر، لە گوندەکەمی نێمه، کەس کوێخا سەفەر نادوێتی. تاشباشی مەزغان، خۆ دەیناسن؟ هەر ئەوهی حەوت تۆپەلە نووری بە دواویە و ژەندەرەمەکان بردیان. کە ژەندەرەمەکان تاشباشە مەزنەکەمی نێمهیان دەبرد، گەرورە و سەرورەمان گوتی: هیچ کامێکتان هەتا مردنی، نابێ لەبەرتان دە لەبزی ئەو سەفەرە بگەڕێ و

ناشبی بیکوژن. ئەو سزایی بەسە. بەلام هەر ئەو سزایی بەس نییە. سەر خۆ لە تاشباشی نەدابوو. تاشباش خۆ سی مانگی رەبەق خۆین نەمیزتیوو... ئەوێ من یووم خۆین دەمیزتم. ئەمن یووم کە لای کەس سەرم هەلنەدەهات. ئەمن یووم خۆم لە چاوەکانی زولەبغا دەشاردەوه. کوێخا سەفەر هەموو شووی لەگەڵ شوکەت بەگ قسە دەکرد. هەتا بەیانی سرتوخورتیان بوو. من دەلێم دوو سەد، تۆ بلی هەزار سەگ لە دەرووبەری ئاناوەرزاهە هاتن. سەگەل... هەر وا دەوهرین. شوکەت بەگ خەریکی قسەکردنی بوو.

- سەیرە ئەو شوکەت بەگە قەت قسە نەدەکرد.

- تاشباشی مەزغان شوێکیان لە خواروی عوسمانییەوه و لە داوینی چیا ی گاورهه هات و حەوت تۆپەلە نووری بە دواوه بوون هەر یەکی هێندە ی منبەرەیک.

شووکەت بەگ هەستایە پی و گوتی: "ئە ی خۆیە گیان، وەللاهی سەیرە."

- خۆیە گیان، یانی سەیرە؟

حەسەن شوولکێکی لە داره بییە کە بری. هەر دووک سەری هێندە ی پرگە پەنجەیک دەبوو. شمشالێکی لی دروست کرد. حەسەن شمشالێکی باشی لی دەدا. لە بابی نەدەمایەوه. شمشالێکیش دیکەشی بۆ ناشقە کەچەلە دروست کرد. کە پەنجە ی لە سەر شمشالێ بزات، لە نەکاوهواکە ی فیتکی کردەوه و گەرماکە ی دامرکایەوه.

- بام نەنکمی گوشت. بە دەست خۆی نەبوو، ئە ی چی کردبایە ئەو لێقەوماوه. شووکەت بەگ مامی خەلیلی باش دەناسی. ئەمن ئەوئەندەم بیری مامە تاشباشم کردووه مەگەر خودا بزانی. شمشالێکیش بۆ ئەو دروست دەکەم. هەر مەپرسە چەندەم غەریبی کردووه... نەستەغفیروللا... تاشباش، مامە تاشباش نییە، سەرورمانە تاشباش. نیستا لە کوێستانییە، لە دەم کانیاهە فینکەکان و لەو دەشتانەدا کە جۆگەکانیان بۆنی پنگە ی لێوه دی، لەگەڵ چل سوارەکە... چل سواری ردین درێژ، کە هیچ کات نامرن. تاشماش مەزنیشمان ردینی سپی بووه. هەمووان وا دەلێن، ئەمن چوزاتم... ئەمن زۆرم بیری مامە تاشباشم کردووه. خۆزگە سەرورمان نەبوایە و لە لامان بوایە. هیچ کام لەو بەلایانەمان بە سەر نەدەهاتن. سوودی چییە بۆتە سەرورمان؟ سوودی چییە کە ردینی درێژ بووه؟ مام خەلیل شووکەت بەگی کوستووه. شوێکیان چەقۆیکە لە زگی دا و گوشتی. هەر دوو چاوم کوێر بن ئەگەر درۆیان بەکەم. مام خەلیل گوتی: "شووکەت بەگ، شووکەت بەگ، خوا روژی تۆی بە دەستی من تەواو کردووه." دەستی بەرز کردووه و خەنجەرەکە ی لێدا... شووکەت بەگ وە ک دارێکی گەورە کەوتە

عمرزی. ئەي تەرمەكەي چ لى كورد؟ ... ئەھا... ئەنگۆ ئەقتان پىنى ناشكى. مام خەللىل سەر كوردەي دزەكانە، بە چوار مەزەب و كىتیبان كوشتىنى حەلآلە. لە يەمەنى راي كرددووه... پەتىكى لە مىلى تەرمەكە خست و لە گۆمەكەي چۆمىي ھاويشت. ئەوكەت بەگ بوو بە خۆراكى ماسىيان.

- ماسى شوەكەت بە گيان خوارد؟... خوايە گيان، زۆر سەيرە.

دەنگى شمشالەكە، نيوە شاد و نيوە خەمبار، دەگەيشتە دوورترين مەزراكان. كرىكارانى مەزراكانى دىكەش دەستيان لە كەلەكەيان دەنا و قىت رادەووەستان و ناوريان لەو لايە دەدايوە و لە خۆيانيان دەپرسى، ئەو چ باسە لەوى؟ و ديسان بەسەر لۆكەدا دەنووشتانەوە مليان لە كار دەنايوە. ديارە پرىك دواتر ديسان دەست لە كەلەكەيان دەنيئەوە و قىت رادەووەستەوە و ناوپ دەدەنەوە بزنان لەو لايە چ بايە.

ژنەكەي بەكرە شىت پياوەكان دەژمىرى: "پازدە ژاندەرمە و ئەفسەرىك دەبىتە شانزەدە و شەش پۆلىيسيش دەكاتە بىست و دوو. سى كەسى كلار پانیش دەكاتە بىست و پىنج. دەبىتە بىست و پىنج شەو. دللى پر بوو لە ترسىكى نامۆ و شەرم و شتىكى وەك خۆ بە كەم زانين... ئەوانە لە دنيايەكى دىكەوە ھاتون.

- ئەوكەت بەگ دەفەرموون؟ ھەر دەنووست...

- خوايە گيان، سەيرە. شوەكەت بەگ قەت نەدەنووست.

رۆژ ناوا بوو، شەو داھات. زەوى ھەلمى لى ھەلئەستا و بۆنى تالىكى ليوە دەھات. تەپۆ دەتگوت گەواڤە ھەورن دىن. ھەر كەسە و بە ناچارى دەموچاوى بە لەپى دەستى دادەپۆشى و خۆى دەتلاندەوە. تەپۆ كەوليان دەكردن. كەس باشارى نەدەكردن.

مام خەللىل گوتى:

- كورە دەستم بەكەنەوە. دەستم بەكەنەوە با مشوورىك لەو چارەپەشيبە بچۆم. ئەمن كەسم نەكوشتووە. دزى دەكەم، لە يەمەنى رام كرددووه، درۆيان دەكەم، نوپزان ناكەم و رۆژوووان ناگرم، بەلام پياو ناکوژم.

ھەموو گوندى يەك دەنگ ھاواريان كرد:

- مام خەللىل پياوكوژ نيبە.

دەستەكانى مام خەللىيان كرددەوە. ھاواری كرد:

- زووبن و خىرا بەكن. لاسك و كلۆش بىنن. قالدورى گۆلەبەرۆژەي بىنن، قالدورى گەغەشامى و كلۆشى گەم، خەرمانيك ھەلئەنەوە.

گه نجه كان ده موده ست به قسه يا كرد .

له دهم رووباره كه ناگرتيكي گه وره بليسه ي سهند . باي روژاوا هه ليكرد بوو . مام خه ليل گوتي :

- جا نيستا به ره و بايه كه راوه ستن . ته پز كه يفي به دوو كه ل نايه .

هممو چوون و به ره و بايه كه ، كه دوو كه لي دينا ، راوه ستان . دوو كه ليكي گهرم ده هات وه خت بوو پي بخنكي . نيتر ته پز نه ما . به لام گهرماي دوو كه له كه خرابتر بوو .
مولازم گوتي :

- زور باشه ، باشه . له گه ل هممو وان قسه مان كرد . شهوكه ت به گ بيتره دا نه هاتوه . وه خته بخنكي .

به په له غاريان دا و خزي خسته كاميونه كانيانه وه . دسه به جي سياره يان دا گيرساند . شيبا و نه و بايه ي رويشتنى كاميونه كان و هرومه تيان ده كه وت ، ده تگوت بليسه ي ناگره .
پياوه كلاو پانه كان ، گورج خويان خسته سر نه سپه كانيان و له چه قى شه وه كه دا ون بوون .
به كتيكان گوتي :

- شهوكه ت به گ ليتره يه . نه گهر ليتره نه بوايه ، نه گهر نه هاتبايه ته نيتره ، نه ي بوچى پاره يان داوه به نيتمه ليتره ي لي بگه رين ؟

به ره و ليتره واره كه لينگيان دا . وا راهات بوون . هه تا به ياني نه سپيان لينگ ده دا و به و جوژه خويان له گهرما و ته پز ده پاراست . به روژيش ده نووستن .

گوندى نه مشهو ده يان توانى به ناسو ده يى بنوون . ناگره كه كوژا بووه . نه و دوو كه له ي له چه ند كوژتيره بييه كه هه لده ستا ، هيو ر هيو ر بو لايان ده هات . بايه كي تونديشى ده هات و ته پزى ده رفاند .

مهمى ديك له شه كه تيبان وه خت بوو بمرى . چه ند جار ويستى هه ستى و سه رتيكى بیره كه بدات ، به لام نه يتوانى له جيى خزي ببزوئ . هممو گياني ده يزي راند ، ده تگوت هممو نيسكه كانى له شيان كوتاهه . به لام نه ده كرا هه لته ستى . نه مرز مته رسيه كي شاواي له كوئل ببوه وه كه يان خودا يان تاشباشى مه زغان فريائى كه وتبوون . هه لوكان هه ر دين و پتر ده بن . ..
نه وه نده پتر ده بن كه پياويكى گه مژه ش بيري بو نه وه ده جيى سه رتيك به بیره كه دا بكات .

جارتىكى ديكه له خزي نووسا . ده نكي له نيسكانى هات . ناوپى دا يه وه . قه لافه تىكى زل و زه به لاح كه برتيكيش بو پيشه وه نوشتا بووه ، لوقى داويشت و ده روئى . دلئى داخوريا .
نه كا نه و بى .

دهرپهړې و لټې چووه پټشې. کابرا راوهستا و ناوړپټکی دایهوه. مہمی دیکیش راوهستا. کابرا ملی رټیہی گرتہوه. مہمی دیکیش به شونیدا. بهو شتہویہ لهو تاریکه شہودا، کابرا له پټشہوه و مہمی دیک به دوایدا، بهرهو بیرہکه چوون. کابرا چوو و له سہر زارکی بیرہکه دانیشت. مہمی دیکیش لهولاترہوه و رووبهرووی دانیشت. هہلټوکان دیسان به ناسمانہوه ہر دہہاتن و ژمارہیان پتر دہبوو. بالیان لټک دہدا و دہنگی بالیان شہوی پر دہکرد.

عەلی سەری لی تێك چۆبوو. چیی نەمابوو نەویش
 وەك ئەوانیتر باوەر بكا كە داکیکی كوشتوو. ناخۆ
 داکیکی لە پاش هاتنەكەى ئەوان مردبوو؟
 دلە خورپە یەتی و جینگل دەدا. دەستی بۆ كار ناچى.
 لەو كاتەى شەویدا كە لە تەنیشت مەزراكە و
 بەومانگە شەو دانیشتوو و لەگەل ژنەكەى قسە دەكا.

۱۴

عەلی لاسكە لۆكە یەكی تال و تۆزایی لە زاری نابوو و دەبجوى. وەك كەسێكى سابوونى
 خواردبى و تف بكا تەو، نەویش كەفە لیچقە كەى فرێدەدا یە دەروە و چێژى لی وەر دەگرت.
 خەلكە كە هەمووان دەستیان لە كار و ژیا نیان هەلگرتبوو و باسى ئەویان دە كرد. هیچ كەس تەنانت
 خزم و كەسە كەشى چاویان لە چاوی نە دە كرد و ئەوانەش كە چاویان لی دە كرد، وەك پیاو كوژتێكى چەپەل،
 لە رووی بە زەبێهە یان بە چاوتێكى سووكەو و زیاتریش بە بیزارییەو لە بنی پێیەو تا تەپلی سەری
 سەریان دە كرد. كوێخا سەفەر كە هیچ كەس قسەى لە گەل نە دە كرد، لە بنەو دنى دە دان. لە سەر
 وەسییە تە كەى تاشباش كەس نەبە دەواند، بەلام بە قسەیان دە كرد. تاشباش نۆغلو ئەو كاتەى
 ژەندە رمە كان دەیان برد، گوتبووى كەس نابى لەبزی دە لەبزی بگەرێ، بەلام نە یگوتبوو كەس نابى گوى
 بداتە قسەى و قسەى مەبێست... سەفەریش قسەى لە گەل هەمووان دە كرد، بەلام هیچ وەلامێكى
 وەر نە دە گرتەو. وەلامى نە دەبێستەو بەلام هەر كەسێكى پێى خۆش بوایە بە گۆ یە كێكى دیکەى دا دە كرد
 و ئەو كارەى ئەو، لە هەموو كەس پتر، تەنانت لە "عەلى" ییش پتر، مەمى دیکى شیت دە كرد.
 ترسێك ناخى عەلى تەنبێژەو. گوندی رۆژ بە رۆژ زیاتر لێى بە قیندا دە چوون و سوورەتر
 دە بوون. ئەوانەش كە وەك ئیزراییل لە مریمۆك دەسلە مینەو، ئیستا كە ناوی دەهاتەو نێو

ناوان - خۆ بەردەوامیش هەر باسی ئەو بوو - هەر دوو چاویان دەبوو رووبار و فرمیسکیان بۆ هەلەدەپشت. هەزار و یەک حەقاییەتیان لە سەر ئەوەیکە عەلی چۆن و بە چ زەجر و نەشکەنجە و نازاریک مەرمۆکی کوشتبوو، هەلبەستبوو و هەمووشی بە گۆتی عەلی دەگەشتنەوه. هەموو رۆژی حەقاییەتییکی نوێیان هەلەدەبەست. و هەر پێنج شەش رۆژ جارێک مەرمۆکیان بە مەرگێک دەکوشت. ئەو حەقاییەتانە، بە پێی دۆستایەتی و نزیکیی خەلکەکە لە عەلی و رق و بێزارییەکیان لە مەرمۆک جیاواز بوون. زەلەجە هەموو شەوی لانیكەم سی خەونی بە مەرگی مەرمۆکەوه دەدی. هەموو گوندییەکان لە مندالی حەوت سالانەوه تا پیری حەفتا سالانەیان، دلتیا بوون لەوهی عەلی مەرمۆکی کوشتووه. کەس بە مێشکیدا نەدەهات کە باشە عەلی بۆ دەبی دایکی خۆی بکوژی؟ و کەسیش تۆزێک دوودل و دردۆنگ نەدەبوو.

یەکیک لەو نەقلانەیی دەیانگێڕایەوه، نیتەر عەلیی پێ شیئ دەبوو. کێ هەلی بەستبوو؟ عەلی بۆی نەدەدۆزرایەوه. خۆ دۆزرایەوه، هەر چۆنێک بواوە عەلی قسەیکە لە گەل دەکرد و لە سەر ئەو درۆیە پێی دەگوت پووتێک چەند کلیۆیە.

گوتی:

- ئەلیف، باشە ئەمن چ خراپەیکەم بۆ ئەو گوندییانە بوو ئاوام لێ دەکەن؟

عەلی لە حانیدی حەسەن و تۆمەخانیش سەری هەلنەدەهات. چونکە ئەوانیش وەک گوندییەکان بە توورەیی و دوژمنانە سەیریان دەکرد. لە نێو هەموو خەلکی ئاوابیەکەدا تەنیا دوو جووت چاو، وەک جاری جاران بە خۆشەویستی و میهرەبانییەوه سەیریان دەکرد. یەکیکیان چاوه پرووشەکانی مام خەلیل بوو کە کەوتبوونە بن برۆ سپییەکانییەوه و ئەویتر چاوه مەری و درشت و زولال و پەر لە عەشق و خۆشەویستیەکانی ئەلیف بوون.

ئەلیف بێدەنگ بوو. نەیدەتوانی هیچ بلی و هیچ دەرمانێک بۆ ئەو دەردەیی مێردەکەیی بدۆزیتەوه. لە پەژارە و خەم و خەفتادا دەمرد و زیندوو دەبۆوه.

عەلی گوتی:

- پێت وایە تا دەگەرینەوه دایکم خۆ رابگری و نەمری؟

خەم خەفتەت روخساری ئەلیفی داپۆشی. چرچ و لۆچی قوولی پەژارە تەنانەت لە بن تریفەیی مانگەشەوهکەشدا دیار بوو. گوتی:

- بە باوەری من نامری. نامری بەلام خۆی دەکوژی. ئەمن پێم وایە خۆی دەکوژی. وەختیک دەگەرینەوه، لە سەر رێگەیی کاروانەکە، تەرمەکەیی دەدۆزینەوه.

- يانی تۆ دەلتی خۆی دەکوژی؟

- ئەگەر بزانی لێزە گوندی چ بەلایەکیان بە سەر تۆ هیناوه و خەریکن هەر بە زیندووی کەولت دەکەن و وەختە وەک سەگ بتخۆن، بە دلنیاپهوه خۆی دەکوژی، بەلام بیست و بزانی ئەتۆش وەک گوندیپهکان ئەوت بەلاوه گەرنگ نییە، نیت کاتی دەگەرپینەوه، زەق و زیندوو دەبییننەوه. تەنانەت دەبینی وەک کچۆلەپهکی پازدە سالانە قیت و گەشە.

- نازەکە بەشی دەکا؟

- ئەگەر پیتی خۆش بێ بەشی دەکا.

- چیتیش لێ دەنی؟

- ئەگەر پیتی خۆش بێ.

- جا چیتیشی چی؟

- لە ئاوابی، نیتسا لانیکەم، دە پازدە مەریشک و کەلەشیر بەجی ماون. ئەگەر هەر رۆژی یەکتیکیان بگری و لیتی بنی...

- جا دایکم بەر تەمەنەوه چۆن ئەوانەمی پێ دەگیری؟

- کەیفی پیتی زۆر باشیان دەگری...

- لە بەر دەم ماله کانهوه باخچهی سهوزه و کهوهری لیتیه... له خوارتریشهوه پهريزي برينج و... له گەل ئەوهشدا لێزەوارە کەش یالابوکی هەیه...

- هیچ مەترسە و خەمت نەبێ. نەحە شیتۆکەش دەچیتە لای. بەشکم بیباتە کۆشکی حەزورە کەشی. بەشکم بچێ و لە ئاوايش له گەلیدا بپینیتەوه. دوو بە دوو پینکەوه، لە ئاوابی... یەکی شیت و یەکی پیر و پشت کۆماوه... هەتا دەگەرپینەوه جووقەوار لە مەریشک و کەلەشیر دەبرن...

- ئەلیف، پتر لە هەر شتیک حەزم لە چیه؟

ئەلیف پرسیی:

- حەزت لە چیه؟...

- ئەگەر پیم بلێن ئەری "عەلی" یە درێژ... ئەگەر پادشای پەرییان بێ، ئەگەر پێغه مەبەر گەورە کەمان بێ. بلێ... ئەگەر تاشباش تۆغلوی برا مان بێ و بە من بلێ ئەمی بەندەمی خودا، ئەمی "عەلی" یە درێژ، هەر ئارەزوویەکی هەتە داواي بکە... دەزانی چیم دەویست؟ دەمگوت ئارەزووم ئەوهیه کاتی لە لۆکە رینیی دەگەرپینەوه، دایکم لە دەرهوهی ئاوابی بە پیرمانەوه بێ

- سهیری ئەو گوندییانە چەندە خراب و هیچ و پووچن. باشە چما دەکری بنیادەم ئەوەندە چەپەل بی؟ بە دبتنیان رشانەووم دی. ئەوەی ئەوانە لەگەڵ منی دەکەن، هیچ گوندییەك لەگەڵ ئەویتری ناکا... ئەوانە زۆر چەپەلن. هەر باب و باپیریشیان چەپەل بوو. چون بە حوکمەتیان گوتوو. کورە خۆ چیی وای نەمابوو سەرم بە پتەو بەکەن. سوپاس بۆ خودا مفعوژەكە پیاویکی ژیر بوو. بڕوای بە قسەکانی من کرد ئەک هیی ئەوان. مولاژمەکش کەیفی بە من هات.

ئەلیف:

- باشە ئەو چۆن بوو؟ بڕوا ناکەم. کەوابوو لەو حوکمەتەشدا...

عەلی گوتی:

- مفعوژەكە خەلکی نەنتەپە. خەلکی ناتتێپ باش و جوامیتر و ژیرن. خۆزگە ئەمنیش خەلکی ئەوی بواوەم. بەخودای خەلکی ئەوی بواوە قەت تووشی ئەو نەهامەتیانە نەدەبووم... نیتسا ئەگەر دایکم مردبێ... وەختایەکی دەگەینەوێ ئاوا، ببینم دایکم مردوو و لە گۆرێ کەوتوو... دەستتێکیشی لە زاری سەگێك دایە... خۆ ئەو کاتە..

هەر دووکیان بێدەنگ بوون.

شەوێ کە پڕ بوو لە دەنگی جڕ و جانەوەر. وزە وزی تەپۆ قیامەتی نابۆو. بایەكە نیشتەوێ و گەرمای ئەوێ کە شێدار و بەتین بوو. شەپۆل شەپۆل گەرمایەکی بەتین لە زەویسەوێ هەلەستا و بە سەر دەموچاویان دەکشا.

- لەوانەشە تاشباشی برام وەلی بی. لەوانەشە نیتسا لە ئەشکەوتی چل سوارەكە، لای ئەو چل پیاوێ نەمرە بی. لەوانەشە تاجیکی لە تیشك لە سەر بی کە وەك خۆ دەدرەوشیتەوێ. لەوانەشە تا نیتسا ردینی درێژ و چەرموو بووبیت و وەك تۆر کەوتبیتە سەر سینگی. نیشەللا تاشباشی مەزغان، نەنە مریمۆکی لە پەنای خۆی گرتوو و دالەدی داوێ و نیتسا دەپارێزی. نیشەللا ناگای لە وەزە و حالی ئێمەش هەیه... نیشەللا تاشباشی برام بووێ وەلی...

بە دەگەن هەلەكەوێ ئەلیف توورە بی و نەتوانی پیش بە توورەبوونی خۆی بگری. توورە بوو و گورانیدی. عەلی قەت ئاوا بە توورەیی نەیدیوو.

ئەلیف گەرماندی:

- ناگات لە دەمت بی، بە "سەرور" مان ناوی بێنە. باشە ئەوێ دامنا سەردەمانتیک برادەریشت بووی، هەر چییەك بی تۆ ئەو وەلییە و ئەتۆ بنیادەم. ئەگەر تۆ ئاوا قسەت نەکردبایە و لە بەر تاشباشی سەرورمان پارابایتەوێ، ئەو هەتا دەگەراپنەوێ، نەنە مریمۆکی

دالده دها و تنانته ده بېرده نه شكه و ته كه يشى. به لام نه تو نازانى ناگات له زمانت بې. په يتا په يتا ده لتي "تاشابشى برام". نهو برابى تو نيبه. سهروه زمانه.

نهوانه لى بهر دوو كه له كه دانيشتبون، گوښان له دهنگه دهنگ و ههراكه لى شهليف بوو. زه له جه گوښى:

- دهر و جيرانه خوشه ويسته كانم، له خه و ټمدا عه لى داىكى خوځى كوشتبوو و عه ليفيش منداله كانى ورد ده ته غښى. خوځم بې نه گيرا. هاوارېكم كرد و له خه وى راپه ريم. شه ليفيش ريك وه نيستا ده شپراوند. بچن و له چنگ نهو حه ويوانه خوځنمه رزگارى بكهن... برؤن...

كهس له جيتى خوځى نه بزووت.

لهو لاتره وه، لهو بهرى ناگره كه وه، كه ژاوه سپيه كه لى سه فهر له بهر شنه بايه كى نهرم كه هه لى كړد بوو، هيمن هيمن ده جو لايه وه. له ناويه وه دهنگى سه فهر كه گوڙانيبه كى ده گوته وه و دياريش نه بوو چ گوڙانيبه كه، دهات و كوځيا سه فهر بهرى ده كرده وه: "عه لى سه گباب... هه تا من ههم ناهيلم ناوېكى خوځ له قورگت بچيته خوارى... ناهيلم ناواى بخوځى، ژن و مندال و گوندى و گزيره كه م و خزم و كه سم من نه دوښن و توښ كه يفى بكه لى؟ ناهيلم ناواى بخوځى. له كونه لووتت ده هينمه وه ده رى. نهوه ده شيبينى. ههروه ها سووك و ريسوات ده كه م. خو ده زانم تو مريموك نه كوشتوه، به لام هه تا ده گه ريننه وه مريموك ده مرى... ده مرى، ده مرى. مريموك ده مرى و خه لكى ناواى كه ده گه ريننه وه و سه ير ده كه ن مريموك مردووه. نه توښ، نه توښ، نه توښ... "عه لى" به دريژى هيچ و پوچ... نهو وه ليبه گلاوه تان، نهو تاشابشه گلاوه شتان مردووه و قه ل و دال و ده عباى كيو خاوردو ويانه. نه توښ، نه توښ "عه لى" به دريژ، نه توښ ده مرى. مريموك ده مرى... پيتان وايه ده تانن نه من هه را و نه شكه نه به دن؟ خه يال تان خاوه. يانى كوځيا سه فهر تو له ناكاته وه؟ كورې كوځيا "خدر"؟... ده ست له هه موو سهروه ت و سامانى خوځم هه لده گرم. نه گه ر پتويست بى، له گيانى خوځم مايه داده نيم بو نه وه لى مريموك بكورن. جا نهو كات نه تو برؤ و دهر د و كولى دلته بو بهر ده كه لى هه ورازى سلتمانلى هه لپزه. هه ر هه لبهزه و بلنى داىكم نه كوشتوه. پيت وايه نهو گونديان، له هه وت سالانه وه هه تا هه فتا سالانه كه يان، شا به تيت له سه ر ناده ن؟ نهوانه خوځ ناخريه كه لى من هه ر ده دوښن. يان ده مدوښن، يان هه رچى به لا و نه هه م ته بيه به سه ريان دى. نه من ده ستم له گيانى خوځم شوشتوه. له پيشدا تاشابش نوغلو گوښووى دهر دم داوه به سه فهر... دوايه ش نه تو وات گوت، "عه لى" به دريژ... باشه ره وايه نه وه ندهم خرا به له گه ل بكهن؟ چما نهو مهمله كه تى

تۆرۆوسه له وهتهی ههیه، کوێخایه کی وهك منی بهخۆوه دیتووه؟ جا نیتستا نهنگۆ ههر خراپهم له گهڵ بکهن. چما خودا ههڵدهگرێ. نه من ههرچی هه مه و نیمه فیدای نهو گوندییانهی بکهم و جا نهنگۆش بێن نهوا له من بکهن. وه لیبیم بۆ دروست بکهن. چما پیاو نهوهی پی قه بوو له ده کرێ؟ چۆن شتی وا ده بی، پیاو به بی بیستنی قسهیه کی دۆستانه و خۆمانه و گهرم و برایانه و تنانته به بی قسهیه کی دوژمنانه و پر له بێزارییه وه بژی. تاشباش شه منی نه کوشت، به لام نهوهی به سه ری هینام، له مهرگیش خراپتره، به لام... به لام نه من نهنگۆ ناچار ده کهم قسه م له گهڵ بکهن. ههرچی له دهستم بی ده یکه م بۆ نهوهی زارتان پی هه لپچم. خه ونیکم بۆ "عه لی" یه درێژ دیتووه... نه ویش چ خه ونیک. هه تیوه بێنا مو سه... بێت ده لیم پووتیک چه ند کیلویه... نه ری له گهڵ منتان کرد، چما خودا هه لیده گرێ؟... هه ر سی ژنه که م، که له گیانیان خۆشتر ده ویستم، له بزبان ده له بزم ناگه ری و یه ک قسه م له گهڵ ناکن. تنانته که سه رجییشیان ده که م... نه دی له کاتی سه رجییکردنیشدا... کوا خودا هه لیده گرێ؟... تنانته منداله چه پکه گو له کانیشم زار ناکنه وه قسه یه کم له گهڵ بکهن. ئای مهرگ له کوئی نهو ژیا نه له هه زار مهرگ خراپتره. بێتان وایه تۆلته لی ناکه مه وه؟ بێت وایه به زه ییم به فرمی سکی چاوتدا دی؟ نه مسال خوا بو ی گه یانندن. نیتر تا مردن چاوتان به مه زرایه کی وه ک نه وه ناکه ویتسه وه.

مه می دیک که ناگره که ی باره و بار ده کرد، هه مو گیانی له رزی. له زۆنگاوه دووره که وه قیره ی بۆق هه ستا و ده موده ست بیده نگ بوونه وه. له تاریکایه که دا، له ناسمانه پر له نه ستیره درشته کانه وه، هه لۆکان له په له یه کی کالی دوور دوور ده چوون.

"نهو پیاوه ی له سه ر زارکی بیره که دانیشتووه، ناخۆ له ناوینه ی ناوه که دا ده موچاوی مردووه که نابینی؟ نهو کا برایه مردووه که...."

مه می دیک نو قمی ئاره قه بوو. هه وا که ی قورس و شیدار بوو. ناگره که بلێسه ی ده کیشا و تین و گهرمایه له زه وییه وه به رز ده بۆوه و له لایه کیشه وه ته پۆ و می شوله ..

مه می دیک بیرى کرده وه، بێت نهو پیاوه ی له سه ر زارکی بیره که دانیشتووه، مردووه که بیینی، باشه چ ده کا؟ هه ر به راستی چیی ده کرد؟ هیه چ... خاترجه م بوو و بیرى کرده وه که باشه نهو پیاوه بۆ ده بی چا و له ناوینه ی ناوی بیره که بکا؟ به خۆی گوت: "به یانی زوو... نا، سه به ی شه وی، ده چم و مردووه که له بیره که دینمه وه ده ری."

"عه لی" یه درێژ ناخیکى قولی هه لکیشا و پرسیی:

- ئەلىف، ئەو چەند رۆژە قەلەفتى سەفەرت دىتوۋە؟ ھەر سەيرى مەن دەكا و پىدەكەنى.
دوئىنىش كە بە تەنىشتەدا تىدەپەرى، تەشەرىكى ھاويشت و گوتى: "دەلەن مەرتمۆكت بېرژاندوۋە
و خواردوۋتە... ھىچ لىت بە دوور نىيە." نەمتوانى ۋەلامى بدەمەۋە... تاشباشى سەرۋەرمان،
تۆبە، تۆبە، كارىكى بەجىي نەكرد. ئەو پىاۋە چىيى لە زارى دىتە دەرى بە ھەموۋانى دەلى،
بەلام كەس ناتوانى مەقى لىۋە بى و ۋەلامى بداتەۋە. پىم ۋايە شتىكىشى لە بن سەرى داىە
بۇ مەن. ئەتۇرات چىيە؟

ئەلىف گوتى:

- پىكەنىنىكى قۇر و بىتەمى ھەيە. گوندىش ھەموو كلكيان لەكلكى ئەو ئالاندوۋە. ئەتۇ
ھەرچۇنىك بى، دەبى خۇت بگەبىتتەۋە داىكمان. نەكا بەلەيەكى بەسەر بى.

عەلى:

- خۇ دەبىنى، چۇن و چەندە خىرا لۇكە دەرغەۋە. دەبىنى. خۇم پىم سەيرە دەستەم ۋا دىن و
دەچن. ھەر دەست بۇ لۇكە دەبەم، ئەۋەندەي يەك و دوو جەۋالم پې دەبن.

- ھەر بۇيەشە خەرىكن شىت دەبن. دەبىنن سى ھىندە، پىنج ھىندەي ئەۋان لۇكە
دەپنىيەۋە. زۇرەش لە بەر ئەۋەيە ۋا توورەن، نەك لە بەر كوژران و نەكوژرانى داىە گيان.
داىكتيان كىرۋەتە بىانوو.

عەلى:

- ھەر گوۋەكى پىيان دەخورى با بىخۇن. با ئەمەن قەرزەكام پاك بىكەم و بگەمەۋە
داىكم...

ھەموۋان نوستەن. ناگرەكە دامركايەۋە و تەنيا بلىسەيەكى بچوۋكى لى مایەۋە.
شەيەكى نەرمى دەھات. شەۋەكە تۆزىك رووناك بۆۋە. كامىۋنىك بە رىگا دوور
دوورەكەدا تىپەرى و درى بە تارىكايەكەي شەۋى دا. دەنگى كامىۋنەكە لە رەۋەزەكانى
ناناۋەرزادا دەنگى داىەۋە. عەلى ماۋەيەك چاۋى لە كامىۋنەكە بىرى. چىراي كامىۋنەكە
دارستانەكەي رووناك كىرەۋە.

گوتى:

- ئەلىف، ئەلىف.

كە ئاۋرى داىەۋە ئەلىف خەۋى لىكەۋتەۋو. بەخۇى گوت: "ئەۋ دامارە، قەت بەختەۋەرىي و
خۇشى نەدى. ماندوۋىەتى لە لايەكەۋە و ئەۋ نەھامەتى و بەلەيانەش ۋا بە سەر گونەكەمان

دین، له لایه کی دیکه وه، دهردی بیده رمانی دایکیشم دهردی سهرباری دهر دانه. کوره بنیادهم بهردیش بی خوی پی ناگیری."

دایکی، یهک به مهیدان له خۆل و خاکه که دا که وتوه. ره گه که نگریتکی درکاو بی به دهسته وه. به باسکیتکی نه ماوه. له بنه وه هاتوه ته دهری. له دووره وه له لیژاییه وشک و بهرده لیژاییه که وه، پیره گورگیتکی له، به که له که می تیک قویار و زمانی دهر کیشراوه وه، به لاره لار دیته خواری. بونی مردووی کردوه. بریک دواتر، مریمۆک له تپهت ده کا.

ععلی ههولتی دا نهو خدیالاته له میتشکی دهرای. گورگه له ره که و تهرمی دایکی له پیش چاری لابه ری. به لام ده تگوت هیچ نه قه و ماوه، گورگه که دیسان به لاره لار له لیژاییه که وه به ره و تهرمه که دایکی ده هاته وه. لهو لیژاییه بهرده لیژاییه که زهوییه پر له دروو و داله که می له بن تاوه به تینه که دا قه لئش قه لئش ببوو...

گورگه که هات. له مردووه که چوه پیشی. زاره زله که می داپچری. ددانه سپیه کانی وه دهر که وتن. مراندی، به لام نهیتوانی تهرمه که هه لدری، نهو گورگه لاساره چهند جارتیکی له مردووه که چوه پیشی و هه موو جاریش به زمانه داچوراوه که یه ره هه به لیژاییه که وه بوو و دیسان به نیو که نگره وشکبووه کاندای به لاره لار هاته وه خواری.

ععلی به خوی گوت: "دهبی تا زوه خۆم بگه یینمه ره لای دایکم." و سهری نایه سهر بالیفه که می ویری کرده وه: "نه گهر بهر له مردنی بیگه می، نه گهر بیگه می..." نهو جار گوتی: "به یانی وه ری ده که وم." پیتخه که می به سهر خوی هه لکیشا. نهو جار گه والیه که ته پۆ هروژمیان بو هیئا. ععلی نه وه نده شه که ت بوو، نهیتوانی دهریان بکا و خهوت.

گوندى سەبارەت بە مەرگى مريمۆك گەلى چىرۆكان
دەگپنەو. ھەموو رەو رووداوانەش لە رۆژىكى ئەوئەندە
گەرمدا كە، لە گەرمان كەس ھەناسەى دەرنایە، و لە
نيوەرۆيەكدا و كاتى لۆكەرنينەو دەقەومين.

۱۵

ھەواكەى لە رادەبەدەر گەرم بوو. سريوہى ھىچ شتێك نەدەبیسرا. پەلەى ھەورە سپیەكانى
سەر دەریای سپیيش دیار نەبوون. ئاسمانە ساو و سامال و چۆل بوو. تەنانت بە ئالندەيەكیش بە
ئاسمانەو نەبوو. سەر رەوئەزەكانى ئاناوەرزا ئالندەيەكى لى نەبوو. رەوئەزەكانى ئاناوەرزا وەك
بلیسەيەكى رەش، لە گەرماكەدا ھالایان لى ھەلدەستا. زەويیە سوورەو ھەبوو، كەكۆش و
لاسكە گەمى دووردراو و ئاوى جەیمان و لۆكەى سپى كە وەك دەمى تیسرى چەقۆ
دەبریسكانەو، لە نیوان دەرەوشانەو ھەيەكى زیویندا ھالایان لى ھەلدەستا.

زەويیەكە دەتگوت ناسنى سوورەو ھەبوو.

ئەلیف قەرتالەكەى دەستی فری دا. بەرەو ئەو بەرمیلە ئاوە چوو كە پریك لەولاترەو ھەبوو و
قاپەكەى پەر کرد و ھەلیقوراند. ئاوەكە قوزاوى و زەرد و وەك خوین، شلەتین بوو. ئەلیف بە
ھیتىنى و بەدەم پشووئانەو ئاوەكەى خواردەو.

پالە، بەبى ئەوہى خۆیان بچوولتین، بە سپایى و بە نووكى پەنجەیان لۆكەیان لە قوزاخەى
دەردەكیشا. تەنانت چلە گىياھەكیش چىیە نەدەبزووت. ھەر دەتگوت نەك لە بن تیشكى
خۆردا، بەلكو لە بن قورقوشى تئاوئەدان. دەستەكانى عەلیش جوولەیان لى برابوو و خۆیان
لەگەل ئەو دنیا بچوولەيە رێك خستبوو. چوگوراوا لەرەتەى ھەبوو رۆژى ئاوا بچوولە
قورس و خەستى بەخۆو نەدیبوو.

نەلیف ئەو قۆزاخانەى ژماردن كە لە بە چلەكەى بەردەستییەوه بوون. بەخۆى گوت: "بىست و هەشت دەنك. ماشەللاى خواى لەو بەرەكەتەى. " بەبى ئەوهى بچوولتى، لۆكەى ھەر بىست و هەشت قۆزاخەكەى دەرکیشا. رووبەرۆوى ئەو و بړىك لەو لاترەوه، بړكە تەماتەىەك سوور دەچۆوه. نەلیف پىش ھەمووان دىتى. بړكەكە پړ بوو لە تەماتەى سوور و گەيو. شەپۆلىكى شادى بە دلیدا ھات: "پلاوہكەى بەتام دەبى. " رىك لەو كاتەدا كە دەبوىست خۆى باویتیە سەر بړكەكە، لە نەكاو دىتى دوو ژن خۆيان ھاويشتە پىشى و لە جىتى خۆى وشك بوو. ژنەكان دەمودەست بړكە تەماتەكەيان دارنى. ئەو بړكەىەى تاوێك لەو پىش سوور دەچۆوه، ئىستا ھەر لقە رەش و رووتەكانى پىتو مابو. نەلیف بړكەىەكى دىكەى دى. ھىشتا نەجوولابوو كە نزيك بە دە ژنى دىكە ھروژمیان بۆ برد. چىى زياتر دەچوو پىشى، بړكە تەماتەكان پتر دەبوون. كرىكار ھەمووى خەرىكى تەماتە كۆكردنەوه بوون. ئەگەر ھەسەن نەدەبوو، نەلیف تا دەجوولایەوه، ئەو شەوہ ساوارەكەيان بەبى تەماتە دەمايەوه. باش بوو لە پىش ھەسەنەوه و لە نىو لاسكە بەرز و شىنەكانى لۆكەدا، بړكە تەماتەىەك وەدەر كەوت... و ھەسەن دەمودەست، لە چاوترووكانىكدا، بړكەكەى دارنى.

تەماتە كرىكارەكانى بووژاندەوه. خىراتر بەربوونەوه لۆكە رىننەوه. ھەر ھەموو چاويان برببووہ دەستەكانى عەلى. خەرىك بوون لە داخانى شىت بن. دەيانگوت:

- ديارە ھەر كەس داىكى خۆى بكوژى، ئىتر دەستەكانى وەك دەراسە كار دەكەن.

ملە درىژ و پړ لە چرژ و لۆچەكەى زەلەجە درىژ ببۆوه. لەچكە سپىبەكەى خزىبووہ سەر شانى و قۆتە تەنك و خەنەلیندراوہ كانى وەدەر كەوتبوون. پړچە ھۆنراوہ و بارىكەكەى لای راستەى دەتگوت كلكە پشیلەىە كەوتووہتە سەر سىنگى. زەلەجە شەلالتى نارەقە بوو:

- "ساتلمىش" دەگىتپاىەوه. ساتلمىش لە سەربازى راي كرددوو و لە پىشدا سەرىكى لە ناواى ھەلینابۆوه. دەگوت: "سەت خۆزگە نەچووبامەوه ناواى. " ساتلمىش دوینى ھات و نەمپۆ رۆبىشت. دەگوت: "لە چىاكان ھاتمە خوارى... ئەوہ شانزەىەمىن جارم بوو را بكەم. دوازدە سالى سەربازم. ھەر مانگىك سەربازى كرددوہ. لە لایەكەوہ لە ترسى ژەندەرەمە و لە لایەكىشەوہ لە تىنووتيان خەرىك بوو بڭنكىتم. ناگرم لە ھەناوى بەرببوو. كانىاوى سوورە گول تۆزىك لە پىشمەوہ بوو. كەس بەو كانىبە نالى "كانىبى سوورە گول". نەمن ئەو ناوہم لى ناوہ. چەوہ سپىبەكەى بنى دەبرىسكىنەوہ. ناوہكەى دەلتى سەھۆلە. شووتىبەكى تىبىخە، ئەوہندەى يەك و دوو لە نىوہراستەوہ شەق دەبا. كورە خۆ ناتوانى بۆ ساتىكىش پەنجەتى تىندا راگرى.

ده بیهستی. نه من ناویم ناوه کانیی سووره گول. خه لکی پیی ده لئین کانیی: "چیلیک بۆیدوران".
 خۆزگه نه چووبایه م. گویم له دهنگی نالینیک بوو. پیتم به عهرزیهوه رهق بوو. سهیرم کرد نهوه
 عهلی سهری دایکی له ناویک ناوه و لیتی گهراوه. لاق و جهستهی مریمۆک له ده رهوه،
 پهله قاژه یانه. نه نه مریمۆک خۆی راده پسکینیی و پهله قاژه یه تی. نه منیش واقم ورمساوه و
 راوه ستاوم و سهیری ده کم. کورپه عهلی زۆر به قهوه ته. زۆر زۆر... سهری مریمۆکی له ناوه که
 نه هینایه ده ری. "ساتیلیمیش دواي نهوه ده لئ: "نه نه مریمۆک چولهی لی برا. ماندوو بوو.
 له رزی. ده ست و پیی له بهر یه ک کشانهوه و جارێکی دیکهش له رزی و لاقی راکیشا. "
 ساتیلیمیش ده لئ: "عهلی سهری دایکی له ناوه که هینایه ده ری و له ته نیشته کانیه که ده ریژی
 کرد. دواي تاویک، دهستی له کهله کهی نا و سهیریکی ده ورپشتی خۆی کرد و نه و جار
 ته نایکی که له قه دی خۆی نالاندبوو، کردهوه و له لاقه کانی دایکی به ست و به لیژایه که دا
 رایکیشا به ره و خوار. سهری مریمۆکی داماو به عه رزه که دا ده کشا و قژه درێژه کهی خۆ لاری
 ده بوو. نه منیش نهوه وه شویتیان که وتووم و پیی به پیی له گه لیان ده رۆم. هه ر ده لئیی سیحر و
 جادووم لی کراوه. عهلی ناوریکی دایه وه و سهیری کرد نه من به شویتیه وه م. چاوه کانی له ژیللا
 هاتن. وه ک دوو گۆمی خوین. به و چاوانه وه لیم ورد بۆه. من ترسام و رام کرد. نه ویش که وته
 شویتم. نه من به راکردن و نه به غاردان. شه و رۆژیک ناوا راما ن کرد و من خۆم خسته نیو
 شیوی ناشه کهی هه نارستانه وه و رزگارم بوو. ده مزانی عهلی ناوری لئ له شویه نزیک بیتسه وه و
 ده ترسی. ماری ناشه که بنیاده م به خری قووت ده دن. عهلی دوو رۆژ برسی و تینوو له
 هه نارستانه که دا هه ر چاوه ری بوو و نه منیش هه ر و ته ر. خۆ هاتبامه ده ری هه ر ده یکو شتم.
 ماریکی ره شی گه وره م لی پیدا بوو و هات و له بهر کونی کۆنه ناوه رۆیه که په پکهی خوارد.
 سهیرم کرد ماریکی دیکهش هاتوه و نه و سهری شیوه کهی گرتوه. جا نه گه ر نازای وه ره و لی ره
 برۆ ده ره وه. ماریک له م سه ره ی و ماریکیشی له و سه رییه وه. فکریکی باشم به می شکی دا
 هات. به خۆم گوت: کورپه، عهلی ده بی نیستا رۆیی. جا له برسانیش زگم به پشتمه وه
 نووسابوو. ده بی لی ره برۆمه ده ری، به لām چۆن؟ ریک له و کاته دا ماره کهی لای سه روو، سه ری
 هه لئینا. وه ک بالئدان به چاویک سهیری کردم. له چاوه کام ورد بۆه. ماوه یه که هه ر وا سهیری
 کردم و نه و جار به سپایی خوشی و رۆیشت... "ساتیلیمیش ده لئ: "له شیوی ناوه رۆیه که هاتمه
 ده ری و خۆم گه یانده چو کووراوا. نیستاش نهوه لی ره م. "ساتیلیمیش دوینی به یانی عهلی دی ت
 و وه ک می ژۆکه دهستی کرد به له رزین. وا ده له رزی هه ر مه پرسه. له که ره ی به یانییه وه له رزی

ههتا شهوی. زاری ببووه تهلئی تهقیو. لاقهکانی رهق ببوون و دهلهززی. که خۆر ناوا دهبوو، سهری ههلئینا و ماوهیهک سهیری ناسمانی کرد. نهوجار له پر دههیهپی. به دهم راکردنموه ههراي دهکرد: "خوایه گیان فریام کهوه. "عهلی"یه دریژ هات، کوره فریام کهون...".

دهموجای زهلهجه پر بوو له چرچ و لۆج. پیستی تاو بردبووی و وهک چهرمی لی کردبوو. رۆژ به رۆژ ملی دریژتر دهبۆوه دهگوت:

- ههی خوا بتیری چ گهرمایهکی. نیستا گهرماکه به لایهکی، نهو ناوه قوراو و شلهتینهش ههر بنیادهم دهکوژی. نهحلهتی خودا لهو تهپۆیانهی چوکوراوا. لهحنهت له تابشایی سهروههومان. نیستا که چوهته ریزی چل سوارهوه، لانیکهم دهکرا کاریکی وا بکا خودا رسق و رۆزییهکهی نیمه له جییهکی دیکه بیرتهوه و لهو دۆزهخهی چوکوراوا رزگارمان بوايه...

له دوورهوه، له باکوورهوه، چیاکانی تۆرووس که دهوراندهور دهشتیکی پان و بهرین و ریکیان لهخۆ گرتبوو، نوقمی رووناکایی و تههم و مژ به رهنگه خۆله میشییه کهیهوه، ههر دهتگوت سات به سات کال دهپیتتهوه و دیتته خواری و وهک بلتی ورده له چاوان ون دهبی، وهک ههوریکی خهست لهو بهری زهوییه پان و ههراوهکهی چوکوراوا نیشتهبۆوه.

کریکار نوقمی ئارهقه بوون. به هانکه هانکه سهیری لای باکوور و ناسمانی سهه دهریای سپیان دهکرد. ههوره سپییه لۆکهیهکان ههلهندههستان، هیچ سهه و سۆراغیکیشیان نهبوو. هاتنی نهو ههوران به مانایه بوو که بای رۆژاوا خهریکه ههلهکات. ی

گۆملیکسیز ئۆغلو:

- زۆر گهرمه. نهمرۆ برژاندینی. نهو ههوره نهحلهتییهش خۆ دههراکهوی، نهو با نهحلهتییهش خۆ ههلهناکا. خۆ یهک دوو نهعاتی دیکه ناوا بی، ههر ههموومان دهپیشیین و ههلهدهقرچیین.

جامانه بهسهه جامانهیان و ژنان لهچک و دهسمال و لاپتیچیان له سهریان لابرد. یهخه و بهرۆک کرانهوه. بۆنی ئارهقه چههر و خهستهکه ورده ورده له گهرماکهدا نیشتهوه. بۆنی ترشای ئارهقه و بۆنه تالهکهی لۆکه تینکه لۆو دهبوون و له چهقی گهرماکهدا دهنیشتهوه.

برێک له پیشتریانوه، شتیك له سهه لاسکه لۆکهیهک دههروهوشایهوه و دهکوژایهوه و بریقهی دهدايهوه. حهسن پهلاماری دا. دهعبایهکی درشت بوو، پیستیکی رهقی ههبوو به ههزار و یهک رهنگهوه... کهسک و خهت خهتی سووری گهش و شین و کریستالی و رهنگی زردی جۆراوجۆر... ناسک و تور... حهسن دهعباکهی گرت، سوورانندی و سهیری کرد و نهوجار

هېڅور له سهر لاسکيکي دیکه‌ی دانایه‌وه. ده‌عباکه له سهر نه‌و لاسککش ههر وا ده‌بریسکایه‌وه. حه‌سهن چاوی پر بوون له ناو.

ناشقه که‌چه‌له، وه‌ک ساز لی‌ بدات، به‌رهو پیشه‌وه نوشتابؤوه و به‌بی نه‌وه‌ی سه‌یری ده‌ورویشتی خۆی بکا، به‌بی جووله وه‌ک په‌یکه‌ره‌به‌ک لۆکه‌ی ده‌رپنیه‌وه. به‌رۆکی کراسه‌که‌ی ناوه‌لا کردبوو و تووکه‌ سپی و دريژه‌کانی سینگى که‌وتبوونه ده‌ری.

نؤمه‌خانیښ چاوی پر بوون له فرمیښک.

کولمه‌ی که‌چه‌که‌ی قیرسمایل سوور سوور بوون. تاو بردبوونی و تورت و هه‌وه‌س بزویښ بوون. مه‌مه‌که‌ خپه‌کانی له بن کراسه‌که‌یه‌وه که‌رویشکه‌یان ده‌کرد. سه‌یری چاوی یه‌ک به‌ یه‌ک پیاه‌وه‌کانی نیو ریزه‌که‌ی کرد و ههر ده‌هات و گهرم داده‌هات و ناگری تیبه‌رده‌بوو.

- له نه‌شکه‌وته‌که‌ی په‌رییان مریمۆک ده‌لا‌لایه‌وه: "عه‌لی، چما نه‌تۆ کوړی من نی؟ چما شیرى نه‌و مه‌مکانه‌مت نه‌خواردوه؟ عه‌لی، کوړم بنیاده‌م چۆن دلئ دئ دایکى خۆی بکوړئ؟ مه‌مکوړه عه‌لی، ههر که‌س دایکى خۆی بکوړئ، قه‌ت نازاو رزگار نابئ عه‌لی، مه‌مکوړه عه‌لی، باشه رۆله له‌و گونده به‌ تاقي ته‌نئ ده‌میښمه‌وه تا نه‌تۆ ده‌گه‌رپیته‌وه. "شه‌وی تا به‌یانی و به‌یانی تا شه‌وی له‌ به‌ر عه‌لی پارایه‌وه. عه‌لی نه‌یکوشت. به‌لام به‌ په‌تیکى نه‌ستوو مریمۆکه لیتقه‌وماوه‌ی له‌ داره‌ کاژه‌که‌ی به‌ر زارکى نه‌شکه‌وته‌که‌ شه‌ته‌ک دا و گوتئ: "دایه، هه‌تا نیمه‌ ده‌گه‌رپیښه‌وه نه‌تۆ لیږه‌ به‌. نه‌و رۆژه‌ی گه‌رامه‌وه ده‌تکه‌مه‌وه. " - "کوړه عه‌لی، عه‌لی، نه‌وه زۆر له‌ مه‌رگه‌که‌ خراب‌تره، ده‌ست و پیښم بکه‌وه عه‌لی ی ی ی ی ". عه‌لی دوور که‌وتبؤوه و رۆیشتبوو و ده‌نگى مریمۆکى نه‌ده‌بیست که‌ له‌ کپوه‌کاندا ده‌نگى ده‌دایه‌وه. زایه‌له‌ی ده‌نگى مریمۆک له‌ چیاکان ده‌تالا و نه‌شکه‌وتى په‌رییانی ده‌له‌رزانده‌وه. شه‌و داهات، نه‌ستیره‌کان هاتنه‌ ده‌ری و لووره‌ی گورگان به‌رز بؤوه. ههر شپو و دۆلیک و ده‌نگى گورگینکى لی‌ ده‌هات...

- کئ شتى وای دیتوره؟ کامه هیچ و پوچ و چه‌په‌ل؟... باشه نه‌ی بۆچى مریمۆکى له‌ داره‌که‌ نه‌کردوه‌ته‌وه؟

بیده‌نگیه‌کى خه‌ست و زۆر و مه‌رگبار بالئ به‌سه‌ردا کیشان. هه‌مووان وشک بوون و ده‌سته‌کانیان له‌ جووله‌ که‌وت. له‌ نه‌کاو ده‌نگینک هه‌ستا:

- نه‌من دیتم.

ده‌نگینکى دیش:

- ئەمەن دېتىم.

"ئەملى" يە دېرژ كە ۋە خۆ ھاتبۆۋە دەستەكان ۋەك جاران ھەر خەرىك بوون. تاۋىكى دىكە جەۋالەكەي پېر دەبوو لە قۇزاخە.

ئەو فېرژكە شەركەرەنەي بە ھاش و ھووش لە فېرژكەخانەكەي ئەنجىرلىكەۋە ھەستابوون، ھەۋاكەيان ھەلمژى و لە زۆر زۆر ئەۋى بە سەر سەرياندا تېپەپىن و بەرەۋ چىپاكانى تۆرووس چوون و تاۋىك دواتر لە پىشت لووتكەي چىپاكان لە چاۋان نەدىو بوون. يە شوپىن ئەۋاندا پۇلە فېرژكەيەكى دىكەش ھاتن و رابوردن. لەگەل تېپەپىنى ھەر دەستە فېرژكەيەكدا، كرىكارەكان دەستيان لە كارى ھەلدەگرت و قىت رادەۋەستان و ھەتا فېرژكەكان لە نىۋ تەم و مژەكەي تۆرووسدا لە چاۋان ون دەبوون، ھەر سەپىرى ئاسمانيان دەکرد و دىسان مىلى دەنايەۋە لە كارکردنى. فېرژكە ھەتا نىۋارى ھەر ھاتن و بە سەر سەرياندا تېپەپىن و لە مژەكى تۆرووسدا ون بوون.

زۆر زۆر گەرم بوو. كرىكارەكان روپيان لە لاي تۆرووس بوو. چىپاكانى تۆرووس دەتگوت تاۋانەتەۋە و بوونەتە تەم و مژ، نوقمى تىشك، جارىك نەدىو دەبوون و تاۋىكى دىكە ۋەك پىشتوتىندىكى بارىك، شىنابىيە كالاكەي دەشتەكەيان لە ئامىز دەگرت.

چىپاكانى تۆرووس ھەر جارىكى گەرماكە بە تەۋژم دەبوو، ھەر ئاۋا ون دەبوون و بە دىيار دەكەۋتەنەۋە... كرىكارەكان بە تەنى لە رىزىكدا كاريان دەکرد. ۋەك دەنكە تەسبىخى رەنگاۋرەنگ. لە دەشتە رىك و كاكى بە كاكيەكەدا، بىيادەمەكان لە دوورەۋە دەتگوت مېروولەن و جوۋلە ناكەن و لە جىنى خۇيان چەقىون. ھەر دەتگوت كار و پىشەيان ئەۋەيە دەشتە زەر و تۇخ سەۋز و پېر لە بىرىسكە بىرىسك و خۇلاۋىيەكە، بە رەنگى دىكە برازىننەۋە.

- لووتى مرىمۆك راساۋە. خوپىن دلۆپ دلۆپ دەپۇتتە سەر خۇلەكە و ون دەبى. دەستەكانى مرىمۆك تا مەچەكيان لە خۇلەكە رۆچوون. مرىمۆك بە گاگۇلكى خۇي راكىش دەكا. لاقەكانىشى ھەتا گوتىزىنگان لە خۇلدان. دەموجاۋىشى خۇلاۋىيە. لەۋانەشە ھەرچى خوپىنى ھەيەتى بە خوپ لە لووتىيەۋە بچۆرپتەۋە. ھەۋسارىك لە گەردنى مرىمۆك دايە و سەرى دىكەي ھەۋسارەكە بە دەستى ئەحە شىتۆكەۋەيە... قەمچىيەكىشى بە دەستەكەي دىكەۋە و مرىمۆك بە دۋاي خۇيدا رادەكىشى و ھەر كات حەزى لى بوو دەگەرپتەۋە چەند قەمچىيەكى دەگەيىنپىتى. گەبىشتە بەردەلپىنكى، ئەحە شىتۆكە مرىمۆك بە نىۋ وردكە بەرد و چەۋەدا رادەكىشى. دەستەكانى مرىمۆك شەلالى خوپىن. بەردە تىژەكان دەستيان پىرى. ھەر دوو كيان

پیتكوه له ره وه زېك خلۆر بوونهوه. مریمۆك سه رتا پیتی خویناوییه. له مل و باسك و پانی قه لشیوه كانییهوه خوین ده چۆر پیتتهوه. له زارییهوه كهف و خوین دیتته ده ری. مریمۆك له سه ره وه زه كه وه كه وته نینو شیوه كه و نهو جار هه ستایه وه و خۆی به سه ره تاته به ردیكی سپی دادا. چنچرووكی له بهرده كه داده گری و ده پرینی. دیسان هه لده ستیتتهوه. چاوه كانی وهك چاوی بۆق ده رپۆقیون. پشتی شكاه... خیتچ و خوار بووه... خوین داده نی... هه وسار له ملدا... نهحه شیت له ولاتره وه، له سه ره به ردیك دانیشتوه و بیتخه م و خه یال به مریمۆك پیتی ده كه نی. "عهلی" یه درپیش له سه ره به ردیكی دیکه وه راوه ستاوه. مریمۆك عهلیی دیت. دهنگی ده رنایه. له بهر عهلی ده پارپیتتهوه، به لām دهنگی ده رنایه. باشه بۆ دهنگی نییه؟ ده لئی چی؟ ده پارپیتتهوه، كه چی دهنگی ده رنایه. ره وه زه كان له بهر گه رماكه سوور ده چنه وه. گریان گرتوه. بۆوهی نابن ده ستیان لی بدهی. دلۆبه خوینی مریمۆك به سه ره وه زه كه دا ده تکی و ده موده ست ده بیتته هه لم. مریمۆك ده پارپیتتهوه، ده لالیتتهوه. نهحه شیتۆكه به تووره ییه وه لاقه كانی مریمۆك ده گری و هه لیان دینتی و په یتا په یتا به ره وه زه كه یدا ده کیشی. مریمۆك هیشتا زیندوه و ته نیا چاره كانی وهك چاوی بۆق ده رپۆقیون. خوینه كه ی ده بیتته هه لم و هه لده ستی. مریمۆك له سه ره بهرده كه داده نیشتتهوه. سه ری په ته كه ی ملی به ده ستی نهحه شیتته وه یه... "عهلی" یه درپۆق له ولاتره وه ده ستی بهر داوه ته وه و راوه ستاوه. مریمۆك خۆ له بهر كهس ناپارپیتتهوه، غیره تی نیزنی وهی پیتی نادا، به لām نیستا ده لالیتتهوه و ده پارپیتتهوه. نهوه گیانه و گالته ی پیتی ناكری گیان شیرینه. له وه دنیا یه هیچ شتیك له گیان شیرینه نییه و بنیاده م بۆ گیانی خۆی ده پارپیتتهوه. چهنده باش ده بوو كه بۆ گیانی نه پارابایه وه و ملی كه چ نه كردبایه. چهنده باش ده بوو بنیاده م غوروروی خۆی بۆ هیچ شتیك نه شكان دبا یه. به لām مریمۆك ده پارپیتتهوه. دهنگی ده رنایه. نهحه شیتۆكهش، شیتانه پیده كه نی.

- عهلی، عهلی، كوره چما نه تۆ دلت نییه؟

- چما دلی تۆ دار و بهرده كورم؟

- مریمۆك نامری... به لآی گیانته. ههتا تۆ لهی نهو كارهت لی نه كاته وه نامری... لیتی

ده دهی، دهیشكینی، دهیکوژی، ورد ورد دهینهنجنی، ناگری ده دهی، به لām مریمۆك نامری.

"گیایه کی نه مره" مریمۆك. عهلی، عهلی، هیچ بهزه ییه كه له وه دلته دا نییه؟

- دلی عهلی له ناسن و بهرده.

- عەلى، عەلى، ئەتۆ رېت دەكەوى* كورى مېمۆك بى؟ داكى دايكانە مېمۆك. رېتى دەكەوى دەست راگرى و بە سەرىدا پروات. رېزى بگرن و ھەموو بەيانى و شەوان دەستى ماچ بگەن. عەلى، عەلى، باشە تۆزىك، ھەر تۆزىك ئىنسانىيەت تېدايە؟
- دلئى عەلى، لە دار و بەردە.

- وەپى كەوت. لە شىوہ كەدا نەمايەوہ و وەپى كەوت. زۆر كەوت و ھەستايەوہ. شەوئىكيان بە دارىك ھەلگەرا و شەوئىكيان بە كەوتن و ھەستانەوہ خۆى گەياندە كۆنە گۆرستانىك. لە بن دارەكەى چاكى نووست. چاوەكانى ھەلئىنا و سەيرى كرد ئەوہ دارە گۆزەكە نوقمى نور و رووناكىيە و دەدرەوشىتەوہ و شەوہكەى كردوہتە رۆژى رووناك و خەرىكە لە چىاى تۆرروسەوہ بەرەو خوار دەكشى. مېمۆك لە نىوہراستى كۆنە گۆرستانەكەدا دەكەوى. بەيانى سەير دەكا ئەوہ لە نىوہراستى گۆزەكانە. ھەموو تىنى خۆى دايە لاقەكانى و رايكرد، چەندى رايكرد، ھەر نەيتوانى لە گۆرستانەكە بچىتە دەرى. سى شەو و رۆژان رايكرد و رزگارى نەبوو. بە ترس و لەرزوہ و بە ھانكەھانك لە گۆرستانەكەدا بە دەورى خۆيدا خولايەوہ و لە تەنىشت كىلئىكەوہ و لە بن دارە چنارىكى نىو كۆز و سەرشىن، كە قەدى دارەكە ھەر تويكلىكى ھىندەى پەنجەيەكى لى مابۆوہ، كەوت و جوولەى لى برا. لك و پۆى دارەكە شىن بوون. ماريكى رەش لە لكە شىنەكەى دارەكە ھالابوو. ماريكى درىژ بوو. رەش رەش. مارەكە لە لكەوہ بەرەو خوار دەخوشى، دەخوشى و دەخوشى... ئىستا تەنيا سەرى كلكى بە دارەكەوہ مابۆوہ. ھەناسەرى و دەدەموچاوى مېمۆك دەكەوت. درۆشە سى چوكلە سوورەكەى دەركىشابوو. سوور سوور وەك بلسەى گر. مېمۆك چ بكا؟ ھاوار بكا؟ خۆ دەنگى دەرنايە. را بكا؟ خۆ لاقى لە دوو نايە. ھەناسەى مارەكە وەك بلىسەيەك بە سەر دەموچاويەوہيە. مارەكە پەپكەى خوارد. وەك بەردىكى رەشى گەورە. بە خىرايى ھات و لە سەر سىنگى مېمۆك كەوت. مېمۆك تەنانەت نەيتوانى "ناخ" ئىكىشى لە زارى دەرىپى و گىيانى دەرچوو... عەلى، عەلى! چما ئەتۆ ھىچ... مەگەر ئەتۆ... مەگەر ئەتۆ... ھىچ، دىن و نىمان و بەزەيىت نىيە؟ ... عەلى، عەلى! تۆ نازا و رزگار نابى. شىرى دايكتت لى ھەرام دەبى و تۆلەت لى دەكاتەوہ.
- دلئى عەلى لە دار و بەردە.

---

* رېتى ناكەوى: لە موكرىيان، واتە شىاوى ئەوہ نىيە. بە بايىيەوہ رېتى ناكەوى كچى منى بووك بى... واتە بە خۆى و باوكىشىيەوہ شىاوى ئەوہ نىيە...

چەند پەلە ھەور لە ناسۆی ھریای سپییەو ھەستان. بایەکی نەرمیش ھەلکەرد و لەشی کرێکارەکانی فینک کردەو و نیشتەو. لەو رینگە و بانانەو کە وەک داوی جالجالۆکە دەستەگەیان گرتبۆ، تووژێکی تۆز و خۆل ھەستا و نیشتەو. تەنانەت ئەو کزە بایەش گیانیکی و ھەر کرێکارەکان نایەو. دورمووش تێی ھەلکەرد ** و دەست و پەنجە پالە کەوتنەو کار.

لە باشوورەو و لە سەر دەریای سپییەو، پەلە ھەورێکی گەورە، گەورەتر بۆو و بەرزتر چوو.

مام ھەلیل بە دەستی راستی برۆ سپییەکانی ھەلدانەو و رووی لە باشوور کرد:

- ئەمڕۆ بای ئیواری، زۆر فینک و توند و بە تەوژم دەبی. لەوانە بە بارانیشی پتوہ بی.

- خۆش خەبەر بی مام خەلیل. بە ھاوینان لە چوکورواو باران ناباری.

ھەورە سپییەکان ھەر ھاتن و زۆرتەر و بەریلاوتر بوونەو، رووتر بوونەو، پتر ھەلکشان و ھەموو

ناسمانەکی سەر دەریای سپییان داپۆشی. لە نەکاو بایەکی رۆژاوا تەقییەو و گرماندی.

لە جادە و رێ و بانەکانەو، تۆز و خۆل بەرز بۆو. گێژەلۆوکی سەر رییەکان گەورەتر

بوونەو و بەرەو تۆرووس کشان. ئارەقە لەشی کرێکارەکان وشک بۆو.

دەموچاوہەکی "عەلی" یە درێژ درێژتر بۆتەو. پێستە تاو بردوہەکی پەر لە چرچ و لۆج و

دەبریسکیتەو. نیوچاوانی گرژە و ژەھری لێ دەباری. لێوہەکانی دەلەرز. دەستەکان لە بەر

لەرزینی، رادەوہشین و چاوہەکانی دەلێی دوو پیاڵە ی خۆینن. دەلی:

- نەمن دایکم نەکوشتوہ. وەللا بیللا نەمکوشتوہ. چما پیاو دایکی خۆی دەکوژی؟

کوڕە دەستم لە ئیخە ی بکەنەو و لە کۆلم بنەو. بە زیندووی کەوالم مەکن. چەندی چەند

سالە نەمن دەناسن، یانی نەمن پیاویکم داکی خۆم بکوژم؟ بە دایکم گوت: "دایە گیان، نەنە

مریمۆک، لەگەڵ وەرە بۆ چوکورواو، وەک سالی پێشوو لە کۆلمت دەکەم و دەتەم. نەگینا بیت

و بە تەنی لێرە بەجی بیینی، گوندی ھەر کەوالم دەکەن و دەمخۆن. "نەھات. گوتی: "نەمن چم بە

گوندی. نەمن لە ئاویبەکی خۆم دەمینمەو. بە خێر و خۆشی دەژیم. گوو بەو نەریتە.

لینگەری با ئەو پیرانە نەچنە چوکور. "نەدی، دایکم وای گوت و پتی چەقاند. نەلیف بەشی

دوو مانگ نانی بۆ بەجی ھیشت. نەمنیش ھەنگوینی سی پوورەم دەرھینا و بۆم دانا. لەگەڵ

دوو بزنی شیردەر و سی مریشکیشم دۆزییەو و بۆم برد. گۆزەبە کیش رۆنی زەنگ... ھەرچی

بنیادەمیکی پەر پتووستی پتی دەبی، سیو و ھەرمیتی لێرەواریش پی گەبون. گولیش

** تێی ھەلکەرد: واتە دەستی کرد بە گۆرانگوتن. گۆرانگوتنی لە نەکاو.

پشکووتوون. له لټره واره که پنگه هیندهی بالای پیاوټیک ههستاوه و دهوری کانیهکان... دایکم له ناوایسه که مایه وه. نهحه شیتیش نهوه له ناوایسه که یه... دوو به دوو، دهخۆن و دهخۆنهوه و پرئیسکهی دل بۆ یه کتری ده که نه وه. دایکم خه می هیچی نییه. شیر و ههنگوین و رۆنی که ره ی له بهر ده ستانه. نه من دایکم نه کوشتوه. پروا بکه ن براده رینه. خۆ نه من هه تا لۆکه ته و اوبوونی له چو کوور نامینمه وه. دداتم به جهرگی خۆمدا گرتوه و بۆیهش وا به په له په ل و خیرا کار ده که م، بۆ نه وه ی زوو لی بیمه وه و خۆم بگه یینمه وه دایکم. هه ر نه وه نده ی به شی قه رزه کانی عادیل نه فنه ی لۆکه برنمه وه، ده موده ست ده چمه وه لای دایکم. چیا و چۆل و ده شان ده که مه هه نگاوټیک و خۆم ده گه یینمه وه دایکم. ئیستا دایکم نه وه له ماله وه یه و له سه ر کانیه که نو قمی عه تر و بۆن و به رامه ی پنگه یه. له بن دار کاژ و سنۆیه ره کانه و له بن شاگره سووره که مریشک سوور ده کاته وه، دۆی فینکی به سه ردا ده کا و مریشکه که له گه ل دۆ ده خوات. مریشکی چه ر و دۆی فینک... بۆن و به رامه ی سنۆیه ر و با ی فینک... با یه کی فینکی دی... فینک فینک... ته نانه ت تا وه که ش گه رمی نا کا. میش و مه گه زیش دیار نین. ناخ کوره ئیره چه نده گه رمه. باش بوو دایکم نه هات. وه لییه که شمان سه ردان ی ده کا. تاشباشی مه زغان ده سه ته کانی نه نه مریمۆک ماچ ده کا. نه نه مریمۆک قسه ی له گه ل ده کا. چونکه نه نه مریمۆک بنیاده م نادوینتی، به لām قسه له گه ل چل پیاوچا که که ده کا، سه ت بریا نه من له جیتی نه و بوایه م، نه من بوایه م له بری نه و، به لām مخابن...

گیژه لۆوکه یه ک به سووره سوور ده هات. گیژه لۆوکه یه ک کۆله کی کردبوو هینده ی دوو یان سی مناره. لۆکه رن ماوه یه ک له گیژه لۆوکه که دا مانه وه. "عه لی" یه درټر یه ک پشوو باسی دایکیی ده کرد. زار و لووت و هه موو ده موچاوی پر ببوو له خۆن، خه ریک بوو ده خنکا... به لām بی پسانه وه باسی دایکیی ده کرد. گیژه لۆوکه تینه ری و دوور که وته وه، برټکی له گه لای لۆکه و گه لا گه فه شامی و پووش و په لاشه کان له گه ل خۆی برد و له چه که که ی سه ری فاتمۆکیشی رفاند و به سه ر ناوه که ی جه یحانیتی دادا. کرټکاره کان سه رتا پیتیان سه ی ببوو، برۆ و مژۆل و ده ست و پی و قژ و جلوره گه کانیان نو قمی خۆن و سه ی ببوو.

- دلئی عه لی، له به رد و ناسنه.

زۆر گه رمه... دلۆپ دلۆپ خوین به سه ر ره وه زه سووره وه بووه کاندای ده چۆر ټته وه و خوتنه که ده چۆر ټته وه و ده موده ست له سه ر ره وه زه که ده بیته هه لم.

كويڭا سەفەر بەو بىرىنە بىي دەرماتەنى لە سەر داييەتى،
 بە بىزىرى و توورەيىيەو و بەردەوام چال بۆ عەلى و
 گوندييه كان هەلەكەنى و داويان بۆ دەنيتەو. لە دنيادا
 بنيا دەمە بەدەفەر و چەپەلەكان، كار و پيشەيان هەر ئەو يە
 كە بنيا دەمەكان تووشى چارەپەشى بكن. ئەو داوانەى
 دەينيتەو، كارىگەرن. خاكى ئەو دنيايەى ئەمىرۆ بۆ
 و بەرھيتاننى تۆوى رىق و نەفرەت و ئەو خرابەكارىيەى مرۆڤ
 دەيچىنى، لە بارە. سەفەر بەنا بۆ ھەموو خرابەيەك دەبات
 بۆ ئەو ى دەست و پيى عەلىي پى شەتەك بدات و گورزى
 گورچووبىر خۆى لى بوە شىئى. دوايى ئاوى گوتى
 گوندييه كان دەداتەو. كويڭا سەفەر ئامادەيە بمرى، بەلام
 تۆلەى خۆى بستىنيتەو. با گوندى چەندەى كەيفيان
 دىنى، نەيدويىنن. كويڭا سەفەر دەزانى چىيان لى دەكا.

١٦

سەفەر گرماندى:

- وەرە بزاتم. بە دوومدا وەرە. چەند قسەيەكم پىتە. ئەم جارەيان دەبى ئەو ى من دەيلىم
 بىكەى. جارى پيشوو ئەگەر بە قسەت كەربايەم، ئەو بەلایەى تاشباش تۆغلوومان بە سەر
 نەدەھات و ئەمن تووشى ئەو حال و رۆژە نەدەبووم.
 دەپۆشست و بەبى ئەو ى ئاورپىك بداتەو قسەى دەکرد. عومەرىش پى بە پى بە شوئىندا
 دەپۆشست و بىرى دەکردەو. دەيوست بزانى چ باسە. ھەر جارىكى سەفەر بانگى دەکرد و ئاوا
 دەپىردە شوئىنى چۆل، ديار بوو شتىكى لە بن سەريدا ھەيە. دىرکەكانى دارى "بابادەم" بە

شەئارە كەيەو دەنوسان. لە دركەلەنەكە تىپەرىن و گەيشتنە دەم چەمى جەيجان. جەيجان لەو خوارەو ەك جۆگەيەكى كەسك و مەند و تار ديار بوو. ئاوتىكى تۆخ سەوز، سەوزىكى ەك ژیەر، رەنگىكى نامۆ و پەر لە سىبەر. بە دەورى پىنچكە دركەدارە تووتىر كەدا سوورانهو و لە كەندىك چوونە خوارى و گەيشتنە لەكەى دەم ناو كە. سەفەر لە پىشەو و عومەر بە دووايدا، بە دەم چەمەكەدا بەرەو خوار چوون.

لە كەنارى چەمەكەو جى پىتى سەير و سەمەرە تىكەل ببوون. جى پىتى كەرويشك، چەقل و سەگ و سەورە و سەگلار و بالندەى جۆراوجۆر... عومەر سەيرى شویتىن پىتەكان و لە ەمووشيان پتر سەيرى جى پىتى سەفەرى دەكرد.

— ەموو چوگوراوا بەو شتە دەزانن. لای كەس سەرم ەلەنایە و ەروەها لای كەس ئابروو و ەيام بۆ نەماو ەتەو. لە نەكەرەو تا ئەدەنە باس باسى منە و لەو دنیايەدا ەيا و شەرەفم چوو. بى ئابروو، بى ئابروو. لە ئەدەنە باسى من دەگىرەو و پى دەكەن. دەچمە ەر كوى، ەر كەس بىناسى و بزائى كىم، لە بەر پىكەن دەست بە زگىيەو دەگرى. لە چوگوراوايەكى ناوا گەورەدا، كەس نىيە ناگای لە سەربردەى من نەبى. ەر لە ەوت سالانەيانەو بگرە تا پىرى ەفتا سالەيان. كەس نىيە ناگای لەو نەبى. بوومەتە بىشتە خۆشكەى سە زار و زمانان. بەسەرەت و باس و خواسى من بووتە نوقلى مەجلىسان. كوئىخايەك كە گوندىەكانى خۆى نایدوتىن... تەنانەت ژنەكانىشى و مندالەكانى و خزم و كەسەكانىشى نایدوتىن. تاشباشى سەروەمان و ەلىسى ەلىيەكان كاتى دەچوو بۆ لای چل سوارەى غەيبى، ئەمرى كرددبوو بە گوندىەكان، ئەمان و سەد ئەمان نەكەن بچن تاشباش بدوتىن ها. نایدوتىن. بەلى. ئىستا لە ەموو چوگوراواش ئەو نەقلە دەگىرەو و پىم پى دەكەن. عومەر، پىت وانىيە بەو دەردەو بىرم؟ ەروەها، ئەى خوشكەزاكەى خۆم، ئەى براى خوتىنم، ەموو مندال و ژن و خزم و كەس و كار و ەروەها ەرچى مال و سامانى ەمە لە لاىەك و تۆ عومەرەكەى خۆم لە لاىەك. ەره بىوانە خالى خۆت بووتە گەپچار و مەسخەرەى عالەمى... مەسخەرە... گووت لىمە؟ مەسخەرە... ئەمن چۆن دەتوانم ئەو قەبوول بكەم؟ ئەمن چۆن بەو ناورزاوىيەم نەمرم؟ ئەو ناوبانگە ناشىرەم نەو دوا نەو ەش ەر نامىنەتەو؟ بە سەرەتائى ئەو پىاوئى ەتا سەردىش كەس نەيدواند، پىاوئىك كە كوئىچخاش بوو، بۆ يەكترى ناگىرەو؟ لە تارىخدا ناینووسن؟ كىبى گەورە گەورە... ەكمەتەكان... چوگوراوايەكانىش نامدوتىن. ناخ گەمژەينە، چما ئەو تاشباش ئۆغلۆرە شىتە ئەمرى بە ئىو كرددو نەمدوتىن؟ ئەو بە گوندىەكانى خۆمانى گوتوو و ەروەها ئەى سەگەلى چوگوراوا، ئەو كارە بە ئىو چى؟

هەر وەها بەنگۆ چی؟... باشە نا، نا بەنگۆ چی؟... نەگەر ئینمە هەر ئەوی شەوی تاشباشی مەزغان کوشتابیە...

سەیریکی دەرووبەری خۆی کرد و تفیکی گەورەیی رۆکرد و گوتی:

- هەر ئەلێرە راوەستە بزائەم. چەند قسە یەکم پیتە.

عومەر رۆلەم سۆمای چاوانم و هەر وەها گەورە دارە کەمی تۆرە مەمی من.

لە سەر تاتە بەردێک دانیشت و گوتی:

- وەرە ئێرە و رووبەرووی من دانیشە عومەر.

لەبزی قسە کردنە کەمی خۆمانە و نەرم و نیان بوو. هەر کات دەیویست عومەر کارێک لە

مەلی عومەر پەستییۆ و بە ناچاری پیتی بکا، دەراوی زاری ئاوا خۆش دەبوو. مارو یەک بەبێ

ئەوی چاوی بترووکی، چاوی لە چارە کانی عومەر بری. ئەوەش یەکیک لە عادیەتە کۆنە کانی

بوو. عومەریش سەری بەردا بۆ و دەیویست بزائی ئەو پێشنیارە گزنگە چیبیە و بەبێ

ئۆقرەییەوه چاوەروان مایەوه.

دەستی برد و مەچەکی عومەری گرت. دەستە کانی وەک ئاگر وا بوون. دەی قسە بکە دەی.

خەریکە شیت دەم. قسە بکە دەی. لانیکەم تۆ بمدوینە. وەرە قسە بکە. کورە وەختە شیت بم،

قسە بکە دەی. قسە بکە و پێشنیارێکیش بۆ هەیه. کارێکی گەورە مان هەیه. دەی باشە قسە

بکە، قسە بکە و پیتە بلێوه خالە سەفەر.

بێدەنگ بوو و چاوەرێ ما. دیسان بەبێ ئەوی چاوی بترووکی، چاوی تێوه بریبوو.

عومەریش وەک بەرد بێدەنگ بوو.

- دەزانی چیبیە عومەر، ئەو تاشباش ئۆغلۆ وەلی نەبوو. گوندییەکان کردیانە وەلی.

ئەویش لە داموای و چارەڕەشی خۆیان بە شوین پالپشتیکەوه بوون. ئەو تاشباشەیان وەچنگ

کەوت و پەر و بالیان و یخست و لە سەر تەختی وەلییایەتیان دانا. ئەویش یەکسەر باوەری

کرد کە بووتە وەلی. چما وەلی رەق هەلدی و دەمری؟ دەی پیتە بلێ دەی، چما دەمری؟...

عومەر نەگەر توانیبای قسە یە لێ گەژ بکا، بە سەریدا دەینەراند: "تاشباشی مەزغان

نەمردوو، چما نەتیبست نایب عەریف (ئۆنباشی) چیبی گوت؟ گوتی بوو بە نوور و بەرەو

لووتکە ی چیاکان چوو." بەلام نەیتوانی هیچ بلێ و توورە بوو.

سەفەر هەر چاوەرێ مایەوه و قسە ی کرد و قسە ی کرد. و چاوی لە دەمی عومەر بری...

هەرچیبی کردی و کراندى، عومەر یەک قسە شی نەکرد.

سەفەر ناخینکی ھەلکینشا و بە دلپرییەو گوتی:

- تیگەیشتم. قسە ناکە. ھەمووانم لێ بوونەتە دوژمن. وا باشترە خۆم بکوژم و نەجاتم بێ. عومەر بەزەبێ پیتی دا ھاتەوہ و بەخۆی گوت: "خالتۆ سەفەرم زەمانتک ھەلۆ بوو ھەلۆ. کورە چما دەکرێ پیاو مل لە بەر ملی وەلییان بێ؟ باشە مرۆفۆ بۆ دەبێ خۆی تووشی نەو گیتچەلانە بکا؟ نەوہتا ناواہی وەلییەکان پیاوی شاوا ریسوای ھەر دوو دنیا دەکەن. وای لێ دەکەن ناوا لە گیانی خۆی وەرەز بێ. ھەتا مردنی کەس قسەت لەگەڵ ناکا مامە سەفەر. ئەتۆ کاریکی باشت نەکرد کە سووکایەتیت بە وەلییە گەرەکەیی خودا کرد. سووکایەتی و بێ حورمەتیت بە سەرورە باشەکەیی نیتە کرد."

سەفەر سەیری کرد قسەکانی کاریان لە عومەر کردووہ و رەنگ و روخساری گۆراوہ. لە سەر قسەیی خۆی رۆیی:

- ئەمن دەبواہی خۆم بکوژم و بە ژیانیتکی ناوا پر لە سووکایەتی قایل نەبم، بەلام چ دەکەیی ژیان شیرنە... گوو بەو ژیانە. بەلام چ دەکرێ ژیان شیرنە. ناخ دەبوو من خۆم بکوژم. سەیری کرد عومەر چاوی پر بوون لە ناو، بەلام قسەش ناکا: "کورە تەماشاکە لە دەسەلاتی ئەو تاشباشە."

لە نەکاو ترسیک ناخی رووناک کردەوہ: "نەکا ئەو تاشباش نۆغلوہ ھەر بە راستی وەلی بێ. نەگەر تاشباش وەلی بێ، ھەم لەو دنیاہی و ھەمیش لەو دنیا قورمان وەسەر بووہ. تەنانەت سەگەکانیش سەیرم ناکەن." لە ناکا پیتی وابوو عومەر لینی تیگەبوہ. بە ھەزاویەوہ گورانندی: - تاشباش لینی ناوہشیتەوہ ببیتە وەلی بێ. ئەو سەگە بەرەللاہی، ئەو پیاوہ گەمار و ھیچ و پووچە لینی ناوہشیتەوہ ببیتە وەلی، مەحالە و شتی وا نەبووہ و نابێ.

ھەلچوو و ھەلچوو و دەست و پیتی کەوتنە لەرزین:

- نا، شتی وا نابێ، نەبووہ و نابێ.

بۆ ئەوہی خۆی لەو بیر و فکەرەیی پیشووی رزگار بکا، پەنای بۆ ئەو دوو قسەہی بردبوو.

- نا، نەبووہ و نابێ. کاککی خۆم و ھەرورەھا نەبووہ و نابێ...

ھێمن بۆوہ و نارەقەیی سەر و چاوی سربییەوہ. چلینکی بچووککی لەو پەنجکە ھەلپساند و لە زاری نا. ماوہیەک ھەر وا بەبێ دەنگی بەرانبەر یەکتەری دانیشتن. عومەر بە پیتی نەزموونی خۆی دەیزانی دواي ئەو ساتە شتیکی گزنگ دیتە پیشی. دەیزانی و دەشیویست بزانی ئەو شتە چییە. روخسارە زرد و درێژەکەیی کویتخا سەفەر ھەر دەھات و درێژتر و زەردتر دەبوو.

سەرى ھەلئىنا و ئەو چلە گىياھى جوويتىبوى، تفى كىردەوہ. دەست راستەى وەك مېشېك لەخۆى دەرىكا، راوہشانى. تفى زارى قوت داىەوہ و سەرى داخست. ماوہىە لە فکەرەوہ چو و ناخىيەكەى سەرى بەرز كىردەوہ و چاوى لە چاوەكانى عومەر برى و بە نىگايەكى توورە و شىتەنەوہ، ماوہىەك ھەر وا چاوى لە چاوى برى. عومەر چەند جارېكى نىگاي خۆى لى دزىيەوہ بەلام نەيتوانى ئەو حالەتەى ئەو بگۆرى. نىگاي سەفەر ھەر وا بەبى ئەوہى بگۆردى ماىەوہ. دارە گەزەكە لك و پۆى خۆى بە سەر ناوہكەدا بلاو كىردەوہ. مېشەنگوين بە وزەوز لەو پوورە ھەنگە زەردانەوہ دەھاتنە دەرەوہ كە بەو لقانەوہ ھەلواسرابوون وا شوپر بپوونەوہ سەر رووبارەكە.

سەفەر دەستى بە عەرزەكەدا كىشا و گوتى:

- برالە عومەر، دەبى بچىتەوہ ئاواى و مرىمۆك بۆ بكوژى. ئەمنم ئەوہم لىت دەوى. عەلى مرىمۆكى نەكوشتوہ. مرىمۆك ئىستا لە دىيەكەىيە و چاوەرپى گەرانەوہمانە. چاوەرپانە يەكىكى لى پەيداى. ئىستا ھەلدەستى دەچىتەوہ ئاواى و مرىمۆك دەكوژى و دەگەرپىتەوہ. ھەر ئەو زستانە خۆم ژن ھىنانەكەت بۆ رىك دەخەم. مانگايەكىشت دەدەمى... مرىمۆك ھەر شىك بى، لە پىرەژنىك پتر نىيە. سەد لىرەشت دەدەمى. نابى كەس بە رۆىشتەكەت بزانى. دەبى وەك مار بوخشى و لە چاوترووكانىكدا بگەيتەوہ ئاواى. تەرمەكە لە سەر رىگايە فرى مەدە. نامەوى چر و جانەوہرى دىرندە بىخۆن. ئىمە پىويستىمان بە كەلاكى مرىمۆك ھەيە. دەبى كەلاكەكەى لە مالەكەى عەلىدا دابنى و دەرگاگە گالە بەدى، وابى بە كارمان بى. خەلك كە گەرانەوہ دەبى ببىنن و "عەلى" يە دىرئۆ بە پەتەوہ بكەن. دەى ياللا زووبە دەى خۆت تەيار بكە.

ھەستا و خۆلى پانتۆلەكەى تەكاند و وەرى كەوت.

- ئەتۆ راوہستە و مەيە. نابى پىكەوہ بمانبىنن.

عومەر تاوئىك لەوى ماىەوہ. ئەوجار بەسپايى ھەستا، ھەموو گىيانى دىشا، دەتگوت كوتايانە.

دلگوتته كه بهره بهر پتر ده بوو و كه شه كاشی جار به
 جار ماتتر. ده تگوت هر همووی له بن سه ری "عەلی" یه
 دريژ دایه. هموو گوناخه كه یان داويشته ملی ئه. ته پۆ و
 گه رما و ئه و ژنده رمانه ی ده هاتن و ده چوون و
 مه سه له كه ی شه و كه ت به گ، ده تگوت هر همووی خه تاي
 عەلی بوو... به بچووكترين جوولە ی عەلی، له دين ده هری
 ده بوون. هر ئه وه ی نینۆکی هه بوو خۆی پی بخورینێ،
 به لای ئه وان هه وه ك جنيۆ وا بوو. ئه و كه شه مات و قورسه
 خهريك بوو بيانخنكینێ، به لام حه سه ن و ئۆمه خان حالیان
 له هه موان خراپتر بوو.

۱۷

ئۆمه خان نقورچكینکی له حه سه ن کوتا و بابیی نیشان دا. عەلی داها تیبۆه و خیرا خیرا
 لۆكه ی له قۆزاخه كه ده رده كیشا و كۆگا لۆكه كه ی ته نیشتی هر ده هات و گه و ره تر ده بۆه. جپ
 و جان هه وه ری وردیکه و ره ش، بچووكتتر له میرووله له قۆزاخه كانه وه ده پژانه خواری و به
 هه له داوان به ملا و لا دا رایان ده کرد. ده زووه کی دريژ له سه ر ده ست و پانتۆله كه ی عەلی و
 پینشه وه شی پر بوو له جپ و جان هه وه ری ره شی لۆكه ...

بريک له ولاتره وه له بهر تاوه كه وه، مه نجه ليك كه به دوو كه ل ره ش ببوو، له سه ر ناو ره كه
 ده كو ئی و هه لميكي سپیی لی هه لده ستا. دوو كه لی ناگره كه نه ده بينرا. ژنه كه ی تاشباش له
 سه ر خاكه كه هه لته روشكابوو و به نه سه كو تیه کی دار، نه و ناوه ی ليك ده دا، كه ده كو ئی.
 "عەلی" یه دريژ به ده م ده ركیشانی لۆكه وه، چاری له و بریبوو. ژنه كه له بهر خۆیه وه و به
 سپایی گۆرانییه کی ئه وه نده به سۆزی ده گوته وه، كزه ی له جه رگی ئینسان دیتنا.

ههواکهی زۆر گهرم بوو. تهپۆ نه مابوون و په نایان بردبووه بهر سینه ران. کویتخا سه فهر لهو سه ری که پره کان داری نه ستوور نه ستووری ناگر دابوو و ناگر تکی گه وره ی کردبووه و له بهر تاوه که بی رهنگ و سپی ده چۆوه. کویتخا سه فهر سویتسکه یه کی قه له وی له نیتوه راسته وه هه لدری و خاوتنی کرده وه، خوی و بیبه ری لی دا و هاویشتییه سه ر ناگره که. گوشته سویتسکه هه ر گه بیشته سه ر ناگره که، دهنگی چه چه که ی به بۆنی برژانه که یه وه بهرز بۆوه. گوندی لیکاریان له زاری هاته خوارئ و "عهلی" یه دریتۆ به بی نه وه ی خۆی بیه وی، دهسته کانی راوه ستان و ههواکه ی هه لمشت. دوو که له خهسته که و چه ورپی که بابه که هه موو مه زراکه ی داگرته وه. سه ریوه ی هیچ شتیک نه ده هات. بۆنی که بابه که ماوه یه که له ههواکه دا راوه ستا و نه و جار ورده ورده، چه وری و قورسایه که ی نیشته سه ر عه رزی. ئومه خان نقورچکینکی له حه سه ن کوتا و باوکیی نیشان دا. "عهلی" یه دریتۆ دهستی راگر تبوو و به بی نه وه ی خۆی بزانی، نیگا به تاله کانی پرییوه نه و دوو باله سویتسکه یه ی به دهست سه فهره وه بوون و لیکای خۆی قووت دایه وه. رۆنی سویتسکه که به لا زاری سه فهدا چۆرا بۆوه تا سه ر ملی و سه فهر به و شه ویلکه به هیزانه یه وه توند گوشته که ی ده جووی و له بن چاوانه وه، له حالته ی روخساری نه وانتری ده وانی و که یفی ده کرد. چونکه هه مووان ناوی زاریان قووت ده دایه وه و په ره ی لووتیان ده له رزییه وه. قاچه قه لشیوه بچوک و گه وره کان له ته نیشت جهاله لۆکه که کانه وه له که پره کان هاتبوونه ده ره وه و له بهر تاوه که مابوونه وه، هه ر ده تگوت خرکه به ردی ورد و درشت و حالته تکی که سه رباریان هه بوو. میثش و مه گه ز له و لاقانه ده نیشت.

"عهلی" یه دریتۆ له و چه ند رۆژه دا زۆر له ر و لاواز ببوو. ملی دریتۆر ببۆوه و چاوه کانی به قولدا چوو بوون و پینستی ده موچار ی پر ببوون له چرچ و لۆچ. دهسته کانی ده له رزین. بریک دواتر وه خۆ هاته وه و خیزا خیزا وه ک بریسکه په لاماری قۆزاخه کانی دا. قۆزاخه ی به تان و لۆکه له دهسته کانیدا هه ر کامه و به ره و لایه که ده چوون.

کۆگای کهس له هبی عهلی گه ورتر نه بوو، دوا ی نه ویش کۆگای مام خهلیل. مام خهلیلش که سهیری نه و کۆگایانه ی ده کرد، له خۆشیان وهخت بوو شاگه شکه بی و بفری. مام خهلیل دهیزانی لۆکه ی خۆی بۆ چیه، بۆیه گیانی له خۆشیان له بهر یه که ده کشایه وه.

له که پره کانه وه دهنگی هیچ گۆزانی و ناوازیك نه ده هات.

مه می دیک جار و باره له که پره که ی ده رده په ریه ده ری و دهستی ده کرده سینه ری چاری و سهیری دوور دوور و لای چه پی ده کرد.

ئەو ھەلۋايانەي بە سەر بېرەكەو دەسوورائەو، ھىندەي منارەيەك لە بەرزايەكەو ۋەك كۆلەكەيەك لە سەر سەرى يەكترى دەخولانەو ۋە ئەوئەندەي چاۋ ھەتەرى دەكرد لە ئاسمانەكەدا ھەلدەكشان. مەمى ديك لە دلئى خۇيدا گوتى:

"خودايە گيان، ئەوانە چىيان دەوى؟ ھەتا دوئىنى ئەو ئاسمانەيان داپۆشيبوو ۋەك ھەورئىكى رەش بەر تاوئەكەي چوكووراوايان گرتبوو. ئىستاش دەلئى كۆلەكەيەكى رەشن ۋە ھەتا چاۋ ھەتەر دەكا لەو ئاسمانە بېئسئورەي چوكووراۋادا بەرەو سەر ھەلكشاۋن."

ۋەك كۆلەكەيەكى رەش.. لە سەر بېرەكە چەقيون ۋە بە سوورە سوورە بەرەو ئاسمان ھەلدەكشىن.

مەمى ديك تارمايەكى بە لئىلى دى: "پياۋيەك لە سەر بەردەكەي سەر زاركى بېرەكە دانىشتبوو ۋە ھەر لەوى دەتگوت سېبەريەكە ۋە لە تاۋيدا تاۋەتەو. پەلەيەكى رەش... مەمى ديك گوتى: "خوايە، ئەو بىيادەمە شىت بوو، ھىچ برسىيى نابى؟ پېئىستىي بە ھىچ شىتەك نابى؟ گيانى شل نابى؟ باشە ئەو چ بىيادەمىكە؟ خۆ لەوى ھەلئاستى بچىن ۋە ئەو مردوۋەمان لەو ئاۋە دۆزەخىيە بىئىنە دەرى. مردوۋەكەمان، بەر لەوى بەلایەكى بە سەر بىت ۋە ھەلۋايەكان بىخۆن ۋە تەۋاۋى بكن. "دەنەكانى لەچەرە بردن. لە تورپەيان لەرزى: "ھەلئاستى نا. لە سەر بەردى بېرەكە ھەلئاستى سەگبابى بېئناموس. سەگى سەگبابە دەلئى بە چل زنجىر بەۋىئانەو بەستۆتەو. ئەمەن دەزانم چۆنى ھەستىنم. زۆر باشىش دەزانم. لەبەر ئەو كابرايە مردوۋەكەمان ۋەختە لە بېرەكەدا بېرى. ھەي ھاۋار، دەرزى. ئاخىر كابرا، چما ئەتۆ ھىچ كارتىكت نىيە؟ چوۋى ۋە لە سەر ئەو بەردە دانىشتوۋى؟ نەكا قونوت بەو بەردەو نووسابى؟ ھەلۋاكانىش دەلئى بە ئاسمانەكەو نووساون. ئەنگۆ بى ۋە نەبى شىتەك لەو بېرە دەزانن. يان ئەوئەتا مردوۋەكەي ئىمە لەۋيدا دەرزىنن يان دەمخۆن ۋە تەۋاۋى دەكەن."

زەۋىيەكە دەتگوت ئاگرە ۋە لاقە رووتەكانى دەسووتاند. سەرىشى لە گىژەۋە دەھات. گەرايەو ۋە خۆي بە كەپرەكەدا كرد ۋە پەلامارى جەۋالە لۆكەكەي دا. كە پەنجەي ۋە لۆكە فېنك ۋە تەرەكان كەوت، ۋەخۆ ھاتەو.

"ھىچ سائىك گوندىيەكان ۋەك ئەمسال نەبوون. ئاۋا بىدەنگ ۋە بى كەيف. زۆر سەيرە. نادياربوونەكەمى تاشباشى مەزغان بوۋتە ھۆي ئەۋەي گوندى ھىۋايان بە ھىچ شىتەك نەمىنى، تەنانەت بە تاشباش سەررەشمان. كورە ۋەرنە سەير، ھەر كەس ناۋىشى ناھىنى."

ئۆمەخان سىخورمەيەكى لە ھەسەن كوتا ۋە دىسان باۋكىي نىشان دايەو.

- حسەن داھاتەوہ و بہ سرتہ بہ نۆمەخانی گوت:

- زۆر خیرا کار دەکەم. نیتستا نا نیتستا جەوالەکە تەواو دەکەم و دەچمە لێرەوارەکە. دەی ئەتۆش خیراکە، ئەوہ ئەو دەستە ئیفلیح بووانەت بۆ ناجوولتین؟

نۆمەخان بزەیکە هاتی و گوتی:

- دەستەکانی من کار دەکەن. ئەتۆ خەمی وەت نەبی.

حەسەن:

- دەچینەوہ لای ئەو هیلانەییە پار دۆزیبوومانەوہ. سەرئیکیش لە لانی گۆرھەلتەکیتنەکەش دەدەین. دواي ئەوہش تووتێک دەخۆین و دواتریش... خۆ پارت لە بیر ماوہ؟

نۆمەخان:

- خۆ پارەکە لەو مەزرایە نەبووین کە بچین و ئەو هیلانەییە بدۆزینەوہ. پارەکە چما لە نيزک دەریای سپیی نەبووین؟

حەسەن تیی خوری:

- بیدەنگ بە کچەتیو، بیدەنگ... ئەوہ هەر لێرەوارەکەییە، ئەگەر ئەتۆ نایە چاوت دەربێ... ئەمن خۆم بە تەنیايي دەچم و هیلانەکە دەدۆزمەوہ.

نۆمەخان گوتی:

- حەسەن توورە مەبە. نەمویست توورەت بکەم. هیلانەکە تۆ هەر لەو دارستانە داہە. هەر هیلانەکە پارەکەیشە. کاژیری گۆرھەلتەکیتنەکەش هەر لەوتیە. جا نیتستای کە نامان خوارد و ئەوانە نووستن...

حەسەن بزەیکە هاتی:

- تا ئەوانە دەنۆن...

ئەلیف لە درەوہ و لەبەر گەرماکە مەنخەلتی پلاوہکەیی وەسەر ناگری نابوو... خەریک بوو ساوارەکەیی بە تەماتەوہ لێ دەنا. دواي تاویک رۆنەکە لە تاوہکەدا کەوتە چزە چزە. نیتستا چزەچزی تاوہکانی دیکەش بەرز ببۆوہ. بونی رۆنەکە لەو هەوا گەرم و ماتەدا بلأو بزۆوہ... ئەلیف مەنخەلتی ساوارەکەیی کە هەلمی لێ هەلدەستا، بە غاردانی هینایە کەپرەکە و لە سەر سینییەکە ناوہژووی کردەوہ:

- دەی دەست پێ بکەن. پرە لە تەماتە. زۆر خۆشە.

لە هەر چوار لاوہ چوار کەسی پەلاماریان دا.

هر چيشته كه تهاو بوو، عملی دهستی چهپی له بن سهری نا و دهسبه جی خهو بردیسه وه.
نۆمه خان گوتی:

- دایه، نه من و حهسن ده مانه وی کاتی ئیوه ده نوون، بچینه دهم ناوه که و تووترک خر
بکهینه وه. حهس نیش دهیه وی هیلانه که ی پاره که بدۆزیتته وه.

که ی ده یگوت: "هیلانه که ی پار" به نانقه ست له سه ر وشه ی "پار" راوه ستا و چاری له
چاری دایکی بری، به لام که دایکی هیچ گوتی نه دای، دیسانه وه گوتی:

- حهسن دهیه وی هیلانه که ی پاری بدۆزیتته وه، بالنده که ی چه ند جووچکه یه کی هه لیتناوه.
دهیه وی بیانیینی... هیلانه که ی پاره که ی... .

نه لیف:

- ده ی باشه، به س زۆر دور مه که ونه وه. به دارانیش هه لمه گه پرتن ها، به رده بنه وه. لای
عه سرتش هر بایه که ی رۆژاوا هه لی کرد، بگه پرتنه وه. ده بی زۆر به خیرایی لۆکه برینیه وه. دوو
سی هینده ی خه لکه که. نه گه ر بابتان به و زووانه نه گه پرتته وه بۆ شاوایی، نه نکتان ده مرئ ها،
خۆ بیت و نه نکیشان بمرئ، گوندی هر به زیندوویی که ولمان ده که ن و وه ک سه ی هار
ده ماغۆن. دیوته چ به بابتان ده که ن. زوو بگه پرتنه وه.

نه ویش سه ری وه عه رزی کرد و شه که تی شلی کرد.

حهسن و نۆمه خان دور که وتنه وه. هه موو گوندی له خه ویدا بوون. که س سه ریوه ی لی
نده هات. گه رما و تاوه که و دهنگی جر و جانه وه ر و سیسه ر و زه رده زیه ده شته که میان ناخنیوو... .

گه یشتنه دهم ناوه که. به و بژوینه دا که پر بوو له گه لای "باباده م" تیپه رین. گه یشتنه
درکه جار و تووترکه چاره که. دوا ی نه وه ی له کانیاویکی وه ک به فراو ناویان خواره وه، له که ناری
جه یحانه وه گه یشتنه لیپریکی بچووک. حهسن قۆلی نۆمه خانی گرت و گوتی:

- بروانه، ته ماشا که نۆمه خان. مه می دیکت بینی؟ ته ماشا چۆن را هه کا. هه موو رۆژی
ناوایه. به غاردان ده چیتته شوئینیک و به غاردانیش ده گه پرتته وه. ده موچاویت دیتووه؟ وشک و
ره ق هه لاتووه نه و داماره.

نۆمه خان ناخیکی هه لکیتشا و گوتی:

- داماره، گۆشتی پیوه نه ماره، ده لئین نه و ژنه تیوه ی به که ره شیت ته رایی تیدا نه هیشته وه.
هه موو شه وی له گه لیه تی. نه و داماره هر خه وی نییه. دیاره هر قه ت قه ت شوئینیکی
نه بروه. لیقه و مازه.

حهسن توورپه بوو. گوتی:

- لیتقه وماوی چاره‌په‌ش. نهو ژنه‌ی به‌کره شیتیش بووه‌ته به‌لای گیانی نهو گونده. ده‌بی بکوژری و نهو گونده له چنگی رزگاری بی. نه‌گینا هه‌موو لاره‌کانی نهو دتیه تیه‌ده‌گلین. نومه‌خان:

- وه‌یش ش ... وه‌یش ش.. تیه‌ده‌گلین. کوره‌سه‌یرکه چۆن راده‌کا. هه‌ر به‌راستی هه‌موو رۆزی ده‌چیته‌کوی؟

حهسن له‌خۆبایانه‌گوتی:

- دیاره‌ده‌ردیکی هه‌یه. ده‌ردیکی بیده‌رمان.

نومه‌خان گوتی:

- حهسن بزانه‌ده‌لیم چی.

تاویک راه‌ستا و گوتی:

- شتیکت پی بلیم؟ وه‌ره وه‌شوتنی بکه‌وین و بزاین ده‌چیته‌کوی و چ ده‌کا؟

حهسن بریک دوودل بوو. به‌نووکی لاتی، خۆله‌گه‌رمه‌که‌ی لیک دا و بیرتکی کرده‌وه و گوتی:

- زۆر باشه، با برۆین.

جا به‌ره‌وه‌نهو لایه‌رۆیشتن وا مه‌می دیک رۆیبوو:

- سه‌یر که نومه‌خان. بۆ نه‌وه‌ی بزاین مه‌می دیک چ ده‌کا، نابی نهو بمانبینی. بیست و

بمانبینی، کاره‌که‌ی نا‌کا.

نومه‌خان گوتی:

- ده‌بی زۆر وریا بین.

هه‌نگاوی خۆشتر کردن.

مه‌می دیک وه‌کا با ده‌فیری و ته‌پوتۆزی له‌عه‌رزی هه‌لده‌ستاند. منداله‌کانی هه‌ر وا به‌خیرایسه‌به‌شوتنییه‌وه‌بوون. مه‌می دیک به‌راسته‌ریگا پر له‌خۆله‌که‌دا ده‌رۆیشت و منداله‌کانیش به‌نیو پنچکه‌کاندا.

مه‌می دیک ساتیک له‌نیو ته‌پوتۆزدا ون بوو. منداله‌کان ترسان. جار به‌جار پتر هه‌زیان لی بوو بزاین چ باسه. مه‌می دیک دیسان وه‌ده‌ر که‌وته‌وه. دلیان خۆش بۆوه. جا نه‌وجار مه‌می دیک زۆر خیراتر رای ده‌کرد. رای کرد و رای کرد و گه‌یشته‌شوتنیک و له‌نه‌کاو راه‌ستا. ماوه‌یه‌ک بیجوله

راوهستا. مندالەکان چوونه نیو کینگهیه کهوه پر پر بوو له گه لای داری "بابادهم". مێشه لانیکی ته ماته کتیبیان له پێش بوو. ههردووکیان به هانکه هانک خۆیان گه یانده نهوی و خۆیان به عهززه کهوه مه لاس دا. پشویان له سینگیاندا راگرتبوو. چونکه هه ر وا سه د ههنگاوێک له مه می دیکه وه دوور بوون. برێک له ولاتریشه وه بیرێکی لی بوو. جوان دیار بوو. کوێره بیرێکه. سی په ک* و چه رخی ناوه له کیشانه که ی هه ر ما بوو به لام سه تل و په ته که ی پیوه نه ما بوو. به رده کانی لیواری بیره که هه لکه نه را بوون و لادرا بوون و کۆله ** به ر دینه که ی له ولاتره وه که وتبوو. داره توویه کی له ته نیشتیه وه بوو. داره که توژاوی و بی گه لا و بار بوو.

نۆمه خان به سرته گوتتی:

- خه ریکه سه بیری نیو بیره که ده کا. بی و نه بی شتیکی تیدا یه ...
له نه کاو حه سه ن زه رد هه لگه را. هه ستا و به لادا هات و دیسان دانیشه وه و لووتی خۆی گرت.

- دل م تیکه ل هات. نۆمه خان... نه و بۆگه نه .. له کوێه دی؟...

نۆمه خانی ش گوتی:

- نه و بۆنه ...

نه ویش ده موچاوی تیک نا و له سه ر قسه که ی رۆیشت:

- هه ناسه م لی برا.

مه می دیک که له سه ر جیتی خۆی وشک ببوو، هه ستا و چه ند ههنگاو به ره و بیره که چوو و دیسان له سه ر جیتی خۆی چه قی.

حه سه ن له نه کاو رشایه وه. نۆمه خان که به ده ستیکی لووتی خۆی گرتبوو، له وی دووری خسته وه و بر دیه نه ولاتره وه و گوتی:

- وه ره را بکه ین. نه و بۆگه نه ده مانکوژی.

ده تگوت هه موو دنیا بۆگه ن بووه. قورس و تال و بیزار که ر. هیتنجی به بنیاده م ده دا و سه ری له گێژه وه دیتا. بۆگه نه نه وه نده خه ست بوو ده کرا بیگوشی. نه و بۆگه نه که وتبووه سه ر

* سی په ک: سی پایه ی دار. به تابه تی نه و سی پایه ی بۆ مه شه ژانندی دا یده نین.

** کۆل: نه و دۆله ی له به رده م بیره ناوه کاندا ساز ده کری و داد نه ری و بۆ مه ر و مالات پر ده کری له ناو.

تاوهکه و خۆله سووره و هه بووه که و گژ و گیا و گهلا و دار و پنچک و نهو بالئندانهش که دهفرین. هه هه موو شتیك، ته نانهت روونا کاییه کهش بۆگهن بیوو و بۆنی له شتیکی کرمۆل و گهنیو و باکردوی دهدا....

مه می دیک به خیرایی چهند ههنگاویکی دیکهشی نا و له سهه بیره که راههستا. نه ده جوولا. تاوه که وهک قورقوشم قورس بوو و سیبهه ره کهی نهوی وهک باز نهیه کی رهش دهخسته بهر پیتهوه.

هه دوو منداله که کهوتنه کۆخه کۆخ. چاویان له مه می دیک بریوو و ههولیان دهدا چهنی پییان ده کرێ پیش به کۆخینه کهیان بگرن، بهلام بی سوود بوو. بۆگهنه پیسه چهوره که بنیاده می شیت ده کرد و وهک زهروو پییانهوه نووسابوو و خوینی ده مژین. منداله کانیش وهک مه می دیک له سهه جیتی خۆیان وشک بیوو و نه ده جوولان.

تاوه که ده تگوت گیتی دهدا. خهستهر بۆوه. نیستا چاوی ههردووکیان له ره شهوه دههات. پنچکه کان گهوره تر بوونهوه و زهوییه که حاله تیکی سهیری پهیدا کرد. لهو ده مه دا سهیریان کرد مه می دیک له سهه زگ درێژ بوو و سهیری نیو بیره کهی ده کرد.

حه سهن گوتی:

- مرد، خۆی له بهر نهو بۆگهنه رانه گرت و مرد. مه می دیکی داماو. وه ره با برۆین. بهلام له جیتی خۆی نه بزوت. چهند جارێک گوتی: " وه ره با برۆین. " بهلام نهیتوانی پهل ببزیوی. نهیده توانی چاو له مه می دیک هه لگرتی که له سهه بهرده کهی لیتواری بیره که له سهه زگ راکشابوو و سهه ری به بیره که دا کرد بوو.

له نه کاو په رجۆیه ک رووی دا. مه می دیک قیت بۆوه و راههستا و خۆی له بیره که هاویشته. چهند ساتیک دواتر به جلویه رگه خووساوه کانییهوه که به گیانییهوه نووسابوو، له بیره که هاته ده ری و وا به خیراییهوه به رهو دهشته که و کهناری جهیمان رایده کرد لاقه کانی نه ده بینران.

حه سهن گوتی:

- رای کرد. دهی نۆمه خان. با نیتمهش بچین و سهیریکی نیو بیره که بکهین. بیلی کچهی گرت و کیشای. نۆمه خان خۆی راهه پسکاند و گوتی:
- وه ره رابکهین. نه من وهخته بچم. نهو بۆنه ده مخنکینی. دهست و بی و قژ و زار و هه موو

گیانم بۆگهن بووه.

حه سهن تووره بوو:

- دەى كەيفى خۆتە مەيە.

پالتيكى پىتو نا و بە غاردان بەرەو بىرەكە چوو. كە گەيشتە سەر بىرەكە وەك مەمى دىك ماوہيەك بيجوولە راوہستا. ئەوجار وەك مەمى دىك لە سەر بەردەكەى لىتواری بىرەكە دريژ بوو و سەيرى نىتو بىرەكەى كرد. لە ناويتەى ئاوەكەدا ويتەى خۆى دى. قژەكانى وەك درووى ژوشك گرژ ببوونەو و لە بەر تارەكە كال ببوونەو و سوور دەچوونەو. سەيرى لىتو توى توى و قەلشىو و چاوە درشتەكانى خۆى كرد. باشە مەمى دىك دەبى بچىتە نىتو بىرەكە؟ چما چىي تىدايە؟ باشە مەمى دىك بوچى چووە نىتو بىرەكە؟ سەرى لە گىژەوہە هات و ترسا بكەويتە نىتو بىرەكەوہ. بە زەجمەت ھەستا و بەرەو لاي ئۆمەخان چۆو كە ھەر را لە سەر جىيەكەى خۆى راوہستابوو و دەستى گرت و ھەر چۆنيتك بوو خۇيان گەياندە دارستانەكە... بۆنەكە بە شويتيانەوہ بوو و دەمخنكاندن. كە گەيشتنە لىرەكە، خەستايى بۆنەكە كەم بۆوہ. وەخۆ ھاتنەومە و ھەردووکیان لە نەكاو شەكەت و ماندوو لە سەر عەرزەكە كەوتن و تخىل بوون. ھەر دووکیان رەنگيان بە رووہو نەمابوو.

دواى ماوہيەك، وەك ئەوہى لە ئەنگوستەچاوتىكى قورس و قول بىنە دەرى، وەخۆ ھاتنەوہ. مۆتەكەيەكى تاريان لە كۆل بۆوہ.

حەسەن گوتى:

- قسە مەكە... بۆگەن... مەمى دىك...

لە بەر دارستانەكەوہ بوون، حەسەن لە پىشەوہ و ئۆمەخان بە دوايدا چوونە نىتو لىرەكە. حەسەن لە بن دار چنارىكى كە لك و پۆ بەرزەكانى وەك ھەوريتك بلاو ببۆوہ، راوہستا و گوتى:

- ھىلانەكەمان دەبى ھەر لەو دەوروبەرانە بى. ھىلانەكەى پار دەلئيم.

سۆلە سوورەكانى لە پىي دەرهىنا و بە دارەكە ھەلگەرا. لك بە لك و گەلا بە گەلاى سەير

كرد و ئۆمەخان لە خوارەوہ بەبى ئۆقرەيىبەوہ دەپىرسى:

- ھەر نەتدۆزىبەوہ؟ ديارە لە كۆنى ئەو لكەى دىكە داىە. نا، نا؟ ئەو ئالئيم ئەوہيان.

حەسەن لە سەرەوہ قىژاندى:

- ئۆمەخان، ئەوہتا، دۆزىمەوہ.

خۆى خستە سەر لكىكى نەستوورتى دىكە. لە پشت گرتىبەكى گەورەوہ كە لە قەلشى

لكەكەدابوو، ھىلانەيەكى تىدا بوو. كەچى دەمودەست گوتى: ئەى ھاوار، خۆ ئەوہ ھىلانەكەى

پارمان نىبە. جووچكەى تىدا نىبە. " بە ھانكە ھانك ھاتە خوارى.

- به لآم زۆر له هیلانه که ی پارمان ده چوو. نه گهر جووچکه کانیشی تیدا بوايه، نه وه راست خۆی ده بوو. بیته وایه هیلانه که مان چیی لی هاتوه؟
نۆمه خان گوتی:

- حسه ن گیان، براكه م، نه و مه زرایه ی پار لۆکه مان لی ده پنیسه وه لی ره نه بوو که نه و هیلانه یه شه هه ر نه و بی.
حسه ن هه لچوو:

- هیلانه که خۆیه تی. جووچکه کانی هه لفریون. گه و ره بوون و هه لفریون. ده ی خۆ دیاره. جووچکه ی مه ل گه و ره ده بن و بال ده گرن. له وانه شه مار زرنه قووته کانیان خوار دبیین و دایکه که شیان تهره بووی. چ بکا مه لی دامار. چوه و له سه ر دارێکی به رزتر هیلانه ی کردوه که مار نه یگاتی. نیستا نیمه ده بی له سه ر دارێکی به رزتر له هیلانه که مان بگه رین.
نۆمه خان له بن لیوانه وه گوتی: "ناخر نی ره هه ر نه و شوینه یه وا که نیمه سالی رابردوو لۆکه مان خړ کرده وه؟ هیلانه که ی نیمه هیلانه ی په رسیلکه بوو." به لآم حسه ن نه ییستوو و گوتی نه دای.

به دارستانه که دا تی هه لبوون. گولی سه ی ر و سه مه ره و گه و ره گه و ره په شکووتبوون. گوله کان کتوی بوون. حسه ن که گه یشته بن دارچناریکی گه و ره ی دیکه، دیسان وه سه ر که وت. ماره یه که به نیو چل و پۆیه کانیدا گه را و ناخریه که ی هاته خوارێ و گوتی:

- په ره له هیلانه. به لآم هه موویان به تالین. هه رچی جووچکه یه مار خوار دوونی. بالنده کانیش تهره بوون و رۆیون. لی ره، له و می شه لانه دا هیهچ بالنده یه که ناتوانی بۆی. هه و ره ها هیهچ شتیکی دیکه ش. حوکه مه ت ده بی مشووریکی لی بخوا، و ماری لی نه هیلانی و هه و ره ها نه و حوکه مه ته ی نیمه شه خۆ حوکه مه تی خۆمانه، به لآم تۆزیک که مه تر خه مه. ناخریه که ی نه ی توانی نه و مارانه بدۆزیتته وه که بالنده کان ده خۆن.

به دارێکی دیکه شه هه لگه را و به لاره ملی و لوتت داژه نیویسه وه هاته خوارێ. ده گه یشته هه ر دارێکی، لی بی ده چوه سه ری و به تووره یی ده هاته وه خوارێ. گوتی:
- ماره کان بالنده یان نه هیتشه وه.

نۆمه خان هه ر نه و قسه یه ی بیست ده ستی کرد به گریان. دانیشته و ده موچاری له نیو هه ر دوو له پی ده ستی نا و زۆر زۆر گریا. به گریانه وه گوتی:
- نه من ده ترسم. ده ترسم. مار نیمه شه ده خۆن...

حەسەن لە تەنیشتیەوه دانیشت. ویستی شتیکی پێ بلی، بەلام پاشگەز بۆوه. دەستی بە سەر و قژییدا هیئا، دەستەکانی لە نیو دەستی خۆی نا. نۆمەخان هەر وا دەگریا. حەسەن بۆ ئەوهی ترسەکەمی بره‌وتینتەوه، بە شوین قسەیه‌کدا دەگه‌را و نەیده‌دۆزیه‌وه. ناخریه‌کەمی گوتی: - ماره‌کان بالنده‌کانیان خوارد و رویشتن. بالنده‌یان لیره‌ نه‌هیشت و چونه‌ دارستانیکی دی. ئیستا ئەوه بالنده‌ی ئەوی ده‌خۆن. که بالنده‌یان له‌ویش بری، ئەوجار ده‌چنه‌ لیره‌واریکی دی. له‌ویشه‌وه...

نۆمەخان هیوترتر بۆوه و نالاندى:

- وه‌یش ش، هه‌تا ئەو مارانه‌ هه‌بن، ئەو دنیايه‌ بالنده‌ی تیدا نامینێ. پیت چۆنه‌ بچین و رابگه‌یتین و بلین ماره‌کان بالنده‌کان ده‌خۆن، بۆ ئەوه‌ی گوندی بیتن و ماره‌کان بکوژن و بالنده‌کان نجات بدن...

حەسەن ناخیکی هه‌لکیشا و گوتی:

- کەس تاقەتی شتی وای نییه‌. ناخریه‌کەمی مار جووقه‌وار له‌ بالنده‌ش ده‌برن و دنیا بێ بالنده‌ ده‌که‌وتتەوه. بەبێ بالنده‌... زۆر حەیف و محابن... باشه، هه‌سته با پرۆین. نۆمەخان هه‌ستا. چاوه‌کانی به‌ قۆلی کراسه‌کەمی سڕیه‌وه. دەستی یه‌کتريان گرت. نۆمەخان ئەو کاتانه‌ی زۆر پێ خۆش بوون. چونکه‌ هه‌میشه‌ وا نه‌بوون. ته‌نیا ئەو ده‌مانه‌ی زۆر پیکه‌وه باش ده‌بوون، حەسەن دەستی دینا و ده‌سته‌ بچوکه‌کەمی نۆمەخانی ده‌گرت. نۆمەخان به‌وه‌ی ده‌زانی و له‌ خۆشیان وه‌خت بوو بفری.

له‌ کانییه‌ک ناویان خواردوه‌وه. گولیان چنی. لیره‌ هه‌ست به‌ گه‌رما به‌تینه‌کەمی ده‌ره‌وه نەده‌کرا. دوا‌ی ئەوه‌ی دیسان ناویان خواردوه‌وه، گه‌یشتنه‌ کۆنه‌ ناوه‌در. حەسەن هەر چاری به‌وی که‌وت، دەستی نۆمەخانی به‌ردا و به‌ره‌و ناودره‌که‌ رای کرد و هاواری کرد: - وه‌ره‌ نۆمەخان، وه‌ره‌. هیلانەکه‌مان لیره‌یه‌. جووچکه‌شی لیه‌.

که‌ نۆمەخان به‌ره‌و کۆنه‌ ناودره‌که‌ غاری دا، بالنده‌یه‌کی ره‌نگاوپه‌نگ وه‌ک فیه‌شه‌ک له‌ کونه‌که‌ ده‌ریه‌ری و فری.

حەسەن له‌ خۆیان هه‌لده‌به‌زی و وه‌ک شیتان پێ ده‌کەنی. نۆمەخانی له‌ خۆشیه‌که‌میدا به‌شدار بوو. تریقانه‌وه‌ی منداڵانه‌یان له‌ دارستانه‌که‌دا ده‌نگی دایه‌وه. حەسەن: - دۆزیمانه‌وه. دیت، دۆزیمانه‌وه. بالنده‌یه‌کمان دۆزیه‌وه که‌ مار نه‌بخواردوه‌وه. ناخریه‌کەمی دۆزیمانه‌وه... بالنده‌کان زۆر فیلبان. مار هه‌موو بالنده‌یه‌کی پێ ناگیرێ.

ئۆمەخان:

- شوكر بۆ خودا كه پىتى ناگىرى.

حەسەن پالىي بە كەندەلەنە كەو دە دا و دانىشت. ماوھەيك چاۋەكانى ھەروا لە سەر يەك دانان و ئەوجار بە دەنگىكى شەكەتەو گوتى:

- ۋەرە ئۆمەخان، ۋەرە لە لام دانىشە.

روخسارى، خەمبار و تىكسەراۋ بوو.

ئۆمەخان چوو و شان بە شانى دانىشت و دەستى لە دەستى نا. حەسەن دەستى نەكىشايە دواو. نىگا ترساۋەكانى لەو بېرى و گوتى:

- خۆزگە رىگەيەكى رزگار بوون ھەبى ئۆمەخان. بايم خەرىكە دىق دەكا.

ئۆمەخان:

- دىق دەكا.

بۆشايەك لە ناخى حەسەندا ھەبوو. بۆشايەكى ھەست پىكراو. بەخۆى دەگوت: "ھىلانە كەمان دۆزىيەو، بالئندە كەشان. ئەى ئەوجار؟" ۋەك شىتىكى لەبىر كەردبى، بەشوتىندا دەگەرا... شىتىكى... شىتىكى لەبىر كەردبوو:

- لەوانەيە ئەو گوندىيانە پەلامارى بايم بەن و بىكوژن. خەرىكەن لە داخى بايم شىت دەبن. چونكە لە ھەمووان پتر لۆكە خې دەكاتەو. تەنيا مام خەلىل بايمى خۆش دەوى.

ئۆمەخان گوتى: - تەنيا مام خەلىل... پىاۋى چاكە. نوورى لە روخسارى دەبارى.

حەسەن بە ترسەو گوتى:

- سەبر سەبر، با نەنەكم نەبىستىتەو...

ئۆمەخان:

- خۆ بايم نەنكىمى كوشتوۋە. جگە لەوھش، ورد وردىشى كەردوۋە. باسكى نەنكىم نىستا بە دەمى گورگىكەوھە.

ھەر دووكيان بىدەنگ بوون. تاۋىك دواتر حەسەن گوتى:

- خۆزگە مامە تاشباشم دەھاتەو. ھىچ چارەيەكى دىكەمان نىيە. خۆزگە بىتەو و بايم و

نىمە و ئەو گوندىيانەش رزگار بكا.

ئۆمەخان بە ھىمنى گوتى:

- ھەسەن پىي مەلئى "مامە". كەسنىك بوويىتتە ۋەلى، ئىتەر ناكرى "مامە" بى. پىيى بلى
"سەرۋەر" ۋ خۆت گوناحبار مەكە.

ھەسەن:

- خۆزگە تاشباشى مەزغان بىتتە ئىرە ۋ...

راۋەستا ۋ بىرى كىردەۋە، چاۋەكانى پر بوون لە فرمىسك:

- بەلام نازانم بۆچى دلم بۆى توند بوۋە. خۆزگە مامە تاشباشم دەھاتەۋە...

ئۆمەخان:

- دەھاتەۋە ۋ بالئندەكانىشى لە چىنگى ئەۋ مارانە رزگار دەكرد.

ھەسەن:

- يان دەھاتەۋە ۋ ئەمىنىشى دەبردە ئەشكەوتى چل پىار چاكەكە. ئەمن ئاۋم بۆ دەبردن ۋ

قاۋەم بۆ ساز دەكردن.

دەنگى لەرزى ۋ بوۋ بە نوزە.

ئۆمەخان:

- ئەمىنىش بەرە. ئەۋان پىۋىستىيان بە كچىكىشە.

ھەسەن گوتى:

- بە كچىكىش... لەۋ دىيايە كەس لە مامە تاشباشم باشتر نىيە. مندالەكانى زۆر خۆش

دەۋىن. خۆ ئەگەر بزانى ئىمە لىرە لە چ حالىك دابن، ھەر دى... لىم سوورە دى...

لەۋە پتر قسەى پى ئەكرا. گرىان ئەۋكى گرت.

- ئەگەر بزانى حالمان چۆنە لىرە...

مام خلیل دالغی لیداوه. ده بی چ بکا بق ئه وهی
 عهلی زووتر خۆی بگه ییتنته وه ئاواپی و لای
 مریمۆك؟ ئه وه له میشكیدا هه ر ده به یینی و ده ییبا.
 ئاخرییه كه ی ریهك ده دۆزیته وه و به عهلی یه دریزی
 ده لی. "عهلی" یه دریز دوودله.

۱۸

مام خلیل ئارا و قارای نه بوو. له نوینه كه ی ده ره پری. شه وی هه ر به جلویه رگه كه یه وه
 نووستبوو. له سه ر جاجینکی كه نه ویشی له سه ر گژ و گیاك ان راخستبوو، دریز ببسو و
 جاجینکی دیکه شی به خۆی دادابوو. ئه و شه وه کرێکاره كان ئاگریان نه کردبووه و زوو
 نووستبوون. رۆژی پیتتری هه ر له به یانییه كه یه وه بای رۆژاوا هه لی کردبوو و ورده ورده خیراتر
 ببوو. هه ر بۆیه ئه و شه وه ئیتر ته پۆی نه بوو. ته پۆ خۆ له به ر بای به ته وژم راناگری. ته پۆ له
 هه وای مات و شه وه بی بایه كاندا كه هه یج سۆزه و كزه یه کی نایه، وه ك هه ور سه ر ده شته كه
 داده پۆشی. له و شه وانهدا كه بای رۆژاوا هه لده كا، کرێکاره كان هه ر سه ریان وه بالیف ده كه ن،
 خه ویان لی ده كه وی و له شه وی بی ته پۆ و فینك و بی گه رمادا. نه گه ر شه وی ئاوا نه بی، خۆ
 پالهی لۆكه، له چو کووراوا خۆ راناگرن و تاقت ناهینن، هه موو له پی ده كه ون و تیدا ده چن.
 له و گوندانه ی چو کووراوا سال هه بووه كه هه رگیز له بیر ناچنه وه و نه و سالانه به سالی
 ره شه مه رگی پال و سه پان به ناوبانگن. له و سالانه دا هه موو شه وه كان مات بوون و بای رۆژاوا
 نه هاتوه.

مام خلیل به سپایی و به سه ری په نجه ی پیی، وه ك په ره كایه ك به ته نیشته كه ژاوه
 ته پۆگره كه ی کویتخا سه فهدا كه له به ر بایه كه ده شنایه وه، تیپه ری و گه یشته كه په ره كه ی

عەلی. گوندی لە بەر تریفەیی مانگە کە و لە تەنیشت کۆنگای لۆکەکانیان لە سەر عەرزه کە دژێر بیوون و لیتی نووستبوون. هیندیکان پرخە پرخیان رۆژه رتیه ک دەرۆشت و دەتگوت ئیستا نا تاویکی دی دەخنکێن. پرخە پرخی هیندیکیان لە گۆرانینگوتن دەچوو و ئی واش هەبوو خۆی لە بەر یە ک دەکشایهوه. ئەوانه گەنجەکان بوون. هیندیکیان دەنگێکی ناسکی وهک نالاندن لە قورگیان دەهاته دەری.

کۆنگا لۆکەکان لە بن تریفەیی مانگە شهوه کە دا برێک گهوره تر و سپیتر دهچونهوه و دهدهوشانهوه و سپیبه تاره کەیان بههه رۆژه لات دهکشرا و دهشته کە لە بەر تریفەیی مانگ شهوه کە تەماوی و سپی، وهک هەلمێکی سحرای و شیری، مەیلەوشین دەچۆوه... لەگەڵ شیبایه کە هەلده کشا و داده کشایهوه. رهوه کانی ناناوه رزاش له هەلکشان و داکشانی نهو تیشکەدا، وهک گهوهه ریکی نامۆ چاری بنیاده میان دهنگاوت. کۆمه له خانووه کە بوونه ته لان و په ناگهی ههزاران دهعبای درنده، بهو شورا و دیواره دارماوانهوه... دهتگوت نهوه میترده زمهیه کی حهفتا سالهیه و پینج هیندهی بنیاده میته و له رهوه زه کانهوه دیتته خوارێ.

مام خەلیل به سەر سهری "عەلی" یه درێژه وه راوهستا که له سەر عەرزه کە خۆی گرمۆله کردبوو و وهک مستیکی قوچاو خەوی لیکهوتبوو. تاویک به دلسۆزیه وه لیتی ورد بۆوه. بیری کردهوه: "عەلی" یه درێژ پیاوی چاکه. زۆریش باشه، زۆر... نهگه نهو مریمه جادووبازه نهدهبوو، عەلی ههه بۆ کۆژ نه منی تا نیره دینا. نهگه رۆژیک نه من له پێ بکهوم، نهو حاجیه چلمهه کورم، که به ملی شکاوی و به ناخیری گیانی کورمه، ههه ناو پریشم لی ناداتهوه. نهگهه بشمرم، نهو حاجیه نه حله تیه که به ستۆی شکاوی کورمه، به پێ شوشتن و کفن و دفن، له قولکهیه کم داوی. ههه نهو پیاوهی نهوه تا لیره نووستوه، فریام دهکهوی. ههه نهو پیاوه تهرمه کم هه لده گری و تهنانهت مهلام دینیتته سهری که قورنانه له سەر بخوینێ و نهگهه لهو رۆژه رهشانهیدا نه منیش دهستی بگرم، تا هیه ههه چاوی به سهرمه وه ده پێ. لهوانهیه نهو حاجیه چلمهه ههه راشم نه گریته وه، به لام نهو پیاوه ده مباته وه ماله کهی خۆی. نهگهه له نیو نهو هه مووه دوژمنه دا، پشتی بگرم، "عەلی" یه درێژ تا مردن چاکه ی منی له بیر ناچیتته وه. نه منیش تا مردن پارووم له رۆژی دایه."

مام خەلیل داها ته وه و به دهنگێکی هینم و له بزێکی شیرن گوتی:

- عەلی گیان، عەلی گیان، ههسته ههسته.

عەلی هیچ نەبزووت. مام خەلیل لە تەنیشتی لە سەر چۆکان دانیشت و دەستی بە تەوێلیدا
هێنا:

- هەستە، کورم عەلی، هەستە کورپی خۆم. هەستە دە. دەمەوی شتیکت پێی بلێم. دەزانم
شەوی فینک و بێ تەپۆت بۆ هەلگەوتوو و نوقمی خەوی. وەك مندالیک نووستوی. دەی باشە
ئێستا هەستە دە. بزانه مام خەلیل قسەمی پێتە. دەیهوی رتیهك نیشان بدات، ئەویش چ
رتیهك... هەستە، هەستە دەی کورم.

هەر وا دەستی بە سەری عەلیدا دێنا و دلێشی نەدەهات بەخەبەری بیینی. دەنگەکەشی
لاواندەنەبوو، وەك لایی لایی. کە عەلی نوزەیهکی لێو هات و لە لاتەنیشتیکیەو خۆی
سووراندە سەر لاتەنیشتیەکی دیکە، مام خەلیل چاوی پر برون لە فرمیسک. بەخۆی
گوت: "سەر کە. هەر دەلێی مندالە. باشە بنیادەم چۆن دەتوانی ئەوەندە زوڵم لە ئەو
"عەلی" یە درێژە لێقەوماوە بکا. "؟

- هەستە. کورپە دلپاکە نازاکەم. دوو قسەم پێتە. لەو مەملەکەتە پر لە بەلایە
چووکوراادا، بەو شەوێ جوانە و لە بەر تریفەئەو مانگە شەوێ پێرۆزە... هەستە، وەرە بزانه
مام خەلیلەکی تۆ دەیهوی چ بلێ... .

لەو جەنگەیدە ئەلیف وەخەبەر هات. هەستا و دانیشت. چاوە خەوالتووێکانی خۆی لە مام
خەلیل بری و هەر وا مایەو.

مام خەلیل دەستی ئەلیفی گرت و گوتی:

- مەترسە کچم. منم، مام خەلێلم.

ئەلیف هەستا و گوتی:

- ئەتۆی مام خەلیل؟ بەخێر بیی.

مام خەلێلێش هەستا و گوتی:

- دەی باشە عەلی هەستێتە کچم. دەمەوی قسەیهکی لەگەڵ بکەم. رینگەیهکی باشم
دۆزیووەتەو.

ئەلیف داهاتوو و دەسبەجێ عەلیی لە خەو هەستاند.

- عەلی، هەستە. مام خەلیل لەبەر تۆ هاتوو. هەستە.

عەلی بە دەم هەلگۆفینی چاوەکانییەو، باویکشی دەدا و گوتی:

- بەخێر بیی مام خەلیل. خێر و بەرەکەتت هێنا.

مام خەللىل لىتى نزيك بۆۈە و بە لەبىزىكى دۇنيايىەوہ گوتتى:

- ھەستە عدلى، رىنگە چارەيەكى ماقوولم بۆ دۆزىويتتەوہ و نەگەر پىتتى بلتىم ھەر لە خۇشيان دەفرى. ھەستە وەرە بە دوومدا. با بچىنە دەم جەيمان. ئامان، دەنگت دەر نەيە. وريا بە، وريا بە كەس لە خەو ھەلئەستى. لەوانەيە يەكىتک لەو سەگانە ھەستى و گوتى لە قسە كامان بى. زۆر وريا بە.

جا بەرەو لای جەيمان وەرئ كەوت. بەبى دەنگ، خىرا و بى ھەست و خۇست. ئەلىف و عدلىش بە دوايەوہ. لە دوورەوہ و لە داوینى ئاناوہرزاوہ، چەند چەقەلئىك لووراندىان.

مام خەللىل لە پشت پنچكىكەوہ خۇى مات كرددبوو و لەوتیوہ بەسپایى بانگى كردن:

- وەرەن. وەرەنە ئىرە. خۆ كەس نەيدىتەن؟ دەى باشە، خىرا بکەن.

كە عدلى لىتى نزيك بۆۈە دەستى گرت و بەرەو لای خۇى كىشای و گوتى:

- لىرە دانىشە. دانىشە ئەلىف، ئەتۆش پروانە بزانه كەس بەرەو ئىرە نايە؟

ئەلىف لە تەنىشتيانەوہ دانىشت و گوتى:

- كەس نەيدىتەن. كەسىش گوتى لە ھىچ نەبووہ. خەلك وەك مردووان نووستون. شەوہ

يەكەم شەرىكە باى دى و تەپۆى نەھىشتوہ. وەك مردوو كەوتون.

ترۆمبىلئىك بە رىنگەكەى ئەو بەرى چۆمەكەدا تىپەرى. تىشكى چرای ترۆمبىلئەكە ماوہيەك

بە سەريان كشا و مام خەللىل گوتى:

- ئەھا گىراين.

عدلى گوتى:

- مامە خەللىل، ترۆمبىلئەكە لەو بەرى رووبارەكەيە. ئەتۆ مەترسە.

لەگەل ئەوہشدا ھەتا تىشكى ترۆمبىلئەكە تىننەپەرىبوو، مام خەللىل ھەر نەبزوت.

دواى ئەوہ، مام خەللىل ھەستا، سەبىرىكى دەوروبەرى خۇى كرد و دەستى پى كرد:

- تەمەنى پىرەكان لە تالى لۆكەكە و لەو تىشكەش ناسكترە. جوان ئەوہ بزانه عدلىيەكەى خۇم.

ئەوجار بەلئىتت بە من داوہ بە مرمۆكىش ئەلئى ئەمن بۆى گىراوم و پىشى نالئى ھا برالە. ئەمن

پروام بە گفتى تۆ ھەيە. كورم عدلى. تەمەنى پىرەكان بە ترىك بەندە و پىيان لە سەر لىوى گۆرە.

ئەگەر چەند رۆژئىكى دىكە نەگەيەوہ داىكت، داىكت بە تاقى تەئى لەو گوندەدا ناژئى و دەمرئى.

بۆيە مشوورىكم لى خواردوى عدلى گيان. دەزائم ئەتۆ تا بەشى قەرزەكانى عادىل ئەفەنى لۆكە خىر

نەكەيتەوہ، داىكت بمشرئى ناتوانى بچىيەوہ لای. بۆيە گوتم دەبئى كارئىكى وا بکەين ئەتۆ خىراتر

بهشی خۆت لۆکه برنیتوه و زووتر خۆت بگهینیتوه لای دایکت. بۆ شهوی هم مرتموکیش له مهرگ نهجات بدهیت و همیش گهردنی خۆت له پهتی سێداره. نهو رینگیهی پیم شک هاتوه، نهوهیه: "ئیتستا هممووان نووستون. نهمن و نهتۆ و نهلیف، بهر لهوهی نهوان وهخهبر بێن، واته تۆزیک دواي نیوهی شهوی که هممووان به قوولایی خهویدا رۆچوون، سی کەسی، ههلهستین و دهچین بزاین کۆتی مهزراکه لۆکهی باشی ههیه، لهوی دهپننهوه. ههر دهپننهوه و دهپننهوه... و به لهوهی خهلهک له خهوی ههستن، دههینینهوه و دهپننهوه سهر لۆکهکەهی خۆمان. بهیانی زوو دیسان وێرای خهلهکه که دهچینهوه لۆکه رنینهوه و دوو هینده، سی هینده و چوار هینده...."

مام خهلیل ههژابوو. یهک پشوو قسهی دهکرد. ههلهستا و دادهنیشهوه، قسهی دهکرد و له خۆیهوه تاریفی دهکرد، قسهی دهکرد و بهسهرهاتی پیری دهگیرایهوه و قسهی دهکرد. ناخرییه کهی وهخۆ هاتوه وله عهلیی پرسی:

- دهی دهلتی چی عهلی؟

عهلی گوتی:

- زۆر باشه مام خهلیل. بهلام ناکری. بێت و گوندی بزانهوه نیته شهوانه لۆکه خپ دهکهینهوه، نهوهندهمان لێدهدهن پشتمان له زگمان نهرمتر دهکن.

مام خهلیل ههچ چارهپتی نهو جوابه نهبوو. پتی وابوو عهلی ههر نهو قسهیهی له زاری بیستی، له باهوشی دهگری و به دهست و پێیدا دهنووسی. زۆر تووره بوو و گوتی:

- نهتۆ شیت بووی عهلی؟ چمانه قلت له دهست داوه؟ کی دهمانبینی؟ کی دهزانی و تیمان ههلهدها؟ کی؟ مهترسه عهلی مهترسه.

عهلی یهک پشوو دهیگوت:

- وایه، بهلام نهوه گوناخه. گوندیش ههقیانه نهگهر خۆ نهگهر نهشمانکوژن نهو کاره وهک دزیکردن وایه...

مام خهلیل زۆری چنه لی دا، نهوجار چیی به زهینیدا هات به عهلی و گوندیهکانی گوت، بهلام ههر نهیتوانی عهلی قایل بکا بهوهی شهوانه بیباته لۆکه رنینهوه. دهیگوت:

- مهترسه، مهترسه. کەس نامانبینی. کاتی هممووان وهک مردوو نووستون، شهوانه ههر لهو گوێچکهیهی مهزراکهوه لۆکه دهپننهوه.

نهدهکرا. نهو تووتکه سهگهر قایل نهدهبوو:

- جا باشه مادام وايه، تا نيمه ده گهينهوه، دايكت ده مري، دياره نه گهر تو نه تكوشتي،
گوندييه كانيش نه تو... نهوه ده بييني... له تو بهتت ده كهن. دايكت ده مري، ده مري، ده مري...
هستا و به پهله وهري كهوت. ده يو لاند:

- لي گهري با مري... با مري، نهو كات ده بييني چيت به سر دي "عەلى" يه مل دريژ.
بهو مهرجهي هەر خۆت نه تكوشتي.

له لاي كه پره كان رقه كه ي نيشته وه و گهرايه وه. عەلى و نه ليف هيشتا هەر وا به
سه سوورمانه وه له پهنا پنچكه كه دانيشتيوون. نه ليف ده يگوت: "مام خهليل راست ده كا." و
ده ويست عەلى قايل بكا.

مام خهليل گهرايه وه و مه چه كي عەلىي گرت و كهوته پارانه وه. عەلى بيدهنگ بوو.
نه ليفيش دهنگي خۆي خسته پالا دهنگي مام خهليل. به لام عەلى پاشگهز هەر نه بووه...
ناخرييه كه ي مام خهليل سهيري كرد مه حاله و تفيكي خهستي له ده موچاروي عەلى كرد و
گهرايه وه و كهوته ري

- چ چاره وړوانيه كت له پياوړيك ههيه دايكي خۆي كوشتي... سهگ....

مریمۆك له گوندی "بالاك" تەنبايه. چۆلهكۆژ له دیدا
نییه. له كۆرەكەى و گوندییەكان تووڤه دەبى و خاو
دەبیتەوه، خاو دەبیتەوه و تووڤه دەبیتەوه. له و حالەدا
چاوى له رتیهكەى چوكووراوا بڤیوه و چاوه پتیی هاتنه وهى
كەسێكه. له لایهكى دیکه شهوه چاوه پتیی تاشباش ئۆغلو و
ئەحە شیت و پەریبەكانه.

۱۹

له بەر بەر پۆچكەكە دانیشت. پالتی به دیواره كەوه دا و لاقى راستهى راكیشا و لاقى چهپهى
له بن خۆى نا. شنهیهكى فینكى دههات. مریمۆك چاوه كانی لىك نا. تاوه پایزییه كە له
نامتزی گرتبوو و گهرمى ده كردهوه و خوینی دهجماند. لىوڤیژ بوو له سۆز و دلۆفانى. زۆر بهى
جاران له بن تیشكى خۆره تاوى بهیاناندا وای لى دههات.

بیری له لۆكه جارەكان ده كردهوه. چوكووراواى دههاته پىش چاوى، خۆش و سىحراوى.
جۆرتىكى دیکه. رهوهزه رهشه كانی ئاناوه رزا و له سەر ئهوانه وه، نهو كاوانهى به لىلى ده بىنران
و رووباره كەى جهیمان، كەسك و مەند، ورده شت به سەر ئاوه كەیه وه و ده ریاى سپی به لرفه به
شه پۆلى شینه وه، به خرۆش و شیت، كه یه كپارچه ده بووه كه فینكى سپی. تاوتىكى پىرشنگدار...
شیت و سەر كەش... و خۆله كەى چوكووراوا له بن تیشكى ههتاوه كەدا سپی ده چۆوه...
تراكتۆره چهوره كان، كامیۆنه كان و رینگه و بانه پى له خۆل و خاكه كان وهك داوى جالجالۆكه
تىك تەنرابوون و گهرده لوولسه كانی بهر رووناكایی كه جار به جار به رزتر و گهره تر
ده بوونه وه و به ره و تۆرووس ده رۆیشتن... و مهزرا و رینگه پى له كرتىكاره كان... كرتىكاره
برى و هه ژاره كان به چاوى خهفه تبار و دهسته زله كانیان وه كه وهك مێروو به ده شته كەى
چوكووراوا و ره بىوون...

عدلیی هاتوه پیتش چاوی. به روخساریکی تینکسپراو له بن باری کویره وهریدا و چاوه کانی لیک ناوه و دهستی ناوه ته کهله که یهوه و بریک بهره و پیتشهوه نوشتاوه تهوه و دهلی: "خۆ رابگره دایه، به قوربانن بې سهرت بې. ههتا له چوکورواوه دینسهوه خۆ رابگره و مه مره. نهو گوندیه هیچ و پووچانه بیت و بگره پیتسهوه و به تۆ به مردووی بیینن، خوا بزانی چیم به سر دینن. خۆت دهزانی دایه... مه مره دایه، کوره به نۆکهرت بې مه مره. به تهنی و له بیکه سیدا زۆر نهسته مه گیاندان. کس نییه چۆری ناوت به زاریسهوه بکا. له بهرت ده پارپتمهوه دایه..."

مریمۆک دهستی راسته ی بهره لای عدلی درێژ کرد:

"نامرم کورم، نامرم پالنه وانه کهم، تا نه گهر پیتسهوه نامرم. له تۆ باشتر نهو گوندییانه ده ناسم. ده زانم نه گهر به مردووی به سهرمدا بکهون، چ به سر تۆ دینن. باشه رۆله بۆ بمرم. چما به بی ناو و نان که وتوومهوه، بمرم؟ نهو نانه ی بۆت به جی هیتش تبوم ههر ماره. هه موو شتیکی زۆره. پینخۆر و خواردن هه یه، تهنیا رۆله، خودا هیچ گیانله بهر تیک تووشی تهنیایی نه کا. خۆ ههر یهک بنیاده مم لیره له گهل بوایه، نه گهر تهنیا هه سه نه کهم، تۆمه خانه کهم له لا بوایه، سالیکی سه هله، ده سالیکی به تهنی هه لتمد کرد و چاره پری ده مامهوه. باشه بۆ نه قلت پیتی نه شکا یه کیک لهو مندالانه م له لا به جی بیلی، هه قته کورم، مندالیکیش رۆژی بیست کیلو لۆکه خړی ده کاتهوه. به لام نیستا خۆ نه گهر ههر یهک بنیاده م لیره بوایه، نه من به تهنی نه ده بوم. تاشباش نۆغلوش نه هات. چوم به چیا کهم گوت: "تاشباشه کهم، مه مه ده کهم، رۆله، نه ی وهلیی وهلییه کان، سۆمای چاوی چل سواره که." گوتم: "وره و ههتا گوندی له چوکور نه هاتوونهوه، لام بیینهوه." نازانم بۆ گوتی نه دامی. نه هات و نه خۆی نیشان دام. ده ی با نه یه، ناخری رۆژیک ههر بهو چاوانه م ده بیینمهوه، ناخری رۆژیک تووشی ده بوم. نهو کات ده زانم چۆن خزمهتی بکه م و جی پى بلیم."

ههستا و تینلاکه ی هه لگرت:

"خه مت نه بی عدلی، نامرم. ناهیلیم لای نهو گوندیه هیچ و پووچانه ریسوا بیت و نابرووت بچی. نه گهر بشمرم، له بهر چاوی نهو گوندییانه ده مرم، با ههردووچاویان کویر بى و بزانی مریمۆک نهو کوره ی له گیانی خۆی خۆشتر دهوی. ناخ، ناخ، نه گهر تاقه یهک کهس لیره ده بوو... یهک کهس، جا نه گهر کویتخا سه فه ریش بوایه، تهنانهت نهو سه رده سه تی دز و رینگرانهش بوایه، نهو را کردوه ی یه مهنیش بوایه، نهو له خودا و حوکمهت یاغیه ی به چوار مه زب خوینی هه لاله، نهو پیستری بنیاده مه ی رۆژگار مام خه لیلیش بوایه. قوفلی زارم

دەشكېنم و ۋەقسە دېم. تەنانەت نەگەر باب كوشتهشم بى. ھىچ شتىك لە تەنيايى خراتر نىيە ھىچ شتىك. عدلى لىنگەپرې با گوندى لە شوکورور بىنەو، لىنگەپرې با بگەرپنەو، دەچم يەك بە يەكيان دەدوئىم. لەگەل چاك و خراپيان قسان دەكەم، تەنانەت سەگەكەشيان دەدوئىم. لەوہ خراپتر نىيە، نا، لەوہ خراپتر نىيە...

لە تەنيايى خراپتر... خراپتر لە تەنيايى... لىنگەپرې با گوندى لە چوكورور بىنەو. دەست دەكەمە ئەستۆي ھەمووان، ماچيان دەكەم و بۆنيان پىتوہ دەكەم تا تىر دەم. بنيادەم دەبى بەتەنى بىنيتتەوہ بۆ ئەوہى بزانى تەنيايى يانى چى؟ تەنيايى چ بەلايەكە عدلىيەكەى خۆم."

تىلاكەى راوہشان:

"دەى بچۆ كارى خۆت بکہ عدلى، پرۆ بۆ دەشتى چوكورور و بە كارەكەت را بگە. خۆ ئەتۆ خۆت نىت، تۆ خەيالەكەى عدلى، تارمايەكەى عدلى..."

"گوندى كە بگەرپنەو، نىتر مريمۆك دلئى كەس لە خۆى نايەشىنى، ھەر ھەمووان، تەنانەت مام خەلىلىشى ۋەك ھەسەنى خۆى خۆش دەوى. باشە قسەنە كردن و نەداندى گوندى و نىوچاوان تىكنا لىيان يانى چى؟ كە ئەتۆ ناوا لەگەل بنيادەمەكان دەجولتییەو، خوداش ناوا تاسەبارى بنيادەمەكانت دەكات. تەنانەت چرا ھەلئەگرى و دەكەويتە شوئىن سىبەرەكەى مام خەلىلىش. ئەوہ ئەو خودايەيە، ئەو خودا چاوشينە ريش درىژەكە."

لە سەر ناگردانەكە، ترخىنەكە دەكولئى، لەبەر گەرماكە ھەلمى مەنجەلە دووكە لاوتىكە ھەلئەستى و تىكەل تيشكى خۆرەكە دەبى، مريمۆك چاوەرپى ترخىنەكەتى زوو بكولئى ويىخوات و ۋەشويىن كارەكەى بگەوى. كاتى نىيە.

مەنجەلەكەى لە ناگرەكە داگرت و گوتى: "بەسيەتى، بەسە نىتر، كولئى، خۆ زگم كون ناكا." ترخىنەى لە قاپتىكى گەورە كرد، بە دەستىكى سفەرەكەى راخست و قاپەكەى لە سەر دانا. كەوچكە چىويەكەى لە ترخىنەكە نا. چەند فوويەكى لە شۆزبارەكەى كرد، كە ھەلمى لى ھەلئەستا، جا خواردى، كەچى ناواش زارى سووتا. دەى با بسووتى. مريمۆك زۆر بە پەلەيە.

زارى ھەر وا دەسووتايەوہ كە پرى دايە تىلاكەى و كەوتە رى. چوہ مائەكەى كۆستونۇغلۇ و لە بەر دەم ناخورخانەكەوہ راوہستا. بەسپايى و لەسەر خۆ ۋەك بلئى پى لە سەر ەرزەكە دانانى... گوئى بە دەرگاگەوہ نا و ماوہيەك ھەر وا گوئى ھەلخست. لە ژوررەوہ ھىچ دەنگىك نەدەھات. بەخۆى گوت: "خەوتوہ. ئەو كافرە، ئەو لاريە، خەوتوہ. ئەوجار بە ناسانى دەگيرى. چونكە نوقمى خەوہ. دوى شوئى تا بەياني نەحەجى و تا بەياني خوئىندى." كەلەشترە

لارییه‌کەمێ کۆستونۆغلو ئەو رۆژە ی گوندییەکان کۆچیان دەکرد، لە دەره‌وه‌ی دێ، لە کاروانی رایکردبوو. چەندی کەوتبوونە سەری، بۆیان نەگیرابۆوه. بۆیە وازیان لێ هێتانبوو و رۆیبوون. بۆ سبە ی بەیانی مریتمۆک بە دەنگی کەلەشیرە کە لە خەوی هەلەدەستی و دلێ زۆر خۆش دەبێ. لەو رۆژەوه تا ئیستا مریتمۆک هەر دەبویست کەلەشیرە کە بگری و چیی فرت و فیل بوو دەکاری هێتانبوو. شەو و رۆژ بە شوینییه‌وه بوو. چەند جاریش لە خەویدا بەسەر کەلەشیرە‌کەمێ دادابوو، بەلام بۆی نەچووبوو سەر. دیارە دوو جاران توانیبوو ی بیگری، بەلام کەلەبابە کە زۆر بەهێز و گورج ببوو و لە چنگی رای کردبوو. ئەوجارەیان ئەگەر وەچنگی کەوتبایە، دەیزانی چۆن توند بیگری. ئەزموونی وەرگرتبوو. ئیتر نەیدەهێشت را بکا. کەلەبابە کەش زۆر پیر نەبوو. چەور و قەلە و بوو. گۆشتە‌کەمێ بەشی حەوتوو‌کەمێ مریتمۆکی دەکرد... وەک بەخۆلەیه‌ک...

بەبێ دەنگی دەرگا‌کەمێ کردەوه و وەک سێبەر خوشییە ژوورەوه. هەولێ دا هیچ خشپە ی نەیه. چەند ساتیک لە نیو‌ه‌راستی ناخو‌ه‌کە چاوی لە سەر یەک دانا و راو‌ه‌ستا، بۆ ئەوه‌ی لەگەڵ تاریکاییە کە رابی. ئەوجار چاوی کردەوه. کەلەبابە‌کە، لە لای راستەوه، لە سەر شوینی تفاقە کە کرووشە ی کردبوو و وەنەوزی دەدا. مریتمۆک دلێ داخو‌ه‌با و زۆر بە ئەسپایی بەرەو کەلەبابە‌کە چوو. سێ هەنگاوی مابوو بیگاتی. ئەو کافرە لارییه‌ی باش دەناسی. دەیزانی لێ دەگرێ بنیادەم تەواو لێی بچیتە پێشی، بەلام هەر دەستت بۆ دەبرد، دەردەچوو.

مریتمۆک خۆی کیشا. بەهەموو تینی خۆی هەنگاویکی دیکە ی نا. کەلەبابە‌کە هێشتا وەنەوزی دەدا، مریتمۆک وەک فەنەرێکی لە نەکاو رەویتییه‌وه، خۆی بە سەر کەلەشیرە‌کە دادا. دەستی وێی کەوت. کەلەبابە‌کە لە چاوترووکانی‌کدا بە بالەپرۆ دەرچوو. پەر و خۆلی هەستاند. کەلەبابە لارییه‌کە نەجاتی بوو. لە دەرگا کراوه‌کەوه دەرچوو و مریتمۆک یەک بە مەیدانی درێژ بوو. دەستی راستە ی وا دیشا دەتگوت شکاوه. چیی جینۆی دەیزانی بە کەلەبابە‌کەمێ دا. بە زۆری لە جیتی خۆی هەستایه‌وه و تیلاکەمێ دۆزیه‌وه و وەدەر کەوت:

برپاری دا بەیانی یان هەر ئەو شەوه‌ی کەلەشیرە‌کە دەنوی، لێی بچیتە پێشی و تا دەست دەگری تیلایه‌کی لە سەری راکیشی. جا کاتی کەلەبابە‌کە وەپەلەقاژە دەکەوی، دەمودەست بیگری و سەری برپی، ئینجا دا‌یالی و جوان بیشواته‌وه و خوینی بکا. دوا ئەوه ناگریکی ئەوه‌ندە باش بکاتەوه کە کۆگایه‌ک رەژووی لێ بکەوتەوه و کەلەشیرە‌کەمێ بخاتە سەری تا برژی. گۆشتی برژاوی کەلەشیر وەک رەنگی هەنار، چەور چەور... مریتمۆک ناخیکی هەلکیشا و لە دلێ خۆیدا گوتی: "یاخودا بە قوزەلقۆرتم بێ، وەختیک منداڵە‌کام لەبەر گەرمای چوکور

نەو دەسووتین، گیانی خۆیان دەخۆنەو، نەمن لێرە لە فینکایی کوستانیدا، کەبابی چەور و گۆشتی کەلەباب بۆم. یاخو بە ژەهرم بێ، بە زووخاوم بێ."

زاری ناوی کرد و دەم و لیچی خۆی لستەو. سەیری خۆری کرد. هێشتا زۆری مابوو بۆ ئیواری. بەخۆی گوت: "با هەستم و بڕۆم، بچمە دۆلی پەریه‌کان و بانگی نەحە شیتۆکە بکەم، بەشکم ئەمڕۆ هاتی و گویی لە دەنگم بێ."

بەرەو شیوەکە وەرێ کەوت.

"سەبی نا، دوو سەبی پینجشەمە، پینجشەمە شەوێ کەمی رۆحی مردووان نازادن، رۆحە پاکەکان، چل سوارەکە، لەو شەوێدا، لە سەر چیاکە لە دەوری یەک کۆ دەبنەو. تاشباشیش کە بەملی شکاری بوو هەتە وەلی، بلێی و نەلێی پاوێکی باش، نەویش دیارە لە سەر لووتکەیی چیاکە لە گەڵ هاورێیەکانی خۆی کۆدەبیته‌و بۆ را و تەگبیر، بەلام لە سەر کام کێو؟ مریتمۆک نەیدەزانی کامە کێو. هەر رۆژە و لووتکەیی چیاکە دینا پێش چاوانی خۆی و بەیانی پاشگەز دەبۆو. بیری دەکرده‌و و لە میتشکی خۆی دەنوسا بەشکم وەبیری بیته‌و کە تاشباش کاتی بەشەر بوو، یانی هێشتا نەببوو وەلی، حەزی لە کام کێو و گرد بوو. چیی هەوڵی دا، هیچی وەبیر نەهاتەو. ئەگەر ئەو چیاکە دۆزیایەو و تاشباشی وەچنگ کەوتبایە.. دوو قسەیی پێی بوو. هەر ئەوێ نەدە.

لیتوریتۆ و هیوادار بوو. کە گەیشته شیوی پەرییان، چیی وای نەمابوو بۆ ئیواری. لە بەر رەوێک کە هەمیشە لەوێ دادەنیشت، هەلترووشکا. پالێ بە رەوێکەو دا، چاوەکانی لێک نا. گویی دایە دەنگی ئەو ناوەی لە چەقی شیوەکەو دەرویشت. شیوەکە بۆنی لێر و بۆنی کاژ و سنەوبەر و پنگەیی دەدا. بۆنی نەرمی خۆلێش تیکەلێ بۆنی دارستان ببوو. مریتمۆک لە دنیا دا ئەو بۆنەیی پێی لە هەموو شتیکی جوانتر بوو و بۆیە ئێرەیی بەو پەرییانە دەبرد کە لە دارستانە کەدا دەژیا. دوا ئەوێ تۆزیک پشوری دا، چاری هەلینا، هەستا و بەرەو شیوەکە هەرای کرد:

"نەحە شیتە کەمی خۆم، کورە نەمنیان بە تەنی لەو گوندەدا بەجێ هێشت و رویشتن. نەنە مریتمۆک چاوەرێتە. کورە وەرە کارم پیتە. وەرە نەحەیی خۆم وەرە. وەرە و بمبە کۆشکە کەمی خەزوروت. بۆ کۆشکی پەرییان. ناھیلێم ئابرووت بچێ. ریسوات ناکەم نا. نەمن لە بنیادە مەکانی تر ناچم. ... نا.... هەتا ئەو گوندییانە لە چوکوری دینەو، ناگام لە منداڵە کانت دەبێ، مەترسە، نەمن دەزاتم چۆن لە گەڵ پەرییان بچوولتیمەو. نەمن وەک بنیادە مەکانی دی نیم. ئەو قسەیی بۆیە دەکەم پادشای پەریه‌کانیش گویی لێ بێ. نەویش با

بزانی نهنه مریٹمۆك له بنیاده مه كانی دی ناچی. وه لامم بدهوه نهحهی خۆم. وه لامم بدهوه،
نهحه، نهحه نه ئی...

گوئی هه لسخت. دهنگی چهند جارن له شیوه كه دا دهنگی دایهوه و ئیتر بیته دهنگییه كه بالی
كیشایهوه. خورهی ناو نهبی و خسه خشی گه لاكانیش، هیچ دهنگیکی دی نه دههات.
مریٹمۆك به دهنگیکی نزمتر و زیره كانه بزهیه کی هاتی:

- سهیركه كورم، نهحهی خۆم، نهتۆ بیته خۆشه بیته لای من، بهلام پهریه كان ناهیلن. به
دزییهوه وهره... شهویکیان، كاتی شهوان نووستون، بهسپایی وهره. زۆرم غهریبی كردووی
نهحه گیان. نهوه باش بزانه. زۆرم غهریبی كردووی.

گوئی هه لسخت. ماوهیه کی زۆر چاره ری ما، سهیری کرد نهحه سۆراغی نییه. خۆی دایه
سهر تیلاکهی و له شیوه كه وهسهر كهوت. مژی ده مه وئیواری ورده ورده ده نیشته ناخی
شیوه كه وه و خۆره تار به ره و ناو ابون ده كشا.

مەمى دىك مردووه كەي لى بوو تە بە لا و لە بىرە كەشدا
 بۆى ناسارد رىتەوہ . خو ئاوا بىر واتە پىشەوہ ، ھەرچى
 ھەلۆى دنيايە دىن و ئاسمانە كەي چوكووراوا دادە پۆشن و
 پىشى خۆرە كە دەگرن . كۆرە خو ئەو خەلكەش ھەمووى .
 ھەر كەرنىن ، ئاخىرىيە كەي يەككە لەو بىرە ھەر دىرپۆنگ
 دەبى كە ھەلۆكان لە سەرى دەگە پۆن و مردووه كەش بە
 چاوە زەقە كانىيەوہ لە بەختى بنەكەي داىە و
 دەيدۆز نەوہ .

۲۰

مەمى دىك ھاتە نزيك تەرمە كە* گەغە كان ، كە لە بن تريفەي مانگە شەوہ كەدا لە
 تەپۆلكىكى گەورە دەچوون و شوپىنىكى ھىندەي سى چوار جى خەرمانيان داگرتبوو . مەمى
 دىك بە خۆى گوت :

- ئەوہ خەرمانى گەغە يان گىشە و تەرمە كى قەرسىلە كەيەتى ؟ جا خو درويئە لە مېژە
 تەواو بووہ . لەوانە شە ھەر قەرسىل و كلۆشە كەي بى و بىيانەوى بىكەنە كا .

يەك دوو مەلۆى دەركىشا و لە بن تريفەي مانگە كەدا رايخست . گۆلە گەغە قاوہ يىيە كانى
 چوكووراوا بوون بە قەلچەغ و داسوہ كانىيانەوہ . مەمى دىك لە دللى خۆيدا گوتى ، ئەو خەرمانە
 بەشى خەلكى دىيەك دەكا .

نەرجار لە بن لىويىيەوہ گوتى : " ھەيف بۆ ئەو خەرمانە . " بە ھەر فرت و فيلتيك بىوو ،
 شقارتەيە كى لە گىرفانى ھەسەن دەرھىنابوو . زۆر بەو تەردەستىيەي خۆى دەنازى . دەستى لە
 گىرفانى پانتۆلە كەي نا و دەستى بە شەمچە كەيدا ھىنا .

---

* تەرمەك ، گىشە ، يەغنى : كاتىك گەم دەدوورد رىتەوہ و كۆگا كۆگا دەكرى و ھىشتا ھەمووى نەخراو تەوہ
 سەر يەك و نەكراو تە خەرمان . كۆگاي بچووكى گەم و جۆ داوى دروونەوہ .

له نهكاو راجلهكى و لهزى. سهبرى ناسمانىيى كرد. ههلوكان وهك پهردديهكى رهش بهرى ناسمانهكهيان داپوشيبوو و دهنگى ونيككهوتنى بالهكانيان له ناخى شهوهكهدا دهبيسترا. دهنگى جوش و خرؤشيكى نامؤ و سىحراوى ناسمانهكهى داگرتبوو و دهتگوت ناسمان به ههزار بالى پيكهوه لكاو به شهپولانهوه دهفرى.

مه مى ديك غارى دا. كاتى به هانكههانك گهيشته سهر بيرهكه، نويى شتوان لاي دابوو، گورج خؤى روت كردهوه و چوه سهر بيرهكه و راوهستا. دهويست خؤى بهاويته نيو بيرهكه، بهلام له ترسان دهست و پيى لهزىن و شل بوون و ههر لهوى دانىشت. سهرى له گيژهوه هات، دهتگوت نيغليج بووه. هانكههانكى بوو. ماوهيهك ههر وا مايهوه و نهوجار وهخؤ هاتوهوه و دهسبهجى خؤى له بيرهكه هاويشت. بهبى نهوى دهرفته تى ترس و دوودلى به خؤى بدا، خؤى گهيانده مردوهكه، كه له تهختى بنى بيرهكهدا كهوتبوو. مردوهكه ههلمسابوو و گهورهتر ببؤوه. مه مى ديك دهستى له بن پيلى مردوهكه نا و ههليستاند و له سهر پييان رايگرت. مردوهكه به پتوه، ههموو بيرهكهى سپر كرد. مه مى ديك شوتنى نه مابوو بچوولئ. لاقهكانى مردوهكهى گرت، ههر ده پهنجهكهى به گوشتى مردوهكهدا رؤچوون. مه مى ديك هيلنجى هات و رشايهوه. هيشتاش پهنجهكانى له گوشتى مردوهكهدا بوون. مه مى ديك ماوهيهك ههر نهيتوانى پهنجهكهى له گوشته رزيوهكهى مردوهكه بيئيته دهرهوه. داهاتهوه، چوه نيو ناوهكه و مردوهكهى له قهاندؤش كرد و بهو جؤزه دهستى له ديوارهكهى بيرهكه دهگرت و خؤى رايكش دهكرد بؤ دهرهوه. مردوهكه زؤر قورس بوو. مه مى ديك زؤر به سهختى دهيتوانى خؤى بكيشيته سهرى. له پيشدا پييهكى و دواتر و پييهكهى ديكهى له كوئيكي قهدى ديوارى بيرهكه گير دهكرد. نهوجار به دهستهكانى خؤى توند دهكرد و خؤى ههلهدهكيشايه سهرهوه. بهو جؤزه له بيرهكه دههاته دهرى. له دهرهوهى بيرهكه قاووقيتىكى سهرى بوو. دهنگى ونيككهوتنى بالهكانيش قيامهتتىكى بهرپا كردبوو. چيى له ليوارى بيرهكه نزيكتر دهبؤوه، نهو قاووقيه پتر دهبوو.

كه گهيشتنه سهر ليوارى بيرهكه و ههر نهوندهى سهرى مردوهكه له بيرهكه هاته دهرى، دهنگى سامناكى ههزاران بال وهك گرمهى ههوره تريشقه هات. وهك كيتوك برمى، ههموو ولات لهزى. تهرمهكه خليسكا و به تهنىشت مه مى ديكدا كهوتوهوه نيو بيرهكه. ناوهكه هيندهى بهژنى پياويك شلپهى كرد و ههستا. مه مى ديك سهدان دهنووكى رهشى ههلوئى دى كه بهرهوه نهو لوور بوون و دههاتنه خواري، و سهدان بال رهشيش به ناسمانهوه. ههلوكان نيشتبونوهوه و پالوهپهستويان بوو كه خؤيان بگهيننه سهر بيرهكه. سواري سهرى يهكترى

دهبوون، نه گهر رېك لهو كاته دا بېت و مەمى ديك خۆى نه خستبايه تهوه نيو بيره كه، دندووكى ههلۆكان له چاوترووكانتيكا سهريان ههلده قهند.

ديسان چۆوه خوارى و سهرى مردووه كهى له سه شانى دانا و به زه جهت و كويزه وهرى و نارەق رشتنه وه هتا ليوارى بيره كهى هينايه وه. ديسان ههلۆكان هيرشيان هينايه وه. جارتيكى ديكهش مردووه كه خليسكايه وه و كهوته وه تهختى بنى بيره كه و ناوه كه شلپ بهرز بۆوه و له بيره كه هاته دهري و ههلۆ چاوه روانه كانى تهر كرد.

مەمى ديك سى جاران مردووه كهى هينايه سه ليوارى بيره كه و ههر سى جاره كهش ليتى ههلخيسكايه وه و كهوته وه خوارى. ههلۆكان خووسابوون.

ئاخريه كهى مەمى ديك ههر هينايه دهري. مردووه كهى له سه شانى دانا بوو، دهسته كهى ههلۆ به شوتينييه وه بوون و نمو به غاردان خۆى گهيانده جى خهرمانه كه. گورج تهرمه كهى وه بن مه لۆ گهغه كان دا. وش وشى باله كان ناسمانى جى خهرمانه كهى سپ كرديوو. به ههزاران ههلۆ پيش تريفهى مانگه كهيان گرت و مانگ ون بوو.

مەمى ديك به غاردان خۆى گهيانده وه سه بيره كه و جلويه رگه كانى له بهر كردن و گه پايه وه جى خهرمانه كه. كه گه يشته وه سهبرى كرد نه وه ههزاران ههلۆ له سه خهرمانه كه نيشتون و به دندووكان دهيكۆلن و به ههزارانى ديكهش به ناسمانه وه ده سوورپينه وه. جوش و خرش و ههللايه كى سهريان له زوى و ناسماندا نابۆوه.

مەمى ديك قوتوه شقارته كهى له گيرفانى دهريتا و چلنكى داگيرساند و له خهرمانه كهى نزيك كرده وه. كلۆشه وشكه كه ده موده ست گرى گرت و بلنسى كيشا. ههلۆكان بېت و خيرا ههلنه فريبايه ن، ده سووتان. هه موو رايان كرد. ههر هيندهى چاوترووكانتيك خهرمانه كه گرى گرت و كيتويك بلنسه، هيندهى دوو مناره له دهشته كهى چوكوروارادا ههستا. مەمى ديك به خۆى گوت: "نه وه ده سووتى، خهريكه ده سووتى، ئۆخه يش نه جاتم بوو." به لام له نه كاو له ناخى خزيدا ههستى به ته نيابى و بۆشاييه كى تاقه تپرووكين كرد. خۆى به نيو بلنسه كاندا كرد تهرمه كهى كيشايه دهره وه و به كوئلى خۆى دادا و به ره رووباره كهى جه يمان كهوته غارى دا. گه يشته قولكه يه كى دم ناوه كه. ناگرى خهرمانه كه هه موو دهوروبه رى وهك روژ رووناك كرديووه. مەمى ديك ساتيك ده موچاوى مردووه كهى دى. ده موچاوه كهى گه وهرتر ببۆوه و چاوه كانيشى دوو نه ونده گه وهرتر. ده موچاوى وهك مسى سوورى لى هاتبوو. تهرمه كهى له

قوولکه که دا درێژ کرد. باوه شتیک مینکووک و گژ و گیای هه لکه نند و دایپۆشی و به په له پهل خۆلی به سهر دا کرد.

له سهر به دیکێ ته نیشته گۆزه که دانیشته. هه موو ده ورۆبه ره که رووناک ببۆوه و هه موو شتیک جوان دیار بوو. که به وردی روانی، لینگه پیتاویکی مردووه که ی دی که برتیک له ولاتره وه که وتبوو. هه ستا و پیتاوه که ی هه لگرت و ده ویست به ناوه که یدا بدات، پاشگه ز بۆوه و خوار گۆزه که ی هه لکه نند و پیتاوه که ی له پیتی مردووه که کرده وه و دیسان دایپۆشییه وه. له سهر به رده که دانیشته وه و له بن لیوانه وه گوتی: "چی وای نه مابوو مردووه که م بسووتینم. چی وای نه مابوو. ئای له و که رتیییه، له و که وجییتییه. باشه مردووه که م سووتابایه چیم لی کردبا...."

شه که تیه که شیرین دایگرت، هه ستا و به دهرم رووباره که دا تیهه لبوو. ناگری خهرمانه که هه ر ده هات و گه وره تر ده بۆوه. بلتیه سه ریان له ناسمانی ده سووی و پاناوکی ده شته که یان هه تا داویتی ئانا وه رزا وه ک روژ، رووناک ده کرده وه.

که گه یشته وه لۆکه جاره که، چی وای نه مابوو روژ بیتته وه. سه یری کرد گوندی هه موو به خه به رن. به سپایی وه ک هیچ رووی نه دابی، به ده م هه لکتیشانه وه ی پانتۆله که یه وه، خۆی خزانده وه نیتو گوندیه کان و ئه ویش وه ک ئه وان سه یری لای سووتمانه که ی کرد. هیچ که س قسه ی نه ده کرد. هه مووان چاویان له و بلتیه سانه بریبوو که جار به جار به رزتر ده بوونه وه و تیکه لای شه و ده بوون.

- نه مشه و هیچ نه نووستین. که س نه نووست، مندا له کانیش...

لهو رۆژهوه مام خه لیل هه موو به یانیان دئی و
 "عهلی" یه درێژ له خه وی هه لده ستینی و ناچاری ده کا
 بچن له باشتین شوینی مه زراکه لۆکه برینه وه. عه لی به
 قسه ی ناکا. گوئی ناداته قسه کانی مام خه لیل... له و.
 جییه دا که مام خه لیل جاریکی دیکه ش "عهلی" یه درێژ له
 خه وی هه لده ستینی.

۲۱

مام خه لیل گوئی:

- ههسته عه لی، ههسته، بهرۆکت بهر ناده م.

عه لی وای لی هاتبوو کاتی هاتنی مام خه لیل له خۆوه له خه وی هه لده ستا. راهاتبوو.
 ههستا و دانیشت. چاره کانی هه لگۆفین. له و جهنگه یه دا، نه لیف و منداله کانی
 ههستان... چهند رۆژیک بوو نه وه دووپاته ده بووه. مام خه لیل دیسان دهستی پی کرده وه:
 - دایکت ئیستا له ئاوابیه که، له گیانه لالا دایه. ههسته با لۆکه خه بکه یه وه به شکم بتوانی خۆت
 به گه یینیه وه لای مریمۆکه گۆله که. خۆت به گه یه نه و نه و مریمۆکه نازه یه نه رزگار بکه.

وه ک مندالان چلمی هه لده لووشیه وه و ده گریا:

- کوره له و سووچه ی مه زراکه وه، لۆکه یه کی لئی به بهر دایش قورستره. بنیاده م ده توانی
 سه عاتی پازده کیلۆ برنیه وه. پیکه وه هه موو شه وی نه وه مانه لی هه لده ستین. گوندی
 رۆحیشیان ناگای لی نابی. به سپایی ده چینه نه و سووچه و جا ده رینه وه نه مان رینه وه.
 نه تۆش جگه له وه ی قهرز و قۆله ت هه موو ده ده یه وه، شتیکیشت بو ده مینیه وه. چوار پینج
 رۆژی دیکه ش وه ری ده که وی و راسته ری خۆت ده گه یینیه وه ئاوابی و لای دایکت، لای
 مریمۆکه گۆله که و ناهیلی بمری. کوره نه جوو لینی، ئاوا ناتوانی پیش خه لکه که بگه یته وه

ناوایی. قهرزه کت زۆره. ده گه پښتوه و سهیر ده که ی نهوه مریمۆکه گوله که هر نيسک و پرووسکی ماوه توه. نو کات چیت پی ده لښن؟ ها، ده ی بلې بزاتم، ده ی... چیت پی ده لښن؟ ده ی بلې بزاتم، "عہلی" یه دريژه بی میشکه که، ده ی...
نه لیف:

- کورپه مام خه لیل راست ده کا. نو لۆکه یه نه وه تا لیږه یه. نه من خۆم دیتم. قۆزاخه ی پر به چنگن.

عہلی به ناله یه که وه گوتی:

- ناتوانم بچم.

هر وه جارن، له سهر گازهرای پشت راکشا و نه و جار خۆی خسته وه سهر زگ. مانگ ناوا ببوو. هه واکه ی بوولیل بوو. وه تاریکایه کی که رووناکیه که له پشتییه وه بی. هیشتا نه هیله دیار نه بوو که له سهر ناسۆه شه و رۆژی لیک جوی ده کرده وه. له سهر لووتکه ی چیا ی گاوران نه ستیره کلکداره که وه خهرمانه یه کی نور دهره وشایه وه و پرسنگی داویشته. شه، ده تگوت به سهر سپایی و رووناکایه دات ده و ات و له سروه نهرمه که ی به یانیدا له هه لکشان و داکشانیدا بوو. سریه ی هیه شتیک نه ده هات. هه موو ولات بیده نگ و کپ بوو. نه ونده کپ و بیده نگ، که دهنگی کۆخه ی مام خه لیل له ده شته که دا وه گرمه ی تۆپ دهنگی ده دایه وه. سپایی گه واله هه ووره بیچووله کان له شه وه که دا دیار بوون.

مام خه لیل مه چه کی دهستی عہلی گرت و به توورپه یه وه گورانیدی:

- ههسته، ههسته، کورپی سه ی.

که وتبۆه بیر باوکی عہلی. نه وه خه یاله ش دلێ خۆش کردبوو. ههر به راستی عہلیش نه چووبۆه سهر بابی خۆی؟ به و پښه نه ویش لی توورپه بی، ده سله میته وه.

- ههسته هه تیو، بی میشکی که ر، ههسته بزاتم. نه گهر هه لنهستی، ده یکه مه قیامهت.

به و نیوه شه وه نو خه لکت به سهر وهرده که م.

عہلی دیسان هه ستا و دانیشته وه و گوتی:

- به لآم... به لآم مامه خه لیل... نو کاره ی نيمه وه که دزیی وایه.

مام خه لیل گرماندی:

- دایکت نه وه له و ی ده مرئ. مریمۆکه گوله که ده مرئ. به من چی دزییه بیان نییه. چ

باشتر ده زیکردن بی. نه تو وای دانی دزییه.

ههستا. مهچەکی عەلیی هەر بە دەستەوه بوو. عەلیش لە گەلی ههستا. مام خەلیل بەسپایی بەرەو سووچی مەزراکە چوو. بەسپایی و بەبێ هیچ دەنگێک. وەک مار دەخووشی.

- بە ئەلیفی گوت، بە دوایاندا دەهات:

- لە سەرەخۆتر، لە سەرەخۆتر. جەواڵ و سەبەتەکانیش هەلگرن... لە سەرەخۆتر... جەواڵ و سەووتەکان...

ئەلیف لە پێشدا دەستی دابوو سەووتە و جەواڵەکان. منداڵەکانیش هەر کام سەووتەتەیهکیان پێ بوو.

بەبێ ئەوێ مام خەلیل مهچەکی عەلی بەریدا. هەر دووکیان بە کۆمەکۆم گەشتنە دەم جەیحان. مام خەلیل گوتی:

- جا ئەو جار کەیفی خۆتانە.

ئیتەر سەیریکی چیا ی گاورانی کرد و لە سەری رویشت:

- هێشتا زۆری ماوه رووناکی بکاتەوه. ئەگەر چوار پێنج روژان شاوا لۆکە بریننەوه، هەر ئەوئەدی دەمینی مالاوایی لە تۆ بکەین... هەتیو، ئەتۆ بابی منت گا... دزی... دزی... چما لەو دنیا یە کەس هەیه دز نەبێ؟ دزییش خۆی دنیا یەکی هەیه... تاشباشی سەرورمان خۆی لەو دزە گورج و گۆلانی روژگارە. هەر ئێمە ناومان بە خراپە روژیوه. مێش و مەگەز و ماسی و کرم و هەلۆ و مامزە چاوه گەرەکان و گورگ و میروولە، هەموو شتێک و هەموو کەس لەم دنیا یەدا دزن، ئەدی "عەلی" یە درێژە بێ ئەقلەکە، جا کاتی هەرچی گیانلەبەرە دزن، کەوابوو دزیی کاریکی پێرۆز و متفەرکە... کەوابوو دەی دوودل مەبە عەلی... چونکە ئەو دزییە دەمانەوی بیکەین، پێی دەچییه بەهەشتی. زوو بە دەی هێندە نەماوه رووناکی بکاتەوه. زۆرم قسە پێ بوو بەلام وا خەریکە روژ دەبیتەوه.

خێرا هاتنە سووچی مەزراکە و خۆیان تێ خست. ئەلیف پەلاماری لاسکە لۆکە ی دا. گیانی بەخاوه کەوتبوو بەلام کە ئارەقە ی کرد، توندوتۆل بووه. عەلی شەلالی ئارەقە بوو. ئەوه یە کەم جاری بوو دزیی دەکرد. دیاره ئەگەر ئەو لۆکە ریننەوه یە بە دزیی دابنری. بەخۆی گوت: "ئازە ئەو کارەم هەر کردووه، لانیکەم با باشی بکەم. مام خەلیش هەقیه تی. پیاویکی بە فرت و فیتلە بەلام ژیره. باشی بیر لە چاکە و خراپە ی ئەم دنیا یە کردۆتەوه. چ خێرا خێراش دەرنپێتەوه. کورە سەیر کە لەو تاریکییەدا دەستەکان چەندە گورج و خێران. ئەویش بەو تەمەنە، سەد سال دەبێ یان دووسەد سال..."

مام خەلیل گوتی:

ئەو لۆكەيەي رنپوتانەتەو، بېكەنە جەوالتېكەو. ئەمن ھەلئەدەگرم و دەيەمەو سەر كۆگاكەمان. بەبئ ئەوئەي كەس سۆسەي بكا، بەتالئ دەكەم و ديمەو. گونديەكان ئتوھ بېسەن دەتانكوژن. بۆيە ھەر بۆ خۆم...

- ئەو قۆزاخەيەي بە ھەر پېنج كەسيان رنپوويانەو، لە جەوالتېكيان كرد. مام خەلیل بە كۆلئ خۆي دادا و برديەو بەرەو كەپرەكان. لە خۆشيان بالئ گرتبوو. ئەليف لە نەكاو دەستئ رەق بوون. قيت بۆو و باسكى عەليى گرت و گوتئ: "سەيركە، سەير كە." و ناماژەي بۆ ئەو سېبەرانە كرد كە برئك لەولاي خۆيانەو دەجولانەو: "ئەوانيش وەك ئيمە..."

جلوبەرگەكانيان بە خوناو كە خووسابوو. لە نئوھراستئ لاسكەكاندا دوو شووتئى گەورە و گەيوو و شيرينيان دۆزيسۆو. يەكئكيانيان ھەر لەوئ قاش كرەبوو و خواردبوويان. بۆئئ شووتئىيەكە ھەر وا لە مئشكياندا بوو و فئئكى دەكرەنەو. بۆئئكى خۆش و فئئك و شيرين. مام خەلیل ناوھ ناوھ دەيگوت:

- خئراكەن دەي دەست بېزئون. چئى نەماوھ رۆژ بئتەوھ. سەينئ و دوو سەبەيش دئسەوھ نئرە.

ديسان تۆزئئكى ديكە روون بۆوھ.

- بەسە. دەست ھەلگرن تەماح باش نيە. دەي خئرا، تا گوندي وەخەبەر نەھاتوون، با برۆين. برۆين و برئك دواتر لەگەل ئەو گونديە كەرانە ھەستين و بئينەوھ بۆ لۆكە رنپنەوھ. باشە، با جارئ بنووين و پشويەك بەين. باشە، بنيادەم و ھەموو بوونەوھەرەكاني دنيايە و بە تايبەتئ سەركرەدئ دزەكانيش پئويستيان بە تۆزە ھەسانەوھەيك ھەيە. ئئستا ئەمن جەوالئ پرەكە ھەلئەدەگرم و ھەپئشتان دەكەوم. ئەگەر مەن بگرن، ھيچم لئ ناكەن، شتئكئش لئ بكەن چش...

جەوالئكەي لە كۆلئ خۆي داگرت و گوتئ:

- ئتوھ لئرە دانئشن. ئەمن با پرۆم و سەرئك بكئشم بزائم چ باسە. لە خۆرا قوت بووم.

رۆشئت و دەمردەست گەرايەوھ و گوتئ:

- ھەي ھاوار. ئەي خوايەگيان، ئۆككەش داغ قۆردوو و ژن و مندالئكەي، برئك لە پئش ئەوانيشەوھ كوئخا سەفەر و مندالئكەي، كورە خۆ نئوھ گوندي بە خەبەرن و لۆكە لە نئوھكەي

دیکه دەدزن. ئۆککەش داغ قۆردوو خۆی بە سەر پیتلاوه کاتم کیشا و گوتی: "بەزەبیت پیتەدا بێتەوه مام خەلیل، ئەمن ئەو دزیبە لە رێی خوادا دەکەم." و گریا و گوتی: "نەمسالیش نەگەر نەچمە حەجی، ئیتر تا مردن بە نەسبیم نابێ و بە گوناجباری دەمرم." دەگریا و دەبگوت: "کۆرە نامانە، بە کەس نەلێتی ها." و هەر وا دەگریا. مەگری ئۆککەش، ئەتۆ بچیتە حەجی و نەچی، لە بەهەشتی کۆشکێکت لە ئەلماس و مەرجان و بلوور بۆ نامادە کراوه و حەفتا حۆریشت بەناو کراوه. هەر هەمووشیان بەژن و بالا جوان... ئەتۆ دزیی خۆت بکە. کۆتێخا سەفەریش ئەوه سەرقالە. ئێمە تا ئێستا ئەومان نەدیتبوو لۆکە خەر بکاتەوه." دیتبوومان عەلی؟

- نا، نەماندیتبوو.

- یانی، دیارە ئەو فیتلەزە سەگبابە چەندی چەند سالە بە رۆژ خەوتوو و شەوانە لۆکە خەر کردوو تەوه. ئێمەش پێمان وابوو ئەو دەست لە رەش و سپی نادا. ئەو سینگی دەردەپەراند و دەبگوت: "ئەمن وەک ئێوهی نەدی و بدی کار ناکەم." دیارە ئەو کارەکە لە کاری ئێمە قورستر بوو، ئەویش لە تاریکانی شەودا.

عەلی ناخیتکی هەلکیشا و گوتی:

- ئەویش لە تاریکانی شەویدا.

- دەی، یانەللا، دەی گورج بن...

بەرەو کەپرەکان وەرێ کەوت و جەوالەکە لە سەر کۆگاکی عەلی هەلپشت. ئەوجار تۆزێک دوور کەوتەوه و سەری بێتکی کۆگاکی عەلی کرد. ئەو کۆگا لۆکەبە دوو هیندە کۆگای ئەوانی دیکە بوو.

بە دەنگێکی بەرز گوتی:

- زۆر باش بوو، زۆر...

ئیتەر خۆی خزانە جێبەجێبەوه و جاجەکە بە سەر خۆیدا کیشا: هەر بە راستی مەرمۆک مەردبوو، یان بەم زووێ دەمەرد؟ یان ئێستا لە سەر کانێهە فیتکەکان و لە نیو عەتری پنگەکانیاندا دەگەر؟ بەو جۆرە عەلی دەیتوانی خۆی بگەیهنیتەوه مەرمۆکە گول روومەتەکەمان... لە نەکاو بیریکی وەک بریسکە بە مێشکیدا هات. "ئەگەر مەرمۆک بمری، ئەمنیش ناژیم." بزیهکی هاتی. سەری لە سەر باسکی راستە دانابوو. سوورایە سەر کەلەکە چەپی. "ئەگەر مەرمۆکیش دوای مەرمۆک ناژی. دەمری. ئەگەر مەرمۆک

نەمرى، نەمن كەلەبايىكى پۆيەلارى گەورە دەكەمە قورىانى. خوايە گيان كارىكى وا بكة نەمرى و نەمن جارىكى دىكە لەو دنيايەدا بيبىنمەوە...."

عەلى لە سەر پشت درىژ ببوو و خەوى لى نەدەكەوت. سەيرى نەستىرەكانى دەكرد. ھەموو گيانى نوقمى خوناو كە بوو. دەلەرزى. سەرمای بوو. مووچر كە و تەزوويەك بە ھەموو گيانىدا ھات. خۆ نەگەر نيوەى گونەكەش دزيبان كردبايە، ديسان ئەو ھەر پىي عەيب بوو دزىي بكا. لە لايەكيشەوە دلئى خۆش بوو. نەگەر ئاوا رۆيبا، لەگەل تەواوبوونى كارى مەزراكە، ئەو وەرئى دەكەوت و دەچوو قەرزەكانى دەدایەوہ.

ئەليف و مندالەكانىش حزيبوونە جىويانەكەيانەوہ و خەويان لى كەوتبوو.

عەلى داىكىي بە شەرزەببەوہ دىنايە پىش چاوى خۆى. مريمۆك پىي دەگوت: "باشە ئەوہ دلئ چۆن بەرايى دا؟ چما شتى وا دەبى، پياو پىرەژنىك لە دىيەكى چۆلدا و لە نىر حەيوانە درىندەكاندا بەتەنى بەجى بىلئى و لىدا بروات؟ بەتاقى تەنى و بەبى ھىچ شتىك؟ نە ئاورگەيەك ھەيە و نە ئاگرىك."

"ناخ خۆزگە پىش ئەوہى ھەرى يان نەخۆش بكەوى، بتوانم بگەمەوہ لاي... ئەو كاتە مريمۆك، ئەو داىكى ھەموو داىكانەم لە سەر چاوەكانم دادەنا. ئەو باشترىنى داىكەى دنيايە، ئەو داىكەى نەمەيشت ئاويكى خۆشى لە گەرووى بچىتە خوارى. باشە ئەو كارەم چۆن كرد؟ چۆن؟..."

خۆى داىە سەر ئانىشكى و ھەستا و سەيرى گوندىيەكانى كرد كە لە تاريك و روونەكەى بەيانىدا وەخەبەر دەھاتن و باويكشيان دەدا يان چاوەكانيان ھەلدەگلۆفى. ھىلە رووناكەكەى سەر لووتكەى چىاي گاوران كەسك دەچۆوہ و ھەر دەھات و پان و بەرىنتر دەبۆوہ.

"بەلام ھىچى دىكەم لە دەست نەدەھات. خۆ لەگەل ئەو مابامەوہ لە ئاوايى، نەويش و ئىتمەش ھەر ھەموومان لە برسان دەمردىن."

گوندى بىدەنگ و خەوالو، سەوہتە و جەوال بە دەستەوہ بەرە و مەزرايە دەچوون...

عەلى سىخورمەيەكى سووكى لە كەلەكەى ئەليف وتا و گوتى:

- ھەستە ئەليف.

ئەليف راپەرى. عەلى:

- خەلك ئەوہ دەچنە سەر كارى.

ئەليفىش ويستى مندالەكان ھەستىنى.

عەلى دەستە زلەكانى بە سەرى منداڵەكاندا ھېنا و گوتى:
- لە منداڵەكان گەپى.
ئەلىف گوتى نەدايى و گوتى:
- ناكرى. ئەگەر ئىستا يارمەتيمان نەدەن، ئەى كەنگى بە كارمان دىن؟
بۆيە بە توندى رايوھشاندىن:
- ھەسەن، ئۆمەخان.
منداڵ ھەستان.
ئەلىف ناگرى لە جەرگى بەربوو.

گوندی هموو لییان سوور بوو که "عەلی" یه درێژ
 شهوانه هەلدهستێ و دەچیتە باشترین شوینی مەزراکه و
 لۆکه دەپنیتەوه. دیاره له نێو کریکارهکاندا دهگهمن
 که سێک هه بوو شهوانه هه لئه سستێ و به دزییه وه لۆکه
 نه پنیته وه، چەند پیر و په ککه وته و مندال نه بی هه مووی
 هه لده ستانه وه. گوندی نۆد نۆد تووپه بوون له وهی عەلی
 به دزییه وه لۆکه درنیتە وه. هه ر که س نه وهی بیر
 ده که وته وه، نۆد نۆد تووپه ده بوو و که فی هه لده خپرانده.
 سه بارهت به وهی که گوندی ده یانه وی به بی نه وهی عەلی
 بزانی، له سه ر تاوانه که بیگرن...

۲۲

ژنه که ی به کره شیت گوتی:

- دیتم. چوو بوومه سه ر پیشاوی. ده زانن چیم دی؟ مام خه لیل و "عەلی" یه درێژ له گه ل
 نه لیف و منداله کانی. چوو بونه باشترین شوینی مەزراکه و هه ر مه پرسه چۆنیان لۆکه
 ده پنیسه وه... "عەلی" یه درێژ ده تگوت ده یه وی هه موو مەزراکه هه لלוوشی... نه ی ناوا...
 نه وه تا کۆگا لۆکه که ی هینده ی به ژنی بنیاده میکه. ده ی باشه، نه گه ر نه و به شهوانه لۆکه ی
 نه رنیبایه ته وه، چما کۆگا که ی نه وه نده گه وره ده بووه؟
 زه له جه گوتی: کۆگا که ی هینده ی بالای پیاویکه... سه گبابی دز...
 گۆملیکسیز نۆغلو گرماندی:

- خه رمانه که ی شه وکه ت به گیشیان سووتاندوو. نه وه ده رکه وت کییه شهوانه ده گه ری.
 کییه بووه ته به لای گیانی ناوا بیه که. ئیمه ش ژن و مندالمان هه یه. ئیمه ش قه رز و قۆله مان

ههیه. جگه له‌وه‌ش، ئیتمه داکی خۆشمان نه‌کوشتوو و تهرمه‌که‌شیمان به ره‌وه‌زه‌کانی یالاکدا نه‌کردوو که وشک هه‌لبێ. کەس نییه له‌و گونده‌دا پیشی نه‌و پیاوه‌ بگری؟ کەس نییه پیتی بلێ بووتیک چەند کیلۆیه؟

کوێخا سه‌فه‌ر به‌ ناماژه‌ی ده‌ستی بانگی "عه‌بدیه‌ خوار"ی کرد. دوا‌ی شه‌ویش بانگی گزیره‌که‌ی. هه‌ر دووکیان وه‌شوینی که‌وتن و رو‌یشتن. کوێخا سه‌فه‌ر که‌ گه‌یشته‌ لای پنجه‌که‌ گه‌زه‌کانی ده‌م جه‌یحان راوه‌ستا:

- چاوی چارم، براده‌رینه، ده‌زانم تاشباش نه‌م‌ری پێ کردوون من نه‌دوینن، به‌لام به‌خۆم گوت با هه‌ستم و پیاسه‌یه‌ک بکه‌م. جا چم دی؟ سه‌یر ده‌که‌م، "عه‌لی"یه درتۆ، براده‌ره گیانی به‌ گیانییه‌که‌ی نه‌و تاشباشه‌ چلمنه، خۆی به‌ مه‌زراکه‌دا کردوو و هه‌ر مه‌پرسن چۆن ده‌رنیتسه‌وه... به‌خۆم گوت، هه‌ی بێ ویژدان، نای نای ی... هه‌ی بێ ویژدان، نای ی نای ی... چما پیاوی دایکی خۆ کوژ، خیری بۆ بنیاده‌مان ده‌بێ؟ یه‌کیکی دایکی خۆی بکوژی، له‌ هه‌رچی بوونه‌وه‌ره چه‌په‌لتر و پیسته‌ره. سه‌یر که‌ن، نه‌مشه‌و ده‌چن و هه‌ر له‌و شوئینه‌ی من پیتان ده‌لیم، ده‌یگرن. نه‌وجار به‌ هه‌موو گوندی بلین، زالمیکی بێ ویژدان، نه‌و لۆکه‌یه‌ی مافی ئیتمه‌یه، ده‌رنیتسه‌وه. ده‌ی باشه، سزای نه‌و کاره‌ چیه‌ی؟ نه‌و هه‌موو شه‌وی نه‌وه‌ کاریتی. وریا بن با به‌گوێ نه‌گاته‌وه، نه‌گینا ده‌ترسی و نیت‌ر شه‌وانه‌ ناچیتسه‌وه لۆکه‌ رنن. ده‌بێ له‌ سه‌ر لۆکه‌رنینی بیگرن. به‌لام نه‌نگۆ پیشی مه‌لین پشتی چاوت برۆیه. له‌ لاره‌ راوه‌ستن. گوندی بوخۆیان ته‌مبیتی ده‌که‌ن. نه‌نگۆ هه‌ر دێهاتییه‌کانی لی تیژ بکه‌ن به‌سه‌یه‌تی. تیگه‌یشت؟

هه‌ر دوو کیان، سه‌ریان بۆ له‌قاند، نه‌وه‌ کاریان بوو. ده‌یانزانی چۆن گوندی له‌ یه‌کێک تیژ بکه‌ن و بیانکه‌نه‌ ناسنی سووره‌وه‌که‌راو و به‌گژیی داکه‌ن. گوندی "عه‌لی"یه درۆیان له‌مردنی ده‌کرد. به‌ جووله‌ی ده‌ست و سه‌ر و ناماژه‌ی چاو سه‌فه‌ریان تیگه‌یاندا گوتیان: "له‌وه‌ی به‌ دواوه‌ له‌ نه‌ستۆی ئیتمه، کوێخای نازیز، نه‌تۆ کارت نه‌بێ." سه‌فه‌ر گوتی:

- براله‌ عه‌بدی، هیوام به‌ تۆیه. نه‌و دوو چاوه‌ ره‌شه‌ت ماچ ده‌که‌م گزیر گیان. نه‌تۆ گه‌وره‌ترین گزیری تۆرووسی. شان و شکۆ و ناویانگت تا نه‌و په‌ری دنیا رو‌یشوه و له‌ به‌ریتانیا و هه‌روه‌ها له‌ چینی سووریش و هه‌روه‌ها له‌ ولاته‌کی "کاسترۆی" به‌ناویانگیش ناوت رو‌یوه. نه‌نگۆ نه‌من نادوینن، قه‌یناکا مه‌مدوینن. به‌لام نه‌نگۆ گلینه‌ی چاوی منن. ده‌ی باشه، خواتان له‌گه‌ل، به‌ هیوای سه‌رکه‌وتن. نه‌مه‌رۆ ده‌چم و سه‌ر و سوێسکه‌یه‌کی چه‌ور و قه‌له‌و بۆ هه‌ر

کامیکتان راو ده کهم و بۆ خۆتان له سەر ئاورى بپهژینن با گوندی لیکایان به زاریدا شوڤر بیتتهوه و له بهر چاویان ملّجه ملّج بیخۆن... دهی باشه، به خیر چن...

عهبدی و گزیرباشی، دهسه جی وهخۆ کهوتن. کرێکار ریزیان گرتبوو و یهک پشوو له سەر نمو مهسهلهیه سرت و خورتیان بوو. "عهبدیه خوار" بهردهوام دهیگوت: "وریا بن، وریا بن با سۆسهی نهکا، با لهسەر دزیه که بیگیرین. عهلی دردۆنگ بوو بهلام گوئی نهدايی، چونکه لهههتهی هاتبووه ئیتره، ههر ههمووان وهك دوژمن سهیریان دهکرد. بۆله بۆل و سهیرکردنی دوژمنانه و تف کردنهوهی به بیزاریهوه نمو کاتهی توشی دهبوون، ئیتر ههموو نهوانهی بۆ ناسایی بیۆه.

گهرم بوو. مات بوو و تیشکی خۆره که چاوی له بهر ههله دههات. ههموو کرێکارهکان دهتگوت جهستهیهکی بى ئۆقره و بهجولهن. چاوه ریی پزیسکیك بوون، پزیسکیك، بۆ نهوهی عهلی لهتویهت بکهن. هیچ پهله ههوریک به ناسمانهوه نهبوو. ناسمان گهری گرتبوو و له نیو تۆزیکی سورباودا گهری دههات. کرێکار، وپ و کاس و نوقمی ئارهقهی بوون. "عهبدیه خواروخیچ" له بن گوئی ههمووان دهیگوت: "تۆ خودا پهله مه کهن. ههر نهمشهو دهیگیرین و ته مبیی دهکیهن. جارئ مهیکه نه ههرا، تۆ خودا... "سرته سرتکه زار به زار گهرا:

- دان به خۆتاندا بگرن...

- بیدهنگ بن.

- نهمشهو، نمو وهختهی نمو کافره لۆکهی دهپیتتهوه...

له دوورهوه دهنگی سی تهقه هات. دووکه له خۆله میشییه کهی بارووت، وهك سی پهله ههور، له بن میچی ناسمانه داغه کهدا مایهوه. جموجۆل و توورهیه کهی ناسایی له نیو کرێکارهکاندا په رهه دهگرت.

بۆله بۆل و گهرمه گهرمی کرێکارهکان تا گهیشنهوه کهپه رهکانیان ههر بهردهوام بوو. که گهرماکه به تهوژمتر بوو و کرێکار په نایان بردهوه بهر کهپه رهکانیان و هاموشۆیان دهستی پیکرد و له کهپه رهکانهوه دهنگی هات و هاوار و جنیو و قسهی تال بهرز بۆه.

لهو جهنگهیه کهدا سه فهر که دوو سوئسکهی به لاقه دهوه بوو، گهیشتهوه. پیکه نینی سهر لیتوانی نه ده رهوییهوه. سه ری به کهپه رهکاندا دهکرد و ههر نه وهندهی دهگوت: "ماندوو نه بن." و پیده کهنی و ددانه سپیه کانی وهدهر دهخست.

به ژوو سه ریانهوه، نمو جیته نه مریکیانیهی له بنکهی نهغیرلیکهوه ههستا بوون، نهوی نهوی تیپه رین. نهوه جاری جارن بوايه، ههر ههموو غاریان ده دایه ده ری و ههتا فرۆکه له

"نەكا مردووه كه بەلایەكى بەسەر هاتی. نەكا كۆگا گلەكەى گۆرەكە، شوینی مردووه كەى لەقاو دابی."

هەلۆكان... مردوو... و گوندییە توورەكان كە بە شوین نانەوى داوێكەوه بوون... هەر هەمووی ئەوانە ئەمڕۆ مەمى دیکیان خستبوو نێو چنگى جوړە بى نۆقرەییەكى سىحراوییهوه... "هەر بە راستى... بە راستى ئەگەر مردووه كه لهو گۆرە تازەیهدا بدۆزنهوه چ دەقەومى؟ یان ئەگەر هەلۆكان لە سەر گۆرە تازەكە بنیشنهوه و مردووه كه له گۆرەكەى دەركیشتن؟ مردووه كه... مردووه كه... باشە بۆچی لە خۆراپی ئەو مردووهی لە ناگرەكە هینابووه دەرى؟ ئەگەر هەر لەوى مابایهوه، هەتا نیستا دەسووتا و دەبوو خۆلەمیش. ئای چ بەلایەكت بە سەر خۆت هیتا مەمى دیک. نیستا نیت تاشباشى سەروریشمان ناتوانی نەجاتت بدا. خۆ ئەگەر هەر لەو دەم و ساتەدا مردووه كه یان لانیکەم گۆرەكەى نەدیتبايه، شیت دەبوو. با كەفوكولتیکى شیتانەوه باویشكى دا و نیتسكەكانى قرچەیان هات. جینگلی دا.

هەلۆكان لە ئاناوهرزاه وەك پەتیکى رهشى دریتژ بەرهو باشوور و دەریای سپى بەرپۆه بوون. مەمى دیک لە بن لیوانهوه گرماندى:

"گۆرە خۆ ئەو هەلۆیانە یەكسەر شیت بوون. لەوەتەى دنیا دنیا، كەس نەیدیوه هەلۆكان ئاوا وەك پەتیک ریز بن و برۆن."

لە بن گوێیان، دەنگێكى بیست و ئاوری دایهوه. مام خەلیل قسەكەى ئەوى دووپاتە كردهوه:
- كەس نەیدیوه. ئەمنیش لەوەتەى خۆم ناسیوه، نەمدیوه بۆلێك هەلۆ ئاوا وەك پەتیک هەلقرن. دورپاناکان ئاوا هەلدهفرن، قاز و قورینگیش، بەلام هەلۆ هەر یەك پشوو لە سەر شویتیک لەنگەر دەگرن و دەسوورپێنهوه.

مەمى دیک گوتی:

- ئەمن ئەو هەلۆیانەم زۆر پى سەیره مامە خەلیل.

مام خەلیل:

- ئەمنیش... .

پەتى هەلۆكان لە نێوهندهوه پسا. ئەو نیوهیەى وا لە دەریاوه نزیک بوو، وێك هاتەوه و خپ بۆوه و هەورە سپیە تازە هەستاوه كانی خال و بەلەك كرد. نیوهكەى دیکە بەرهو لووتكەى ئاناوهرزا فری. مەمى دیک دیتی ئەو پۆله هەلۆیه یەك یەك و دوو دوو، لەسەر خۆ بەرهو رەوهزەكانى ئاناوهرزا كشان و نیشتهنەوه.

ناسمانه كەي روون و زولال بوو. پەلەيه كى بچووك بچووكيش نەبوو كە نەو ناسمانە ساو و سامالە پيس بكا.

مەمى ديك كە بەلاي راستيدا ناوړي دايموه، هەلۆيه كى ديت كە لە لاى چياكوه لوور ببوو و بەرهو لاى ئەو دەهات. ديار بوو هەلۆيه كى زۆر گهوره و پير و قورسه.

هەلۆكە بەرهو رۆژاوا هات، زۆر زۆر نزم، بە سەر سەرياندا تيبه پرى. بە سيبه ره شه كهيدا كە لە تەنیشتيانەوه رەت بوو، ديار بوو هەلۆكە زۆر گهوره يه. كە گەيشته سەر لووتكەي دۆملو، سوورپىكى دا و گەرايمهوه. نەوجار بەرهو دەرياي سپى دەرويشت.
مام خەليل گوتى:

- ئەو هەلۆيه، هەلۆيه كى سەرگەردانە، كورم مەمى ديك، هەلۆ هەزار سالە كان هەر هەموويان ناوا سەرگەردان دەبن.

دەستىكى بە رديندا هينا و چارى لە رهوگەي هەلۆكان برى لە ناسماندا و لە سەر قسەي خۆي رويشت:

- ئەو هەلۆ تەنيايه، لە هەرچى هەلۆي دنيايه، لەخۆيايتره. ئەو هەلۆ تەريك كەوتە پير و گهوره يه، نيت تىكه لى پۆلى هەلۆيان نابيتتهوه و تا ئەو كاتەي دەمرى، هەر بە تەنى بە ناسمانهوه دەسوورپيتتهوه. نيت هيج گيانله بەريك لەو هەلۆ گهوره يه نزيك نابيتتهوه... ئەو هەلۆ گهوره يه نيت لە هيج كوئى نانيشيتتهوه. نە لە سەر دارىك و نە لە سەر بەردىك و نە لە سەر عەرزيش... ئەمەن زۆر ريز لە هەلۆ سەرگەردانە كان دەگرم. تىگەيشتى كورم مەمى ديك؟ ئەو هەلۆ گهورانە هەر بە ناسمانهوه دەمرن. كە وەختى مردنيان دى، بەلە كانيان لىك دەكەنوه و لەسەر خۆ و گران و سەنگين بەرهو حەويقي ناسمانى درۆن. هەتا ناسمانى حەوتەم هەلەكشپين و لەو پۆه لە تەشقى ناسمان گيان دەدەن. لەشه بى گيانە كەيان لە تەشقى ناسمانهوه دەكەويتته خوارهوه و لە سەر خاكە كەي چوكورواوا پان دەبيتتهوه. ئەدى، ئەو هەلۆ گهورانە هەتا نەگەنە تەشقى ناسمانى، بەبى راوهستان هەر دەفون و دلپان بە خۆشيه بيسنوروه كەي ناسمانى دەسپيرن و ئەوه نەدەهون. سەرانسەرى ناسمانيش لە رۆژههلاتهوه تا رۆژاوا دەبن. هەلۆ پيره كان لە ليدان دەكەون. دوورترين ناسمانە كاندا دەمرن مەمى ديكى خۆم. لە نيو ئەستيره كاندا. بنيا دەم چەندى پيريش بى وەك كرم دەخزى و دەمرى. مەمى ديك، دەخزى. هەلۆ هەر دەبى ناوا بمرى، نەك لە سەر زهوى، بەلكو لە تەشقى ناسمان دەبى بمرى، بە ناسمانهوه. خواش كەيفى بە مردنپىكى وەك كرم

نايه، نه‌دی، نه خرا مه‌رگی وای پئی خۆشه و نه زه‌وی و نه ناسمان و نه نینسان و نه بوونه‌وه‌ره‌کانی دی. جوان سه‌یری نه‌و هه‌لۆیانه بکه کورم مەمی دیک، چاویان لئی هه‌لمه‌گره، نه‌و بوونه‌وه‌رانه ره‌سه‌نن.

له مەمی دیک دوور که‌وته‌وه و له‌و سه‌ری مه‌زراکه، چوه لای گۆملیکسیز و له نیوان نه‌و و زه‌له‌جه‌دا راوه‌ستا. گۆملیکسیز تۆغلو پشته تئی کرد و زه‌له‌جه‌ش هه‌ر وای کرد.

مام خه‌لیل تووره بوو و پیتیاندا هات:

- هه‌می دایک و خوشک و ژن و تایه‌فه و تۆره‌مه‌تان به نه‌حله‌ت بن... باشه شه‌من چم لئی

کردوون کافرینه؟

سه‌وه‌ته و جه‌واله‌که‌ی هه‌لگرت و چوه نه‌و سه‌ری مه‌زراکه و له‌وی دوور له کرێکاره‌کان ملی نا له لۆکه رینه‌وه.

مه‌می دیک له‌هه‌لسوکه‌وتی گوندیه‌کان دپردۆنگ ببوو. دیار بوو شتیک ده‌شارنه‌وه و چاره‌پێن. مه‌می دیک له دلی خۆیدا گوئی: "دنیام، لیم سووره مردووه‌که‌یان دۆزیوه‌ته‌وه. هه‌ر له یه‌که‌م روژی شه‌وه دیانزانی. له‌و ده‌مه‌وه راوه‌ستان و خه‌ریکن به شوین منه‌وه‌ن. نه‌دی، نه‌من... و خه‌ریکن پیم پیده‌که‌نن. نیستاش ده‌زانن مردووه‌که‌م بردووه‌ته‌ کوی. مام خه‌لیل چۆنی ده‌زانی نه‌من بوچی سه‌یری نه‌و هه‌لۆیانه ده‌که‌م؟ خۆ نه‌وانه که‌ر نین، دیاره ده‌زانن. ناخ، ناخ، ناخ، نه‌و مردووه نه‌گه‌ر کویخا سه‌فه‌ر ده‌بوو، به‌خوای تا ده‌مردم هه‌ر به کۆلم دا ده‌دا و دامنه‌ده‌نا، ناخ، جا لئی ده‌گه‌رام گوندیه‌کان هه‌ر ناوا سه‌یرم بکه‌ن...

گوندیه‌کان شتیکیان له‌بن سه‌ریدا بوو، به‌لام مه‌می دیک بۆی هه‌لنه‌ده‌درا. جاری وابوو ده‌یه‌تیاوه سه‌ر خۆی و جاری واش بوو ده‌یبرده‌وه سه‌ر "عه‌لی" یه‌ درێژ که‌ دایکی کوشتبوو. به‌خوای شتیکیان به ده‌مه‌وه بوو. به‌لام چ بوو؟

نیستا مردووه‌که له‌وی بوو و خۆشی لیره. نه‌ نه‌و ده‌یتوانی به‌جیته‌وه لای مردووه‌که و نه‌ مردووه‌که‌ی ده‌یتوانی بیته لای نه‌و. وا هه‌ژابوو چیی وای نه‌ما‌بوو دلی له لیدان بکه‌وی. تۆ بلتی مردووه‌که چیی لئی هاتی؟ سه‌وه‌ته‌که‌ی ده‌ستی دانا. روخساره خه‌فه‌تیار و هه‌لپزپکاو و تووره‌که‌ی دایکی ته‌زوری به گیانیدا هینا. هه‌ر جار نه‌ جارێ ده‌ستی له لۆکه رینه‌وه هه‌لده‌گرت و ده‌رۆشت و دایکی به‌ ته‌نی به‌جی ده‌هیشته. چه‌ند روژێک بوو سه‌یری چاره‌کانی دایکی نه‌کردبوو، نه‌یده‌توانی سه‌یری چاوی بکا. نیگا‌کانی له زوله‌یخاش ده‌دزیه‌وه. له هه‌ر شوینیکی تووشی ده‌بوو، لای ده‌دا. شه‌ویکیان زوله‌یخا چو‌بووه سه‌ر جیبه‌که‌ی مه‌می دیک و

ههولتی دابوو به خه بهری بیتی، به لām هه رچی کردبووی، نهیتوانیبوو له خه ویتی ههستیخی. خۆی ده خه وی کردبوو □.... باشه نه گهر هه ستابایه زوله یخا چیی ده گوت؟ ناخۆ ده یگوت له جیاتی سه هه فر، له جیتی نه و سه هه ره ی ئیسک و پرووسکی هاریوم و بوو ته هۆی نه وه ی شه ش مانگان خوین بمیزم و سووکایه تیی پی کردووم و ته فر و تونای کردووم، له جیتی نه وکه سیکم کوشتوو که هه ر ناشزایم کییه؟ زوله یخا له نیوه ی شه ویتوه تا به یانی زۆر هه ولدابوو و له بهری پارابۆوه و مه مکه خۆ و گهرم و تورته کانی له سه ر ده موچاری مه می دیک دانابوو و مه می دیک شیت کردبوو، مه می دیک جینگلی دابوو و له تاوان و له چه ژمه تیانی چیی وای نه مابوو هه لا هه لا بی و ئیسک و پرووسکی داوه شی، به لām هه ر به خه بهر نه هاتبوو. که ولات روونای کردبووه، زوله یخا به شیواوییه وه رویشتبوو. مه می دیک له داوه ته نیا سه ریریکی کردبوو. له بوولیتی به یانیدا، زوله یخا وردیله دیار بوو. شان و شه پیلکی هه لده به زینه وه، بی و نه بی ده گریا. نه و حالته ی زه لته یخا وه که خه نجه ریک دلای مه می دیک شه ق کرد. جارێکی دیکه ئاد و به لیتنی به خۆی دا "سه هه ر ده کوژم، جا زوله یخا دینم و ده بیهم و ده رۆم بۆ ولایتیکی دوور دوور."

کرێکاره کان، هیتندیکیان به سیره ی چاوان و هیتندیکیشان به ناشکرای چاویان له عه لی بریبوو و سه سیریان ده کرد. عه لی نیگه ران بوو و نه یده توانی به سه ر په رۆشی و نیگه رانییه که یدا زال بی. منداله کانی و نه لیفیش له و پتر نیگه ران بوون. هه ر کهس سه سیری عه لی کردبایه، ده تگوت سه سیری قورسانی یان مردوویه که ده کا. کهس سه ریه و مه ته قی لیه نه ده هات. بینه نگییه کی قورس زال بوو، قورس وه که به رد... کهس ته نانه ت نه شه ده کوخی. ته نیا ده سه ته کان به خیرایی کاریان ده کرد و له ده سه تی هه مووانیش خیراتر ده سه تی عه لی. نیگای دوژمنانه یان وه که تیر له ده سه ته کانی عه لی و له خۆی بریبوو.

ده مه ده می ئیواری حه سه ن گوتی:

- دایه باش نیم. ئیزن بده تا دم جه یحان بچین.

نه لیف ناخیتی هه لکیتشا و گوتی: ده ی باشه برۆن.

منداله کان به غاردان به ره و لای رووباره که و ئیو پنجه که گه زه کان چوون. حه سه ن چاره کانی

زه ق ببوون. گوتی:

* ده خه وکردن: بۆیه نه منووویه له خه وکردن، چونکه له موکریان نه گهر بلتی "له خه ووم کرد" به و مانایه مه که نه مه تیتت به وئ. وه که بلتی "نه و هه تیه وه له خه وی کردم" یان دوینتی خه ریکی کاری بووم که چی میوان هاتن و "له کاریان کردم" واته نه یانه تیتت کرا بکه م. له کاریان دا بریم. بۆیه "ده خه وکردن" هه کم پی دروستتر بوو.

- باجم ده کوژن.

نۆمه خان له بانگی دا.

ئەو شەو زۆربەى گوندییەکان خەویان لى نه کەوت. چاوه پى ساتىک بوون که عەلى هەستى و دەست بکا به لۆکه رىنەوه.

مام خەلیل بەر له کازىوه و رىک له کاتە ديارىکراوه که ياندا بەسپایى خۆى گەيانده عەلى. لەو نۆه دا ئەو گوندیانهى وه خەبەرىش نه هاتبوون، هەستان و چاوتىکیان کردبووه چوار چاو و له سەر هەست بوون بزائن عەلى کەى دەچىتە لۆکه رىنەوه. ئەو شەو به هەمووان خراپەى عەلییان دەگوت، کەس نه چووبووه لۆکه رىنەوهى شەوان.
مام خەلیل گوتى:

- ئەمن هاتم عەلى، داواى لى بوردنت لى دەکەم و دەرهنگى کەوتم. گوندیسه کان چاوه پى نىمەن. چاوه پى نىمە هەستىن و بچینه لۆکه رىنەوه... دەيانەوى بمانگرن، تىگەيشتى؟
عەلى:

- تىگەيشتم.

- دەزانى پىت و بمانگرن چیمان لى دەکەن؟

- دەزاتم، پەلامارمان دەدەن و لەتوپە تمان دەکەن.

مام خەلیل ناخىکى هەلکىشا و گوتى:

- هار بوون. بەلام مام خەلیل، هەلۆى شاخان، ناخەلەتى. ئەمن هەر له نىگایانەوه زانىم به تەماى چىن. هاتم پىت بلیم عەلى، له جىى خۆت نه بزورى ها. ئەمن دەپۆم. تۆ بنوو. ئەوه نەه به جوانى بنوو، هەتا ئەو سەگە دىهاتىيانە دەتەقن. خوا حافىز. سبەى شەوى، ئەگەر نەشکرا، دووسەرى شەو...

مام خەلیل دىسان له تارىکاییه کەدا بەرەو جىو بانە کەى خۆى خوشى.

گوندى يە کسەر دەتگوت بوونەتە يەک جەستە و گوپیان هەلخستووه و چاویان زەق کردووه و چاوه پى جوولەيه کى عەلین. هەموو هەناسەيان له سىنگياندا قەتیس کردبوو.
هەتا تاو هەلات و لافارى تىشک، له چىای گاوارانەوه رژایە خواری، هەر وا چاوه پى بوون.
نه کەس دەيار بوو و نه کەس شى به دزیهوه چووه لۆکه رىنەوه.

"خوار و خىچ" به داخ و کەسەرەوه گوتى:

- سۆسەى کردووه. دەلنى گورگە. ئەگەر وەک گورگ نه بوايه، چما داىکى خۆى دەکوشت؟
ئەى بۆ نىمە داىکى خۆمان ناکوژىن؟ ئەو نىتر به دزیهوه ناچىتە لۆکه رىنەوه.

كۆڭگاي لۆكەي رنراو و پاكراو له بەري دەست لىنەدراوى مەزراكەوه له بن ئەو تىشكە تەماويەوه كە له شاخەكانەوه دەهات، سىيايەكى مات و تەماويى ھەبوو. بۆنى تازە و گەرم و خەستى گىاي سووتاو ناسمان و زەويى داگرتبوو.

كرىكارەكان تا ئەو ساتە بە دلەكوتەوه چاوەروان ببوون، شەكەت ببوون و تىريان بەردى نەنگاوتى، دامابوون و ھەنەوزيان دەدا.

دەنگى گۆمكسىز نۆغلو ھات:

- ياللا دەي كرىكارەكان، با بچينە سەر كارى. دەي تەمبەلئى مەكەن...

نەوانەي گورج و بە دەستووردتر بوون، دەمۆدەست چوونە نىتو مەزراكان. عەليش خىرا گۆرەوي و پىتلاوي لە پىي كرد و يەك دوو لوئىچ ئاوي بە سەر و چاوي دا كرد و گوتى:

- ھەستە تەليف. مندالەكان، ھەستاوان؟

ئەو شەو نە ئۆمەخان نووستبوو و نە ھەسەنیش. ھىچ كام خەو بە چاوياندا نەھايتبوو و چاوەروان ببوون بزائن باييان چۆن دەكوژى.

كە "عەلى" يە درىژ بەرەو مەزراكە وەرئى كەوت، گوندى دەستيان لە كار ھەلگرت و قىت راوستان، دەتگوت بوونەورئىكى نامۆ و سەير و سەمەريان دىتووه. ماوہەيك ھەر لىي وردبوونەوه.

گەرماكە توندى كرد. كرىكار بە رىز، لە تەنیشت يەكتريەسەوه، رىژىكى درىژيان پىتەك ھىتابوو. ئەوئەندە توورە بوون وەخت بوو بەتەقن. بچووكترين جوولە بەس بوو بۆ ئەوئەي عەلى لەتوپەت بگەن. عەلى بە سپايى و بە ترسەوه، ھەستى بە نىگا ترسناكەكانيان دەكرد و نەشىدەزانى چ بكا و بچىتە كوئى. ھەر دەترسا. لە ترسان ھۆشى نەدەما و دەستەكان بەس كاريان دەكرد. ئەو كارەي ئەو گوندىيەكان توورەتر و شىتتر دەكرد.

مام خەليل خۆي گەياندە تەنیشت عەلى و گوتى:

- عەلى ھەستە، ھەستە و بچۆرە كەپرەكەت. ئەمىرۆ لۆكە مەرئەوه. گوندى شىت بوون. شىتكت بە سەر دىنن.

بن پىلى عەلىي گرت و گوتى:

- نەخۆش كەوتووه.

بە راکىش راکىش عەلىي ھەتا بن كەپرەكان برد. ماوہەيكى زۆر گوندى دەستيان نەچووه كار و چاويان برىبووه ئەو كەپرەي وا عەلى چووبووه ناويەوه.

مه می دیک ریتی شاری ده گرتنه بهر، جارئی به رویشتن و جارئی به غاردان له شار نژیک ده بیته وه. بق رزگار بیوونی له ده ست مردووه که هیچ چارنکی دیکه ی نییه جگه له وه ی بجئی و خوی بداته ده ست حوکمه ته وه. ده یه وی بجئی و به حوکمه ت بلی: "ئه من مردووه کم دوزیوه ته وه، ورن وه ریگرته وه. نازانم کارنکی باشم کردووه یان نا، به لام به جوانی بوم راگرتوون و پاراستوومه." هم به ره و شاری غار ده دات و همه میش نیگه رانی مردووه که یه شتیکه به سهر نه یه. ناخۆ هه تا ده گه پیتته وه چیی لی دئی؟ به و پریاره ی داویتی، باریکی قورسی له سهر شانی لاجووه. مه می دیک وه ک بالنده سووک بووه.

۲۳

شه وکته بهگ، خه وگه پ بوو، بی زیان و بیغه پ بوو. سی ژنی هه بوو. رۆژنکیان هاته سه ری و ژنیکیان ته لاق دا. شه ش مندالی هه یه، چواریانی له نیستان بۆل، له مه دره سه یه کی تایه تی ده رس ده خوینن. له شاری خانووی نییه و کری چیه. خانووه که ی گوندیشی هه ر ده لیتی عه مباره. هۆده کانی زۆر گه وره ن. مه زراکه ی له ده شتی ناناوه رزایه. له و شوینه وه که جه یغان ده رژیته نیو ده ریای سپیه وه. ده لیتن شه وکته بهگ به گه نجیتی سی که سی کوشتووه. گراوییه که ی و نۆکه ریکی و دورنا، نه و خزمه تکاره کورده ی که ناگای له کوشتنه کانی ببوو. کوره که ی دورنا که دایکی کوژرا، له سه ربازی بوو. هه ر هه والی مه رگی دایکی ده بیستیتته وه، چه که که ی هه لده گری و روو ده کاته شاخ. دوو سی رۆژ دواتر، له جیتی نه وه ی شه وکته بهگ بکوژیتته وه، خه لکی دیکه نه ویان کوشت. شه وکته بهگ سی برا و دوو خوشکی هه یه. یه کیتک

له خوشکه کانی، دهوله مهنندترین نافره تی چوکور اوایه. میتردی به به گزاده یه کی دسترژیشته و کردوه و ژنیکی زۆر دسترژیشتهوه. خوشکه که ی دیکه و براکانیشی کۆمه لیک مەزرای بچوک و گهوره یان ههیه. شهوکت بهگ، دوا ی نهوه ی نهو سی کهسه دهوژی، بوو به خهوگهر و به دم خهوهوه دهگهرا. رووبه ری مەزراکه ی نهو ده هەزار دۆنمه و زۆریش به پسته. له باوکیهوه به میرات بۆی ماوه تهوه. شهوکت بهگ شهوانه بهو مەزرا پان و بهرینه ی چوکور اوادا دهسوورایهوه و رۆژانهش یهک پشوو درۆی ده کرد و خۆی هه لده کیتشا. نه خۆی دهیزانی ته مەنی چهنده و نه ههچ کهسی دی. زۆر گهنج دیار بوو. زۆریش دهست و دل ناوا بوو. کهس نهیده زانی پاره ی خۆی له کوی خهراج دهکا، بۆخۆشی نهیده زانی. ههر جاریکی بهر و بووی مەزراکه ی هه لده گرتیهوه، پاره یه کی زۆری دهست ده کهوت، به لام زۆر زوو تهواو ده بوو. زۆریش له بهر دلان و جوانچاک بوو و که به دم خهوهوه دهگهرا له بهر دلان تریش ده بوو و ده موچاروی ده دره وشایهوه. حموت ههشت رۆژان کهس ههستی نه کرد که دیار نییه. ناخریبه که ی یه کیتک له نۆکه ره کانی ده پرسی:

- نه ری شهوکت بهگ له کویه؟

نهوچار نهوانی دیکهش پرسییان:

- نه ری ههر به راست، کوا شهوکت بهگ؟

پیاوه کانی، براکانی، خزم و کهس و برازاکانی وه دهشتی کهوتن و سهر و سو راغیان کرد. له سه رانه سهری نا ناوه رزادا شوین نه ما نه پیشکنن و نه چن و کهس نه ما لی نه پرسن. شهوکت بهگ نه دۆزرایهوه. پۆلیس و ژهنده ر مەیان تی گه یانند. رۆژنامه کانیش نووسیان: "ملکدار یکی گهوره بی سهر و شوین بووه. پینده چی شهوکت بهگ به جه نایه تیک تید اچووبی." و گه لیک وینه یان لی بلاو کردهوه. خو نه گهر شهوکت بهگ زیندوو بوايه و وینه کانی خۆی له رۆژنامه کاند ا دیتبايهوه، له خۆشیان شاگهشکه ده بوو.

هیشتاش به سواری و به پیاده، پۆلیس و ژهنده ر مە ههر له شهوکت بهگ ده گهرا ن و ههچ شوینیکیان لی نه ده دۆزیهوه.

سووقمانی خه رمانه کهش، مهسه له که ی ئالۆزتر کرد.

بزر بوونی شهوکت بهگیان به سهر "نهوزاد" شاگرد شۆفیری ته راکتۆره کهیدا، دینا. هه مووان گومانیان لهو بوو. نهوزاد کور یکی مل باریکی ریوه له بوو. که ده پروانی ده تگوت قازه. چوار پینج مانگ لهوه پینش شهوکت بهگ تیه لدانیک ی وای لی دابوو، نهوزاد خوین میزتبوو. که خه رمانه که سووتا، شته که گۆرا. نیتر شک و گومانه کان له سهر نهوزاد ره وینهوه و له کۆلی بوونهوه. بی و

نەبى، ئەمە كارى ئەمۇ خەلگە بى زوى و زار و ھەژار و رقىھە لگرتوۋەي گوندەكانى دراوسىيە. ئىستا ئەمۇ گوندە بەردەوام پى دەبى لە پۆلىس و ژەندەرمە و خزم و كەس و نۆكەر و مندالەكانى شەوكەت بەگ... بە تايىھەتى مندالەكانى دەتگوت كەوتونەتە نىسو شەپۆلى چىرۆك و بەسەرھاتىكى پىاو كۆزىيەمە و بەردەوام بە شوئىن رووداوى بىزبوونى باوكىانەمە بوون.

- ماله كەي شەوكەت بەگ لە كۆتە؟ ژن و مندالى نىيە؟ دەمەوى بچم بيانىم.

وہلامى مەمى دىكيان دايمە:

- شەوكەت بەگ مردوۋە.

لە سەر پردەكەي شارى راۋەستابوو و لە سەرەوہ سەيرى ناۋەكەي دەكرد. وئەكەي ئەمۇ لە ناۋەكەدا پىرىك ديار بوو و دەلەرزىيەمە. پىنچكە دروۋەكان گوليان دەركردبوو. گولتى سوور و پەمەيى. لە دەم رووبارەكەمە، لە نىتو چەم و وردكە بەردە سپىيەكاندا بە سەدان پىنچكە دروو شىن بىبوونەمە. دەتگوت مېشەلانىكى بچووكە.

كۆمەلىك مېش ھەنگوئىنى زەردباوى ۋەك كارەبا، بە چلە دارىكى تىوۋەمە نووسابوون. ناۋەكە دەردەوشايەمە و رىسكانەۋەكەي دەكەوتە سەر بەردە سپىيەكانى پردەكە.

- مالى شەوكەت بەگ؟

- ديارە كارىكى باشيان كىرد. لە ئىستانبۇل، سى ئەپارتانى ھەيە. رەۋەيكە ئەسپى ھەيە. لە بانكدا پارەي ھەيە و لە حوكمەتەش دەستى دەپروا. ھەشت گراوى (مەعشوق"ى ھەيە و "شېرى مېرىشك"ىشى لە سەر سفەرەكەي دەست دەكەمەي. دۆستى ھەيە و دوژمنىش. خەرمەنەكەي ھېشتاش دووكەلى لى ھەلدەستى.... ھەمەمە روژى جووتى كەوش "پىلا"ى نوئى لە پى دەكا. ئەمۇ كەوشەي جارىك لە پى دەكا، نىتر لە پى ناكاتەمە. خەوتىبو كاتى كوشتبويان. ئەمۇ خۆ ھەر بە شەم و بە روژ نووستىبوو. بىيادەم كە لە خەمىدا بكوژى، خۆي ھىچ نازانى. ئەوانەي كوشتبويانە خەلكىكى باش بوون. كارى باشىشيان ھەر ئەمە بوۋە. دەستيان خۆش بى.

سەيرى ناۋەكەي كىرد. لە تەختى بنى ناۋەكەدا، ماسىيەكان دەتگوت لە رووناكايەكى زىوئىندا خۆ ھەلدەۋىن. ماسىيەكى گەورە ھىندەي مەچەكى دەستىك، سى جاران خۆي ھەلاۋىشت و لە ناۋەكە ھاتە دەرى. بىرقەي ماسىيەكە لە چاۋى مەمى دىكى دا. كۆمەلىك تارمايى ۋەك ماسى بە بەرچاۋىدا ھەلقرىن.

گەرماكەي بەتەۋرژم بوو. بەردەكانى پردەكە، دەستيان دەسوتاندىمە. سىتەرەكەي تۆخ بوو. سى گوئىرەئىز لە كۆنە باخەكەي بەرانبەرىدا دەلەۋەرىن. شارەكە نوقمى تەپوتۇز بوو. كەس ديار نەبوو، كۆلانەكانى شار چۆل بوون.

گەلای دار هەنجیره که نوقمی تۆز و خۆلّ بوون. سیبەر و بۆنەکهی قورسە. گەرماکه زۆر بەتین و خنکینەرە.

- ئیترە مالتی شەوکهت بەگە؟

- شەوکهت بەگ لە مالتی نییە، دوی شەوی خەرمانەکیان سووتاندوو.

- خزانەکا یەکیک لیتی بقەومی. خۆ هەر قۆرتیکی بە سەر نایە.

- یانی کەسی لە مالتی نییە؟

- چوونە سەر خەرمانەکه. خەرمانەکهی خەریکه دەسووتی. دەیانەوی بیکوژیننەوه.

باغەکه پڕپر بوو لە گولێ سیس و هەر کامەیان هیندە چنگیک. ئەو گولچە درشت و ژااکاوانە

هەر کامەیان هیندە دیۆزەمەیک بوون. کاریگەریهکی سەیریان لە سەر ناخی بنیادەم هەبوو.

- سلاوم هەیه بۆ شەوکهت بەگ.

بۆنیکێ تان لە گولەکان هەلدەستا. قورس. گەرم. تویژە خۆلّ و تۆزیک لە سەر دیواریکی بە

گلّ سواخراو و لە سەر شووشە پەنجەرەکان و دیواری حەوشەیکە که وردە شووشەمی لە

کەلێنەکانی گیرابوو، نیشتبوو.

بنکەمی پۆلیسەکه، دوو نەژمە و دیواریه کهکانی بە گلّ سواخ نەدراون. بەردەکان، کۆلەکه و

پلیکانەکان هەموو لە دەرەوهن. سەرانسەری حەوشە گەورەکه پڕە لە داری هەنجیر و بڕیکە هاروی

(خیار)ەکان رەش داگەپابوون. لەو سەریهوه مریشک و جووچکەکانی سەرۆکی بنکەمی

پۆلیسەکه چینهیان دەکرد. بەردە مەرمەرێکی زۆر کۆن و پڕ لە نەخش و نیگار لە

نیوهراسته که... و کۆمەلێک روخساری لێ کیشراوه: بنیادەمی نیوه رووت و قەلغان بە

دەست. بەردەکه سپی سپییە، بەبێ پەلە. لەوهتەمی دنیا دنیا یە لەوه سپیتر نەبووه و نەبێنراوه.

مەمی دیک لە سەر بەردەکه دانیشت. لە پەنجەرەوه ئەفسەرێکی چوار شانە و چوختی دی

که پشتی لەوه. ئەفسەرەکه هیچ ناجووتی و دەلی بەردە و لەوی چەقیوه. گوێچکەکانی

تۆزاین. تۆزیک شانی راستەمی جوولاند. مەمی دیک دلّی داخوڕپا. ژاندارمیک لە غاردان لە

پلیکانە چیتویه کانهوه هاتە خواری، دەتگوت پلیکانەکان لە بن پێیدا دەشکێن. پلیکانە کۆن و

خۆلّەنگەکه، که تەختەکانی قەلشیبوون، لە بن لاقەکانیدا جوولایهوه.

ژەندەرمەکه بە غاردان لە دەرگا که چوو دەرێ و تۆزیک دواتر هەر بە غاردان لەگەلّ دوو

کەس گەرایهوه ژووری. هەر سیانیان هانکەهانکیان بوو. مەمی دیک لە پەنجەرەکهی دیکهوه،

واتە لە پەنجەرەکهی تەنیشتییهوه دیتی که ئەوان چوونە ئەو ژوورەمی وا ئەفسەرەکهی تیدا بوو.

مهمی دیک له بهر گهرمای خۆره که وهک میژۆکه دهلهرزى. دلۆپه نارقه له نووکی په نجه و سهرى لووتى ده چۆرپاوه. لاقه کانى له نيو پینلاوه کانیدا خووسابوون. لهو دیو په نجهره کهوه شانى نهفسه ره که شانى چهپیشى لهرزى. دیسان مهمی دیک دلئى داخوړبا. کابرايه کى که له پچه کراویان هینا. ههر دوو په نجه گهوره کهى دهستیان پیکه وه بهستبوو. کابرا پشتى کۆمابۆوه و پانتۆله فشه کهى تیتۆل تیتۆل ببوو و بن دهړپى سپیبه کهى له بنیسه وه دیار بوو. سهرتاپیى تۆز و خۆل بوو و خوین به سهر و ده موچاویسه وه قه تماغهى بهستبوو. بى پسانه وه چاوى ده ترووکاند.

- نه من به شوینی شهوکت به گ ده زانم. ده لئى بۆچى لیره دانیشتووم؟ بۆ جیى که سیکم گرتوه؟ نهى دانیشتووم نیتر. له ههر جییه کى حهزم لى بى داده نیشم. جگه له وهش نه من کارم به بهر پر سه که تانه. به بهر پر سى گشتى.

"نه تۆ سهر بازیت کردوه؟ نه گهر سهر بازیت کردوه، له کوپى و پلهت چیه؟ ناو و ناویانگت چیه دهیزانى؟"

"چومده ته سهر بازى قوربان، له بهشى قایمکاریه کاندای خزمه تم کردوه... و ناویشم... مهمی دیک دئى باشه. کورپى "عوسمان دئى باش" له دایکبووى ۱۹۴۰. بۆچى دئى باش؟ نه ریوه لالا، جا هه مووان نهو پرسیاره ده کهن... مچه دووکاندار نهو ناوهى له بام ناوه. گوتبووى: "عوسمان نه تۆ خۆت دئى باشى، (واته شیتۆکه)، لى گهړى با لای هوکمه تیش ههر نهو ناوهت هه بى. نه تاتۆرک زۆر گه ورهیه و خۆى فه رمانى داوه هه مووان ده بى شو ره تیان هه بى. شو ره تیکیان بۆ "مه لا کویره" داناره نه من بۆخۆم لیره ته ریق ده بهمه وه و پیم شهرمه بیلیم. له داخان چى وای نه مابوو کوخا سه فهر بکوژى. بهرده وام ده یگوت: "باشه، یانى نه من نهو ناوهم لى ده وه شاهه؟" ناوى شهوکت به گه ده فه رمووى؟ به لى "چلیک تۆز"... ناویکی به هه یبه ته.

ژنیک به مهمى رووت و جلوه رگی تیتۆل تیتۆله وه، یهک پشوو ده موچاوى خۆى به چنجرۆوک ده پنتته وه. ده قیژینى. پتخاوسه. ههر ههنگاویکی هه لیدینتته وه، له شوین پییه کانى خوین به جى ده مینى. ژنه کهش جووه نيو ژوورى سه رۆکى بنکه که وه. شانى راسته ی سه رۆک جارێکی دیکهش جوولا. ههچ جووله یه کى دیکه لى نه یینرا.

پرێک دواتر، ژنه به هاوار و قیژه قیژ فری درایه سه ر پلیکانه کان و نه یتوانى خۆى بگرته وه و له ویوه به ربۆوه خوارى و دهنگى لى برا.

"نازاتم. شهوكت به گم نه دیوه. کی؟ نه من چوزاتم؟ بۆچی؟ نازاتم. وه للا نازاتم جه ناب... چیی پیتان خۆشه لیمی بکه ن... بمکوژن، له دارم بدن. به لام نهوهی دهیزاتم هر نهوهیه. نه من به پیتی خۆم هاتوومه ئیتره. نه گینا ئیوه چۆن ده تانزانی؟"

دهرگایه کرایه وه. نزیک به پانزه پیاری پهرپوت که باسکیان لیک شه ته که درابوو، هاتنه ده ری. دهرگایه تهنیشتیان کرده وه که پهرژینی ناسنی پیوه بوو. پیاره کانیا ن لهوی کرد. دوو پاسه وان له سر دیوار لیک که به سر دهرگا ناسنییه که وه بوو، ده هاتن و ده چوون. ههر دوو کیان له بهر گهرما که ناره قه یان کرد بوو و ناره قه کهش له پشته وهی جلویهر که کانیا ن هات بووه ده ری. ده مرچاری ههر دوو کیان وه که قوله ره شان رهش ببوو و له ناره قه دا ده بریسکایه وه.

مه می دیک له سر بهرده که ههستا و به رهو بنکهی پۆلیسه که وه ری کهوت. چاری له نهفسه ره کهی پشت په نجه ره که وه بریبوو. به سپایی و به ترسه وه ههنگای ده نا.

له نه کاو بایه کی فینک هه لی کرد و چیی تۆز و خۆلی سر عه زه که بوو هه لیگرت. مه می دیک له بهر تۆز و خۆله که نه یوانی دور و بهری خۆی ببینی و ناچار له سر جییه کهی خۆی راهه ستا. بایه که، توندتر و فینکتر بۆوه و مه می دیک سه رمای بوو. لهو جهنگه یه دا له دووره وه و له لووتکهی چیاکانی تۆرووسه وه، گه وائه هه ور لیک هینده ی دیوه زمه یه که ههستا و ناسمانه کهی چوکورواوی دا پۆشی. هه موو ولات تاریک دا هات. که با و بۆرانه که نه شته وه، چه ند دلۆبه ی درشت و قورس کهوته سه ر زه وییه که و تلپه یان له عه ززی هه ستاند. بارانیکی به غوره م دا بکرد وه که گۆزه ی سه ره ووژتیر.

مه می دیک له جییه خۆی وشک بوو. نه یده توانی هه نگاو هه لینیته وه. قه لافه ته زه به لاهه کهی سه رۆک جوولا. مه می دیک دلای دا خورپا. سه رۆک هه ستا و به رهو په نجه ره که چۆوه. مه می دیک پشوری له سینه یدا قه تیس ما. ده ست و پیی شل بوونه وه. پشتی له سه رۆک کرد و بهو پیانه ی که له بن بارستایی جهسته یدا ده نووشتانه وه، وه که بنیاده میکی نیفلیج که ریگه رۆشتنی له بیر چوو بیته وه، به هه زار زه حمه ت له پۆلیسه خانه که دور کهوته وه. که له هه وشه که چوه ده ری، وه خۆ هاته وه. سه یریکی په نجه ره کهی کرد. سه رۆک له په نجه ره که وه دا هات بووه و سه یری هه وشه کهی ده کرد. مه می دیک رای کرد. باران وه که گۆزه ی سه روین ده هاته خورای.

"شهوكت به گ، شهوكت به گ... شهوكت، شهوكت به گ...."

گوئی هه لخت.

مەمى دىك بەخۆى دەگوت: "مردووه كه، مردووه كه... داماره له بهر نهو بارانه هيچى بهسەر نهيه... بهيانى ديمهوه و ههرچيى دهيزانم بو سهرۆكى دهگيرمهوه. نهگهر نه منيش نهگيرمهوه، نهوان خويان هموو شتتاك دهزانن، دهزانن. ناگايان ليمه و دهيانهوى بزائن چ دهكهه... ههر به راستى، بلتيى مردووه كه له بهر نهو بارانه چيى بهسەر هاتى؟ ليقهوماوه، گلتيكى زۆريشى به سهرهوه نيبه. نهى لهو بارانهى....

بارانتيكى به غورهه داىكردبوو. مەمى دىك له شارهكه چروه دهري.

عومەر وه پئی کهوت، تاویک ده بوو کانی "ساروون" ی
 به جی هیشته بوو و به ره و "چامورلو" رۆیبوو. له کاتی
 تیپه پینی به نۆو دارستانیکی چرپا که ئاسمانی لی دیار
 نه بوو، باران دایکرد. به لینی دابوو نقد زوو خۆی
 بگه به نیتته وه ئاواپی و مریمۆک بکوژی و خیرا بگه پیتته وه.
 بۆیه هه ولی نه دا هیچ به نا و په سیویک بدقۆزیتته وه و
 چاوه پش نه ما تا بارانه که خۆشی بکاته وه. بی راوه ستان
 هه رۆیشت.

٢٤

لافاه شیوه که ی پر کردبوو. دار و بهرد و هه رشتیکی له پیشی بوو رای ده دا و ده یبرد. ئاو
 به دار و ره وه زه کانداهاته خورای. چیاکان ده تگوت وه بن ده ریایه کی گه وه که وتوون.
 هه وه تریشه، په تا په یتا و له هه موو لایه که وه له سه ری ره وه زه کان و چلووکی داره به رزه کانی
 ده دا. جلوه رگه کانی عومەر به گیانییه وه نووسابوون. لاقه کانی خووسابوون. پیتلاوه که ی له
 پئی داده مالکا و به جی ده ما. عومەر دیسان له پئی ده کردنه وه و توند ده ییه ستنه وه. پشتی
 هه لاری لی هه لده ستا. باران خۆشی نه ده کرده وه.

لافاه که شیو و دۆله که ی پر پر کردبوو و کهس نه یده توانی لینی به پیتته وه. به لام عومەر
 ده بوو له کاتی خۆیدا بگاتی. خۆی به ئاوه خورپینه که دا. نه گه ر عومەر ئاوا به هیز نه بوایه و
 له راده به دهر به تین و گوپ نه بوایه، لافاه که ده یبرد. که گه یشته نه بوه ری شیوه که، به حال
 گیانی له بهردا مابوو، له سه ر ره وه زه کان تخیل بوو. تاویک هه ر وا مایه وه و نه وجار سه رمای
 بوو. له وه پتر و مابایه وه، ره قه ه لده هات. هه وا که ی زۆر سارد بوو. لیپه واره که ده یگرماند.
 ده نگیکی ناخۆش له لیپه واره که وه ده هات. ده تگوت لیپه واره که به هه موو دار و به رده که یه وه

بەرەو دەریا دەخوشی. عومەر هەستا و خۆی راوه‌شاند. جلویەرگەکانی قورس ببوون، ئاوه‌که به هەموو گیانیدا دەچۆراپەوه. زۆر نەرۆژیشتبوو که جلویەرگەکانی به له‌شییەوه نووسان. چاوی هیچ کوئی نەدەدی. له ئاسمانەوه، باران نا، بەلکو لافاو دایکردبوو. ئاوه‌که له بەردەمی ببووه دیوار. عومەر دوو هەنگاو پیشی خۆی تەدەدی. وەك کەسێکی دەست به دیوارێکەوه بگری و بەرهو پیئشەوه بروات، دەستی به بارانەکه‌دا دەکێشا. بارانەکه تێکەلاوی تەمیکی خەست و سپی ببوو. دەتگوت عومەر به شوێکی تاریک، بەرپۆیه. ئەگەر هەورەتریشفه و بریسکه پەیتا پەیتاکان نەبواين، ئەو تاریکاییه هیچ جیاوازییه‌کی نەبوو له گەلّ شو.

بیری کردەوه پەنا بەرپۆیه بەر نەشکەوتێک. دوایی، بەخۆی گوت که تەنانەت نابێ سەعاتیکیش ماتلّ بێ و فکەرەکی گۆری: "دەبێ خیراتر کارەکه‌مان راپەرپین و بگەرپینەوه چوکور. بۆ چوکوره پر له بەلا و تەپۆ و مەرگاوییه‌که."

بیت و ئەو کارە سەری نەگرتبایه، تا هەتایه بێ ژن دەبوو. کام لاوی ئاواپی توانیبوو ژن بپینی، تا ئەو بتوانی؟ "ئەوی کچی هەیه، میراتی باوکی دەوی بۆ شیربایی و ماره‌یی. هەقیشیانە. بۆ نەیانەوی؟ ئەو کچەیان له خۆرا گەوره نەکردوه، پارە تێچووه. کویتخا سەفەر، باشە سەد لیره دەدا. دوو سەر مانگاش... بەلام بەخوای جیتی باوهر نییه. کوا مانگای بیهینێ و بیداته من؟ خۆ بۆخۆی جووته گایه‌کی نییه. ئەو‌تا نیرونامووره‌که‌ی له گوئدریژ دەکا. گای له کوئ بوو بیداته من؟ دەی باشه، با گا و مانگا نەدا. خۆ سەد لیره‌م دەداتی. کچەکه‌شم بۆ دەستینێ. پارە دەدا و دەیستینێ. به هەرەشه دەیستینێ. گونددیه‌کان له تاشباش ئۆغلو دەرسن، چونکه وه‌لییه. بەلام بەبێ ئەوه‌ی وه‌رووی خۆیان بپین، له کویتخا سەفەریش دەرسن. قسە‌ی له قسەیدا ناکەن‌وه. گونددیه‌کان هیچ کەیفیان به کویتخا سەفەر نایه، ئەگەر وه‌دەستیان بکه‌وی له‌توکوتی دەرکن، بەلام لێشی دەرسن. تاشباش ئەو رۆژه‌ی چووه گەلّ چل پیاوچاکه‌که، گوتی مەیدوینن. گونددیش نایدوینن، بەلام زراویان چووه له‌وه‌ی نەکا گیتچەلێکیان تووش بکا و سەرئێشەیان بۆ بنیئته‌وه. هەر کات پیتی خۆش بێ و چۆنی پسی خۆش بێ، گونددیه‌کان هەل‌دەسوورپینن. جاری ئەوه له "عەلی" یه درێژی هەل‌کێلاوه و درەنگ یان زوو بە‌لایه‌کی به سەر دینن.

"ئەو شایه‌که‌ش ساز دەکا. سەفەر ئاغا شایی گەوره ساز دەکا. کەس له شایی کردندا نایگاتی... پەنجای لیره‌ش له‌و سەد لیره‌یه دەدەم به چوار بزن... چوار بزنی قاوه‌یی. بزنی قاوه‌یی

شیریان زۆره. کهرتک و مانگایه کیشم پتویسته و یهك... سه د لیره بهشی هه موو ئه و شتانهش ناکا. نابئی قهرزباریش ده رجم. باشه ئه و پاره یه شم هه یه که له لۆکه رنینه وه پیدای ده که م. نیشه لّلا ئه و جارهبان له چوکورواوا نه باربوه نه گینا لۆکه ی هه یج نه هه شتووه و له قور و لیته ی وهر داوه. دیاره ناواش، لۆکه چاک قورس ده بی، ئه وانیش هه قی رنینه وه که ی ده شکینن.

"ناشقه که چه لّه و کوره کانی که یفیان به من نایه. نازاتم بۆ ئه وهنده یان ناخۆش ده ویم. نابئی به ته مای ئه وان بم، ئه وان له زه ماوه ندی مندا گۆرانی نالین. گۆرانی نه گوتنی بنه ماله ی ناشقه که چه لّه له زه ماوه نندا فه ر و شوومی خراپه. کوره لیتی گه ری با هه ر نه یلین. وه لّلا ه ی ماله که یانیان به سه ردا ویزان ده که م. به لّام سه فه ر فه رمان ده دا و ده لّی: "لیتی ده، که چه لّه، له زه ماوه ندی عومه ری برا زامدا سازه که ت لیّ بده. تیگه یشتی که چه لّی کافر." جا ئه و دم نه گه ر پیاره با لیتی نه دا. نه گه ر نازایه با...."

له مه زرایه، به دریه له ژورور سه رییه وه نووستبوو. عومه ر وا ده نویتنی نووستووه و به ده ستی بۆ ده با و به ناشقه ست لاقی به دریه ده گری. لاقی به دریه وه ک شاگر دایسا. هه موو گیانی له رزی. ئه و شه ره تا به یانی خه وی لیّ نه که وت. له ویّ به دواره، تا چاوی به به دریه ده که ویّ نه ژنۆی شل ده بن و گیانی وه له رزین ده که وی. هه ر هه موو ناوایی ده زانن ئه و به دریه ی خۆش ده وی، هه موو. ته نانه ت بالنده ی ناسمانیش ده زانن. بۆیه قه ت ناتوانیّ له به دریه به جیته پیتشی و به ته نیا له گه لّی بی. هه ر به راستی ئه و گوندییانه چۆنیان زانی ئه و شیت و شه یدا ی به دریه یه ی؟ خۆ ئه و به که سی نه گوتبوو. به لّام گوندی زۆر زیت و وریان. ده شزانن و وه پرووی بنیاده میشی ناده نه وه. یانی نازاننه وه کیّ مریمۆکی کوشتووه؟ به دلنیا ییه وه ده زانن، به لّام نایدرکینن. گوندی ته نیا باسی ئه و شتانه ده که ن که ناشکرا بوون. ئه وی دی، هه ر قسه یه کی هه یانبیّ له دلنیا ندا ده یه پلّنه وه و رایده گرن. چما نازانن عه لی دایکیی نه کوشتووه؟ ده زانن. به لّام نه ی نه گه ر ده زانن، بۆچی ئاوا رقیان لیّ هه لگرتووه و خه ریکن خورتنی بخۆنه وه؟ نه گه ر دایکه که ی خۆی کوشتبایه، ته نانه ت له به ر چاوی ئه وانیش کوشتبای، ناخۆ دیسان ئاوا لیتی به رقدا ده چوون؟ نا، میشتیکیشیان لیّ میوان نه ده بوو. عه لی هه ر بیانووه ک بوو بۆ ئه وه ی داخی دلنیا ن بریزن. خۆ ئه ویش نه بوایه، یه کیکی دیکه یان ده دۆزییه وه. نه گه ر که سیشیان ده ست نه که وتبایه، پتک وهر ده بوون و تتک به ر ده بوون.

عومه ر له بن لیوانه وه بزه یه کی هاتی. ئه و ئاوه ی به سه ر و چاویدا ده هاته خوار، به ده ستی سه رییه وه. ئاره که له چاویدا کۆ ده بۆوه.

زۆر كەس دېنە زەماۋەندەكەم. بەدرىيە كچىكى نەرم و نۆل بۇو. وردىلە بۇو. داىكى گوتبۇو، بە خۇلاى بىشمۇر، نايدەمە نەو ھەتتە سەر كەلچەيە. جا نەو جار نەگەر ئازايە با نەيدا. كوئىخا سەفەر لە ھەوت كىتوانى دەتەقتىنى.

"لەشى دەلئى كولوۋى بەفرە. نەرم و ناسك. جا كچىكى بەلەكى ئەوئەندە گەرم بى، دەبى جىي دىكەي چۆن بى؟" موچر كەيەك بە ھەموو لەشە خووساۋەكەي عومەردا ھات. بەدرىيە لە پا و پووزى رووتەو ھاتە پىش چاۋى و ئىتر لا نەچوۋ. وردە وردە شەھوۋەتتىكى بەتەن گىيانى دادەگرت. ئىتر چىيى واى نەمابوۋ. ھەر لە لۆكەرنىنەو ھى گەرابايەو، زەماۋەندەكەي دەكرد. عومەر بەخۇي گوت:

- ھەر بۇيى نەنە مەرمۆك. خۇ نەو نەبوايە، سەد سالى دىكەش، ژم لە دەركى خۇم نەدەدى. بەو ئاخىرى پىرىيەشى خىرتىكى بۇ ئىمە ھەبوۋ. ئەوئىش چ خىرتىك. بىيادەمى باش، مردنەكەشيان خىر و بىرى پىوۋە. نەنە مەرمۆك لە ھەموو بىيادەمى سەر نەو دىيائە باشتر و مېھەر بانترە. تۆزىك لاسارە. ژنىكى سەربىتوۋە و قسە لەگەل كەس ناك، بەلام بە راستى ئازايە. ھەتا ئىستە خراپەي بۇ كەس نەبوۋە. دەستى ھەموو كەس دەگرى تەنەت يارمەتتىي بالندە و دەعباي كىۋى و مېروولەش دەكا. ئىستاش ئەوۋ يارمەتتەدرى منە، ئەوئىش بە مردنەكەي خۇي. دەمرى بۇ ئەوۋەي يارمەتتىي مەرمۆك بەدات. گالتەي پى ناكرى... ھەر بۇي نەنە مەرمۆك... بىيادەمى وا پەيدا نابى.

"ئىستاش دەچى و دەرگا دەكەيتەوۋە و سەير دەكەي ئەوۋ نەنە مەرمۆك راکشاۋە و مردوۋە. مېش و مەگەزى شىن و كەسكى لى نىشتون. نە دانەيەك و نە پىنچ دانە. دەموچاۋى لە بن مېشى كەسكدا ديار نىيە. مېروولەش چاۋەكانيان كۆلىوۋە. لەشىشى ۋەك دەھۆل باي كەردوۋە. مېروولەي زەرد زەرد. جەرگە مشك... مېروولەي زەرد بە زمانىيەوۋە نووساون. زارى مردوۋ دادەپچرى. مېروو گويچكەشيان خواردوۋ. لە سەر عەرزەكە، خۇين قەمغەي بەستوۋە. خۇلەكە خۇنەكەي مشتوۋە و قەلش قەلش بوۋە. جالجالۆكەيەكى گەورە لە نىۋان دىوارەكە و قۇە خەنەلېدراۋەكانى ئەودا تانويۇ ھەلبەستوۋە. بە سەدان مېشىكى كەسك و شىن و ھەزاران مېروۋى زەرد بە داۋى جالجالۆكەكەوۋە بوون. جالجالۆكەيەكى گەورە و خال خال.

"ھەر چاۋت پىي دەكەۋى، دەرگاگە پىوۋە دەدەي. ھىچ دەستى بۇ نابەي، ديارە بۇگەنەكەي ھەموو گونەكەي داگرتوۋە. ھەر پى دەنېتە ئاۋايى، دەزانى." بە دەنگىكى بەرز گوتى:

- كوپره خۇزگه وا بوايه...

دەبىي تا زووه خۇي بگەينىتتە ئەوئى و زووش بگەپىتتە. نەبىي مائىل بىي. لە بەرانبەر خۇيە، رىك دە ھەنگاۋ ئەولاترە، بريسكەيەك لە رەۋەزەكەي دا و تيشكىكى توند ھەموو ولاتى رووناك كرده. ساتىك، چاۋەكانى عومەر ھىچ كوتيان نەدى. ئەژنۆي نووشتانەۋە و لە سەر جىيەكەي خۇي دانىشت. پەيتا پەيتا برووسكە لە دەور و پىشتى دەدا و دەنگى ھەورە تىشقەكە دەتگوت دەيەي ھەموو لىپرەكە ھەلگىرى و بىبا.

عومەر بە ترسەۋە چاۋى ھەلئىنا و دىسان لىكى نانەۋە. بىرىكى ھەلگىلۆفېن و دىسان كىرەننە. باران دەتگوت گۆزەي سەرەۋىتەر. لەو تەمە خەستە و بارانە توندەدا، دارە لىك نىكەكان بە زەجەت دەبىنران... خۇزگە ھەتا بارانەكە خۇشى دەكرده، لە شوتىك مات دەبوو... جا ئەو بارانە كەي لىي دەكرده؟ وا دەبارى، دەتگوت نايەي قەت خۇشى بكاتەۋە.

"نەگەر نەنە مەرىمۆك مەردىي، كە گوندى لە چوكورواۋا گەرانەۋە و ھەمووان تەرمەكەي ئەويان دى، دەبىي مەرقەدىكى بۇ ساز بكن. مەرقەدىكى ۋەك ئەوي "خەسەن دەدە". لەويش باشتەر. ئەوجار دەبىي خەونىك بىيىن. خەونىك كە نەنە مەرىمۆك رۆيشتوۋە و چوۋەتە گەل چل سوارەي غەيبى، بۇ ئەۋەي خەلك بچنە سەر گۆرەكەي و بىپارىنەۋە و كەلەباب بكوژنەۋە."

نەيزانى چۇناۋ چۇن بوو، لافاۋىك ھات و بردى و بە دار و بەردەكانىدا دەدا. خۇي بە رەگى دارەكان و بە رەۋەزەكانەۋە دەگرەتە، بەلام لافاۋەكە ئەۋەندە بەھىتەر بوو، دىسان ھەلىدەقەندەۋە و دىسان دەيىرد و رايدەدا.

ھاۋارى دەكرد:

- ئەي ھاۋار مەردم، بگەنى.

و لە دلئى خۇيدا دەيگوت: "دەي ئەتۆ كە دەچى بىيادەمىكى بىي تاۋان بكوژى، خۇداش ناۋات لى دەكا."

- ئەي ھاۋار خەرىكە دەمەرم... ئەۋە دەمەرم... بگەنى...

دەيزانى دەنگى بە ھىچ كوي راناگا. لافاۋەكە شىتەنە لە بەردىكەۋە بە بەردىكى دىكە و لە دارىكەۋە بە دارىكى دىكەيدا دەكىشا. لە ناكاۋ لاقى لە نىۋان رەگى دارىكى گەورە گىرا. نىستا لافاۋەكە بەسەرىدا دەكشا. چىي نەمابوۋ بىكى كە تۋانىي دەستى بگەيەنئىتە يەكىك لە لاقەكانى دارەكە. عومەر خۇي ھەلگىشايە سەرى و خۇي بە لقىكەۋە ھەلۋاسى. دەلەرزى و شەقەي ددانى دەھات. ھەرچۇنىك بىي، دەبوو ئەشكەۋتىك بدۆزىتتە. ئەي چۇن خۇي لەو دارە

کردبايهوه؟ لافاوه كه له بنهوه شيتانه دهرويشت و دار و بهردى له گهڼ خۆى راده دا. به زه جهت دهيتوانى دهو و بهرى خۆى ببينى. برېك له ولاترهوه، تاته بهردېك له بن دوا لكى داره كهوه بوو. خو نه گهر توانيبايه خۆى بهاوېته سهرى، نهوه رزگارىي دهبوو، نهى چوڼ خۆى بگهيه نيته چلووكى لكه داره كه؟ نهى نه گهر پيش نهوهى بگاته چلووكه كهى و داره كه بشكى؟ له سهر لكه كه دريژ بوو و بهرهو سهرى چلووكه كهى خى. لكى داره كه بههيتز و توند بوو و توانيى عومهر رابگرى. عومهر كه له چلووكى داره كهوه خۆى شوږ كرده وه، چليكي باريك شكايه وه و عومهر كهوته سهر بهرده كه. بوئيكي خوځ له چلكه شكاهه كه داره كه ههستا.

وهك ميژو كه دهلهزى. به شويڼ كون و كاژيريكا ده گهرا و برېك لهو لاترهوه دوزيهوه. به ههر زه جهتيك بوو خۆى تى خزانده. نهو شقارتهيهى له لايلونه كه يهوه پيچابوو، دهريهينا. شقارته كهى تهر نهبوو. نهو چل و چيو و پووش و دركهى له بنه بانى كاژيره كه دا بوون، خرى كرده نهو ناگرى دان. درپوه وشكه كه ده موده ست گرې گرت. عومهر ههر توژيك گهرم بووه، ترسيك له دلئى نيشت. ههر به راستى كارى خودا بوو؟... ده موده ست نهو خه يالهى له ميتشكى دهراوېشت. چوه دهري و له بهر بارانه كه هيندى پووشكهى كز كرده وه و هينئاي و خستيه سهر ناگره كه. ناگره كه بلئسهى كيشا. عومهر خۆى رووت كرده وه و شه كه كانى له سهر بهرده كه هه لځست. جله كانى هه ليمان لئى هه لدهستا. بارانه كه ههر دههات و توندتر دايدده كرد و هه وره تر شقهش له راست و چهپ و ليږه وار و ره وه زه كانى ده دا. عومهر گهرم بووه. كه گهرم بووه خه يال هه ليگرت و برديه دنيايه كى سيحراوى.

نه نه مريموك نه مردبوو. نهوه نههاتى بوو. ددبوو بيكوژى.

عومهر به خو شيهوه بزهيه كى هاتى و له دلئى خويدا گوتى:

"چهنده باش دهبوو نه گهر بوخوت بردباى نه نه مريموك. نه گهر مردبايهى، نه منيش ممرقه ديكم بو هه لده به ستى و له جوابى نهو چا كه يه تدا، موقبه ره يه كم به گوڼ و كوژته له وه بو ده رازانديسه وه. ناخر دايه گيان بو نامرى؟ باشه نهو "عملى" يه دريژه بو نه يكوشتى؟" بنياده مى باش ده بى له خويدا بيكوژى. له خوئيكي قورسدا... ده بى پر بدهيته قورگى و ريكى بگوشى هه تا له چاو تروو كانئكا گياني ده رېچى... نهو كاته خوئشى نازانى مردوه، يان له خه دايه. تا روژى قيامه تيش ههر نازانى و ههر پيى وايه هيشتا خه وتوه. ئاي لهو مهرگه جوانه، چهنئى شياوى نه نه مريموكه باش و نازداره كه يه. نه نه مريموك له برى نه وهى برى، ههر وا له خه ودا بمينيته وه."

بهو خه ياله، توژيك نه هوه ن بووه.

هواکه ی زۆر گەرم بوو. هەتا ئیستا گەرمای ئاوا
 نەبێنرابوو. لە چوکۆرد لە نێوان یەک دوو سالددا جارێک
 گەرمای ئاوا دادی. گەرمایەکی وەک گەرمای
 جەحەندەم کە پشوو لە پیاو دەبێ. "عەلی" یە درێژ
 ئەمڕۆ ترس هەلیگرتبوو و دەست و دای بۆ کار
 نەدەچوو. چەند چاویکی دەدی کە رق و تووپیەییەوه
 سەیری دەکەن. تووپیەتر و بێزارتر لە رۆژەکانی
 پێشوو.

٢٥

مام خەلیل جارێ لۆکەمی دەرنیپەوه و جارێ سەری هەلدینا و سەیری دەوربەری خۆی
 دەکرد. دەترسا و لە بەر خۆیەوه دەیگوت: "ئەمڕۆ ئەوانە گویەک هەر دەخۆن." کەس سەریوەی
 لەبەر نەدەهات. کەشێکی مات و قورس بوو کە لە ناخەوه دەکولێ. هەموو شتێک وەک
 خۆرەتاوێکەمی ئەو رۆژە قورس بوو. گوندی کە بە حاستەم دەجوولانەوه، نێو زاریان تال تال بوو.
 لە رۆژی ئاوا گەرم و ماتدا، زاری بنیادەم و تال دەبێ دەلێی کەکرە [ای خواردوو و بنیادەم
 ئیتر هیوای بە هیچ شتێک نامیێ.

مام خەلیل لە فکردا بوو. بەخۆی دەگوت: "ئەو هەتیوه دەکوژن. نەیاتوانی لە سەر
 کارەکە (تاوانەکە) بێگرن و دەشزانن ئیتر بۆیان ناگیرێ. ژەندەر مەکش عەلیی لەگەڵ خۆی
 نەبرد. چونکە بەبێ هۆ ناتوانن بەرۆکی بگرن و ببەن. سات بە سات دێندەتر دەبن. ئەو
 هەتیوه دەکوژن."

---

*کەکرە: گیایەکی تالە. کە بە تۆزێکی کە لێشی بەرز دەبێتەوه هەر تالە. دەست و وێی کەوی تال دەبێ. چەندی هەلیشی بکێشی و
 لە رەگیشەوه دەربینی هەر دەرویتەوه.

ورده ورده خۇي بەرەو لاي عەلى راکىتش دەکا. نەمپۇ عەلى دەستى بۇ کار نەدەچوو و دەکرى بلېنى لۆكەي نەدەپنېيەو. دەستى گونديش نەدەجوولان. ئەو گونديبانه کاتى دەستى عەلى بەخىرايەوہە کارى دەکرد، لەو خىرايى و دەستوردهى ئەو توورە دەبوون، ئىستا دەستەکانى خۇشيان لە خۇرا لە کار ببوون. خىرايى دەستى گونديبەکان، ھەر لە خۇوہ بە خىرايى دەستەکانى عەلىيەوہ بەند بوون. کە سەيرت دەکردن، دەتگوت کەس ناچوولتى. بنيادەمەکان لە مردوو دەچوون. ھىچ تەير و چر و جانەوہرئىکىش دەنگى نەدەھات. تاوہکە وەک بەرد قورس ببوو دەتگوت ھەموو دەنگەکانى لە عەرزى رۆکردوہ. چوکووراوا حالەتئىكى رىکتىرى بەخۇوہ گرتبوو. ھىچ شتئىکىش نەدەدرەوشايەوہ. رۆژەکانى دىکەي چوکووراوا نوقمى برىسکانەوہ بوو و وەک توئىرئىكى رەنگالەيى و رەق و پەر لە نەخس و نىگارى جانەوہرئىک دەدرەوشايەوہ. تەنانەت گەلایەکىش نەدەلەريەوہ و ئەو چىايانەي دەشتەکەيان داگرتبوو، نەدەبىنران. ھەر دەتگوت دەستئىكى گەورەي سىحراوى دابەزىوہ و چىاکانى ھەلکەندوہ و بردوونى. دەشتەکە ھەتا بىبابانەکەي نەنەدۆلى ناوہرات رىک و يەکدەست ببوو.

تەنيا گيانلەبەرئىک بە ناسمانەوہ بوو، ئەويش ھەلۆ گەورەکە بوو. بەرەو رۆژھەلات بالئەکانى لىک کردبووہ و ھەر وا لە ناسمان لەنگەرى گرتبوو. پىاو کە لە سەر عەرزەکە سەيرى سىبەرى ئەو ھەلۆيەي دەکرد کە ھىندەي بنيادەمىک دەبوو، جا دەيزانى ئەو لەحالى فېندايە. سىبەرەکە بە جوولەيەکى لە سەرخۆ و ھەست پى نەکراو بەرە و رۆژھەلات دەخوشى، دوايى بە بى ئەوہي جوولەيەکى وا بکا ھەستى پى بکرى، جەغزئىكى گەورەي بە سەر عەرزەگەدا دەکىشا. ھەلۆکە ھىندەي دوو يان سى دارى سپىندار بەرز ببۆوہ. دەتگوت لە جىتى خۇي چەقىوہ يان چەقاندوويانە.

مام خەلىل بەبى ئەوہي سەرنجى کەس راکىشى، خۇي گەياندە تەنىشت عەلى و ماوہيەک بەبى ئەوہي ورتەي بى، ھەر لەوى مىلى لە لۆکە زىنەوہ نا.

- عەلى، عەلى، گوى بدەيە بزائە دەلئىم چى. گوى بدەيە. دەتکوژن. لىرە رابکە. رىگەيەک بدۆزەرەوہ و رابکە. دەتکوژن. ئەمن ئەوانە باش دەناسم. کوپە پروام پى بکە. بەبى ئەوہي ھەست پى بکەن، فىزمالکى بدەيە.

ئىتر لە عەلى دوور کەوتەوہ.

عەلى گيانى کەوتە لەرزىن. ئەويش دەيزانى ئەو بىدەنگىيە لە رقىکەوہ سەرچاوہ دەگرى کە لەويان ھەلگرتوہ. دەيزانى و دەشتسا. لە بن لىوہوہ گوتى:

"بچمه کوی؟ بچمه کوی؟ ده مکوژن با بمکوژن."

به زراوچوویی و ترسه وه له سهر عهززه که هه لئرووشکا.

ئه لیلیف به ده نگیکی کزه وه، زۆر له سه رخۆ و به ترسه وه پرسی:

- چته عدلی؟

عدلی وهك وه خۆ هاتبیتته وه گوئی:

- ده مکوژن با بمکوژن. له جیئی خۆم نابزووم. لی گهری با بمکوژن و له کۆلم که نه وه.

شه کهت و تۆقیو بوو.

به په نجه له رزۆکه کانی، قۆزاخه یه کی گرت و به دوو په نجه لۆکه که می ده رکیتشا. له نه کاو له باکووره وه کزه بایه کی سارد هه لیکرد. له شه نارقه کردوه کانی فینک کرده وه. له شه بیجوله که می هه لۆکه جووله یه کی کرد و له جیئی خۆی ترازو و زوو خۆی گرتوه و به پیچمه وانهی بایه که، ورده ورده به ره روژه لات خوشی. بایه که هه لیکرد و له چهپ و راست و روژه لات و روژاواوه. له هه موو لایه که وه تیکه ل ده بۆوه و توند ده بوو. بایه کی سارد به شه پۆلی سه هۆلینه وه ده هات و ده شته که می فینک ده کرده وه و با گهرمه کهش له لایه کی دیکه وه وهك بلینسه ی گپ هه موو ولاتی ده سووتاند. بریک دواتر، له بهر ته پوتۆز، چاو چاوی نه ده دی. هه لۆ گه وره که ههر به ناسمانه وه بوو و ده چووئه نیو ته پوتۆزه که وه و ده هاته وه ده ری.

بایه که توندی کرد. له چه که می له سهر ژنه کان هه لگرت و هیندی که پر و خپوه تیشی تیک دا و بردنی. لك و پۆی دارانی شکانه وه. رووباری جه یحان که له ده ریاجه یه کی مهند ده چوو، شه پۆلی دا و خرۆشا و شه پۆله کانی بالیان هاویشته. بایه که، کۆله که یه کی له ناوه که هه ستاند و له کهنده که سه ری خست و به که ناره که می وه رکرد. چوکورواوا شیت بوو و بالی ده رکرد و له شه قه ی بالی دا. خهرمان و گوله گهنم و کۆگا لۆکه می لیک دا. ههر جیئی له ده شته که دا بوو، هه مووی تیکه ورده دا. له بهر تۆز و خۆله که ولات و تاریک دا هاتبوو چاو چاوی نه ده دی. کریکاره کان له جیئی خۆیان وشک بوون. کس سه ریوه ی لی نه ده هات. ههر کهسه و له جیئی خۆی دانیشته.

له دووره وه، له باکووره وه و له سهر تۆروسه وه، هه ورپکی ره شی وهك شه وه، هات. هه وره که هه موو ناسمانه که می دا پۆشیبوو و به ره وه ده ریای سپیی ده رۆشیت. یه کهم دلۆبه درشت و گهرمه کان، تلپ تلپ که وتنه سهر عهززه که می چوکورواوا. ههر دلۆبه یه کی ده که وت، قولکه یه کی دروست ده کرد. نه و جار بایه کی گهرمی وهك بلینسه ی گپ هه لی کرد و به درای نه ودا کزه یه کی ساردی وهك سه هۆل... له ناکاو و له چاو ترووکانیکدا لافاوتیک له ناسمانه وه به

سەر زهویییه که دا هه لێژا. نێوان ناسمان و زهوی ده‌بووه دیوار. کرێکار نه رایان ده‌کرد و نه ده‌شجوولان. هه‌ر هه‌موو له جێی خۆیان و له به‌ر بارانه‌که مانه‌وه. نه‌و بارانه مه‌رگی نه‌و کرێکارانه بوو که به‌ پاره‌ی رۆژ کاریان ده‌کرد. هه‌یج شتێک له‌وه بۆ کرێکاری لۆکه رنینه‌وه خراپتر نه‌بوو. نێستا بارانه‌که لۆکه‌که‌ی هه‌موو له‌ عه‌رزێ ده‌کرد و له‌ قورپی وه‌رده‌دا. لۆکه، چه‌ندی خاوی‌نیشیان ده‌کرده‌وه، هه‌ر قورس ببوو. راسته، قورستر ده‌بوو، به‌لام ناخه‌ر رنینه‌وه‌شی ناخۆش ببوو و له‌ لایه‌کی دیکه‌شه‌وه، خاوه‌نی مه‌زراکه‌ نیه‌ر بۆ هه‌ر کیلۆیه‌کی "بیست قرووش"ی نه‌ده‌دانی، به‌لکو ده‌ یان پانزده قرووشی لێ ده‌شکاندن. نیه‌ر خۆی و خودای خۆی. نیدی مه‌زرا پر پیت و به‌ره‌که‌ته‌کانی لۆکه هه‌یجیان لێ نه‌ما‌بووه. که‌س مه‌ته‌قی لێوه نه‌ده‌هات. که‌س به‌بیریشیدا نه‌ده‌هات بچوولێ. له‌ چاو‌تروو‌کانێکدا هه‌موویان خووسابوون و ده‌تگوت خۆیان له‌ رووباریک هه‌لکێشاوه و هاتوونه‌وه ده‌ری.

هه‌لۆ گه‌وره‌که، له‌ سه‌ر جێی خۆی، به‌ با‌له‌ لێک کراوه و خووساوه‌کانیی‌ه‌وه، هه‌ر وا به‌رده‌وام بوو. هه‌یج گوتی به‌و بارانه‌ به‌غوره‌مه نه‌ده‌بزوت.

له‌ ماوه‌یه‌کی که‌مدا، که‌ بارانه‌که هه‌رچی چال و قوولکه‌ بوون، پری کردن، له‌ بن هه‌ر برکه‌یه‌ کیشه‌وه جۆگه‌له‌یه‌ک وه‌ری که‌وتبوو. به‌ره‌به‌ری عه‌سری بوو که‌ خه‌ره‌ند و زه‌ویییه نزمه‌کان و چال و قوول و ناو‌دیه‌کان، لیتوریتز بوون له‌ ناو. لاقاو هه‌تا داوێنی گردۆلکه‌کان و داوه‌کان هه‌ستا. له‌ سه‌ر گرده‌کان و ره‌وزه‌کانی ئاناوه‌رزاشه‌وه لافاوه‌که به‌خوڕ ده‌هاته‌ خواری. ده‌مه‌ده‌می عه‌سری، نیه‌ر عه‌رز له‌ هه‌یج کوی به‌ده‌ره‌وه نه‌ما‌بوو، بارانه‌که‌ش هه‌ر ده‌هات و به‌ ته‌وژمه‌تر ده‌بوو و چاو چاوی نه‌ده‌دی. یه‌کیک له‌و بارانه‌ به‌خوڕ و دریتز ماوه‌کانی پاییزی بوو.

"عه‌لی" یه‌ دریتز، باسکه‌ دریتزه‌کانی لێک کردنه‌وه و باو‌تیشکیکی دا و نێسقانه‌کانی قرچه‌یان لێوه‌هات. ویستی له‌شه‌ سه‌ر بووه‌که بچوولێتی بۆ نه‌وه‌ی له‌و بارانه‌دا را بکا و به‌رۆکی خۆی له‌ چنگی نه‌وانه‌ راپسکێتی. هه‌ستی ده‌کرد نه‌و بارانه‌ و نه‌و بۆشایی و بینکارییه‌ی دوا‌ی نه‌و بارانه‌ به‌ سه‌ریاندا دی، ده‌بنه‌ به‌لای گیانی.

سێبه‌ره‌ ره‌شه‌کان که‌وتبووه‌ سه‌ر بارانه‌که. هه‌واکه‌ی هه‌ر ده‌هات و تاریکدا ده‌هات. هه‌ر که‌سه و سه‌ری له‌به‌رخۆیدا بوو. عه‌لی ده‌یزانی له‌و ساته‌دا هه‌ر هه‌مووان به‌ر له‌و ده‌که‌نه‌وه و به‌ر ده‌که‌نه‌وه و تووره‌تر ده‌بن. عه‌لی ده‌یزانی نه‌و تووره‌یه‌ی و رقه‌ که‌په‌ چیه‌ی تێدا‌یه. نه‌و رقه‌ نه‌گه‌ر یه‌کیکی وه‌چنگ که‌وتبایه، به‌ هه‌ق یان به‌ ناهه‌ق، ورد و خاشی ده‌کرد.

مام خەللىل كە دىتى ئەلى ئاۋا باسكەكانى لىك كىرۋونەتەۋە، لە ترسان ھەموو گىيانى لەرزى و لە دلى خۇيدا گوتى:

"ناخ، كورە نامانە، باسكەكانت بىنە خوارى. ئىشەللا كەسىيان نەياندىتوۋە... ئەوان چاۋەرپىن تۆ بەھال بېوۋلىتى كە ئاۋقات بىن... بەك جوۋلەي تۆ بەسە." " ئەلى رىك لەو كاتەدا ەستا و بەرەو جەيخان كەوتە رى. لە ناكاو دەنگىك ھات: - ئەھا راي كىر.

گوندى ھەر گوتىيان لەو دەنگە بو، ۋەك تىرىكى لە كەوان دەرچوۋى، دەرپەرىن. ئەلىبىش بەرەو جەيخان راي كىر. دەمۇدەست پىشيان گىرت و خۇيان پىدا دا. گوندى ۋەك تەپۇلكىكى رەش، چەند جار خۇيان بەسەردا كىشا و لىك بوۋنەۋە. دەنگى باران نەبى، سىرۋەي ھىچ شتى نەدەھات. ئەۋجار دەسبەجى ھەشىمەتەكە بىلاۋەي كىرەد و لە سەر زەۋىيەكە، رەشايى بىنپادەمىكى لەقور ۋەردراۋ كە، بەرەۋدەم كەۋتەبو، بەجى ما. ئەۋ ھەموۋە بىنپادەمە لە چاۋتروۋكانىكا چىيان لى ھات و چوۋنە كوى؟ مام خەلىلىش پىتى سەير بو. بە پەلپەل بە سەر ئەلىدا نۇشتايەۋە و سەرى بە سىنىگىيەۋە نا. بە خۇشىيەۋە لە بىن گوتى ئەلىف گوتى: - نەيانكۇشتوۋە. ماۋە.

ھەسەن و ئۆمەخان ترس و گىرئىيان لەبىر چوۋۋە. ۋىك بىۋون و سەيرى باۋكىيان دەكرد كە بىۋە پەيكەرەيەكى قور و لە سەر ەرزەكە كەۋتەبو. - ئەيف، ئەلى ھەستىنەۋە. ئەتۇ پىلىكى بگرە و ئەمنىش پىلەكەي دىكە. با بىبەينەۋە كەپرەكە. خاۋىن و ۋىكى بكەينەۋە.

ئەلىبىيان ھەستاندەۋە. ئەلى شل بىۋە. ھىچ جىاۋازىيەكى لە مردوۋان نەبو. قورس بىۋو. ۋەختىكى بە راكىش راكىش دەيانبردەۋە، گۆملىكىسىز ئۇغلۇ گەبىشى. ئەلىفى لادا و چوۋە بىن بالى ئەلى. بە روالەتتىكى خەمبارەۋە پىسى:

- مردوۋە، مام خەلىل؟ بە خۋاي پىۋاۋىكى چاك بو... چارەنۋوس... كەچى، يەكەم كەسكىكى كەۋتە شوۋىن ئەلى و بە مست لە سەرۋچاۋى دا، گۆملىكىسىز ئۇغلۇ بو. ئىستاش خەركى بو بە سوۋىيان شىت دەبو. ۋەك سەگ پەشىمان بىۋە. مام خەلىل گوتى:

- ئەتۇش باش بەرۋكى ئەلىت گىرت و مستىكى چاكەت لە سەرى دا. قاتلى ئەلى تۇي. ئەلىبىيان بىرەۋە كەپرەكە، بەلام با، كەپرەكەي بىرەبو. گۆملىكىسىز ئۇغلۇ گوتى:

- ناوا نابى. با بچينه بن نهو چناره و لهوى ختوه تىك هه لدهين و ناگرتىك بكه ينه وه.
عەلى بەو شەو، لە بەر بارانە كە تەخت كەوتبوو. لە چوكورواوا گرمه و هاژهى نهو
لافاوانه دههات كه بهرپهري خيرايبه وه به خوڤ ده پزانە جه بجانە وه.
له بن دار چناره كه وه، گۆمليكسىز ئۆغلو به چەند سەعاتىك، ختوه تىكى هه لدا. له بن
ختوه ته كه ناگرتىكيان كرده وه. عەلى به حاسته م پشوى دههات و قسه ي پى نه ده كرا.
گۆمليكسىز ئۆغلو هه تا به يانى به ژوور سه ريبه وه دانىشت و نه نووست. بارانە كه ش تا
به يانى، شىتانه و وهك گۆزه ي سه ره وژىر دههاته خواري و خوڤه و هاژه ي لافاوه دههات.

مه می دیک له بهر لیژمه‌ی بارانه‌که، بی‌راوه‌ستان غار
 ده‌دا. به غاردان دئی و سه‌یر ده‌کا جه‌یحان هه‌ست‌اوه و
 مه‌زرا و شیو و دۆلی پر کردوه. بارانه‌که به‌خوپ ده‌بارئ
 و هه‌لمیکی وه‌ک هه‌ور له عه‌رزیه‌وه هه‌لده‌ستئ... و
 گه‌رانه‌که‌ی مه‌می دیک له‌و به‌ر بارانه‌دا.

۲۶

له نیو قور و لیته‌که‌دا هه‌لترووشکا.

به‌خۆی گوت:

- ده‌بی‌ئ‌ه‌لی‌ره‌ بی‌.

- سه‌یری ده‌ورپشتی خۆی کرد. له به‌ر لیژمه‌ی بارانه‌که هه‌نگاوێک پێش خۆی نه‌ده‌دی. له

بن لیوانه‌وه گه‌ماندی:

- ئای چ مه‌زرایه‌کی باشمان دۆزیبۆوه و چ لۆکه‌یه‌کمان ده‌رنییه‌وه. هه‌م قه‌ره‌کانی عادیل
 نه‌فه‌نیمان پاك ده‌کرد و هه‌م به‌شی خۆشان پاشکه‌وت ده‌کرد. پا‌زده سال‌ ده‌بی‌ مه‌زرای ناوامان
 گیر نه‌که‌وتوه. ئیستا، نه‌و بارانه‌ مالتوێرانی کردین... نه‌وجار ته‌رمی مردووه‌ک‌ه‌شان پی‌
 نادۆزرتیه‌وه. جا نه‌من چ بکه‌م؟

هه‌ستا. هه‌ولئ‌ی دا بچیتته‌وه سه‌ر نه‌و شوێنه‌ی مردووه‌که‌ی لی‌ ناشتوو. دار توویه‌کی باریک
 له سه‌ر مردووه‌که‌ بوو. کۆمه‌لێک پنچکه‌ تووتوێکی کیتوی ده‌وری داره‌که‌یان دا‌بوو. ماوه‌یه‌ک
 زۆر، به‌ غاردان سه‌ری نه‌م پنچک و نه‌و پنچکی دا. نه‌و پنچکه‌ی نه‌دۆزییه‌وه که‌ لیتی ده‌گه‌را.
 که‌وته‌ نی‌و ناودرێکه‌وه. ناودرێکه‌که‌ پر پر بوو. به‌ ده‌م ناودرێکه‌دا رویشت و که‌وته
 قامیشه‌لانیکه‌وه، نه‌وجار گه‌یشته‌ لی‌رێکی داره‌ گه‌ز و ناخریه‌که‌ی گه‌یشته‌ شوێنیکی پر له

دارى "بابادەم". ئەو پىنچكە توتتۇرگە كىتوبىيانەى لىيان دەگەرپا، تۆزىك لى پىشتەرەو بوو. يەك دوو تىتۆلتى قوماشى رەنگاورەنگىيان لى پىنچكەكان ئالاندبوو. بە پەلەپەل خۆى گەياندە سەر ئەو شۆينەى تەرمەكەى تىدا ناشىبوو. لافاۋ ئەوتى راداۋبوو. تەرمەكە نەماۋبوو و قولكەكەش ھەتا نىوہى پىر بىبوو لى ئار. مەمى دىك خۆى لى قولكەكە ھاويشت. بە دەست ھەمووى پىشكىنى. تەرمەكە نەماۋبوو.

لە نەكاو شەپۆلىكى خۆشى و شادى دلى داگرت. لى خۆشيان نەيدەزانى چ بكا. كورپە ھەر باش بوو ئەو بارانە داىكرد. بارى و نەمتوانى بچمە لاي فەرماندەكە. نەمتوانى بچم و بلىم نەمن شەوكەت بەگم كوشتوۋە. وەرن مردوۋەكەتان وەرگرنەوہ. ئەو كات باشە ئەى نەياندەگوت كوا مردوۋەكە مەمى دىك؟"

لە دەم قولكەكە دانىشت. بارىكى قورسى لى سەر شانى لاچوۋبوو. كەوتەوہ بىرى زولەيخا. لى خەيالى خۆيدا دەسبازى و دلدارى لى گەل دەكرد... ئافەرىن مەمى دىك كە لى چىنگى ئەو تەرمە نەجاتى بىبوو... ئەگەر ئەو باران و لافاۋە نەدەبوو، مەمى دىك تا مردن لى چىنگ ئەو تەرمە و ئەو شەوكەت بەگە دامساۋە رزگار نەدەبوو. ئەو بارانە، خۆ ئەگەر گوندىسەكانى مالىۋىران كىردبوو، بەلام خۆ مەمى دىكى نەجات داۋبوو.

ھەر بە راستى ئەگەر لافاۋەكە فرىاي نەدەكەوت، چىيى لى گەل ئەو تەرمە كىردبا. كە لى لۆكە رىنىنى دەبوونەوہ و دەيانويست بگەرئىنەوہ ئاۋايى، ئەو دەبوو مردوۋەكە بە كى بسپىرى؟ مەمى دىك لى بەرخۆبەوہ بزەيەكى ھاتى: "چىم لى تەرمەكە دەكرد؟ بە كىم دەسپارد؟ دەمخستە بەر دەمى سەگەل... خۆ كورى باۋكم نەبوو. ھەر بە راستى مردوۋەكە رۆيشتوۋە... ئەو بەلایەى گىيانى من. لەوانشە تۆزىك لەو خوارترەوہ لى پىنچكىك گىرساۋەتەوہ و ماۋەتەوہ و چاۋەرتى مەنە. بىنابى چاۋەكامم، گىيانى دلم، شەوكەت بەگە نازىزەكەم، ئاخۆ دەكرى دەست لى بەرۆكى مەن بەردەى؟

دەستى لى سەر عەرزەكە دانا. دەستەكانى رۆچوون. ھەستايە سەر پىز دەتگوت ھەموو گىيانى كوتراۋە. پىشتىشى دەيزىراند. بارانەكە ھەر دەھات و توندترى دەكرد. لى سەرانسەرى لافاۋەكەى بەرەو جەيخاند، چاۋى بە بن ھەموو پىنچك و دار و كون و كاژىرئىكدا دەگىپرا. ئاخىرىيەكەى گەيشتە جەيخان. جەيخان سوور دەچۆۋە. ئاۋەكە، ئەو لك و پۆپ و گەلا و كۆتەرە دار و تويككە كاژ و دارە پىر لى چل و چىو و گەلایەى لى رەگەوہ ھەلكەنرابوون، راپىنچ كىردبوو و دەيىرد... لى بەر چاۋى ئەو، رووبارە بە لرفە و بەخرۆشەكەى جەيخان دىنبايەكى بە بەرد و دارەوہ

دەبرد. بۆنى تال و كارىگەرى قور و لىتەى بۆ هات. رووبارەكەى جەيجان ھەر جارىكى ھەلەدەستا، ئەو بۆنەى لى دەھات. بۆنى زەلكا و ناو و ھەرۈھە بۆنى دارى رزىويش. چەند كەلاكى مانگا و مەپ ھاتن رابردن، لە سەر پىشت كەوتىبون و بايان كوردبو و لاقە كانيان لىك رەويىبونەو. تونىكلە كاژ و پووش و پەلاش و كەفاوى سوور دەوريان گرتىبون. لووزەوى ناوھەكە دەيىردن.

مەمى دىك لە بن لىوھە گوتى: "شەوكەت بەگىش ئاوا باى كوردبوو و دەست و پىتەكانى لىك رەويىنەتەو و بە دەريادا رۆيوە."

جەيجان وردە وردە ھەلەدەستا و كەنارەكانى دادەگرت. مەمى دىك لە بەر ئەو بارانەى كە ھەر دەھات و توندتر دەبوو، سەيرى جەيجانى دەكرد كە سات بە سات پتر ھەلەدەچوو. خۆ يىت و ئاوا بەردەوام بوايە، نەمشەو ھەموو مەزرا و كىلگەى گونەدەكانى دەورويەرمان و بەشى ھەرە زۆرى دەشتەكە بن ئاو دەكەوت.

تەنۆكە باران دەكەوتنە سەر ئاوھە سوورەكەى جەيجان و تۆقلەيان لە ئاوھەكە دروست دەكرد و روخسارى رووبارەكە بەو تۆقلە ئاوانەى بەردەوام ھەلەدەران و دەتەقىنەو، نەخشابوو. مەمى دىك دەستەكانى لىك كوردنەو و گوتى:

- ئەوھش تەواو بوو. مردووھەكەمان وازى لە نىمە ھىتا و لىتى دا رۆيشت.

بەو قەسەى، خەمىكى خەست ناخى تەنىيەو. لە بەر بارانەكە، لە دەشتەكەى چوكورواوا و لە چەقى دنىادا، بەبى كەسى ماىەو. بۆشايىەكى وەك ژەھر لە دلیدا نىشتەو. لە دەورويەرى خۆى بە شوين شتىكدا گەرا. دەتگوت شتىكى لى ون بوو. باشە ئەو شتە چ بوو؟ چەندى گەرا نەيدۆزىيەو. لاقەكانى بەبى نىختىارى خۆى، نەويان بەرەو خوارووى رووبارەكەى جەيجان راكىش دەكرد. چاوى لە ئاوھەكە برىبوو و لەو لەو كەنارە و ئەو كەنار، شىلگىرەنە بە شوين شتىكدا دەگەرا. لە نەكاو زانىسى شتىكى بزر كرددو و بۆشايىەكەى ناخىشى، مردووھەكەيەتى. ئىستاش، تا چاوى بە رەشايى و تارمايىيەك دەكەوت كە لە پنچكىك يان دارىك يان لە كوئىك گىر بوو، بە پرتاوى خۆى دەگەياندى و سەيرى دەكرد تەرمى مردووھەكە نىيە، بەلكو كۆتەرە دارىكە يان كەلاكى مانگايەك بزنىك يان بارگىنىك.

شەو داھات. تارىكىيەكە شىر نەيدەبىرى. لە برسان زگى دىشا. مەمى دىك لە دور كەنارەكە و لە نىو مەزراكاندا گوتى دابوو لوورە و خرمەى سامناكى باران و ئاو و بەرەو خوار دەچوو.

رووباری جهيمان ده‌رژيته نيو ده‌ريای سپييه‌وه، نه‌گه‌ر له شوټنيك تهرمه‌که نه‌خاته‌وه وشکانی و که‌نار، نه‌وه ده‌بیا و به ده‌ريای سپی داد‌ه‌دا. له ده‌رياش ماسييه‌کان نه‌وه‌نده‌ی يه‌ک و دوو ئيسکيشی ده‌خۆن. نه‌وه‌خته‌يه که مردووه‌که هه‌ر به راستی ده‌مری و تيدا ده‌چی...
 که به‌يان نه‌نگوت، هيشتا باران خۆشی نه‌کردبۆه. گه‌يشته گونديک. گونده‌که چۆل بوو و لافاو نيوه‌ی داگرتبوو و گونديه‌کان رايان کردبووه سه‌ر گرده‌که‌ی به‌رانبه‌ری. مال به‌ مالی گونده‌که گه‌را. له ماليک وه‌ژوور کهوت، نان و قابله‌مه‌يه‌کی گه‌وره‌ی ماست دۆزييه‌وه. ده‌موده‌ست ماسته‌که‌ی به‌ سه‌رييه‌وه نا و خواردی. ناگرتیکی کرده‌وه و خۆی وشک کرده‌وه. نه‌وه‌نده‌ی خه‌و ده‌هات، لتي سوور بوو خۆی بۆ شل بکا، سی شه‌و و رۆژان هه‌لئاستی و سه‌ر هه‌لئاھيني. نه‌نووست. که وه‌ده‌ر کهوت، بارانه‌که هه‌ر ده‌باری و ناوه سووره‌که‌ی جه‌يمان که پر بوو له که‌ل و په‌لی مال، قه‌رتاله و تويکله دار و پووش و په‌لاش و داری له ره‌گه‌وه هه‌لکه‌نراو، ديسان هه‌لچوبوو و ده‌شته‌که‌ی داگرتبوو و ده‌تگوت ده‌ويابه‌کی پان و به‌رينه.

نه‌و رۆژه هه‌تا شه‌وی به‌ دەم رووباره‌که‌دا رۆيشته خوارى. ده‌مه ده‌می نيواره بوو که بارانه‌که لتي کرده‌وه و تاو هه‌لات. کۆلکه زيرينه‌يه‌کی حه‌وت رهنگ، له چيای گاوارانه‌وه هه‌تا زارکی "گوله‌ک" کيشرا. نه‌و چيایانه‌ی ده‌شته‌که‌يان گرتبوه ئاميز، نزیکتر بوونه‌وه ده‌تگوت نه‌گه‌ر ده‌ستيان بۆ به‌ری ده‌توانی ده‌ستيان لی بده‌ی. ساتيک دواى نه‌وه چوکووراوا له ته‌مدا نوقم بوو.

مه‌می ديك هه‌تا نه‌ژنۆی له قوره‌که رۆده‌چوو. باش بوو قور و ليته‌که‌ی وه‌ک ناوه‌که شل بوو و مه‌می ديك ده‌توانی به‌ ناسانی پيدا بروت.

کيلۆمه‌ترين رۆيشت و گه‌يشته گونديک. له‌وى شتيکی بۆ خواردن په‌يدا کرد و ناگرتیکی کرده‌وه. ماليکی دوو نه‌ۆم و پته‌وی هه‌لبژارد که له چيمه‌نتۆ ساز کرابوو. ناو هه‌تا مه‌ترينکی ديواری خانووه‌که‌ی گرتبوو. مه‌می ديك به‌ خۆی گوت: "بارانه‌که خۆشی کردووه‌ته‌وه و نه‌و لافاوه‌ش نه‌و خانووه‌ی پى نارووخى." ترخينه‌يه‌کی لی نا و هيشتا هه‌لمی لی هه‌لئده‌ستا، به‌ گه‌رمى هه‌لی قوراند. شه‌که‌کانی داکه‌ندن و له به‌ر ناگره‌که وشکی کرده‌وه. له نيو نوين و بانه‌که‌دا، دۆشه‌گيکی نه‌ستوو و ليفه‌يه‌کی گولدار و سه‌رينيکی گولدارى ده‌ره‌ينا و رايخستن. هه‌واکه‌ش فينک بوو. به‌و بۆشاييه‌ی ناخبييه‌وه که خه‌ريک بوو شيټی بکا، خه‌وت.

به‌يانی، له‌گه‌ل تاوه‌ه‌لاتی به‌خه‌به‌ر هات و هه‌ر هه‌ستا ديسان نه‌و بۆشاييه‌ ناخی داگرتوه و وه‌ری که‌وته‌وه. ناوه‌که تۆزیک نيشتبۆوه و ده‌شته ريکه‌که به‌ گولی سوور داپۆشراوو و

دەبريسكايە ھوہ. ئاورپىكى لە سەرۋى رووبارە كە دايموھ بەو ھىوايمى بەشكەم تەرمە كە لە شويتىك، بە شتىكە ھوھ گىرسايتتە ھوہ. بۆشايى كەى ناخى ھەر دەھات و پتر دەبوو. ئەو رۆژە زۆر زۆر گەرم بوو. ھەوا شىدار و ھەلماويى كەى دواى بارانى چوكورواوا، نوقى قور و لىتە، پىسارى دادەھىزاندا و ھىلنجى پى دەدا.

لەر ھەوا گەرم و ھەلماوى و تارەدا كە دەتگوت تەم و مژە، دەپۆشت. ماندور و شەكەت بوو. دەتگوت جەستەى ھى خۆى نىيە. ۋەك بە دەم خەوھە پروات وا بوو. دىسان تاشباش ئوغلى دىت. دىسان ھەوت تىزەلە نورى بە دواوھ بوو ھەر يەكەى بە بەرزايى سپىندارتك. بە سەر ئاۋە روونەكەى جەمچاندا كە سەرئەسەرى دەشتەكەى داگرتبوو، دەپۆشت. بە ھەزاران ئاسكى چاۋ درشتى نوقم لە نور و تىشكدا بە شوتىيە ھوھ بوون و بە ھەزاران كۆترى سەپى و لەگ لەگ و ھەلۆ و كاشەلە شىنكە و رىشۆلە و كۆترى كىۋى و بالئەدى جۆراوچۆرى دىكەش بە سەر سەرىمە دەفرىن... شان بە شانى ئاسكەكان، گەلە گورگ و چەقەل و ورچ و گا كىۋى و پلىنگ و جانەھەرى دىكە و نەسپ و نەسپى عارەبى بەلەك و كۆت و رەش... بى سوار و جوان... و ھەر ھەمويان نوقمى نور. چىرچانەھەرى پىست رەنگاۋ رەنگ، پەپولەى گەورەى رەنگاۋ رەنگ ھىندەى بنىادەمىك كە بالە پان و گەورەكانيان لە ئاسماندا لىك ئاۋەلا كىرەو، زەرد، كەسك، شىن و پرتەقالى و سوور و سەپى... ئاسمانيان لە ھەزاران رەنگ و برىسكانە ھەرداۋە.

تاشباشى مەزغان لە نىۋو ئەو قەرەبالغىيەدا بە دەشتەكەى چوكورواۋادا دەپرات، ۋەك تىشك پى دەكەنى. خەون نىيە، راستىيە... دى و لە بەر دەم مەمى دىك رادە ھەستى. پىكەنەكەى ۋەك رووناكايى دەدرەوشىتە ھوہ.

- مەمى دىك!

- فەرەمو سەرورەم.

- مالى گوندىيەكان ئاۋەدان بى كە قەسەيان لەگەل نەكرد. بە گوندىيەكان بلى. مردوۋەكەش چوۋە دەرياي سەپى و ماسىيەكان خوارديان. شەۋكەت بەگ ھەر دەبوو بىرى. بنىادەمىك كە لە خەۋدا دەئى، چ فەرقىكى ھەيە لەگەل مردوۋان؟ ئەتۆ ھىچ خەمى نەۋەت نەبى.

- خەمى لى ناخۆم تاشباشى مەزن.

- لە خەمەتت دام.

- ئەتۆ دەبى ئەو كافرە ھەر بكوژى. ھەتا ئەو زىندوۋە، تۆ مردوۋى و ئەمنىش... .

- بە سەر چاۋان.

- ئەو بە تەمای تۆم. دەستی تۆ لە جیبی دەستی منە. دەستت بدە دەستی من.

مەمى دىك دەستى درىژ كرد.

- كوشتنى شەوكەت بەگىش بەجى بوو. ئەو من ناردمە سەر رىت. سەفەر بكوژە. تەرمەكەى بخە نىو بىرەكەو. وەختىك كە لە چوكور دەگەرپنەو... دواين رۆژ. كەس ناتىبىن. كەشىش گومانى لى ناك.

- بە سەر چاوەكانم.

- دەستى خۆم دا بە تۆ مەمى دىك. بە دەستى سەفەر دەكوژى. ئەو دەستەى دەيكوژى، دەستى منە.

- دەستى تۆيە تاشباشى مەزن.

- زولەيخا شىت و شەيداي تۆيە. پىتى سەيرە كە بۆچى ئەتۆ ئارپى لى نادەيەو. نازانى، ھەتا سەفەر زىندو، ئەتۆ نە لە لاي ئەو سەرت ھەلدى و نە لە لاي خەلكىش. سەفەر بكوژە. دەستى زولەيخا بگرە و بىبەو مالى خۆت. ئەمسال زستانى، سۆرە راو دەكەى و پارەيەكى زۆرت دەست دەكوى. دەستى تۆ دەستى منە.

مەمى دىك ديسانىش دەستى درىژ كرد و دەستى تاشباشى گرت.

- دشتوانى بە ھەمووان بلىتى منت دىتو. بەلام بە كەس مەلى سەفەر دەكوژى و ئەمنىش بۆيە دەستى خۆم بە تۆ داو. بە گوندىيەكانىشم بلى، رۆژىك ھەر دىمەو ئاوەدانى و خىر و بەرەكەت دىنمەو. نىر ژان و نازار و نەخۆشى نامىنى. ھەژارى و لىك دايران نامىنى. زولم و ناھەقى نامىنى. ھىچ كەس ناتوانى سووكايەتى بە كەس بكا. دۆستى و برايەتى دىنمەو. بە گوندىيەكانم بلى ھەر دىمەو. رۆژىك لە رۆژان دىمەو. جارى دان بە جەرگتاندان بگرن.

دەتگوت يەكەم رۆژى خولقاندنى جىھانە. قىامەتىك بەرا دەبى. دەتگوت ھەرچى بوونەوى سەر زەويە جىزەنيانە. تاشباش تۇغلۇ بزيەكى شىرىنى لە لىوى گەرا و لەگەل ھەموو بوونەورە بە جۆش و خۆشەكانىيەو بە بالەفەر و بە برىسكەبرىسك و بە ھەوت گۆلۆ نۆرەو، چوھ سەر دەرياي سىپى و دورر كەوتەو. جلۆبەرگىتى كەسكى لە بەردا بوو. كەسكىكى وا، كەس نەيدىبى.

- تەبابى و رەبابى دىنمەو. نىر كەس برسى و نەدار نابى. كەس رووت و قووت نابى. خىر و بەركەتى ئىبراھىمى خەلىل دىنمەو. بەرەكەتى ئىبراھىمى خەلىل.... لە سەر دەرياي سىپى نۆررىك درەوشايەو. ھەورە سىپەكانى سەر دەرياكە بۆ ساتىك لەو نۆرەدا سەمايان كرد.

مەمى دىك كە لە شەكەتى و ماندوويەتییان وەك سەرخۇشان بە لادا دەھات، ھاتەوہ مەزراکە. ھەر كەسە و لە بەر دەم كەپرەكەى خۇى دانىشتىبوو. نە كەس دەجوولا و نە كەسىش قسەى لەگەل كەسى دىكە دەكرد. مەمى دىك سىرى كرد ھەمووان بە سەرسوورمانەوہ سەىرى دەكەن. چاویان لەو پرىبوو و چاویان نەدەترووكاند. مەمى دىك بزەيەكى ھاتى. ھىچ جوولەيەك لە روخساریاندا بەدى نەكرا. ھەر ھەموویان خووسابوون و جلوپەرگەکانیان بە لەشیانەوہ نووسابوو. لە بەر تاوہكە خۇیان ھەلخستىبوو وشك بىنەوہ. سەر و قۇیان ئالۆز ببوو. بۆنىكى شىدارى تىشى وەك بۆنى ئارەقە دەھات. لۆكەكەیان لە بەر تاوہكە ھەلخستىبوو. زەوى و بنیادەمەكان و لۆكە و تاو و پرکە لۆكە و روویارى جەیحان، ھەر ھەمووی ھەلمیان لى ھەلدەستا. ھەوریک سەر جەیحانى داگرتىبوو كە ھەتا دەریای سىی رۆییبوو.

دایكى، ئەم جارە، زۆر خراب پىشوازی لى كرد. بەسەرىدا نەراندى:

- بۆ كۆى چووبووى؟ راوى چى بەرەللا؟ چووبوویە كۆى بەچكە بەراز؟ لەو باران و لافاوەدا، چما بنیادەم دایكە پىرەكەى خۇى لەو نىوہ پاستى چوكووراوايەدا بەتەنى بەجى دىلى؟

مەمى دىك بە دلىكى خۆشەوہ وەلامى دایەوہ:

- دىتم. دىسان دىتمەوہ. وەك نوور دەدرەوشایەوہ.

ئەویش بزەيەكى خۇشى لە سەر لىوان بوو. بزەى يەككە كە نەئىنەيەكى گەورە دەزانى و

نايدركىنى.

دایكى گوتى:

- دەى، ديارە برسىشتە پالەوان فس فس. وەرە ئەو شلەيە بۆ.

مەمى دىك لە بزەوہ كەوچكەكەى لە شلەكە وەردا و گوتى:

- دىتم.

دەر و جىران لە دەورى كۆ ببوونەوہ.

دایكى پرسى:

- كىت دى؟

- مەمى دىك بزەى ھاتى و وەلامى نەدایەوہ. خەلكەكە بۆ يەكەم جار لە بن لىوانەوہ

ورتاندى:

- كىتى دىوہ؟...

دایكى دىسان پرسىيەوہ:

- كيت دی؟

خه لکه که چاره پری مان بزائن کی. مه می دیک دیسان گوتی:

- دیتم.

به په له پهل شله که ی خوارد. جه والیک هه لگرت و له بن سه ری نا و لیتی راکشا. راکشا و رانه کشا، خه وی لی کهوت.

ورده ورده خه لکیکی پتر کو ده بوونه وه هر کهس ده هات ده پرسی:

- چ بووه؟

وه لایمیان ده دایه وه:

- مه می دیک دیوتی. دیوتی.

وهک یه کیکی نه نیییه کی گه وره بزانی و نه یدر کیتی، به پوزیکه وه وهک مه می دیک

بزه کیان هاتی.

بهر له تاوه لاتی، گوندی له دهوړی مەمی دیک کۆ
 دهبنهوه و بهبی نهوهی کاریان پیسی بی، چاوهړی
 دهبن وهخه بهر بی. جلویهرگه کانیان چرچ و لۆچ
 بووه. هیشتا به جوانی وشک نه بووه تهوه و قوپاوین.
 بیهویاییه کی له راده به دهر به روخساریانه وه دیاره.
 کپ و بیده نگ، دهست له باخه لدا، وهک تازیه باران
 راوه ستاون. هیوادارن مەمی دیک ههستی و
 یارمه تیه کیان بکا.

۲۷

ناشقه که چهل، کابرایهک قوول و مهنه بوو. کاری به کاری کهس نه بوو و خوئی تی
 هه لته ده قورتانندن. ههر به گۆرانییه کانیه وه له نیو خه لکه که دا بوو. نه صرۆ به سه رسوورمانه وه
 چاری زهق ببوون و دهله رزی. نهویش به سه ر سه ری مەمی دیکه وه که هیشتا نووستبوو،
 راوه ستابوو. دههات و دهچوو، دهستی لیک ده خشانندن، به سه ر مەمی دیکدا ده نووشتایه وه که
 هه ناسه ی قوولی ده کیشا و گوئی هه لده خست. بی تۆقره بوو. ناخریه که ی ههر خوئی پی نه گهرا
 و له بن سه ری مەمی دیک چۆکی دادا و گوئی:

- کوپم، مەمی دیک، بهنده باشه که ی خودا، کوپه ره شیده کهم، ههسته. هه والیکه شو
 پیاوچاکه، تاشباشی مه زغانمان پی بده که ههوت تۆبه له نووری به دواوه یه. دهی ههسته کوپه
 نازاکه م ههسته.

به سپایی، دهستی راسته ی به سه ر و قژی مەمی دیکدا ده هینا. مەمی دیک ساتیک چاری
 هه لئینا و دیسان لیکه نانه وه و نووسته وه. جلویهرگی هه موو نهوانه به بی جووله به سه ر سه ری
 مەمی دیکه وه راوه ستابوون و چاوهړی بوون، چرچ لۆچ و قوړاوی بوو. سه ر و قژ و میتزه ر و

له چکه کانیان هم مو قورای بو. زۆربه یان جلویه رگه کانیان هیشتا وشک نه بیرونه وه و هر وا خاو بوون. کروشهمیان کردبوو و دهستیان له سینگیان هه لپینکابوو. کس قسه ی نه ده کرد. چاویان بریبوو مەمی دیک و ته میکی خهستی وه ک هه وری سپی سه رانه سهری چوکورواوی داگرتبوو و جار به جار هه لده کشا. سه ر چلووکی داره کان مژه که ی بریبوو و لیتی ده رچوو بوو. لیره که ش له دووره وه ده تگوت پنچکینکه و وه سه ر ناوه که که وتوو ه.

مەمی دیک له ناگاو چاوی هه لیتنا و به سه ر سوورمانه وه، وږ و کاس سه یری ده وریه یری خۆی کرد و نه و جار به ترسه وه وه ک فیشه ک له جیتی خۆی ده ربه یری و ویستی را بکا و خۆی نه جات بدا. گوندی ده وریان گرتبوو و چاویان تی بریبوو. زانیی ریگه ی را کردنی نییه. به سه ر سوورمانه وه سه یری کردن و بزه یه کی هاتی و به ره و به رمیله ناوه که ی سه ر عاره بانه که چوو و ناویکی به ده ستر چاویدا کرد. ده سه رۆکه چلکنه که ی ده ره یتنا و ده موچارای وشک کرده وه. ده سه رۆکه که ی خاو بوو و ده موچارای جوان وشک نه بۆه.

چی لۆکه بوو به گۆږی وه ریبوو. ئه و تا ک لۆ قۆزاخانه ش که به سه ر چله کانه وه مابوونه له قوږی هه لکیشرابوون. ئیتر له موه ودا لۆکه ریننه وه له چوکورواا گیانکیشان بوو. ده سوو لۆکه قوراییه که هه لگرنه وه و خاوینی بکه نه وه و له قه رتاله ی بکه ن و دوا ی ئه و هه مووه کوږه وه ریه ش بۆ هه ر کیلۆیه کی نیوه ی پاره ی جارانیان پی ده ردا. هه ولتیکی هیوا کوږ بوو. ئه مږ و سه به ینیش بۆ لۆکه ریننه وه نه ده بوو، چونکه دوو رۆژی ده خایاند تا قوره که ی وشک بیته وه. تاوه که، با تاوی چوکورواواش بی، دوا ی وه ها بارانیک، دوو رۆژی هه ر ده برد تا ئه و قوره وشک بکاته وه.

مەمی دیک جوان تی گه یبوو و خه ریک بوو که یفی ده هاتی. گوندیه کان شه وی تا به یانی به ژوو سه ریه وه ببوون و چاویکیان کردبووه چوار چاو و چاره ږتی ببوون. چ له وه باشتر. هه قی خۆی بوو سی چوار رۆژ هه ر ناوا له چاره وړانیدا رایانگری، به لام هه یفی که خۆی تا قه تی نه بوو. خۆزگه تا قه تی بوایه. ئای که باش ده بوو، ئای، کوږه شه ونده ش هه ر باشه.

له سه ر هه سیریک چواره شقی لیتی دانیشته. که وچکه که ی له و ترخینه یه وه ردا که دایکی بۆی لی نابوو و هه لمی لی هه لده ستا. به بی نه وه ی خه لکه که به هه ند وه ریگری، له سه ره خۆ خواردی و ته واری کرد. وه که سیکی نازانی چ بکا، خه لکه که سه یری نه ویان ده کرد و نه ویش سه یری خه لکه که.

ناشقه که چه له له خه لکه که جو ی بۆه و سی هه نگاو له مەمی دیک هاته پیتشی. مەمی دیک سه یری هه لیتنا و چاوی به و هه لۆیه که وت که باله کانی به ناسمانه وه ده بریسه کانه وه. شه ی له و هه لۆ گه وره و به هه یبه ته ی. ره نگی به روخسارییه وه نه ما.

ناشقه که چه له:

- کاکى راوچى. دهى بلتى بزانيں چيت ديوه؟ نهو خه لکه له دوى شه ويوه چاوه ريتى تويه و چاويان له ده مى تويه و نه توش بى خه م و خه يان لى نوستوى و ميتشنيکيشت لى ميوان نييه. دهى بلتى چيت دى؟...

مهمى ديك چاويكى به خه لکه که دا گيترا. کويخا سه فەر دورتر راوه ستابوو و چاوه رى بوو قسه بکا. له داخان ددانى له چيره وه بردبوو. مهمى ديك که ديتى نيوجوانى گرژه، زانيى. هر له داخى سه فەر، وه قسه هات. زورى پى خوش بوو ناوا ده ست پى بکا: "نهى کويخا سه فەرى هيچ و پوچ و خويى." گوتى:
- سهروه رى خوامم دى.

قورگى خاوين کرده وه. تفىكى گه رهى فرى دايه سر قوره ته مگر توه که، که هه لى لى هه لده ستا و له سر قسه کهى روشت:

- له هر دوو چاوان کوره يم نه گه درويان بکهم. بهو چاوانهى خوم، تاشباش تونغلوى مەزغان، وه لى وه ليه کان و پادشای پادشاکام دى.

که ده يگوت: "پادشای پادشاکان" نيگاکانى وه ک بزار له چاوى سه فەر هه لده چه قين:

- وه رى که وتم به ره وه دريای سپى. نه وه باران وه ک گوزهى سه روبن ديتته خوارى و نه منيش هر ده روم. بوخوشم نازانم لاقه کام به ره وه کوى راکيشم ده کن. به بى راوه ستان، به بى نه وهى ماندوو يم، به خيبرى، وه که نه وهى هه لقم، پيم عهرزى ناگرى و به دم جه يماندا ده چمه خوارى. باران ده بارى. جه يمان هه ستاوه و ره نگه کهى سوور بووه. شهو داها. له نه کاو گرمه يه کم گوئ لى بوو که زهوى و ناسمانى له رزانده وه. سه يرم کرد و به به ران به رمه وه، شه پوله کانى ده رى اى سپى دى هيندهى مناره يه ک به رز. شه پوله کان خوى له که ناره کان ده کوتن. بايه کى سويز له ده رى اوه هه لي کردوه و په يتا په يتا ديتن. هر شه پولىکى سر له که ناره که ده کوتى، ده لى بوومه له رزه يه. ريك بوومه له رزه. باران خوشى ده کاته وه. له ناکاو گرّه بايه که ش کهوت. شه پوله کانى ده رى اى سپيش دامرکانه وه. ده رى روون و به رين هور بووه. له ناکاو دنيا ناواى لى هات. سه يرم کرد و ديتم له به ران به رمه وه، له نيوه راستى ده رى اکه وه نووره کان به ره وه من دين. بژاردمن. چل تويه له نوور بوون و هر کام هيندهى سپيندارىک. به سر ده رى اى سپيدا ده خوشين و ده هاتن. سه يرى ناسمانم کرد. له ناسمان هه لايه ک بوو هر مه پرسن. "هه زار، دوو هه زار، ده هه زار پالنده. هه رچى ده تيزارد ته واو نه ده بوو. له گه ل نووره که

دەهاتن. ديسان سەيرم كرد، ديسان ژمارەيەكى لە بى ئەژمار بوونەوهرى سەر دنيايى: گورگ و ناسك و بزە كىوى و چەقەل و نەسپ و وشتر و چىي جى و جانەوهر و دەعائى كىوى... دنيا بە ھەموو بوونەوهرەكانىيەوھە كۆ ببوووھە و ھاتبووھە تەنیشت چل تۆپەلە نوورەكە. نوورەكان بە بەرزايى سپىندارىك بە سەر دەرياي سپىدا دەخوشين و دەهاتن. نوورەكان نزيك بوونەوھە و لە كەنارى دەرياكە بە ريز و يستان. دنيا وەك رۆژ رووناك بۆوھە. دەتگوت چل خۆر پىكەوھە ھەلاتوون. ئاسمان دەنگىكى لىوھە ھات و شەق بوو. دەرياش لىك بۆوھە. تىرپۆيىكى باريك زەوى و ئاسمانى دوولەت كرد. ئەمەن خۆم بە عەرزەوھە مەئاس دابوو. سەيرم كرد و دىتم ئەوھە چل تۆپەلە نوورەكەش وەعەرزى كەوتوون. پالندەكان و ھەموو بوونەوهرەكانىش كرنۆشيان بردووھە. ھىچ كەس و ھىچ شتىك بچووكترين دەنگى لىوھە نەدەھات. لە ناكاو دىتم، لەو شوپنەوھە وا زەوى و ئاسمان درزى دابوو، تاشباشى مەزغان بە ريشىكى سپىي درىژوھە و بە جلوبەرگىك لە تيشكى كەسك، دەرکەوت. دەستى بە سەرى مندا ھىنا. وەك نوور پىدەكەنى. پىي گوتم: "ھەستە مەمى دىك." دەستى گرتم و ھەلىستاندەوھە. چل تۆپەلە نوورەكەش كە ھىندەي سپىدارىك بەرز بوون و لە سەر زەويەكە درىژ ببوون، ھەستانە پى. پالندەكان فرپن و جانەوهرەكانى دىكەش ھەستان: "بچۆ بە گوندىيەكانم بلى مەمى دىك، ئەمەن بەرەكەتى نىراھىمى خەلىليان بۆ دەنىرم. نىتر ھەژار و نەدار نابن. پى بنىمە ھەر كوتىيەك، كەس ھاورەگەزى خۆي ناكۆژى... مرڤ مرڤ... ئەمەن ئەو دنيايەيان بۆ دەكەمە بەھەشت. برۆ بە گوندىيەكانم بلى رۆژىك لە رۆژان دىمەوھە و پاش ھاتنەوھەم، بنىادەم نىتر رووى ھەژارى نابىنئىتەوھە... " لە پرىكا دىم تاشباشى سەرورەمان منى ھىناوھتەوھە نىوھراستى چوكوراوا و بەجىي ھىشتووم و دەروات. دەستم درىژ كرد، نەيگەيشتى. گوتى: "چاوەرپىم بن، رۆژىك دىمەوھە لاتان مەمى دىك." و رۆيشت. دىتم كە چل تۆپەلە نوورەكە گەيشتوونەتە داوینى چىاي گاوران. لە پىش ھەمووانەوھە تاشباشى مەزغان، سى ھىندە، پىند ھىندە، سەد ھىندە و پترىش دەدرەوشايەوھە.

لە داوینى چىاي گاورانەوھە، چل ئەستىرە دەدرەوشانەوھە. بەو چاوانەي خۆم دىتم... گوتى: "چاوەرپىم بن. رۆژىك لە رۆژان دىمەوھە."
 ناشقەكەچەل بە ئىمان و باوهرەوھە گوتى:

- دىتەوھە. رۆژىك دىتەوھە... دەرمانى دەرد و ئازار و ھەتوانى برىنەكانمان دىتەوھە... ئاي ي
 ي... وەلىي وەلىيەكان... پادشاي پادشاکان... تاشباشە مەزەنكەمان.
 ئەو خەلكەي باران بىھىواو شەكەت و شىواوى كردبوو، نۆخزنىكيان لە دلئى گەرا.

تۆككەش داغ قۆردوو بۆلەندى:

- پەرجۆ لە گۆرپى نىيە. تاشباش نۆغلىش يەككەكە ۋەك خۆمان. ۋەلى نىيە. بەلام ئەو
برايمان، مەمى دىك جوان قسە دەكا. ھەقايەتى خۆشيش دەھۆنیتەو. تاشباش نۆغلو
مەحالە ۋەلى بى. لەگەل ئەوھشدا ئەو مەنیش چاۋەپتیم.

كەس گۆپى لە قسەكەى تۆككەش داغ قۆردوو نەبوو. ئەوانەى بىستىشيان بە
سەرسوورمانەو سەريان كرد و لە خۆيان پرسى، نەرى ئەو كابرايە دەلتى چى؟
گۆملىكسىز نۆغلو بە خۆ ھەلگىنشان و بە نىمانىكى پتەوۋە ھەلى داہ:

- نەمگوت تاشباشى مەزغان لە بەر ئەو بارانەيە و لە ھروژمى تەپۆ و مېشولانەدا
بەجىمان ناھىلتى؟ ئەو ۋەلى رۆژانى تەنگانەيە. لە گوندەكەى نىمە لە داىك بوو ۋە ھەر لەوئىش
بوو تە ۋەلى ۋە ھەر لەوئىشەو چوۋ تە گەل چل پياۋچاكەكەو. تاشباش دىتەو. جارىكى
دىكەش بەرەو چوكووراوا دادەگەرتىنەو ۋە لۆكەكان سى ھىندەى نىستا بەپىت ۋە بەرەكەت
دەبنەو. ناۋچەى چوكووراوا نىتر تەپۆى نامىنى. تاشباشى مەزغان كاتى دەبىنى نىمە چ
زەجرتىك دەكىشىن بە دەست تەپۆۋە، تەپۆ ناھىلتى ۋە لەناويان دەبا.

كە خەلكەكە كۆزىلكەيان بەست و پۆل پۆل بوون، دىسان چوونەو سەر باسى تاشباش.
مەمى دىك ۋەك فەرماندەيەكى سەرگەوتوو، بە ھەنگاۋى پتەوۋە بە رىئەدا دەپۆشت. لە نىئو
ھەشىمەتەكە ھاتە دەرى ۋە رىك بەرەو ئەو كەپرە چو كە ەلى لىتى خەوتبوو. ەلى، كەوتبوو
ۋە بەتانىيەكى قوراويان پىدا دابوو. دەستەكانى لە سەر بەتانىيەكەو زەرد زەرد بوون ۋەك
كارەبا. چاۋىكىيان بە دەسرۆكەيك بەستبوو، چاۋەكەى دىكەيان نەبەستبوو، بەلام ئەستور
ببوو. چاۋە ئەستور بوو كەى بە زەھمەت ھەلئىنا ۋە سەيرى مەمى دىكى كرد:
مەمى دىك گوتى:

- خوا بەخىرى بگىرتى كاكە ەلى. ديار بوو ئەو درندانە ناخىيەكەى ئاۋات لى دەكەن.
دەستەكانى ئەتۆ شىتى دەكردن. چما ئەو گوندىيانە نازانن كە ئەتۆ مەحالە داىكى خۆت
بكوژى؟ چما نازانن ھەموو كەس، تەنانت تاشباشى مەزنىشمان لەوانەيە داىكى خۆى
بكوژى، بەلام ئەتۆ كارى ۋا ناكەى؟ ئەوان تاقەتى ئەويان نەبوو سەيرى خىرايى دەستەكانى تۆ
بكەن. ئەو بۆيە ناۋايان لى كردى.

ئەوجار لە تەنىشت ەلىيەو دانىشت و بە وردى بۆى گىرايەو كە تاشباشى چۆن دىو.
ھەزرا ھىندە بە ئاۋ و تامتر لەوۋى لە دەرەو بۆ خەلكەكەى گىراپۆۋە.

لهو جهنگه يه دا، گوندى له دهورى كه پره كه كۆ بپونه وه. ژنه كان له سهر عمرزه كه
دانشتیبون و پياوه كان به پتوه بون. كه مەمی ديك هاته دهري، زه له جه پرسى

- عدلى چۆنه؟

مەمی ديك گوتى:

- هيچ باش نييه.

زه له جه:

- نه من ناوام به سهر هيتا. نه من بهو دهسته گۆج و نقوستانانهم ئيسك و پرووسكيم هارى.

نيتر خۆى به كه پره كه دا كرد.

- خوا نه كا، براكم كاكه عدلى، گوندى له گيانى خۆيان وه. زه بپون، رقه كهى خۆيان به تو

هه لپشت. بيانپوره.

سيويكى چرچ به لام بوخۆشى له ژور سهرى دانا. عدلى به دهنگيتكى كزه لۆكه وه كه به حال

ده بيسترا گوتى:

- بى وهى بى خوشكه كه م. بزه يه كى هاتى.

به داوى نهردا، نهوانه ي به قهستى كوشتنى ليمان دابوو، يهك يهك و دوو دوو وه ژور

كهوتن و له ژور سهرى دانشتن و گوتيان: "خوا نه كا، كازيكه و كراوه، ليمان مه گره ...."

ههر كه سه و دياريه كى بچووكى بۆ عدلى دينا و دهسته زه رده هه لگه راوه كانى نهوى ده گرت و

چاويكى له چاوه كانى ده كرد و ده يگوت: "خودا شيفات بدا، ليمان مه گره." و داواى ليبوردى

ده كرد.

ئيستا عدلى دللى خۆش بوو. نه يده زانى گوندى بۆچى وا گۆزاون. چى ده يهينا و ده يبرد

بۆى نه ده چۆه سهر يهك و نه يده زانى بۆ؟ به خۆى ده گوت: لهوانه يه بيانهوى داوى نهوه بيتن و

بكوژن، بۆيه ناوا ده كهن. ده ترسا.

مام خليل هاته كه پره كهى و به دهنگيتكى بهرز گوتى:

- هه دايك و خوشكتان بگيم. له ده نكه هه رزن بچووكتران بگيم و نهوى له چى تۆروى

گه وره تريستان بگيم... نهو شيره بگيم كه خواردوتان... ههر ديهاتى بيناموس. به قهستى

كوشتن له كابرا ده دن، پشتى له زگى نه رمتر ده كهن، نقوستانى ده كهن، داويش ديتن و لى

ده پرسن و دلخۆشى ده ده نهوه؟ كورم، عدلى، نه من ده پۆم و چهند رۆژيكي ديكه ده گه پتسه وه.

نه گه نه گه رامه وه، بزانه ديدار ناخر بووم. نهو كاته گه ردنم تاذا بكه. نه مالاوايى لهو گوندىه

چەپەلەنە دەكەم و نە گەردن نازاییان لی دەخووزم. چاویان دەری با گەردنم هەر نازا نەکن.
نەمنیش نازادیان ناکەم. بی وهی بی... خودا شیفات بدا. نیشەللا چاک دەبیتەوه. هەستا و لە
کەپرەکە چوو دەری. بە خێرای لە مەزراکە چوو دەری و چوو سەر رینگەکە دەم جەیحان.
پیتخاوس بوو و پیتلەکانی بە دەستییهوه بوون. کە رۆیبوو، چ بە توورەیی و چ بە خۆمانە.
سەیری چاوی هیچ کام لە گوندییەکانی نەکردبوو.
هەلۆ قورس و داھێزراوەکە وردە وردە و نەرم نەرم بە ناسمانەکەوه دەسووراپیوه و سێبەرە
رەش و زەلەکە دەکەوتە سەر زەوییه هەلماوییه کە.

ماوه يەك ئەحە شىت دى و وەك برووسكە يەك بە
 گوندە كەدا تىدە پەپى و بەرە و چياكان دەكشى. ھەموو
 جارئ مريمۆك بانگى دەكا و لە بەرى دەپارپتەوہ كە
 راوہ سستى و بىتە لای نەنە مريمۆكى خۇى. نەنە مريمۆكى
 كارىكى پىتەتى... ئەحە شىت گويى ناداتى، ھەر
 ئاوپىكىش ناداتەوہ. بە شەكە دپاوە كانىيەوہ بە
 دەشتە كەدا دەسوورپتەوہ.

۲۸

رۆژىكى جوان بوو. پەلە ھەورىكىش چىيە بە ئاسمانەوہ نەبوو. ئاسمانەكە ساو و سامال بوو.
 بايەكى گەرم و نەرم لە دەشتە كەوہ ھەلى كەردبوو. كەلەبا بەكە لە گۆشەى كادىنەكەى "عەلى چىل
 درۆ" بەبى جوولە راوہ ستابوو و كلكە درىژ و شۆر و رەنگا و رەنگەكەى دەبرىسكايەوہ. سەرى
 قىت راگرتبوو و سەيرى ھىچ كوتى نەدەكرد. مريمۆك لە پشت كۆخەكەوہ، بەسپايى و بەبى
 دەنگ دەھاتە پىشى و لە دلئى خۇيدا دەيگوت: "ئەوجار دەتگرم كەلەشىرە خالخالەكە، ھەر بتگرم
 سەرت ھەلدەقەنم. ئەو تووكە جوانانەت دادەرنم و وەك ھەنار سوورت دەكەمەوہ... دوو رۆژان لە
 سەرىك دەتخۆم و تىر تىر دەم، كەلەشىرە خالخالەكە، نەتۆ ھەر يەك چركە لە جىنى خۆت
 مەبزوو." و وردە وردە لىتى دەچوہ پىشى. جىبى پتر دەچوہ پىشى، كەلەشىرەكە ھەر گوتشى پى
 نەدەبزووت و نەدەجوولا. مريمۆك لە گۆشەى خانووەكە وەرسوورايەوہ. نيوانيان سى ھەنگا و دەبوو
 و نەدەبوو. مريمۆك بەسپايى ھەنگاويكى دىكەشى نا. كەلەشىرەكە ئەوہشى نەدى. مريمۆك
 بەخۆى گوت: "وہيش، ئەو داماوہ لە گيانى خۇى وەرەز بوو، لەوہيكە ھەموو رۆژى راوى دەنئىن،
 ئىتر وەرەز بوو و دەيەوى خۇى بە دەستەوہ بدات و گيان بدات."

ھەنگاويكى دىكەشى نا و پەلامارى دا. ھەر دەستىشى وىنى نەكەوت. كەلەشىرەكە
 دەمو دەست دەرەپەرى و مريمۆك چۆنى خۇى بۆ ھاويشتبوو، ئاوا و دەرزى كەوت. كەلەشىرەكە

رۆیشت و تۆزیک لهو لاترهوه، له گۆشهی مالهکهی "بایرام" راوهستا. دیسان نهدهبزووت و وه
بهردیکی بیجولئه راوهستابوو.

"فیل له من دهکهی؟ گالته به من دهکهی؟ کهله شیره پیسهی گوندیسه چه پهلهکه؟ پیت
دهلیم. وهختیک که له سهراگریکی خوش خوش، بهزه کانت چزهیان لی ههلهدهستی و
دووکه لیان لی بهرز دهبیتتهوه، جا دهزانی قهشمهه کردن به من یانی چی. پیت وایه نیتر
ناتگرم؟ باشه گه مەم پی بکه، بسا بزانی چسۆن گالتهت پی دهکه مهوه."
لهوانه بوو نهوجاره کهلهبابه که نهیبینی. دواي نهوهی دوو ههنگاوی لی چوه پیتشی، نهوجارهیان
زۆر خیرا خۆی پیدادا. کهلهبابی تووک لیکراو، دهتگوت له شوان خهلهتینهوه فیر بووه.
"کهلهشیری گلاو، جاری راوهسته، راوهسته با پیت بلیم."

دیسان بهسپایی، پشوی له سینگیدا راگرتبوو و له کهلهبابه که چوه پیتشی. که له
گۆشهی مالهکهی بایرامهوه سووراپهوه، له ناکار کهلهبابهکهی دی و دهمودهست خۆی بهسهردا
دا. وهعهززه که کهوت و کهلهشیره که دهریهی. مریمۆک چۆنی به توندی وهعهززه که کهوتبوو،
هر وا بیجولئه مایهوه. له کهوتنی نهچاریدا باسکی وهبن خۆی کهوت و ئانیشکی وهچهردیک
کهوت و زۆر نازاری پی گهیی. مریمۆک چندی تینی تیدابوو هاواری کرد. تووک و هاوارهکانی
هه مو گوند و دهشت و شیو و دۆلهکانی داگرت.

به تورپهیهوه ههستایهوه. بهردیکی گورهی ههنگرت و به کهلهبابهکهی دادا که بهرانبهی
راوهستابوو. بهرده که نهوهنده گوره بوو هر نهیگهیشتی. بهردیکی دیکه و دیسانیش
بهردیکی دیکه.. بهردهکان لهولا و لای کهلهبابه وهعهززی دهکهوتن. مریمۆک له داخان شیت
ببوو. پهلاماری کهلهبابهکهی دهدا و جنیوی دهدا و کهلهبابهکەش له جیتی خۆی نهدهبزووت.
ههتا بهردیک له تنیشتی وهعهززی نهکهوتبوو، هر وا نهبزووت. نهوجار جولهیهکی کرد
بهسپایی و لهسهرهخۆ دوور کهوتوه و لهولاترهوه چوه سهرا کۆتیره داریک و راوهستا. مریمۆک
به غاردان بۆی چوو. بهردی ههلهدهگرت و تینی دهگرت و غاری دهدا. کهلهشیره که دهریهی و
نهویش وهشوتینی کهوت. کهلهشیره که رایده کرد و نهویش به شوتیندا. ههتا پشوی لی برا و
وهعهززی کهوت، هم کهلهشیرهکهی راو دهنه و هه میس بهردی تیدهگرت.

له بهردهم مالهکهی نۆککش داغ قۆردوو شهلالی نارهقه وهعهززی کهوتبوو و تۆزای و
خۆلای ببوو و پشوی دهههدههات. ماوهیهکی زۆر وهخۆ نههاتهوه. لهوی له بهر تاهه که
کهوت و جولهی نهکرد. کهلهشیرهکەش بریک لهولاترهوه راوهستابوو و دهتگوت سهیری دهکا.

چەند ھەنگاوتىك دەپۆشت و دەگەراپەو و سەيرى مریمۆكى دەکرد كە لە سەر عەرزە كە كەوتبوو. مریمۆك بەو ھى شىت دەبوو.

"ئاواى ناخۆى، ھەى كەلەبابى گلاو، بەو دندوو كە ناشىرنەتەو. ئەو تاشباش نۆغلوھەش، خودا بىباتەو. تووتكە سەگى چلەن، بووئە وەلى، نىتر سەرىك لىرە ھەلناھىتتەو. ناخر رۆلە تاشباش نىستا كە بووئەتە وەلى، دەى وەرە بزائە ئەو كەلەبابە گلاو ج دەردىكم دەداتى. نىستا كە لىم بووئەتە وەلى، دەبى ناگات لە حالتى من بى. لە چىاى چل سوارە بىتتە خواری و ئەو كەلەشىرەم بۆ بگرى كە قەلسم لى دەگىرئى و كەلەگایم لى دەكا. باشە رۆلە بۆ ناھى، وەلىبە سەگبابە كە بۆ ناھى. بە خواى نەگەر بىي و ئەو كەلەبابەم بۆ بگرى، ناگرىكى خۆشت بۆ دەكەمەو، ناگرىكى پىر بە ناگردانەكە. كەلەشىرە خالخالەكەشت وەك دەنكى ھەنار بۆ سوور دەكەمەو. تاشباشەكەى خۆم وەك دەنكى ھەنا. وەللا، بىللا، بە سەرى تۆ كە وەلىبە ھەموو وەلىبەكانى، بە سەرى تۆ دەمى لى نادەم، زەوادم لىي ناشكى نەگەر بىي. ھەر ھەموو ئەو كەلەبابە دەرخواردى خۆت دەدەم. راستە بووئەتە وەلى، راستە ھار دەم و ئاوالى چل سوارەى غەيبىي، بەلام ئەتۆ بىئادەمىكى نەرم و نىانى. داتدەپلۆسن و پارووەكەت لە زارى دەردىنن. لەوى لەو چىاوچۆلە برسى و بى كەس كەوتووبەتەو. وەرە، تاشباشەكە خۆم وەرە. وەرە وەلىبەكەى خۆم، وەرە با تىر تىرت بكەم. وەرە و بزائە مریمۆك چىھا شتى ھەبە بۆتى بگىرئىتەو. يانى لە نىو ئەو چل بزووت و بلىسە ناگرەى نەمردوون و ناشىانەوى ھىچ كات بمرن، وەرەز نەبووى؟ خوا دەزانئى ئەو چل برادەرەى تۆ لەو ھى كە نەمردوون و نامرن، چەندە بەخۆيان دەنازن. ناخۆ ئەتۆش لەخۆ بابى بووى؟ ديارە ئەتۆش بەفیز بووى بۆبە ناگەرئىتەو ئەحوالىكى ئەو نەنە مریمۆكەت بپرسى. بىئادەم كە بوو بە وەلى، تاشباش بوونەكەى خۆى وەلاو دەنى؟ بىئادەمبوونى لەبىر دەچىتەو؟

بەلام لە نەكاو، بەزەبى بە تاشباشدا ھاتەو. تاشباشى ھىناپەو پىش چاوى خۆى كە لە پىش ژەندەرمەكانەو بە دەستى بەستراو و كەلەپچەكراو (ھەر بە راستى كەلەپچەيان لە مەچەكى دابوو؟) سەرى بەردابۆو و رەنگى بە رووبەو نەمابوو. زەرد زەرد ھەلگەرابوو. لەوانە دەچوو كە بەرەو سىدارەيان دەبەن. ھىچ لە وەلىيان نەدەچوو. وەك مندالىكى كەتتىكى كردي، ئاوا لىچى ھەلقرچاندبوو. تەنیا كاتى بەرەو لای سەفەر گەراپەو و ئەمرى كرد بە گوندىبەكان كە: "ئەو پىاوە مەكوژن، مووبەكشى لە سەرى كەم مەكەنەو، ھەر لىي گەرتن و تا دەمرى مەيدوونن." لەو دەمدا شان و شكۆيەكى ھەبوو و قەلافەتى گەورەتر بۆو و ئەو كاتە بوو كە

هەر به راستی له وهلییهکان دهچوو. نیت ژندهرمهکان وهپیش خۆیانمان دا و بردیان. گوندیهکان به دوایدا گریان و له خۆیان دا، نیت کەس به سەر و شۆینی نهزانییهوه. هیندی گوتیان رهق ههلاتوووه و له سه‌رمان مردوووه. هیندیکیش ده‌لێن چوووته لای چل پیاوچاکه‌که و له چیاکه‌ی نه‌وان رایده‌بویری.

"سه‌راپای کهسکی پۆشیوه و بووته سه‌رۆکی وهلییه‌کان. ردنیکی سپیی ههیه تاشباش هەر مه‌پرسه. وه‌ک تافه‌گه له سه‌روه به‌ره‌و خوار گه‌یشتوووته سه‌ر نه‌ژنۆی. پیتی له هەر جیه‌ک داده‌نی، شینکه‌ی لی‌ ده‌روی. و سه‌یری هەر جیه‌ک ده‌کا، گوئی درشتی "شه‌فه‌ق" لی‌ ده‌پشکوی. دیاره گوئی "شه‌فه‌ق" تابه‌تی وهلییه‌کانه. هاورین و زستان په‌له هه‌ورکی سپی به سه‌ر سه‌ریه‌وه‌یه و بجیته هەر شۆینی‌ک نه‌و هه‌وری له‌گه‌له و ناهیلی نه‌ تاو لیتی بدات و نه بارانیش."

نه‌گه‌ر نیستا، تاشباش به‌و حه‌وت قولانج ردینه چه‌رموه و به‌و هه‌وره‌ی سه‌ر سه‌ری و به‌و جلویه‌رگه که‌سکانه‌یه‌وه بی‌ و له پێش مریمۆک راوه‌ستی، مریمۆک له به‌ر پێکه‌نینان ده‌مری. تو‌ خودا تاشباشینی ئاوی لی‌ هاتبی، بو‌ پێکه‌نین نابی؟ خۆی تاشباشیش نه‌گه‌ر خۆی ئارا ببینیته‌وه، له به‌ر پێکه‌نینی ژانه‌ زگ ده‌گری. نه‌گه‌ر هاتبایه و به‌رانبه‌ری یه‌کتری راوه‌ستابایه‌ن، له ناخی دلپانه‌وه قاقایان ده‌کیشا. که‌س له گوندیدا نه‌بوو که ببینی و وه‌لییایه‌تییه‌که‌ی تاشباش خه‌شی تی‌که‌وی.

"وه‌ره تاشباش کورپی خۆم، وه‌ره وه‌لییه بی‌ ده‌سه‌لاته‌که‌م."

"حه‌وت تۆبه‌له‌ نوور به‌ دواته‌وه‌ن. حه‌وت تۆبه‌له‌ نووری هینده‌ی مناره‌یه‌ک. نه‌و شه‌وانه بجیته هەر کو‌ی، نووره‌کانیشی وه‌ک سه‌گی په‌تکراو، به‌ شۆینییه‌وه‌ن... نه‌دی..."

باسکی زۆر دیشا. به‌ زه‌حه‌مت له جیتی خۆی هه‌ستا. به‌ خۆی گوت، بی‌ت و شکابی، هه‌لی ده‌به‌ستمه‌وه و مه‌لحه‌میکی باشیشی بو‌ دروست ده‌که‌م. نه‌گه‌ر نه‌شکابی، خۆی چاک ده‌بیته‌وه. ژانه‌که‌ی که‌مه‌تر بو‌ته‌وه.

به‌ره‌و نه‌و ری‌گه‌یه‌ی رو‌یشت که له چوکوراواوه ده‌هات. بریاری دابوو له‌وی خۆی مات بکا و هەر کات نه‌حه شیت به‌ویدا هات، خۆی پیدابدا و بی‌گری. نه‌و شۆینه‌ی خۆی تیدا ماتدابوو، ری‌چکه‌یه‌کی قول و ته‌نگه‌به‌ر بوو. نه‌حه شیت چ له سه‌روه هاتبایه و چ له خواره‌وه هاتبا، هەر ناچار بوو به‌ویدا پروات.

له ده‌م قولکاییه‌که‌ی ری‌گه‌که‌وه، دارچناریکی لی‌ بوو ناوه‌که هه‌لوژ ببوو. به‌رماوه‌ی پیره‌چناریکی کۆن. چناره‌که نه‌مابوو و ته‌نیا به‌شیک له کۆته‌ره نی‌و به‌تاله‌که له‌وی مابۆوه.

هه موو به هاران له و بنه داره غه لقیکی نوی شین ده بۆوه و زستانان وشك ده بۆوه. هه موو به هاران چلیکی که سک... مریمۆک چۆوه مالتی. بابۆله په نیریکی هه لگرت و به دهم ریگه وه به چیژ و هه زوه خواری تا گه شسته بن داره که. ناویکیشی به سهر بابۆله که یدا کرد. نه و جار چوه نیو که لینی داره که وه و له ویدا دانیش: "ئیت نه مجاره له چنگم قوتار نابی، هه ی زاوای سهر مالتی پادشای په ریه کان. نه گهر پیای نه مجاره یان خۆت له ده ستم راپسکیته."

پالتی وه کۆتیره چناره که دا. نیو که لینی داره که، بۆنیکی تیژی داری ته پ و رزیوی لی ده هات. بریکی پیچوو و له گه ل بۆنه که راهات و پی پی خۆش بوو.

"شیتته ده گرم. ده بی ههر بیگرم."

هینایه پیس چاری خۆی که چۆنارچۆن نه حه شیتته رازیی کردوه و ده چیتته کۆشکی په رییان و چۆن له گه ل کچی پادشا و ژنه که ی چه حه شیت که نورانین، ناشنا ده بی و چۆن منداله کانیا بۆ ده حاوینیتوه.

رۆژیکیش له گه ل پادشای په ریه کان ناشنا ده بوو. پادشا ده یزانی که بنیاده میتک هاتوه ته ولاتی په رییان و نه و بنیاده مهش دایکی نه حه شیتته. دیاره دایکی خۆی نییه، به لام چونکه شیرنه ژنیکه، ههر هه موو خه لکی گونده کانی تۆرووس و سه رانسهری چوکورواو پی پی ده لیتن دایه. پادشا به نه حه ده لچی: "نه حه، منیش ناو و ناوبانگی مریمۆک بیستۆته وه." جا پادشاه به مریمۆک ده لئی دایه. نه دی، نه ویش پی پی ده لئی دایه. ده لئی: "جسنا تی بنیاده م بۆ هیچ نابن. نه وان پینکه وه به شهر دین و یه کتری ده کوژن. چای یه کتری ده ردینن و یه کتری به دیل ده گرن و کۆیله ی ده که ن و یه کتری هه ژار و برسی ده که ن. ترسنۆکن، بۆیه نه وه نده یان که یف به پیاری نازا و رهشید و به جهرگ دیز نه دی، وه چه ی بنیاده م، تووریک ناژین، به لام بنیاده می شهریف و مه زنی وه که نه نه مریمۆکیشیان تیدا هه لده که وی. نه حه، نه و مریمۆکه بینه لای خۆم، با ئیمهش یزاین چ دایکیکه؟ نه گهر پی پی خۆش بی، نه و له تهنیش کۆشکه که ی خۆمان، با کۆشکیکیش به و به دین. ریزی بگرین. ههر دوو ده سته موباره که که ی ماچ بکه ین."

ناخری تووشی پادشای په رییان بوو. پادشا نورانی بوو. له هه موو روویه که وه له بنیاده م ده چوو. پیایکی که له گه ت و له بهر دلان. ده موچاوی وه که روخساری برا یۆکی میردی، جوان و نهرم و نیانه. پادشای په ریه کان، ههر نه وه نده یه لووتی ئیسقانی نییه. نه ویش زۆر دیار نییه. نه گهر پیای زۆری لی ورد نه بیته وه نازانی. پادشای په ریه کان له تهنیش خۆیه وه دایده نی. قهره ویتله زپینه که ی، ده سته ده گری و ماچی ده کا. ده لئی: "نه تۆ جیتی سه ره رزی و شانازیی

تۆرمه‌می بنیاده‌می. ئەتۆ لە بەرانبەر خراپەدا رادەپەری. بۆیە ئەمن لە نێو بنیاده‌ماندا تەنیا ریزێ لە تۆ دەگرم دایە. " تارۆک دواتر، سفڕەیک رادەخەن کە بەشی سەد میوانە. سوتسکە و قاز و مراویسی سوورەوێ کراو کە هەلجیان لێ هەلئەستی، دێنن. دۆلەمی تەماتە... و هەلئاشەکەری... سەر سفڕە کە پرە لە هەلئا. نانەکان وەک بەفر سپین. نانی شاری. شیری مریشک نەبی، هەرچیت بوی، لێتەتی. بە تایبەتی نان و هەلئا...

مریمۆک ئەوەندە می حەز چوو هەلئا، شاخێکی قوولێ هەلکیتشا. پادشا ئەمۆستیلەکی لستەو و لە چاوترووکانێکا لە سەر سفڕە کە نەدیو بوو. قۆلە رەشێک دەرکەوت کە لێوی سەرەوی ناسمان و لێوی خوارەوی زەویی دەمائی و گسکی دەدا. پادشای پەرییان ئەمۆری بە قۆلە رەشە کە کرد...

لە نەکا و ئەحە شێت لە رێگە کە می خوارەوێ دەرکەوت. سەر و رەتینی ئالۆز بوو. دەشەلی. وردە وردە هاتە پێشی و لە سەر بەردێکی دەم کانێیە کە دانێشت. مریمۆک دلی داخواریا. پانتۆلە کە می ئەحە شێت لە ئەژنۆی بۆ خوارەوێ درابوو و تیتۆل تیتۆل ببوو. لاقەکانی رووشاو و چلکن بوون. کراسە کە می ئەوەندە کۆن و دراو بوو کە شتێکی وای پێو نەماوو. چەند تیتۆلێک لەولا و ئەولایەوێ شۆر ببۆو. مریمۆک بەزەبی پێیدا هات. بۆی ساغ نەدەبۆو باشە زاوای سەر مائی پادشای پەرییان چۆن دەبی ئاوا بی. لەوانەشە زاواکانی سەر مائی پادشای پەرییان هەر شەکی ئاوا لەبەر بکەن. لەوانەشە جلۆبەرگی وەهایان هەبی، کە چاوی بنیادەم نەیانبینی.

بە دلیکی تەنگەوێ لە جیی خۆی هەستا. ئەحە پشتی لەو بوو. خەریک بوو سەیری لاق و لەتەرە بریندارە کە می خۆی دەکرد. مریمۆک لەسەر خۆ و بە سپایی لێی چوو پێشی و پیلی ئەحە می گرت:

- راوێستە ئەحە می خۆم، کورپی من، ئەمن دایکتم.

ئەحە هیچ نەبزووت. بە سەر سوورمانەوێ زەق زەق لێی روانی. ئەوجار بەزە کە هاتی. دوائی ترسیک لە روخساریدا دەرکەوت. دیسان بەزە هاتی. دیسان ترسا. لە ترسانا لەرزی. ئەوجار لە پر گریا.

- دایە، باشە ئەمن چم لێ کردووی ئاوام لێ دەکەمی، بۆ ئاوام لێ دەکەمی بۆ...

زۆر زۆر دەگریا و چلمی هەلئەلووشی و دیسان دەگریا. مریمۆک دەستی بە سەری دادینا و دلخۆشی دەدایەوێ. وەک ئەوێ قسە لەگەڵ مندا لێکی پێنج سالانە بکا، دەیگوت:

- مهگري رۆله گيان، مهگري. چاره نووسمان وا بوو. سدير كه نه منيان به تنه نئى ليره به جئى هيشتووه و رۆيون. نهو "عهلى" يه دريژه هيچ و پووچه، به تنه نئى ليره به جئى هيشتم و رۆيشت بۆ نه وهى بمرم و ده عبا بمخۆن. مهگري كورم. نه كا پهريسه كان نه زيه تيان كرديتى؟ له گهل خه زوررت، پادشاي پهريسان به شهر هاتوى؟

مريتمۆك كه قسه ي ده كرد و ده يلاوانده وه، ورده ورده نه حه هيتورتر ده بۆوه. ناخريه كه ي ژير بۆوه. نه حه به خۆشيبه وه، بزهبه ك مندا لانه ي بئى خه وشى هاته سهر ليو. مريتمۆك دلئى خۆش بوو:

- بروانه رۆله، نه گهر خه زوررت شتئىكى پئى گوتوى، خه مت نه بئى. خه زوررته ئيدى. پادشاي پهريسانئيش بئى، ههر خه زوررته. خه فته مه خۆ. نه ي مندا له كانت چۆن؟ گهوره بوون؟ ژنه كه ت باشه؟ ههر نه وه ننده به سه خۆشيت بوئى. بير له هيچ شتئىكى دئى مه كه وه. نه حه شل ببۆوه و خۆئى دابووه ده ست نهرم و نيانييه كه يه وه. قسه كانئى مريتمۆك وه ك لايه لايه وابوون بۆئى.

- هه لمگره و مبه بۆ ولاتئى پهريسان، بۆ كۆشكى خه زوررت. با ژن و مندا له كه ت بيينم. خه زوررت بيينم. له من مه ترسه، نه من نه نه مريتمۆكم. هه م له كۆشكى پهريسان و هه م له ناوايش ده زاتم چۆن هه ستم و دانيشم. نهو ده مه ي لاو بووم، له مه زرايه كئى چوكوراوا بووم. له وئى ده زانئى "خوشكى" چئى پئى گوتم؟ گوتئى نه تۆ ده توانئى له كۆشكى پادشاكانيشدا قه در و حورمه تئى خۆت راگرئى. مه ترسه، له بهر چاوى ن و مندا له كه ت و پهريسه كان ته ريق ت ناكه مه وه. ههر به دوو رۆژان هه موو ده مو ده ستور و رتوشوتنه كانيان فير ده م. مندا له كانتان فيرئى مرۆقبوون ده كه م. ناخري، نه گهر رۆژئيك خه زورره كه ت مرده، باشه نه تۆ ده رناكهن به و بيانووه ي كه بنياده مى؟ بلئى بزاتم، نه ي نهو كات چيت به سه ر دئى؟

ده نگئى هه لئنا و سيخورمه يه كئى له نه حه كوتا. هه ژابوو.

- ده ي بلئى چيت لئى به سه ر دئى؟ ها؟ ها؟ چئى؟

سيخورمه يه كئى ديكه شئى تئى كوتا. نه حه موچر كه ي پئندا هات.

- ده ي بلئى بزاتم.

نه حه به ده نگئىكى به رز گوتئى:

- چيم به سه ر دئى؟

مريتمۆك گوتئى:

- بیدهنگ. نهگهر به کینک گوتی لی بی، پیتی واده بی گونت ده کیشن. ده زانی چیت به سهر دی؟
ژن و مندالته کت ناواری نیو بنیاده مان ده بن و جا چونکه هیچ شتیك نازانن، له برسان ده مرین.
نهحه به هیمنی گوتی:

- ده مرن؟

مریمۆك مه چه کی گرت:

- نه دی رۆله نهحه گیان، ده مرن. بۆیه به خاتری مندالته کانیشته بی، نه نه مریمۆكت به ره
بۆ کۆشکی خه زوورت. با ههتا خه لکی له چوکورواوا دینهوه، ههر لهوی بیئینهوه.
نهحه چاوه کانی زهق زهق بیوون.
- مبه بۆ نهوی.

له نه کاو نهحه شیت زهره هه لگهرا. دهست و پیتی له رزین. لیتوه کانی رهش داگه ران. ده ره پر
و دهستی دایهوه تیلاکه ی. لیتی سواری نه سپه چیتویه که ی بوو و سه ری قیت راگرت و به
قه مچی لیتی دا. وهک نه سپان چهند جار تیک حیلانندی. ده شته که دهنگی دایهوه. نهوجار به
دهنگی بهرز دهیگوراند:

- هه ی ی ها .... هه ی ی ها ...

نه سپه که ی به ره و ناوایی لی خوری.

مریمۆك به دوایدا بانگی کرد:

- نهحه گیان، کورم، نهو که له بابه خالخالتم بۆ بگره، جا دواایی کویت پی خوشه برۆ. نهحه
گیان، کورم راوهسته. دوو قسم پیتته. نیوهی گۆشته که ی دهدهمه تۆ. په ر و باله که شی به ره بۆ
خه زوورت با سه رینی لی دروست بکا. پادشاکان که یفیان به سه رینی په ر دی.
نهحه رایده کرد و مریمۆکیش به شوتینیدا. ده کهوت و هه لده ستایه وه، ده پارایه وه و هه ولتی
دهدا بیگاتی.

نهحه شیت له سه ر نه سپه دارینه که یه وه، به حیلانندن، ماوه یه که به نیو دینه که ده
سوورایه وه. نهوجار قه مچی له نه سپه که ی دا و به غار له گونده که وهدهر کهوت و له چاوان
ون بوو و مریمۆك که تینی له نه ئنزیدا نه مابوو و له ئاره قه دا خووسابوو، به هانکه هانک له
سه ر به ردیکی بهر ده رگا که ی سه فهر دانیشتیوو.

- له جیاتی که له شیر قوزه لقتۆرت بۆ تووتکی سه گ. نهو تاشباش نۆغله وه، نهو به رازه
وه لیهش با له بری که له باب ژههر و ژه قنه موت بجات. ژههری هه لا خوات. خه زوورت، نهو

گووهی پهریبانیس له بری نهوهی له سەر سه‌رینی پەر بنوی، با سەر وه ته‌پاله‌یهک بکا و بنوی.
وهختیک پهرییهکی گهند و گوو، تووتکه سه‌یهکی وهک تۆ بکاته زاوای خووی، هەر وای لی دی.
نه‌گەر جارێکی دی وه چنگم بکهوی به‌رازی چلمن، نه‌گەر جارێکی دی...
هه‌تا ده‌ده‌مه‌ ده‌می ئیواری ئاوا له سەر به‌رده‌که دانیشته و پرتانندی.

"جلوبه رگه کانی خووسا بون. ئىتير پىسى
هه لئه ده هاتنه وه و له نئوقه دى بۆ خواره وهى سېر بېو.
سېر بوننه كهى ورده ورده هه لئه كشا به ره و زگى. خه وىش
زۆرى بۆ هيتا بون. تاشباش ئوغلو كه زانىسى خه و خه ريكه
گيانى داده گرى، ترسا. مەرگ چاوه پتى بوو. كه زانىسى
به فره كه له سه رى كه وتوه، خۆى راوه شانده. هه رچى تىنى
هه بېوو، كۆى كرده وه و به ره و دهره وهى ئه شكه وته كه
خزى. سه گه كه له تهنىشتى به وه بوو و وهك خۆى به سپاى
ده خرى. تاشباش له و جه نكه به دا ده ستىكى بۆ گىرفانى برد
و سه رى كرد شقارته كهى هه ر وا پتیه. گوتى: "ئو
شقارته به، شه مچى حه سه نى خۆمه. ديارى ئو وه بۆ من."
گه رمای خۆشه وىستى ناخى داگرت."

۲۹

تاشباش ئوغلو هه ر كات چاوى لىك ده نا و ئو شه وه مەرگاوى به دىنايه وه پىش چاوى
خۆى، هه موو گيانى ده له رزى. شه وىكى دۆزه خىيانه بوو. ئه وى شه وى، مردبوو و ژيا بووه. هه ر
ئو ساتهى له بىر مابوو كه گه يشتبووه بهر ده رگاى ئه شكه وته كه و كه وتبوو. دواى ئه وه جگه
له كاژىر (كونه ره ش) يكى تارىك هىچى له بىر نه مابوو. ئه و رۆزهى دىنايه وه پىش چاوى خۆى.
گوندى به كان كه رىزيان ده گرت و به دلى پر له گريان و به هه ول و ده ول و بىده نكييه وه،
مه ودايه كى زۆر له گه لى هاتبون، كوتىخا سه فه ر و ئه و قوونه تفه نگانى نايب عه رىف جۆمالى
بۆيهى لى دابوو ئىسكى بشكىنى، روخساره فىلاوى به كهى كوتىخا سه فه ر كه وهك ده مامكىكى
پىس ده چوو، حه سه ن كه شقارته كهى دابوو، بزوتنى هه ستى خۆى و دردۆنگبسون و
دوودلى به كانى له وه لىبونى خۆى، په له قاژه كانى له نئو هه ست و بىره ناته باكاندا كه ده تگرت

له دۆزه خینکدا وه رگنیز داگنیز ده کړی، دوو دلیسه کانی که ناخو ده بی چ به مولازمه که بلنی و مولازم چیی لی ده کا، راکردنی تاشباش لهو نه شکه و ته می په نایان بو بردبوو، نه ویش کاتی نونباشی (نایب عریف) نووستبو و ههروه ها په نابردنه بهر به فر و توفان و بارن و مهرگه که می دینایه وه پیش چاوی خوئی... ری لی ونبوونه که می له نیو بوزان و توفان و زه مه میره که دا و سه گه زه رده که و راکردنی بهرو سهر و خوار و به هه موو لایه کدا و هه ولی تاقه تپروو کینی بو دۆزینه وه ی نه شکه و تی سهر مابردووان، کهوتنی له بهر ده رگای نه شکه و ته که، ملی که چکردنی بو خه و مهرگ... یه که به یه کی به بهر چاویدا ده هاتنه وه. دوا ی نه وه نیتر جگه له کاژیرتیکی تاریک هیچ له گۆزی نه بوو.

دوا ی نه وه، میچتیکی قورماوی نی دیته پیش چاری که داوه جالجالو که پینیدا شو پر بوونه ته وه و کۆله که یه کی هینده ی بنیاده میک نه ستوو. کۆله که یه کی پر له نه خش و نیگار و زور کۆن، نه خش و نیگاره کان چی جی، مۆرکه لیتی داوه. کوانویبه کی گه وره که ناگرتیکی گه وره ی تیدا دایسی. پیاویکی ریش چه رموو، که له گت، به روخساریکی نوورانی و نیگای پر له به زه بی. کچیکی گنج و جوان... لاوه کان و منداله کان... مندالتیکیان له حه سهن ده چی. چاوه کانی وه چاوی حه سهن گه وره و خه فته بارن و نیگاکانی پر له سهر سوورمان. ناتوانی لهو گه نجه ده موجاو دریزوو که یه ی به سهریدا نووشتاوه ته وه پهرسی، له کوئی منتان دۆزیه وه.

زارکی نه شکه و تی سهر مابردووانی هاته وه پیش چاو. یه که دوو مانگ له وی که وت. باشی پی راده گیشتن. نه که هه ر ماله که، به لکو هه موو گونده که خوار دنیان بو دینا. روژتیک سهر ده کا نه وه هه رچی دیته لای، دادیته وه و بهر ده رگا که ماچ ده کا. له بهر انبه ریشیه وه، له سهر نه ژنو داده نیشن. له بهر نه وه ی ره ق هه لاتوو له سهرمان، توژتیک که متر ریزی ده گرن، به لام دیسانیش هه ر چاویان پی ده که وی، چونی ده بی ریزی له وه لیه که بگرن، ناوا ریزی ده گرن.

لهو کاته دا که نهو له زارکی نه شکه و ته که می سهر مابردوواندا تین و هیزی لی ده بری و خوئی به ده ست مهرگه وه ده دا، سه گه که ده چیتته نیو نه شکه و ته که وه. له نیو نه شکه و ته که دا، له بهر ناگرتیکی گه وره دا، نیسی شوان که له به یانیسه وه هانای بردبووه بهر نه شکه و ته که، نه وه لاقه کانی لیک کردونه وه و ناگره که می خستوه ته نیو هه ر دوو قاچیسه وه و ده یه وی ده ست بکا

* قورم: نهو دوو که له ی به بنی میچی ژوروه وه ده نووسی.

به شمال لیدان. سه‌گه‌که دئی و قۆلی ئیسی شوان ده‌گری و ده‌یکیشی. ئیسی دواتر به هه‌زار سویند و قورئانه‌وه ئارا ده‌بگێرپه‌تیه‌وه. له پێشدا پیتی واده‌بی نه‌و سه‌گه زه‌رده زله سه‌هۆلاویه ورچه، به‌لام دوا‌یه ده‌زانی نه‌وه سه‌گیکه ده‌سته‌مۆ و هیندیه. به‌خۆی ده‌لی، به‌خوای نه‌ویش وه‌ک من په‌نای هیناوه‌ته به‌ر نه‌و نه‌شکه‌وته، وا باشتره لیبی گه‌ریم لیره‌دا بیهننه‌وه. به‌لام سه‌گه‌که ئۆقره‌ی نابێ و هه‌ر وا که‌له‌ی له قۆلی گیر کردوه و به‌ره‌و ده‌ره‌وه ده‌یکیشی. ئیسی بیری بۆ نه‌وه ده‌چی و ده‌لی، بی و نه‌بی یه‌کێک له ده‌ره‌وه‌یه. که‌په‌نه‌ک به‌ سه‌ر شانیدا ده‌دا و ده‌چیه‌ته ده‌ری و سه‌یر ده‌کا نه‌وه له زارکی نه‌شکه‌وته‌که‌دا پیاویک که‌وتوه و خه‌وی لیبی که‌وتوه. ئیسی کابراکه ده‌کیشیه‌ته نیو نه‌شکه‌وته‌که‌وه و سه‌یر ده‌کا هیشتا زیندوه و پشویه‌کی دئی. کابرا که تۆزیک گه‌رم دادیه‌وه و دیته‌وه سه‌ر خۆ. به‌لام دیسانیش ناتوانی چاو هه‌لینێ. ئیسی به‌خۆی ده‌لی، نه‌و پیاوه ده‌ناسم، به‌لام له کویم دیوه؟ بیر ده‌کاته‌وه و بیر ده‌کاته‌وه و دوا‌یه وه‌بیری دیته‌وه نه‌وه کییه؟ بریسکه‌ی شمشیر چۆنه، به‌رده‌وام تیشکیکی ئارا له روخساری کابرا هه‌لده‌ستی. ئیسی ده‌ست و پیتی ده‌له‌رزن. یانی نه‌وه تاشباشی سه‌روه‌رمان، وه‌لیی وه‌لییه‌کان، خه‌لکی یالاک نییه؟ نه‌و سه‌گه زه‌رده‌ش هه‌ر "قه‌میر" نییه؟ تاویک دواتر ده‌ست و پیتی تاشباشی مه‌زن که‌سک ده‌بی و نووریکه که‌سک نیو نه‌شکه‌وته‌که‌شی پر کردبوو. ئیستی داها‌تبۆوه و ده‌ست و پیتی تاشباشی ماچ کردبوو.

به‌یانه و تاو هه‌لاتوه. هه‌چ شوینه‌واریک له تۆفان و بارانه‌که‌ی دوی شه‌وی نه‌ماوه‌ته‌وه. ئیسی تاشباش ئۆغلو به‌ کۆلی خۆیدا ده‌دات و وه‌رێ ده‌که‌وی و سه‌گه‌که‌ش به‌ دوا‌یاندا. ده‌گه‌نه‌وه ناوه‌دانی و ئیسی بانگ دێلی: "هۆی خه‌لکی" یه‌رلیجیک" وه‌رن. چاکه‌یه‌کم له‌گه‌ڵ کردوون، هه‌تا رۆژی قیامه‌تی له‌ بیرتان نه‌چمه‌وه. "تاشباش ئۆغلو"ی وه‌لیم بۆ هیناون. " گوندی بوو به‌ مشتومریان له سه‌ر نه‌وه‌ی کیه‌یه‌یان میوانداریی له تاشباش بکه‌ن. ناخه‌یه‌که‌م له به‌ر نه‌وه‌ی ماله‌که‌ی "نۆمه‌ت ناغا" له ماتی هه‌مووان فره‌وانتر و گه‌وره‌تره، ساغ ده‌بنه‌وه وه‌لییه‌که‌ له‌وی بیهننه‌وه. کامه نه‌شته‌رگه‌ر و حه‌کیم له ده‌رمانکردن و چاره‌سه‌رکردنی جه‌سته‌ی سه‌رما‌بردوو له هه‌مووان شاره‌زاتره، ده‌چن له دوورترین ئاوا‌یه‌کانه‌وه ده‌یه‌ینن. تاشباش ئۆغلو دوا‌ی سی رۆژان چاوی هه‌لدینێ، به‌لام یه‌ک دوو مانگی پێ ده‌چی هه‌تا وه‌خۆ دیته‌وه و خۆ ده‌گرته‌وه. تاشباش ئۆغلو هه‌ر چاک ده‌بیته‌وه، نه‌وجار نه‌خۆش و پیر و په‌که‌که‌وته هه‌روژمی بۆ دینن. تاشباش ئۆغلو ده‌سه‌لاتی چیه‌؟ تیر خۆشی برۆای به‌وه هیناوه که وه‌لییه.

* بانگ دێلی: واته بانگ ده‌کا. هه‌را ده‌کا. له فۆلکلۆردا ده‌لی: "یارم نیوانان بانگ دێلی: .... بۆخۆی دئی، دایکی ناھێلی."

بنیاده‌میتکی هه‌موو گیانی به‌ستبێ و ره‌ق هه‌لاتبێ، هه‌ر خودا ده‌توانی له‌فریای بێ و هه‌ر وه‌لییه‌کانیش ناوا ده‌که‌ونه به‌ر ره‌حه‌ت و که‌ره‌می خودا.

به‌هار داهاتوه. تاشباش ئۆغلو هه‌یج چاری نییه. گوندی نیتر بیتامیان کردوه. خه‌لکی گونده‌دوور و نزیکه‌کانیش بیستووایانه‌ته‌وه که وه‌لی هاتوه و بێ پسانه‌وه هه‌ر دێن. نه‌خۆش و ده‌رده‌دار و ئیماندار و نه‌وانه‌ی هه‌ر بز نه‌وه دێن چاوێکیان پیتی بکه‌وی. گوندی "یه‌لیجیک" به‌رده‌وام پڕ ده‌بێ و چۆڵ ده‌بیته‌وه و دیسان تاشباش ترس هه‌لی ده‌گریته‌وه. هه‌م راکردوه و هه‌م دیسانیش بووه‌ته‌وه وه‌لی... خۆ مولازم بیستیته‌وه... وه‌لی نا، بوویته‌ پیغه‌مبه‌ریش، نیتر نه‌مجاره‌یان له‌ چنگ نه‌و مولازمه‌ رزگاریی نایه.

تاشباش ئۆغلو، شه‌ویکیان، چلوچییوی داری کاژ له‌ ده‌وری قه‌ره‌وێله‌ی خه‌وه‌که‌ی هه‌لده‌چنی و شاگری پیتوه‌ ده‌نی و راده‌کا. ئۆمه‌ت ناغا که‌ سه‌یر ده‌کا قه‌ره‌وێله‌ و نوێن و بانه‌که‌ی (تاشباش) نوقمی نوور و رووناکییه، ده‌چیته‌ پیتی و سه‌یر ده‌کا که‌ی له‌ جیویانه‌که‌یدا نییه. هه‌ر نه‌و ساته، هه‌وائی رووداوه‌که‌ به‌ گوندیدا بلاو ده‌بیته‌وه و ده‌موده‌ست به‌سه‌ره‌هات و هه‌قایه‌تی جۆراوجۆر سه‌به‌ره‌ت به‌ تاشباش و نوور و بلێسه‌کان ده‌م به‌ ده‌م ده‌گه‌رێ.

"وه‌لییه‌ که‌چه‌ل" ده‌لی: "نه‌گه‌ر درۆ بکه‌م، له‌ هه‌ر دوو چاوان کۆره‌ بم. له‌ ده‌شته‌که‌، له‌ خوار ناوه‌دانی، له‌ گویدریژه‌که‌م ده‌گه‌رام، ون ببوو. سه‌یری خوارووی ده‌شته‌که‌م کرد و به‌ هه‌زاران گورگی نوورانیم دی که‌ به‌ره‌و چیاچه‌کی نوور غاریان ده‌دا. له‌ داوێنی چیا ی نووره‌که‌وه، پیاویکی که‌سکی نوورانی ده‌ده‌ره‌وشایه‌وه. لیتی چوومه‌ پیتی و سه‌یرم کرد نه‌وه‌ تاشباشی مه‌زغانه. تیلایه‌کی به‌ ده‌سته‌وه‌ بوو و سه‌گه‌ زه‌رده‌که‌شی له‌ ته‌نیشتی بوو. گورگه‌ نوورانیه‌کان ده‌هاتن و لمبوزیان له‌ لاقی ده‌خشانند. تاشباشی مه‌زغان بووه‌ته‌ شوان. شوانی گورگه‌ نوورانیه‌کان. به‌ سه‌دان و هه‌زاران گورگی نوورانی له‌ ناخی تاریکه‌ شه‌وه‌که‌دا هه‌موو ده‌شته‌که‌یان داگرتوه. شوانه‌که‌شیان تاشباشی مه‌زغانه.

"ننه‌ ته‌لی" ده‌یگێراوه و دوا‌ی هه‌ر قسه‌یه‌ک ده‌یگوت: "به‌ هه‌قی هه‌رچی نابینرێ." و له‌سه‌ر قسه‌که‌ی ده‌رۆیی: "هێشتا به‌یانی دابوو و نه‌دابوو. له‌ زینوویه‌که‌ وه‌سه‌ر ده‌که‌وتم، خسه‌خشیکم له‌ ناسمانه‌وه‌ گوێ لێ بوو. که‌ سه‌رم هه‌لێنا چ ببینم، سه‌یر ده‌که‌م نه‌وه هه‌ژدیه‌یه‌ک، له‌ ناسمانیوه‌ به‌ره‌و لای من ده‌هات. به‌ هه‌قی نه‌بینراو و نه‌به‌دیه‌یه‌کان، هات و له‌ به‌رانه‌رم که‌وته‌ عه‌ززی. هێندێ جێ خه‌رمانیکی گرتبوو. به‌ندی جه‌رگ و دلم پسا. سه‌یر ده‌که‌م و ده‌ببینم نه‌وه هه‌ژدیه‌یه‌که‌ توێژ داوی. چاوی لێ هه‌لنه‌ده‌گرتم. به‌هه‌قی نه‌بینراو و

نهبه ديهه كان، ديتم نهوه كابرايه كي كهسك له ههناوي ههژديهه كهوه هاته دهري. خوّم به سهه پيياندا دا. كه سهرم ههئينا دهبينم تاشباشي سهروه رمان له وي نه ماوه. بزر ببوو..."

مچه بچكۆل دهگيژاوه: "دهستي مني گرت. دهزانن كي؟ تاشباشي وهلي. ههليهاويشتم بهرهو ناسمان و گوتي: "ههلقره مچه، ههلقره بزاتم. "ههلقريم، فرتم فريم تا كه و تمه نيتهيلانه ههلقريهك. سهيرم كرد هه موو دهروپشتم ره وهزه. ههلقه سواري ملي خوّي كردم. سهيرم كرد و ديتم نهوه كابرا سهوزه كه له تهنيشتمه. ده دانه گوتزي دامى. گوتزه كانم شكاند و خواردمن. ده گوتزي ديكه شي وي دام. نهوانيشم شكاندن و خواردمن. ده گوتزي ديكه وه... چهندي داوام ده كرد، گوتزي ده دامى..."

مهلا نهحه دهگيژاويه: "دوي شهوي، له چيا، تهلم بۆ سمۆره نابۆوه و ده گه رامه وه. له ناكار له بهرانبهرم قوت بۆوه. وهك با ده شنايه وه. گوتم: "خيره؟ نهوه بۆ كوي؟"

گوتي: "خوا خيترت وهري بيئي، نهحه. وا دهروم. بانگيان كردووم. نيتر ناتوام ليتره وه ميتنم." و ده سهه جي له چاوان ون بوو. تاويك دواتر بينيم نهوه ديسان له پيشمه. دهنگ و روخساري ههه نهوي پيشوو بوو، بهلام شهكه كاني گۆرابوون. سهه تاپتي سپي پوشي بوو. ديسان پيكه وه قسه مان كرد، بزهيه كي هاتي. وهك با ده شنايه وه. له چاوتروو كانيكا ديتم، له گرده كه ي بهرانبهرمان ناوديو بوو. تاويك دواتر به شهكيكي ديكه وه له پيشم قوت بۆوه. وهك با ده شنايه وه. ديسان له پشت گرده كه له چاوان ون بوو. دواچار بليسه ي سووري پوشي بوو. ديسان قسه ي له گه ل كردم. وهك با ده شنايه وه. نهو كاته ديتم چل كۆتري سپي ههلقرين و تاشباشي مه زمان ديار نه ما. هۆشم لي برابوو. كه وه هۆش خوّم هاتمه وه ديتم سي سمۆره به داوه كه مه وه بوون. نهوهش ههه سيانان."

تاشباش نۆغلو راي كرد و گوتي له هيج كام لهو قسانه نه بوو. نهو ههه له زستانويه ميشكي ئالۆز بوو.

له چياكانه وه بهرهو دهشتي داگه را. بهرهو چوكووراوا. ناويانگي نهو گهيشتبوه نهوتش. هه مووان زانيبويان كه وه ليهه كه له تۆرووس پيدا بووه و بهرجۆ (موسعجيزه) دهنوئتي. سهير نهويه نه گهه تاشباش نۆغلو خوّي گوتبايه ي نهو وه ليهه نه منم، قه شهريان بي ده كرد و به شيتيان دهزاني. له كه ناري دهرياي سپي له لاي ناغايه كه بوو به مهيتهر. تۆزتك سهه دهري له نهسپ به خيوكردن ده ده كرد. ناغاكهش مانگي كهوت ليره و نيوي ده دايي بۆ به خيوكردني نهسپه كاني، كه ههه بهشي جگه ره كه ي ده كرد. لهو گوندهش هه موو رۆژي باس باسي نهو وه ليهه بوو كه چوه ته گه ل چل سواري

غەبىيىمە. وردە وردە تاشباش خۆشى خەرىك بوو بىرۈا بىكا بەۋى ۋەلىيەكى ۋا لە تۆرۈوس ھەمە. بەلام كەيفى دەگرد لەۋەيكە ئەۋ ۋەلىيە ھەر خۆيەتى. ئەفسانەى سەمىر و سەمەرە و جۆراۋجۆرى دەبىستەۋە. ھەموو شەۋى كە دەنووست، ئەۋ ئەفسانەى دىئانەۋە بەر چاۋى خۆى و بەخۆى دەنازى و لەبەر خۆيەۋە دەيگوت: "ئەۋ ۋەلىيە ئەمەم." و بە خەيالىكى خۆشەۋە دەنووست.

كە ۋەرزى لۆكە رىنەۋە ھات و خەلگ لە گوندەكانى تۆرۈوسەۋە بەرەۋ چوكورور داگەران، ئاگرىك لە دلېدا بلىسەى سەند. ئىتر ئۆقرەى ئەما. ھەزى لى بوو خەلگى گوندەكەى خۆيان بىيىنى. بەلام دەشيزانى چىي بە سەر دى. مولازمەكە لىترە نەبوو، بەلام مولازمى دىكەى زۆر لى بوو. سەيرىش نەبوو كە ھەر گوندىيەكان خۆيان توشى گىچەل و چەرەسەرىي بىكەن و نەھىلن مەسەتەۋە. چوونەۋەى بۆ لاي گوندىيەكان، لەۋانەبوو سەرى بە فەتەرات بەدات. بەلام ئارا و قاراشى نەبوو. دەستىك گرتبوى و بەرەۋ لاي گوندىيەكانى دەبرد. شىتتەنە بىرى ژنەكەى كرىبوو. جار و بارە تەۋاۋ باۋەرى دەگرد كە بوۋەتە ۋەلى و خودا ئەۋى ناردوۋە بۆ لاي خەلگى، كەۋابوۋ دەبوۋە ۋەلى و سىنگى دەردەپەرانند و بەخۆى دەنازى.

سەرنجى دابوۋ و دەيدى كە لەۋ ساتانەدا خەلگەكەش جۆرىكى دىكە لەگەلى دەجوۋلىنەۋە. دواى ئەۋە لە پر لەۋ ھالەتى ۋەلىيايەتتەى دەھاتە دەرى و دەبوۋەۋە گوندىيەكى ترسنۆك و رەۋەك و لاۋاز. ئىتر گوندىيەكانىش بەۋ چاۋە سەبرىان دەگرد.

شەۋىكىان لە گەۋرەكەى ناغا ھاتە دەرى و بەرەۋ نىۋەراستى كىلگەى لۆكەچارەكان ۋەپىي كەوت. مەززا بە مەززا بە شوين خەلگى گوندەكەى خۆيدا دەگەرا. سى رۆژ لە سەر يەك گەرا. لەۋ ماۋەيەدا ھەر دوو ژەمى نان خوارد. زۆر لەر و لاۋاز بىۋو. دوو جار رەق ھەلاتنى لە سەر يەك، لەر و بنىسى كرىبوو. جلۋەرگەكەى كۆنە و دراۋ بوون. دەموژاۋى تىكسەراۋ و زەرد بىۋو و روۋمەتەكانى قوپىبوون. كافر بەزەبى پىيدا دەھات، پىر و زورھان بىۋو. ھەر كەس يەكەم جارى چاۋى پىي كەۋتبايە، برۋاى نەدەگرد ئەۋە تاشباش ئۆغلۇ بى.

تاشباش ئۆغلۇ لە شەۋى رابردوۋەۋە، خۆى لە نىۋ لىك و پۆى دارىكدا شارەبۆۋە و چاۋەپروان بوو... لە برسان گەدەى دەبرژايەۋە ۋە ھىلنجى دەدا. نەيدەۋىرا پى بنىتە نىۋ مەزراكەۋە. بىرى دەگردوۋە ۋە ھەلدەستا و دەچوۋە تەنىشت مەزراكە ۋە ھەر لەۋى رادەۋەستا. نەيدەتوانى پەل بىزىۋى. سەعاتىك، دوۋان، لەۋى ۋەك دارىكى چەقىۋ بەبى جوۋلە رادەۋەستا و دەچوۋە فەكرەۋە و خەيال دەبىرد. كە دەدى خۆى بە سەر پىۋە راناگرى، خۆى دەخزانەۋە نىۋ پىنچكەكان و لەۋى نوقمى خەيالەكانى خۆى دەبۆۋە.

ساتيڭ رووناكاييهكى له دلى ده گهرا و غيره تى وه بهر خۆى دهنه. به خۆى ده گوت: "ئىستا كه بچمه وه لايان، گوندى نه وه نده يان پى سهير ده بى، زاربان گهزىك داده بچرن، هه ر له سهوت ساليه يانه وه هه تا هه فتا ساليه يان هه ر هه موو له خۆشيان هاوار ده كهن و ده ورم ده گرن. ده ست و پى ماچ ده كهن، وه ك پىغه مبه ر و رزگار يده رىك پىشوا زىم لى ده كهن و به پىرمه وه دىن. نه وان كه پىيان وايه من مردووم، نه وه نده يان پى سهير ده بى، نه بىته وه. له وان هه به به ر سه رسوورمانيان هه ر قسه يان پى نه كرى و له جى خۆيان وشك بن. دوايى ورده ورده وه خۆ بىته وه. هه ر به راستى ته من وه لىم؟ له وان هه شه وه لى بم. نه گه ر وه لى نه بوومايه، چۆن له نه شكه وتى سه رما بر دوواندا تووشى نه و شوانه ده بووم كه له وىدا ناگرى كرد بووه؟ شوانه چى ده گوت؟ ده يگوت: "له ژياندا نه وه يه كه م جارم بوو بچمه نه وه نه شكه وته و پىش هه موو شتىك ناگرىكم كرده وه. له نه كاو سهيرم كرد توؤف و بار نه كه ي دامركايه وه و خۆشى كرده وه. ولات سهير نه وه بووه وه. هه وايه كى به هارانه لىره كه ي داگرت. له پر سهيرم كرد نوورىك هه ستا و شه وه كه ي كرده روژ. "ده يگوت: "كه هاتمه ده رى، سهير ده كه م نه وه تاشباشى مه زغان له سه ر به فره كه كه وتووه. نه ي پىارى ناوا وه لى نىيه؟ چما پىارى ناوا ده بيه ستى؟ نه وان هه ر هق هه لدين، وه لى نىن. چما نه شكه وتى چل پىاوچا كه نه مره كه له لووتكه ي چيا به رزه كان نىيه؟"

باشه ته من كارىكى خراپم كردووه؟ چما له خودا ياخى بووم كه نه وه هه مووه نه هاهه تى و به لايه م به سه ر دى؟ ده مكه نه گالته جار و قه شه رى خۆيان. به بى نه وه ي وه لى بم، وه ك وه لىيان ده مه رستن. نه وه ش جوړه عه زابىكى خوداييه. لىم قه وما و ده ربه ده ر بووم، برسيتىم چىشت و دىسان ره ق هه لاته وه، به حالى سه گ گىانى شىرىنم رزگار كرد، خه لك له گه وپىشدا رايانه گرتم و وه ده ريان نام. ناغاي بىنا مووس له به يان بيه وه هه تا شه رى، چى جنىو بوو به نامووس و دىن و ئىمافى دا. ئىستا خۆ ناو پىرم بچمه نىو مه زراكه وه. گوندى كه ناقل بوون، بىت و قه شه رىم پى بكهن و بلتىن نه وه تا نه و تاشباشه چلمنه ي خۆى لى كرد بوو بيه وه لى، هىچ سهير نىيه لىيان ده م و بىنانكوژم. چۆنه سه رى خۆم هه لگرم و لىده م برۆم؟ چار نىيه. نىتر با گوندى چاويان پىم نه كه وىته وه... نه گه ر دىسان بچمه وه نه و گونده و دىسان بكه ومه وه چنگ مو لازم، يان ده مبه نه شىتخانه يان له زىندا تم توند ده كهن. يه كىك له و دووانه. ناي چه نده م غه ربىيى داىكى مندا لان كردووه... به لام بىت و قه شه رىم پى بكهن و بلتىن نه ته و هختايه كى خۆت لى كرد بوو بيه وه لى... تاشباش ئوغلۆ، وه لىي وه لىيه كان... نه گه ر چاو له چارام برن و پىم پى بكهن و وه دووم بكه ون و لىم بقوولىنن... نه و كاته يان يه كىكيان لى ده كوژم، يان خۆم.

ئەمەن نە دەتوانم وەلى بىم و نە تېرە ماشىش... بەلام نوورە كەم دى، دارى چاكىم دى ھاتبوھ سەربانى مالى كەم و لەوى راوھەستابوو و لە ئەنگوستە چاۋە كەى شەویدا، مالى كەمى نوورباران دەر كەد...

چما ھەر ھەموى ئەوانەم بەو دوو چاۋەى خۆم نەدى؟ چما گوندى ھەر ھەموويان و نەنە مەرمۆكىش نەياندى؟ كەسىكى وەلى نەبى، چما شەوانە مالى كەمى نوورباران دەكرى؟ شەویش ھەموو شەوى... ئەوھە عەزابى مەنە... وەلىيايەتى عەزابى مەنە. ديارە گوناحىكم كەردوھە كە خودا ئەو ھەمووھە بەلایەم بە سەر دىنى... سووك و رىسواى ئەم دىنايە بووم. ئاخىر تۆ خوا ئەوھەش وەلىيايەتییە؟... وەلىيايەتى لە كوى و ئەمەن لە كوى؟... خوايە گيان لەو رىسوايە رزگارم بکە. ئەمەن وەلىم، وەلى... با بچم وەلىيايەتییە كەم بە جوانى رابگەيىنم و لە سەر تەختى وەلىيايەتیم پالى لى بدەمەوھە. بەلام بەو سەر و قەد و گىپالە مەوھە چۆن دەبى بچمەوھە نىو گوندى؟ بەو سەر و گوتلاكە مەوھە كەس نامناسىتەوھە، ھەر ھىچ كەس... ژنە كەشم. ھىچ كەس نامناسىتەوھە.

پەشىمان بۆوھە و نەچوھە مەزراكە. بە دەم جەمخاندە بەرەو خوار دەكشا، نىو سەعات، سەعاتىك دەرۆيشت و رادەوھەستايەوھە. ئىتر نەيدەتوانى بروت. لەوى، لە بەر تاوھە بەتینەكە، بەبى جوولە رادەوھەستا و ئەو جار دەگەرايەوھە بۆ ئەوھە دىسان خۆى لە پىنچكە كەيدا بشارىتەوھە.

دەنگە دەنگ لە مەزراكەوھە دەھات. لە ھەمووان پتر گوتى لە دەنگى سەفەر دەبوو. پەشىمانى بەرۆكى دەگرتەوھە. بەخۆى دەگوت: "ئەى لەو ھەلەبەى كەردم كە نەمگوت بەو گوندىيانە ئەو سەگبابە لەتوبەت بکەن." و ئاخى ھەلدەكىشا. دەنگىكى دىكەش دەھات. دەنگى زەلەجە بوو كە پەيتا پەيتا قسەى دەكرد. لە نىو قسەكانى ئەودا بەردەوام گوتى لە ناوى "تاشباش" دەبوو. تاشباش جوان گوتى لى نەدەبوو كە ئەوان دەلین چى. گوتى ھەلدەخست و ھەزى لى بوو لە نىو ئەو دەنگانەدا گوتى لە دەنگى ژنەكەى خۆى بى، كە زۆرى بىر كەردبوو، بەلام نەيدەبىست. لە نەكاو شادىيەكى قول بە دلیدا ھات. گوتى لە دەنگى ژنەكەى بىبوو. دەنگىكى خەفەتبار و ماننوو.

ھەستا. بە ھەشتا بەرەو مەزراكە رۆيشت. ھەللایەكى سەير لە مەزراكە ھەبوو. ھاوار و گريان. ھەواكەى گەرم بوو. تاشباش نۆغلو خەرىك بوو دەپىشا. ھىچ ئارەقەى نەدەكرد. گەدە (مىغدە) دىشا و دەرپشايەوھە. دەستى بە زگىيەوھە گرت و نووشتايەوھە و لە تەنیشت مەزراكە ھەر وا بە نووشتايەوھە ماىوھە. گەرما و تاوھە بەتینەكە لە تاقتەدا نەبوو. نەيدەتوانى بىزوى. گەرايەوھە و خۆى خزانەوھە نىو پىنچكە كە.

بایه کی به ته پوتۆزه وه هه ئیکرد، وه ک بلیسه ی ناگر و ابوو. دوا ی نه وه، نه وه هورانه ی له سهر تۆرووسه وه ده هاتن، ههر نه وه نده یه ک و دوو سهر چوکورواویان دا پۆشی. به دوا ی نه وه دا بایه کی سارد هه ئیکرد و ته پوتۆزی هه ستاند. دوا ی نه وه ده نک ی درشت و قورسی باران که وته سهر زه وی و به خۆله که دا رۆچوو.

تاشباش نۆغلو ههر له وی به بی جووله راوه ستابوو. دیسانیش له مه زراکه وه ده نگ ی هاواری بیست و ده نگ و هه رایه کی زۆر هه ستا. ده نگه که له نا کاو کپ بوو. بارانیکی وه ک لافاو ده ستی دا یکردبوو. ده شته که ی چوکورور له چاوترووکانییکا بوو به ده رایچه.

له ناسمان، پیره هه ئۆیه ک، له نیو باو بارانه به هیزه که دا، هه ولتی ده دا، به لام هیچ له بی ری نه وه دا نه بوو له شینینک بنیشیتته وه و نۆقره بگری.

بارانه که تا که ی خۆشی نه ده کرده وه؟ تاشباش ناگای لی نه بوو. چهنده له وی ناوا بی جووله راوه ستا؟ بارانه که چهندی خایاند و که ی خۆشی کرده وه؟ هیچ ناگاشی لی نه بوو. نه وه ههر یه ک شتی ده زانی. ده یزانی خهریک به ره و لای مه زراکه ده چی.

ده پۆشیت و هه تا گوێزینگانی له قوره که رۆده چوو. جلویه رگه که ی به له شیه وه نووسابوون و نیستاقی زه ق وه ده ر که وتبوون. نیسک و پرووسکیکی که ده تگوت نه گهر ده ستی بۆ به ری هه لنده وه ری. چوه وه نیو کریکاره کانه وه. بزهی ده هاتی. تووشی ههر که س ده بوو بزیه کی ده هاته سهر لیوی و خۆی وه ک ناشنا نیشان ده دا و که سیش به هیندی نه ده گرت. چوه وه لای زه له جه و به رانبه ری راوه ستا و بزیه کی هاتی و چاوه ری ما نه و بلی: "به خیز هاتییه وه." زه له جه به سهر سوورمانه وه سه میرتی کرد و به بی نه وه ی قسه یه ک بکا، پشتی تی کرد. کوئخا سه فهر دیتی و ههر نه وه نده ی و چاوی پی پی که وت، به خۆبه زلزانی و رقمه وه به ده مییه وه پینکه نی. ده تگوت له دل ی خۆیدا ده لی: "نه وه تۆی تاشباشی وه لی؟" تاشباش نۆغلو چوه وه لای چهن د که سی دیکه ش و بزهی سهر لیوی سارد بۆوه و بوو به سه هۆل. چاوی له ژنه که ی ده گێرا. ژنه که ی له و سهر ی مه زراکه وه بوو و سه میری ده کرد. تاشباش چوه وه لای و لی چوه وه پی پی. ژنه هیچ نه به زووت. تاشباش وستی شتیکی پی بلی. قسه کانی له قورگی گیران. بیده نگ بوو. ژنه که ی سه میری نه ده کرد. که سی دیکه ش سه میریان نه ده کرد. تاشباش هاته سهر نه وه ی له و مه زرایه به روات و نیتر نه گهر پته وه و سوئندی ش بخواست پی پی نه نیته وه گونده که شیان. به لام نهیده توانی به روات و مه زراکه جی بی پی. پی خۆش بوو هاوار بکا: "هه ی که ر و گه مژمهینه، نه تاناسیمه وه؟ نه منم تاشباش. وه لی وه لیه کاتم. هاترومه ته لاتان. له نه شکموتی چل سواره هاته ده ری و گهرامه وه. دیتم حالتان، حالی سه گه، خۆم گه یانده وه لاتان." به لام نهیتوانی.

تاریک داہات. له بهر دهم هەر که پریک ناگریکیان کرده وه و مەغەلێ دووکه لاویان وەسەر ناگره کان نا بۆ ترخینه لیتانی.

ژنه که ی تاشباشیش له بهر که پره که ی ههولێ ده دا ناگریک بکاته وه و نهیده توانی. چیی دار و ناوردوو بوو ته پ بوون. تاشباش ئوغلۆ چلوچیتو و دهسته چیله که ی له ژنه که ی وه رگرت و نه وه نه ده ی یه ک و دوو ناگره که ی کرده وه. ژنه مەغەلێ که ی وه سەر نا و ترخینه که ی لیتا. سفهریان له سەر خۆل و خاکه که راسخت. نانه کهش ته پ ببوو. ترخینه داغه که یان خوارد. تاشباش ئوغلۆ پریک هاته وه سەر خۆ. گوئی:

- ژنه که نه تناسیمه وه؟ نه منم مەمه د. زۆرم به لا و نه گبه تی به سەر هات، به لام ناخری زانیم نه من وه لیم. بوومه ته وه لی.

ژنه که ی هەر سه بیریشی نه کرد. مته قیشی له بهر نه هات. نوین و بانه کهش ته پ ببوو. نیو که پره کهش ته پ بوو. تاشباش قور و لیته ی نیو که پره که ی ده ردایه ده ری هه تا گه یان دییه سەر وشکایی. نه و جار گوئی:

- جیوبانه که ته ره؟ نه گهر ته پ نه بوو بیهینه و له سەر نه و وشکاییه رایخه. ژنه که ی له بن حه سیره که به تانییه ک و دۆشه گه له یه کی ده رهیتا. سه ریکی بالیفه که ته پ ببوو. جیوبانه که ی له سەر عه رزه وشکه که راخست. تاشباش ئوغلۆ روت بووه. له سەر دۆشه گه له که راکشا و به تانییه که ی به سەر خۆی کیشا و ده موده ست خه وی لی که وت. ژنه که ی ناگری له داریک به ردا و هه تا کوژایه وه هەر له ده موچاوه ره ق ته ق و باریک و بنییس بووه که ی تاشباش ورد بووه که ردینی وه ک درکه ژوشکی لیته اتبوو. لوتی باریک ببوو وه. ملیشی ههروه تر. ژنه ترسا. نه و ده موچاوانه داغی مه رگیان پیتوه نراوه.

سێ منداله که، له وه ته ی باوکیان هاتیبوه، هەر سێکیان له قوژبیتک وه ک سیحر لیکراوان دانیشتبوون و نه ده بزوتن و چاوه سه رسووپ ماوه کانیان که زه قتریش ببوونه وه، له باوکیان نه ده ترووکاند. تاشباش هەر گه یشتیبوه، دهستی به سه ریاندا هینابوو و هەر سێکیانی له نامیز گرتبوو. مندال وه ک سیحر لیکراوان سهیریان کردبوو و نه بزوتبوون. دوا ی نه وه ی باوکیان نووت، نه وانیش هەر چۆنی دانیشتبوون، شاوا خه ویان لی کرد و به سەر یه کتریدا که وتن. دایکیان جلوه رگی له به ردا که نندن و له ته نیشت باوکیانه وه نواندنی.

زۆر زۆر ماندوو و سەر سوور ماو بوو. له وه یکه پیاویکی شاوا له ر و لاواز و نیوه زیندوو خۆی کردبووه تاشباش و له سەر سفره له گه لیان دانیشتبوو، تینی له به ردا نه هیشتبوو.

نەیدەتوانی ئەو پیاوێ دەربەکا و بلی: "ئەتۆ تاشباش ئۆغلو نی و ئەمنیش ژنی تۆ نیم و ئەوانەى مندالی تۆ نین." نەیدەتوانی بلی: "ناخ، تاشباش ئۆغلو لە کوی و تۆ لە کوی؟ تاشباشی سەرورەمان ئیستا لە چیاى چل پیاوچاکە، لە دەم ئەو کانییە فینکانەى وەنەوشە بۆغۆشەکان تا ئەژنۆ هەستاوان، لە شوینیک کە دەستی کەسى پى ناگا، لە نیو چل پیاوێ نەمرەکەدا دانیشتووە. سوالکەرى چلمن، ئەتۆ چى و تاشباش چى؟" نەیتوانیبوو بەو پیاوێ کە لە تاشباش دەچوو، بلی: "کە نەهەت خوارد، هەستە و برۆ، ئەمن بێوژنم، بچۆ لە شوینیکى دى بنوو." باشە بۆ زمانى نەگەراییو؟ بۆچى لە سەر جیویانە کەى خۆى نواندبووى؟ هەر لە بەر ئەوێ زۆر لە مەمەد دەچوو؟ دەتگوت سێویکن لەتت کردوون، بەلام ناخ تاشباشى مەزغان لە کوی و ئەو مردەلۆخەى لە کوی؟...

"داماوە زۆر ماندوو بوو... شای ئەو ترخینەى چۆن بە تام چێژەو دەخوارد. وەك بنیادەمیکى چل شەو ورۆژان هیچی نەخواردى. بەیانى کە روژ بۆو، پیتی دەلیم، برالە، ئەمن مێردەکەم لێرە نییە، بچۆ شوینیکى دیکە. ئەتۆ لە تاشباشى مەزغان دەچى، بەلام ناتوانم بێلم لە جیویانى مندا بنووی. ناتوانم. سەرورەکەمان غەزەبەم لى دەگرى. کى چورزانى ئەتۆى بۆ تاقیکردنەوێ من، نەهینابیتتە سەر شەکل و بیچمى خۆى و نەیناردووی بۆ لام؟ سەبەى کە روژ بۆو پیتی دەلیم هەستە برالە. ئەمن ژنیکم کە مێردەکەى لە لای نییە. بچۆ میوانى بەکیتى دیکە بە.

ئەو قەسانەى لە دلیدا دووپاتە دەکردهو.

لە هەستیکى ئالۆز و قورس و سامناک و پر لە دوودلیدا نوqm ببوو. هەتا بەیانى نوqmى خەيالى ناخۆش و وریتنەى ترسناکەو، بە سەر سەرى تاشباشەو بەخەبەر مایەو و جینگلی دا.

مندالەكان پیرهه لژیسه کیان گرتبوو و
په تیکیان له ملی کردبوو و هینابوویانه نیتو
کریکاره کان. پیرهه لژکه ته پ بوو و باله شۆر
و قوراپویه کانی به سهر عه زیدا ده خشانده.

۳۰.

حه سه ن:

- بايم له هه موویان زیاتری ده پنیسه وه. ئیره ییان پی برد و چاویان دیتنیان نه بوو. بۆیه چیی وای
نه مابوو بیکوژن. راهسته با بۆخۆم گهوره بم، لینگه پری با گهوره بم، نهو کات یهك به یهك ده یانگرم
و ده یانکوژم. لینگه پری با گهوره بم جا ده بیسی. با گهوره بم، جا پیتیان ده لیم چۆن پیاو ده کوژن.
نۆمه خان گوتهی:

- سهیر که حه سه ن، نۆککه ش داغ قۆردوو مه کوژه. هه مروان له با میان دا، به لām نهو نا.
هه ر نهو لیتی نه دا.

حه سه ن سوور بۆوه. له تووره ییان جینگلی ده دا. چاوه کانی سوور هه لگه رابوون و گریان
نهو کی گرتبوو. گوتهی:

- نۆککه ش نا کوژم. با نهو زیندوو بی.

- زه له جه بکوژه. قه پی به گوتهی با مدا کردبوو و ده یگه ست.

نۆمه خان:

- نه منیش پیم وایه. له وانه شه نه منیش مشوور تیکی باشی لی بۆم بۆ کوشتنه که ی.

حه سه ن ئیزنی دا و گوتهی:

- نه تۆش بیر بکه ره وه. چه پله به ده ستیک لی نادری.

جلوبه رگه کان یان وشک ببۆوه. نهو جلوبه رگه چلکن و قورای و خۆلاییه یان وشک هه لاتبوو.

له قولکایی ده م رووباره که، له تهنیشت پنچکه کان دانیشتبوون. بۆ نه وهی خۆیان بپارێژن لهو

تهپۆ و مېشولانەي که دواي بارانه که هممو و لاتيان داگرتبوو. رووباري جهيمان سوور و قورواو بوو. توئیکله کارتيك له ناوه که دا جارتيك سەري وەدەر دەنا و جارتيك نوqm دەبۆوه. رووباره که بۆني جوژه گوئيکی ترشاي لي دههات که هيچ خوويان پتوه نه گرتبوو. ته ميکي تار، خەست و گەرم، دەوري گرتبوون. تەمە سپيە خەستە که بە سەر دەشتە کەوه نيشتبوو و دەتگوت نايەوي پرەوتتەوه. سريوهي هيچ شتيك نه دههات. گەرما شتداره که جار بە جار بە تينتر دەبوو و له گەل تەوژمي گەرما که دا زەويە ريك و تەرە که هالاري لي هەلدهستا. ناسمان ساو بوو و رەنگيکي شيني مەيلە و سپي و خۆلە ميئيشي هەبوو. چياکانی تۆرووس و چيا بە هەبەتە کەي گاوارانيش که له دوورەوه بە حال دەبينران، هەر شو رەنگەيان هەبوو. چياکان و ناسمانە کەش نوqmی هەلمیکی خەست بوون. تاوه بە تينە که چيتر له ناگر نه ده چوو و لەو ديو تەم و هەلمە کەوه بە حال دەبينرا.

نۆمەخان سەري برده بن گوئي حەسەن و ليئي پرسى:

- ئەو پياوہي دوئي هات ناسيت؟ هەمووان ناسيويانە، بەلام وەرپووي نادەن. دەترسن. چما لە تاشباشي مەزغان ناچي؟ ياني وەك ئەو کاتەي رديني دريژ و سپي نەببوو و قزيشي کەسک نەببوو... و نەچووبوہ ريزي چل پياوچاکە کەوه. ئەو پياوہي هاتوہ، تۆزتيك شيوہي ئەوکاتي تاشباشي سەرورەمان دەدا. وا نيەه؟ دوايش که چووتە ماتي تاشباشي مەزغان. دەليين لە کەپرەي ژنە کەي تاشباشي سەرورەماندا نووستوہ. نەتبيست؟ هەمووان دەليين، ئەي قور بە سەر ژنە کەي تاشباشي سەرورەمان. کابرايە کي نەديو و نەناسي راگرتوہ. تاشباشي سەرورەمان ئەو کابرايەي بۆيە نار دووہ تا ژنە کەي پي تاقی بکاتەوه بزاني ناخۆ هەر چاوەر تپەتي يان نا. ئەو کابرايەي هيناوہتە سەر شکل و بيچمي خۆي و نار دووہ تي. هينديکيش دەليين، چل پياوچاکە که لە کن خۆيان راياننە گرتوہ و وەر ياننە گرتوہ و گوتيانە ئەتۆ هەر بنيادە مەکان کردووياني بە وەلي. نيەه وەر تئاگرين و نيتر وەدەريان ناوہ... ئەويش لە خەفەتان ناوا نەخۆش کەوتوہ... خوتين ميزتوہ و ناواي لي هاتوہ. سەرۆکي چل پياوچاکە که ئەو نەدەي بە دار لي داوہ، هەتا خوتين ميزتوہ. ويستوويە تي بيکوژي، بەلام نەيان هيتتوہ. مەمي دیک دەلي: "خوتيني داناوہ."

حەسەن خەيال بردبوويەوه. لە نەکاو قسە کەي بە نۆمەخان پري و بە باوہ پرەوه گوتي:

- ئەو پياوہ هەم تاشباشي سەرورەمانە و هەميش مامە تاشباشي خۆم. مامە تاشباش نۆغلووہ کەي خۆم. تيگەيشتي؟ ئەو لەوي، لە نيۆ چل پياوچاکە کەشدا لە لۆکە ريننەوه نازا بوہ... ئەوانيش لە داخان لە مامە تاشباشيان داوہ. ئەويشيان بە مەرەدي بايم بردوہ. کە

گهوره بووم، شوین و مهکانی نهو چل وهلییه له مامه تاشباشم دهپرسم. دهچم و دارستانه که بیان دهسووتینم. جا له نیو لیته واره که دا چزه چزه دهسووتین. له مامه تاشباشی من دهدهن؟... نهو پیاوه تاشباشی سهروه زمانه. وهلییهکانی دیکه نیتره بیان پی بردووه. دوی شهوی تاشباش هات و له خهوی ههستاندم. گوتی: "ئه منم، ههسن. لییان گهری با به که یفی خۆیان چییان پی خۆشه بیلین. نه من خۆمم. پروا به قسهی کهس مه که. من، خۆمم." ههتا به بیان نهنگوت، هه موو سه ربرده که ی خۆی بۆ گێرآمه وه. نهو کاته ی تهپکه و داومان بۆ ریشۆله کان نابۆوه، یه کیک له تهپکه کان سی ریشۆله یه ک جی پیوه ببوو. باسی نهو رۆژه مان کرده وه. هه ر له بیرى ما بوو. نهو پیاوه نه گه ر تاشباشی سهروه مان نه بی، چون له بیرى ده بوو پیته که وه ریشۆله مان گرتوه، ها؟ چۆنی ده زانی؟ بۆیه ده لیم ئۆمه خان، خۆت گوناچار مه که، نهو گوندييانه هه ر هه موویان کافر بوون، نه تو خۆت گوناچار مه که. باشه؟...

ئۆمه خان به په له په ل گوتی:

- ناکه م.

رۆژی هاتنه وه ی تاشباش هه سن زۆری پی خۆش بوو بچیتته لای و دهستی ماچ بکا و چیی به لا و نه هه مه تی به سه ریان هه اتبوو، هه مووی بۆ بگێریتته وه، به لام نه یو ئرابوو بچیتته که پره که یان. جا چونکه نه ی تو انیبوو، به ناواته وه بوو تاشباش بیتته لای و هه تا کازیوه ی به یانی چاوی لیک نه نابوو و هه ر چاوه رتی ببوو و له خه یالی نه ودا ببوو.

له لای سه رووه وه، ده نگه ده نگیک هه ستا. هه ستان و به ره و شیوه که ی ده م رووباره که رایان کرد. منداله کان پیره هه لۆیه کیان گرتبوو و په تیکیان له ملی کردبوو و به هات و هاوار نهو بالنده زله یانی به ولا و لادا ده کیشا. باله کانى هه لۆکه شوڤر ببوونه وه و له عه رزی ده خشکان. دندوکی به سه ر یه کدا دابوو و هه لته ده پچرا. سه ری هینده ی سه ری مندالیک بوو. چاره درشته کانى تار و ته ماوی بوون، ده تگوت چاوی ره ش و خه فه تبارى ناسکیتکی نیوه زیندووی ده می مه رگن. پیره هه لۆکه ده تگوت ده گری. منداله کان کل و باله کانیان ده کیشا و سواری پشتی ده بوون. پیره هه لۆ گویی به هه یج کام له و سوو کایه تیپانه نه ده بزووت و هه ر ده تگوت هه یج پیته ندیه کیشیان به وه وه نییه و به و په ری گران و سه نگینیه وه له نیو قور و لیته که دا هه ر وا چاوه روانی فرینه وه و رۆیشتن، یان مردن بوو. هه لۆکه، وه ک به ردیک بی جووله و بیته نگ بوو... بیته نگی و هه منیی هه لۆیه که تا نه و کاته بوو که مندالیک شو لیتیکی له چاوه ی رۆکرد. له و کاته دا خۆی راپسکاند و باله کانى له چنگیان ده رینا و مله درێژه که که ی کیشا و په ته که ی

پساند و به نیتو هه‌للاى منداله‌کاندا سى جاران بالى لىک دان، به‌لام نه‌یتوانى هه‌لقه‌تیه‌وه و به‌لادا هات و له سهر عه‌رزه‌که کهوت و مندال ديسان له ده‌ورى کۆ بونوه‌وه و په‌ته‌که‌يان خسته‌وه ملی. هه‌لیانستاند و به راکیش راکیش به‌رهو که‌په‌کانیان برد.

مه‌مى دىک که چاوى له که‌په‌که‌ى تاشباش بریپوو و خه‌یالى بر دیبوى، له ناکاو سه‌یرى کرد و هه‌لۆکه‌ى نه‌دى. کهوتوه بیر قسه‌که‌ى مام خه‌لیل: "بیره هه‌لۆ له سهر زه‌وى نامرن." ترسه‌که‌ى مه‌مى دىک زیاتر بوو. زۆریش له منداله‌کان تووره‌ بوو. چاوى به ناسمانه‌که‌دا گیترا. ناسمانه‌ چۆل و بى هه‌وره‌که، ره‌نگیکى شینی ته‌ماویى هه‌بوو. جار به جار تووره‌تر ده‌بوو. له تووره‌بیان ده‌ست و پیتی ده‌له‌رزین. به‌رهو منداله‌کان غارى دا و به هه‌موو هیژى خۆیه‌وه هه‌رای کرد: "به‌رى ده‌ن... ده‌لیم به‌رى ده‌ن." مندال ده‌موده‌ست هه‌لۆکه‌یان به‌ردا و رایان کرد. هه‌لۆکه هه‌ر له‌وى له قور و خۆله‌که‌دا، هه‌ر وا سه‌رى به‌سه‌ر پتیه‌کانیدا شوپ بپۆه و باله‌کانى شوپ ببونوه، له‌وى به‌جى ما. مه‌مى دىک سه‌یریکى ناسمان و سه‌یریکى هه‌لۆکه‌ى ده‌کرد. چى سه‌یرى باکور و باشور و رۆژه‌ه‌لات و رۆژاواى ناسمانه‌که‌ى ده‌کرد، هیواپراوتر ه‌بوو. له به‌ر ده‌مى، په‌ره‌هه‌لۆیه‌کى گه‌ره‌ى ته‌ر و قوراوى و په‌ر و پۆ وه‌یو، کهوتبوو. چى وای نه‌مابوو له ته‌نیشته هه‌لۆکه‌ دابنیشى و ده‌ست بکا به‌ گریان. مندالی لاسارى شه‌یتان و شه‌که‌ت و بزۆز، بریک له‌ولاتره‌وه راوه‌ستابوون و چاوه‌رپى بوون بزائن چ له هه‌لۆکه‌ ده‌کا. که سه‌رى به‌رز کرده‌وه، تینیکى له‌ گیانی گه‌رايه‌وه و تیشکى هیوا و شادى گیانی ته‌نیه‌وه. له لای ئاناوه‌رزاهه، هه‌لۆیه‌کى گه‌وره‌ ده‌هات. مه‌مى دىک هه‌لۆکه‌ى کن خۆى له بیر چۆه و هه‌تا هه‌لۆکه‌ به‌ سهر ئاناوه‌رزادا تینه‌په‌رپى و نه‌گه‌یشته قه‌لاى "حه‌میده"، چاوى لى نه‌ترووکاند و نه‌جار به‌ ناسووده‌یى و خاتره‌مه‌مى به‌رهو که‌په‌که‌کان وه‌رپى کهوت. ژنه‌کان پۆل پۆل له به‌رده‌م که‌په‌که‌یان ناگریان کردبۆه و خه‌ریکى نان کردن بوون. بۆنى نان ده‌شته ته‌ماویه‌که‌ى ته‌نیه‌بۆه. نانى گه‌رم و خۆش.

مندال هه‌ر نه‌وه‌نده‌ى دیتیان مه‌مى دىک له‌وى دوور کهوتوه، خۆیان گه‌يانده‌وه هه‌لۆکه‌ و ديسان به راکیش راکیش وه‌شوین خۆیان دايه‌وه.

مه‌مى دىک به "ناشقه که‌چه‌ن" لى گوت:

"ئه‌رى کاک ناشق، تۆ بلئى، تۆ بلئى. شاخۆ ده‌که‌رى دوو که‌س نه‌وه‌نده لىک به‌چن وه‌ک سۆرکى له‌تت کردبئین؟ له‌دنیايه‌دا له هه‌ر بنیاده‌میتک، جووتیک دروست کراوه. خواى گه‌وژه هه‌چ کات بنیاده‌میتکى تاکی دروست نه‌کردوه، به‌لکو له هه‌ر کامه و جووتیکى خولقاندوه.

جووتیڭکې وهک يهک دروست دهکا. چونکه خودا خۆی تاک و تهنیایه و کس لهو ناچې. بهلام ... نهو کابرایه ی هاتووه بریک له تاشباش دهچې. ... نهمن دوینی سرهوه وهرمانم دی. خۆزگه نهتۆش دتدی. دتدی و ههزرا گۆرانیت بۆ دههۆندهوه و دهکوتنه سهر زاری خه لگی و دهیانگوتنهوه. نهگهر سهروه رمانت دهدی، دهتگوت نهو چلمنه له کوی و تاشباشی مه زغان له کوی. ... دهلین سهروه رمان یه کیکی هیناوه ته سهر بیچم و شکلی خۆی و نارده ویه تی به شکم ژنه که ی پی تاقی بکاته وه ... نهتۆ بلێ کاکه ناشق، نهتۆ بلێ. ..."

. ناشقه که چه له دهستی له سهر سینگی خۆی که به هۆی پیریسه وه به قوولدا چو بوو، دانا و گوتی:

- نهو قسه یه راستره. وهلییه کان ده چنه شکل و قالبی جۆراوجۆره وه بۆ نهوه ی بنیاده مه کان تاقی بکه نهوه. ده بی خه لیک گوندی یالاک چاو و گوتیان بکه نهوه و لهو تاقیکردنه وه یه، سه ره برزانه ده ریچن. تاشباشی سهروه رمان زۆرمان تاقی ده کاته وه. دوا ی نهوه پیست و به ره که تمان به سهر دا ده رژی. ده بی به ژنه که ی پيشووی سهروه رمان - که نیتر دیاره وهلییه کان ژنیان نییه - بلین قورس و قایم خۆ راگری و خۆ نه دا به دهست نهو که سه وه که له سهروه رمان ده چې، نه گینا سهروه رمان مالتویرانمان ده کا.

خۆی به دهسته وه نه دا و له میواندارتییه که شی غافل نه بی. چونکه ناغامان نهوی هیناوه ته سهر شیوه و شکلی خۆی و وهک میوانی نارده ویه تییه ماله که ی.

مه می دیک که زانی ناشقه که چه لیش وهک نهو بیر ده کاته وه، دلێ خۆش بوو و گوتی:
- راست ده که ی. ههر نیستا ده چه لای ژنه که ی پيشووی سهروه رمان و هه موو نهو قسانه ی پی ده لیم. نه ری ههر به راستی نهو کابرایه چی پی گوتوه؟ گوتوویه تی: "نه من تاشباشم؟ من وه لیم؟" چی گوتوه؟

سه ری هه لینا و سه یری ناسمانی کرد. هه لۆکه پتر هه لکشابوو و له لووتکه ی چیا که سه رکه وتبوو و خه ریک بوو به ره و لای نهو ده هات. ناسمانه که ساو و سامال بوو و خۆ له میشی ده نواند. گهرما که زۆر به تین بوو.

ساجی نانکردن هینده ی قه لغانیک ده بی. له سهر سینکوچه که یه کی داده نین و شاگری له بن ده که نه وه. که سوور بۆه، هه ویره که ی له سهر پنه یه ک بۆ بان ده که نه وه و نه صدیو نه و دیوی ده که ن هه تا جوان ده برژی. بلینسه ی شاگر له بن ساجی ژنه نانکه ره کانه وه به رز ده بۆه و ژنه کانیش باسی نهو پیاوه یان ده کرد که هاتبووه سهر بیچم و شکلی تاشباش. پیتیان سه یر بوو.

نەیاندەزانی چ لەو پیاوھ بکەن. دیارە ئەو کابرایەمی لە شێوێ تاشباشدا بە میوانی ھاتبووھ مائلی ژنەکەمی خۆی، زۆریش لە تاشباش نەدەچوو... بەلام تۆزیکیش لەو دەچوو. روخساری ھیچ ناسەواریکمی نورانییوونی پێوھ دیار نەبوو. روخساریکی پر لە چرچ و لۆج و رەش و وشک و رەق و تەق... رێک وەک دەموچاوی بۆر و خەمبار و پەرۆشی گوندییەک. ھەر دەتگوت ھەزار سال لە بەر تاو ماوھتەوھ.

ژنەکان دەیانویست بزانی ناخۆ ژنەکەمی پێشووی تاشباش لەگەڵ ئەو پیاوھ نووستووھ یان نا. ھیچیان لەوبارەییوھ بە یەکتەری نەدەگوت، بەلام ھەر ھەموویان بیریان لی دەکردوھ. چما دەکرێ رووت و قووت پێکەوھ لە بن کەپرێکدا بووین و پێکەوھ... ئەگەر دەستیان تیکەڵ کردبێ، بلیتی تاشباش لە چیاوی چل وەلییەکە، لە نیو چل وەلییە رۆژین کەسکە کەدا چ بکا؟ لەوانەشە ئەو کابرایە ھەر تاشباش خۆی بی. تاشباشیکمی ماندوو و شەکەت و تۆقیبو، تێتھەلدرای دەستی حوکمەت و ماندوو و برسی، کە ناوای بەسەر ھاتبێ. لە دلئوھ دەیانزانی ئەو کابرایە، تاشباش خۆیەتی. مەمەد تاشباشە خۆیەتی. ھەر کام لە بەر خۆیەوھ وای بیر دەکردوھ بەلام ھوئلی دەدا رێک پروا بە پێچەوانەمی ئەو شتە بکا. لەگەڵ ئەوھشدا سەریان لی شێواوو و نەشیاندەزانی چی بکەن. لەوانەشە، لەوانەشە، ئەو تاشباشە ھەر وەلی نەبووبێ، ئەو نوورەش کە دەبارییە سەر مائەکەمی، ھەر قسەمی پووچ و خۆرایمی بووھ. کێ ئەو نوورەمی دیتبوو؟ چما خۆی نەیدەگوت، بنیادەمیکی گوناجباری وەک من چۆن دەبیئە وەلی؟ چما وەلییەکان سەرما دەیانبا و رەق ھەلئین؟ گوندی ھەر چیی بە میشکیاندا دەھات، دەمودەست بروایان بی دەکرد.

ژنەکان کە ناویان بیر دەکردوھ، کەواوو پیاوھکان کە دوو رۆژ بوو بیکار و بی بار کەوتبوونەوھ، چۆنیان بیر لی دەکردوھ؟ ئەوانیش رێک وەک ژنەکان بیریان دەکردوھ. تەینا کوئخا سەفەر جیاواز لەوان بیری دەکردوھ. ئەو زۆر دلێ بەو خۆش بوو و دەیزانی ئەو کابرایە تاشباش خۆیەتی و ناوا شەکەت و دامار بە داغیکمی مەرگ بە نیوچاوانوھ گەراوھتەوھ. تاشباش نۆغلو کە ھاتوھ نیو گوندییەکان، ھیچ پێی وانەبوو ناوای لەگەڵ بچوولئەوھ. ئەو کە بروای بە وەلییەتیەکەمی کردبوو، ھاتبۆھ نیو گوندییەکان و چاوەرێ بوو ئەوان ھەزار جار پتر لە جاری جارن بیپەرست و خۆی بە سەر پێلاوھکانیدا بدەن. لە داخی بەھیند نەگرتنی گوندییەکان مردبوو.

سەفەر دەیزانی دواي ئەوھ چ دەقەومی. ھیندی لەو رووداوانە لە خۆوھ و ھیندیکیشیان بە فیتی ئەو دەقەومان و بریکیشیان سەفەر خۆی رێکی دەخستن.

"نیستا له چنگی خۆم دای تاشباش نۆغلو. پادشای پادشاکان. وهلی و هلییه کان تاشباشی و سهروهه مان، نیستا دایک و خوشکی خۆت و نهو وهلییایه تییه شت ده گیم. جا ده بینی چۆن له زارت ده پیم، لیم ده بییه وهلی و ههرامی ده که ی خه لک قسم له گه ل بکه ن... ها؟ گوندی ناچار ده که ی تۆ بپه رستن، ها؟ نه تۆ گیانت لی نه ستاندم، نه منیش تۆ ناکوژم. به لام چاره ره شت ده که م. له خۆمت خراپتر به سه ر دینم. ریسوای عاله مت ده که م. ناخریه که ی وه ک مه لیکی بریندار که وتیه ته ده ستم. هه ر وه کی چۆن نهو "عه لی" یه درێژه که وته ده ستم."

وه ک پشیلیه که ی نیچیره که ی خۆی خوارد بی، لیوه کانی لسته وه: "دیاره عومه ر تا نیستا مریمۆکی کوشتوه. عومه ری جوامیر و نازای من، کوپم عومه ر. عومه ری عومه ره کان. ده بی زه ماوه ندیکت بۆ ریک بجم هه موویان سه ریان سوور بیخی. پی م گوت عومه ر سه ری مریمۆک بۆ بپه ر، سه ری نهو پیره ژنه گلاره. ته ره که ی له نیو مالچه که ی "عه لی" یه درێژی گه وواددا راکیشه و ده رگا که ش داخه با ژهنده ره مه بیبه ت له داری بده ن. به بی نهو ی سه ری فرمی سکی چاری بکه ن، به په تییه وه بکه ن. وه ختیکی "عه لی" یه درێژ له سیداره ده دن ده چم سه ری ده که م. ده بی تاشباش و ههروه ها "عه لی" یه درێژیش تی بگه ن که دوژمنایه تی ی من یانی چی...

ده بی نهو سه گبابانه بزانه... نهو سه گی سه گبابانه."

ددانه کانی چیر کردنه وه: "سه گبابینه. ناوا له من ده که ن؟ ها؟"

پی حه یف بوو بریاری دابو تاشباش نه کوژن.

منداله کان که به هه للا و هه نکه مه یه کی سه ری، هه لۆ نیوه زیندوه که یان به راکیش راکیش ده برد، به به رده مه یدا تییه رین. هه لۆکه هه ولئ ده دا به شوینیاندا غار بدا. دیار بوو به هه موو تین و هیزه وه هه ول ده دا نه که وی و راینه کیشن. سه ر و زاری نو قمی ئاره قه و خوین بوو. هه موو گیانی قور و لیه بوو. منداله کان په ره کانیان هه لکی شابوو و پیوه یان نه هیشته بوو. هه یج بالنده یه که هینده ی هه لۆی بی په ر و پۆ لیه وه ماو و داماو نییه.

سه فه ر له ناخی دلوه قاقایه کی کیشا.

"تاشباشی من، پادشاکه ی من، ئاغای من، ئاوات لی ده که م، تیگه یشتی؟ تووشی گونره شی خۆت بووی؟... دایک و خوشکت بگیم... تیگه یشتی...."

منداله کان که هه تا نیوه دیان قورا ی ببوون، گه یشته که ناره له که ی جه یان. یه کیکیان که له هه مووان گه وره تر بوو، هه لۆکه ی هه لگرت و فرتی دایه نیو ئاره خۆله میشی و قوراوییه که ی رووباره که وه. ئاره که هه لۆکه ی برد. ساتیک سه ری هه لۆکه چوو به ن ئاره که و هاته وه سه ری.

سەفەر که له دوورهوه سەیری مندالەکانی دەکرد. گوتی:
- بارەقەللا مندال. دەبی ئەو هەلۆ گلاوانە ناویان لی بکە.

حەسەن خەیاڵ هەلگرتبوو: "دووی شەوی بەبی ئەوهی چاو له سەر یەك دانیم، هەتا بەیانی
هەر چاوه‌پیتی مامە تاشباشم بووم. نە هاتە لای من و نە لای بابیشم. سەیری هیچ کوی ناکا.
بەردەوام سەری بەرداوه‌تەوه. هەر بە راستی نازانی با میان شێ وەر کردووه؟ چما بام برادەری
ئەو نییە؟ گوندی لیتی دەترسن و لیتی ناچنە پیشی. بەستەزمانە بەتەنی ماوه‌تەوه. ئەو گوندییە
فیلبازانە خەریکن خۆیان دەخەلەتین. هەمی درۆزانە. دەلین تاشباش هاوشیۆه‌کەمی خۆی
ناردووه‌تە لای گوندییەکان. ئەمن ئەمشەو دەچمە لای تاشباشی مەزغان، لای مامە تاشباشی
خۆم. نیوه‌شەوی که هەمووان خەوتن، دەچم و هەلیدەستینم. زۆرم بێر کردوو زۆر زۆر... چەندە
باش بوو هاتەوه. شاخەر وەلییایەتی چیی لی هەلده‌وه‌ری؟ ژیان له‌گەڵ چل پیاوچاکە که چ
سوودیکی بۆی هەیه، هەر ناوی باشترە...."

زوله یخا هر ده تگوت سیحری لی کراوه .
 نهیده زانی مەمی دیک بق وا ده کا . دلی که یلی
 خەم و نازاره . هر دئ و مەمی دیک پتر
 خوش دەوئ . به بیئ ئەو هی مەمی دیک بزانی ،
 ئەو کون به کون وەشوین مەمی دیک
 دەکەوئ .

۳۱

گەواڵ گەواڵ هەوری سپی پەمەیی بە ناسمانەوه دەخوشین . له یەکتیک له گەرمترین رۆژه کاندای ،
 بارانی به غورەم هەواکە ی گەرمتر کرد . گەرما ، دهشته کە ی چوکورواوای که سیبەرەکانی نوقمی تەم
 و مژ بوو و هەلمی لی دەلدەستا ، دەستەوه و تیدەپەری . له گ له گە لۆق درێژە کان لەو مەزرا پر له
 تەم و مژ و هەلماییانەدا ملیان دەکیشا و له خۆرا بەم لادادا دەسوورانەوه . ماریکی رهش که
 جار و باره رەنگی پیستە کە ی کەسک دەچۆوه ، له بن پنچکه درووه کی قوراویدا خۆی کیشابوو و
 خەونووچکه دەبیردەوه . تۆزیک دواتر له گ له گیک بە لاره لار دەگەیشتی و به دندووکیک هەلیدەگرت
 و هەلدەفری . گەواڵ هەورەکان ، گەرم و تار و قورس و تۆزیکیش فینک ، به ناسمانە کەدا دەخوشین
 سیبەرە کەیان ، دهشته پان و بەرینە کە ی خال خال دە کرد . سۆزە ی بایە ک چیبە نەدەهات . خۆرە تار له
 ناسماندا دەتگوت سینیبە کی خری زیوینی دره وشاوه یه .

له نیو گەواڵ هەورە سپی لۆکە ییە کاندای ، هەلۆیە کی گەورە بالەکانی کردبوونەوه .
 هەورەکان به بەردە میدا تیدەپەری . سیبەرە درشت و رهشە کە ی کەوتبووه سەر زەوی ، له سەر
 چل و لاسکه گەمەکان و نەدە جوولای . ماوه یە ک له بن هەورە سپی و نورانییە کەدا بەره و باشوور
 دەری و تارێک دواتر ریی دەگۆری و بەره و دەریای سپی بای دەدایەوه و دەگەپایەوه و له سەر
 ناناوهرزا بەره و باشوور بالەکانی تەواو لیک دە کردەوه و به هتوری به ناسمانە کەدا دەخوشی .
 جاری وابوو بازەنی گەورە ی دروست دە کرد و بەره و سەر هەلدەکشا و له پشت هەورە کانهوه له

چاوان ون دەبوو و چەند سات دواتر ديسان دەردە كەوتەو و بە سوورە سوور مىلى لە ھەلكشانى دەنايەو. رووناكى و سپيايە زولالە كەى ھەورەكان لە شينايە تەپ و تازە و بىگەردە كەى ناسماندا دەردەوشانەو. ھەلۆكە لە شينايى ناسمانە كەدا بە سوورە سوور و بەسپايى ھاتە خوارى و بەرەو لۆكە جارە كە رۆيشت و لەسەر ئەوى بىجولە لەنگەرى گرت.

گەرماكە تال تال ببوو. لە گەرما بەتینە كەدا، دەتگوت بە مليۆنان داو و پۆ لە نيوان زەوى و ناسماندا كيشراون. ئەو ھەرەتى گەرمايە.

كركارەكان لە تەنيشت يەكترەو ريزيان بەستووە. ريزىكى درىژ، لەوانى بەگاتە نيزك بە سى سەت مەتر. چوار ريزى سى سەت مەترى لە مەزراكەدا دەبينى. ھەر ھەموو خۆلۆين و دەلئى لە خۆلە ميتشت ھەلكيشاون. وىدەچى لە بەر ئەو تاوہ قورسەدا بچووكترين جوولەيان نەيە. لە ريزىكاندا، لە نيزك رووبارە كەو، تاشباش تۆغلو و مەمى ديك و گوملكسىز تۆغلو و زەلەجە، خەرىكى كار كردن. كركارەكان مانوون و پرستيان لى براوہ و بە داھىژراويەو لە سەر زەويە وشك و قەلشت قەلشتەكە، قۆزاخەى لۆكە باران ليدراوہ كەى سەر عەرزى خپ دەكەنەو. لە پيشدا قۆزاخەكان دەتە كينن و خۆلە و قورە كەيان لى دەكەنەو و دوايىش دەيخەنە نيو قەرتالە كانيانەو. دوا نيوپرۆيە و پياوہ كانى ناغا، لە پشتەويان چاويان بەسەريانەويە. بىت و قۆزاخەيك بەر بىتەو يان بەجى بىتى، دەيكەنە قىامەت. چىي بە زارباندا دى نايگىرەنەو. لە پشتەو گونديسە جلوبەرگ دراو و كۆنە و خۆلۆى و ئارەقاويە كەو، كۆمەلئىك پياوى پىلاو سپىي جلوبەرگ تۆتوو كراوى كلاوى حەسرى لەسەر و چەترى رەش بە دەستەو، ھەر كامەيان وەك فەرماندەيك و بەو جۆرەش لەخۆ بايى... بە بىزارى و توورپەيەو سەبرى ئەو بنيا دەمانەش دەكەن كە ئاوا بە دامارپەيەو لۆكە دەپنەو. ھەر كەس قۆزاخەيكى لە قور چەقيوى لى بەجى بىتى، شەقتىكى توند دەخوا.

لاسكە لۆكەكان دواى بارانەكە ھەلەسوونيان ھيتناو تەو و گوليان كردۆتەو. گولە زەرد و سوور و سپىي و مۆرەكان بە سەر لاسكە بەرزەكانى لۆكەكانەو كە دەگەنە سەر نيوكى بنيا دەم، پشكووتوون. مەزراكە نوقمى گولە.

ئەگەر كرىچكارەكان ئەو جوولە لە سەرخۆيانەيان نەبى، لەگەن كۆگا خۆلى دەم خەرەندىك فەرقيان نابى.

گۆملىكسىز تۆغلو چلە لۆكەكەى پيش خۆى نيشانى "عەبدىسە خوار" دا و گوتى:

- پروانە، بزائە خودا چ بەرەكەتتىكى بەو چلە داوہ.

چلئىكى گەلا كەسك بوو. لقە درىژەكانى لە بەر قورسايى ئەو قۆزاخەى باران نەيتوانىبوو بە عەرزيان وەربىكا، داھاتبۆو و قۆزاخە سەوزە خەت سوورەكانى، تازە زاربان كردبۆو و

خەرىك بون پېشكۆتېن... و گۆلە درشت و زەرەدان، زەرە روون و زولالەكان كە دەتگوت تېشكىنكى ناديار لە پەلكەكانيانى داوہ.

- لاسكە لۆكە، بۆ دووہمىن جار بەر دەگرەوہ. ناوړىك لە داوہت بدوہ. ئەو لىك و چلانەى رنىوماننەتەوہ، خەرىكن ديسان گۆل دەگرەوہ. ئىمە نەمسالە هەتا زستانى لىرەين. ديارە سى جار بەر دىننەوہ. ئەو بەرەكەتى خودايە. ئەمن لەوہتەى دىمە چوگورواوا، تا ئىستا مەزراى ناوام نەديبوو. ئەگەر ئەو بارانە نەدەبارى... ھەر بە راستى با لۆكە قورايويەكان تىكەلى ئەويتر نەكەين. لەوانەى ناغا بەو بيانووەى كە لۆكەى قوراي قورستر دەبى، پارەمان لى بشكىنى.

"عەبدىيە خوار و خىچ" گوتى:

- ئەمن ناغام دىت. پياويكى باشە. دەموچاويكى نورانىيە ھەيە. پىتى گۆتم قورايويەكەشى وەك خاويئەكەى ھەر بە بىست قرۆش... ھەمووى يەكئىكە. گوتى بۆ پىت وايە ئەگەر ھەژدە قرۆش بەدەم بۆ كىلۆيەك لۆكەى قورايوى، پىتى دەولەمەند دەبم؟ ھا دەولەمەند دەبم؟ بلىتى و نەلىتى ناغاكەمان پياويكى باشە.

گۆملىكسىز ئۆغلو گوتى:

- ھەى درۆزنانى... ناخر ئەتۆ ناغات لە كوئى دى؟ بۆچى درۆيان دەكەى مال كاول. ئەتۆ لەوہتەى پىمان ناوہتە ئەو مەزرايەوہ، قەننەكىشيشيكيش لە من دور نەكەوتويەتەوہ. خۆ ناغاش نەھاتوہتە ئىرە. دەى باشە ئەى ئەو قسانەت لە كوئى بىستوہ؟

عەبدى گوتى:

- ئەمن بە راستمە، پياويكى مەزرايەكى ناوا باشى ھەبى، ئەگەر لە سەر بىست قرۆش ساغ بوويئەتەوہ، ديارە بىست قرۆشەكە دەدا. ئەوجار چما باران خەتاي ئىمە بوو؟ چما ئىمە لۆكەكەمان بە لە قور و خۆل وەردا؟ ئەوہتا سەير بکە چۆنى خاويئە دەكەمەوہ... دەى سەير بکە...

"عەلى" يە درۆژ لە كەپرەكەيدا نووستبوو. ھەلا ھەلايان كوردبوو و نەيدەتوانى بىزوى. كە پشوروى دەكىشا، ھەموو گىيانى ژانى دەكرد. ماندوو و شەكەت بوو... ئۆمەخان بەسەر سەريەوہ دانىشتبوو. ھەر تىنوروى دەبوو ناوى بە دەمەوہ دەكرد و مېش و مەگەزە زل زلەكانى پاش بارانى لە دەموچاوى دەر دەكرد. دەستەكانى عەلى، لەگەل ئەوہدا كە ژانىان دەكرد، ديسان ھەر لەكار نەكەوتبوون. لۆكەى ئەو قۆزاخانەى دەرەكەيشا كە ئەليف كۆي كوردبوونەوہ و

هیتنابووی له پینشی رۆی کردبوو. هەر جارتیکی لۆکهی دهرده کیتشا، له بهر نازار جینگلی دها، بهلام دیسانیش هەر رانه دههستا.

نۆمه خان پیم وایه بۆ دهیه مین جاری بوو دهیگوت:

- تاشباشی سهروه رمان هاتوه تهوه.

بهلام عملی گوئی نه ده دای.

- وه لیه که مان تاووه تهوه. هەر نه ماوه. نه خۆشه. نیستا نهوه له تهنیشت ژنه که یهوه لۆکه دهرنیتتهوه. هیچ کهس ته نانهت ژنه که شی به هیتندی وه رناگری. ده لاین تاشباشی مهن، پیاوتیکی هیتناوه ته سه ر شکل و شیوهی خۆی و ناردوویه ته ئیره بۆ نهوهی ههم گوندی و هه میش ژنه که ی پی تاقی بکاتهوه.

که نۆمه خان باسی تاشباشی ده کرد، عملی بزهی دههاتی به لام نۆمه خان نهیده دی.

تاشباش له نیوان زه له جه و ژنه که یدا لۆکه ی دهرنیه وه. جاری وابوو وا نو قمی بیر و خه یال ده بوو، دهسته کانی له جووله ده که وتن و وه ک بهردیک وشک ده بوو. له پر وه خۆ دههاته وه و به خیرایی لۆکه ی له عمرزی هه لده گرتوه و فوری لی ده کرد و دوایش له دهستی خۆیدا له بیری ده چوووه و هەر وا له جیتی خۆی ده چه په سا.

سه رسوور په مانه که ی به که جاری گوندیه کان له دیتنی تاشباش ره ویبۆوه. نیستا هه مووان له بنه وه سه بریان ده کرد. چاویان به سه ر هه موو جووله و هه لسوکه وتیکییه وه بوو و هەر جووله یه ی به شیوه یه ک لیتکیان ده دایه وه.

له و نیوه دا کوخا سه فهر هاته لای گوندیه کان. جلویه رگینکی جوان و خاوتنی له بهر کردبوو. سمیله ره شه کانی بادابوو و وه بریقهی خستبوون. چه که مه بۆیاغ کراوه کانی و پانتۆلینکی ره شی له پی کردبوو و چاکه تینکی نه ستووری له قوماشی ئینگلیزی که له قاچاغ چییه کانی کریبوو، له بهر دابوو. کراسه که ی خه ت خه تی و بۆینباغه که ی سوور بوو. جانتای راوه که ی به دهستی چه پییه وه و تفه نگی که شی له شانی کردبوو. ئاره قهی کردبوو. هات و له بهر دهم گوندیه کان راهه ستا. لاقه کانی لیک ره وانده وه و دهستی راسته ی له که له که ی نا و به دهستی چه په ی جگه ره که ی بۆ لیبی برد و مژنکی لی دا و دوو که له که ی به بادا کرد. ماوه یه ک هەر وا بهرانبه ری گوندیه کان راهه ستا. نه و جار ورده ورده به ره و تاشباش نۆغلبو وه ری کهوت و له بهرانبه ری راهه ستا و به دهنگینکی وه ک هه رره تریشقه و به له بزینکی گالته جارانه و تۆله نه ستینانه وه گوئی:

- به خیر هاتیه وه، خیر و به ره که تت له گه ل خۆت هینا، تاشباشی مهن...

لهبز و دهنګه‌کې که نيشانه‌ی تۆله نه‌ستاندنه‌وه‌یه‌کې سامناکې پټوه بوو، کارې له سهر ناخې تاشباش کرد.

- يانې، ديسان هاتيبه‌وه نيومان مەمەد نه‌فه‌نې؟ ديسان ده‌توې بليې وه‌لې و پياوچاکې؟
پټکه‌نې و له سهر قسه‌کې رۆښت:

- له دواي تۆوه، گوندي هه‌تا نيستا يه‌ک قسه‌شيان له‌گه‌ل من نه‌کردوه. تمنانه‌ت ژن و منداله‌که‌شم. خرابه‌يه‌ک له‌گه‌ل کردووم تاشباشي مه‌زن. بيستومه مولازم زۆري تپه‌لداوي. هومتوويه‌ک له سهر يه‌ک به پازده ژهنده‌ر مه‌ لييان داوي. بيستم شه‌ش مانگ خوږين ميزتووي. دواي نه‌وه له توييله‌يان کردوي و دواي نه‌وتيش بر دوويانې بز شيتخانه. باشه چوږن له‌وي رات کرد و هاتيبه‌وه؟ پټت وايه ژهنده‌ر مه‌کان ليژه ناتلدوزنه‌وه و که‌له‌پچه‌ت له ده‌ستي ناکمن؟ نه‌وه‌ش پهرچو و که‌راماتي تو. ههر ده‌رقت من ده‌هاتي. سه‌ير که بزانه گونديه‌کان ههر سه‌يرتکيشت ده‌کمن؟ تمنانه‌ت ژنه‌کشت پشتي تي کردې و له سهرت وه‌جواب نه‌هات. ههر يه‌ک نه‌فه‌ریش نه‌هات بليې که‌رت به چهند. چما پټستر هه‌موو نه‌و شتانم پي نه‌گوتووي؟ چما له يه‌ک به يه‌کې نه‌و به‌لا و نه‌گه‌تبيانه ناگادارم نه‌کردبوويه‌وه؟ نيستاش نه‌گه‌ر هه‌ستي و بانگ بيللي و بليي کويخا سه‌فه‌ر پياوټکې چاکه و نه‌من خرابم ناسيبوو، پټت وايه به قسه‌ت ده‌کمن؟ نه‌گه‌ر نه‌مريان پي بکه‌ي و بليي بچن کويخا سه‌فه‌ر بکوژن، پټت وايه چ ده‌کمن؟ ههر ميشيتکيشيان لي ميوان نابي. نيتر سه‌رده‌مي ناغايه‌تي و مه‌زنايه‌تي تو به‌سه‌ر چووه. ده‌زاني چيت پي ده‌لټين؟ ده‌لټين نه‌و کابرايه هلوشتوې تاشباشه. ده‌لټين، تاشباشي مه‌زن له چياي چل سواره‌ي غمبييه. ده‌ي نيستا نه‌گه‌ر پټيان ده‌ه‌ستي و باشاريان ده‌کې، کارټک بکه‌ بروات پي بکمن که تو ههر مەمەد تاشباشه‌کې جاراني. ده‌ي باشه... خوږش بي. ناوات به سه‌روه ناچي. له چاري منيشي مه‌بينه.

ههر هه‌موو راه‌ه‌ستابوون و چاوټکيان له کويخا سه‌فه‌ر و چاوټکيشيان له تاشباش بوو که له سهر جيتي خوږي وشک بپوو و گوتي دابووه قسه‌کانې سه‌فه‌ر.

سه‌فه‌ر به هه‌نگاوي به‌رز و خيترآ به‌ره‌و که‌ناري رووباره‌که وه‌ري که‌وت.

مه‌مي ديك که ده‌يويست هه‌مووان گوتيان له قسه‌کانې بي، به ده‌نگيتکې به‌رز گوتي:

- خه‌ريکن کلاومان له سهر ده‌نين. نه‌من ههر دوټيني، ناغاکه‌مامم دي. هيچ له‌و پياوه‌ي

نيستي نه‌ده‌چوو. به خواي نه‌و ماسته بي موو نيه.

گوندي ناوريان دابه‌وه و به ترسه‌وه سه‌يرتکي تاشباشيان کرد. ههر هه‌موويان گوتيان له

قسه‌کانې کويخا و مه‌مي ديك بپوو.

"عەبدییە خوار" قسەى پى بىرى و چوو له پىش تاشباشهوه راوهستا و بهسەرىدا گوراندى:
 - هۆى كابرار يوه له، كه خۆت لى كردووینه ته تاشباش، هیچ كۆت له تاشباش ناچى. نهوه
 دامنا تاشباشیش بووى، چ ده بى؟ نه گەر شهتۆ وهلى و پياوچاكى، دهى هەر لىره وهك دار و
 بەرد وشكم بكه، نىفلىجم بكه. دهى بمكوژه، دهى خىرا به دهى.
 پى چەقاندبوو كه نه گەر له دەستت دى بمكوژه و لهو دەمهش دا له دلى خۆيدا لهوه
 دهترسا كه دەمىكى دى دەمرى. رهنگى به رووهوه نه مابوو و دهلهزى. هۆشى بهخۆيهوه
 نه مابوو:

- نهتۆى چلمن پياوچاكى؟ وهلىيه كان چما دههیلن له بهر چارى نهو هه مووه خهلكه
 جنىويان بدنى و سووكايه تىيان پى بكن؟ دهى بمكوژه دهى. زمانم له زارمدا وشك بكه. دهى،
 دهى، زوويه دهى...

به داهىتر او بيهوه قاقايه كى كىشا و له سهرى رۆيشت:

- نهتۆ كارى وات له دهست نايه براله. شهتۆ ته نانهت بنيا ده مىكى وهك منىشت پى
 ناكوژى. نهى كوانىن كه راماته كانه؟

هەر گوتى و رستى... سات به ساتيش چاوه روان بوو بكهوى و بمرى، يان زارى خوار بى و
 يان دهست و پى نىفلىج بى. له ترسان شىت ببوو، نه گىنا يه كسهر تاشباشى هان ده دا. بهلام
 هیچ شتىك نه دهقه وما. شهلالى نارقه ببوو، له ترسان دهنگى ده رنه دههات. گهرايه وه و تفىكى
 رۆكرد و به غار دان وه شوپىن سهفه ر كهوت. سهفه ر له دم چه مه كه چاوه ر پى بوو. سهفه ر گوتى:
 - نهى باره قه للا عه بدى ناغا. هانى شه وهش پا كه ته جگه ره يهك يا خوا نۆشت بى. بى كىشه و
 كه ينى بكه.

"عەبدییە خوار" له سهر ته پۆلكىكى بچووك دانىشت. هانكه هانكى بوو. هه موو گىانى
 ده له زى. جگه ره يه كى له پا كه ته كه ده ره ئىنا و داى گىرساند و مۆ لى دا.
 سهفه ر گوتى:

- زۆر ترساوى له وهى نه كا نهوه كابرايه وهلى و پياوچاك ده رىچى.

له مه زرا كه وه دهنگى گۆم لكسىز دههات كه دهى گوت:

- كارىكى خراپيان كرد. نه گەر نهو پياوه تاشباش نۆغلو بى، نهوه هه م نهوان قورپان
 وه سهر بووه و هه م ئىمهش كه راوه ستاين و سهىرمان كردن. نه گەر تاشباشى مه زنىش پياوچاكى
 هاوشى وهى خۆى نار دى بۆ تا قى كرده وه مان، نهوه هەر زۆر خراپتر. نه گەر هیچ كام له وان ههش

نەبى، خۆ ئەو كابراپە پىياۋىكى لىقەوماۋە و پەنای بۆ ئىمە ھىناۋە، بۆيە ناۋاش ھەر قورمان بە سەر. باشە بنىادەم چۆن دەتوانى ناۋا لە پىياۋىكى غەرىب بکات كە ھانای بۆ ھىناۋە ھا؟ دەى بلېن چۆن دەبى ئەو دەردەى بدرىتى؟

ھات و لە بەرانبەر تاشباش كەوتە سەر چۆك:

- برالە، ھەر كەس ھەى بىبە. جا تاشباشى مەزغانى، يان ھاوشىۋە كەى، يان غەرىب و بىكەسىك، لىمان خۆش بە، لەو ھەلسوكەوتەى لەگەل تۆ كرا.

تاشباش ئۆغلو بە نىشانەى سوپاس، سەرىكى كىرد. چاۋەكانى نوقمى فرمىسك بوون. گۆملىكسىز ھەستا و باسكەكانى لىك كىردنەۋە، بەرەو گوندىيەكان چوو و گازى كىرد: - سەرى كەن. بىروانن. ئەو دامارە ئەۋە دەگرى. ھەقىتى بگرى. ئەگەر ئەۋەندەيان قسەى سووك و چىرووك بە ئىۋەش گوتبايە، دەگرىيان. خودا بكا، ئەو پىياۋە ۋەلى بى، جا ئەو دەم ھەم سەفەر و ھەم ئىۋەش دەبىنن چىتان بە سەر دى.

سەرى ناسمانى كىرد. ھەرىكى رەش لە سەر چىاي تۆرووسەۋە دەھاتە پىش. شىنەيەكى فىنك ھەلى كىرد و تۆزىك دواتر كەوتەۋە.

- سەرى كەن، جوان سەرى كەن. ئىستا دەزانن قسەى سارد و سووك و جىنودان بە يەكىتى بى كەس و غەرىب يانى چى. باران خەرىكە دايدەكا. لىنگەرى با بارانە لافاۋەكەى چوكورواۋا ببارى، جا ئەو دەم بزانم چۆن لۆكە دەرنەۋە. جا دەتانبىنن چتان بە سەر دى. دەى بىرۆن، دىسان چىتان بە مېشكىدا دى، بەو غەرىب و بى ئەۋايەى بلېن...

لە دللى خۆيدا دەىگوت، كارى چاكم كىرد. تاشباش ئۆغلو، منى زۆر خۆش دەۋىست، ئىستا لە جارانىشى خۆشتر دەۋىم. دواى ئەۋە چ بچىتە چىاي چل سوارەى غەىبى و چ لىترە بىنئىتەۋە، ئەمىن پارووم لە رۆنى داىە.

ئەو خەيالە پىرى ھەژاند و لەسەرى رۆىشت:

- ئەنگۆ بەشەر نىن. ئەگەر ئەنگۆ ئىنسان بوايەن، ناۋاتان لە ۋەلى و ئەو كەسانە نەدەكرد كە پەنایان بۆ ئىۋە ھىناۋە. چما نايىنن ئەو لىقەوماۋە ۋەزەى چۆنە؟ ھەر دەللى چل شەو و رۆژان نانى نەخواردوۋە. دەللى ھەوت سالان نەخۆش بوۋە. ئەنگۆ قەت نازا و رزگار نابىن. لە بەر ئەۋەى بەزەىتان نىبە. ئىستا ئەگەر ئەو پىياۋە تاشباش بى، چ دەكەن؟ بەخۋاى بەردتان لى دەبارى. دەزانن بۆچى پى دەللىن تاشباش (سەر بەرد)؟ چۈنكە بەر دەبارىنى بە سەر زالم و سىپلە و ئەو كەسانەدا كە ناھەقى لە خەلكى دەكەن. نەك ھەر خۆى، بەلكو باو و باپىرەكانىشى ۋەلى بوون.

جاریکی دیش کپنۆشی بۆ تاشباش بردهوه و گوتی:

- براله، برای نازیز، له من و مال و مندالم خوش به. سزامان مدهه. همر کسینکی کیفی خۆته.
به قهلافه تیککی گریاو و داماوانهوه، به لاره لار ههستا و ناماژهی بۆ لووتکهی چیاکانی
باکوور کرد:

- سهیر کهن، پروانن، وا دی. بارانیک دایدهکا، که نه گهر بیت و همر یهک ریژنهش بی،
ههوتوهک له کارمان دهکا. نهو وهخته ههر هه مووتان تیدا دهچن. جا نیستا برون و ههر قسهی
سارد و سووک بهو کابرا داماره بلین که پهناي بۆ هینان.
ناشقه کهچه له دهسته گهورهکانی له عهزه که کوتا و نووزایهوه. ردینه تنکه کهی خۆلاری
بوو. دهنگی به حال دههاته دهری:

- بارانه که وا دی و نزیک ده بیتهوه. بارانیککی دیکه بیاری، تیدا دهچین. دهی ههستن، به
ههر هه موومان نرای باران نه بارینن بکهین. دهی ههستن. به هه موو تینی خۆیهوه گورانندی:
- به رهوه دم جهیمان برۆن. ههر کهسه و بهردیک و گلمتیک هه لگرتی. نه تو له پیشهوه برۆ
گۆملکسیز. نه تو ش دهی ههسته هاوشیوهی وهلییه که.
گۆملکسیز داهاتهوه و بهرد و گلمتیککی هه لگرت و رووی کرده ناشقه کهچه له و گوتی:
- بهردهکان زۆر بچووکن و کلمتکه کانیش ده مودهست ورد دهبن.
ناشقه کهچه له گوتی:

- دهی باشه، کهوابوو برۆن ههر کامه و قۆزاخیهکی پشکووتوون لی که نهوه. گهوره بی.
گوندیهکانی یه کهم ریز، ههر کهسه و قۆزاخیهکی درشتیان لی کردهوه و وهری کهوتن. سی
ریزه کهی دیکهش وایان کرد. گۆملکسیز نۆغلو و تاشباش له تمنیشت یه کتریموه ده ریشتن. تاشباش
لاقهکانی تیک دههالان و لیک هه لده نگووتن. به موو بهند بوو. گهیشتنه دم چه مه که. تاشباش له
سهر پینان خۆی پی نه گرا و به لادا هات. گوندیهکان له دم چه مه که ریزیککی دورود ریژیان بهست.
بیدهنگ بوون و هیچیان نه ده گوت. ههر کهسه و قۆزاخیهکی پی بوو. جهیمان به رهنگه سووره
تۆخه کهیموه مهند و هینن به بهرده میاندا ده ریشت. هه لچوونه کهی نیشتبۆوه. کۆگای تو تکلای دار
کاژ و شوولک و پووش و په لاش و کا و ته لاشه دار، له سهر لمی که ناره که بهجی مابوون.
ناشقه کهچه له سهیری باکووی و لای چیاکانی کرد. هه ورپیککی رهش له لووتکهی چیاکانهوه
هه لده قوئی و دههات. له باکوورهوه، نیوهی ناسمانی چو کووراوی داپۆشیبوو و سات به سات
گه وره تر ده بۆوه و بریسکه په پیتا په پیتا نهو گه واته هه وره ره شهی ده بری.

ناشقه که چهل گوتی:

- بارانیک دهباری، هتا نیستاش چوکورواوا به خۆوهی نه دیی. باران، شهویش چ بارانیک. خواجه خۆت فریامان کهوه. جا نیستا کرنۆش بهرن دهی. بهرهو شهو ههورهی وا دی و نزیك ده بیتهوه، وهرسوورین و دهسته کانتان بهرهو ناسمانی هه لپرن و چیی دووعای دهیزانن بیخوینن و بیارپینهوه. نهوانهش که دووعا نازانن، بلین خواجه گیان پیشی شهو بارانه بگره و شهو ههورهش بگیرهوه پشت چیاکان.

ناشقه که چهل خژیسی رووی کرده باکور و دهسته کانی هه لپری و چاوی بهو ههوره بری که بهردهوام هه لدهستا و گهوره ده بۆوه و به دهنگیکی گر دهستی به دووعا و پارانهوه کرد. ناشقه که چه له دووعا کانیسی وه ک گۆرانیه کانی له ناخی دلپیهوه و به سه سۆزهوه ده خوینن و گوندیه کانی دهه ژاند. نهوانیش له ناخی دلوه ده پارانهوه. نهگر بارانه که دایکردبایه، و دوو سی رۆزان خۆشی نه کردبایه تهوه، ههر هه موویان نه خۆش ده کوهتن و ده مردن. نه خۆشیش نه که ورتبایه، نه میانده توانی لۆکه برننهوه. جاری پیشوو بهشی ههره زۆری قۆزاخه کان به عمرزی وه ربوون. شهو بارانهش که پتوه بوو بباری، نیتر بی نهولا و نه ملا مالویرانی ده کردن.

ناشقه که چه له که پیده چوو دووعا کانی ههر تهواو نه بن، تهواوی کردن و دهستیکی به ده موچاویدا کیشا. گوندیه کانیسی ههر وایان کرد.

ناشقه که چهل گرماندی:

- دهی ههستن و راههستن. بزنان ههوره که چۆن خیرا دینه پیش. یهک دوو سهعاتی دیکه ده گاته نییره. دهست هه لپرن و ههرچی من گوتم دووپاتهی بکه نهوه:

خواجه گیان!

هه شیمه ته که له پشت سه ریبه وه هاواری کرد: خواجه گیان.

دهشته که دهنگی دایه وهو گه یشته ره وه زه کانی ناناوه رزا و نهویش دهنگی دایه وه.

ناشقه که چه له به دهنگیک که له ناخیه وه هه لدهستا و دله کانی دلهره ژاند، هاواری کرد:

- خواجه، خواجه، خواجه گیان.

له پشته وه، دهنگی خه لکه که، گه یشته گوتی گه ر دوون و ره وه زه کانی ناناوه رزای وه له رزین خست.

- تو و نه شق و ناوه جوانه که ی محمه د... تو و نه شق و ناوه جوانه که محمه د... تو و نه شق

و ناوه جوانه که ی محمه د...

حەشیمەتەكە، جۆش و خەرشەو و بە هەمووی تینی خۆی دەنگی هەلتینا. لە مەزرا دوور و نزیكەكانەوه، كرتكارەكانی لۆكەرنینەوه دەستیان لە كار هەلگرتبوو و گوتیان دابووه نزا و پارانەوهی خەلكی یالاك.

- تۆ و خۆشەویستی هەموو پیتەمبەرەكان...

- نەتۆ و خۆشەویستی چل سوارە غەیبی و پیر و پیاوچاكان، بۆ خاتری خدری زیندوو...
حەشیمەتەكە سێ جارن دووپاتەمی كردەوه.

ناشقە كەچەڵ بێدەنگ بوو و قورگی خاوتین كردەوه. دەستی هەر وا هەلپرسیوون و دەتگرت دەبەوی ئەو هەورە لە لای چیاكانەوه دەهات، لە نامیز بگری. لە دوورەوه لە باندەیهکی گەرە دەچوو كە بانی كرتبیتەوه و نامادە هەلقرینە. گوندیش هەموو وەك ئەو بوون. تاشباش ئۆغلو نوشتابۆوه، بەلام هەولیشی دەدا وەك ئەوان بكا. بەلام نەیدەتوانی بۆ ماوێهەکی زۆر باسكەكانی راگری. دەیهیتانەوه خوارێ و تۆزێ دەبەسەندنەوه و دیسان بەرزی دەكردنەوه. بە ترس و نیگەرانییەوه چاری لە زاری ناشقەكەچەڵ بریبوو.

ناشقی باسکی هینایە خوارێ و دیسان لێکی كردنەوه و گوندیش وایان كردەوه. و تاشباشیش... جا بە جۆش و خۆشیشی پترەوه لە سەری رویشت:

- هەرەها ئەو حەوت تۆبەلە نوورە بە شویتیدا دەرۆن... بە دوایدا... حەوت تۆبەلە نوور...

حەشیمەتەكە بە خۆشی و ئۆگری و جەزبەیهکی سەیرەوه پیتنج جارن گوتیانەوه:

- جا هەر تۆبەلە نووریشی هیندەهی منارەیهك...

حەشیمەتەكە پیتنج جارن گوتیبەوه...

- هەرەها ئەو جلە كەسكەهی لەبەری دایه...

حەشیمەتەكە:

- هەرەها ئەو جلە كەسكەهی لەبەری دایه....

حەشیمەتەكە هەژا و دە جارن گوتیبەوه. تاشباشیش بە بیهیزیبەوه هەر وا لەگەڵیان دەبگوتەوه و سەیری دەروویشتی خۆی دەكرد بزانی ناخۆ كەس سەیری دەكا یان نا. بەلام دیتی كەس سەیری ناكا. هیچ كەس بۆی گرنگ نییه ناخۆ لەوتیه یان نا. خەلكە توورە و هەژاوهكە، چاویان بریبوووه ئەو هەرەهەشە جار بە جار گەرەتر دەبۆوه و دەهاتە پیتشی.

- بۆ خاتری ئەوهی لە چیا ی چل پیاوچاكهكە، بووئەتە سەرۆکی كۆری چل وەلبییهكە...
ئەوهی كە وا بەسەر دەریای سپیدا دەروا، دەلتی بە سەر عەرزیدا دەروا. ئەوهی هەموو

بوونهوه ره کانی عالم، هر له بالندهوه بگره هه تا ده عباي کيسوي و جبر و جانوه هر به شويتنييه وهن و ناوي رووبار به شه مري شه راده وهه ستي و ده رماني مهرگي دوزيوه ته وه و جوانترين مه خلوقي دنيايه و هر نه خوښ و ده رده دارتيگي گوئي له ناوي شه بي، چاک ده بيته وه. شه که سه ي که شه وي پير لوقمانه... بيکه به خاتري شه، به خاتري پادشاي پادشاکان و وه لبي وه لبييه کان، تاشبashi مه زمان... بو خاتري تاشبashi مه زن...

به دواي ده نگه که ي تاشقه که چه لدا، خه لکه که، هر رسته يه کي شه ويان چه ند جاريگي پييان خوښ بوايه دووپاته ده کرده وه. که گه يشته ناوي تاشباش، خه لکه که گهرم داهاتن و ده نگه که ناسماني که ده کرد. ره وه زه کاني نااوه رزا له وه ته ي هه بوون گوئيان له دهنگي ناوا نه بيوو. تاشقه که چه لته هر وا له سه ري ده رويشت:

- بيکه بو خاتري تاشبashi مه زمان... به خوښه ويستبي تاشبashi سه روه رمان شه هه روه ره شه بگيپه وه... بيگيپه وه... بيگيپه وه...

تاشباش شوغلو سه ري سوور مابوو. نيتر خوڻي پي نه گيرا که گوئيان: "تاشبashi مه زمان" و به هيمني و نيوه زيندوو له سه ر عه رزه که دانيشت. که س ناو رپيشي لي نه دايه وه. تاشبه که چه ل و خه لکه که له هاوار کردن ماندوو بيوون. که س خوڻي پي نه ده گيرا. بوئي نارهقه تاقه تبه که يان دوور ده رويشت. سه روي بايه که نه ده هات. گهرماکه شي دار و به تين بوو. هه روه ره شه که به بريسه که هه روه تريشقه وه خه ريک بوو هه موو ناسمانه که ي داده گرت.

- به ره رووباره که راوه ستن.

خه لکه که رووه رووباره که راوه ستن.

هه موو ويکرا بلين: "هه روه که ت وه رگه وه". و قوزاخه کان له ناوه که به اوين.

- هه روه که ت وه رگه وه.

سه دان قوزاخه به ناوه که دادرا.

ريک له کاتهدا دلويه قورس و درشت و گهرمه کاني بارانه که دابارين.

تاشقه که چه لته هر اي کرد:

- ده ي خيرا بکه ن. کاري نه کرد. دره نگ وه خو که وتين. نه گهر شه مري به ياني پاراباينه وه،

تاشبashi مه زمان جله وي هه روه که ي ده کيشا و ده يبرد. له وانده شه پارانه وه که مان به کار بي و بارانه که به ريژنه يه که داباري و ته واو بي. خيرا بکه ن. بچن سه ر که پره کانتان به هه سير و ته ليس داپوشن.

گوندييه كان پيشتر پيش بينى نه و هيان كرديو و نه و ندهى پتيان كرابوو سهر كه پره كانيان داپوشيبوو. به لام ديسانيش غاريان دا و گورج و خيرا نه و شويتانه يان داپوشينه وه كه مابوون. تاشباش نؤغلو نه يتوانيبوو له جيى خؤى هستى و ههر له وى به جيى مابوو. جگه له ژنه كهى، كهس ناگاي لى نه بيوو. ژنه كهش، به ته ليس سهر كه پره كهى داده پؤشى و به به زه بيه وه سه يري ميژده كهى ده كرد. نه گهر چوبايه و بن پيلي گرتايه و هينابايه وه مالى، نه و خلكه چييان پى ده گوت؟ به خؤى گوت با برتلك تاريخى بكات، بزائم چيم پى ده كرى. نه گهر تا نه و كات تواني بيته وه باشتر، دنا ناچارم بجم بيه ينمه وه.

بارانه كه له پيشدا به دهنكى درشت و گه و ره ده ستى پى كرديو و له نه كاو دايدابوو. هه وا تاريخ داها و بارانتيك دا بكرد، ده تگوت ناسمان دراوه.

ژنه كه هات و داها ته وه و بن پيلي تاشباشى گرت و هه ليستانده سهر پى. لاقه كانى تاشباش له عه رزه كه ده خشكان. تا گه نيشتنه وه كه پره كه خووسان. ژنه كهى ده موده ست جلويه رگه كهى له بهر داكند و وشكى كرده وه و له جيويانه كه دا نواندى. تاشباش وه ك نؤبه تى گرتى، ده له رزى.

گوتى:

- ژنه كه، نه من ته واو بووم. نه و گوندييانه كوشتيانم. كوشتيانم. من مه مدم. نه تناسيمه وه؟ ههر هه مووان ده زانن من كيم. چما سه فريش نه يگوت؟ ده زانن، به لام شيت بوون. ناشزائم چ بكهم. له و كارى نه مريوان تى نه گه يشتم. نه تو بو خؤت ده زانى نه من هاوشيوه تاشباش نيم. شكل و بيچمى كهس نيم. بنياده ميكي غه رب و نامؤ نيم. ههر هه مووى درؤيه. نه من خؤم مه صد تاشباشم. نه گهر نه و كات ژهنده رمه كان له گه ل خزيان نه يانده بردم و ليتره مابامه وه، ديسانيش ههر نه و درده يان ده دامى. نه توؤش خؤ ده زانى خؤم. چما وانبيه كچى؟

ژنه كهى جوابى نه دا يه وه. تاشباش ويستى ده ستى بگرى، به لام ژنه ده ستى كي شايه دا وه.

- كچى ژنه كه، نه وه شيت بووى؟ هه موو كلكتان له يه كترى نالاندوه و ده تانه وى بكوژن؟ خوايه ناخؤ من چ خراپه يه كم له گه ل كر دووى كه ژن و مندال و خزم و كه سه كهى خؤم لى كر دوومه ته درؤمن. ريسواى دنيايه بووم. نيتر به سه. خوايه گيان ليم خؤش به. خوايه نه من چ بكهم؟ چ بكهم؟

بريسكه يه كه هه موو ولاتى بو ساتيتك روون كرده وه. ناسمان گرماندى. بارانه كه توندترى كرد. بريسكه يه كه له نزيك نه وان له عه رزه كهى دا و كه پره كهى له رزانندن.

ژنده که ترخینه گهرمه کهی، که هه لمی لی هه لده ستا، له قاپینکی گه وره دا هینا و له سهر
لینه کهی تاشباشی دانا و کهرچه چپویه گه وره کهشی که نیوهی سووتابوو، دایه دهستی.
ههر سی منداله کهی له قوژینیک کروشهمیان کردبوو و به ترسه وه سهیری نهویان ده کرد که
وهک گورگیتی برسی ترخینه کهی ده خوارد ... بارانه که ههر وا ده باری ...

فاتمۆكى و حەسەن و مەمى دىك شەوى تا بەيانى نانون و
 ھەر بىر لە تاشباش ئۇغلو دەكەتەوہ. تاشباش ئۇغلو ش نانوئ
 و بىر لە حال و وەزەسى خۆى و دنياى دەوروبەرى خۆى
 دەكاتەوہ. ھىچ رىگەيەكى بۆ دەريازبون پى شك نايە. لە
 مېژە لە تاريكستانىكى بى سنوور و تاقەتپردا گىرى كردوہ.
 تاريكەسەلاتىك كە لە ھەر چوار لاوہ دەورى داوہ. پەيتا بە
 پەيتا بە خۆى دەلى: "زەويم لى بوو تە ئاسن و ئاسمانىش
 مى. زەوى ئاسن و ئاسمان و مس، ئاسمان مس." ناتوانى لە و
 زەوى ئاسن و ئاسمان مسە خۆى قوتار بكا. پياويكى گرفتار و
 داماوہ، كە سەرى خۆى بە بەردى رەشى بېھيواييدا دەدات.
 قەت پىى وا نەبوو گونديبەكان ئاواى لەگەل بچوولتەنەوہ.
 سەرسووپماو و سەرلېشتىواو، نوقمى كۆمەلە خەيالئىكە، كە
 ھەرگىز بە مېشكىدا نەھاتون. بىر و خەيالى شىتتانه.

۳۲

فاتمۆكى نيوہ شەوى، كچەكەى لە خەر ھەستاند:

- ھەستە كچۆلە جوانەكەم. ئەمن لە شەويكى پىرۆزدا ئەتۆم بووہ. بەخت و شانست بەرزە
 وا ديسان خوداى مېھرەبان و بە بەزەيى، تاشباشى مەزغانى ناردووتەوہ بۆ ئىرە. كچە
 ئيفليجەكەى نووزەيەكى لىوہ ھات و بەخەبەر ھات. زۆر لە مېژ بوو دەستەكانى و لاي چەپەى
 جەستەى لە جوولە كەوتبوو.
 - سالى پىتשוو ئەو وەلييە نيوہ گيانى كردم. خۆم لە دار و بەرد دا بۆ ئەوہى دەستىكت بە
 سەريدا بكېشى و ئىتر دوايى چەندە ناسوودە بووى... ديسان، ئەوہ ھاتووتەوہ.
 كچەكەى گوتى:

- به لآم ده لئین نهوه تاشباشی مه زن نییه. سهروه ره که مان هاوشیتوهی خۆی نارودوه تهوه. نهوه
بنیاده مه چ سوودیکی بۆ من هیه. نه تۆ برۆ بۆ خۆت تاشباشی مه زمان بدۆزهوه و بجه بۆ لای
نهوه. مەمی دیک ده لئۆ نهوه له چیاى چل وه لیبه که یه...

فاتمۆکی توره بوو و هاواری کرد:

- بیده نگ به... گوی زیادی مه خۆ. یانی دواى نهوه هه مووه سآلهى جیرانى بووین، نه من
تاشباش نانا سهوه؟ ئیمه له مندالییهوه پیکهوه گهوره بووین. له مندالییهوه... نهوه قسانه
سه فەر له گیرفانى ده رى هینان. هاوشیتوهی چی؟ نهوه کابرایه، تاشباش خۆیه تی، دهی ههسته
با بته م بۆ لای به شکم ده ستیکت به سه ریدا بیتی، جا نهوه جار ده زانى نهوه تاشباشه
مه زنه کهى خۆمانه یان هاوشیتوه کهى. چما نه تدى چاوه کانی چۆن ده بریسکینه وه. چما ده کړی
چاوی بنیاده میکی ناسایی ناوا بدره وشینه وه؟ جا هاوشیتوه که شی بی... فه رقیکی نییه... نه تۆ
به دلئیکی پاک و بیگه رده وه نییه تی لی بینه، سه ر به قور، نه گینا چاک نابیه وه. نهوه کابرایه
تاشباشه مه زنه کهى خۆمانه. دهی نییه ت بینه.

فاتمۆکی پشتوتینه کهى توند له قه دی نالاند و کچه کهى له کۆل کرد و کهوته ری. باران وه ک
دوو سه عات به غوره م بارى بوو و خۆشیی کرد بۆوه. شه ویتکی پر له نه ستیره ی درشت و
پرشنگذار و نوورانی بوو. ناسمان ساو و بی هه ور بوو. شین ده چۆوه و هه موو ولآت کپ و
بیده نگ بوو. فاتمۆکی به ره ده که پره کهى تاشباش ده چوو. هه ولئى ده دا به سه ر په نجھی پیتی بروات
بۆ نه وهی کهس پیتی نه زانی که نهوه کچه کهى ده باته لای تاشباش. کچه که له به رده م که پره که
له سه ر عه رزی دانا و به ده نگینکی کز گوتهی:

- له سه رت گه ریم. ناغا و سهروه ره که مان. نه من ده زانم ته نانه ت خه ویش چاوت پی لیک
نانی و نه تۆ به خه به رى تاشباشه کهى من. ناغا، خودای گه وره دیسان نارودوتیه وه بۆ لای ئیمه
به شکم ده رد و نازارمان چار بکهى و ببسته هیوامان.

له سه ر چۆکان له به رده م که پره که و له سه ر قوره که دانیشتبوو و خۆی راده ژاند و که
قسه ی ده کرد ده تگوت شین ده گپری. تاشباش له که پره که دا به چیژه وه گوتهی له قسه کانی
راگرتبوو و که یفی ده هات و پیتی خۆش بوو له سه ر قسه کانی بروات، بۆیه هیچی نه ده گوت.
فاتمۆکی ده یگوت:

- به ره له وهی ژهنده ره مه کان له گه ل خۆیان بته ن، ده ستیکت به سه رى کچه که مدا هینا، که
حه وت سآلی ره به ق بوو، نیفلیج ببوو، ده ستت به سه ریدا هینا و شیفات دا و له جیتی خۆی

ههستايه سەر پييان. ئىستا ئەو خۆيشى لىرەيه. ئەو رۆژە ژەندەرمەكان ئەتۆيان برد، ئەو ديسان وەعرزى كەوتەوه. كەراماتەكەت بەتال بۆوه. خودا ئەو سەفەرە بە نەخلەت بكا. كەس نايدوئىنى. كەس چاويشى لى ناكا. سەبارەت بە تۆش دەلئىن، ئەو پىاوه يان غەربەيه يان ئەو تا تاشباشى مەزغان، بۆ تاقىكردەنەوهى ئىمە ناردووئىتى. چما دەكرى ئەتۆ هاوشىئەوى تاشباش بى؟ كورە ياخوا لە سەر سەرت گەرپم. ئەتۆ تاشباشە مەزنەكەى خۆمانى. كەس بپروا ناكات كە خۆتى. دەى با بپروا نەكەن. ئەتۆ خۆتى خۆت. لە سەرت گەرپم، ئەتۆ تاشباشە وەلييه كەى خۆمانى. وەك جارى پيشوو لاسارىي مەكە. وەرە دەرى و دەستىك بە سەرى كچە كەمدا بيئەوه...

چىي قسەى كرد و پاراپهوه هيچ وەلامىكى وەر نەگرتەوه. توورە بوو و گوراندى:
- هۆى تاشباش، دەى وەرە دەرى دەى، ئەگىنا لە بەر چاوى چاك و خراپ ريسوات دەكەم. بە هەمووان دەلئىم ئەو پىاوه، كابرابه كى درۆزنە. وەرە دەرى وەلييه نەخلەتبييه كە. چما بنيادەم ئەو نەندە بەرچاوتەنگ دەبى؟ ئەتۆ ئەگەر بنيادەم بوايهى، بەو وەلييايه تبييه تەوه، ئەو نەندە نەگبەتى و بەلآيهت تووش نەدەبوو. ئەمن لە منداليمەوه تۆ دەناسم و دەزانم چەندە كەللە رەق و لاسارى و قسەت بە گوئدا ناچى. ئەمن نازانم خودا بە چ پتودانگىنك تۆى كردووتە وەليى خۆى. هەر چۆنىك بى، ئىستا دئيه دەرى و دەستىك بە سەرى ئەو كچەمدا دئىنى يان ئەوهى بەيانى لە بەر چاوى چاك و خراپى ئەو دنيايه حەيات دەبەم. دەى وەرە دەرى. بچۆ شوكرانە بۆتير بە كە نامەوى بەو نيوەشەوه خەلكت وەسەر بگيترم، ئەگىنا دەمكرده قەرەچى ئۆين و هەللا و هەنگەمەيك هەموو ئەو خەلكم وەسەر دەگەراندى. وەرە دەرى. ئەوهى تۆ دەيكەى لە وەلى و پىاوچاكان ناوەشيتتەوه. پىاوچا كە بەرچاوتەنگەكە، سەير كە، ئىتر تاقەتم نەماوه و دەمەوى بقیژئىنم، وەرە دەرى...

تاشباش لە خۆشيان دلئى وەك بالئى چۆلەكە لە سىنگيدا فرەى دەهات. كەوابوو ديار بوو گوندييه كان ناسيبوويانەوه و هيتشاش ئيمانيان بە وەلييايه تبييه كەى هەبوو. فاتمۆكى باشترين ئوونە بوو.

بە گاگۆلكى لە كەپرەكەى هاتە دەرى و هەستايه سەر پييان. تاوتىك لە تاريكايه كەدا هەر وا مايهوه و چاوى لە ئەستىرەكەى گەلاوئىژ برى. ئەستىرەكە گەورەتر ببۆوه و وەك هەتاو دەدرەوشايهوه. چاوى دادەگرت و تريفەى دەباراند.

فاتمۆكى لە ژەنۆى تاشباش نووسا و ماوهيك بەبى ئەوهى هيچ بلئى لە جىيى خۆى نەبزووت.

تاشباش له ناخی دلییهوه، به جۆش و خرۆشیکى زۆرهوه دهستی کرد به قسه کردن. گوتى:
- خوابه گیان. لهو شهوه نهنگوسته چاوه دا گویم لى بگره. نه من نیمانم به تو هیه. بۆ
نهوهی دلنیا بم وهلییم یان نا، زۆرم خو تا قى کردهوه و ناخرى تیگه یشتم وهلییم. نه من بوومه
وهلیی تو بۆ نهوهی نه خویش و ده رده داران شیفا بدهم و چاریان بکهم و هیوا بجه مه دلئى هه ژار و
داماوانه وه و یارمه تیبى لیتقه و ماوان بدهم. نه تو نه رکی زۆر قورس و گرنگت خسته نه ستۆی من
و که زانیت نه رکه کانی خویم رانا په رینم، به لا نه ما به سه رمى نه هیئى. کارى باشت کرد.
ناخریه که ی ناقلم هاته وه بهر خو، به لام زۆر دره نگ بووه. خه لکی روویان لى وه رگتیرام. هه
نهو فاتمۆکییه ماوه که هیشتا ده مناسیته وه و ده زانی نه من کیم.

فاتمۆکی قسه که ی پى برى و به گریانه وه گوتى:

- وایه براله، هه ر من ماوم. هه ر من نیستاش نیمان و متمانه م پیت ماوه. هه ر من نیمانم
پیت ماوه.

- خودایه نه تو نهو خوشکه باش و دل پاک و به نیمانم....

فاتمۆکی دیسانیش قسه ی پى بریه وه:

- زۆر، زۆر، زۆر به نیمانم...

- کچه که ی شیفا بده. ده ساله له پى که وتوه.

- ههشت سال.

تاشباش قسه که ی خو ی راست کرده وه. ههشت ساله له پتى که وتوه، شیفا ی بده. چما
نه من هه ر نهو وهلییه ی تو نیمه که له ناسمانه وه نوورت به سه ردا باراند؟ هه ر نهو وهلییه ی تو
نیمه که چوه ته ریزی چل وهلییه که وه؟ له بهرت ده پاریمه وه دل نه شکینى و نهو کچه شیفا
بده ی و چاکى بکه یته وه. نه گه ر تو زینک متمانه ت به من ماوه، نهو کچه چاک بکه ره وه نه ی چاو
ره شه نوورانیه که ی من. نه ی نهو که سه ی چیا و ره وه ز و ناسمان و زهوی و هه موو
بوونه وه ره کانی دنیات خولقاندوه. نامین، نامین، نامین... نامین...

فاتمۆکیش دووپاتى کردنه وه:

- نامین، نامین، نامین...

تاشباش ماندوو بوو. خو ی به سه ر پتوه پى نه ده گه را. به لام نوقمى شادی و خو شى بوو. دلئى
خو ش و به خته وه ر بوو. به سپایى شانى فاتمۆکی گرت و هه لیستاند و گوتى:
- کچه که ت چاک ده بیته وه.

فاتمۆكى به توورپه ييهوه گوتى: نا، چاك نايتهوه. كچى من ناوا قهت قهت چاك نايتهوه.
دهتگوت قاپنيكيان ناوى كوتيو به سهر تاشباشدا كرد.

- بۆ؟

- چونكه ئەتۆ دەستى پيرۆز و متفەرکت به سهر سهرى كچه گولە كەمدا نههيتنا.

تاشباش دلئى خۆش بوو و پيئكهنى:

- باش بوو وهبیرت هينامهوه فاتمۆكى. ههفته.

داهاتهوه و دەستى به سهرى كچهدا هيتنا و پشويهكى قورلئى ههلكيشا و به ههموو

توانايهوه فووى لئى كرد.

فاتمۆكى كه كچهكهى به كۆليدا دهدا گوتى:

- ها وهريگره.

هيندهى سهره پهنجهيهك خويئى له لهپى دەستى تاشباش كرد و له تاريكايئى شهوهكهدا له

چا و ن بوو.

حهسن فاتمۆكيئى دى كه كچهكهى به كۆلئى داداوه و بهرهوړووى دئى. بۆ شهوهى فاتمۆكى

نهبيئى، خۆئى له پشت پنچكينك حهشار دا و له دلئى خۆيدا گوتى:

- ديسانئيش كچهكهى بردووهتهوه لاي تاشباش بۆى ماريجه بكا. ئهويش خۆ تاشباش خۆئى

نييه. دياره هاوشيوه پياو، هيچى له دهست نايه. دهى خۆ فاتمۆكى له ههموو كەس باشتر

نهوه دهزانئى. خۆئى ناگرى بن كايه. بهلام ديسان كچهكهى بردووه. دهى خۆ ئهوه كچهكهى دهباته

لاى ههموو كهسيك. به دريژايئى سال، كچهكهى به كۆليدا دهدا و دئى به دئى وهريئى دهكهوى و

دهچيئه لاي ههموو وهلى و نووشتهنووس و فالگرهوهيهك. مانگئى چوار پينچ جار دهچيئه لاي

"گۆك تهنكى" بۆ شهوهى دووعا له سهر كچهكهى بخويئى و فووى لئى بكا. شهوه پياوه نهگر

هاوشيوه تاشباشه مەزنه كەشان نهبوايه، شهوه كچهكهى خۆئى ههر دهبرده لاي...

له پشت پنچكهكه هاته دهريئى و بهرهو كهپرهكهى تاشباش چوو و دووسئى ههنگاو

لهولاترهوه راههستا. نهيدهزانئى چ بكا. دوو سئى جاران كۆخى. هيچ ديار نهبوو. ديسان كۆخى.

هيچ جوابيئك نههات. دهستى كرد به گۆرانئى گوتن. رووى له لاي ئاناوه رزا كرديوو و سهرى

ههليئابوو و به دهنگه تيژ و خۆشهكهى گۆرانئى دهگوت. تاويئك دواتر لئى برييهوه و سئى جاران

شهوه دهنگه كه نارسيه دهههيتنا كه پهردهى گوتئى دهدرانند. شهوهش كارى نهكرد. به دلئىكى

لهرزۆكهوه له دهركاكه چوهه پيشئى و گوتئى:

- تاشباش ناغا، تاشباش ناغا، وەرە دەرى. تاوئىك وەرە دەرى چەند قەسەيەكم يېتتە. هاتووم بىرىك قەسەت لەگەل بكم. ئەگەر دەشتەھوي بزانى كىم، ئەمەن حەسەنى "عەلى" يە درىژم.
تاشباش ھەر گوتى لە دەنگى حەسەن بوو، لە قەرەوئەكەي ھاتە خوارى و بەرەو لاي دەرگاگە غارى دا و ھاتە دەرى. حەسەن لە تارىكايەكەدا لە تارمايەكەي بچووك دەچوو.

بەسپايى پرسى:

- حەسەن ئەتۆي؟

حەسەن گوتى:

- ئەمەن تاشباش ناغا.

تاشباش ئۆغلۇ بە دەنگىكى شاد گوتى:

- بارانىكى سەير بارى ھا. وا نىيە حەسەن؟ لە كوئىستانەكەي ئىمە بارانى ناوا نابارى.

حەسەن دوو ھەنگاوى لى چوۋە پېشى و گوتى:

- تاشباش ناغا، چما ئەتۆ نازانى ئەو بارانانە تاييەتى چوگوراوان؟

كە حەسەن لە دلەۋە پىتى دەگوت "تاشباش ناغا" تاشباش بە زۆرى پېشى پىكەنەكەي

خۆي دەگرت و ھەستى دەکرد ۋەك بالندەيەكەي سووكبالتى لى ھاتوۋە.

گوتى:

- دەزائم حەسەن.

ھەۋاكەي فېنك بوو. بۆنى گىيى تەر و گولتى لۆكەي تازە پشكووتو، شەۋەكەي پر كىرەبوو.

- دەي، قەسە بكمە بزانم حەسەن.

- زۆرم غەربىي كىرەبووى تاشباش ناغا.

- ئەمەنىش ھەر وا حەسەن گىيان رۆلەم. دەي وەرە با بچىنە ئەو خوارە، دەم ئاۋەكە. لە بن

دار چنارەكان دانىشىن و قسان بكمەين.

رووبارى جەيمان، پاناوكىكى گەورەي ھەتا بن چنارەكان پر كىرەبوو لە وردكە بەرد وچەو.

ھاتن و لەۋى لە سەر كۆگايەك وردكە بەرد دانىشتن.

لە پىشدا حەسەن قەسەي كىرد:

- تاشباش ناغا لەبىرتە پىكەۋە لە مەزراكە تەپكە و داومان نابۆۋە و سىروو (رىشۆلە)مان

گرتىبوو؟ ھەر بە راستى چەند سىروومان گرتىبوو؟

تاشباش ئۆغلۇ زانىي حەسەن بۆچى ژمارەي سىروۋەكانى لى دەپرسى. لە بىرى بوو.

- ههشت شیروو.

- راست ده کەمی گەرەم. ههشت شیروو بوون و درابیش چووینه دۆلی پەریه کان...

- ئەتۆ ناگرە کەت کردەوه حسەن. ئەمنیش چووم کۆتەرە دارێکی گەرەم دۆزیهوه...

خەرمانە ناگریکمان کردەوه و شیرووه کانمان لەسەر برژاند... چەر...

حەسەن دۆلی ناوی نەخواردەوه، لەوانەیه ئەوهی یەکەمی هەر زانیی. لە شیوه کەدا کەس

نەبوو بەسەرھاتی ههشت شیرووه کە نەزانی...

- جاریکیشیان بەسەر کۆمەڵێک کەودا کەوتین. کەوه کان بە لاقە خەنەییە کانیا نەوه...

تاشباش تۆغلو:

- هەر گەیشتی نەزیکیان، هەلقرین و لە قولکە یەکی پر لە بەفردا نیشتنەوه. تۆ ویستت زووتر

خۆتیا ن بگەییەتی و بەرهو لای ئەوان غارت دا، کەچی هەتا قورقورۆچکەت لە بەفردا کە هەلچەقییت.

- ئەگەر نەگەییایە دەمردم. وردە وردە بە بەفردا کەدا رۆ دەچووم. قولکە کە زۆر قول بوو...

حەسەن کۆنجکۆلییە کەمی و تاشباشیش نییە تە کەمی حەسەنی لە بیر چۆوه و هەر دووکیان

خۆیان خستە نیو نامیزی گەرم و نەرمی بیرەوه پەریه کانیا نەوه.

- کەوه کان دیسان فرینەوه. تاوه کەمی زۆر گەرم بوو، وەك تاوه کەمی چوکورواوا چاری لە بەر

هەلنەدەھات. بەفردا کە دەدرەوشایەوه.

- کەوه کان لەو قولکە یەمی ئەتۆی تێدا چەقیبووی، هەلقرین. بەلام نەجارەیان نەیان توانی زۆر

دوور برۆن. دیسان ئەتۆ پێش من خۆت گەیان دەوه نەزیکیان.

- هەتا تۆ گەیشتی، ئەمن بە سەر سەریانەوه چاوەرێت بووم. ئەتۆ گەیشتی و عاباکەمی

خۆت بە سەردا دان. کە عاباکەمان هەلگرت، سەیرمان کرد شەش کەمی لە بندا ماوه.

- ئەوجار لێرە و لەوی کەوه کانمان کۆ کردنەوه. ئەو رۆژە رێک چل و سی کەومان گرت.

نوقمی بیرەوه پەریه دورە کان بوون. جاریکیان هەر دووکیان پێکەوه دوو شەو و رۆژان بەبی

ئەوهی چا لێک بنین، لە بەردەم کونیکدا کە بیچووه سمۆرە یەك تێیدا خۆی حەشاردا بوو،

دانیشتبوون و نیشکیان گرتبوو. بەلام کاتێک بیچووه سمۆرە کەیان بینی، کە لە کونە کە هاتبووه

دەری و رای کردبوو. مانگە شەوێک بوو.

ناخریه کەمی حەسەن ئیمانی هینا و دلتیا بوو کە ئەو پیاوه تاشباش خۆیەتی. کەچی

نەیدەزانی بۆچی ئەو پیاوه، ئەویش وەها بنیادەمیك ناوای بەسەر هاتووه. نەشیتوانی پرسی.

بۆ پرسیاریش نەدەبوو...

تاشباش بە تىر و تەسەلى چىيى بەسەرى ھاتىبوو، بۆ ھەسەنى گىپراپىيە و لە بنى كۆلەكەي دا كە چۆن لە بەفرەكەدا رەق ھەلاتوۋە و چۆن شوانىك و گوندىيەكان ۋەشوتىنى دەكەوتن. ھەسەنىش دواي رۆيشتىنى ئەو چىيى لە ناۋايىيەكەدا روى دابوو، يەك بە يەكى بۆ گىپراپىيە. كە چۆن ژەندەرمەكان تىپھەلدانىكى باشيان لە سەفەر ھەلدابوو و دوو مانگ نەيتوانىبوو لە جى و بانەكەي بىتە دەرى و چۆن ھىچ كەس و تەنانت پىاۋەكانى ھوكمەتىش قسەيان لەگەل نەدەكرد ، ھەرۋەھا گوتىشى كە ئۆنباشى جۆمالى گوتىبوو تاشباش بوۋەتە تۆپەلە نوورىك و بەرەو بەرزترىن لووتكەي چىكان رۆيشت. باشى مەمى دىكىشى كرد كە چۆن ھەتا ئىستا پىنج جارى دىتوۋە و گوندىيەكانى ناگادار كەردۆتەۋە. ناخرىيەكەي گەيشتە بەسەرھاتى تىپھەلدانەكەي بابىشى كە بە دەنگىكى كز و گىراناۋىيە ھە گىپراپىيە:

- گوندىيەكان چاويان نەيدەدى كە بايچ چۆن خىرا خىرا لۆكەي دەرنىيەۋە. لە بەغىلىيان چاويان دەرپەرىبوو. پەماریان دا و ھەموو گىانيان شىكاند. بەياني بچۆ و دەستىك بەسەر ئىسكەكانىدا بىتە، بەشكەم خودا بەخاترى ۋەلىيايەتتىيەكەت بايچ چاك بىكاتەۋە. ئەتۆش ورياي خۆت بە. گوندىيەكان چاويان بەرايى نادا ۋەلىيايەتتىيەكەي تۆش بىينن. ھەر بۆيەشە ئەو قسە و قسەلۆكەت ۋەدوۋ دەخەن. تەنانت نەمنىش بىروام كەردبوو كە ئەتۆ ھاۋشىۋەي تاشباشى. كە قسەم لەگەل كەردى جا زانىم ئەتۆ تاشباشە مەزنىكەي خۆمانى. لەۋانەشە ھاۋشىۋەكەي تۆ چوۋىتتە شوپىنىكى دىكە. بە كورتى، زۆرت ناگا لە خۆت بى، گەرەم.

تاشباش لەۋە زياتر خۆي پى نەگىرا و بە پىنكەنىنەۋە گوتى:

- كۆرە ھەسەن، ئەتۆ لە سەر يەك بەمەن دەلتى تاشباش ناغا و گەرەم، رۆلە پىياۋ چۆن

مامى خۆي ناۋا دەدوتىنى؟

ھەسەن كەۋتە ھەلپەھەلپ و گوتى:

- ئەمنىش، ئەمنىش نەمدەۋىست ۋا بلېم، ھەر دەمگوت مامە، بەلام پىيان گوتم گوناجبار دەبى. گوتيان پىياۋ نابى بە پىياۋچاك بلې مامە. ئىستاش ھەر دەلتى تۆ ناناىسن. با نەتاسن. ھەر شتىك بى، ئەتۆ پىياۋچاكى...

بوۋىتە گەرەي چل ۋەلىيەكە... ئەتۆ ۋەلىي، ۋايە مامە مەمەد؟

تاشباش ئۇغلۆ گوتى:

- ئەمەن ۋەلىيەم ھەسەن.

- چوۋىتە چىاي چل ۋەلىيەكە؟

- نه چووم، به لّام ده چم.
- جلويه رگي كه سكي هه ريريت له بهر كرد؟
- له بهرم نه كرد، به لّام له بهرمي ده كم.
- بوويه گوره ي چل پياوچا كه وه ليه كه؟
- نه بووم، به لّام ده چم.
- بهرده وام حموت تۆبه له نوورت به دواويه و به دنيا دا ده گه پتي؟
- نه گه پراوم، به لّام ده گه پتم.
- ده تواني فرمان به سهر گورگ و بالنده و ميرووله و ناوي خورپن و با و بوزان و مarda لي بدهي؟
- فرمانم نه دواوه، به لّام ده يدهم.
- نه ي زمانى هه موو مه مخلوقاتى نهو دنيايه ده زاني؟
- نازاتم، به لّام ده يزاتم.
- حه سن ناخيكي هه لكيشا.
- تاشباش تۆغلو گوتي:
- حه سن نهو ناخهت بزي حه لكيشا؟
- حه سن گوتي:
- شتيك نه بوو.
- تاشباش پيي داگرت:
- بلتي ده ي براله. بلتي، چما نه من مامه پياوچا كه كه ي تۆ نيم؟
- حه سن هاته پيشي و ده ستى گرت و گوتي:
- بهر له وه ي نه تۆ نهو كارانه بكه ي، گونديه كان ده تكوژن. له تو كوتت ده كه ن.
- جا به گريانه وه گوتي:
- نه من ده زاتم، بيستم، گونديه كان زورت لي ده ترسن. لهو كاته وه كه ژهنده رمه كان بردياني، لهو ده موه كه س به ناسوده يي نه نووستوه. هه تا به ياني له بهر ناگردانه كانيان داده نيشن و باسي تۆ ده كه ن. هه ميشه چاوه پتي گه رانه وه ت بوون. بايم ده لتي تۆ نباشي (نايب عهريف) جزمالي هاتوه گوتويه تي نه تۆ بوويه ته تۆبه له نوورتيك و هه لكشاي به ره و ناسمان. نه نه مريمۆكم به تۆمه خاني گوتوه خودا بكا تاشباش نه گه رپتته وه، نه گه ر بگه رپتته وه ديها تيه كان ده يكوژن. تۆمه خان له ليپه واري نه وه ي بۆ گيپرامه وه.

- باشه نهنه مریتمۆکت نه یگوتووہ بۆچی ده یانهوی بمکوژن؟
 حەسەن بیری کردەوہ. تاشباش بە بی نۆقرەیی چاوەرپی جواب بوو. ناخری حەسەن نەو
 شتە ی دۆزییەوہ کە لیتی دەگەرا و گوتی:

- گوتوویتی نەگەر گوندی نەوئەندە لە یەکیک بترسن با وەلییش بی، ناخرییەکە ی دەیکوژن.
 گوندییەکانیش زۆر زۆر لە تۆ دەترسن.
 تاشباش بە دەنگیکی کز گوتی:

- نەری نهنه مریتمۆکم نەدی. چیی لی هاتووہ؟ لە کوئیە؟
 حەسەن سەری بردە بن گوئی و بە سرتە گوتی:

- باجم، نهنه مریتمۆکمی کوشت. چونکە زۆر پیر بیسو و پەکی کەوتبوو. نەیدەتوانی بیته
 چوکووراوا. بابیشم لە خەویدا خنکاندی. نەمن دیم. بەلام ئەتۆ نەوہ بۆ کەس مەگێرەوہ. باشە؟
 نەوجار ئەتۆ وەلییش بی، هەر مامە تاشباشەکە ی خۆمی، نەوہشت لە بیر نەچی باشە؟
 تاشباش حەسەنی دلنیا کردەوہ و گوتی:

- بە کەس نالیم... نای کە ژنیکی نازا و بەجەرگ و بیۆینە بوو ئەو نهنه مریتمۆکە. خوا
 لیتی خۆش بی.

حەسەنیش دووباتە ی کردەوہ:

- خودا لیتی خۆش بی.

تاویک بیئەنگ بوون. لووتکە ی چیاکان رووناک بوونەوہ. حەسەن بیئەنگییەکە ی شکاند و
 گوتی:

- ئەتۆ چەرمەسەری و کویرەوہریت زۆر کیشاوە مامە مەمەد.
 - زۆرم تالی و سویری چیشت حەسەن.
 - پیتەوہ دیارە کە هیچ دراویشت نییە.
 - دراوم هیچ نییە.

- دە ی باشە، نەگەر وایە ئەوانە بۆ تۆ. ئەو پریسکە یە بیست قوتوو شقارتە ی تێدایە. هەر
 هەمووی دەدەمە تۆ. ئەتۆ دەتوانی بیانفرۆشی و جگەرەیان پی بکری. ئەمن نیتر شقارتەم بۆ
 چییە. زیاتر بە کاری تۆ دین.

شقارتەکانی لە نیو پریسکە نایلۆنییەکە دا بەرەو تاشباش راداشت. تاشباش دەستی بۆ ی
 نەدەچوو وەرگیری. دەستی برد و پریسکەکە ی وەرگرت و گوتی: "سوپاس حەسەن گیان" و لەوہ

پتر قسهی پی نه کرا. گریانی نهوکی گرت و نهیتوانی به سهر خۆیدا زالّ بی و له بانگی دا. حهسهنی له باوهش گرت و بهخۆیهوه گووسی. خۆشهویستییهکی گهرم و قوول و نامۆ که ساتیکی ببوه تهمهنتک، ناخی تهنبیهوه.

حهسن گوتی:

- مامه تاشباش تۆ خودا ناگات له خۆت بی. لهو کاتهوه هاتووی کهس له ترسان خهوی لی نه کهوتوه. ههر هه موو چاویان به سهر تۆوهیه. بهردهوام له بنهوه چاوت لی ده کهن. خهریکن له ترسان شیت دهبن. ناگات له خۆت بی باشه؟

تاشباش دیسان حهسهنی له باوهش گرتوه و گوتی:

- کورپه شیتۆکه کهم، باشه، ناگام له خۆم ده بی.

دهنگه دهنگ له کهپره کانهوه ههستا. له بهردهم چهند کهپریکدا شاگر کرایهوه. لووتکهی شاخهکان خهریک بوو روون ده بوونهوه.

گوئیکی گهوره په لکه نارنجیهکانی خۆی به دهووبه ره پر له گیا و چیمه نه کهی زهویسه کی زۆنگاودا بلاو کردبووه و بۆنیکی نامۆی بلاو ده کردهوه. گوله که نه نه نه گهوره بوو له باوهشیتکدا جیتی نه ده بووهوه. ده تگوت ناره قه ی کردوه. میتشهنگوینیکی زهرد له نیو گوله که دههاته ده ری، ساتیک جووله ی لی ده برا و سهیریکی دهووبیشتی خۆی ده کرد و دوا ی نهوه له ناکاو باله کانی که تال تالی سووریان تیدابوو، لیک ده کردهوه و هه لده فریبهوه. تۆزیک لهو لای گوله کهوه، عه رزه که قه لشت قه لشت ببوو و لهو لاتریشهوه کانیه کی وه ک چاوی قرژال له بن دار کاژیک هه لده قولی. وینه ی گوله که کهوتبووه نیو ناوه روونه که ی گۆلی کانیه کهوه و رهنگیکی نارنجی گرتبوو. میتشووله شینه کان له سهر ناوی کانیه که وه ک مردوو، به بی جووله راوه ستابوون. سیبه ره کانیا ن ده کهوته سهر ورده بهرد و چهوه کان و بن ناوه که ی خال خال ده کرد. دوا ی نهوه میتشووله شینه که، که مردوه کی بیجووله بنو، له ناکاو به خیرایه کی چاوه روانه کراو نه مبهر و نهوبه ری ناوه که ی ده کرد. له دوا ی نهوه یه کیکی دیکه، که لاقه کانی خۆی به سهر ناوه که دا دریتژ کردبوو و نه ده جوولا، له پر ده رۆیشت و جیتی خۆی ده گۆری و سیبه ره کانیا ن ده کهوته سهر ورده بهرده کانی بنی کانیه که و هه زاران هتلی باریک و راستیا ن ده کیشا، وه ک به راسته کیشاییتن. میتشووله شینه کان ههر وا هاتوچۆیا ن ده کرد.

ههر دههات و وزه وزی دهووبه ری گوله که پتر ده بوو. له چاوترووکانیکا گوله که سهدان میتشهنگوینی له سهر دهنیشت که باله کانیا ن ده له رزین و ده بریسکانهوه... له دووره لهو

برنجه چاره کموه هالاویتیکی کهسک هه لدهستا. هه لمی کهسک، هه لمیک که دههات بته قیتته وه. دواى نهوه ته پوتۆزیک هه لدهستا و سهر هه لمه سهوزه کهى داده پۆشى. هه واکه له بۆنى زه لکاو و عه ترى گۆلیکی نامۆ و گیا و به نزین و لاسکی سووتاوی گیا و پووش و نارقه ی جهسته و ته پوتۆز و ناوی راوهستاو، ناخنرابوو. مهمی دیک سه ری له گیتۆه وه دههات.

له وه بری دهشته کموه سیبه ری هه وریک له سه رخۆ دههاته پیشه وه و سه ر لۆکه چاره که و په ریژه کان و گۆله به رۆژه و گهغه شامیه کان و باغه په رته قاله کانی داده پۆشى.

زۆر به نه سپایی به ره و پیشه وه دههات. قه راغ و لیواره کانی هه وره که به ناسمانه وه نوورانی بوو. هه وره که خۆی نه ده جوولا، که چی سیبه ره که ی به سپایی به سه ر زه ویدا ده بزووت. له گ له گه لۆق دریژه کان به دهشته که دا بلاو ببوونه وه و ده سوورانه وه. مژیکى گهرم و روون به سه ر ره وه زه کانی ناناوه رزا و زۆنگاوه که ی ناقجاسازه وه نیشته بۆه.

مهمی دیک هانکه هانکی بوو. شه لالی نارقه بوو:

- نه که ی زوله یجا. نه من له حاندی تو سه رم هه لئایه. کیشه یه کی گه ورم هه یه. نه وه نده پی

دامه گره. تکات لی ده کم.

مهمی دیک نه یه زانی ناخۆ لیوه کانی ده جوولین و دهنگ له گه روویه وه دیتته ده ری یان نا. له به رانه بر زوله یخادا نوقمی خه یالیتیکی سیحراوی ببوو. زوله یخای دی که مه مکه خه کانی که رویتشکه یان ده کرد و چاوه کانی ره ش و درشت و مژۆله کانی سیبه ریان خستوه ته سه ر کۆلمه تاو بر دوه کانی. ته م پیش چاوه کانی گرتبوو. که له گه ته و وه ک ناسک به ری دا ده روا. به ژن و بالایه کی ریک و له به ردلان و جوانی هه یه...

مهمی دیک وه خۆ هاته وه. له جیتی خۆی ههستا و به خیرایی که وته ری. ناویریکی دایه وه و سه بری کرد نه وه زوله یخاش به دوایدا دی. له لیته که ی قه ره بو جاشه وه چوه نیو قوروجه یجان (وشکه جه یجان). عه رزه که ی نیتره به هه زار جوۆر قه لشت قه لشت ببوو. وشکه جه یجان قوولکه یه کی به رین و قوول بوو. پیشت جه یجان به ویدا رۆیبوو. نیستا هه ر هه موو وشترالووی لی شین ببۆه. گۆله شین و مۆره کانی وشترالووه کان پشکووتبوون، نوقمی تیشک و تیریزی تاوه که و شین ومۆر... جوگه له یه کی لیل ته ختی بنی وشکه جه یجاندا ده رۆیشت. ده تگوت جوگه یه کی پۆلای تاوه یه. مۆریکی ره نگا وره ننگ که چاوی له به ر هه لئنه دههات. قه لشته وشکه که ی قوروجه یجان، پۆلای تاوه ی پندا ده روا. سیبه ری به کاوه خۆی هه وره که هات و تاویک له سه ر جوگه پۆلاکه راوهستا. گۆله کان تاویک دوور له هه تاو و له سیبه ردا کال بوونه وه. ره نگه

مۆزەكەيان نەرم و تار بوو و جۆگە مۆزەكەش راوہستا. كە سئبەرى ھەورەكە دور كەوتەوہ، جارێكى ديكەش، جۆگەلەى پۆلا توارە و مۆزەكە، نوقمى تيشكى خۆر، ئەوئەندە ختیرا وەرپى كەوتەوہ بروات نەدەكرد.

مەمى ديك پیتخاوس بوو. نەیدەتوانى بە جوانى بەرپیتەدا بروات. پیتی تەواو لە سەر عەرزەكە دانەدەنا، دەبخشكاند. عەرزەكە دەتگوت ئاگرە. ھەر بۆیەش رینگا رۆشستەكەى مەمى ديك لە پى پیتادانى ھەلپەركیتی "ھالای" دەچوو (دایدەنا و ھەلیدەگرتەوہ). زولەبخاش كە بە شوئینیوہ بوو ھەر وا دەرۆششت. ھەموو پیتخاوسەكانى چوكورواوا لە ھاویناندا ئاوا بە ئاستەم پیتان لە عەرزى دادەنێن و دەلتی سەما دەكەن.

مارێكى گەورە خوشیوہ بن وشتالوہكانەوہ. مارێكى ديكەش كە بۆقێكى بە دەسوہ بوو، وەشوئینی كەوت. ھەر دوو كیان پتر لە سى مەتر بوون و رەش بوون و پشتیان دەبریسكایەوہ.

مەمى ديك وەك بنالینى:

- زولەبخا، وەشوئیم مەكەوہ.

چووہ نیو پنچكە وشتالوہكانەوہ. كە لە دركەلانەكە چووہ دەرى، لاقەكانى شەلالى خوئین بوون.

- كیشەيەكم ھەيە. لیم مەيە پیتش. رۆژيك لە رۆژان دیمە شوئنت.

چاوہكانى قیچ كرددبوونەوہ و لیوہكانى خۆى دەگەست:

- كە دەتبینم وەختە بيمە تنۆكێك ئاو. ھەموو ئیسك و پرووسكم دەزیرپین. دەلتی گوشتم لە لەشى دەكەنەوہ. خوئین دەمیزم. ناتوانم دەستت بۆ بپنم. شیتی تۆم زولەبخا. كى ئەمن بە پیاو دەزانى ھەتا تۆ بە پیاوم دا بنیتى؟ كوئىخا سەفەر، ئەمنى لە پیاوہتى خستوہ. پیاوہتیمی لە دلم دەركیشاوہ. ھەتا لیتی نەستینمەوہ، ناتوانم لیت بيمە پیتشى.

ھەلۆيك لە تەشقى ئاسمانى وەك پەلەيەكى رەش و بچووك دەبینرا.

ئەگەر بە وردى سەبرى كردبايە، دەیدی كە ھەلۆكە دەجووتى. لە پیتشدا لە ئاسمانیتدا جەغزی بچووك و دواتر گەورە و بەرینتر دەكیشتى و بە سپایی و بە دەم خولانەوہوہ دیتە خواری.

لەو بەرى وشكە جەیمانەوہ دار چنارێكى گەورە سەرى لە ئاسمانى دەسووى. مەمى ديك خۆى گەياندە نەوى. زولەبخا ھەر بە شوئینیوہ بوو. مەمى ديك خەريك بوو تۆزێك شەكەتیی لە لەشى دەرەدەكرد كە زولەبخا گەیشتى و لە بەردەمى راوہستا.

رۆژ، ئاوا بوو. مەمى دىك لەو دىو تەپۆلكەكەى كۆنە جەيخانەو بوو. شۆرە بىيەكان لك و پىرچيان شۆر كىردبۆو. لە خوار تەپۆلكەكەو كانىيەك هەلەدەقولى. وردە چەوى لووس لووس پاناو كىكى بەرىنيان داگرتبوو. لە نىوەرآستى وردە چەو لووسەكان و دارە گەزەكاندا، پىرەى بۆخۆشى بىيار شىن ببوونەو. لەوتو هەتا داوئىنى گىردەكەش بە پىنگە داپۆشرا بوو كە هىندەى بالآى مەمى دىك هەستا بوون. پىنگەكانى دەم كانىيەكە لە بەژنى بنيادەمىك بەرزتر بوون. گولەكانيان شىن و بۆخۆش بوو. بۆنەكەيان سەرى گىژ دەكرد و لەو كۆيرە رىيەى كە پىنج مەتر لەولاترەو بوو، شەپۆلى دەدا.

مەمى دىك لە ئاوە فىنكەكەى كانىيەكەدا دەست و دەموچاوى شوشت و هەر لەوى راکشا. جا نىستا هەموو شتىك نوقمى شىنايەكى دلگر بوو. ئاسمان و پىنگە و رودە چەوكان، گىردەكە و ئاو و خاك و دارەكان و گژ و گيا و نەو هەورە تەپوتۆزەى لەو سەرەو لە جوولە كەوتبوو و هەرەكان هەر هەموو وەك مەخمەرىكى شىن دل بلاوئىن و دلرپىن بوون. زولەيخاش هات و دەست و دەموچاوى شوشت و لە تەنىشت مەمى دىكەرە راکشا و دەستى مەمى دىكى گرت. لەشى مەمى دىك وردە وردە دەبووژايەو و گرى دەگرت. لەو ساتەدا ماندوويەتییەكەى لە بىر نەما. وەرسووژايەو و زولەيخاش ماچ كرد و توند لە نامىزى گرت... لە شىتسى ئەفەين و خۆشەويستىدا بوونە يەك و دواتر ماندوو و شەكەت راکشان. بۆنى پىنگەى شىلرا و پانەو بوو، هەستا....

كە مەمى دىك وەخۆ هاتەو، زۆر زۆر تەرىق بۆو و گوتى:

- مەمى زولەيخاش. ئەگەر ئەوەندەم خۆش نەويستبايەى، دەستم بۆ نەدەيناي. ئەمەن شىاوى تۆ نىمە. هەتا تۆلەى خۆم لە سەفەر نەكەمەو، شىاوى هىچ كەس نىمە.

زولەيخاش گوتى:

- كەوابوو بچۆ و تۆلەى خۆتى لى بكەو. ئەمەن تا ئەو كات هەر لەسەرت رادەو دەستم.

تەنانەت ئەگەر كەزى سىپىش بەژمەو...

ئىسك و پرووسكى مەمى دىك زىراندى. جىنى برىنەكانى برژانەو. لە بەر ژان خۆى وىك

هەتتا.

- ئەو حالەتەم لە مەرگ تالترە. چىنى نەما بوو تۆلەى خۆمى لى بكەمەو، يەككىكى

دىكەم...

دەمردەست لە جىنى خۆى دەريەرى و راي كرد. بە دەورى گىردەكەدا سووژايەو و ماويەك

بە دەم رووبارەكەدا راي كرد و ئەوجار راوەستا و ئاورپىكى دايبەو. زولەيخاش ديار نەبوو. زولەيخاش

له نيو پنگه لانه كهدا راکشابوو. هانكه هانكى بوو. گيانى گړى گرتبوو. چاوه پتى مەمى ديك بوو. جومگه و ماسوولكه كانى چليان ددها و دهيا نزيړاند.

به دهم نالينهوه دهیگوت:

- مەمى ديك، منت خۆش بوئ، مەمى ديك، منت خۆش بوئ...

مەمى ديك له ريچكه كەى كهنده لانه كه وەسەر كهوت و گهيشته ريگه كه. سى سوار بهر و پرووى دههاتن. له تاريخكاييه كهدا نه سپه كان و سواره كان گه و ره تر بيوونه وه. وهك ديو و درنج زبه لاج و به هه بيهت ديار بوون. كه سواره كان له مەمى ديك نزيك بوونه وه، نه سپه كانيان راگرت و دابه زين.

مەمى ديك بزه يه كى هاتى:

- دۆزيتانه وه؟

سواره كان وه لاميان دا به وه:

- نه مانندۆزيبه وه به لام هەر دهيدۆزيبه وه.

مەمى ديك گوتى:

- ناوى چه مەكه بردى. له نيو ناوه كهدا، تهرميكى بۆگهن و گه و ره كه بيست و شهش

ميشى كه سكى بريسه كه دارى له گوئين پۆلاى لى نيشتبوو.

سواره كەى پيشه وه گوتى:

- ده بى بيدۆزيبه وه.

سيهه ميان گوتى:

- چو كورواوا ناگرى گرتوه.

يه كه ميان گوتى:

- نه سپه كان پشوويان لى براوه. لغاوه كانيان نوقمى كه فى زاريانه.

سيهه ميان گوتى:

- ده بى هەر بهو نه سپانه به غاردان له چه مەكه بهرينه وه.

يه كه ميان گوتيبه وه:

- ديسان باران دهبارتته وه شهوكت به گيش هەر نه هاته وه... خودا ده زانى ئيستا له كوتيه.

رووباره كەى جهيمان ليل و قوراو ده پويشت. به بيان نهنگوت. به دريژايى رووباره كه هه و ره

سپيهه كان به ناسمانه وه به سپايى ده خوشين. هه و ره لۆكه ييه كان له ناسمانه وه به سەر رووباره كهدا

شۆپر بېوونەو و بەرەو دەرئای سېی دەرویشتن... له سپیایه خولیاپیه کهی بهیاناندا هەر وا ده خوشین و دەرۆیشتن و کلکهیان دەراییهوه.

دووکهلی ئاگری بهیانانی کرێکاره کان، بهرز و باریک و به جووله هه موو ده شته کهی داگرتیوو و بهرەو ناسمان هه لده کشا.

قه لافهتی ناشقه که چه ل له تاریکایی شه وه که دا زلتر دیار بوو. وه ک چیاپه کی قام و پتهو له نیو تاریکایی شه وه که دا دانیشتیوو. نه ده بزووت. ده موچاوه کهی دریش و تیکسماپ و نوقمی په ژاره و پر له چرچ و لۆچ بوو.

گوله گه وره که دیسان درشتتر و نارنجیتر بۆوه.

شه وه کهی نه سستیزه باران بوو. هەر هه نگاوێکی هه لته دگرت، شوین پتیبه کهت ده بووه جوگه له به که له تریفه. باران دا یکرد. دلۆپ و تنۆکی باران نوور و تیشک بوون. ته ری نه کرد.

رووناکییه که هه ستا و ده شته کهی له نیوه پراسته وه دوولت کرد. چیاکان و شه وه کهی له نیوه پراسته وه دوولت کرد. نیوچاوانت چرچی تیکه وتیوو. خه یال رفاندبووتی. گوندی هاتن و له سه ر سهرت کۆ بوون ه وه و گوئیان رزگارمان که و فریامان که وه. نیمه کۆپله ی هه زاران سه له یه ن. ده ست و پیمان به ستراوه... مه زراکانمان بری و له باغه کانه وه گه یشتینه لیڤه کان...

هه زران تۆپه له نوور به شوینمانه وه بوون. هه زار رووناکایی که چاویان له بهر هه لته ده هات. هەر هه نگاوێکی ده ماننا، دنیا نوقمی گول ده بوو. دنیای کۆن نوێ ده بۆوه، دیسان له دایک ده بۆوه و له بهر تازه یی ده بریسه کایه وه. نه وه نده نوێ که ده تگوت هەر نه مرۆ خولقی تراوه.

مه زراکان بهریان گرت ه وه. لاسک و قه سه له گه نه کان، له بهر گوله کانیا ن خۆیان نه گرت و نووشتان ه وه. گوله کانی "قه ره قلیچ" هەر کامه یان هینده ی قولانجیک. پلور ه کان و قه لشتی

ره وه زه کان و که لی نی پیره داره کان پر بوون له هه نگوینی زه رد. هەر پلور ه به که پینچ جارن پر و به تال بۆوه. به هه زاران می شه نگوین به سه ر هەر لقه دارێکه وه نیشتنه وه. هه نجیره کان

هه نگوینی بوون و هه ناره درشته کان به ده نکه سووره بلوورینه کانیا نه وه قه لشین. خاک نه رم و نیان بۆوه. هه مووان شاد و شوکور بوون. خا که به پیته که ناره قه ی کرد بوو و نووست بوو. کهس

پنخاوس نه بوو. کهس نۆبه تیی نه بوو. کهس ناهه قیی لی نه ده کرا. کهس نهیده توانی نه وه نده له بنیاده مینک بدا خوین میزی. کهس نهیده توانی سووکایه تی به یه کیتیکی دیکه بکا و

مرۆقبوونه کهی لی بستینتته وه. له چیاکان تیپه ریین و له ناومان بردن. له بیابانه گه رمه کاندا په له هه ورێک سیبه ری لی کردین. هەر هه مووی نه وان له خۆشه ویستی تی و له بهر خاتری تۆ

بوو. ئەمەن ئەتۆم ئاوا دى. بىبابان نوقمى گول و شىناوهرد بوو و ئاوه كان به خوڤه خوڤه وه پرى كهوتن.

- يه كهم كه سىكى هەولئى دا من نەبووم. يه كهم كهس كه له دايك بوو من نەبووم... ئەتۆ زۆر جارانت منت دى... زۆر جارانت...

بەيانىيەك بە سەر ئاوى دەرياي سپىدا رۆزىشتى. بوويتە شەنى با و هەلتكرد. بوويتە هەور و داتكرده باران. بەو دوو چاوهى خۆم دىتمى كه ئاسكىكى چاوپرەش سەرى لە سەر رانت دانابوو و دەگرىا. گوتت "ئەى مامزە چاوپرەشەكە، هەستە و غار بەدە."
دارە كانىيان لە رەگهوه هەلگەند. بالندەيان بە سەر دار و بە ئاسمانهوه نەهشتت. ئاوه كانىيان هەلچۆراند. بنىاده مە كانىيان نەخۆش خست... ئەتۆ هاتى و نوورىكى هیندەى منارەيهك بەرز بە شوینتەوه...

- يه كهم كه سىك كه دەر كهوت من نىم و يه كهم كه سىك كه له دايك بوو من نىم... ئەتۆ زۆر جارانت منت دى.

چوونى نىو دارستانىكەوه. رىمان لى هەتلە بوو. گوندىيەكان تۆيان كوشت. تۆزىك دواتر ديسان زىندوويان كردىتەوه. ئەمەن بەو دوو چاوهى خۆم دىتم.

- ئەمەن يه كهم كه سىك نىم كه مردم و يه كهم كه سىش نىم كه له دايك بووم...
دەموچاوى ناشقە كەچەل درىژتر بۆوه. چرچە درىژەكانى لە سەرەوه بۆ خوارى، لەشيان داگرت... زەوى نەبوو، ئاسمان نەبوو، خاك و ئاوه نەبوو. بنىادەم و چروجانەوهر و مېتروولە و خىو و فرىشتەش نەبوون، هېچ كەس نەبوو. تۆ نەبووى، من نەبووم، شەو نەبوو، رۆژ نەبوو... هېچ شتى نەبوو.

رەگ و بنەواشەى تارىكايى، رەگ و بنچىنەى رووناكى.

هېچ شتىك، هېچ شتىك نەبوو.

لايهكى روخسارى ناشقە كەچەلە تارىك داهاات و لايەكەى ديكەى رووناك. شەپۆل شەپۆل دەنگى بە دەشتەكەدا گەرا. بۆرە و هۆرەى سامناكى دىوهمەيهك كه هەر دەهات و بەرزتر دەبۆوه. دەنگەكەش رەگى نەبوو. رەوهزەكانى ئاناوهرزا دەنگيان دايهوه. رەوهزەكانىش نەبوون.
ئەوهى هەبوو، تۆپەلەيهك نوور بوو. ناتوانى سەيرى بكەى. كوئىر دەبى. دە ملىيۆن سال، سەد ملىيۆن سال، ملىيۆن ملىيۆن سال ئەو تۆپەلە نوورەى پىر بە چنگىك دەبوو و ئەگەر سەيرت كردبايه كوئىر دەبووى، لە بۆشايىدا سوورايەوه. بۆشايىش نەبوو.

له شەش تەلەكەى سازهكە، سى تەلى پسا. سازهكە كەوتە خواری. ھەورەكان بەرەو زەوى خوشین.

- نەمن تۆم دى. له ھەر دوو چاوان كۆرە بىم نەگەر درۆ بكەم. بەو دوو چاوەم.
- نەتۆ گەلى جاراز منت دى، برالە، گەلى جاراز.

مەمى دىك دانىشت و گریا. برینەكانى برژانەوہ. ئىسكەكانى زرىكاندىان و ھەموو گىيان ژانى كرد.

دەستى تاشباش نۆغلوى گرت و گوتى:

- نەتۆ بووى. بەو دوو چاوەى خۆم دىتمى.

ناشقە كەچەلە جارىكى دىش گۆرانىيى "دنياى بەتال" سى گوتەوہ.

تاشباش نۆغلو بە سەرسوورمانەوہ لە جىتى خۆى وشك بوو.

مەمى دىك لە تەنىشت گولە گەورەكەوہ بوو. گولەكە نارەقەى دەكرد و دەدرەوشايەوہ و نارغىتەر دەبوو.

تاشباش نۆغلو پتر سەرى سوور ما.

- نەتۆ منت ھەر نەدى؟ ھىچ نەتدیم؟

باران وەك گۆزەى سەرەوژىر دەھاتە خوار. نەتۆ بە بەر بارانەكەدا دەپۆىشتى. تەنانەت دەنكە بارانىكىش چىيە، وەتۆ نەدەكەوت. ئەو رىيەى پىيدا دەپۆىشتى، وشك و پىر لە خۆل و خاك بوو. بەو دوو چاوەى خۆم...

- يانى نەتۆ منت ھەر نەدى؟ ھىچ نەتدیم؟...

رەوہىەك نەسپى كىسوى، زل زل بەو لاولادا غار غارىنيان دەكرد. شىت بېوون. كەس نەيدەتوانى لىيان بچىتە پىش. يەك بە يەك هاتن و لە بەردەمت راوہستان.

- نەتۆ منت ھەر نەدى؟ ھىچ نەتدیم؟

پلنۆكىكت لە رەوہزىكى گەورە دا. ناوئىكى فىنك و روونى لى ھەلقولى. وەك سەھۆل. ئەو بەو دوو چاوەى خۆم...

- نەتۆ منت ھەر نەدى؟ ھىچ نەتدیم؟

ھەنارىكت لى كردهوہ، قەلشىو، ھەنارەكەش لىك بۆوہ. ھەموو گوندەكە لىتى خوار و تەواو نەبوو.

- ھەرگىز... ھىچ؟

دانه و تله یه کمان چاند. کینلگه کان پر بوون له گول و دهشته کان له لۆکه دا ون بوون. ههر به و دوو چاوه ی خۆم...

- هیچ و هیچ؟...

گول هه گوره که نارقه ی کرد و رهنگه که ی دیسان نارنجیتر بۆه. سه دان می شه نگوین له کاکله که یدا... به باله دره وشاوه کانیا نه وه...

شه و داها ت، رۆژ، ناوا بوو.

- نه تۆ هیچ... هیچ..

ناشقه که چه له باسکه کان ی وه ک دوو بال له تاریکاییه که دا لیک کرده وه و لیک ی نانه وه. دهسته کان ی وه ک مستیک که وتنه سه ر سینگی سازه که ی. مه می دیک به سپایی په نجه که ی نیه ندیی نه وی گرت و گو شیی و دهستی ماچ کرد و به رزی کرده وه و له سه ر ته پل ی سه ری خۆی دانا.

گول هه گوره که دیسان نارنجیتر بۆه و که وته بۆشاییه وه، به ته نی.

مریمۆك سەرى بە ترس و ئەستێرەكانى و
 ئەحە شىتەو خافلاو. جارى واشە
 دەكەوێتەو بىر ياغيەى سالى سالان.
 كەپەى بەيانى كە ئەبابەكە لە سەرىك سى
 جاران دەخوینى. لە گوندەكەى ئوبەرەو
 سى كە ئەباب جواى دەدەنەو.

۳۳

شەو داھات. رۆژ، ئارا بوو. نان ساجییەكى لە تەبەكە^{*} نانەكە دەرھینا و رشاندی و لە سەر
 سفەرەكە داينا. تەبەكە نانەكە نیوہ ببوو. مریمۆك بىرى كردەو كە ھەتا دینەو بەشم دەكا. ساوارەكەى
 لە سەر ئاگردانەكە دىمى كیشابوو. مریمۆك پىوازىكى بە مستەكۆلە ورد كرد. پىواز دەبى بە مست
 بىھارى. ئەگەر بە چەقۆ بىرى تال دەبى. ھارىنى پىواز بە مست تالییەكەى دەبا.
 مریمۆك نیوہرۆیە ھىچى نەخواردبوو. ھەر لە لىرەكە تۆزىكى يالابوك مژىبوو. ھەم
 يالابوكى دەمژت و تىن و گۆرپىكى لەبەر دەگەرا و ھەم ئەوێكە لە دارستانەكەدا دەگەرا و
 رايدەبوارد. بۆیە ديسان زۆرى برسى بوو.

رۆنى لى پراپوو. ساوارەكەى بەبى رۆن خوارد.

جىوانەكەى لە بەر دەرگاگە رادەخست و كەلینىكى دەدايە دەرگاگە و ھەر لەوئى لى
 دەنووست. ئەمشەو دەترسا. چوہ سەربانى. سىبەرەكان درىژ ببونەو. دەشتەكە نیوہ تارىك
 بوو. لەو خوارەو دارەكان لە تارىكايەكى نەنگوستەچاودا نوقم ببوون و سەرى چلوكەكانيان
 لە رووناكايەكى درەوشاوەدا. شەوہكە بەبى دەنگى و بەسپاى بەسەردا دى. سىبەرەكان لە
 چىكانەوہ بەرەو دەشتەكان دەكشێن. بىدەنگى... لە سەرەتای شەویدا، مریمۆك لە چەقى ئەو
 دنيايەدا بەتەنى بوو. خانووەكان، دارەكان، دارستان، ئاوەكە.... خورەى ئا، دەنگى

* تەبەكە: تەبەكەى نان: ناندین. شوینى نان. بۆ ئەندازەى نانیش گوتراوە. تەبەكێك نانى برد. یان تەبەكە نانتێك بە ژەمێك دەخرا.

بالتده كان و نمو خاكة به پيټ و وه به رها تووه به هزاران جوړه گول و گيا و ميرووله و مار و هموو مه مخلوقاته كې دنياوه... دنياى به جووله، دنياى به جوؤش و خرؤش و پېر و په يمان. دنياى هزاره رنگ هموو شتيكى هميه. رهنه گه كان، رووناكايى، شهو و دهنه گه كان و نه ستيره و هموو شتيكى هميه. دنيا بهو جوړاو جوړيه بې كوټايى و به جوؤش و خرؤشه وه او نايى، به لآم و هره سهير كه نمو دنيايه چنده جووله. نه دهنه گيتك و نه رووناكاييهك و نه رهنه گ و نه جووله يهك. هر ده لټي نه گولټيكي تيدايه و نه گيانله به رټك، بيده نكي و تنيابي.

هر مالهى كؤمه لټيك هيلانه په رسيلكه تيدايه... په رسيلكه پؤل پؤل دين و ده چنه نيو ماله كانه وه... په رسيلكه دوست و برادره ن، شوټنيان له تنيشت بنياده مه كانه وه بهو باله تيؤ و ناسكانه يانه وه هوا دهرن. هيچ گيانله به رټك ديار نييه. نه جر و جانه وه رټك نه زهره گه تيهك و نه بوټيك... هر هيچ شتيك نييه.

مريټوك له ناخى خؤيدا هستى به تنيابييه كه كرد. چؤل بووني دنياكه، نمو دنيايهى هموو شتيكى هميه. دنياى پر و په يمان، دنياى پر له جوؤش و خرؤش و جووله. ئيستاستا چؤل و هووله. له مردوو ده چي. مريټوك ژانى نمو دنيا بې بنياده مهي وه كه خه نجه رټكي رهش له دليدا هست پي كرد. كه و ابو نه وه بنياده مه كان بوون دنيايان پر ده كرد، هموو شتيك، هموو دنيا واته ئينسان. كوره خؤ ئينسان نه بې، دنياش نييه.

مريټوك له سهريانه وه روى به ره و لاي رؤژناوا به ره و خؤره ناو ابو وه كه وه رسوورانده و به دهنه گيتكي گهرمي ئينسان نييه وه هر اى كرد:

- كوره به قورباني بوټي جهسته بم ناده ميزاد. به قورباني بوټي جهسته بم ناده ميزاد. به قورباني بوټي جهسته بم ناده ميزاد.

دهنگي مريټوك وه كه هوره تريشقه دنياى داگرت و ماوه يهك زؤر له ليټه وار و دهشت و شي و دووله كاندا دهنه گي دايه وه.

- به قورباني بوټي جهسته بم ناده ميزاد. ئيستاستا نه گهر منداله كه چه له يه كيش لاي مريټوك بوايه، نمو تنيابي و بيده نكييه ده موده ست نه ده ما و دنيا پر و خوؤش ده بووه. نه گهر كورپوژگه يهك بوايه، تهنانه ت نه گهر كوره كه چه له يه كى چلمنيش بوايه...

- نه گهر به هه شتيش بنياده مي تيدا نه بې، نامه وي. ببه نه جه حنده مي نه گهر نه وي بنياده مي تيدايه به قورباني بم. هه ي به قورگري نمو دنيايهى بنياده مي تيدا نييه.

ناھەقى دەکا، خراپە دەکا. سووکايەتى بە ھاۋرەگەزەكەى خۇزى دەکا، مافى خەلك دەخوئا، دەكوژى و درۆيان دەکا. بە كورتى ھەموو خراپەكان ھەر نەو دەيكا. ھىچ مەخلوقىتىكى نەو دىنبايە ھىندەى بىنيادەم لە گەل ھاۋرەگەزەكەى خۇزى و يان لە گەل مەخلوقاتەكەى دىكەش، نەوئەندە زالم و ھەر لەو كاتەشدا نەوئەندە بەبەزەبى و نەرم و نىيان نىبە. ناشقە كەچەلە دەلى: "دىنا نەبوو، ھىچ شتى نەبوو، ھەوا و ناو نەبوون، تەننەت بۆشايىش نەبوو... ھىچ شتى نەبوو، لە ھەموو كايئاتدا تۆبەلە نوورتكى پەر بە چنگىك ھەبوو كە ھەموو ولاتى رووناك كەردبۆو. نەو نوورە نەوئەندە درەوشاۋە بوو كە چاۋى لە بەر ھەلئەدەھات و نەگەر چاۋت لى كەردبايە كوژ دەبوو. نەو نوورە بىنيادەم خۇزى بوو، مەرقايەتى خۇزى بوو. نەو نوورە لە ناخى ھەموو بىنيادەمىك دايە. بىنيادەم لەو نوورە خولقاۋە. خودا لە پىشدا ھەزرتى ئادەمى لە قور بە شىۋەى ئىنسان دروست كەرد و دوايى نەو نوورەى لە ناخىدا دانا."

- ھەى بە قوربانى بۆنى جەستەى م.

مەرمۆك و تەرس كەوت. دارستان و نەشكەوت و پەرىيەكان و رەۋەزەكان و دەشتە چۆل و تەنباكە ھەر ھەموو ھەستابوون و ۋەرى كەوتبوون. سىبەرە زەبەلاھەكانىيان و ھەرا و ھۆرىكانىيان دەياترساند. مەرمۆك لە سەربانى راۋەستابو و سەبرى نەو دىنا چۆل و بىدەنگەى دەكەرد. نەو دىنبايەى پەر بوو لە ھەرا و ھۆرىيەكى ناديار و لىل. نەو دىنبايەى ۋەرى كەوتبوو، ھەلدەفەرى و ۋەك رووبارىك دەروىشت، دىناى چۆل و تەنيا.

گورگەكان، چەقەلەكان و نەو دەعبايانەى نەيدەناسىن، دەياننەراند و دەنگەكانىيان تىكەل بە يەك دەبوو. دەنگى فىشكەى مارەكان و كوندەبوو... بۆ ساتىك دىنا پەر دەبوو لە دەنگە دەنگى جۆراۋچۆر و ساتىك دواتر، ھەموو دەنگەكان لە پەر دەبرانەۋە و ھەموو بىدەنگىيەك بالى بە سەر ھەموو ولاتدا دەكىشا. مەرمۆك لەو ترس و خۆفە گەۋرەيەدا، بە تاقى تەنى بوو. تەنبايى خەيال و ھەستىكى ئالۆز و نامۆى خستبوۋە دلبيەۋە. شتى ۋاى بە خەيالدا دەھات لە ژيانىدا بىرى لى نەكەردبۆو و ئىستاش نەيدەتوانى بە زمان بىانلى. ۋەبىر تاشباش ئۆغلو كەوتەۋە و بەخۇزى گوت: "لەۋانەيە نەۋەى لە تاشباش ئۆغلو بە مەنىش بى."

خۇزى پى لە ھەموو خولقىنراۋەكان گەۋرەتر بوو و ھەستى دەكەرد ھىزىكى زۆر سەبرى ھەبە. لە دللى خۇزىدا گوتى: "لەۋانەشە لەو تەنبايەدا خەرىكە تىك دەچم. حاشا، حاشا، خەرىكەم خۆم لە جىي نەو دادەنم."

ماۋەيە لە نىۋ ھەست و خەيالە دژ بە يەك و ناتەباكاندا پەلەقاۋەى كەرد: "نەمشەۋ، نەمسەۋ مەرمۆك نانوى. مەرمۆك دەبى بچىتە خوارى و جىۋانەكەى بىنيتە نىرە. چما ۋا نىبە؟ ۋايە، بەلام خوشكە مەرمۆك، نەتۆ دەتوانى بچىتە خوارى."

خەرىك بوو زراوى بچى. دەتگوت لەو خوارە سەدان ھەژدەھا چاويان داپچرپوھ و چاوەرپەين: "نەستاش كە ناوايە، مەرمۆك جا نەمشەو بەبى جىبوان لە سەر بانى دەنوى. خۆ نەگەر مەرمۆك نەمشەو لە سەربانەيش نەنوى زۆر گەنگ نەبە." كە رووى قسەى لە خۆى دەكردەو، واى ھەست دەكرد يەكئىكى دىكەشى لە لايە. ھەر بۆيە بەردەوام ناوى خۆى دووپاتە دەكردەو.

يەك دوو جارەن ھەولتى دا بچىتە خوارى، بەلام ھەموو جارى دەتگوت پى لە سەر خەرمانىك ناگر داناو. لە پەر كەوتەوھ بىر لەو پەيژەيەى بە گۆتسوانەكەيەوھ ناوھ و دەمودەست چوو و ھەلئىكەشايشەوھ و گوتى:

"مەرمۆك نەتۆ چەند كەرى، مەرمۆك، مەرمۆك، نەتۆ كەرى. پەتت وايە بالئەدە و دەعبا و مەعبا و خۆى و پەرى ناتوانن بەبى پەيژە بئەنە سەرى؟"

لە ترسان چوھ گۆشەيەكى سەربانەكە و كروشمەى كرد. چى پەر دەترسا، پەر خۆى گەرمۆلە دەكرد و چەندى گەرمۆلەتر دەبوو، ترسەكەى پەر دەبوو و ناخريەكەى نەوئەدى خۆ گەرمۆلە كرد كە بوو بە تۆپەلئىك. نەمشەو ناسمان ساو و پەر لە نەستىرە بوو. پەيتا پەيتا لە راست و چەپەوھ نەستىرەكان دەخوشين و دەكەوتنە خوارەوھ. ھەر جارئىكى نەستىرەيەك دەخوشى، نەو لە جىنى خۆى دەردەپەرى و ديسان بە دلەكوتەيەكى زۆرەوھ دادەنەشتەوھ. ماوھەك سەيرى ناسمانئى نەكرد. بەلام خۆى پى نەگىرا. ھەر نەستىرەيەك بنیادەمىك بوو. ھەر نەستىرەيەكى دەخوشى، بنیادەمىك دەمرد. نەيدەتوانى سەيرى ناسمانى بكا، بەلام ھەموو نەو نەستىرەنەى دەدى كە بەردەبوونەوھ و لەگەل ھەر نەستىرەيەكى دەخوشى، نەو لە جىنى خۆى قەيت دەبووھ و كە نەستىرەكە دەكەوتەوھ، ديسان دادەنەشتەوھ.

بەرەبەرى بەيانى بوو خەو بردیەوھ و زۆرى پى نەچوو بە دەنگى كەلەبابەكە و خەبەر ھات. كەلەبابەكانى گوندەكەى بەرانبەرىش وەلامیان دايمەوھ. ھەتا خۆر گەيشتە نۆئەندى ناسمانى، نەيتوانى لە سەربانى پەتتە خوارى و نەوجار برسەتتى ھىرشى بۆ ھىنا و چوھ خوارى و نانئىكى ھەلگرت و پەنەرى تى كرد و كرديە بابۆلە و بەرەو لپرەوارەكە وەرى كەوت... سەيرى ھەزى چووبوھ گۆشت. رانى چەور و سوورەوھ كراوى كەلەبابەكەى لە سەر پشكۆى ناگرەكە دەھاتە پەش چاوى.

تەشكى تاوھ كە لە كانیەكەى دابوو و تەشكى دابووھوھ. بابۆلەكەى تەواو كرد و نووشتايشەوھ و بىنى بەو ناوھ زولالەوھ نا كە تەشكى تاوھكە نەوئەندى دىكەشى روونتر كرديۆھ. ناوھكە بۆنى نەعنا كىبى لپوھ دەھات. رۆژى پەشوو سەنەوبەرىكى بەرز و بارىكى دىبوو.

يالابووكى سنهوبهري باريك و بهرز خۆش و بهتام دهبي. نهرم و بوخۆش. مريمۆك ئىدى ئىستا
 فير ببوو كه به ناسانى يالابوك دهريئى. لقه دارىكى هيندهى باسكىكى بريسو و نووكه كهى
 تاشيبوو و پانى كردبووه. توئىكىلى سنهوبه ره كهى له خوار و ژوروه هيندهى دووقولانج و به
 پانايى قولانجيك دهبرى و دوايى نووكه پانه كهى لقه كهى له شوتنه براوه كه داده نا و شهوجار به
 بهردىك نهوهندهى له سهره كهى ده كوتا ههتا توئىكىلى داره كه هه لده قه نرا و شهوجار به چه قو
 ماراشه كهى خۆى توئىكا له ناسكه كهى ناوه وهى دهردىنا و ورد ده كرد و له زارى ده خست و
 ده جوى. نه گهر بنياده م چۆره ناوئىكىشى به دوودا كردبايه، قهت له بۆن و بهرامه كهى تير
 نه ده بوو. بۆن و بهرامه ي يالابوك ماوه يه ك زۆر له زاردا ههر ده مايه وه.

ههتا نيوه رۆ يالابووكى لى كرده وه و خواردى. بۆن و بهرامه ي تازى ليرپواره كه له دهماره كانى
 گهرا. مريمۆك كاتى دواى خواردنى يالابوك چۆرى ناوى ده خوارده وه كه كچۆله يه كى پازده سالانه
 دلئى خۆش ده بوو و ويده زانى بووه ته مه ليكى تير بال. بۆن و بهرامه ي ليرپواره ي له زاريسه وه ده دايه
 ده ره وه... هه موو بۆن و بهرامه ي دارستانه كه له يالابوكدا كۆ ببۆوه.

مريمۆك باوه شىك پنگه ي گول شين و نه عناي كىبى كۆ كرده وه. كه يالابووكى ده برى وه بر
 قه ره جه كان كه وته وه. قه ره جه كان و نهو مامه خه ليله نه حله تيبه ي كه خودا هيج به نده يه كى له و
 خراپ ترى نه خولقاندووه. قه ره جه كان و مام خه ليل چۆنيان مريشكه كان ده گرت؟ په تىكى قايميان
 هه لده گرت و ده نكه گه فه شاميان وه ته سبىخ پتوه ده كرد.

مريمۆك به باوه شىك پنگه و نه عناو هاته مه مالى. شريتىكى پهيدا كرد و ده نكه
 گه فه شاميه كانى پتوه كرد. كه له شيره كه له قه لاغه كهى "عه لييه كويز" دا له سه ر كۆگايه كى
 په ين و پال قاچىكى هه لىنا بوو و به بهر زگيبه وه نووسانبدوو و قيت و قنج له سه ر لاقه كهى ديكه ي
 راوه ستابوو. ده تگوت نه وه ده لئى ته من پادشاي نهو دنيايه م و مريمۆكيش ره عيه تى منه...

مريمۆك كه ديتى ناوا له خۆبايىانه راوه ستاوه، تووره بوو و گوتى:

- لاچۆ هه ي كه له شيرى گلاو. ئىستا پىت ده لىم. ئىستا پادشايه تيت پى ده لىم جيبه. هه ي

گلاو، ئىستا مريمۆك پىت ده لئى پووتىك چهنه كيلويه. تىگه يشتى؟

بانگى كه له بابه كهى كرد: "وه ره، وه ره، وه ره." و گه فه شاميه هۆنراوه كانى بۆ هاويشت.
 كه له بابه كه په لامارى گه فه شاميه كهى دا. يه كه م ده نكى قووت دا. مريمۆك گوئى نه داى.
 كه له بابه كه يه ك له دواى يه ك قووتى ده دان. مريمۆك وه ك فه نه رىكى گوشراو ناماده ي
 ده ره برين بوو. هه موو گيانى وه سه ر ئاره قه كه وبتوو. له نه كاو توند شريت ه كهى گرت و كيشاى.

كەلەشپەرەكە وەپەلەقاۋە كەوت. كرىيە ھەللايەك ھەر مەپرسە. بەلام خۇي پى رزگار نەكرا. پەر و پۆ و تەپوتۆز تىكەل بوون. كەلەشپەرەكە خۇي بە دەستەو نەدەدا. تەنانت بە باوھى مرمۆكيشەو ھەر بالەپرژەي بوو. كەلەبايىكى بەقەوۋەت بوو. ساتىك دواتر مرمۆك باسكى شل بوون. كەبابەكە شل نەدەبوو، مرمۆك بە سەرى دىكەي ئەو داوھى كەلەبابەكەي پى گرتبوو، لاقەكانى توند شەتەك دا و بەرەللاي كرد.

"مرمۆك لاقەكانتى توند توند بەستەو. جا نىستا چەند پىت خۇشە ھەلبەزە و پەلەقاۋە بكە. مرمۆك سەرت دەپرى. نەمپۆ ناگرتك دەكاتەو، نەويش چ ناگرتك، و جا ئەتۆي لە سەر دەپرىتى." بۇنى بە ھەواوە كرد. بۇنى كەبابى كەلەبابى بۇ ھات.

كەلەبابى خوپرى، ھەر لە نىستارە بۇنى كەبابەكەتم بۆ دى. گۆشتى تۆ بەشى ھوتويەكى مرمۆك دەكا. ناھىتم بۇنگەن بى. وشكت دەكەمەو. گۆي بگرە كەلەبابى خوپرى، دواي ئەوھى تۆم خوارد و تەواوم كردى، جا دەچم و ئەو برادەرەي دىكەت كە ھەموو بەميانيان لەو گوندەي تەنىشتەمانەو قسەت لەگەل دەكا، نەويش دەگرم... نىستا مرمۆك دەپى چىرى و پەوش و دارە وشكەي "عەلى" يە كۆيىر بسوتىتى. وا وشك بوونەتەو ھەر لە نىستارە دەلىتى ناگرن."

ئاوردوۋەكەي بە باوھش ھىنا و ناگرەكەي كەدەو. دەمودەست گىرى گرت. مرمۆك ديسان دار و چىيى پىرى دەخستە سەر ناگرەكە. زۆرى نەبرد ھەموو گىريان گرت و ناگردانەكەي پىر بوو لە بلىسەي سوور و درەوشاۋە. چوو و ھەسانەكەي ھىنا و چەقۆيەكەي لە گىرفانى دەرھىنا و دەستى كرد بە تىژ كردنى. چەقۆ واى لى ھاتبوو مووي دەقەلشتەو. كەلەشپەرەكەي لە تەنىشت تاتە بەردەكە لە عمرز دا. كەلەشپەرەكە بە نىگاي پىر لە سەرسوورمان و پارانەو سەپرى دەكرد. مرمۆك پىنى راستەي لە سەر لاقە بەستراۋەكانى كەلەشپەرەكە و پىنى چەپەشى لە سەر بالەكانى دانا. سەرى كەلەبابەكەشى بە دەستى چەپەي گرت و كىشاي. مىلى كەلەبابەكە درىژ بۆو. مرمۆك بە پىشتى چەقۆكەي تووكى لاملى كەلەبابەي لادا و ساتىك دواتر كە دەپويست چەقۆيەكەي بە مىلى ھىوانەكەدا پىنى، دەستى راگرت. بەزەي پىندا ھات. كەلەبابەكەي بەردا. كەلەبابەكە خۇي رابىسكاند و راى كرد و پىرك لەو لاترەو چوۋە سەر دىوارەكە و بە ھەموو تىن و تواناي خۇي خوتىندى.

مرمۆك سەپرىكى ناگرەكەي نىو ناگردانەكە و سەپرىكى كەلەبابەكەشى كرد و گوتى:
- كەلەبابەكە، تاقانە ھاودەمى مرمۆك لەو دىنبايە... مرمۆك نەگەر لە برسانىش بىرى ناتوانى سەرى تۆ بىرى و بتخوا. خواي گەورە ئەو دەنگە خۇشەت لە مرمۆك نەستىتى. كەلەبابەكە، كەلەبابەكە، كەلەبابە دەنگ خۇشە جوانەكە... ھاوپى گىيانى گىيانىيەكەي مرمۆك...

مەمى دىك لە داخان شىت دەبى. خۇي پى ناگىرى.
 ئىتر ناتوانى راوہستى. بەردەوام بىر لە زولەيخا دەکاتەوہ.
 ھەتا سەفەر زىندوو بى، زولەيخا بۆ ئەو نابى. ئەوہ باش
 دەزانى. تاقە لەمپەرى سەر رىگەي ژيانى ئەو، سەفەرہ.
 ئەگەر سەفەر نەبى، دنيا بۆ وي دەبىتە بەھەشت و
 ئارەزوى ھەر شتىك بکا وەدى دى. رۆڈ بە رۆڈ
 تووپەيەكەي خەستەر دەبىتەوہ و گيان و بىر و ھزرى پى
 دەبى لە تووپەيى. خەو و خۆراكى ئەو تووپەيە.

۳۴

مەمى دىك بە ھەموو ھىز و تىنى خۆيەرہ، چەقۆكەي، كە دەمى لە گەلایى "بى" تەنكتر
 بوو، لە كالانى دەرکىشا. چەقۆكە بە برىسكانەوہ يەكى شىن، جەغزىكى گەرەي لە ھەوادا
 كىشا. مەمى دىك بە جومگە و ماسوولكە توندەكانىيەوہ چاوپرى ما. ھەموو گىيانى وەك
 لەتە ناسنىك بى جوولە بوو. ھىچ نەدەلەرزى. لە دلیدا گوتى: "ئەوجار سەر دەكەوم. ئەوجار
 سەر دەگرى.

مانگەشەويكى يەك دەست لە ئاوەكەي دەدا و رووناكى دەكردەوہ. سىبەرى دارەكان
 كەوتبووہ نىو ئاوەكەوہ. لە بۆنى قور و لىتەي لە برىنجەجارە دوورەكانەوہ بۆ دەھات.
 پاسەوانى برىنجەجارەكە پەيتا پەيتا تەقەيان لە بەرازە كىتويەكان دەكرد. تەقەي فېشەك لە
 رەوژەكانى ئاناوہرزادا دەنگى دەدايەوہ. دارەكان، پىنچكەكان و گۆ و گياكان زۆر ھەستابوون.
 گۆ ئەستىرەكان لە بن پىنچكەكاندا وەك ئاگر دەدرەوشانەوہ.

مەمى دىك سەبرى ئاسمانى كرد. ھەلۆيەكى گەرە بە سەر سەرىدا تىپەرى. ھەلۆكە لە بن
 تريفەي مانگەكەدا لە تارمايى دەچوو. گەرە بىۆوہ، سى چوار ھىندەي ھەلۆيەكى ناسايى.
 ھەلۆكە بە رىي خۆيدا گەرايەوہ و بەرەو دۆملو قەلا رۆيشت.

سهری سەفەر، لە قولکەمە کەوه هیندەهێ گولە مینایەک دەرکەوت. سەفەر بەرەو لای ئەو دەهات. نیوێ قەڵافەتی دەرکەوت، دواى بە تەواوی دەرکەوت. زل و زەلاح بوو. ئەویش گەرە بیۆه و قەڵافەتی وەك ئی دێوێ زمەمی لى هاتبۆه. مەمی دیک پیتی وابوو هەر چاوی بەو بکەوی دەست و پیتی دەلەرز. بەلام وا نەبوو. هەر وەك خۆی گرز مایەوه. قەڵافەتە زلە کەمی سەفەر بەرەو وی دەهات. مەمی دیک هەتا ئەژنۆی ئەو دەهات. تەنگە کەمی بە دەستیەوه بوو. ترسیك لە دلی مەمی دیکدا هیلانەمی کرد. ناخۆ ئەویش لە مەمی دیک دەگەرا بیکوژی؟ مەمی دیک دەستی راستەمی بردە دواوه. دەبیست کاتی سەفەر بە بەردەمیدا تیدەپەری، بە هەموو هینزی خۆبەوه چەقۆیەکی لى بدا. دیارە بەو مەرجهی تا ئەو کات هەموو گیانی شل نەبیتهوه و نەکەوتتە عەرزى. سەفەر هات. هەنگاوێک بەولای مەمی دیکدا تیدەپەری. مەمی دیک شل نەبوو. بەلام ئەو دەستەمی وا چەقۆکەمی دەگوشی، هەلیهینایەوه و نەیتوانی دایینیتتەوه. دەتگوت رەق هەلاتووه. سەفەر دوور کەوتەوه و رۆیشت. گەیشتە نیتو مالى چۆمە بچووکە کەوه. بە سەر بەرد و چەوه کاندا هەنگاوی گەرەمی داویشت. بەرد و چەوه کەمی بەر پیتی خرمەیان دەهات. گەیشتە دەم ناوه کە و لە سەر سەکۆیەک دانیشت. وردە بەردیکی هەلده گرت و لە ناوه کەمی داویشت. لە بەر تریفەمی مانگە کە، سەر ناوه کە دیار بوو، سێبەری سەفەر کەرتبۆه ناوه کەوه و گەیشتتۆه ئەوبەری دیکەمی چەمە کە. ماسیکی درشت سی جار لە ناوه کە خۆی هەلاتووستە دەری و هەموو جارێ شلپەمی کەوتنەوه کەمی دەهات.

مەمی دیک بەخۆی گوت، باشە ئەو سەفەرە بۆچی هەموو شەوی تا بەیانی بەو دەشت و بیابانەدا دەگەری؟ شیت بووه یان من بەتاقی دەکاتەوه؟
 لە نیتو پنچکە بیبارە کە هاتە دەری. پنچکە کە لە بەر تریفەمی مانگە کە بۆنیکی خۆشی لى هەستا. خاك و گز و گیاکان و دارەکان لەو شەوهدا بۆنی بیباریان لى دەهات. هەموو گیانی مەمی دیک و چەقۆکەمی دەستی شى هەر ئەو بۆنەمی لیتو دەهات.

مەمی دیک بە خۆی گوت: "سبحرێک هەیه لە کاری ئەو پیاوهدا. دەیکوژم، نامری. خەریکە سویم بیتتەوه بۆ کوشتنە کەمی، بەلام سەر ناگری. بنیادەمیکی ترسنۆکم. هەموو کەس پیاو دەکوژی. هەر من یان شل دەبم و دەلەرزم یان رەق هەلدیم. چما لە سەر ئەو زەوییه، پیش من کەس بنیادەمی نەکوشتووه؟ دەترسم، دەترسم، دەترسم، دەترسم، دەترسم..."

لە سەر ووی چەمە کەوه راوهستا. ماسییه کە ئەجارەیان زیاتری خۆ هەلاتووست و لە دەنگی کەوتنەوه کەمی هەموو گیانی لەرزى. دەست و پیتی سەر بوو. ئارەقەیه کەمی ساردی لە گیانی نیشت و

دانیشت. سەفەری پشتی لیتی بوو. له داخان شیت بېسو. باشه چ دەبوو، هەر ئیستا رابی و گورج خۆ به سەفەردا بدات؟ یه کجار، یه کجاری دیکه، جارێکی دیکه، چه قۆکهی لئی بدا و بیکوژی، دیسانیش لیتی بداتهوه و بیکوژیتهوه و ئیتر سەفەر نەتوانی هەستیتتهوه، خۆینه کهی خوڕ خوڕ برژی و جۆگه له یه کی سوور بکیشیج... سەفەر بکهویتته ناوه کهوه... به یانی، گوندیه کان تهرمه کهی بدۆزنه وه. کهس نازانی کێ کوشتوویه تی. هه موو شتیک جیه جی ده بی. به لām نه گهر کهس نه زانی کێ کوشتوویه تی، مردنه کهی چ سوودیکی ههیه؟... ده بی هه موویان بزانی که مهرگی نهو چهنده به سوود بووه. هه مووان زانیان کێ له مەمی دیکه دا، لاقه کانی سووتاند و بووه هۆی نهوهی خۆین بمیزی. ده بی تۆلهی نهو کارانهش به چاری خۆیان ببینن.

"ده بی دنیا بزانی کێ کوشتوویه تی. هه موو ده بی ببینن. رۆژنامه کان بینوسن. به لām دیاره زیندانیشی له دوایه. سیداره ی ده ولتیش ههیه." مەمی دیکه ههستا. مشتووی چه قۆکهی له ده ستیدا گوشی. رێک لهو کاته دا سەفەریش ههستا و به لیژایی زووباره که دا ناودیو بوو. مەمی دیکیش به داویدا رۆیشت. سیپه ره کهی درێژ بوو. گه یشتبووه نهو به ری ناوه که. چوو نه یو می شه لانه بیه که ی که ناری ناوه که وه. مەمی دیک ترسا و نه چوو. له مار و ده عبا ترسا. به ده وری می شه لانه که دا سوو رایه وه و چوو پشته وه ی. سەفەر وه ک پلنگیک له می شه لانه که هاته ده ری. تیک ئالقان. سەفەر له رزی. مەمی دیک بریسکه یه ک به موغهره ی پشتی دا هات. چه قۆکهی به ده ستیه وه بوو. به لām نه هاته سه ری. سەفەر پرس ی:

- کیتی کوپه؟

به لām ده مو ده ست ناسیه وه.

- نه وه تۆی مەمی دیک، سه رۆکی راوچییه کان؟ چما شه وانه له چوکوروا دا نیچیر ههیه؟

مەمی دیک وه خۆ هاته وه و گو تی:

- منم ئاغا. گوتم به شکم چه قه لێک، به رازێک، سمۆره یه کی ناوی بگرم، به لām نه کرا.

سه رفەر گو تی:

نهو می شه لانه هی لانه ی سمۆره یه. بچۆ و له وی دا بۆسه بنیوه. نه کا له می شه لانی بترسی؟

له پر خۆی کی شا و قورگی مەمی دیکه گرت. به هەر دوو دهستی گوشیی. گوشی و گوشی و گوشی. جگه له نیوه نووزه یه ک هیه چ ده نگیک له قورگی مەمی دیکه وه نه ده هات.

خۆره پرشنگداره کان به بهرچاویدا تیده په رین.

- جارچىكى دىكە ئاوا ۋە شوپىن من بىكەۋى و سىخوپىم بىكەۋى، دەتتۆپىم. تىنگەشتى؟
مەمى دىكى ۋەك كۆنەپەرۆيەك راۋەشاندا و فرېتى دا. مەمى دىك كەوت. سەرى چوۋە نىتو
ئاۋەكە. تۆزىك درەنگىر ۋەخۆ ھاتباۋە دەخنىكا.

ماسىيە گەۋرەكە سى جار لە ئاۋەكەۋە خۆى ھەلاۋىشت. بەرزگە رەنگاۋرەنگەكە سى
جار ۋەك چرايەك لە شەۋىدا شۆقى داپەۋە.

مەمى دىك ۋەخەبەر ھات. دىسان كەۋتەۋە شوپىن سەفەر. پەنجا ھەنگاۋىك لە پىشتىمەۋە چارى بە
سەرىمەۋە بوو. قۇنداغى تىفەنگەكە سەفەر روۋكىشىكى زىۋىنى ھەبوو و لە بەر تىرفەى مانگەكەدا
دەدەرەشايەۋە. ماسىيە درىشتەكە لە تەنىشتىمەۋە سى چارى دىكەش خۆى ھەلاۋىشتە دەرەۋە.
چەمەكە دەنگى ھات. كە بە نىۋان گابەردەكانىشدا دەۋىشت، بە شىۋەى جۆراۋجۆر دەبرىسكايەۋە.

سەفەر ئاۋرى داپەۋە و سەيرى نەۋ ماسىيەى كرد كە خۆى ھەلاۋىشتەبوو و رۆىشت.
مەمى دىك بۆنى ئارەقەى لىۋە دەھات. لە دوورەۋە نەۋ خەرمانى دى كە ئاگرى گرتىبوو.
سوۋتمانى خەرمانىكە ئاسمانى روۋناك كىرەبۆۋە. ھەلۆكە بە نىتو روۋناكايەكەدا تىپەرى.
سىبەرەكەى كەۋتە سەر بلىتسەكان.

دەستى راستى مەمى دىك، كە چەقۆكەى گرتىبوو، سوۋك بوو. دلى كرايەۋە. دىتنى
ھەلۆكە غىرەتى ۋەبەر نابوو. بەرەۋ سەفەر غارى دا. دەستى ھەلئىنا. كە وىستى دايبىتتەۋە،
دەستى جوۋلەى لى برا. ئاۋرى داپەۋە و سەيرى داۋەى كرد. سى سوار بە سوۋرى ئەسپى
روۋت، لە پىشت سەرىمەۋە بوۋن وىەكىكىان دەستى گرتىبوو. سەفەر خەرىك بوو رايىدەكرد و
دەچوۋە نىتو ئاۋەكەۋە. ئاخىرى خۆى لە كەندەى روۋبارەكەۋە ھەلدايە خوارى و لە بن پىنچە
دېرۋەكدا خۆى مات دا. لە ترسان دەلەرزى. مەرگ بە بن گوئىدا تىپەرىبوو.

نەۋ سوۋرەى دەستى نەۋى گرتىبوو، بەرى دا و گوتى:

- بلى بزاتم، شەۋكەت بەگ لە كوئىە؟

- شەۋكەت بەگ؟

تىشىكى سوۋتمانەكە چاۋى بە شەۋارە خىست.

- بەللى شەۋكەت بەگ، ئىتەم بە دۋاى نەۋدا نەۋ دەشتەى چوگورواۋامان ھەموو تەقاندوۋە.

تەپۆ ۋەك ھەۋرىك دەۋرىان گرتىن. دەيانوۋىست لەتۋپەتبان بىكەن. وزەۋەكەيان ۋەك لىۋرە

لوۋرى لى ھاتىبوو. مەمى دىك نەيتۋانى دەموچاۋيان بىيىن.

- شهوكت بهگ؟ بۆ شهوكت بهگ چيى لى هاتووه؟
 - همتيو، بۆ قه شمەرى به خۆت بکه.
 له خەرمانه سووتاره کهوه بلیسهى گریان بۆ دههات. سیبهرى سواره کان پان و درێژ ده بوونهوه و دوور ده رۆیشتن.
 - شهوكت بهگ مردووه.
 مەمى دیک ملی به لارهه نا و گوتی:
 - ئەمن قەت نەمەدیوه. سەیری نیو بیرە که بکهن. بازده رۆژی ره بهق هەرچی هەلۆیه له سەر ئەو بیرە دە سوورانهوه. هەرچی هەلۆی دنیا به.
 - نيمه هەلۆکانمان دی، شهوكت بهگ سۆزاعی نەبوو. شهوكت بهگ چووه ته کوی؟
 - به ناوه کهدا چووه ده ریاى سپى. هەلۆیه که به شوپن تەرمه کهدا.
 مەمى دیک شەلالى نارەقه بوو.
 - شهوكت بهگ لیڤه یه درۆزن.
 مەمى دیک دەسته کانی تەواو لیک کردهوه و خەرمانه سووتاره کهمى پيشان دان. گەرماى ناگره که ده یانگه یشتی.
 - سەیر بکهن، هەلۆکه ریک له سەر ناگرده که ده سوورپتهوه. هەر دوو قولانج له بلیسه کانهوه دووره. بۆنى شهوكت بهگ دی. شهوكت بهگ بۆگه ن بووه. که پۆتان بگرن نه گینا له هۆش ده چن.
 کویتخا سەفەر له بن پنچکه دروه کانهوه هاته ده رى و به غاردان خۆی گەیانده لایان و هەرای کرد و دەنگی له ره وه زه کانی ناواوه رزادا دەنگی دایه وه:
 - بیگرن. ئەوه ندهى تیهه لدهن پشتی له زگی نەرمتر بکهن. لەو ده شته پان و به رینهى چوکورواوا هەر ئەوه ده زانی شهوكت بهگ له کویتسه. ئیتسکی بهارن. ئەوه ندهى لى بدن خوین بیزی. خوین بیزی، خوین بیزی.
 سواره کان قاقایان کیتشا. ئەوهى له پيش هەمووانه وه بوو، دەستی مەمى دیکى بهردا.
 ئەسپه کان به چوارناله له ناوه که په رینه وه. ناوه که به سەر و یالى ئەسپه کاندایا پریشکا.
 مەمى دیک سى جار چه قۆکهى دەستی هەلینا. چه قۆکه سى جار کهوانى بلیسه و گری کیتشا و هەر سى کهوانه کهش له بهر تریفهى مانگه که شین بریسکانه وه. کویتخا سەفەر هەر سى جارن وه که برووسکه داها ته وه و هەر سى جارن دەمى وه عەرزى کهوت و دیسان هەستایه وه. سیبه ره کهى رهش و گه وره بوو و ده گه یشته ئەوبه رى ناوه که.

دوای رۆژئاوابوونی، مەمی دیک جەوالتیک شووتیی بە کۆلەوه
 دیتەوه کە پرەکان. خەلیل داھتیزراو دەبیینی. شوینی
 بیستانەکە ی لێ دەپرسی. دوای ئەو گۆمکسیز و بە شوین ئەو
 دا سەفەر و ناخریش حاجییە چلەن و خواروخیچ و فاتمۆکی و
 ھەر ھەموو گوندەکە دەسبەجی ناگادار دەبنەوہ. ھەر کەسە و
 جەوالەکە ی خۆی ھەل دەگری و بەرەو بیستانەکە وەرێ دەکەوی.
 بیستانەوانەکە نوینەکانی لە سەر دارێکی گورە راخستووہ. لەو
 خوارە بییتە قیامەتیش ناویرێ بییتە خوارێ. ھەر لە سەر
 دارەکەوہ دەنەپینێ و تەقە دەکا. مەمی دیک دوای سی رۆژان
 لەوہ تێدەگا و ھەر بۆی روون دەبییتەوہ ئیتر تەواو.

۳۵

چوونە نیو بیستانەکەوہ. بیستانەکە لەو بەرە ی میشلەلانی "قەرە بوجاغ" بوو. زۆر لەو
 مەزرایەوہ دوور بوو کە گوندییەکان لۆکەیان لێ دەرنییەوہ جا ئەوہ ی مەمی دیک چۆن
 گەیشتبووہ ئەوی و ئەو بیستانە ی دیتبۆوہ، ھەر خۆی دەیزانی. بیستانەوانەکە کە جیوانەکە ی
 لە سەر دارچناریک راخستبوو، دەینەراند و دەیویست دنیا تی بگەییەنی. جار نە جارێکیش دوو
 فیشەکەکە ی نیو لوولە ی تەنەنگەکە ی بە ھەواوہ دەنا.

مەمی دیک کە لەگەڵیان ھاتبوو، بەو چەند کەسە ی وا دەترسان، دەیگوت:
 - ھیچ گۆیی مەدەنی. ئەو ھەر لەوئێسە و دەگورپینێ و ناشویرێ بییتە خوارێ. نەگەر
 دەشتانەوی با بیدەنگی بکەم.

گلمەتیکە ھەلگرت و لە چنارەکە ی گرت. گلمەتەکە وەلقیکە چنارەکە کەوت. دەتگوت
 ئەوہ ی وا چەند ساتیک لەوہ پیش دەینەراند و دەیگوراند ورد و پرد بووہ و بۆتە تۆزی بانان.
 ئیتر پشروی دەرنەدەھات. دیار بوو نەگەر نەوجارە دەنگی لێوہ سی و تەقە بکاتەوہ، گلمەت
 بارانی دەکەن و دیسان بیدەنگ دەبییتەوہ.

شوتى دزهكان تۆزىك دوائى نىبەى شەوى گەرانەوہ. جەوالئەكانيان پىر بوو. ئەو شەوہش ھىرشى تەپز و مېشولەكان سامناك بوو. بە پۆل دەھاتن و دادىر دادىيان دەكردن، بەلام كەس گوتى نەدەدانى. ھەموو پشويان لە خۆيان بريبوو و بەبى ئەوہى چا لىك بنىن، چاوەرتى شوتى دزهكان بوون. دوو بنەمالە كەسيان نەچووبوہ شوتى دزىنى: بنەمالەى تاشباش ئۇغلو و ئۆككەش داغ قۆردو. ئۆككەش داغ قۆردو دووگەردە ھەسرىيەكەى لە بەرى راستى مەززاكەوہ راخستبوو و پەيتا پەيتا نوپى دەكرد و دەپارايەوہ. تاشباش ئۇغلو لە كەپرەكەيدا داغەى لى دابوو خەيال بردبووہ. ناخۆ ئەوئىش دەبوو وەك ئەوانىتر بچىتە شوتى دزىنى؟

ئۆككەش داغ قۆردو و ژن و مندالەكەى ئەگەر ئەو شوتىيانە بووبانە دەرمانى سەد دەردىش، دەميان لى نەدەدا. چونكە ھەرام بوو و پىاوى موسولمان ھەقى ئەوہى نەبوو دەست بۆ شتى دزىتى بەرى.

تاشباش ئۇغلو دلى خۆى پى قابل نەدەبوو. وەلىيەك چۆن دەبوو بچىتە شوتى دزىنى؟ كەستىك كە نوور بە سەر مالەكەيدا بارىبوو...

ئەو نوورەش ھەموو كەس دىتەبوو. ھەر لە مندالى ھەوت سالانەوہ تا پىرى ھەفتا سالان. سەرانسەرى تۆروس دەنگى دابۆو. ئەى ئەگەر لە بىستانەكەدا بە تۆمەتى دزى گرتىيان؟ ناخۆ نەياندەكردە قىامەت و ھەللا كە ئەوہتا وەلىيەكەى گوندى يالاك كە نوورى بە سەر مالەكەيدا بارىبوو و خۆشى چووبوہ لای چل سوارەى غەبى، نىستا لە چوگوراوا لە سەر شوتى دزىنى گىراوہ. ناخۆ لە ھەوت دەولەتان رىسوايان نەدەكرد؟ ئەوہ دامنا نەشگرن، ئەى چۆن لای گوندىيەكان سەرم ھەلنىم؟ ئەوہ نىستاش پىم دەلن ئەمن وەلى نىم، چ بگا بەوہى بچمە شوتى دزىنىش.

ھەموو ئەوانە رى تىدەچوو. تاشباشى وەلى، كە ھەوت منارە نوورى بە دواوہ بوو و شەكى لە نوورى كەسك پۆشىبوو، نەيدەتوانى بچىتە شوتى دزىنى. بەلام ھەر سى مندالەكەى و ژنەكەى چ تاوانىكيان ھەبوو؟ كاتى ھەموو گوندەكە شوتىيان دەخوارد دەبوو ئەوانىش ھەر وا سەبرى زارىان بكن؟ باشە پىاو چۆن دلى دەھات؟

تاشباش بىرى دەكردەوہ و ئارەقەى دەرشت و بۆى نەدەچووەوہ سەر يەك. لە غەزابتكى جەھنەمى دا بوو. لەوہتەى ببوہ وەلى، بەلا نەمابوو بەسەرى نەھاتبى. بەلام ئەوہيانى لە ھەمووان خراپتر بوو. دەست و پىنى بەسترابوو.

لە پىر دەنگە دەنگىكى زۆر ھەستا و نىشتەوہ. شوتى دز لە جەوالئەكەى پەرەوہ گەرابوونەوہ. دەنگەدەنگەكەش قىوہى خۆشى چاوەروانەكان بوو. دەمودەست جەوالئەكانيان كەردەوہ و چەقۆيان دەست داى. دەنگى قاش كەردن و خواردنى شوتى، بىدەنگى شەوہكەى شكاند.

ئۆلكەش داغ قۆردو له تەنیشت مەزراكەوه نوێژەكەى دابەستبوو و نەپەربۆزە. ھەر سى
مندالەكەى تاشباشیش بەخەبەر بوون... له نزيك خۆيانەوه گوێيان دابووه مەلچەملى دەمى
مندالەكانى عوسمانە كەچەل كە شووتییان دەخوارد.
عوسمانە كەچەل گوتى:

- كۆرە ئەو چوكووراوايه شووتیى نەبى، بنیادەم دەمرى. رەحمەتى خوا له دایى و بابى
ئەوهى چاندوویەتى. گیانم نەرم بۆوه. وەك بالئندە سووك بووم... ئەى لەو بیستانە چەندە زۆر
بوو. ئەو سەرى دیار نەبوو. خودا چاكە بۆ مەمى دىكى برامان بكا. وەى كە شیرینە، دەلتى
ھەنگوینە... ئۆخەیش.

ساتینك دواتر دەتگوت ژنەكەى بە سرتە شتتیکى پى گوتووه وازى له ئۆخەیش وە
وہیەكەى ھینا و بە دەنگتیکى توورەوہ گوتى:

- كووزىكیشیان نادەمى. قوزەلقورت بچۆن. نايدەم گیانەكەم نا، ئەمن رۆژە رتسەك ئەو
شووتیانەم بە شان و كۆل ھیناوه، بۆ مندالەكانى خۆم، بۆ خۆم... پشت دامالكاوہ... له جىئى ئەوهى
خۆمان لى بكا تە وەلى و ئەدا و ئەتواری وەلییان دەریئى، با ھەستى و بچى شووتى بۆ مندالى
خۆى بدزى، با چیتەر مندالەكانى چا و لە دەستى خەلكى نەبن. ئەو كاتى ئەو وەلى بوو..."
ژنەكەى گوتى:

- بپەرەوہ عوسمان، لە سەرت گەریم... بەشكەم وەلییش بى. بەلایە كمان بە سەر دى.
عوسمان گوتى:

- وەلى چى؟... ئەوہ كووتى وەلییە؟ گوندى كەر، ھەر ئەوہ نەدى گووى لە قوونى
بگىرى... ئەوجار، ئەو دەمەى ئەو ببووه وەلى، سەرىكى كردم. نەیدەویست لى بچمە پىشى.
ئەى ئەى لەو شووتییە دەلتى ھەنگوینە. فیتنك فیتنك، دل و ھەناو فیتنك دەكاتەوہ. كووزىكى
بە كەس نادەم. نايدەم ژنەكە. وەلى سەھلە، خودا چا و رەشە جوانەكەش بىتە خواری كووزىكى
نادەمى. دواى رۆژە رتسەك، ھەموو پشتم... وەى...

ژنەكەى تاشباش لە بەر كەپرەكەوہ دانیشتبوو و ھىچ نەدەبزووت. ناخرى وەزمان ھات و بە
دەنگتیکى كز گوتى:

- ئىمە بىكەس و بىدەرین.

بەلام تاشباش ئۆغلو دەبیست. ئەویش بۆیەى وا دەگوت كە ھەر تاشباش گوتى لى بى.
لە سەرى رۆشیت:

- کەس نىيە نەھيلى ئەو مندالانە ئاوا چاۋ لە دەستى خەلكى بن و ناخ ھەلنە كيشن.
مندالە كام لە ھەژمەتان دەمرن. ئىمە بى كەس و بىدەر كەوتىنەو. ئەو ۋەلىيايەتتە سەرى
خواردىن. مالتۆيران بووين. ۋەلىيايەتتى چىيى بۆ ئىمە پىتو بوو خوايە گيان؟ جگە لە چارەپەشى
و سەرگەردانى... خوايە گيان...

ئەكە ھەر ۋا دەلالايەو ۋە دەبىزلاند. تاشباش لە كەپرە كەدا ۋەخت بوو شىت بى. گوتى:
- ھەى گوو بەو ۋەلىيايەتتە.

بەسپايى لە كەپرە كە ھاتە دەرى. ئەكەى گوتى لە قسەكەى ببوو. جەوالەكەى داىە دەستى
تاشباش. تاشباش جەوالەكەى لى ۋەرگرت و ۋەرى كەوت.

بە شەرم و ترسىكەو كە لە ھەناويدا بوو و نەيتوانىبوو بەسەرىدا زال بى گەيشتە بىستانەكە.
پاسەوانەكە لە سەر دارەكەو دىتبووى دى، ھەر دوو لولەى تەفەنگەكەى تى كرد و تەقەى پىتو
نا. تاشباش ئۇغلۇ بەبى ئەو ۋەلىيايەتتى ۋە ھەرزى كەوت و ماوھەيكە ئاوا ماىەو. پاسەوانەكە بە
ھەموو تىن و ھىزى خۇى ھاوارى دەكرد. تاشباش كە دەست و پىتى دەلەرزىن، ھەستا و دەستى كرد
بە شووتى رىن. شووتى زۆر گەورە گەورە لە نىك دار چنارەكە مابوونەو. بەبى ئەو ۋەلىيايەتتى
بىستانەوانەكە بترسى، چوۋە بن چنارەكە و نەوانىشى لى كەردەو. جەوالەكەى پىر كرد و بە شانى
دادا. يەك دوو تەقەى دىكەشى لە دواۋەى ھات. پەيتا پەيتا بەخۇى دەگوت:

- كۆرە با لىم بەدا و نەجاتم بەدا. خۆزگە لىمى بەدا و رزگارم بەكا. لە گىيانى خۆم ۋەرەزم.
ۋەلىيايەتتى سەرى خواردم. لە ژيان بووم. لە مرۆقەبون كەوتم. ھەيام چوو. خۆزگە
بەنەنگىتو... ناخ خۆزگە...

دوايى شىتتىكى ھاتە بەر چاۋى و ۋەپىكەنەن كەوت. پىنى وابوو ئەو تەرمەكەى لە
ئىۋەرەستى بىستانەكە كەوتوۋە. گوندىيەكانى يالاك و خەلكى دىتھاتەكانى دىكەى كوستان و
چوگورواۋاش كە ھەوالەكەيان بىستوۋەتەو، ھەموو قاقا دەكيشن و دەلەن "ۋەلى" يەكەيان بە
فىشەك پىكاۋە. ھەموو كەس رىزى گوندەكە دەگرى و بەزەبى بە مردوۋە كەيدا دىتتەو، بەلام
ھەمووان گالتە بەو مردوۋە دەكەن و دەلەن، "ۋەلى" يەك كە ھاتوۋەتە شووتى دىزىنى و لە
دزىتەدا گوللەى بەر كەوتوۋە. ھەزاران قسەى بۆ ھەلدەبەستەن. ھەر ۋا كە لە بەر خۇيەو
پىدەكەنى و لە بن بارستايى كۆلە شووتىيەكەيدا چۆكى دەنوشتانەو، لە بىستانەكە ھاتە
دەرى. ئىتر لە تىرەنگىتو بىستانەوان دەرباز ببوو. بىستانەوان لە سەر دار چنارەكەو ھەر ۋا
دەنگى كۆرە ۋە ھەراى دەھات. ۋەك شىتان دەبەنەراند.

تاشباش ئۇغلى ھەتتا دەم جەيخان رانەۋەستا. بەلام پشۋوی لى پرابوو. لە دەم جەيخان كۆلەكەي دانا. كە ئارەقەي لى سارد بۆۋە، گيانى شل بۆۋە، تىن و ھىزى تىدا نەمايو. پالى دابوو كۆلەكەيەۋە و ھەر لە جىيى خۆي بوو. كەچى دەشبوو زووتر ھەستى و كۆل بارەكەي ھەلگىرى و بەر لە تاۋھەلاتى بگاتەۋە كەپرەكان.

زۆرى ھول دا، كۆلەكەي بە شانى خۆيدا بدات و بە ئەژنۇ بېھىزە كانىيەۋە كە دەنوشتانەۋە بگەۋىتەۋە رى. دواي ئەۋەي مەۋدايەكى برى، ديسان ئارەقەي كىردەۋە و بەۋ ئارەقەيە تىن و گورپىكى تى گەرايەۋە، بەلام لاقەكانى ھەر وا دەنوشتانەۋە و دەلەرزىن. ديسان ۋەعەرزى كەۋتەۋە و شووتىيەكانى لى رزايە دەرەۋە و لىتى بلاۋ بوۋنەۋە. تاشباش ئۇغلى بە ھەزار زەھمت شووتىيەكانى كۆ كىردنەۋە و جەۋالەكەي بە كۆلى دادا.

بەلام بىرستى لى پرابوو. ھەر ئەۋەندە بوو ددانى بە جەرگى خۆيدا گرتبوو و دەۋىيىست بەر لەۋەي خەلكەكە لە خەۋى ھەستى بگاتەۋە كەپرەكان. ھىچ ديار نەبوو ناخۆ ئەۋ گوندىيە چەپەل و گلاۋانە بىيىنن كە لە شووتى دزىنى دىتەۋە، چ دەكەن. لەۋانەش بوو ھەزار بەلاي بەسەر بىنن.

بەلام كە لە تىن و گور دەكەۋت، كۆلەكەي دانەدەنا و ھەر وا لە بنىدا دادەنىشت و تۆزىك دەھەسايەۋە و ۋەرى دەكەۋتەۋە.

كۆلەكەي پى ھەلنەدەگىرا. لە رىگايە، سى شووتىي دەرھىنا و لە بن پنچكىك شاردىيەۋە. كۆلەكەي تۆزىك سووكتر بوو.

كە بە دەم رووبارەكەدا دەپزىشت، لە ناكاو بە مېشكىدا ھات و گوتى:

— ئەمەن لەۋ بەلايە دەرناچم. لەۋ سووكايەتى و بوختانانە... ھەموو رۆزى دەمىرم و دەژىمەۋە. خۆزگە خۆم بجمە جەيخانەۋە و لەۋ نەھامەتى و چارەپەشيانە زىگارم بىت.

ناخ و دللى وا سووك ببوو كە ساتىك راۋەستا و سەيرى ئاۋەكەي كرد. ئاۋەكە لىل و مەند بوو. خۆزگە لەۋ ساتەدا جەۋالەكەي فرى بدات و بەرەۋ ئاۋەكە بىرات و خۆي بجاتە نىۋو گۆمەكەيەۋە. چىيى فكر و خەيالى ھەيىبوو نەما. بە تاقي تەنى لە تارىكستانىكى سامناكدا مايەۋە. ترسا. دلەكوتەي لى پەيدا بوو. دەتگوت دللى دەيەۋى سىنگى لىك بگاتەۋە و بىتە دەرى. لە ناكاو خۆي راپسكاند. رەشايەكە رەۋىيەۋە. ۋەرى كەۋت.

سەيرى لاي رۆژھەلاتى كرد. لووتكەي چىپاكان روون دەبوۋنەۋە. شووتىكى دىكەشى لە بن پنچكىكدا شارەۋە. بارەكەي ديسان سووكتر بۆۋە و ھەنگاۋەكانى خۆشتىر بوون. ھىندەي نەمايو رووناكى بگاتەۋە و ئىتر كرىكارەكان بەخەبەر دەھاتن... بۆ ئەۋەي بگاتەۋە، غارى دەدا.

تاو ھەلەت و ھەك زاركى سۆپەيەك بلىتسەي دا. تاشباش ئۆغلۇ سەرى ھەلئىنا و كرىكارەكانى دى كە بە رىزىكى دوورودرىژ خەرىكى لۆكە رىنەو ھە بوون. ھەر بىست ھەنگارىكى لىو ھەر بوون. كە دىتبان ھەموو قىت راوھستان.

گۆملەكسىز ئۆغلۇ لە ناكاو قاقاي كىشا و گرماندى:

- كورە سەرى كاكى ھەلى بكن. لە شووتى دىزىنى دىتەو ھە. خەلكى خوداى بە شو دەچنە دى، ھەلىيەكەي ئىمە بە رۆژ... نەو بە خىر ھەلىيە... كورە! ھەك رەژو رەش ھەلگەپاوى... نەولىيى ئاخىر زەمان نەتۆي؟

قاقاي خەلكەكە ھەك تۆپ دەنگى ھات. تاشباش ئۆغلۇ نەوئەندەي پى سەير بوو ھەر چاوى دەپتاند.

گۆملەكسىز ئۆغلۇ خۆشحال بوو:

- سەرى كەن خەلكىنە، نەگەر گوتتان نەو كىيە؟

تۆفان قاقاكە ساتىك نىشتەو ھە:

- ھەلىيەكە كە بە رۆژى رووناك دەچىتە شووتى دىزىنى.

رۆژنەي قاقاكە ھەستايەو ھە.

تاشباش ئۆغلۇ لە كوندەبوويەك دەچو كە كەوتىتە بەر رووناكايى. جەوالەكەي ھەر بە كۆلىيەو ھە بوو. نەيدەتوانى نە ھەنگاويك بچىتە پىشى و نە بۆ داو ھە و نە بۆ راست و نە بۆ لاي چەپىش. سەرى دەوروشتى خۆي دەكرد، بەلام ھىچى نەدەدى.

- نەو كىيە كە ھەموو شووى نور لە سەر مالىكەي دەبارى؟

بە داوى تىقەي تۆفانى قاقاكەدا، ھەر كەسە و دەتگوت دەلوورىنى.

- ھەر نەو ھە كە بە رۆژى رووناك دەچىتە شووتى دىزىنى.

- كىيە نەو ھەوت تۆپەلە نورى ھەر يەكەي ھىندەي ھەوت منارە بە دوواو ھە؟

- ھەر نەو كەسەيە كە بە نوئى نىو ھەپۆيە لە چوكوروا دەچىتە دىزى.

تاشباش ئۆغلۇ كە لە نىو قاقا و نەنەرەكاندا واقى ورمابوو و نەيدەزانى چ بكا، نەئۆكانى شل بوون و بەعەرزىدا كەوت، جەوالە شووتىيەكەي لە دەستى بەرپۆو ھە چەند شووتىيەكيشى لى بلاو بۆو ھە.

رىك لەو ساتەدا سەفەر چارپىكى لە "خواروخىچ" ھەلئەكاند. خواروخىچ ھەك بىرسكە لە نىو ھەشيمەتەكە ھاتە دەرى و گورج خۆي گەياندە سەر تاشباش و بە ھەموو ھىزى خۆي شەقىكى لە كەلەكەي دا:

- هۆۆی، نه گهر کهراماتت ههیه، نه گهر سیهح ده زانی و وهلیی، نهو لاقهم بشکینه و وردی بکه، بکه وشکه له دارێک... هۆی کابرا، وهلییه دزه که. مرده لۆخه ی گلاو. چما ده زیش ده بیته وهلی؟ نه گهر بیناموسیتکی هیهچ و پووچی وهک تۆ بیته وهلی، دیاره دزه کانیش ده بنی... ههم به شق لیی ده دا و هه میش گالته ی پی ده کرد و پیی پیته که نی. نهوانی دیکهش سهیریان ده کرد و پیی پیته که نین:

- نه تۆ که ناموس و شه رفه ت نییه، نابروو و حه یات نییه، هیهچ شتیکت نییه، باشه نه گهر له سه ر دزیی گرتبایانی، گوندی یالاک حه یا و شه رفه ی نه ده چوو؟ نه یانده گوت: وهلییه که ی گوندی یالاک دزه؟ ده ی بۆ وه لام ناده یه وه پیسی گلاو...

دیتهاتییه کان له ناخی دلپانه وه به و قسه یه پی ده که نین. ریک له و کاته دا حه سه ن له نیو خه لکه که ده ره پری و به ردیکی هه لگرت و له سه ری "خواروخیه" ی دا. سه ری شکا و خوینی لی هات. گه راره و شه قیکی له زگی حه سه ن دا. حه سه ن لاقی گرت و خواروخیه لاقی له ده ستی راپسکاند و به ره و لای تاشباش گه راپه وه و ده ستی کرده وه به تیته لدانی و گوتی:

- وهلیی گوو، نه ی کوا کهراماته که ت؟ گووم به و زاره ت.

وه رسوو راپه وه و قوونی له سه ر زاری تاشباش دانا:

- ناوا، ناوا له زاری وه لی ده ریم. جا غه ززه یم لی بگره، ده ی زوو به و غه ززه یم لی بگره هه ی فیلباز...

خه لکه که له پیکه نین که وتبوون. خه ریک بوو به زه ییان پییدا دهاته وه. ژنه که ی تاشباش به سپایی ده گریا. مندا له کانی کردبو یانه قیامه ت. خزم و که سه که ی پیته نگ بوون. ورته ورت په یدا بوو.

گۆملکسیز تۆغلو هه رای کرد:

- کوپه ئیدی نه وه بی ویزدانیه. نه و سه گبابه، نه و داماره ی کوشت.

ورته و بۆله ی خه لکه که به رز بۆوه:

- نه و چاره ره شه ی کوشت.

- چما هه مووان نه چوونه شووتی دزینی؟

ده نگه ی خه لکه که هه ستا:

- کی هه یه نه ی دزیی؟

بۆله بۆله که هه ر ده هات و زیاته ر ده بۆوه و به هه موویان روویان له خواروخیه بوو که راوه ستابوو و نه ی ده زانی چ بکا. تاشباش له به ر پییانی به یی جووله راوه ستابوو...

- باشه گوناح نییه؟...

- چما خودا هه‌لده‌گری؟

- لیتقه و ماوه...

- نه‌ی تاشباشی داماو... نه‌تۆئی وه‌ی بووی ناوات لی‌ بکه‌ن؟

له‌ نا‌کاو سه‌فه‌ر سینگی هینایه‌ پیشی. پیلی خواروخچی گرت و به‌ هه‌موو هیژی خۆیه‌وه‌ فرییدایه‌ نیو خه‌لکه‌که‌وه‌ و هه‌رای کرد:

- سه‌گبابی بی‌ ویژدان، نه‌و داماوته‌ کوشته‌. کوشته‌. باشه‌ نه‌گه‌ر هاته‌ و نه‌و پیاره‌ وه‌لی بوو چ ده‌که‌ی؟ وه‌لییه‌ کان دانبه‌خۆداگر ده‌بن. خۆ ده‌موده‌ست که‌راماتی خۆیان نانوتین.

نه‌و ده‌رۆیشت و خواروخچی راو ده‌نا. به‌و جوړه‌ سه‌فه‌ر پیاره‌که‌ی خۆی له‌ توورپه‌یی خه‌لکه‌که‌ دزییه‌وه‌ و نه‌جاتی دا و سه‌بری پیتی گوت:

- زوو به‌ را بکه‌. نه‌گینا له‌توبه‌تت ده‌که‌ن.

پاش نه‌وه‌ی خواروخچی هه‌لات، سه‌فه‌ر گه‌رایه‌وه‌ لای تاشباش. پیلی گرت و هه‌لیستانده‌ سه‌ر پی و بردییه‌وه‌ که‌په‌که‌ی خۆی. به‌ رق و قینه‌وه‌ گوتی:

- نه‌ی... تاشباش زاده‌که‌ی من. باشه‌ زستانی رابردوو پیم نه‌گوتی؟ نه‌مگوت نه‌و

گوندییه‌انه‌ چ به‌ سه‌ر پیاو دیتن. کاتی پتویستیان پیتته‌، له‌ سه‌ر ته‌پلی سه‌ریانت داده‌نیتن و

ده‌تکه‌نه‌ وه‌لی و پیاوچاک و ده‌تکه‌یه‌ننه‌ ناستی پیغه‌مبه‌ریش. هه‌ر نه‌وه‌نده‌ش که‌ریان له‌ قورپی

هاته‌ ده‌ری، شه‌قیکت له‌ قورنی هه‌لده‌ده‌ن و ناوا سووک و ریسوات ده‌که‌ن. برا وه‌لییه‌که‌ی خۆم،

نه‌وه‌ سه‌ره‌تای چاره‌رشی و نه‌هاتییه‌ کانتته‌...

چهند ژنیك تاشباشیان برده‌وه‌ نیو که‌په‌که‌ی و دریتژیان کرد. حه‌سه‌ن ده‌ستی گرتبوو و وه‌ک

هه‌وری به‌هاری ده‌گریا.

مەمى دىك زۆر بەۋە تىك چۈۋە كە بە
 سەر تاشباش ھاتوۋە. لە لايە كىشەۋە
 دە ترسى. بەخۇيدا شكاۋە تەۋە و پىشى
 قەبۇل ناكىرى. بە لىدانەى لە تاشباش
 دراۋە، شتىك لە ناخى ئەو دا وىران دەپى و
 دەشزانى ھەر ھەموۋنە و شتانە لە بن سەرى
 سەفەر داىە. داۋا لە تاشباش دەكا دوۋعا لە
 سەفەر پكا.

۳۶

لە بەر دەم ئەو كەپرانەى بە قامىش و چىل و چىۋە دروست كرابوون و ھىندەى دوو قەرەۋىلەى
 خەو بەرىن و ھىندەى مەترىكىش بەرز بوون، تويككە شووتى ھەلدراپوونەۋە. مېشە كەرانە و
 مېشە نگوين و زەردەۋالە سەر كۆگا تويككە شووتىيە كانيان داپوشىبوو. زەردەۋالە كان ۋەك
 گەۋالە ھەور لە سەر ئەو تويككە شووتىيەى بە ددان كرووسراپوونەۋە، دەنىشتن و
 ھەلدەفرىنەۋە. دەنگى وزە وزى مېشە كان ئەۋەندە زۆر بوو، كە دەتگوت كەپرە كان پىرن لە
 پلوورەى مېشە نگوين. مېشە كەرانە كان زۆر گەورە بوون. بالە كانيان بىرقەدار و سوور بوو. ۋەك
 فرۆكە نەرم دەفرىن و بە ھىۋرى لە سەر تويككە كان دەنىشتنەۋە. خۆرە تاۋە كە ديسان عەرزە كە
 كىر دبوو ناسنى سوورەۋە كراو. كرىكارە كان خۇيان خزاندىبۆۋە بن سىتپەرە كان و بە شە كەتى و
 داھىتراۋىيەۋە لۆكەى قۇزاخە كانيان دەردە كىتسا. ھەموو گىيانى مندالە كان بىرىندار بىسو و
 بىرىنە كانىش گەورە بىوونەۋە. چىزۋى تەپۆ و مېشەۋە لە كان گىيانى گەورە كانىشى ۋەك نى
 مندالە كان لى كىر دبوو. خورۋىيەك كەۋتېۋە گىيانى مندالە كانەۋە ھەر دەتگوت ناگرىان
 تىبەر بوو. قۇزاخە كىيان دەپشكىيەۋە و جارىك خۇيان ھەلدە كرايد. پىشتيان وا دىتسا دەتگوت
 شكاۋە و تەنانەت ھىچيان نەياندە تۋانى بە جوانى لە سەر قوون دانىشى. جومگە كانيان ۋە ھەى

ژان ده کرد ده گوت وه بن بهرداش كه وتوه. زۆر به يان نووكى په نجه يان راسابوو. واته پيسته كه ي نه وه نده ناسك ببۆوه، ده تگوت نيستا نا تاويكي ديكه خويته كه ي فيچقه ده كا. له و پيشه يه دا راوه ستاني نووكى په نجه له هه موو شتي مه تر سيدارتره. چونكه هه ر به حال وه شتيك بكه وي، وه ك گياني بكيشن وايه، كا برا دلتي پتي دي. له مهرگ تالتره.

"عهلي" يه دريژ تازه له خه وي هه ستابوو به لام په نجه كاني راسابوون. هه ر دا يكي شي ده يزاني ده رماني نه و ده رده چييه، به لام خو دا يكي له وي نه بوو... ناي له و زولمه ي... به و حاله شه وه عه لي له هه مووان پتر قوزاخه ي ده پشكنييه وه...

گه رمايه كي قورس و شي دار ده شته كه ي دا گرتبوو. گه رماكه هه ر ده هات و به ته وژمتر ده بوو و واي ده كرد كه س پشوي نيه. "عهلي" يه دريژ سه يريكي ناسماني كرد. نه و گه رمايه له گه رماي باران ده چوو. گوتي:

- خوابه، مه هيله باران بباري. مه هيله، لانيكه م هه تا نه و كينلگه يه ته واو ده بي. دوودل بوو. چ ده بوو نه گه ر بلتي: "له به ر خاتري تاشباش نؤغلو." به لام په شيمان بووه. ناگاي لي نه بوو چييان به سه ر تاشباش نؤغلو هيناوه. جاري جاران هه ر دووعايه كي ده يكرد، به شانازييه وه ناري براده ره وه ليه كه ي ده هينا. به رده وام ده يگوت: "بيكه به خاتري تاشباشي مه زن" و نيتر كاري به وه نه بوو خزي برواي پييه تي يان نا؟
حه سن هه موو شتيكي بو گيترابۆوه:

- كورپه به خودا نه وه مامه مه مه ده كه ي خو مه. تاشباش نؤغلووه. نه هاوشيوه تي و نه هيچ. نه روخساري نه وه و نه ويته ي نه و. نه من قسه م له گه ل كرد. كت و مت خو يه تي. هه موو شتيك ده زاني. ريشۆنه گرتنه كه مان و يالا بوك لينكر دنه وه مان. باشه نه گه ر مامه تاشباشه كه ي خو م نييه، نه وانه ي چۆن ده زاني؟ جگه له وه ش، نه و باشترين پياوي دنيا يه. كاتي قسه ده كا، بنياده م له خو شيان بال ده گري و هه ز ده كا بفرې. چما جگه له مامه تاشباشي خو م، پياو هه يه نه وه نده خو ينگه رم و له به ر دلان بي؟ نييه. كه سي ديكه له و دنيا يه دا هه يه هينده ي نه و، قسه كاني دلتي بنياده م خو ش بكا؟ نه و هه موو شتيك ده زاني. نه وه ش ده زاني كه تروشي به لا و چه رمه سه ري و گيچهل دي. چما كه سيكي ديكه ده تواني نه و شتانه بزاني...؟

- به توشي گوت كه وه ليه؟

- به لي، گوتي... گوتي من وه ليم... وه ليه كيشم كه سم له گوين نييه...

- چیی دیکه‌ی گوت؟

- گوتی، خواروختیچ به کرینگیروای سه‌فهره و نمو دهنی ده‌دا له من بدا. له‌وانیه بشمکوژی. گوتی
نه‌من زۆر ماندووم، نه‌خۆشم، بابی تۆش نه‌خۆشه. دوایی بیکنی و گوتی لئی گهری با ههر لیم بدا.

عه‌لی ددانی چیر کردنه‌وه و گوتی:

- نمو رۆژانه‌ش راده‌برن. چیی دیکه‌ش؟

- گوتی گوندی وه‌ختیکی له‌ته‌نگانه‌دا بوون، نه‌منیان کرده‌ وه‌لی، به‌لام که لۆکه‌یان
به‌ره‌که‌تی تیکه‌وت و نه‌وان زۆریان رنیه‌وه، ترسی عادیله‌نه‌فنی و برسیتییان له‌بیر چۆه...

- چیی دیکه‌ش، چیی دیکه‌ش؟ چیی دیکه‌شی گوت؟

- که ترسه‌که‌یان ره‌ویه‌وه، شهرمیان ده‌کرد له‌وه‌یکه منیان کردبووه وه‌لی. له‌وه‌ی منیان
په‌رستبوو، شهرمیان ده‌کرد. ئیستاش بییان وایه نه‌منیان وه‌ک خۆیان لی کردووه. که‌چی نه‌یاتوانیه.
خۆ وه‌لی وه‌ک خه‌لکی دیکه‌ی لی نایه‌تموه. نه‌من به‌ راستی وه‌لیم و نه‌وان تیناگه‌ن.

- چیی دیکه‌ش؟

- گوتیشی "زۆریان به‌ لاره‌ شهرمه، ناخریه‌که‌شی یان وه‌ک جاری جاران ده‌مه‌رستن، یان
له‌ نیوم ده‌بن. نه‌منیان پی قه‌بوول ناکری." مامه‌ باشباشم گوتی: "ده‌مکوژن. به‌ تابه‌تی
نه‌گه‌ر مه‌زراکه‌ی دوای نه‌وه‌ش ههر وا به‌ پیت و به‌ره‌که‌ت بی..."

عه‌لی گوتی:

- مامه‌ تاشباشی تۆ هیچ نازانی. که‌س ناتوانی نمو ته‌ختی وه‌لییایه‌تییه‌که‌ی بینیته‌ خوار. نمو
تاشباشی وه‌لییه. به‌لام نه‌وه‌ی قسه‌ی له‌گه‌ل تۆ کردووه، مامه‌ تاشباشه‌که‌ی خۆته و تاشباشی وه‌لی
نییه. تاشباشی وه‌لی چووته‌ چیا‌ی چل پیاوچاکه‌که و لای نه‌مه‌ره‌کان. چیی دیکه‌ش؟...

- زۆر نه‌خۆشه... خۆین ده‌میزی. زه‌رد هه‌لگه‌راوه. ده‌ست و پی ده‌له‌رزن.

- پی بلی شه‌ویکیان، به‌سپایی، به‌بی نه‌وه‌ی که‌س بیینی، سه‌ریکم لی هه‌لینی.

گه‌رماکه‌ زۆر به‌ ته‌وژم بوو. ته‌مه‌که‌شی نه‌وه‌نده‌ خه‌ست بوو دوو هه‌نگاو پیش خۆت
نه‌ده‌دی. گۆ و گیاکان نارقه‌یان کرد. داره‌کان، لاسکه‌ لۆکه‌کان، بنیاده‌مه‌کان، لۆکه‌ و بالنده
وجر و جانه‌وه‌ر و پنچک و گول و قه‌سه‌ل، ههر هه‌مووی نارقه‌ی کردبوو. بوئینکی توند و تال و
به‌ تین و ترشی نارقه‌ له‌ که‌په‌ره‌کانه‌وه‌ هه‌لده‌ستا. سه‌ری له‌ گیزه‌وه‌ دینا.

له‌ که‌په‌ره‌کانی نمو سه‌ری مه‌زراکه‌وه‌ ده‌نگی زیقه‌یه‌که‌ هه‌ستا. ژنیک هاواری ده‌کرد. گوتیان:
- ژنه‌که‌ی عوسمانه‌ که‌چه‌له‌. کوره‌که‌ی نۆیه‌تی گرتووه.

ژن و مندال له بهر دهم که پره که ی عوسمانه که چهل کۆ بوونهوه. منداله که حوت سالان بوو. لاقه کانی وهبن زگی دابوون و گرمۆله ببوو و هه لده له زری. شقه ی ددانی ده هات. پیره ژنیك گوتی:

- کورتانیک بیتن و منداله کی تیدا بنوینن. به شکم بیریتوه. نۆبه تییبه.

ده موده ست وایان کرد. منداله که یان له کورتانیکدا نواند.

عوسمانه که چهل هاواری ده کرد:

- دوکتۆریك... دوکتۆریك..

هەر به راستی نه گهر دوکتۆریك هه بوايه منداله که رزگاری ده بوو. چهند سال له مه بهر له قارشى یه که، نزکی نه دهنه، لۆکه یان ده نپیه وه، چوارده مندال ناوا نۆبه تییان گرتبوو. دوکتۆره کان به ده زری منداله کانیاں ماریجه کردبوو و گوتبووشیاں نه خۆشییه که یان ناوی "مالاریای ژه هراوی" یه.

گوندییه کان هه موو ده ستیاں له کار هه لگرتبوو و هاتبوون له ده وری منداله که کۆ ببوونه وه. ده سته وستان و داماو له بهر گهرماکه نارقه یان ده پرشت و چاوه پروان بوون. منداله که، له نیتو کورتانه که دا هه تا نیوه پۆیه هه لگه زری و دواى خهوت و گیانی که وته له رزینیکی توند. دیسان پرینک له زری و په له قاژیه کرده وه. نیتر جووله ی لی برا و گیانی ده رچوو.

ژنان له ته رمی منداله که کۆ بوونه ود و به شین و گیان و له خۆدان ده ستیاں کرد به لاواندنه وه. ده ده می نیواری منداله که یان شوست. له گونده که می نزیکیانه وه مه لایه کیان هیئا. له و بهر گهرمایه نیوژی مردووانیاں له سهر کرد. منداله که یان له سهرچه فیکه وه پینچابوو.

له سهر گردۆلکه خۆلکه ی نزیك جه یانه وه ناشتیاں. عوسمانه که چهل کوچک و به ردی له ده وری گۆره بچکۆله که چنی. نیوه ی مردووه کانی گوندی یالاک ناوا له سهر ته پۆلکه کانی چوکوراوا نیوژرابوو. له گه لئی راهاتبوون. زۆر خه فه تبار نه بوون.

شه وگار شق ببوو. تاشباش نۆغلو، له بهر که پره که ی، له په نا پنچکینکه وه گوتی دابووه قسه ی مه می دیک. مه می دیک له ته نیشتییه وه له سهر چۆک دانیشتبوو و ده ستی به سینگییه وه نابوو. ده بیگوت:

- سه ره ره و وه لیه نازیزه که مان، نامۆژگاریم بکه. "که چه له" ته وس و توانجی تیگرستی، دیتمان چیبی به سهر هات. نه و خواروخینچه گلاره ش ده بینینه وه له سهر نه و بیننه ده بییه ی چیبی به سهر دی. نه من نیمانم پئی هیئاى. که سیک، که دیتم حهوت تۆپه له نور له پشت سه رییه وه

دهرۆیشتن، بالای زۆر زۆر له تۆ بهرزتر بوو. بهلام هەر خۆت بووی. دهموچاوشی نورانی بوو، بهلام هەر خۆت بووی، باوهپم کرد و ئیمانم هینا.

تاشباش نۆغلو هیچ وهلامیککی نهدهدایهوه. به سهر پتوه راوهستاوو و له سهروهه سهیری مه می دیککی ده کرد.

"سهروهی ئیمه، چه قۆکه م هه لده گرم و له سه ر رتییه که ی راده وههستم، سه فهر دی و ههر ده گاتی، هیزی ده ست و پینانم نامینی. تۆزه تینیکم له گیانیدا نامینی و وهه رزی ده که وم. نه وه ده جارنم تاقی کرده وه، ههر سه ری نه گرت. یان ده ست و پیم سه بون، یان به لادا هاتم. نه گهر نه توانم نه و کابرا بکوژم، نه و دنیا به م لی حه رامه. ناتوانم بوینم. ههر کات ده بیینم ههر ده لئی ژه هر ده خۆمه وه. ده زانی نه و کابرایه ئیسک و پرووسکمی هاری بو شه وه ی ناچارم بکا نکولی له تۆ بکه م؟ نه من ده بی بیکوژم، نه ی وه لیبی وه لیبه کان، نه ی سهروهی ئیمه. نه زۆنکانی له باهوشی گرت و ماچی کردن: "چاری نه و ده رده م بکه، دوو عایه کم به سه ردا بخوینه با له کوشتیتیدا ده ست و پیم نه له رزن."

تاشباش نۆغلو ده ستی گرت و هه لیه ستاند. ده ستی راسته ی له سه ر سه ری دانا و ماوه یه ک رایگرت. نه و جار گه راپه وه و به ره و لای "عه لی" یه درێژ که چاوه رپتی بوو، رۆیشت. عه لی له سه ر کۆگایه کی لۆکه دانیشته بوو و چاوه روانی بوو. که دیتی به ره و لای دی، هه ستایه سه ر پی. سه ری سوور مابوو. تاشباش له ر و لاواز ببوو و هینده ی مندالیککی لی مابۆوه. ته نانه ت له تاریکایی شه ویتیدا هه ستت پی ده کرد. ده ستی گرت و گو تی:

- با بچینه ده م رووباره که. له وی ناسووده تر قسه ده که یین.

به لیژاییه که ی جه یحانیدا چونه خواری و له ته نیشت پنچکیک دانیشتن. عه لی گو تی:

- به خیره تیبه وه براله.

- چاو و دلیم پیت روون بۆوه.

- دوایی به سه رهاتی خۆتم بۆ بگیره وه. ئیستا به مردنی نه و منداله نه وانه پتر له تۆ ده ترسن. تۆقیون. ناویرن ناویرن بده نه وه و سهیری که پره که ت بکه ن. نه و جار ناویرن له قسه کانیشیان پاشگه ز ببنه وه و بلین نه تۆ ههر وه لیبه که ی جارانی. خۆ نه تۆ وه لیبی راسته قینه که ش نیی، سه به ره که ی.

تاشباش به تووره یبه وه گو تی:

- وه لیبه راسته قینه که خۆمم. درۆیین نیم. زۆر جارانیش تاقیم کرده وه، ناخری لیم سوور بوو

خۆمم.

- حەسەنى خۆمان واى گوت، بەس پروام پىيى نەكرد. كەوابوو برالە مەمەد، نەتۆ ھەر بە راستى بوويته وەلى؟

- بووم عەلى.

عەلى گوتى:

- دەى باشە، باشە، بەلام نەمجارەيان گوندىيەكان وەلييايەتيەكەت قەبوول ناكەن. تاشباش نۆغلوويان قەبوولە، بەلام تۆيان قەبوول نىيە. خۆزگە نەگەر ابايەوہ. نىستا چىت پىي دەكرى؟

وہزعت زۆر خراپە.

- بەلى، خراپە.

- دەبى لىترە برۆى. گوندى توشى كىشەت دەكەن. ھار بوون و چاويان سوور بووہ.

تاشباش نالاندى:

- ناتوانم بچمە ھىچ كوى. زۆر شپرزەم. تىنى نەژنۆم نىيە. ماوہيەكى زۆر نەخۆش بووم.

نەگىنا خواروخىچ دەيتوانى لىم بىتە پىشى؟

- برالە، لىت تۆقيون. نەو ترسە وا دەكا ئەوان ھەموو شتىك بکەن.

تاشباش گوتى:

- دەزانم.

- خۆ بتكوژن باشە. بەلام سووكايەتيت پىي دەكەن. ئەوہت پىي قەبوول ناكري.

تاشباش گوتى:

- پىم قەبوول ناكري.

دوای نه وهی خواروخیچ، له تاشباش دا، کوڅخا سه سفر
 پټی و ابوو سحره که به تال بووه ته وه. به خوی ده گوت،
 که گوندیبه کان له مه و دوا ده مدوینن. مه می دیکیشی
 خه له تاندب سوو وهیندی قسه ی له بن زمانی
 ده رکیشابوو. نه گه ر قه رار بوایه بیدوینن، نیتر نیستا
 هلی بوو. نه گه نه فسانه ی وه لیبایه تی تاشباش
 ده بوو به تال ببیته وه، نیستا کاتی خوی بوو. په ی تا
 په ی تا دوپاته ی ده کرده وه: "نابی هه لکه له کیس
 ده م. تاشباشیش پیاویکی به هوش و گوشه. دیار نییه
 ده یه وی چ بکا."

۳۷

کوڅخا سه سفر دیسان جلویه رگه جوانه کانی له بهر کرده وو و ده موچارویشی تیغه تیغه دابوو.
 سینله کانی به دوشاو بادابوون و وهک درویشی پینه چیی لی کرده ووون. شو روژه کرکاره کان دوو ریزی
 دریزیان به ستبوو که ده کری بلی هه کامه یان هه زار مه تر ده بوو. دهسته کانیان به حال ده جو لایه وه.
 هه واکه راهه ستابوو و گه لایه کیش چیی به حال نه ده له ریه وه. توژنکی هه لمای
 سه رانه ری ده شته که ی داپوشیبوو. گه رماکه هالای هه لده ستاند. گه رمایه ک بوو چاوی له بهر
 هه لته ده ها. موجووک وهک خیز و خوّل سوو و ده ست و ده موجاوی گوندی رهش رهش
 داپوشیبوو. ده ستیکلی زل به رز ده بووه و موجووکه کانی له سه ر و روی ده رده کرد و ده یته کاندن
 و هه تا دهسته که ده هاته وه خواری، پوله میتولکه (میشولوی ورد) یه کی دیکه ده هاتن و
 دیسان ده مرچاریان داده پزشییه وه. شو روژه "عه لی" یه دریزیش لکه ی ده رپنییه وه. قاوه لتوونی
 بوو. شو لؤکانه یان کو ده کرده وه که که وتبوونه عه رزی. ده بیانته کاندن و فوریان لی ده کردن و

خیرا خیرا له قهرتالە و سهوهته کانیان دهخستن. لهو کاتهوهی بارانهکه باریبوو، نیت وهک پینشوو هەر قۆزاخهیان لی نهدهکردهوه. ئیستا نهو لۆکهیهشیان ههڵدهگرتهوه که بارانهکه به گۆرتی وهرکردبوو. ههڵیاندهگرتهوه و دهیانتهکاند. کارێکی مهترسیدار بوو. چونکه نهگهر خاوهنی کینگهکه پینی زانیابیهن، بیانوی پی دهگرتن که بهلی لووکه خۆلاییه و ههقهکهی لی دهشکاندن و زههمهتهکهیان بهفیرۆ دهچوو. هەر بۆیه لۆکهی پاش بارانیان به جوی دادهنا. لۆکهی سه لق و لاسکهکان سپی سپی بوون و لۆکهی سه عهرزی له زیویکی چلکن دهچوو و کرێکارهکان دلپان نهدههات نهو دووانه تیکهله بکن. ریزه درێژهکان له سیپهره گهرمهکهدا بهسپایی و بهحال دهبزووت. بهو له سههرهخۆیه بنیادهم، رۆژی هەر پینج کیلویهکی بۆ دهپزایهوه. بهو جۆرهش رۆیابیه، کینگهیهکیشیان پی تهواو نهدهبوو. کهسیش هیچی دهست نهدهکهوت. بهلام نهوان ماوهیهکی زۆر به خیرایی کاریان کردبوو. دهستهکانیان به جهمام کهوتبوو و پشتیان خهریک بوو بشکی. لهو کاتانهدا چهند رۆژیک به کاوهخۆ کاریان دهکرد ههتا وهخۆ بیتنهوه و دیسان خیرا ببهوه.

دهستهکانی مەمی دیک هیچ نهدهجوولان. هۆشی له لای خۆی نهبوو. چاوی له سه تاشباش نۆغلو ههڵنهدهگرت که دهتگوت به قوونهخشکی دهرا و ههول دها پتر لهوانی دی لۆکه برینتتهوه. تاشباش نۆغلو دهتگوت چاوی نابینی و به کویره کویر لۆکهی کۆ دهکردهوه. هیچ کاری به دهووربهری خۆی نهبوو. له پشتیلهیهکی پشت شکاو دهچوو که لاقهکانی به دووی خۆیدا رادهکیشی و دهرا. نهدهتوانی له بن برۆ کولکنهکانییهوه چاوهکانی ببینی. سهیری هیچ کهس و هیچ شوینتیکی نهدهکرد. هەر دهتگوت لهو دنیايش نییه وسیحری لی کراوه. مەمی دیک قهرتالەکهی خۆی ههڵگرت و چوو له تهنیشتی راوهستا. نهو هەر ناگاشی لیتی نهبوو. دهموچاوی درێژووه و پر له چرچ و لۆچه بوو و رهنگیکی زهردی مهیله رهشی لی نیشتهبوو که سهوز دهچۆه. سیلهکانی شوپر ببوونهوه و ئالۆزکابوون. مەمی دیک له نزیکهوه سهیری دهکرد. تاشباش خۆی بوو. بهلام ئیدی قهد و قهلافهتی بچوک ببۆه. تاشباش نۆغلو خۆی بهخۆه و بهقهد و بالا بوو. بهژنی دوومهتر دهبوو. دهدرهوشایهوه. نای که چاوهکانی چ بریسکهیهکیان تیداوو. لهوانهشه هەر بۆ تاقیکردنهوهی نهو خهلهکه هاتبیتتهوه. نهوا بی هیز و مردهلوخه. نهگهر وا بی، قور به سهری گوندیهکان. خۆل بهسهری ههمووان. "خواروخێج" نیت له جههندهمیشا جیی نابیتتهوه.

له پر دهنگی کوێخا سهفه له نیو گهرماکهدا وهک تۆپ گرمهی هات:

- براله "خواروختیج" وهره ئیره. وهره ئیره دوو قسم پیتته. کریکار دهستیان له کار وهستا. ههموو گوئیان ههلهخت. خواروختیج دهسهجی له ریزه که هاته دهری و له تهنیشت چوو له لای سهفهر راوهستا. تاشباش وهك گوئی له هیچ نهبووی، ههر خۆی تیک نهدا. دهستهکانی بهسپایی دهجوولانهوه. ناگای له ههموو دنیا و تهنانهت له لۆکهیهش برابوو که دهپرنیهوه. ناگای له مهحمودی بی زهواد نهبوو.

- نهو کابرایه ههر مههمه تاشباشه کهی گوندی خۆمان بوو؟ یان ههو نییه؟
گوندی پشروی دهر نهدههات. ناخۆ خواروختیج گوئی نهدهدایه راسپاردهی وهلییه که، یان قسهی له گهل کویخا ده کرد.

خواروختیج لهو شوینهی راوهستابوو، وهك بهردیک بی جووله مایهوه.
- هژی کوره، لهتۆ دهرسم، سهگباب، نهو پیاره تاشباشه یان نا؟ دهی قسه بکه دهی، نهو بنیادهمه ههر تاشباشه وهلییه که نییه؟ چما دویستی تیر و پرت تی ههلهدها؟ چما له زاری نهپرای؟ چما نهو پیاره ههر تاشباشه که چهله کهی گوندی خۆمان نییه؟ دهست و پی و سیمیل و قزی سهری و دهنگیشی! چما ده کری وینه و شیهوی که سیکی زیندوو بی؟ وینه و شیهوی سهر کاغز بی؟ دهی بلتی بزنام، نهو تاشباشه هیچ و پووچه نهوهیه؟ له شیتخانه رای کردوو و هاتۆتوهه ئیره؟ وهك سهی گروئی لی هاتوو. دهی خۆ نهگهر پیاوچاک و وهلی بوایه، چما دهستی تۆی وهك بهرد رهق نهده کرد؟ رهق نهبوو؟ نهگهر رهق نهبووه، کهوابوو نهو تاشباشهش وهلی نییه. بنیادهمیته که وهك خۆم و خۆت. کهوابوو نهی بۆچی قسه له گهل من ناکهن؟ له بهر چی؟ نهگهر وهلی بوایه ده مزانی بۆ. وهلی، وهلییه. دیاره ده بی به قسهی بکری. بهلام نهو تاشباشه سووک و چروو کهی وهك سهگی پشت شکاو له بهر پیانی خۆی راکیش دهکا، خۆ نهگهر کهراماتیکی هه بوایه بۆخۆی ده کار دینا. تۆ ههر نهوهندهم پی بلتی نهوه تاشباشه یان نا؟ نهگهر قسهش ناکهی، به سهر تیم گهیهنه.

قسهی کرد و ههلهچوو و شیت بوو، هه ره شهی کرد. خواروختیج وهك بهردی لی هاتبوو. نه دهنگ و نه جوولهیه که؟ نهو چاوه روانیهی له خواروختیج نهبوو. پیی وابوو نهو قسه دهکا و دهلی نهو پیاره ی تیی ههله دراو، تاشباش خۆیه تی. نیتر به دوا ی نهو دا گوندیه کانیش قسه یان ده کرد. بهلام نهخشه کهی سهری نهگرت.

سهفهر داهاتهوه و له بن گوئی خواروختیج گوئی:

- سهگی سهگباب.

ددانی لئ چپر کردهوه و نهوجار گوتی:

- وهللاهی بۆ نهو تیهه‌لدانی له‌وت دا دیناریکت ناده‌می. ژنیشت بۆ ناهیتیم. برۆ ملت بشکینه.

خواروختیچ گه‌راپه‌وه جیه‌که‌ی خۆی.

کویتخا، به‌بیه‌یوایی بانگی مەمی دیک‌ی کرد. مەمی دیک‌ له هەر شوینیک گه‌یشتبوه هەر که‌سیک گوتبوی شه‌وه هاروشیوه‌ی تاشباشه. شه‌وه هه‌تیوه که‌لله ره‌قه قه‌ت قسه‌ی خۆی نه‌ده‌گۆری، خۆزگه‌ ئیستاش هەر وا بلی.

به نهرم و نیانی گوتی:

- براله مەمی دیک... شه‌وه پیاوه تاشباش نۆغله‌ه یان ن؟ شه‌تۆ بۆخۆت پیت گوتوم که‌ خۆیه‌تی...

هەر قسه‌ی کرد و چه‌نه‌ی لئ دا، به‌لام مەمی دیک‌ مه‌قی لیوه نه‌هات. کویتخا له‌ویش بئ هیوا بوو.

دوای شه‌وه له ژن و منداله‌که‌ی تاشباشی پرسی. تووشی هەر که‌س ده‌بوو لئ ده‌پرسی، که‌س نه‌یدواند، چوو و له سه‌ر سه‌ری تاشباش راوه‌ستا و گوتی:

- هۆ تاشباش شه‌فه‌نی، گووت له ژبانی من کرد و له ژبانی خۆیشت... نیتر هه‌تا مردنی که‌س نامدوینی. ته‌نانه‌ت ژن و مندالیشم. قه‌شهری به‌ تۆش ده‌که‌ن. سووک و ریسوات ده‌که‌ن. ناخریه‌که‌ی ده‌تکوژن. له‌مه‌ودوا شه‌تۆ هەر قه‌شه‌ریه‌کی تاشباش. قه‌شه‌ری ده‌ستی دێهاتییه‌کان. شه‌مپۆ گووت له زاری ده‌که‌ن سی رۆژی دیکه هەر کیشه‌یه‌که‌ پیدایه‌تی، دیسان ده‌تکه‌نه‌وه وه‌لی و ده‌ته‌رسته‌نه‌وه و دیسان که‌ ده‌ستیان گه‌یشته‌وه ده‌می خۆیان، ده‌ستت بۆ دین و بزت پیوه ده‌که‌ن، له به‌ر شه‌وه‌ی به‌لایانه‌وه گران بووه تۆ په‌رستن... شه‌تۆ قه‌شه‌ریکی بئ مه‌رگی. تف له‌و روویه‌ت، تف له‌ تۆ... شه‌تۆ مه‌رگی مه‌رگ... وه‌ک مه‌رگ... سه‌ی گپوی... تف...

تفینکی گه‌وره‌ی له پیش تاشباش رۆ کرد و رۆیشت. نیوجاوانی له داخان گرژ ببوو. ده‌تگوت ده‌گری. سه‌ه‌ری به‌ردایه‌وه و به‌ ده‌م جه‌مجاندا رۆیشته‌ خواری. ناوه‌که‌ رووتر ببۆوه و هیتمن بوو.

هیتوای برا بوو. هه‌موو ریه‌که‌ی لئ ببۆوه خوری. ده‌تگوت له تاریکایه‌کدا نوقم بووه. رۆژ ناوا بوو، شه‌وه داها. ته‌پۆ به‌ وزه‌ وه‌ هاتنه‌وه و په‌لاماری گوندیه‌کانیان دا. برینه

قەتماغە بەستوۋەكەي گىيانی گوندىيەكان ئەۋەندەيان ھەلکەپراندېبوو، ديسان ۋە خوروو ھاتنەۋە و خوتىنيان لىھاتەۋە.

تاۋىك دۋاي كاتى خەۋى، باي رۆژناۋا ھەلى كەرد. كرىكارەكان كە ھەتا پىش نووستى، خەرىك بوون لە ھروۋمى تەپز و گەرمادا بىخىكىن، تۆزىك بوۋرەنەۋە و خەۋيان لى كەوت. بايەكە زۆر توند بوو و تەپۋكانى راداۋبوو. ھەموو نووستن. تەنيا دوو كەس نەخەوتىبون. يەككىيان تاشباش ئۆغلو بوو و ئەۋىترىش سەفەر. سى چۋار رۆژ بوو تاشباش خەۋى نەچۋوبوۋە چاۋەكانى. ھالەتتىكى سەيرى ھەبوو. سەرى لە گىژەۋە دەھات و بە تارىكىدا رۆدەچۋو و دەھاتەۋە دەرى، ھەستى دەكرد ئىتر تا مردن خەۋى لى ناكەۋى.

كوتىخا سەفەر دەترسا. گوندى بى و نەبى ئەۋجارەش تاشباشيان بە ۋەلى دەزانىيەۋە. ئەۋجارە ئىتر لە چىنگى تاشباش رەزگارىي نەدەبو. بە تايبەتى دۋاي ئەۋەى تىھەلدانىكى لە خواروختىچ خواردبوو ئىتر لىي خۆش نەدەبوو و كارىكى ۋاي دەكرد گوندى لەتۋپەتى بىكەن. ھەر بىرىسكەيەكى بچۋوك بەس بوو بۆ ئەۋەى گوندى خۆ بە سەر پىتلاۋەكانى تاشباشدا بەنەۋە. عومەرىش ھىچ ديار نەبوو. عومەر دەبوو زۆر لەمىژ بوو گەرابايەۋە. نەكا ئەۋىش؟... ئارەقەيەكى ساردى لە گىيانی نىشت.

مەمى دىك لە ناكاو لە خەۋ راپەرى و ھەستا و بەبى ئەۋەى بزانى بۆ؟ دەستى بۆ چەتۆكەى برد. دەنگى خشەخشىكى لە ئاسمانەۋە بىست و سەيرى كەرد. ھەلۆكە لەۋ سەرەۋە ۋەك گوللە تۆپىكى رەش لوور ببوو و بە سەر بەرەۋ زەۋى دەھات. كە ھىندەى دارىكى بەرز لە زەۋى نىزىك بۆۋە، بالەكانى لىك كەدەۋە و ھاۋتەرىبى دەشتە رىكەكە، لە بەر تريفەى مانگ بەرەۋ دەرياي سىپى فېرى. بەرەۋ ھەۋرە سىپى و روۋنەكانى دەريا.

له و رۆژهوه که مام خه لیل رۆبیبوو، ئیترا که س باسی
 نه کرده وه. هیچ کهس و ته نانهت کوپه که شی و "عه لی" یه
 درێژیش هه ر بۆ چرکه یه کیش چیبه بیریا ن لی نه کرده وه و
 نه یانپرسی نه و کابرایه چیبی به سه هات. هه ر ده تگوت
 پیاویکی ئاوا له دایکیش نه بووه. خۆ بیته و مام خه لیل
 نه وه ی زانیایه وه، له داخان دیقی ده کرد.

۳۸

سه گینکی زلی مه ری، وه شوین مام خه لیل که وتبوو. له سه گی چوکورواوا له هه ر ره گه ز
 و جوړیک بن، نه وه نده گه وره نابن و نه وانیش وه ک خه لکه که وردیله ن. له چوکورواوا هه ر
 گیای بی که لک و میشووله و ته پۆی له راده به ده ر گه وره ده بوون. ته پۆ ده تگوت له نیسک
 دروستکراون و چزووشیا ن له ناسن. خه لکه که ی کوپستانی تۆرووس هه ر به چوکورواوا
 ده مردن. سه گه که زه رده و سوورباوه بوو. هیلینکی سوور له کلکییه وه هه تا سه ری، جوانی
 کردبوو. زمانه زله که ی ده رکیشابوو. مام خه لیل هه ر مندالییه وه رقی له سه گ بوو و
 لیتیا ن ده ترسا. پیتی وا بوو سه گ شوومی باش نییه. هه ر بۆیه ش قه ت راینه ده گرت. چه ند
 جارێک سه گه زه رده که ی ره پا ل نا. سه گه ر زه رده را وه ستا و به گرژیییه وه سه یری کرد و له
 جیتی خۆی نه بزووت. دوا ی نه وه ی مام خه لیل رۆیشته، نه گه که ش وه شویتنی که وته وه. مام
 خه لیل به خۆی گوت:

- نه و سه گه شتیکی به ده مه وه یه. خودا به خیری بگیتی.

گژ و گیاه زه رد و سووتاوه کان که له بهر تا وه که هه لبرینگابوون و ره نگیان گۆرپبوو. گوئی
 سه ر گژ و گیاه به رزه کانیش که ده تگوت دارن، وشک بیوون. چوکورواوا وه ک ناگر ده گری. هه ر
 شقارته یه کت پیوه نابایه، هه موو ده شته که له چاوترووکانیکا گری ده گرت.

بالتدیه کی زیوین به باله زله کانیهوه که ملیکی درژیوشی هه بوو، نزم هیندهی بالای بنیاده میك هه لده فیری و به رهو چیاکانی تۆرووس که ده تگوت هه لمیکی شینیان لیوه هه لده ستی بهر تیوه بوو. مام خلیل لهو بالتدیه ش ده ترسا که ده تگوت له سهر عمرزه که له شتیک ده گهری. نهو بالتدانه، ههر وا به نزمی له لیواره کانی ده ریای سپیهوه هه لده فرن و ده چنه چیای تۆرووس و دوایی دیسان ده گهرینهوه ده ریا. بریکیش به سهر ده ریا که دا ده رۆن، ده ریاش وهك چوکورواوا ساف و ریکه. ده یا و دهشت هیچ جیاوازیه کیان نییه. که ده بینن له ویش هیچ گژ و گیا و داریکی لی نییه، به سهر سورمانهوه ده گهرینهوه. مام خلیل پیی وایه نهو مه له ش بیفهر و به دشومه.

خۆر ناوا ده بوو. نه مرپۆ نهو چوکورواوا کاولبووه جۆریکی دیکه بوو. بۆ ساتیک ههر هه موو شتیک، بهرد و خاک و ئاو و دار و رهوه زه کانی ئاناوهرزا و کۆگا لۆکه کان و خهرمانه کان و رهوه نه سپ و مانگا و کامیۆن و تراکتۆر و نهو هه وره سپیانهی له سهر ده ریای سپیی کۆ ببونهوه، هه موو دنیا رهنگیکی سووری دره وشاوهی به خۆوه گرت. سوور وهك دوخی شم شیر. مام خلیل لهو سووریه ش ده ترسا. دواي نهوه هه موو ولات شین داگه را. شینیکی بلوورین که ناخی بنیاده می که یلی خۆشی ده کرد. چیاکانی تۆرووسیش نریک بوونهوه، ده تگوت نه گهر ده ستیان بۆ بهری ده توانی لکی داریکی بشکینیهوه. چیاکانی تۆرووسیش نوقمی نهو شینه زولاله، ماوهیه که هه لمی لی هه ستا. مام خلیل له وهش ترسا. نهو سه گه ی به شوینیشیهوه بوو شین هه لگه رابوو و هیلکی شینی تۆخ و بریقه داری که وتبووه سهر پشتی. وهك دۆخی شم شیر. مام خلیل پتر ترسا. راهه ستا. سهیه کهش راهه ستا. مام خلیل به نه ره نه ر چه ند گلمه تیکی هه لگرت و له سه گه که ی گرت. سه گه که له جینی خۆی نه بزوت. وهك په یکه ره سه گتیکی لی هاتبوو. مام خلیل له نه راندن و بهرد هاویشتنی ماندوو بوو. ده ترسا له سه گه کهش بجیته پینشی. گه رایه وه و کهوته ری. سه گه کهش وهك نه بای دیتبی و نه بۆزان، شه ش هه نگاو له دواوهی وه شوینی کهوتهوه.

مام خلیل سهری هه لینا. دوايين روونا کاییه کان له سهر ره وهز و کاوالا شه کانی ئاناوهرزا تیشکیان ده دایه وه. ئاناوهرزا له نیوه راستی ده شته کاکي به کاکیه که دا که تاریک ببو و لیتره و له وی هالاوی لی هه لده ستا، ده تگوت دوورگه یه کی روونا که . شاریکی کۆن و دیاره له سهر ئاسه وار و داروپهردوی کاوالا شه کان بوو، به ناودر و میچ و تاق و پاشاوهی شورراکانیهوه. شه وه کهش به تایبه تی له بن تریفه ی مانگه شه وه که دا، ئاناوهرزای وهك که شتیبه کی گه وره لی

کردبوو که له ده‌ریادا بایه‌وانه‌کانی هه‌لکردوو و بایه‌وانی پر بوون له یا و به نه‌ه‌نده خیرا ده‌روات سر له گیزه‌وه دینی... ناواهرزا ماری زۆر بوو. ده‌تگوت ناسنیکي ژه‌نگرتوون و په‌له‌ی بۆریان به پشتییه‌وه‌یه. ماره‌کان له نیوه‌پراستی ره‌ه‌زه‌کاندا هوجۆلیان بوو. چاوه زیندوو‌ه‌کانیان ده‌تگوت جووتی نه‌ستیره‌ن. چای هیچ بوونه‌وه‌ریک هینده‌ی چای مار جوان نییه. ده‌لئی نه‌ستیره‌کانی ناسانی چوکوراوان.

مام خه‌لیل پالی به داریکه‌وه دا و دانیش. ناره‌قه‌ی کردبوو. کۆگایه‌کی لۆکه له‌به‌ر ده‌م بوو. سه‌گه‌کش هات، له به‌رده‌می سه‌ری وه‌سه‌ر دوو ده‌سته‌که‌ی کرد و خه‌وت. مام خه‌لیل نه‌ه‌جاره‌یان په‌لاماری سه‌یه‌که‌ی نه‌دا. به‌خۆی گوت، به‌شکم به‌خت و شانسی پیوه‌به‌ی. لی گه‌ری با کریکار بنوون. به‌شکم پاسه‌وانه‌کش بنوی. نه‌و کۆگا گه‌وره لۆکانه، نه‌گه‌ر نه‌گه‌ر له نیوه‌پراستی مه‌زرایه‌ک له سه‌ر یه‌ک که‌له‌که ده‌کران، نیشانه‌ی نه‌وه بوون که خاره‌ن کینلگه‌که پاره‌ی کریکاره‌کانی داوه و لیتی وه‌رگرتوون. مام خه‌لیل له ژیانیدا هه‌ر له‌و جۆره کۆگایانه‌ی دزیبوو. قه‌ت لۆکه‌یه‌کی نه‌دزیبوو که کریکاره‌کان به‌حالی سه‌گ و له به‌ر قرچه‌ی گه‌رمایه‌ کۆیان کردبووه. شانازیشی به‌وه‌وه ده‌کرد. هه‌قی کریکاران، ته‌نانه‌ت نه‌گه‌ر قرۆشیکیش بوایه، به‌گه‌روویدا نه‌ده‌چوه‌ه خوارئ. مام خه‌لیل په‌نجا سال بوو دزی ده‌کرد و هه‌ر لۆکه‌شی ده‌دزی. شه‌ش سالتیک ده‌بوو وازی لی هینابوو. خۆ نه‌گه‌ر وه‌زعی "عه‌لی"یه درێژ ناوا شپرز نه‌بوایه و مریمۆک له چیا به‌ته‌نی به‌جی نه‌مابایه، دیسان کاری وای نه‌ده‌کرده‌وه. پاره‌ی جه‌واله‌ لۆکه‌یه‌ک گیانی مریمۆکی رزگار ده‌کرد.

روژ ناوا بوو. مام خه‌لیل هه‌ستا. سه‌گه‌کش به‌ شوینیدا. هه‌ر دووکیان به‌بی نه‌وه‌ی سه‌ریه‌یان لیه‌ه‌بی، له کۆگا گه‌وره‌که نزیک بوونه‌وه. مام خه‌لیل جه‌واله‌که‌ی دانا و ده‌ستی کرد به لۆکه ناخینه‌وه. به‌بی هیچ هه‌له‌یه‌ک. هه‌ر ده‌تگوت مالتی بابی خۆی هه‌له‌ه‌گری. ده‌شته‌وانی مه‌زراکه بریک له‌واتره‌وه له بن داریک دانشیتبوو و گۆشتاوه‌که‌ی ده‌خوارد. مام خه‌لیل به‌ جووله‌ی باسکی کابرا له‌وه تینگه‌یبوو.

مام خه‌لیل نه‌ه‌نده‌ی یه‌ک و دوو جه‌واله‌که‌ی پر کرد و به‌ کۆلی دادا و له مه‌زراکه‌ چوه‌ه ده‌ری. گه‌یشته‌بووه قه‌راغ مه‌زراکه، ده‌شته‌وانه‌که زانیی. مام خه‌لیل خۆی خسته نیو کۆگایه‌کی پنجه‌که گه‌زه‌وه. سه‌گه‌کش هات و له ته‌نیشتی وه‌رکه‌وت. ده‌شته‌وانه‌که به‌ سئ که‌سه‌وه هاتبوون و لیتی ده‌گه‌ران. چهند جاریک به‌ ته‌نیشتییدا رابردن و نه‌یانندی. مام خه‌لیل ده‌ستی به سه‌ری سه‌گه‌که‌دا دینا. سه‌گه‌که خۆی مه‌لاس دابوو هه‌ناسه‌ی له‌خۆی بریوو. مام خه‌لیل به خۆی گوت، بی و نه‌بی نه‌وه سه‌گی دزیک بووه و زۆر گۆنگه‌ل و به‌لای به‌سه‌ر هاتوه.

هەر ده گه یران. مام خه لیل زانیی ده یدۆزنه وه. بۆیه به سپایی به ره و لای رینگه که خوشی. سه گه کهش به شوینیدا. جهواله لۆکه کهش لهوی له نیو پنچکه کاندایه جی ما. ده شته وانه که گوتی:

- کاتی جهواله کهی پر ده کرد دیتم. گوتم لئی گهری با پر بکا و نه منیش گۆشتاوه کهم بچۆم، دوایی ده بگرم. نازاتم به کویدا جهواله کهی پر کرد و رای کرد. نه وه بنیاده مه بیان جنۆکه؟ له ژیاغا شتی وام نه دیوه. چل ساله لیره ده شته وانم.

گه یرانه وه و چوونه وه خۆته کانیان. مام خه لیل له شیوه که وه سه ره کهوت و چۆه نیوه راستی پنچکه کان. نه شوینهی وا جهواله کهی لی دانابوو. سه یری کرد جهواله کهی نه ماوه. چیی لئی گه یرا نه یدۆزییه وه. مام خه لیل له ژیاغیدا شتی رای نه دیبوو. له گه ل سه یه کهی دهستی کرد به ملومۆ و بۆنکردنی ره گی پنچکه کان. بۆنکردنی زۆر به هیژ بوو. به بۆنکردن ده یزانی چ شتیکیان له کوئی داناه. ره گی پنچکه کان بۆنکی توندی تا وه سورتی لی ده هات. له هیچ کوئوه نه بۆنی لۆکه ده هات و نه بۆنی جهواله که. سه گه کهش به بۆن جهواله کهی پی نه دۆزرایه وه.

مام خه لیل له وانه بوو شیت بی. به ره به یری به یانی ده بوو لیره دوور بکه و یته وه و به ره و شار وه یری بکه وی. خۆ نه گهر له وه ده شته رینگه دا، به جهواله لۆکه وه گیرابایه، ته وای لئی ده قه و ما... هه تا نیستا قه نه گیرابوو. گیرانی چی؟ نه وه مام خه لیله. تیشکی چرای کامیۆنه که هات و له سه ری راهه ستا. مام خه لیل خۆی به عه رزییه وه مه لاس کرد. سه گه کهش هه روا. تیشکی چراکه له سه ری لانه چوو. تیشکه که وه ک قورقوشم قورسایی خستبووه سه ری. مام خه لیل له بن نه و تیشکه دا پشووی له خۆی بریبوو.

له پر چهند که سیک و یترا قاقایان کیتشا. ده نگه پینکه نینه که له ره وه زه کانی ناواوه رزا هالا و ده نگه دایه وه. ته په ی پیتی چهند که سیک له ته نیشت خۆیه وه بیست. خۆی پتر به عه رزه که وه نووساند. ده ستیکی وه ک ناسن مچه کی گرت و هه لێستاند. نووره که چاری به شه واره خست و نه یوانی نه وه که سه ببینی وا باسکی گرتبوو. دوی نه وه ی چهند جاران چاری ترووکاند، ناخریه کهی دیتی. پیاویکی گهنج و به خۆه بوو. پینج که سه کهی دیکه ش له دواوه ی بوون. نه وی له هه مووان به ته مه نتر، پیده که نی و قسه شی ده کرد:

- کوپه خۆ وه ک جنۆکه غه یب ببوو. به سی که سان نه وه هه مووه ی لی گه یراین نه ماندۆزییه وه. نیستاش چرای نه وه کامیۆنه نه بوایه نه مانده دۆزییه وه. چۆن به و عه رزه وه خۆی مه لاس دابوو. تیکه لی خۆله که ببوو.

پیاوه گه‌نجکه به‌بی نه‌وی مه‌چه‌کی مام خه‌لیل به‌ر بدا گوتی:
- چمن‌دیش پیره؟ نه‌من لۆکه دزم زۆر دیون، به‌لام له ژیاغدا دزی ناوا پیرم نه‌دیوه. نه‌وه سه‌د
سال ده‌بی.

مام خه‌لیل گوتی:

- به‌رم ده‌ن، مندالینه.

ردینه سپی و درێژه‌که‌ی له به‌ر تیشکی چراکه، به‌ شه‌رمه‌زارییه‌وه به‌ سینگییه‌وه نووسا:
- شه‌ش سال بوو ده‌زیم نه‌ده‌کرد. له پیناوی کارتیکی خێردا ده‌مویست نه‌و کاره بکه‌مه‌وه.
- ده‌تویست ژن بوو کوره‌که‌ت بینتی؟...

یه‌ک پشوو گالته و قه‌شمه‌رییان پی ده‌کرد. هه‌تا به‌یانی مام خه‌لیل له به‌ریان پارایه‌وه که
به‌ری بده‌ن و نه‌وان هه‌ر قه‌شمه‌رییان پی کرد. ده‌یانگوتی:

- چوکورواو زۆر باش به‌ تۆوه ده‌خافلێ و خۆش راده‌بویتری. دزی لۆکه‌ی زۆر به‌خۆزه دیوه،
به‌لام دزی له‌و ته‌مه‌نه‌یدا هه‌ر نه‌دیوه.

به‌ پینکه‌نین و سیخورمه‌ تیکوتانه‌وه ده‌ست و پتیه‌کانیان به‌ست و بردیان و خستیانه‌ سه‌ر
کۆگایه‌کی لۆکه و جه‌واله‌که‌شیان له‌ ته‌نیشتی دانا.

مام خه‌لیل یه‌ک پشوو وا ده‌پارایه‌وه کافر به‌زه‌یی پتیدا ده‌هاته‌وه. گوتیان:

- بێده‌نگ به‌ پیره سه‌. بجه‌وه. بجه‌وه چونکه به‌یانی کارمان زۆر پتته. ماندوو ده‌بی.

سه‌گه‌که‌ش هات و له‌ ته‌نیشتی وه‌رکه‌وت. نه‌و هه‌سته تاله‌ی تا نه‌و کات نه‌یده‌زانی چیه‌،
له‌ دلی گه‌را.

له‌ گه‌ل تاوه‌لاتی، سۆللوو نه‌و گه‌نجه‌ چاو که‌سه‌کی سه‌ری لووتی تیژ و ده‌موجاوتیکی شله
(خالخال)ی هه‌بوو و قژه قرژبووه‌کانی له‌ به‌ر خۆر کال بپوونه‌وه و سه‌ری چلی مووه‌کانی سپی
هه‌لگه‌راپوون، شانی مام خه‌لیلی گرت و هه‌لیستاند و له‌و سه‌ره‌وه به‌ری دایه‌وه. مام خه‌لیل
نه‌ژنۆی نوشتانه‌وه به‌لام به‌و پیرییه‌شیه‌وه نه‌که‌وت. گه‌نجکه ده‌سته‌کانی کرده‌وه و ریشمه‌یه‌کی
توند له‌ ملی کرد. جه‌واله‌ لۆکه‌که‌شی به‌ کۆلیدا دا و وه‌ری که‌وتن.

که‌ گه‌یشتنه‌ یه‌که‌م ناوایی، خۆر به‌ قه‌درایی رمبیک هه‌ستابوو و دووکه‌ل له‌ سه‌ربانی ماله
قورینه‌کانی گونده‌که‌وه هه‌لده‌ستا به‌ره‌و ناسمانی.

گه‌نجکه هه‌وساره‌که‌ی ملی مام خه‌لیلی گرتبوو و ده‌یکتیشا. مام خه‌لیل له‌ بن باره‌که‌یدا
نووشتابۆوه. سه‌گه‌که‌ش له‌ دووره‌وه به‌ شوێنیاندا ده‌هات و سه‌ری به‌ردابۆوه. هه‌ر نه‌وان

دهرکهوتن، گوندهکه بوو به هه‌للا و هه‌نگه‌مه. نه‌وه‌نده‌ی یه‌ک و دوو، منداله وردکه‌ی ناوایی به هاوار و قیژه له ده‌وری مام خه‌لیل کۆ بوونه‌وه و به‌رد و ته‌پاله و سواته شکاویان تیگرت. نه‌وجار یه‌ک یه‌ک و دوو دوو هاتن و تفیان له رووی کرد. له نیسو نه‌وه‌للا و هه‌نگه‌مه‌یه‌دا، سۆللو هه‌وساره‌که‌ی مام خه‌لیلی کیشا و بردییه بن نه‌وه‌ داره تووه‌ی که گه‌لاکانی له توژدا سپی ده‌چوونه‌وه و چهند قه‌ره‌ویله‌یه‌کی چتویی له بن دانرابوو. پیره‌ پیاوه‌کان و گوندیه‌کانی دیکه‌ش له سه‌ر فه‌ره‌ویله‌کانی دانیشتبوون و چایان ده‌خواردوه. هه‌ر مام خه‌لیلیان دی، هه‌ستان و یه‌ک به یه‌ک تفیکیان له نیوچاوانی کرد. ژنانی مالانیش هاتنه‌ ده‌ری و پیره‌ژن و گه‌وره‌ کچان و نه‌خۆش و نیفلیج، هه‌ر هه‌مووی له بن داره تووه‌که کۆ بوونه‌وه و هه‌ر کامه‌یان یه‌ک دوو جاران تفیان له نیوچاوانی کرد. له گه‌لا هه‌ر تفیکی پیاندا ده‌دا، مام خه‌لیل ویک ده‌هات و چیر ده‌بۆوه و سه‌ر روومه‌تی راستی ده‌له‌رزیه‌وه. ده‌موچاوه زه‌رد و دریژه‌که‌ی ده‌موده‌ست به تفی سپی سواخ درا. روخساری مام خه‌لیل له مندالیتی ده‌سته‌ستان و سه‌رلیشیتاوه‌ ده‌چوو که نازار ده‌چیژی. له بن برۆ کولکنه‌ سپیه‌کایه‌ره‌ چاوه‌کانی ده‌تگوت له شویتیتی بریون، به‌رده‌وام ده‌یترووکاندن.

جینۆ و قسه‌ی ساردوو سووک وه‌ک بارانه‌ بۆی ده‌باری. گونده‌که ده‌تگوت جیژنه‌یانه. جار جار که‌سانتیک ده‌یانگوت: "وا مه‌که‌ن بابه، پیره. گوناچه." به‌لام که‌س گویتی نه‌ده‌دانی. سۆللو که مام خه‌لیلی به ده‌سته‌وه بوو و تیگرای مندالی ناواییه‌که‌ش به هات و هاواره‌وه به شویتیاندا ده‌هاتن، هه‌موو کۆلانه‌کانی دیه‌که‌ی گیسرا و سۆللو که پیکه‌نینیتی سه‌رکه‌وتوانه‌ی له لیوه‌کانی نیشتبوو، له ناواییه‌که‌ چوو ده‌ری. منداله‌کان هه‌تا نزیک داره‌ ناره‌وه‌نه‌کانی ده‌ره‌وه دی به‌ریان کردن. سۆللو، مام خه‌لیل و به‌ دوای نه‌وانیشدا سه‌گه‌ زه‌رده‌ گه‌وره و بیتاقه‌ته‌که وه‌ری که‌وتن.

مام خه‌لیل پیخاوس بوو و خۆل و خاکی سه‌ر عه‌رزى که وه‌ک ناگر سوور ببۆوه، لاقه‌کانی ده‌سووتاند. هه‌ر جارێکی پیتی له سه‌ر عه‌رزى داده‌نا، ده‌تگوت پیتی له سه‌ر ناسنیتی داغ‌داناوه‌ هه‌لده‌به‌زیه‌وه. نه‌ژنۆشی ده‌له‌رزین.

گه‌رماکه‌ی زۆر به‌تین بوو. نه‌وه‌ رۆژه‌ ناگرباران بوو. نه‌وه‌ باره‌ قورسه‌ش که به‌ کۆلی مام خه‌لیله‌وه‌ بوو، جار به‌ جار قورستر ده‌بوو.

هه‌ر گه‌یشتنه‌ دووه‌مین ناوایی، سۆللو بانگی کرد:

- نای وه‌رن لۆکه‌ دز، لۆکه‌ دز...

كۆلەنەكان چۆل بونون. ھەمووان لە بەر گەرما پەنایان بردبۆو بەر مائەكانیان. بە بیستی دەنگەكە، گمەرە و بچووك، پیر و لاو لە مائەكانمەواتنە دەری. مام خەلیل ساتیک لە نیو تەپوتۆز و خاك خۆلدا لە چاوان ون بوو. ھات و ھاوار و جینیو و قسەمی سارد و سووك. دەنگەدەنگ و ھات و ھاوارەكە لە پڕ نیشتمەو. تف لێکردن و جوجۆلەكانیش راوەستان. تەپوتۆزەكە نیشتمەو مام خەلیل وردە وردە وەدیار كەوت. وەك كەسێکی خەریکی نوێکردنی بی، لە سەر چۆك بوو. جەوالە لۆكەكە بەلایەكدا كەوتبوو و زاركەكە كرابۆو. بەلام لۆكەكە نەمرژابوو دەروە. جلەبەرگەكانی مام خەلیل تیتۆل تیتۆل ببوون و نوقمی خۆل و خاك و شیاكە و ریح و تف بوون. مام خەلیل ئیتر لە بنیادەم نەدەچوو، بەلك دەتگوت بوونەوێتی سەیر و سەرمەرەكە تە ئیستا دنیا بە خۆیەو نەدیو و لە بەر زیل و زال و بیسای و تف دیار نەبوو. چاوەكانی كە تف و بیسایان لە سەر نیشتمەو، پەیتا پەیتا دەترووكان. ئەگەر ئەو تۆزە جوولەمیش نەبۆیە، نەتەزانی گیانی لەبەردا ماو.

چەند پیرەمیتر و پیرەژن گوتیان:

- كۆرە كاكە ئەو ھەش بنیادەمە. بەسییەتی.

مندا ئێك كە ھەر وا تەمەنی ھەوت سالان دەبوو، یەك پشوو دەگریا و دەیگوت:

- باپیرەم، باپیرە میان كوشت. وەللاھی با م بێتەو پیتی دەلیم.

سۆللو گورجی ھەوسارەكە كێشا. مام خەلیل بەرەو دەم كەوت و ردینە درێژ و

خۆلایەكە بە عەرزەكەو نووسا.

گەرماكە زۆر بەتین بوو، ئاسمان ئاگریاران بوو.

سۆللو مام خەلیلی ھەستاندەو. مام خەلیل خۆی بە سەر پیتانمەواتنە گرت و ئەژنۆكانی

دەلەزین. بەلام ھەولیشی دەدا خۆی بە سەر پیتو رابگری و لەو پتر لە بەر چاوی خەلكەكە

چوكووراوا نەشكیتتەو. دەیزانی پیت وەعەرزى بكەوێ، وەك كەلاكە سەگێك بە سەر عەرزەكەدا

رایدەكێشن. زۆرەمی لۆكەدەزەكانی پیتووی دیتبوو كە وەھایان بەسەر ھاتبوو و ئەم پیتان پیتكەنیبوو.

سوللو و دوو گەنجی دیکە، جەوالە لۆكەكەیان بەرز كردەو و بە كۆلی مام خەلیلیان

دادایەو. مام خەلیل بەلادا ھات و بە كۆلەكەییەو كەوتە عەرزى. لە گەل كەوتنەكەیا،

خەلكەكە قاقایان كێشا. سۆللو گوتی:

- ھەستە بزائەم دەى، پیرە سەگ. پیت وایە لۆكە دزین لە چوكووراوا ھەر وا سووك و ئاسانە؟

ئیمە خوینی دلمان دەخۆینەو تا قۆزاخە لۆكەكە پى دەگا، ئەتۆش لە كوێستانە كانییە

ساردەكانەو دەى و بەرھەمی خوینی دلمان دەدزی؟... ھەستە بزائەم مردەلۆخە...

پیلی گرت و ھەلیستاندەو. جەوالە لۆكەكە بە پشتیدا دا و ھەوسارەكە كێشا.

گوندييه كان گوتيان:

- نهو پيره پياوه ناگه يه نيته سي گوندي ديکه. پشوری لی ده بری. سؤللو گوتی:
چهندي تاقه تی بوو ده بیه م. دوی نه وهش به دووی خژمدا رایده کیشم.
مندالنه کان به دواياندا ماله قورینه کان و ههوا گهرمه که ی ناوايیه که یان به جی هیشت. مام
خه لیل خۆی شل کردبوو. نیتر کاتی لاقه کانی له سهر خاکه سووره وه بووه که داده نا، نیتر
هه لته ده به زیه وه.

گه یه شنه گونديکی ديکه ش. مام خه لیل نیتر چاويشی نه ده تروو کاند. که ده شکه وته سهر
زه ويه که، نیتر نه یه ده توانی هه ستیه وه. سؤللو هه لته ده ستانده وه و دیسان نهو ده که وته وه.

ناغای گونده که ی سؤللو پرسى:

- تۆ ده زانی نهو پيره گلاوه خه لکی کویه؟

سؤللو گوتی:

- ده زانم. لیم پرسى و فیتر بووم.

- نهو کابرایه پشوری لی براره. نه گهر بکه وی و بری، کیشته توش ده بی ها. هه لیگره و
بیبه وه لای گوندييه کانی. به عاره بانه که ی نیتمه بیبه وه.

سؤللو گوتی:

- کوره حه زم لی بوو ده گوندي ديکه شی بگيرم... خۆزگه ده تدی چۆن چاوی
ده تروو کینی...

مام خه لیلیان سواری عاره بانه یه ک کرد. وا که وتبوو نوزهی نه ده هات.

به خیرایی گه یه شته وه نهو مه زرایه ی وا خه لکه که ی یالاک له وی لۆکه یان کۆ ده کرده وه. رۆژ
له ناوايون بوو و گهرماکه ی شکابوو.

سؤللو مام خه لیلی فری دایه خواری. مام خه لیل له سهر عه رزه که تخیل بوو. سه گه که هات
و بۆنی پیوه کرد و نهو جار تۆزیک له ولاتره وه وه رکه وت. زۆر به تووره بیبه وه کلکی راده وه شانده.

سؤللو گوتی:

- نهوه ناوی مام خه لیل. له سهر لۆکه دزینی گرمان. وهرن وه ریگره وه بۆ خۆتان.

نیتر قه مچیبه کی له نه سپه که ی دا و له نیتر ته پوتۆزدا له وی دور که وته وه.

هه موان به دوری مام خه لیل وه کۆ بوونه وه. دلین بۆی بوو به که باب. له نامیزيان گرت
و گریان. جوان و زه ریف شوشتیانه وه. تۆزیک دواتر مام خه لیل چاوه کانی هه لیتان. که

"عه لی" یه درئی له ژوور سهری خۆی دی، بزه یه کی هاتی و به ده نگینکی به رز گوتی:

- نەبجاره سەرنەكەوتىن كورم. نەبوو. پىتوھ بووين.
نىتر روخسارى گرژ بوو و گوتى:
- گوئى بدەيە عەلى، بەلئىنم بدەيە نەوھى بە سەرم ھات، بو مريتموكى ناگىرپىتەوھ. مەلئى لە
بەر خاترى نەو گىيانى خۆم خستە مەترسىيەوھ. بەلئىنم پى دەدەي؟
- بەلئىن بى.
- تا زووھ ھەستە و پرۆ خۆت بگەيەنەوھ لای نەو مريتموكە نازەننە. بەلئىن دەدەي؟
- شەرت بى بە شەرتى پىاوان.

ترس و شهکەتی بە سەر مریمۆکدا زال ببوو. نە تاش باش
 دیار بوو و نە ئەحە شیت. پەریبەکانیش نە دەهاتنە لای.
 تەنانت چەتە و دزیش رییان نە دەکەوتە ئەو گوندە تووک-
 لیکراوە. لە میژ بوو هەموو بە یانیان لە گەل تارە لاتنی،
 مریمۆک دەچوو لێرە وەرکە و کارگ و میووی نەستەرەن و
 سێوکە کێویی لێ دەکردهوه و بۆنی بە سوورە گولەوه دەکرد.

۳۹

نیو دارستانە کە سێبەر و شێدار بوو. روونا کایبەکی هێندە ی داویک، کە هەورەکانی
 بریبوو، بە لای رۆژئاوا دا کشابوو. هیشتا تاو هەلنەهاتبوو. مریمۆک لە دارستانە کە دا
 کارگی کۆ دەکردهوه. کارگی دارستان زۆر بە تام بوو. بە تایبەتی برژاوە کە ی. مریمۆک دوو
 سەعات دوای تاو هە لاتنیش هەروا کارگی کۆ دەکردهوه و فەرتالە کە ی پر ببوو لە کارگی
 گەورە گەورە. پستی وە ژان کە وتیبوو، نازاری پستی خستییهوه بیر چوکوروارا و هەستی کرد
 بریسکە یەکی تازە ی لە پستی وە ستاوه. نیستا پالە ی لۆکە ریننەوه لە چوکوروارا هیچیان
 ناتوانن پشتیان راست بکەنەرە. وە ک پشیلە ی پشت شکاوا لاقە کانیا ن بە دووی خۆیاندا
 رادە کیشا. تە پۆش هەموو گیانیان ئەنجینیبون. راسانی سەری پەنجە کانیشیان لە هەموو
 شتی خراپتر بوو. نەیانندە توانی دەست بۆ هیچ شتیک بەرن. خۆ گەرماکە شتی دەردی
 سەرباری دەردەکانی دیکە بوو. حەسەن و نۆمەخانی هاتنە پێش چاوی. ناگری لە هەناوی
 بەربوو و نارەزوویە ک ناخی تەنی. دوو مندال هاتن و بەرانبەری راوەستان...
 کە گەرایەوه ناوایی هیشتا نیوەرۆ نە ببوو. کە سەری هەلینا، پیتی بە عەرزیهوه وشک بوو.
 قەرتالە کە ی لە دەستی بەربۆوه و کارگەکانی لێ بلاو بوونەوه. پیتی وابوو خراپ دەبینی.

چاوه كانى ھەلگۈزۈڧىن. ناخۇ خەيال بوو يان خەون؟ ديسان سەيرى كردهۋە؟ نە خەيال بوو و نە خەونىش... ھەر بە راستى پياۋىك ھاتبۈۋە گوندىكە.

لە پىشدا بە خۇى گوت ئەۋە تاشباش ئۆغلىۋە و زۆرىش دلئى خۇش بوو. دوايى بىرى كردهۋە كە نەخىر نەحە شىتە، بەلام دەسبەجى زانىي ھىچيان نىيە. لەۋانەيە دز و چەتە بى، يان دز يان قاچاغچى. لەۋانەبوو دۆست بى يان دوژمن. ھەر شتىك بى بنىادەمىك بوو و دەھات. مرىمۆك داھاتەۋە و كارگەكانى لە عەرزەكە كۆ كردهۋە و لە قەرتالەكەى خستىنەۋە. چۈۋە پىشتر و قەرتالەكەى دانا. نەچۆۋە مالى. تىر نەدەبوو لە سەيركردنى ئەۋ پىاۋە لە دوررە دەھات. لە خۇشيان نەيدەزانى چ بكا. لە پىشدا قاقايەكى كىشا، ئەۋجار چەقەنە و چەپلەى لى دا و سى جاران خۇى بادا. ھەر نەيدەتوانى چاۋ لەۋ كابرانە بترۈۋكىتى ئەۋ ھاتبۈۋ. دنيا چۆلەكەى دەۋرۈبەرى لە چاۋترۈۋكانىكا ئاۋەدان بىۆۋە. دارەكان و بالئندە و ئەۋ كەلاۋە كۆنانە و ... ھەموۋى لە بەر چاۋى گۆپابوون. ھەموۋ شتىك بە روويەۋە پى دەكەنن. تەنانەت كەلەشىرەكەش كە چۈۋۈبۈۋە سەر پنچكىك و روۋى لە كابرانە رىبۈۋ كردهۋو، لە خۇشيان سى جاران خۈيندى. ئەۋىش دەيزانى دنياكە ئاۋەدان بۆتەۋە، بە ھاتنى بنىادەمىك دنياكە ئاۋەدان بۆتەۋە. ھەموۋ خۇشەۋىستى و سۆزى خۇى لە چاۋەكانىدا كۆ كردهۋو و بە نىگكانى سىبەرى ئەۋ رىبۈۋارەى دەلاۋاندەۋە كە دەھات.

مرىمۆك بە پىكەنىنەۋە گوتى: "ۋەرە، ھەر كەسىك ھەى ۋەرە. دز بە، كافر بە، پياۋكوژىكى خۈينمۇ بە، ھەر كەسىك ھەى، ھەر ۋەرە. ئەى خوايە گيان، خودا چاۋرەشەكەى خۆم، ئەتۆ ھىچ بەندەيەك بە پىكەسى و تەنبايى تەمبى مەكە. ئەۋ بەلايەى بە سەر منت ھىنا، بەسەر ھىچ كەسى دىكەى مەھىنە. پىكەسى بە نەسىبى دوژمنەكەشم مەكە. ... ۋەرە، لە دەۋرت گەپىم، خىراتر ۋەرە. كى چووزانى لە كۈتۈۋە و لە چ رىگەيەكى دوررەۋە دىيى، كى چووزانى ئەندە ماندوۋى، ۋەرە لە بەر ئەۋ لاقانەت برم، خىراتر ۋەرە."

مرىمۆك لە پر كەۋتە جوجۆل، چاۋى لەۋ رىيە ھەلگرت كە بە خۇشىيەۋە لىي دەپروانى و گوتى: "مرىمۆك، مرىمۆكى سەر بە ھەش، ھەر وا راۋەستاۋى و سەيرى دەكەى، پالەۋانە جوامىرەكەت وا دى و ئەتۆش ھەر وا راۋەستاۋى و سەيرى دەكەى و نابزوۋى. كەرە ژن."

خىرا چۆۋە ژوورى، جلۈبەرگى جىۋىتىي لەبەر كرد كە قوماشىكى كولكنى كەسك بوو لە سندوۋقەكە دەرىنا و لە بەرى كردن. ئەۋ سىتەمىن جارى بوو ئەۋ شەكانەى لەبەر دەكرد. لە بنى سندوۋقەكەيدا گۈارەكانى و بازنە زىۋەكەى و ملوانكە مەرجانىيەكەى ھىنايە دەرى و خۇى

رازاندهوه. لهچكه هەريره كەسكه كەشى له سەر كرد. گۆره وه يه سپه كانیشى له پى كردن. ده ترسا نهو پىلاوانه له پى بكا كه تهختى بنى سندوقه كەى دابوون و چەند سالىك له مەوسەر خوشكه كەى دابووى، هەموو جارێك كه له پى كردبوون لاقه كانی بریندار ببوون. به لام چ دەبى با بى، دەبوو له پىيان بكا. لهو خوارهوه كورە خۆشهويسته كەى دهات بۆ لای مریمۆك. كه هاته دهوى، سهبرى كرد رىبواره كه زۆر نزيك بۆتهو^۱. له خۆشيان خۆى پى نه گىرا و نهيتوانى چاوه پى بى. وه پى كهوت و به غاردا ن به رىگه كەدا به رهو خوار بۆوه. باوهشى كردبۆوه و وهك شه پۆلىكى خۆشى و شادى به رهو رىبواره كه به رپۆه بوو. پهيتا پهيتا له بهر خۆيهوه دهىگوت:

- خوايه گيان، خودا باشه كەى خۆم، كەس به بىكهسى سزا مەده. نهو دنيايه بى تام ده بى.

چىزى نامىنى.

مرىمۆك كه نزيك بۆوه، زانى رىبواره كه ناسياره. به لام كى بوو؟ نهو گەنجە كەله گەت و چوارشانهيه كىيه؟ به لام زوو ناسيهوه و دهستى له نهستۆى كرد. پهيتا پهيتا دهىگوت:

- كورە نازاكەم، عومەر گيان... كورى خۆم، عومەرى من، جوامىره كەم، به خىر هاتىيهوه بۆ لای نه نه مریمۆكت. به خىر هاتىيهوه، خىر و بهره كەتت هىنا. سەر ته پلى سەرم هاتى، پىلاوت له سەر چاوه كانم.

نه يده زانى چى دىكه بلنى و چ بكا. عومەرىش له بهران بهر نهو هەمووه سۆز و خۆشهويستىيه دا پى به عەرزوه وشك ببوو و نه يده زانى چ بلنى. له حاندى مریمۆك سەرى هەلنە دهات. لهو كاتەوه خۆى ناسىبوو كەس ناواى بۆ نه كردبوو. كەس ناوا به خۆشهويستىيه كى پر له جۆش و خرۆشهوه به پىيهوه نه چووبوو و نه يلاواند بۆوه. كەس ناوا به خۆشهويستىيهوه ماچى نه كردبوو. نه وىش هەزى لى بوو مریمۆك ماچ بكا و دهستى له نهستۆى بكا، به لام نه دهيتوانى سهبرى بكا و نه دابىتهوه و دهسته كانی ماچ بكا. نه يده زانى چ هەستىكه له ناخيدا بوو ژاوه تەوه. دهتگوت په نجه يه كە گەرووى رىك ده گۆشى. تەنانەت نه يده توانى بشگرى.

مرىمۆك لى تىنه گەببوو كه ناوايه. له خۆشيان شاگەشكه ببوو. دهستى گرت و بردييه نىو ناواى. چوونه ژوروى و بهرە و دۆشەگ و بالىفنىكى بۆ هىنا و بۆى راخست و گوتى:

- دانىشه كورى خۆم، دانىشه گيانى من، نازىزى من، عومەرى من. تاقانه كورە كەى نايشى گيان. دانىشه جوامىره كەم، له رىگەى دوورهوه هاتوى.

لهسەر دۆشه گه كەي دانا. خۆي راي كرد و مهسینه و تهشت و سابوون و خاويلی هینا و گوتی:
 - پیتلاوه كانت داکه نه. له رتی دوروه هاتوی. دایانکه نه با لاقت بشۆم.
 عومەر به بی نهره ی له جیتی خۆی ههستی، پیتلاوی داکه نندن و لاقی له تهشته كه نا.
 مریمۆك پاك و خاوین بۆی شوش و دهستیکی سابوون بۆ لیدا و بۆی وشك كرده وه. دواي نهوه
 ناوی به دهستیدا كرد و عومهریش جوان و زهریف دهست و ده موچاوی خۆی شوش.
 عومەر به خۆی گوت: "ئهو نه نه مریمۆكه هه میشه ناوا خۆینگهرم و دهست و دلاوا و به
 سۆزه. نهو له گه ل هه موو كهس ناوایه. به لآم نه منیش له خهلكی دی خۆشتر دهوی... زۆری
 جامینی دایكم دهویست و خۆشی دهویست. وهك كچی خۆی...
 مریمۆك گوتی:

- نه تۆ تۆزێك لیتره راکشی، با بجه سییه وه. دیاره برسیشه، با ئەمن بچم ناگرێك بکه مه وه.
 دار و چریبی له ناگردانه كه كرد و ناگره كه ی كرده وه. كه ناگره كه جوان گرتی، چوو و
 گهغه شامیه هۆنراوه كه ی هه لگرت و چوو له لای كه له بابه كه. مریمۆك دهنگه گهغه شامیه كانی
 بۆ هاویشت و كه له بابه كه ده سه جی هه لیگرته وه.
 مریمۆك گوتی:

- هه ی كهره، چ زوو له بیرت چۆه، چما جاری پینشوش هه ر ناوا نه مگرتی؟
 كه له بابه كه وه په له قازه كهوت. ته پرتۆزی هه ستاند. ناخریه كه ی مریمۆك گرتی و گوتی:
 - عومەر گیان سه ری نه وه بیره له سه رت گه ریم با بۆتی لی بنسیم. له دوروه هه اتووی و
 برسیته. له ر و لاواز بووی.

عومەر هه ستا و كه له بابه كه ی لی نه ستاند. خه غه ره چه ركه زیه كه ی له قه دی ده ركیشا.
 پیتی راسته ی له سه ر لاقه كانی و پیتی چه په ی له سه ر باله كانی كه له بابه كه دانا. خه غه ره تیژه كه
 له چاوتروو كانیكدا سه ری كه له شیره ی په راند. كه له بابی سه ر بپراو له سه ر عه رزه كه برێك
 هه له بهز و دابهزی كرد، ته نانه ت رۆشیتیش... نیتر كهوت.

كه له بابه كه ی هه لگرت. نه وه نده ی یه ك و دوو دایمالی و خۆی پتیه كرد. ده یگوت:
 - كهس ناتوانی رسی كس بخوا. نه مرۆ به یانی له لیتره كه قه رتاله یه ك كارگی گه وره م
 هیناوه. خوا دایناوه بۆ تۆ.

پووشكه كان وهك خه رمانیكي گریان لی هاتبوو. مریمۆك ناگره كه ی پان كرده وه. خۆی له
 كارگه كانیسه وه كرد. كه له بابه كه ی له لایه ك و كارگه كانی له لایه كه ی دیکه وه دانا. چه زه
 گۆشته چه وره كه هه ستا.

عومەر بۆ يەكەم جار سەرى ھەلئنا و سەیری مریمۆکی کرد. تیشکی ناوری نیو
کوانووہ کہ تیکهلی روناکایی تاوہکەمی زەردەپەر ببوو و شیوہیەکی دیکەمی بە روخساری
دابوو. مریمۆک ناگای لی نەبوو کہ عومەر لی ورد بۆتەوہ. ملی مریمۆک باریک و پر لە
چرچ ولۆچ بوو. پرت پێدا کردبا ھەلئەکەنرا. عومەر بۆ يەكەمجار بە میشکیدا ھات کہ
شەوی دەبی گەرووی بگری و بیخنکینتی.
ناخیکي ھەلکیشا و گوتی: "نەنە مریمۆک منی زۆر خۆش دەوی. دایکیشمی زۆر خۆش
دەویست." و چەند جارن نەوہی دوویاتە کردەوہ.
دووکەلی سووتانی چەوریی کەلەبابەکە لە ناگرەکە ھەلئەستا و بۆنیکي خۆشی دەھات.
عومەر برسیتەر بوو.

گوندی دلیان خۆش بوو. یه کهم گولی کینگه ک برننه وه.
 نه مه زرایهش له و کینگه باشانه بوو، که هه مووان توانیبوو یان
 به که یفی دلیان لۆکه برننه وه و هه ر له ئیستاوه توانیبوو یان
 بهشی قه رزه کانی عادیل پاره کۆ بکه نه وه.

٤٠

هه ر به گشتی، قۆزاخه، چوار یان پینچ که لوهه". قۆزاخهش هه ن که شهش یان حه وت
 به شن. سی که لووشیان هه ن. نه وهی ده گمه نه، قۆزاخه ی دوو که لوهیه. نه و قۆزاخه دوو به شییه
 پتی ده لێن "که ر". هه ر کرێکارێک "که ر" نیک بدۆزیتته وه، لۆکه که ی لیّ ده رناکیشی، به لکو
 قۆزاخه که ی راده گری، دواتر به داموده ستور و ته داره کیکه وه نه و "که ر" ده دن به خاوه ن
 کینگه که. خاوه نی کینگه که یان چه ند دیارییه ک به و گوندیه ده دات که "که ر" که ی
 دۆزیوه ته وه، یان خوانیک بۆ هه موو گوندیه کان ده پارزینیتته وه. دیاره ده ست و دلاوییه که ی
 خاوه نی کینگه که دیاریی ده کا دیارییه که ی چ بی.

"زه له جه" سی رۆژ دواي نه وه ی چوو بوونه مه زراکه وه، که رێکی دۆزیبووه و بیده نگی لیّ
 کردبوو. که ره که ی له گوئی له چه که که ی پێچا بوو و چاوه رێ مابوو خاوه ن کینگه که بی. دیاره
 هه موو گوندیش ده یانزانی زه له جه که رێکی دۆزیوه ته وه و له گوئی له چه که که یدا رایگرتوه.
 شه وی پێشوو، مه زراکه ته واو ببوو. به یانیی نه و رۆژه دیسان زوو به خه به ر هاتن. جلوه رگه
 چلکنه کانیا ن دا که ند و هه ر که س جلوه رگێکی تازه ی نه گه ر هه بوو، له به ری کرد. ژنه کان چیی
 خشل و به رمووری هه یانبوو به خۆیاندا کرد.

---

* یه کهم گول: نه وه ده سه واژه به کی کشتو کالییه. باغ و بیستان و هه ر شتیکی دوو جارن به ر بگری یان به ره که ی ورده و ده پی بگا،
 به نۆبه ره که ی ده لێن "یه کهم گول".
 ** که لوه: نه و توێکله ناسکه ی دانه ویله ی تیندایه.

کچ و کوره گه نجه کان، به دلتيکی خو شهوه، به ماندووييتي دواي کارهوه، له خو بياينه به نيو کوزگا لۆکه کاندآ پياسه يان ده کرد و باسي نه وه يان ده کرد ناخو کي لۆکه ي پتر له هه مووان رنيوه ته وه و پاره ي ده ره يئاوه. کوزگاي "عه لي" يه دريژ له کوزگاي هه مووان گه وه تر بوو. سهريان له ته رده ستيه که ي عه لي سوور مابوو. چوکووراوا هه تا نيستا گورجوگۆلي و ته رده ستيه ئاواي به خو زه نه ديتبوو. تاويکي ديکه ته رازوويان ديئا و ده يانکيشا و قه پانداره کان بروايان نه ده کرد يه کيک به ته نيابي نه وه نه ده ي لۆکه رنيبيته وه.

خۆ نه گه ره له خو شيه ي ته واو کردني به ري مه زراکه نه بوايه، نه و کريکارانه ي پشتيان له بهر نازار ده تگوت شكاوه، سي شه و رۆژان له گو شه يه که ده که وتن و له جي خويان نه ده بزوتن. سه ري په نجه ي هه مووان راسابوو و به حال ده ستيان بۆ شتيك ده برد، جه رگ و دل يان پيه ي ديئا و ده هات له خو بچن. نه و شويتانه ي جه سته يان که ته پۆ پيه ي دابوون و هه ل يان کړاند بوون، برينه کان يان هه ره ده هات و گه وه تر بوونه وه و توژي هه لدا بوو. گيان يان وا ديئا و ده برژايه وه ده تگوت به ناگر سو تا وه. به لام لۆکه رنيوه يان ته واو کردبوو و نيتر گو ييان نه ده دا ي. ته نانه ت هه ستيان به برژانه وه و کزانه وه شي نه ده کرد.

له پيشدا ترۆمبيلتيکي ميترسد يسي توژاويي گه يشتي و را يگرت. ناخرين مۆديل بوو و تازه مانگيک بوو له نه لمانيا وه هيتا بوويان. له پيشدا پياويکي ورگ زل و کورته بالا و نه سه مه ري لي دابه زي که بن چا وه کاني هه لمسابوو و ره ش داگه رابوو. قات و پانتۆليکي سپيي که تانيي له به ردا بوو، کلۆيکي سه سي ربي به ده سته وه و به ندي کاترۆمي ره زي رينه که مه ي که وتبووه سه ر سينگي. به دواي نه ودا گه نجيني چا وه ره ش دابه زي. گه نجه که له به رانه بهر کابرا ورگنه که دا ده سته و نه زه ر را وه ستابوو و چا وه ري بوو نه مه ريکي پي بکات و نه ميش ده موده ست را ييه ري ني.

کو يخا سه فه ر چوو و له بهر ده م خا وه ني مه زراکه کړنۆشي برد و خۆي ناساند. کابرا هه ره کو يخا سه فه ري ناسي، قاقايه کي کيشا. سه فه ريش ده سته کاني له پيش خو يه وه گرتبوو و به ري زه وه را وه ستابوو و به شه رمه وه و ده سته و ستان ده يويست وه لام ي پيکه نينه که ي بده ته وه.

- نه ري بيستومه که س ناتدوي ني، وايه؟ کوره خۆ نه گه ره وابي پيا و فجه ده کا و ده مه ري. باشه نيستا که نه من قسه م له گه ل کرد ي کافر بووم؟ به لام به سه ر دي؟ بيستومه ژن و مندا ل و خزم و که سه که شت ناتدوي نن. وايه؟

- نامدوي نن. نه وه ساليکه که س له بز ي ده له بزم نه گه را وه.

- ده‌لټين وه‌لټيه‌كه‌شتان هاتوټه‌وه. هر ټه‌وه‌ى قسه‌كردن له‌گه‌ل ټوټى حه‌رام كړدبوو. كه‌س نټيه له‌و چوكووراوايه‌دا ټه‌و نه‌قله‌ى وه‌لټيه‌كه‌تان نه‌زانى.

ده‌ست به‌ زگييه‌وه گرتبوو و چاوه‌كانى ده‌بريسكانه‌وه و قاقا پټده‌كه‌نى. گوندييه‌كان ده‌وريان دا‌بوون و له‌ دووره‌وه به‌بى ټه‌وه‌ى خزيان ټي‌ك بده‌ن و بچوولټين، سه‌ريان ده‌كردن و برټي‌ك خو‌شحال بوون.

سه‌فه‌ر گوتى:

- موته‌ليب به‌گ، خاوه‌نى هه‌موو ټه‌و كټلگانه و هه‌موو چوكووراوا و هه‌روه‌ها ناغاي گه‌وره... و هه‌روه‌ها ټه‌ى ټه‌و نيعمه‌ت و به‌ره‌كه‌ته‌ى خدا به‌ نټيمه‌ى داوى.

موته‌ليب به‌گ گوتى:

- هوټى هوټى گونديى، ټه‌وه بوټ قسه له‌گه‌ل ټه‌و داماره‌ ناكه‌ن ها؟ وه‌لټيه‌كه‌ حه‌رامى كړدووه؟ كوپه‌ هوټى دټه‌تاييه‌كان، چما له‌م ده‌روزه‌مانه‌شدا وه‌لىسى په‌يدا ده‌بن؟ هوټى دټه‌تاييه‌كان، چما ټه‌و جټت و فرؤكانه‌ نابينن كه‌ له‌ نټينجټرليكه‌وه هه‌لده‌ستت و به‌ سه‌ر سه‌رتاندا ده‌فرن؟ هوټى دټه‌تاييه‌كان، بنيا‌ده‌م گه‌يشټوه‌ته گه‌ردوون و مه‌ريخ، چما وه‌لىسى په‌يدا بى؟ كوپه‌ هوټى گونديى...

دواى ټه‌وه‌ى به‌ تټر و ته‌سه‌لى باسى شارستانټيه‌تى بوټ گوندييه‌كان كړد گوتى:

- بيستوومه وه‌لټيه‌كه‌تان له‌ چياى چل پياوچاكه‌كه هاتووه‌ته خوارى لو‌كه‌تان له‌گه‌ل برنټه‌وه. كټه‌تانه؟ هوټى دټه‌تايى، بانگى بكه‌ن با ټه‌و وه‌لټيه‌تان بى و بچمه‌ خزمه‌تى.

سه‌فه‌ر به‌ ده‌شته‌وانه‌كه‌ى گوت:

- بچو ټه‌و وه‌لټيه‌ بي‌نه. پټى بلټى قانون بانگى كړدووه. موته‌ليب به‌گ هاتووه. سه‌رؤكى حيزب.

له‌و كاته‌دا زه‌لجه، كرووشه‌ى كړدبوو و خوټى وټي‌ك هي‌نابوو. له‌ موته‌ليب به‌گ نزيك بو‌وه و به‌ په‌نجه له‌ هرزؤكه‌كانى گرتيه‌كه‌ى گوتى له‌چكه‌كه‌ى كړده‌وه و قؤزاخه‌كه‌ى بوټ موته‌ليب به‌گ رادا‌شت.

موته‌ليب به‌گ گوتى:

- هه‌ى روت سپى بى‌ خاتوون. سوپاس. خودا راوه‌ستاوت بكا.

كه‌ره‌كه‌ى له‌ ده‌ستى زه‌لجه وه‌رگرت.

زه‌لجه ده‌ستى برد و ده‌ستى موته‌ليب به‌گى گرت و گوتى:

- خەونم پتوھ دیتی. نوورت لی دەباری. چوار ھەلۆی سەوز، بالەکانیان لە نووری سەوز...
 لە دەوری سەرت دەگەران. یەکیان دەھات و بالئیکی لە سەرت دەخشان و دەپۆیی. ئەویتر
 دەھات، بلیسە یەکیان بە چوار دەورتدا دەپژاند و دەپۆیی. بەو جۆرە گەیشتیته شارئیکی
 گەورە. ئەو ھەلۆیە لە ھەمووان گەورەتر بوو ھات و لە سەرت نیشتە و بالەکانی کە
 بلیسە و پزیسکی کەسکیان لی ھەلئەستا، لیک دا. ئای چ قەرەبالغیە ک بوو، لە دەوربەرت چ
 قەرەبالغیە... خۆت بووی... خەلکە کە زۆر دلێان خۆش بوو و چەپلەیان لی دەدا. لە
 بالەکانی ھەلۆکەو بلیسە یەکیان کەسک بە سەرت خەلکە کەدا دەباری.

موتەلیب بەگ، بە بزە یەکی نادلنیا و گالته جارنەو، قیت راوہ ستابوو و وای دەنواند ھەم
 کەیفی بەو خەونە ھاتوو و ھەم پڕووشی پیتی نییە.

دوای ئەو ھێ گوتی لە ھەموو قسەکانی زەلجە راگرت، گوتی:

- خەوت بە خێر بگەرێ.

زەلجەش وەلامی دا یەو.

- ھاتییە خەونم و گوتم خێر دەبێ ئیشە لا.

موتەلیب بەگ بەسپایی و وردە وردە جزدانی دراوہ کە دەرھیتنا. کردییەو. بە دوو قامک
 دراویکی پەنجای لیرەیی دەرکیتشا و دای بە زەلجە. جا رووی لە گەنجە چاوەش کە کرد و گوتی:
 - خێرا بچۆ شاری و ھەوت سندووق تری تازە بکەر و بۆ ئەو گوندییانەمانی بیتنە و بە
 سەریانیدا دا بەش بکە.

گۆمەلکسیز ئۆغلو کە داروہ پەنجای لیرەییە کە بە دەست زەلجەو دی گوتی:

- بەگ، ئەو کارەت ھیچ باش نەبوو.

- کام کار؟

- ئەو پەنجای لیرەییەت بە زەلجە دا. ئیتر لەمەودوا بیست و چوار سەعاتە ھەر خەون
 دەبینی. تا ئیستا بەس بە شەوانە خەونی دەدی، ئیتر لەمەودوا بە رۆژیش دەبینی.

ھەمووان ویکرا پینکەن.

لەو جەنگەیدا، دەشتەوانە کە تاشباشی دا بوو پێش خۆی و دەبھیتنا. تاشباش وە ک
 کەسئیکی لە بەر ژانە زگ خۆی ویک بینی، نوشتابۆو و روخساری گرژ بسوو. ھەر ھیتنەو
 مندالئیکی لی ھاتیو و چاوەکانی بە قولدا چوو بوون و وە ک تاوانباران سەری بەردایەو و لە
 بەرانبەر موتەلیب بەگ راوہستا.

موتەلیب بەگ بە پینکەنینهوہ لە تاشباش چووہ پێشی و گوتی:

- ھۆی، سەرۆکی ئەولیا، ئەوہ بۆ وای؟ نەخۆشی؟

- تاشباش ئۆغلو سەری ھەلنەھیتنا و ھەلامی نەدایەوہ.

- کورە ھۆی پادشای ھەلییەکان، ھاوڕێی چل سوارە ی غەیبی... دەلێن قسە کردنت لە گەڵ

سەفەر بە گدا لە خەلگ حەرام کردووە؟... باشە بۆ؟

تاشباش دیسان سەری ھەلنەھیتنا.

- ھۆی سەرۆکی ھەلییەکان، ناو و ناویانگت لە چوکورواوێش بەولاترەوہ رۆیوہ و گەبوہتە

ئەوسەری تورکیا. دەلێن ھەموو شەوی دارێکی گەرە ی نوور دەھاتە سەر مائەکەت و

رادێوہستا و دەوروبەری رووناک دە کردوہ... وایە؟

تاشباش ئۆغلو پتر کرۆشەمی دە کرد و رەنگی دیتنا و دە برد. لاقی راستە ی دە لەرزە ی.

- ھۆی ی سەرۆکی ھەلییەکان، ئەوہ زمانت لە زاریدا نییە؟ چما زمانت پشیلە

بردوویەتی؟

سەیری کرد تاشباش ئۆغلو قسە ناکا. بە توورەییەوہ قاقایەکی کیشا و گوتی:

- ئەو ئەولیا و ھەلییانە و ئەو ھاوڕێی چل سوارە ی غەیبیانە، قسە لە گەڵ نێمەومانانی

"فانی" ناکن.

نیتر پشتی تی کرد.

لەو کاتەدا کامیۆن و تراکتۆرەکان، بە تریلە پلاستیکییەکانی پشتیانەوہ گەیشتنی.

کامیۆن و تراکتۆری شین و کەسک و سوور و نارنجی و زەرد. تەپۆتۆز دایپۆشیبوون و رەنگە

بریقەدارەکانیان لە بن تەپۆتۆزە کەدا دیار نەبوو و مەیلەو خۆلەمیشیی ببوون.

سێ دەزگای قەپانیان لە کامیۆنیك دابەزاند و لە سێ جینگە ی جیاوازیان دانان. سێ

قەپانداری گەنج دەستیان کرد بە کیشان و سەنگوسوک کردنی لۆکە کە. لۆکە کیشراوہ کەیان

دەمو دەست لە تەلیسی گەرە گەرە دە کرد و دەیاغخستە سەر کامیۆنەکان یان تریلییە

پلاستیکییەکانی تراکتۆرەکان.

موتەلیب بەگ لە گەڵ کویخا سەفەر چو بووہ دەم کانییە فینکە کە ی بن دارە چنارە کە.

موتەلیب بەگ دە یویست بزانی ئەو مەسەلە ی "وہلی" سیاہ تییە چییە؟ دە یویست بزانی

ئەو کابرایە چۆن بووہ تە وەلی و چ کەرماماتیکی نواندووہ و چۆن ناوای بەسەر ھاتووہ؟

ئەوہ چۆنە ئەوہندە قسە ی رۆیوہ کە توانیبوو ی ھەموو گوندییەکان ناچار بکا کە سێک

نەویش كۆيخاي گونۈدەكەيان نەدۆيۈنن؟ بە تايىبەتى ھەزى لى بوو بزائى ئەو ۋەلىيە لايەنگرى كامە ھىزبە؟ وردە وردە ئەو ۋەلىيە دەيتوانى كاريگەرى لى سەر ھەموو چوگورواوش دابنى. ئەو چلمنە، ئەو بەدبەختە دەستەستانە لارەمل و نىۋەگيانە، چۆن بىوۋە ۋەلى؟ دەبى بزائى و بە ناۋەندى ھىزبەكەى رابگەيىنى. نەكا ئەو ۋەلىيە لايەنگرى ھىزبە بەرھەلستكارەكەى بى؟...

لە دەم كانىيەكە ئەو پرسىي و كۆيخا سەفەر ۋەلامى دايەۋە. سەفەر لە قسەكانى موتەلىب بەگەۋە تىگەبىوۋە كە سەر بە كامە ھىزبە و بۆ تاشباشى تىچاندبوو كە سەر بە ھىزبە دژەبەرەكەيە...

دەمە دەمى ئىتورى كە گەرانەۋە مەزراكە، سەنگ و سووككردنى لۆكەكە تەواۋ بىوۋە و ژمىريارىك بە دەمچاۋ و بۆينباختىكى سوورەۋە ناۋى يەك بە يەك كرىكارەكانى دىتسا و پارەكەى دەدانى.

كە موتەلىب بەگ ھاتەۋە ژمىريارەكە گوتى:

- ئەو درىژە لە ھەموۋانى پتر رنىۋەتەۋە. تا ئىستا كەس شتى واى نەدىۋە. بىروام نەكرد و لە ھەموۋام پرسى. دەرکەوت ھەر ھەموۋى كارى خۆيەتى. شەۋانەش نەچۆتە دزىي. جارىكىيان ويستۋويەتى بچى، ھەر ئەو رۆژە گوندى بەرۆكىيان گرتۋە و پشتيان لە زگى نەرمتر كىردۋە. ئەو ۋەلىيەش لە ھەموۋان پترى كار كىردۋە. تەنانتە منداالەكانىش لەويان پتر كۆ كىردۋەتەۋە. موتەلىب بەگ گوت:

- كۆرە ھۆى درىژ، ۋەرە پىشى بزانم.

جا دەستى بۆ جزدانەكەى برد. دىسانىش دراۋىكى پەنجا لىرەبى بە سەرى پەنجەكانى گرت و دەرىكىشا و بۆى راداشت. عەلى لە بەردەميا دەستەۋنەزەر راۋەستابوو. بەبى ئەۋەى خۆى خوار بىكاتەۋە، دەستى راستەى برد و دراۋەكەى لى ۋەرگرت و سەربازانە سلۆرى كرد و گوتى:

- ھەر بۆيىت فەرماندە. خوا ھەزار ھىندەى بەرەكەت تى بخا. بەرەكەتى برايمى خەلىل. لۆكە لە كىلگەكانتا شەپۆل بدا.

سلۆرىكى سەربازانەى دىكەى بەجى ھىنا. بە ھەنگاۋى رىك لە ھەنتەشى دوور كەوتەۋە.

- ئەى كۋا ۋەلىيەكە؟

تاشباشيان كە تۆزىك لەۋلاۋەرە لە قولكايىيەكدا دانىشتبوو، پىشان دا.

- ھەستە ۋەرە ئىترە ۋەلى.

تاشباش نۇغلو بە ناقابلى ھەستا. بە ترسەو ۋە ھەر وا كە لاقەكانى تىك دەنالان، ھات ۋ لە بەردەم مۆتەلىب بەگدا راوھستا. مۆتەلىب بەگ ديسان دراۋىكى بە سەرى پەنجەى دەركىشا ۋ گوتى:

- ھۆى ۋەلىي ۋەلىيەكان، ئەتۆ لۆكەت ھىچ نەرنپوۋەتەو، تەنانەت ھىندەى مندالېكىش، ئەو ەبۆ؟ نەكا ۋەلىيەكان لۆكە نەرننەو؟ باشە نەدەكرا كەراماتىك بنوئىنى ۋ سىحرىك بكەى ۋ لە چاوترووكانىكدا ھەموو لۆكەى مەزراكە خېر بكەيتەو؟ پىكەنى. گوندىيەكانىش لەگەلى پىكەنىن.

- ۋەلى دەبىؑ لە سەعاتىكدا چىيى لۆكەى مەزراكەى، ھەمووى خېر بكا تەو. خۆ بە درۆ ۋ خەلك خەلە تاندىن نابىؑ.

ديسان پىكەنىيەو. گوندىيەكانىش لەگەلىدا پىكەنىنەو. تاشباش نۇغلو دەموچاۋەكەى چرچتر بۆۋە ۋ رەش داگەرا. سەرى ديسان بەردايەو. بە دەستى راستەى، دەستى چەپەى دەگوشى.
- دەى كاكى ۋەلى، ئىستا كە تۆ ۋەلىيەكى گەورەى، دەبوو پىاۋە نەبەدى(نادىار) ە جامانە سەوزەكانت بانگ بكەى ۋ لە چاوترووكانىكدا ھەموو مەزراكە كۆ بكەنەو. خۆ بنىادەم بە درۆ ۋ دەلەسە نابىتە ۋەلى.

ئەوجار لە قوۋلايى دلەوۋە پىكەنى. گوندىيش سەد ھىندە پتر لە قوۋلايى دلەوۋە پىكەنىن.
ئەو پەنجالېرەيەى ماۋەيەك بوو ھەر وا بە دەستىيەوۋە بوو ۋ بە سەرى پەنجەى گرتبوى، بۆ تاشباش راداشت. تاشباش نۇغلو دراۋەكەى دى. دەستى بۆ نەبرد. پشتى تىؑ كرد ۋ بەدوى خۆيدا لاقەكانى راكىش كردن ۋ دوور كەوتەو.

مۆتەلىب بەگ راجلەكى. تەرىق بۆۋە. بەخۆيدا شكايەو. نەيدەزانى چ بكا. كە چارى بە مام خەلىل كەوت، بۆ ئەوۋى خۆى لەو ۋەزەعە بىنئىتە دەرى، بانگى ئەوى كرد ۋ گوتى:

- ئەتۆ، ھۆى پىرە، ناوت چىيە؟

- مام خەلىلم پىؑ دەلېن.

- دەى ھا، خەلالت بىؑ.

مام خەلىل لە ھەوا قۆزىيەو. لە خۆشپىيان شاگەشكە بىو. گوتى:

- خورا راوھستاوت بكا. بىؑ ۋەى بى.

ئىنجا بە شەلەشەل بەرەو لاي "عەلى" يە درىژ غارى دا. لەو رۆژوۋە ئەو بەلآيەى بە سەر ھاتبوو، دەشەلى. پەنجالېرەيەكەى دايە عەلى ۋ گوتى:

- هانئى ئەۋەش. خۆت بگەينەنەۋە مەرتمۆك. مەرتمۆك نەمەردوۋە. ئەۋ پارەيەت بەسە... بەلام لە بىرت نەچى بەلئىنت بەمن دارە نەچى بە مەرتمۆك بلئى ئەمن بەيىستنى ھەۋالى مەردنى ئەۋ گەريام. ئەۋەشى پى مەلئى كە لەبەر ئەۋ دزىم كەردوۋە يان ئەۋ بەنجا لىرەيەم داۋەتتى. بەلئىن بەدە. مەرتەلىب بەگ كە چەند سات دواتر ھاتبۆۋە سەر خۆ، پىكەنى و گوتى:

- فېئلبازە كانىش بوۋنەتە ۋەلى. ۋەلىيە فېئلبازە كان... نوورى لە سەر مەلئى بارىۋە... ئەۋ نوورە سەرت بخوا نەرىۋەللا چلمن، كورە تەماشاش ئەۋ پىاۋە گروپپە.

كۆمەلئىك لە گوندىيە كان دوۋىاتەيان كەردەۋە:

- كورە تەماشاش ئەۋ پىاۋە گروپپە...

دەنگى قاقايان بەرز بۆۋە.

- ۋەلىيە گەرەكە. سەگى گروپپى ۋەلى...

مەرتەلىب بە پىكەنەنەۋە سەيرى رۆيشتەنەكەى تاشباشى دەكرد و لە قوۋلايى دلىيەۋە گالتەى پى دەكرد.

تاشباش بە دەم رىگەۋە سەرى لە گىژەۋە دەھات. چىي نەمابوۋ ۋەعەرزى بىكەۋى. بەلام دەيويست لە بەر چاۋى ئەۋ ھەموۋە خەلكە، ئەۋ ھەموۋە خەلكە ھىچ و پوۋچە نەكەۋى. ھەر زايلەئەيەكى پىكەنەنەن و دەنگى ھەر قەسەيەكى لە داۋەى دەھات، دەتگوت كوتكىنەكە و لە تەپلى سەرى ئەۋى رادە كىشن. بەلام دانى بە جەرگىدا دەگرت و خۆى رادەگرت و نەدەكەوت. خۆى راگرت تا گەيشتەۋە بەردەم كەپرەكەى. لەۋى ئىتر تىنى تىندا نەما و لە سەر عەرزەكە تىخل بوۋ. گەرماكەى زۆر بەتىن بوۋ. ناسمان ناگربارانى بوۋ.

كچ و كور تىكرا، گەنج و پىر روت بېۋونەۋە و خۆيان بە جەيخاندا دابوۋ. گيانە برىندار و قەتاغەبەستوۋ و تاۋىردوۋە كانيان، دەست و پىي رەقەلە كانيان و زگە پر لە چرچ ولۆچە كانيان و سىنگە شل و شۆرە كانيان كە دەگەيشتەۋە سەر نىۋوكيان و جەستە پىر و سىپى بەلام پر لە برىنەكانى كچە گەنج و جوانەكان و جەستە تاۋەسوت و پتەۋەكانى كورە لاۋەكان... برىندار... بەرەبەرى ئىۋارە بوۋ، بايەۋانى سىپى ھەۋرەكان لە سەر دەرياي سىپىيەۋە ھەستا. باى رۆژئاۋا ھەلئى كەرد. گەردەلۋولى ھەستان و سوۋراندى.

ناشقە كەچەلە سەزەكەى دەست داىي و ھەۋايەكى گشتى لىندا. گەنجەكان دەستيان داىيە دەستى يەكترى و كەردىانە ھەلپەركى. تاۋىك دواتر كامىۋنىكى پر لە تىرئ ھات. مەرتەلىب بەگ لە كاتى ۋەرگرتنى لۆكەكەيدا ھىچى لە ھەقدەستە كانيان نەشكاندبوۋ. ۋەك جارى جاران كىلۆى

پینج قرۆشی بۆ حیساب کردبوون. نهوهش دلخۆشتری کردن. له پەڕیزه کهی ته‌نیشتیاندا ناگرێکیان کردهوه بۆ نهوهی له دهوری هه‌لپه‌رن.

له گونده کهدا هه‌ر دوو کهس کۆلکه خۆینه‌واریه‌کیان هه‌بوو. یه‌کیکیان "عه‌لی" یه‌ درێژ بوو و نه‌ویتر مەمی دیک. عه‌لی له سه‌ربازی فێری ببوو. هه‌ر نامه‌یه‌کی بۆ ناواییه‌که ده‌هات، نه‌و ده‌یخۆینه‌وه و هه‌موو نه‌و نامانه‌ی له‌ویشه‌وه به‌په‌ی ده‌کران، هه‌ر نه‌و ده‌ینووسینه‌وه. به‌لام مەمی دیک گه‌لێک هه‌ولتی دا‌بوو و زۆری له‌خۆی کردبوو و ته‌نیا توانیبووی سێ پیتی ABC فێر ببوو. نه‌و پیتانه‌شی په‌یتا په‌یتا له‌سه‌رخۆڵ و خاکی نه‌و کامیۆنانه ده‌نوسیه‌وه که چاوه‌په‌ی بوون لۆکه‌یان لی‌ بار بکری و پیته‌ سوور و شین و که‌سک و زه‌رده‌کان له‌ سه‌ر کامیۆنه‌ تۆزاویه‌کان ده‌ره‌وشانه‌وه.

گه‌رماکه‌ی زۆر به‌تین بوو، ئاسمان ناگریارانی بوو.

تاشباش تۆغلو که له‌ که‌په‌که‌یدا هه‌لده‌له‌رزی، له‌ به‌ر هه‌لله‌رزینه‌که‌ی ددانی یه‌کیان نه‌ده‌گرت. مەمی دیکیش ئاره‌قه‌ی ده‌کرد و گیانی له‌ ئاره‌قه‌دا خوسابوو.

مه می دیک یهک پارچه توورپه ییه . وهک
 ته لئیکی پۆلایینی له بهریهک کیتشراو
 ده له ریتته وه . هه مووان تیی گه یون که بی
 ئوقره ییه . مه می دیک به نئو کئنگه کاندای
 ده سوورپیتته وه .

٤١

مه می دیک کێرده که ی، که هینده ی گه لا بییهک ته نک بوو، گورج له کێلان ده رکیتشا . سێ
 جارن له حه وادا سوورپاندی و سێ جه غزی گه وره ی رووناکی، شین وهک پۆلای کیتشا . جه غزه کان
 دره وشانه وه و کوژانه وه و دیسان دره وشانه وه و کوژانه وه .
 به سه دان میشی له رهنگی پۆلای کهسک، رووناکاییه که بیان وهک داوی جالجالۆکه ته نی . بالی
 میشه که رانه و میشه نگوینه زێرینه کان له سه ر توئکله شووتیبه که ده بریسکانه وه . فرۆکه کان به ره و
 ده ریای سپیی ده رۆیشتن و له داوی خۆیانه وه هیندی نیشانه ی وهک زیوی تواره بیان به جی ده هیشت .
 نه و نیشانه ش هه تا ئیواری هیل هیل به ناساندا ده کیتشران و تیک ده چرژان .
 قور و لیته ی پاش بارانه که وشک ببۆوه و شه قار شه قار ببوون ده تگوت داوی جالجالۆکه ن .
 مه می دیک که پیتی له سه ر عه رزه که داده نا، هه لده به زییه وه . ده سرۆکه که ی نئوچاوانی
 به ستبوو، تیشکی تاوه که سیبه ره که ی نه وی وهک بازنه یه کی ره ش خستبووه به ر پیتی . هه ر
 هه نگاوێکی هه لیده گرت و دایده نایه وه، توێژه گله ره قبووه که ی بن پیتی ده شکاند و قرچه ی لئ
 هه لده ستا . چاوی له به ر تیشک و بریقانه وه ی ده شته که هه لته ده هات . تاوه به تینه که و قه سه ل و
 کای وهک هه زاران ورده شووشه ، تیشکی هه تاره که بیان ده بریسکانه وه ....
 به په له هه نگاوی ده نا . شه لائی ئاره قه بوو . نه و توژ و خۆله ی له سه روچاوی ده نیشت ،
 ده مه ده ست ده بووه قور . لیوه کانی له تینووتیان شه قار شه قار ببوون که چی به میشکیدا
 نه ده هات له جیهک راههستی و ئاریک بخواته وه .

تاقه هه‌لۆیه‌کی که به ناسمانه‌وه بوو، له نیو گهرماکه‌دا ره‌شتر ده‌چۆوه و له بن ناسمانی وه‌ک زیوی تاوه‌دا، ده‌تگوت شی‌ت بووه و به خێرای به‌ولا و لا‌دا ده‌رۆ‌یشت. با‌له‌کانی پتر له به‌ر یه‌ک کێ‌شاپۆ‌وه و به‌رزتر هه‌لکشابوو. له پرتیک هه‌ر به‌و خێراییه‌وه، به سووپه سووپ به‌سه‌رو سه‌رت‌ر چوو، له ناسمانه‌که‌دا دوور که‌وته‌وه هه‌تا وه‌ک خا‌لیک بینرا و نیتر خۆ‌ی کۆ کرده‌وه و وه‌ک تۆ‌یه‌له‌یه‌کی لی هات و به خێراییه‌کی سامناک به‌ره‌و زه‌وی لوور بوو. مه‌می دیک خسه‌خشیکی وه‌ک لووره‌ی له ناسماندا بیست و سه‌ری هه‌لێنا و تۆ‌ییکی ره‌شی دی که به خێراییه‌وه دێ‌ته خوار‌ی. هه‌لۆ‌که له‌و ساته‌دا که هه‌ر هینده‌ی سپیداریکی مابوو بگاته عه‌رز‌ی، با‌له‌کانی لیک کردنه‌وه و به‌ره‌و دۆ‌ملوقه‌لا رۆ‌یشت. مه‌می دیک هه‌تا هه‌لۆ‌که له‌و دیو ره‌وه‌زه‌کانی ئاناوه‌رزاه له چاوان ون نه‌بوو، چاوی لی نه‌ترووکاند.

مه‌می دیک سه‌ر لیشیواو ده‌رۆ‌یشت. گه‌یشته قامیشه‌لانه‌که و ده‌ستی کرد به گه‌پان. به‌ره‌و زۆ‌نگاهه‌که چوو. زۆ‌نگاهه‌که هه‌ستابوو. گه‌پایه‌وه. له قوولایی کۆ‌نه ئاره‌پۆ‌که‌ی جه‌یجانه‌وه ته‌قه‌ی تفه‌نگ هات. مه‌می دیک له ئاره‌ده‌په‌ وشکه‌که چوه خوار‌ی و له نیو پنچکه وشترالویه‌که‌دا خۆ‌ی مات دا. کابرای تفه‌نگچی به به‌رده‌میدا تی‌په‌ری. با‌لنده‌یه‌کی مل درێژی کوشتبوو و به‌قه‌دیه‌وه به‌ستبوو. سه‌ری با‌لنده‌که زۆ‌ر به گوناحی ده‌جوولایه‌وه. ده‌نگی ته‌قه‌یه‌کی دیکه‌ش هات، دیسان چه‌کدارێکی دیکه‌ش به به‌رده‌میدا را‌برد. با‌لنده‌ شینه مه‌یله‌و سه‌وزه‌کانی کوشتبوو. په‌رپۆ‌یان ده‌بریسکانه‌وه. به په‌تیک لاقه‌کانیانی به‌ستبوو و سه‌ریان شۆ‌ر ببۆ‌وه.

جار به جار ده‌نگی ته‌قه‌یه‌که ده‌هات.

چاوه‌کانی قیچ کردبوونه‌وه و ده‌موچاوی بچووکت‌ر و ره‌شتر ببوو. تۆ‌ز و خۆ‌لی سه‌ر گنجه‌کانی نیوچاوانی ببوه قور.

له پنچکه وشترالویه‌که هاته‌ ده‌ری و به غازدان خۆ‌ی گه‌یانه‌ده‌م جه‌یجان. هه‌لۆ‌که له‌و دیو ئاناوه‌رزاه گه‌پایه‌وه و به‌سپایی و به‌بی‌نه‌وه‌ی با‌له‌کانی بچوولینی، ورده ورده هه‌لده‌کشا. مه‌می دیک له‌ده‌م جه‌یجانه‌وه به‌ره‌و لێ‌ره چه‌که رۆ‌یشت. لاقیکی که‌وته نیو قوولکه‌یه‌که‌وه و وه‌رگه‌را. ته‌نانه‌ت هه‌ستی به ژانه‌که‌شی نه‌کرد. تاوه‌که گۆ‌شتی گیانی وه‌ک ناسن سوور کردبۆ‌وه.

پشووی سوار ده‌بوو. ماندوو شه‌که‌ت پالی به‌ داریکه‌وه‌ دا و دانیش‌ت. شنه‌یه‌کی فیتیک هات. چهند با‌لنده‌یه‌که له سه‌ر دا‌ره‌که ده‌یانجیکاند.

که چاوی هه‌لێنا، رۆ‌ژ، ئاوا ببوو. هه‌ستا. ساتیک دواتر چاوی به مانگ که‌وت. سینه‌ره‌کان گه‌وره‌تر بوونه‌وه. قه‌لافه‌تی هه‌لۆ‌که له ناسمانه‌که‌دا چهند هینده‌ گه‌وره ببۆ‌وه. هاته‌ ته‌نیشت

جوڭگه ليهك و چووه نيتو پنچكيتك و دانىشت. هيچ جموجولتلك نه بوو و همموو ولات بئدهنگ و كپ بوو. بهلام ريك لهو كاته دا له دارستانه توه كه وه دهنگى سيسره كان ههستا. دههات و ده پرايه وه، ديسان هه لدهستا و كپ ده بؤوه.

مه مى ديك نه يزاني دهنگى سيسره كان كه ي پراوه ته وه. دهنگه دهنگى كزى چر و جانه وه رى شه و ده بيسران. له سه رووى گردۆلكه كه وه سى كه س به سئبه ره دريژه كانيانه وه دههاته خواري. سى سه گى گهوره شيان به شوينه وه بوو. راده وهستان و قسه يان ده كرد، ديسان وه رى ده كه وتنه وه و قسه يان ده كرده وه. كه نه وان راده وهستان، سه گه كانيش راده وهستان و كه وه رى ده كه وتنه وه، چوارپئيه كانيش پئيان له سه ر سئبه ره كانى شه وان داده نا و دههاتن. مه مى ديك ژماردن، ههشت سه قر به سه ر سه رياندا تئبه رين و له مه ودايه ك دووره وه له دلئى تاريكاييه كه دا چراي فريزه كه يهك هه لده بوو و ده كورثايه وه. نه ودار دهنگى ماتوره كه ي بيسرا. فريزه كان به ناسمانه وه و له بهر تريفى مانگه كه، هئلى سووريان كيشا و دوور كه وتنه وه و رويشتن.

ريوتيهك گه وه، كلكه دريژ و سووره كه ي راده وه شاندهات و به بهرده مى مه مى ديكدا رابرد. نه گهر مه مى ديك دهستى بؤ بردبا دهيتوانى بيگرى. ريوتيه كه دوو جاران بؤنى به عه رزه كه وه كرد. ده تگوت ههستى پى كردبوو، تئى تهقاند و رايكرد.

مهل و بالنده كان به قيژ و قاز به سه ر سه ريدا تئبه رين. ساتيك دواتر داوه تيشكه كان وهك كولوى به فر به سه ريدا بارين. هه وره كان ناسمانيان ده برى. ساتيك هه موو دنيا رووناك بؤوه. تيشكى چراي كاميونئيكى به سه ر كشا و تئبه رى. له داوتنى چياي حميده وه، هه وريكي روون به ره و زهوى داده كشا.

نهو سى پياوه ي دههاتن، به سه يه كانيانه وه له بنيارى گرده كه له چاوان ون بوون. ريگه راست و سبييه كه چۆن بؤوه. مه مى ديك دلئى بهو ته نيابى و چاوه روائيه توند بوو. به دم رووباره كه دا رووه و خوار داكشا. له سه ر له كه، پئى به له فينك و نه رمه كه دا رۆ چوو. نه وه نده يهك و دوو قولكه يهكى ههلقه ند. بنى قولكه كه پاي لى ههلقولى و تئيدا كۆ بؤوه. وهك سه هۆن سارد بوو. خوارديه وه و فينكاييه كى هاته وه. گهرماي شه وه كه شيدار و پشووېر و خنكئنه ر بوو. مانگه شه وئيكه ده تگوت ژه نگاويه.

مه مى ديك سى جاران پئى راسته ي به عه رزيدا كيشا. تاشباش نؤغلى وه بير هاته وه و هه زه تى نه وييش كه هه موو گياني بريندار و كرمه ريز بوو: "هه زه تى نه يوب كاتى كرمه كان له برينه كانى له شى به رده بوونه وه سه ر عه رزه كه، هه لئده گرتنه وه و ديسان له سه ر برينه كه ي

داده ناوه. نەکا خودا تاشباشیش وەك حەزرەتی نەیبوب تاقی بکاتەوہ. دەبەوی بزانی ناخۆ دەنگی لێوہ دی یان نا؟...

"تاشباشیش لە بەر خاتری خودا، دەنگی ناکا. قەشمەری پی دەکەن و لیتی دەدەن و پی پی دەکەن و ئەو هیچ بە رووی خۆی ناھینێ. نەگەر تاشباشەکەمی جارێ بوابە و ناویان لێ کردبایە، ھەموو ئەو گوندەمی ناگر دەدا و دەیکردە خەلۆوز. ئەو کابرایە ھەر تاشباشەکەمی نیو کۆی نوورەکەمی. خۆی گۆریوہ. جا بزانی ئەو گوندییانە چییان بەسەر دی. ئیستا کەوتوونە دواي ئەو سەبیە، ئەو سەبیە، ئەو سەگە گلاوہ..."

دەسکی کێردەکەمی وا گوشێ لەپی دەستی خۆینی تیگەرپا. لە قەرەغ چەمەکە ھاتە سەری و سەریکی ھەر چوار دەوری خۆی کرد. گیانلەبەر دیار نەبوو. دیسان بەخێرای پی چۆوہ خواری. لاقەکانی ئیشان. لەویش خۆی رانەگرت و چووہ نیو لێرەکەوہ. ھەلۆکە دیسان گەورەتر بوو و قەلەفەتە رەشەکەمی لە بەر تریفەمی مانگەکەدا دەخولایەوہ. تیشکیکی سوور کەوتە سەر ناوہکە. بلیسەبیەکی گەورە سەر ناوہکەمی مائی و تیپەری.

مەمی دیک بە خۆی گوت:

"دواي "عەلی" یە درێژ من لە ھەمووان پترم لۆکە کۆ کردەوہ. بەلام چ فایدەبیەکی ھەبیە بو من کە وەك مردوووان بە دەوری خۆمدا دەخولیمەوہ؟ مەمی دیک، نەتۆ مردووی، مردووی، مردوو... ھەتا ئەو پیاوہ بە سەر پتوہ بی و پشوو بکیشی و بو ھەموو لایەک بچی، نەتۆ مردووی... ئەمی مەمی دیک ترسنۆک کە لە سیبەری خۆشت دەسلەمییەوہ و دەترسی و نیزن دەدەمی جینو بە وەلییەکەت بەدەن و لەو خۆشەویستەمی خودا ھەلبەدەن..."

گەردەلولیکی رەش ھات و بە تەنیشتییدا تیپەری. مانگەشەوہکە ساتیک تۆزازی بوو. تۆزەکە لە سەر ناوہکە دەروشایەوہ. پووش بەقوونەکان بە سەر ناوہ مەندەکەدا و لە بێن دارە بییەکان دەسوورانەوہ...

لەگ لەگی ملی کیشا و بو قینکی گرت و بە سی قورتم قوتی دا. شتیک کەوتە ناوہکەوہ و شلپەمی ھات. سیسەردەکان سێرەیان ھات و دەسەبی کپ بوونەوہ.

بو ساتیک ھەموو ولات رەش بوو و بە تاریکاییدا رۆژوو و لوورەبیەک لە دوورەوہ ھات. مەمی دیک بە سەر وردکە بەردەکاندا بە غار خۆی گەیانە سەر تەپۆلکە پێ لە پنگەکە. ھەناسە پێکی بوو. بە دلنایییەوہ ئەمشەو ئەو پیاوہ ھەر دەھات. دیارە دەھات. نەدەکرا نەبیە. مانگ بەرەو رۆژناوا داگەراییو کە ماندو و شەکەت ھات و لە سەر وردکە بەردەکان

دانیشت. ماسییهك سیّ جاران له ناوه كه خۆی هاویشته ده‌ری. ورده به‌رده قه‌وزه گرتوه‌كانی بن ناوه كه وهك زیو دره‌وشانه‌وه. زگه زیوینه‌كه‌ی ماسییه كه هم‌موو دره‌وشانه‌وه‌ی خۆی له ناوه‌كه‌دا بریسكانده‌وه.

مه‌می ديك وهك فه‌نریكی گوشراو ویک هات. له تووره‌بیان شیّت ببوو. دلّی وا لیّی ده‌دا ده‌تگوت ده‌یه‌وی له سینگی بیته ده‌ری.

كه ناوری دایه‌وه سه‌فه‌ر به‌رانبه‌ری راوه‌ستا‌بوو. سه‌فه‌ر دوو هیئنده، سیّ نه‌وه‌نده گه‌وره ببۆوه. مه‌می ديك رقه‌كه‌ی نیشته‌وه. ریک له‌و كاته‌دا رقه‌كه‌ی لیّ بوو به‌ ترس. ده‌ست و پیّی شل بوونه‌وه و نه‌یتوانی له جیّی خۆی ببزوی. سه‌فه‌ر له خۆ‌بایانه سه‌یریک‌ی کرد و نه‌و جار بزه‌یه‌کی هاتی و ناخرییه‌كه‌ی جوان پیکه‌نی. وهك چۆن به‌ تاشباش پیکه‌نیبوو. لووتبه‌رز و كه‌لله‌ره‌ق و چارقایم چوره پیّشی و گه‌یشته ده‌م ناوه‌كه. لاقه‌كانی له ناوه‌كه نا و دانیشت. چه‌رخه‌كه‌ی لیّ دا. ده‌نگی چه‌رخه‌كه‌ی له بیته‌نگییه‌كه‌دا ده‌نگی دایه‌وه. بلیتسه‌یه‌ك بینرا و دوا‌ی نه‌وه سه‌ری جگه‌ره‌كه‌ی دره‌وشایه‌وه و كوژایه‌وه، دره‌وشایه‌وه و كوژایه‌وه.

نه‌ژنۆی چه‌پی مه‌می ديك له سه‌ر عه‌رزه‌كه بوو. ماسییه‌كه به‌ زگه زیوینه‌كه‌یه‌وه سیّ جاری دیکه‌ش له ناوه‌كه‌دا خۆی هه‌لاویشته‌وه و سیّ جاری دیکه‌ش سیّ پارچه تیشك له سه‌ر ناوه‌كه دره‌وشانه‌وه.

سه‌فه‌ر هه‌ستا. پشتی وهك دیواریک‌ی پان بوو. به‌ هه‌نگاوی گه‌وره گه‌وره به‌ره‌و داره بییه ته‌ره‌كان كه ره‌ش ده‌چونه‌وه رۆیشت و له بن داره‌كان له سه‌ر گازه‌رای پشت راکشا. مه‌می ديك کێژده‌كه‌ی به‌ ده‌سته‌وه ناماده‌بوو كه وه‌خۆ بیته‌وه و خۆی پیّدا بدا. ده‌یریست له ناکاو وهك برووسکه‌یه‌ك ده‌ره‌په‌ری و به‌ر له‌وه‌ی مه‌جالی سه‌رپوون و شلبوونه‌وه به‌ ده‌ست و پیّیه‌كانی بدا، کاره‌كه‌ی بکا.

سه‌فه‌ر له بن بییه‌كان هه‌ستا، به‌لام ریک رووبه‌رووی مه‌می ديك له سه‌ر کۆلکه‌داریک دانیشت و لاقه‌كانی له ناوه‌كه رۆکرد. لاقه‌كانی له ناوه‌كه‌دا گه‌وره و به‌چوک ده‌بوونه‌وه. ده‌شکانه‌وه له‌گه‌ل ناوه‌كه ده‌پۆیشت و دیسان ده‌بوونه لاقه گه‌وره‌كان.

مه‌می ديك ده‌ره‌په‌ری، به‌لام ریک له‌و ساته‌دا سیّ سوار به‌ سه‌ر سیّ نه‌سپی رووته‌وه، کلّوی هه‌سیری له‌سه‌ر هات و له به‌رانبه‌ری راوه‌ستان.

یه‌که‌میان كه سوارى نه‌سپیک‌ی سپی ببوو، گوتی:

- شه‌وکه‌ت به‌گمان نه‌دۆزییه‌وه.

نه‌وه‌ی نه‌سپیک‌ی حردوودی له بن‌دا بوو:

- له كه نارى ده رىاى سپييش نه ماندوزيه وه .
نه وهش كه سوارى نه سپيى كه رهش ببوو و دهنگيى كړى هه ببوو :
- له بيره كه شدا نييه .
سواره نه سپ سپيه كه گوراندې :
- تۆ نه بى كس به شويى و سؤراغى شه و كوت بهگ نازانى .
دهنگى له ره وه زه كانى ناناوهرزا هالا و دهنگى دايه وه :
- كهس نازانى . كهس نازانى .
سوارى نه سپه خودوده كه :
- هه موو كه نارى حه يمان و گؤمه كانى هه تا ده گاته ده رىاى سپى ، گه رايىن . بى سهر و شويته . پيمان بلئ شه و كوت بهگ له كوټيه ؟
مه مى ديك له سهر خو گوتى :
- شه و كوت بهگ مردوه . به دبه ختى چاره رهش .
سوارى نه سپه سپيه كه ، له سهر بالئ نه سپه كه وه كه له پچه يه كى هه لگرت و گوتى :
- دهسته كانت بيته پيش . نيتمه ليت تيته گه يشتين . نه تۆ بچؤ نه و قسانهت به ده ولت بلئ .
به مانگ و نه ستيره داره كان .
مه مى ديك دهسته كانى دريؤ كرد . زرينگه ي كه له پچه كه هات .
سوارى نه سپه سپيه كه گوتى :
- وازى لئ بيته . خوا بيباته وه . خو نه وه بنيادهم نييه . نه و چلمنه ترسنؤ كه مرده لوخه يه . تۆ خوا كه له پچه كه حه يف نييه . وه ره با برؤين . بچين له قاميشه لانه كه دا له شه و كوت بهگ بگه رئين .
به سوارى و به دهنگى جرينگه ي كه له پچه كه وه دوور كه وتنه وه . نه سپه كان هه ر سيانيان روت بوون . باريك و دريؤ و كه فه لئيان له بهر تريفه ي مانگه كه بريقه ي ده هات .
سه فمر ده رپه رى . ناوه كه قوراو بوو . ماسيه كان خو يان هه لاويشت . بهر زگه زيونه كانيان له چاوى مه مى ديكى دا و كزاندييه وه . نه ستيره يه ك له ناوه كه كهوت و له تهنشت بهر ديكه وه مايه وه .
گه رماكه شيدار و خنكيته ر بوو .
مه مى ديك كيژده دم گه لا بيه كه ي له كيتلانى ده ركيشا و به هه موو تين و هيتزى خوئى دايه يئا . كيژده كه سئ بازنه ي سوورى دهورى زيويى له حه وادا كيشا . سئ بازنه ي وهك سئ هيتلئ پؤلايى له بهر تريفه ي مانگه كه دا دره وشانه وه .

دهچنه كېلگه يه كى دى. نه وه شيان مه زراى موله لىب به گه.
 له مه زراكى پيشوو به پيتره. قوزاخه ي هه ي يه كه ي پر به
 چنگيك و لوكه له نيويان هه لتوقيوه ته ده رى. ناشقه كه چه له
 به ديتنى نه و مه زرايه گوزانييه كى شادى زور كون چرې كه
 هه تا نيسستا كه س نه بيبستوو و هه مووان وه كولا ديتنى.
 تاشباش توغلو بيتاقه تتر و لاواز تر بووه و كه وتوو هه ته
 ناويلكه دان. تاشباش توغلو كه سىكى وا نيه تا ناخرى مى بق
 نه و لاوازيوونه ي راكيشى.

۴۲

نه و نده ي يه ك و دوو، هه و ره چرې سپييه كان وه ك بايه وانى كه شتى، له سه ر ده رباى سپى
 كز بوونه وه. له راست و چه په وه با هه لى كرد، هه و ره زيوينه كان له سه ر تورو سه وه هه لتولن
 ښه ستان. گه رده لولو لى گه و ره و بچووك هه ستان و به ره و ناسمان كشان. دره وشانه وه. له سه ر
 "يؤمورتاليق" هه وه له دؤملو وه وه و له شارى جه يمانه وه و له قه لاي كويستانه وه و له
 ده و رو به رى بؤردو ومه وه، گه رده لولو كوله كه ي ره نگا و ره ننگى هه لده ستان و له سه ر چياى
 حه ميده وه به ره و ناسمان ده كشان. نه و بايه ي هه ليكرد بوو، لوكه كانى تيك ده تالاند و چلرچيوى
 لوكه ي ده شكانده وه. ناوه كه ي جه يمان به ره و ناسمان هه لده چوو و ديسان ده رځايه وه شوينى
 خوى. چوكو وراوا، گزوكيا و دار و خه زه له گول و چووزه ره و چرؤى پارا و و كه سكى
 گه نه جار، تراكتور و كاميون و نه سپ و گويدرئو و جر و جانه وهر و زه رده واله و توژ و خوژ
 هه ر هه مووى تيكچرځابوون. قه سمه ل (كلوش) و وشكه قوزاخه به ناسمانه وه ده سوورانه وه.
 ته پوتوژ سه رانسهرى چوكو وراواى داپوشيبوو. توژ و خوژ له چكى سه رى ژنان و كلاوه چه و ر

چلگن و پواوه‌کانی سەری پیاوانی هەلڤه‌گرت و دەبیرد. هەوری تۆز و خۆلێکی خەست بە دەشتە‌که‌دا دەسورپایەوه.

تاشباش ئۆغلو ماندوو و شە‌که‌ت، بە زە‌حمەت لە جیبی خۆی هەستا. بە خۆ راکێشکردن لە کەپرە‌که‌ هاتە دەری. زاری ئەوه‌نده تال بوو دەتگوت ژەهری خواردوو. لە کریکارە‌کان نزیك بۆوه. هەر دوو دەستی لە کەله‌که‌ی نا، بە‌نجای هەنگاو لەو لای کریکارە‌کانه‌وه راوه‌ستا. کریکار دەستیان لە کار هەلگرت و چاویان تێوه‌بری. وه‌ك ئەو رۆژانه‌ ده‌چوو که لە ناوایی توورە‌ ده‌بوو. زلت و بە هەبیه‌تر ببوو. گوندیه‌کان زۆربه‌یان ترسیان لێ نیش‌ت. هیندیکیان که هەر وا پانزه بیست که‌سیک ده‌بون، گومان و دوودلییه‌که‌یان وه‌لاوه‌ نا و گوتیان:

- کورپە بە راستی ئەوه تاشباشه مەزنی‌که‌مانه. پیاوچاکه‌که، لە ناواییش هەر ناوا دەستی لە کەله‌که‌ی دەنا و بە توورە‌بیه‌وه راده‌وه‌ستا.

تاشباش ئۆغلو لە توورە‌بیا‌ن چاوی چوبوه‌ پشته‌ سەری. لاقی راسته‌ی هینایه‌ پێشه‌وه، ده‌بویست قسان بکا، یه‌ك دوو جارێ تفی نیو زاری قوت دایه‌وه و دواتر پاشگەز بۆوه. کریکارە‌کان گوتیان راگرتبوو و مته‌قیان نه‌ده‌هات و چاره‌پێ بوون گوتیان لە قسه‌کانی بی. چاره‌ پێر لە ترس و قه‌شەری و پەشیمانی و کونجکۆلییه‌کانیان لەو بری‌بوو. بە‌لام ئەو قسه‌ی نه‌کرد، تاوتیک هەر ناوا راوه‌ستا و دوا‌ی ئەوه‌ چاویکی بە سەر هەموو خەلکه‌که‌دا گێرپا و سارد لیتی روانین. نیگا‌کانی چاکه‌کاری و تەنانەت تۆزیکیش خەفەتیان پێوه‌ دیار بوو، خەفەت و پەژاره‌یه‌ک که لە ناخی گیانییه‌وه هەلڤه‌قوتی. نیگا‌کانی پێر لە هەمووان لە سەر ژن و منداله‌که‌ی راوه‌ستان. که‌ گه‌یشته‌ حەسەن، نەرمه‌ بزەیه‌کی لە لێوی نیش‌ت. حەسەنیش بە روویه‌وه پێکه‌نی.

تاشباش ئۆغلو تاویکی‌ش چاوی لە عەرزێ بری و بیجووله‌ راوه‌ستا و نیتێر پشته‌ تێ کردن و ورده‌ ورده‌ و بە شەله‌شەل لێیان دوور که‌وته‌وه. کریکارە‌کان ماوه‌یه‌ک هەر وا لە دواوه‌ سه‌یریان کرد، دوا‌یی وه‌ك هیچ شتی‌ک نه‌قه‌ومایب، دەستیان کرده‌وه بە کار. حەسەن بە دوا‌یدا رای کرد و کاتی‌ له‌ مه‌زراکه‌ ده‌چوه‌ ده‌ری، خۆی گه‌یانیدی. ده‌ستی گرت و گوتی:

- مەرۆ مامه‌ مه‌مه‌د. بە خوای گه‌وره‌ بێ تۆلەت لەو خواروخێچه‌ و لە هەموو گوندیه‌کان ده‌که‌مه‌وه. مەرۆ و لە لامان بێته‌وه.

تاشباش ئۆغلو پێر بە حەسەن دا‌کرد و هەله‌په‌نا و لە باوه‌شی گرت و ماچی کرد و داینایه‌وه و به‌بێ ئەوه‌ی قسه‌یه‌ک بکا، ملی رێبه‌ی گرت و رو‌یی.

مەمى دىك لە نىئو با و تۆفاندا، ھەلۆكەى دى كە لە ئاسمانى ئالەكانى بۆ بەرەنگار بونىمە
لەگەل گۆھەبايەكە لىك كىرەتەتەو و بەبى ئەوئى گوتى پىي بىزى، بە ھىمنى دەفرى. تاشباش
ئۇغلو شەبىرى ھەلۆكەى كىرەت. يان مەمى دى پىي وابو سەبىرى كىرەتەو. ئان و تۈرەبەسەكى
ھەتا ئەو رۆژە ھەستى پى ئەكردىبو، ھات و ەك ژەھرىك لە سەر دلى نىشت.

تاشباش ئۇغلو ئەو شەقارتانەى ھەسەن پىي دابو لە تۈرەكە لايلىنىكى پىچابوون و توند
لە دەستىدا گرتىبو. تۈرەكە لايلىنىبەكەى ھەر وا بە دەستىبەو بو و بە دەم جەمئاندا بەرەو
خوار رۆيشت و لە چاوان ون بو.

گۆھەبايەكە، زەوى و دار و ئا و زەلكا و قامىشەلان و ئاسمانىشى ەك بىشكەبەك
رادەئاندا. شەپلى دەدا و ھەلەستا و ەك دەريا لە ناخەو دەمىلاندا.

تاشباش ئۇغلو پىي نايە نىئو ئاوەكەو. بۆنىكى توند و سەرخۆشكەر و ھۆشەبەر، بۆنىكى
خۆشى كە تا ئەورۆژە لە ژيانىدا نەكردىبو، بەر لوتى كەوت. لە ھالەتەكدا بو لە نىوان
خەون و راستىدا. ھەموو تىن و ھىزى خۆى كۆ كىرەتەو و دابووبە نەژنۆكانى و بەرەو پىشەو
دەچو. كۆمەلىك روناكايى جۆراوجۆر دەھاتنە پىش چاوى و تىدەپەرىن. رەش و سىپى و
رەنگالە. ئاوەكە، ھەلەچو و بەرەو وى دەھات. ھەرەكان و گۆ و گىا و دارەكان و لاسكەگەم
و قەسەل، دەچوون لە بەر بەكەو و ئالۆزكابوون. ئالەندەكان لە ترسان لە ھىلانەكانيان
ھاتىبوون دەرى و گىانلەبەرەكانى دىكە و زەردەوالە و جى و جانەوەر لە كونى ھاتىبوون دەر.

ئاسمانىش گەچلا بو. مانگ، ئەستىرە، شىنابى ئاسمان و نۈورە زەردەكەى تىكچىرژابوون.
دەتگوت ئەستىرەكان لەو گۆشە و قوژىنەو دەچنە ئەوتىر.

تاشباش ئۇغلو ھەتا نىئوقەدى چووبوون نىئو ئاوەكەو. ئاوەكە، كە ھروژمى بۆ دىنا، فىنكى
دەكردەو. ئاورىكى لە دواوئى داىو. سەبىرى كىرەتەكەى گەمەرى بە شوتىنەو. بەزىەكى ھاتى.

ئاوەكە لە بەر چاوى لەرزى، دارەكانى كەنار و كەنارەكەش لەرزىنەو. ەمرزەكە بن پىبەكانى
ھولۆل دەكرد. لە خوليا و خەرنىكى كەسك و خۆكدا، داو جالجالۆكە پساوەكان، بە رەنگىكى پۆلاين
دەدرەوشانەو. روناكايى و ھەموو شتەكان لەرزىنەو، گول و گەلا كەسكەكان لە جوولەبەكى بى
كۆتايىدا جىگۆر كىيان دەكرد. ئەستىرەكان لە جىجۆلدا بوون و بى پسانەو لە جىگۆر كىندا بوون.
تاشباش ئۇغلو سەرە مانەوەكەى بە پىچكىنەو نا. پىچكەكە گولى دابو. بۆنىكى توندى لى
ھەستا. خوليايەكى سەبىر... ئاوەكە پىبەكانى دەلاواندەو. فىنكايى...

چاوه پوانیسی ئه وه یان نه بوو تاشباش ناوا
 بپروات. له پیتشدا هه ولّ ددهن ههچ باسی
 مه سه له که ی تاشباش نه که ن. دواتر ورده ورده
 قوفلی زمانیان ده کرتته وه. دوو دلن.

٤٣

نه گهر له دهم مه زرایه کی باشی لۆکه راوهستی و سهیر بکه ی، تا چاو هه تهر ده کا
 گه لای که سک ده بی نی و سهیر ده که ی له نیتو نه و گه لایانه دا لۆکه ی سپی و بشکووتوو له
 قۆزاخه هاتوونه ده ری. له وه ها کیتلگه یه کدا لۆکه ده گاته نیتوقه دی بنیاده م. له نیتو نه و چلّ
 و لاسکه که سکانه شدا، قۆزاخه ی بشکووتوو یه کی پر به چنگیک. له مه زرایه کدا که به ری
 که م بی یان زۆر باش نه بی، گه لای لاسکه لۆکه کان وه ریوه و ههر لۆکه که یان پیتوه ماوه.
 مه زراکه له زه وییه که ده چی که به فر دایپۆشیبی و په لّه و ره شایی نه هیتشتبی. مه زرا به
 پیته که ی لۆکه له گوستانیککی گه وره ده چی به هه زاران گوئی ره نگاله وه. جا مه زرای ناوا
 تۆزیک تینی گهر ما که ده شکینتی.

ناوه کان شله تین وه ک خوین و ناخورتیه وه. قوراو و لیلن. ناری نه و جۆره مه زرایانه تۆزیک
 فینکترن. نه و کرێکاره شه که تانه ی وه ها مه زرایه کیان ده ست بکه وی، بریک وه خۆ دینه وه. خۆ
 نه گهر مه زرایه کی له و چه شنه یان به نه سیب نه بوایه، به دلنیا ییه وه رۆشینه که ی تاشباش پتر
 کاری تی ده کردن و شیتی ده کرن و له شه ماندووه که یان شه که تتر ده بوو.

گوله بشکووتوو ره نگاوه نه گه کان زۆری پیناچی هه لده وه رن و میوه یه کی وه ک سیتو له پاش
 خۆیان به جی دیلن. سیتوه کان ده ته قنه وه و ههر سیتوه ی لۆکه یه کی سپی وه ک هه وری لی دیتسه
 ده ری. کرێکاره کان دیسان کۆیان ده که نه وه و دلنیا خۆش ده بی و ده لین: "دووهم گوله که شی
 هینده ی یه که م گوله که ی، لۆکه ی داوه ته وه، سیتهم گویشی به دلنیا ییه وه ههر وا ده بی.

کریکاره کان له وهها مهزرايه کدا شه که تيبان له بير ده چيته وه و دوغای خیر بۆ موته لیب بهگ ده کهن.

موته لیب بهگ به یانی زوو به میړسدیس بینه خۆلاییه که به وه هاته مهزراکه. نه و شه وه خهوی لینه که وتبو و دیار بوو بیری له وه لیبه که ی کینگه ی لۆکه که کرد بۆ وه. له پیش چاری لانه ده چوو که چۆن سوورابۆ وه به که مکه کۆم و لاره لار دوور که وتبوو. به تایه تی که دراهه که شی لی ورنه گرتبوو... نه و جۆره بنیاده مانه سهیر بوون. په شیمان بوو ناوا به گرژی له که لی جوولابۆ وه. بنیاده م چا ناوا له گه ل یه کیک ده جوولیته وه که وه و هلی ناوبانگی رۆیه؟ وه چۆن له گه ل گوندیه کی نه زان یان دز و خراپه کاریک ده جوولیته وه؟...

هر له ترۆمیله که ی دابه زی، بانگی سه فیری کرد:

- مبه بۆ لای نه و وه لیبه. ده بی زوو بیینم.

سه فیر ساتیک وه لای نه دایه وه. گوندیه کانیش دیکه ش بیده نگ بوون. موته لیب بهگ هه لچوو. سیبه ری ترسیک له روخساری نیشت. پرسى:

- کوا وه لیبه که؟

حه سه نه چکۆل گوتى:

- رۆیشت. تووره بوو و رۆیشت. دهنگی له هه موومان گۆری. چۆه بۆ چیاچی چل پیاوچاکه که. به منی گوت ده چمه وه بۆ نه وی. با نه ترسن. خراپه یان ده ره هق ناکم. نه و خراپه یه ی له گه ل منیان کرد بۆ خویان. به لام نیتر ده ستیان ناگرم. نه وه ی گوت و رۆیشت.

- چوه کوی؟

حه سه نه به ده ست ناماژهی به ره و که ناری جه یحان کرد.

- بۆ نه وی... هر ناوړیکیشی نه دایه وه.

موته لیب بهگ بیده نگ بوو. رهنگی به روخسارییه وه نه ما. مه می دیک به په له پهل له سه ر ته پوتۆز و خۆله که می پشتی ترۆمیله که و به قامک نووسیپووی ABC.

موته لیب بهگ به داخ بوو به لام پتشته که نی:

- وه لیبه که مان له کیس چوو. خۆمان له کیس خۆمانان دا. جا نیستا له کوی بیدۆزینه وه؟ بیدۆزینه وه و که راماته کانی بیین.

دوای رۆیشتنه که ی موته لیب بهگ به سپایی له یه کتریان پرسى:

- موته لیب بهگ چیی گوت؟

- گوتی زۆر به داخم که له کيسم چوو. وهلييه کهى ناخر زه مانم له کيس خۆم دا.

- مولهلب بهگ چيى گوت، چيى گوتى؟

- گوتى داخىک و ههزار محابن، به دهستی خۆم خۆم مالتۆيران کرد، وام کرد وهلييه کهى ناخر زه مان را بکا، لای خودای گهوره روورهش و ريسوا بووم.

- مولهلب بهگ چيى گوت، چيى گوت؟

- گوتى ئەمن بنیاده مینکی چاره‌پهشم که وهلييه کهم دۆزیهوه به کهریتیى خۆم له دهستم دا.

- چيى گوت، چيى گوت؟

- گوتتى لهوه پيش نهو مەزرایانهی من، قەت قەت ئاوا بەپیت نەبوون و نیوهی ئەوهشیان بەرهم نەبووه و تەنانهت یەک لە سەر دەى ئەوهش. ئەمسال مەزرای من لۆکهیان لى هەلده‌قولى، له سایه‌ی سه‌رى وهلييه کهى ناخره‌مانهوه. ئەمن بهو دهستانه‌ی خۆم، چاوی خۆم کوژ کرد.

- چيى گوت؟

- مولهلب بهگ گوت، ئەگەر جارێکی دیکه، دهستم بگاتوه داویتی تاشباشی مەزن، ئەگەر تاقه یەک جاری دیکه مانگی روخساری ببینمهوه، له سەر سه‌رمی داده‌نیم و قەت داینانیم.

ههتا باى رژاوايه هه‌لى کرد، هه‌ر باسى مولهلب به‌گیان کرد. لهو ماوه‌یه‌دا مولهلب به‌گ سى جاری دیکه‌ش هاتهوه و به‌ ترومبیله‌که‌یه‌وه له‌ دەم مەزراکه‌ راوه‌ستا. به‌ به‌رده‌می کرێکاره‌کاندا تپه‌په‌ری. نیتچاوانی تینک نابوو و قسه‌ی نه‌ده‌کرد.

گۆم‌لکسیز نۆغلو به‌ قه‌لافه‌ته‌ زل و چوارشانه‌که‌یه‌وه، جار نه‌ جارێک هه‌لده‌ستا و ده‌یگوت:

- دیسان دیته‌وه. وهلييه‌کان قەت له‌ مرفی فانی ناتۆرین، نه‌وان زویر نابن و ناتۆرین. گوئى مه‌ده‌نه قسه‌ی حه‌سه‌ن که‌ ده‌لى تۆراوه. له‌و دنیا‌یه‌دا که‌س هینده‌ی منداڵ درۆ ناکا. منداڵ به‌رده‌وام درۆ ده‌که‌ن. وهلييه‌که‌مان لیمان نه‌تۆراوه.

سه‌فه‌ر خۆی تینه‌ده‌گه‌یاندن و هه‌یج قسه‌ی نه‌ده‌کرد. خواروخێچ په‌یتا په‌یتا جینیوی ده‌دا.

زۆر ترسابوو و بۆ ئەوه‌ی به‌ سه‌ر ترسه‌که‌یدا زال بى، په‌یتا په‌یتا جینیوی ده‌دا به‌ تاشباش و به‌ هه‌موو وه‌لی و پیاوچاکیک و به‌ سه‌فه‌ر و به‌ دار و به‌رد و بالنده‌ و هه‌ور:

- با بمکوژن، بین و بمکوژن. له‌ نیوم به‌رن. گیانم بستین. نه‌و خوايه که‌ ده‌ستی ده‌روا، بۆچی راوه‌ستاوه؟ خۆ ئەمن نه‌وه‌تا لیره‌م بۆ راوه‌ستاوه؟...

بى نۆقره‌ بوو. جینگلی ده‌دا و شیت ده‌بوو و که‌فی هه‌لده‌خراند. روخساری زه‌رد هه‌لگه‌پرابوو و شله‌ژابوو.

زه له جه ويستی هه لډاتې:

- سهروه زمانم له خه ودا دى...

- نه يانه يشت له سهري بروت و گوتيان:

- نه و خه ونهت سهرت بخوا.

مام خه ليل ده ينالاند و فرميسكى ده باراند:

- نه و هيچ و پووچانه تا ئيستا قه درى كه سيان نه گرتوه تا قه درى تو بزنان، پاله وانه كه م،

كورم تاشباش توغلو، مه مه ده وه ليه كه ي من...

ده لينگى پانتوله كه ي كه دافه تابوون و تيتول تيتول بيوون، هه تا نه ژنوى هه ليكرد بوون و

ده چوه لاي يه كه به يه كى گونديه كان و ده پيرسى: "قه درى كتيان؟"

توكه ش داغ قوردو كه كوشكه كه ي خوى له به هه شتيدا له بير نه ده چوه، ده ستي به ردينه

ماش و برينجيه كه يدا دينا و دورعاى ده كرد و فوى به سهر خه لكه كه دا ده كرد و ده يگوت:

- نه سته غفرو لولا، دينى نيمه سحر و كه راماتى تيدا نييه. مه مه د تاشباش پياويكى باش

بوو. نه و داماره يان له دين وهر گيترا، درايش هه رچى به لا بوو به سهريان هينسا. ناخرينه كه شى

سهر گردان و سهر ليشتيواى چول و بيابانيان كرد. نه سته غفرو لولا...

"عهلى" يه دريژ هيچ قسه ي نه ده كرد و به سپايى ده گريا.

حه سه ن ده يگوت:

- نه من ده چمه لاي. بؤ سهر نه و چياى دولدوله.

جا چياى دولدون له چوكوراواوه ديار بوو، لوتكه كه ي تيژ و به فرى لى كه وتبوو. جوان و

فينك كه روه و وهك پاچه يه كى سپى به ناسمانه شينه كه وه نووسابوو.

ناشقه كه چه له له به يان نييه وه يهك پشو قسه ي ده كرد و لتي نه ده برپيه وه و هه ر جاره و له

سهر هه وايهك بوو:

- نه و داماره تان له دين وهر گيترا. وهر تانگيترا، شيتتان كرد. نه گهر وه ليش بووي شيتتان

كرد، نه گهر وه ليش نه بووي، نه خوش و چاره ره شتان كرد. له سهر پييان خوى نه ده گرت. تينى

نه ژنوى نه بوو ههنگاو بنى. به شكم وه ليش بووي. به شكم بنياده ميك بووي وهك خومان.

نيدته توانى پى هه لينيته وه. برؤن نه و ليقه و ماوه بدؤز نه وه. هه ر ئيستا بچن سؤراغى بكن.

دياره زؤر دور نه چوه. له بن پنچكيتك كه وتوه و ده ناليني. ده ي بچن نه و ليقه و ماوه

بدؤز نه وه و فرياي كه ون. نه وه ي له گه ل تاشباش كردتان باش نه بوو. نه گهر وه لى بى، له و جييه ي

كەوتتوۋە، ئەوا نوورېك ھەلدەستى، بەرەو لاي نوورەكە بچن و بىدۆزنەۋە. كورە ئاخىر نىۋەتان خزمىن. خۆ جارى جاران قسەتان لە قسەيدا نەدە كردهۋە. بچن و لىيى بگەرېن. نىۋەي خەلكى گوندى خزمى ئەون.

ژنەكان و كچە گەنجەكان دەورى ژنەكەي تاشباش ئۆغلىيان گرتىبوو. ژنەكەي بەكرە شىت دەپىرسى:

- باشە تاشباشى سەرورەمان دەستى بۆ ھىناي؟ ھىچ سەرچىيى كرى؟ ...

ژنە ھىچ جوابى نەدەدايەۋە. كە ۋەلامىكىيان ۋەرنەدەگرتەۋە، لە گەل يەكترى قسەيان دەكرد. زەلەجە دەيگوت:

- تاشباش ۋەك گا وايە. دەستى بگاتە ھەر ژنىك، ھى خۆي بى يان نەبى، ھەتا پشورى لى نەبرى بەرى نادا.

- ۋەك گا...

- گاي چىيى باۋكە رۇ، خۆ داماوە خۆي بە سەر پىتوہ رانەدەگرت...

- كچى بەقەستى واي دەكرد...

- كى چووزانى ۋەلىيەكان چۆن نەشقبازىي دەكەن؟

ژنەكەي بەكرە شىت دەيگوت:

- ۋەلىيەكان ۋەك ناگر وان. ھەر دەستيان بتگاتى، شىت دەبى. تاشباشم زۆر ديوہ.

بە خۆشپىيەۋە تىرقايەۋە.

"ھەواگۆر" دەينالاند و بە لەرزىنىكى توندەۋە لە سەر عەرزەكە، خۆ دەگەوزاندى. وشك و رق ھەلاتىبوو. پەيتا پەيتا دەيگوتەۋە:

- ئەويش رۆيشت. ئەويشمان چوو.

فاتمۆكى دەيگوت:

- لە دەورى ئەو نىنۆكەي گەرېم كە دەيبا و فرېي دەدا. ھەموو ئاۋەدانى، ھەموو خەلكى

كويتستانى و ھەموو خەلكى چوگوروراۋا و ھەموو دىناي بە قوربانى سەرى ئەو نىنۆكەي دەكەم.

سەير كەن، چۆن كچەكەي منى چاك كردهۋە كە ھەوت سال بوو بەجى و بان كەوتىبوو...

- دەي قسە بكە ژنەتپوہ بەلا لىندراۋە دەي. چما زمانت پشيلە بردوويە؟ تاشباش لەگەلت نووست

يان نا؟ نەگەر نووست، چۆن نووست و نەگەر نەنووست چۆن نەنووست؟ بلى كچەتپو، دەي بۆمانى

بگېرەۋە.

ژنهكی كویخا، كچهكهی قیرسمایل، پهیتا پهیتا پرسپاری دهكرد. ناخربیهكهی كه دیتی له چنگیان رزگاری نابی، گوتی:

- بهرۆكم بهرده خوشكی، دهستم لی هه لگره. دهرد و قوربه سهریبهكهی خۆم بهسه. خۆ ههر دی و پتریش دهبی. چما بنیادهم سهرجینی وه لییان دهكا؟... وهلی یه كپارچه توربهییه. ترسیك دهخاته دلی بنیادهمهوه خهوتن سههله، دهست و بییانت سړ دهبن.

- داوای لی كردی دهستی له گهل تیکه ل بکهی؟

- برۆ خوشكی، برۆ، قوربه به سهریبهكهی خۆم بهسه.

- هار بوو؟ شیت بوو؟

كچهكهی قیرسمایل دهله رزی:

- دهستی گرت؟

باسکی لیک کرده وه و باویشكی کی دا:

- له باوهشی گرتی؟ له باوهشی گرتی؟ له باوهشی گرتی؟

لوپچی خۆلی هه لگرت و له مستیدا گوشیی. خۆله كه وهك ناگر و ابوو.

- ئیسك و پرووسکی تیک نه شكاندی؟

روخساری سوور هه لگه رابوو و وهك ناگر نیلهی دههات. له سهر عه رزه كه دانیشتبوو و

له شه رووتهكهی به خۆله داغه كه وه نووسابوو. چاوه كانی خومار ببوون و ساتیک له خۆ چوو.

- یانی ههر دهستی شی ویت نه كهوت؟

- برۆ خوشكی، نه من قوربه سهریبهكهی خۆم بهسه.

له دووره وه دهنگی کی ههستا. خه لکینك تیک به رببوون و به دار و بهرد لیکیان دهدا.

شهره كه سهعاتی کی خایاند و جگه له ئۆككesh داغ قۆردوو و هه واگۆر و سه فهر و ژنه كهی

تاشباش و ناشقه كه چه له هه مووان تییدا بوون.

بۆنی ئاره قه به شه پۆل هه لدهستا. هه موو ولات ته پوتۆز بوو.

شوانه كه تیل گه و ره كهی هه لئنا. پیاویکی زله بوو. له خۆبایانه سهری هه لئنا و گوتی:

- تاقه یهك سهر چیه، له مانگا و مهر و بز و نه سپ و گویدر ریژتان كه م نه پۆته وه و بزر

نه بووه. هه موو نه وه لهو خوارهن. له دم ناوه كه مؤلم داون ئاو بخۆنه وه. ئه ی نهو شه ره تان له

چیه؟ وه رنه ئیره بزائم.

گوندى دليان خوڭش بوو كه ران و گارانينان لىي كه م نه بۆتته وه . بۆ ساتىك تاشباشيان له بىر چۆوه و شه رپه كه شيان .

شوانه گوتى:

- بيستومه پارووتان له رۆنى دايه . مه زرايه كى باشتان به نسيب بووه و لۆكه ي باشتان رنيوه ته وه . پاره ي باشتان پى براوه . وه زعى مانگا و مهر و مالاتيشتان باشه . له وه رگه يه كى باشم دۆزيبه وه . وا قه له و بوون دووگيان له سهر پشتيانه . وه رن بزائم .

- هم مووان ده يانزاني "وه رن بزائم" ياني چى . هه ر كه سه و له گيرفاني يان له لۆي ده سرۆكه يان له چكه كه يدا ليره يه كى ده ره ينا و يه ك به يه ك چوون و هه ر كامه يان ليره يه كيان له سه ر له پى ده ستى دانا .

ئهو شه وه گه رماكه ي زۆر توند و به تين بوو و ته پۆش زۆر بوو . هه تا به ياني ئهو قه سه له كوخييه ي هينابوويان ناگريان دا . مه زراكه هه تا به ياني نه ستيره باران بوو .

عومەر دەمیکە لەگەڵ مریمۆک دەژیی. دەخۆن و
 دەخۆنەو، لە دارستانەکاندا دەگەڕین و کارگ کۆ دەکەنەو.
 عومەر دەچیتە راوی و مەل و کەرویشک دەگری. هەموو
 شەویش دەیهوی مریمۆک بکوژی، بەلام رێک ئەو دەمە
 دەیهوی بیخنکیی دەلی: "لێی گەڕی نەنە مریمۆک با شەویتی
 دیکەش بژی. چەند بیخەم خەوتوو. " دەست و پێی
 دەلەرزێ، دەشلەژی و پشووێ دەرنایە. هەموو شەوی بە
 هەژاوی و جەزی کوشتنیکی سەیرەو، دەژی: "ئەمشەو نا،
 شەویتی دی. سبەی شەو بێ ئەملا و ئەولا داپەرە دەخنکینم.

٤٤

نەنە مریمۆک کرۆشەمی کردبوو و خەوی لێ کەوتبوو. لێو رەش و تەنکەکانی وەك
 مندالێك كۆ دەکردنەو. هەوا رووناکی کردبۆو بەلام هیشتا تاو هەلنەهاتبوو. روخسارە
 چرچەکە مریمۆک نوقمی بەختەوهری بوو. دەتگوت لە خەویدا پێدەکەنی. رێک وەك چۆن
 مندالی ساوا لە خەودا بزەیان دیتی، ئەویش بزە دەهاتی. هەر بە راستی ژنیکی باش و
 دلۆقان بوو. عومەر لەو کاتەوێ خۆی ناسیبوو، کەسی نەدیبوو هیندە گەرم و گور و
 لەبەر دلان، میهرەبانی و خۆشەویستی لە سەر و روخسار و قسە و هەلسوکەوتی بیاری.
 دایک و باب و خوشک و برا و تەنانەت گراوی (خۆشەویستی)یش هیچ کات، بنیادەمی
 نەوهندە مریمۆک خۆش نەدەوشت.

عومەر فرمیسکی هات. لاقەکانی نەنە مریمۆک لە بن لێفەکە دەرکەوتبوون. پاژنیی شەقار
 شەقار ببوون. عومەر لاقەکانی داپۆشیەو.

"دایکه گیان، نەمشەو، ھەر نەمشەو دەتخنکیتنم. چ بکەم چارم نییە. چیی لە دەستم ھات کردم. چەندی توانیم گنخانەم، نەویش ھەر لە بەر خاتری تۆ. نەمڕۆ سێ کەو دەگرم دایە گیان. دنیایەک کارگ کۆ دەکەمەو و یالابوک دەردینم بۆ نەوێ کاتیک دەمری، تیر و پڕ بمری دایە گیان. بە دلێکی خۆش نەم دنیایە جی بیتی. زۆر جوان و باش میوانداریت کردم، خۆ دایکیشم مابایە، ناوا بە دل و بە گیان خۆشی نەدەویستم

دایە گیان، ئەم خوات لی رازی بی دایە گیان. نەمشەو ناخر شەو. بمبورو. نەمڕ و نا سبەم لۆکەرنینەوێ چوکورو تەواو دەبی و گوندی دینەو کۆتستان. نەو کات سەفەر پارەم ناداتی. نەمشەو دواین شەو. قورم بە سەری. چیی دیکەم لە دەست دی؟ نای ھەژاری و نەبوونی خوا بتپری. نەگەر ناوا دەست کورت و ھەژار نەدەبووم، نەگەر جووتە گایە کەم ھەبویە، نەگەر "بەدری" یەش ژنی خۆم بویە، چما نەتۆم دەکوشت نەنە گولە کەم؟ چما دلەم دەھا؟ دەمەردییە مالی خۆم، نەمەدەھیشت دەست لە رەش و سپی بەدی. چ بکەم ھیچ چارم نییە. تیر کاتیشم نییە."

دوو دلۆپە فرمیتسکی درشت لە چاوەکانی رژان و گەشیستە سەر گەردنی. فرمیتسکی دیکەش بە شوینیاندا.

عوومەر لە سەیر کردنی مریمۆک تیر نەدەبوو. بە خۆی دەگوت: "بەیان، بەیان، بەیان تیر نەنە مریمۆک زیندوو نییە. تیر ناوا وەک مندالی ساوا لە خەویدا فریشتەکان ناخاتە پیکەنین."

لەو ساتەدا مریمۆک لە خەو ھەستا و ھەر بەخەبەر ھات و چاوی پیتی کەوت، دەستی لە نەستۆی کرد و گوتی:

- عومەر گیان، کورم، پالەوانە کەم، نەو چتە کورم؟ نەنە مریمۆکت بە قوربانێ بی. چ بەلایەکت لێیە و بە منت نەگوتوو؟ بە نەنکی خۆتی بلێ. نەنکی خۆت چاری دەکا. چ بوو بەو کەرەیی بەیانییە دەگریی؟ پیم بلێ لە دەورت گەڕیم. بە نەنکی خۆتی بلێ. نەمن چاری ھەموو دەردیکت بۆ پەیدا دەکەم. پەیدای دەکەم کوری خۆم. دەردەکەتم پێ بلێ.

عوومەر ھەم دەگریا و ھەمیش نەیدەزانی چ بکا. خێرا بەسەر خۆیدا زال بوو. بزەییەکی ھاتی و گوتی:

- ھیچم نییە دایکە جوانە کەم. ھەر دلەم لە خۆرا توند بوو...

بە پیکەنینەو فرمیتسکەکانی سربییەو.

مریکۆ گورج و گۆل لە سەربانەکە چوو خوارێ. زۆر شیلگی و توند بوو. لە خوارێ دەموچاوی شوش و سەر و قژی داھیتا.

به پیر عومره وه چوو که له سهربانی دههاته خواری. دهستی برد و قامکه توتوتی عومری گرت و گوتی:

- بهرۆکت بهر نادهم. دهبی دهرده که تم پی بلی و دوو به دوو مشوورنکی لی بخۆین. ههتا پیسی نه لیتی بهرۆکت بهر نادهم. دنیات لی ده که مه زیندان. بلی با نه نه کی خۆت بزانی و نه وه دهرده زالمی وا تۆی وه گریان خستوه، چاره سه ر بکا. یان بکوژه یان بلی.

عومهر پینکه نی و گوتی

- دایه نه مشوو پیستی ده لیم. نیستا ده چه راوی. جاری بهرۆکم بهرده. نیوه شه وی بۆت روون ده بیته وه.

قامکی له دهستی ده رهینا و خیرا به ره و لیپه واره که رۆیشت و گوتی:

- نه تۆ له ماله وه بینه وه نه نه گیان، ناگرینکی باش بکه وه. ده مه وی سی که و قهرتاله یه ک کارگ بینه وه. برینکیش یا لای بوک. نه مشوو هه موو شتیکت بۆ روون ده بیته وه.

مریمۆک له دواي عومره وه که لیتی دوور که روتبۆوه، هه رای کرد:

- باشه برۆ. خودا ناگای لیت بی کورم. نیچیری باش راو بکه ی، به بهخت و شانس بی.

بۆ یه که م جار، بیری له عومهر کرده وه. ههتا نیستا له خۆشی عومهر و نه وه نده ی خۆشویستبوو، هه ر بیری له وه نه کرد بۆوه که بۆچی هاتۆته وه ناوایی. نه له خۆی پرسیبوو و نه له عومهریش.

نه و کوره بۆچی له باشتیرین رۆژه کانی لۆکه رینه وه دا هاتۆته وه ناوایی؟ چ دردی تی؟ ناخۆ به لایه کی گه ره ی به سه ر هاتوه؟ شتیکی لی قه و ماوه؟ له شتیکی هه لاتوه؟ خۆی له حوکمهت شار دۆته وه؟

به خۆی ده گوت: "ناخ، ناخ، ژنه تیوه شیتته، هه ر جار تک له کوره که تت نه پرس ی چ ده رد نیکه؟ کوره که شت نه یگوت. نیستاش لیت تۆراوه، چون هیچت لی نه پرس یوه تۆراوه و هه قیشیتی. نه و دیتته وه ئیره و نه تۆ هیچی لی نا پرس ی و هه ر نالیتی ده رد و مه رگت چییه؟ نه ویش نایلی نیتر. هه ر که سی دیش له جینی وی بوايه نه یده گوت. هه ی ژنه تیوه که ره، مریمۆک بی نه قله که.

مریمۆک ماوه یه ک هه ر وا خۆی سه رکۆنه کرد. له تووره ییان جیبی وای نه ما بوو سه ر و قژی خۆی هه موو ده ربینی و یه خه ی خۆی بد ری. هاواری کرد: "مریمۆکی دل ره ق، ژنه تیوه دل ره قه." نه و جار لاسارانه بریاری دا: "وای لی ده که م بیدر کیتی. چه ندی لاساریش بکا، ناچاری هه ر ده که م. ده مه ده رمانی ده رد ی. کوره نه گه ر پیوست بی، نه و گیانه شم به قوربانی عومهر ی خۆم ده که م. به قوربانی ده که م.

عومەر دەسبەجی سۆ کەوی گرتیبوو و گەرایەوه. قەرتالەیهکی پر لە کارگی گەوره گەورهشی به دەستهکەمی دیکەیهوه بوو. زاری داچەریبوو و پێدەکەنی.

- داوم بۆ کەوهکان نایەوه، پێوه بوون. کارگەکانیش گەوره و درشتن. کارگی بن رنەو رەوهزه زۆر درشتن. دەمی باشە دایە کیان، ئەوانە دامالە و خاوتینیان بکەوه. برێکیشم یالابوک هیناوه. ناگرەکەشت نەکردووهتەوه نەنە گیان. ئەمن دەیکەمەوه.

مریمۆک توند و قایم وەک بەرد بەرانبەری راوهستابوو. گوتی:

- هەتا دەردی خۆتم پێ نەئێتی، لە جێی خۆم نابزووم.

دوو هەنگاوی لێ چووه پێشی و بەرۆکی گرت و گوتی:

- پێم بلێ چیتە، ئەمن دەبە شیفای دەردەکەت. خۆ ئەگەر پێویستیش بێ، لە پێناوتدا دەمرم. ئەو گیانە شیرینەم بە قوربانی عومەری خۆم دەکەم. هەتا پێم نەئێتی دەردت چییە، دەست لەو کەوانە نادەم کە گرتوتن. لە برسان دەمرم و پاروویەکیان لێ ناخۆم. ئەمنی بێ ئەقل، ئەمنی کەر، باشە چۆن بە مێشکەدا نەهات... چۆن بیرم بۆ ئەوه نەچوو کە تۆ کێشە و تێگیاوییهکی گەورەت هەیه.

مریمۆک پێی داگرتهوه، پارایەوه و قەسە کرد. کەوهکانیش هەر وا لە سەر عەرزهکە مانەوه و کارگەکان لە قەرتالەکەدا و یالابوکەکانیش هەر بە توژی کالەکانیانەوه.

عومەر هیچ رێیەکی پێ شک نەدەهات کە لە چنگی مریمۆک رزگاری بێ. مریمۆکیش هەر دەهات و پێداگرتر دەبوو و بەرۆکی بەرنەدەدا.

ئەو کێشمەکێشه تا شەوێی کێشا. عومەر کە دیتی چاری ناچاره گوتی:

- راوهسته دایە. با دەرد و تێگیاوی خۆم پێ بلێم. بەلام ئەتۆ هیچت لە دەست نایە.

مریمۆک گوتی:

- لە دەستم دی.

- دایە. خۆ بەدریبه دەناسی. ئەمن دلێم لێی چووه. لە سوێانی شیت بووم. دایک و بابی نەیاندامی. ئەمنیش هۆشم نەما. وەکیوان کەوتم. کە سەرم هەلینا، سەیرم کرد گەیشتوومەتە گوندیک و لە پر لەو گوندەدا چاوم بە تۆ کەوت. ئێمە لەو خوارە پێمان وابوو ئەتۆ مردووی. دیتنی ئەتۆ نەجاتی دام. ئەوه دەردی من بوو. ئەمڕۆ بەیانی کەوتەوه بیر بەدریبه و پێم وابوو ئێر قەت ناتوانم بیهێنم و دەستم کرد بە گریان. کێ کچی خۆی دەداتە کورپێکی هەتیو؟..

مریمۆک بە دلخۆشی و لەسەر خۆ گوتی:

- ههتا ئەو نەنە مەرمۆكەت مابى خەمت نەبى و بەدرىسە نىسى خۆتە. نەگەر بابى داواى مالى دنياىەى كرد، دەيدەمى، پارەى بوى دەيدەمى. بەوھش قايل نەبوو، بە زۆرى كچەى لى دەستىنم. ئەتۆش هەتو نى، ئەتۆ بە هەق كورپى مەرمۆكى. هەر بىرىشى لى مەكەوہ. هەر گوندى بگەرپنەوہ، بەدرىسەت لى ماره دەكەم و دەبىتە ژنى خۆت.

عومەر دلئى خۆش بوو و گوئى:

- هەر بە راستە داىە؟...

ئاگرىكى گەرەى كردهوہ. تۆزىك دواتر ئاگرەكە لە كوانونەكەدا بوو بە سكل و پشكۆ. مەرمۆكىش پەر و پۆى كەوہكانى دامالى و شوشىيەوہ و خوئى پىتوہ كردن. دەىگوت:

- جا تۆ خوا ئەوہ كىتەشەىە؟ خۆزگە هەموو دەرد و بەلاكان وەك دەردى تۆ بوایەن كورپم، عومەر گيان. نەنە مەرمۆكى خۆت وەك ئاو خواردنەوہ كارى بەدرىسەت بۆ جىبەجى دەكا.

دانىشت و كەوہكان و كارگەكانيان جوان و زەرىف خوارد و تىر بوون. چووہنە سەربانى و لە سەر جىويانەكانيان دانىشتن. عومەر لە زۆر كەسان و بە شىوہى جۆراوجۆر بەسەرھاتى داىك و بابى خۆى بىستبۆوہ. زۆر كەس بۆيان گىراپبۆوہ. ئەو گۆرانىيەى بۆ داىك و بابى نەويان ھۆنىبۆوہ، لە زمانى گەلى كەس و زۆر جارىش لە زارى ناشقەى بىستبۆوہ.

مەرمۆك دەستى پى كرد:

- كورپم، داىكت، لە گوندى "قىر قىسراق" بوو لە كوئىستانى "بىر بۆغالار"، كە نەسپى رەسەنى دەحاملاند و بەخىوى دەكردن. ماسى سىپى رووبارەكانى بىن بۆغالار دەرمانى سەد دەردن. ھەنگونەكەى بۆنى گولئى لى دى و شىفا بەخش و دەرمانى ھەزار نەخۆشىنە. بىن بۆغالار ولاتىكى پر لە گولە و بۆنى گولەكەى لە ھوادا شەپۆل دەدا. خاك و عەرزەكەى ئەوئ لایى لایى بۆ بنىادەم دەئى. خەلكى ھىچ كوئى ھىندەى خەلكى بىن بۆغالار جوان نىن. ژن و پىاويان جوانترىن ژن و پىاوى ئەم دنيايەن. بابت خەلكى ئەو گوندى خۇمان بوو. چوبووہ بىن بۆغالار و داىكتى دىبوو. بابت مەيتەرى نەسپە رەسەنەكان بوو. داىكت كچى بەگىكى توركمان بووہ. بەگە توركمانەكە نەسپى زۆر جوانى دەبى. بابت كە مەيتەرىكى لىھاتوو دەبى، ئەوئەندە جوان بە نەسپەكانى بەگە توركمانەكە رادەگا كە ئەوان زۆر لەوہى بوون جوانتر دەبن. بەگە توركمانەكە بابتى زۆر زۆر خۆش دەوئ و دەكەوئتە بەر دلئى. بەلام زۆر نابا بابت دلئى دەچىتە سەر كچى بەگەكە واتە داىكى تۆ. بەگە توركمانەكە سۆسەى دەكا و بابت وەدەر دەئى. بابت ناتوانئ لەو گوندى دوور بكەوئتەوہ و برسى و تىنوو و سەر لى شىواو لە دەورى گوندىكە

ده سوورپیتتهوه. كچه شهوټك له شهوان دهچیتته لای بابت و پیتی دهلی: "هلمگره، نهگه ر هلمگری، بام هر دووگمان ده كوژی. با لیره را بکهین. چ بیتینهوه و چ را بکهین، هر ده كوژیین. لانیکه و باشته دوی نهوهی بز یه کتری بووین، دهستان له دهستی یه کتری و له باوهشی یه کتریدا بکوژیین". باوکیشته دهلی: وه لاهی راست ده کهی. نیتر دهستی ده گری و دهیپیتتهوه گونده کهی نیتمه. سی سال دوی له دایکبونه کهی تو، روژیکیان کهری بهیانی گونده که ده شله ژئی. هه موو راده کهن و به هاوار هاوار به رهو مالی نیره ده چن. نه منیش رامکرد. که ده رگاکه م کردهوه و وه ژورور که وتم، چ ببینم! سهری دایکت و باتبیان گوشا و گوش بریبوو. دیتم نه تو له نیوان دهست و پی خویناوییه کهی نه واندا دانیشتوی و یاری به سه لکه پراوه کانیاں ده کهی. نیتر دوی نهوه گوندیه کان نه تو یان به خیتو کرد. نه تو روژی خوشت له ژیا نندا نه دی کوری خوم. زور گوزانیان له سهر دایکت و به گه زالمه تورکه مانه که هونیه وه... نه ستیره کان له ناسمانیدا پهیتا پهیتا ده خوشین. له بن نه ستیره کانیشه وه، گوزانییه کی خه مگین، به دهنگیتی خوشی پیاوانه له ناخی شه وه که دا، به بیابانه که دا بلاو بووه: گوزانییه که ده یگوت:

"له سهر خاکی به هاریکی هزار ساله دانیشتن. خومان دایه دهستی نه قینیتی هزار ساله. نه قینیتی هیندهی خاک پیر. له نه شقدا پتک گیشتن، له مهرگدا پتک گیشتن. له سهر خاکی به هاریکی هزار ساله دانیشتن. خومان دایه دهستی نه شق بز نهوهی خوینی سوورمان تیکه لاو بی و تیکه لاو بوو."

گوزانییه که هر نه برپاوه و ورده ورده دوور ده که وتوهوه. مریموک خهوت. گوزانییه که دوور دوور که وتوهوه. مریموک هیور هیور هه ناسه ی دها. عومه ر دیسان گوتی: "دایه، دایه". مریموک خرپ لیتی خه وتبوو و هیچ نه جولآ... عومه ر دهستی مریموکی گرت. گهرم بوو. بیرى کردهوه: "گهردنی چهنی باریکه؟ ههر رینکی بگوشم گیانی ده رده چی." دهسته کانی به سپایی به رهو ملی ده برد. شله ژابوو. دهستی گه یشته گهردنی مریموک، گهردنی گهرم و نرم و پر له چرچ و لوزج بوو. له پر ناره قه یه کی ساردی کرد. دهسته کانی بیتهیز بوون، دلئی وا لیتی دها ده تگوت ده یه وه له سینگی بیتته ده ری. دهسته کانی به گهردنه گهرمه کهی مریموکه وه بوون. دهنگیتک له ناخییه وه ده یگوت: "دهی بز ماتلی، رینکی بگوشه، دهی رینکی بگوشه، رینکی بگوشه با ته واو بی... بیگوشه... بیگوشه... و دیسان پتر ناره قه ی ده کرد.

دهسته‌کانی له گهردن و گهرمای گیانی مرتمۆك دوور كرده‌وه. ناسووده بوو. به‌لادا هات. چوو
 و له سه‌ر جیوانه‌كه‌ی دانیشت. هه‌موو گیانی وا دیشا، ده‌تگوت کوتاویانه. به‌خۆی گوت:
 - نه‌مرۆش، نه‌مشه‌ویش نه‌كرا. سبه‌ی شه‌و، بێ ئه‌ملا و نه‌ولا گه‌رووی ده‌گوشم. سه‌فه‌ریش
 كه‌ ئیستا چاوه‌رپه‌مه‌ خه‌ریكه‌ شیت ده‌بێ. لای نه‌ویش ئابرووم چوو. چم به‌سه‌ر دی. "
 نه‌وجار به‌ ده‌نگینکی به‌رز كه‌ ده‌بیسرا قسه‌ی كرد: "كوپه‌ لی گه‌رێ با نه‌نه‌ مرتمۆك روژتیک
 دیکه‌ش بژی، روژتیک دیکه‌ش. دایکی باشه‌ كه‌م. ده‌ی چ ده‌بێ روژتیک دیکه‌ش بژی.
 روژتیک دیکه‌ش ئه‌م دنیا جوانه‌ بیینی... سبه‌ی سی كه‌وی دیکه‌ی بو ده‌گرم، با نه‌وانیش بخوا.
 تیر و رازی بچیته‌ ئه‌و دنیا. "
 عومه‌ر ورده‌ ورده‌ وه‌خۆ هاته‌وه‌. له‌ زینده‌خه‌ودا بوو... ده‌تگوت خه‌ون ده‌بیینی...

رووداوتیکی چاره‌پرواننه‌کراوه، گونڊیه‌کان‌تسواو
ده‌گۆږی و ده‌یانتۆقیننی. له پاشان وه‌ک ناگرئیکی بن
خۆله‌میش خۆی ون ده‌کا.

٤٥

له لای خواره‌وه، له چرایی داره‌بییه‌کاندا، ژنیک زیریکانندی. ده‌نگیکی به‌رز و ناسک و
کاریگەر هه‌موو ده‌شته‌که‌ی ته‌نییوه و له ره‌وه‌زه ته‌مگرتوه‌کانی ناناوه‌رزادا که که نیوه‌پراستی
ده‌شته‌که له دوورگه‌یه‌ک ده‌چوون، ده‌نگی دایه‌وه. قیژه و زیریکه‌که هه‌موو کرئیکاره‌کانی
ده‌شتیی راجله‌کاند. ده‌نگیکی نامۆ و نه‌بیسراو و دریژ بوو.

تیشکی خۆره‌که بن بییه‌کانی رووناسک کردبۆوه. ده‌لینگی پانتۆل و قه‌یتانی پیتلوی
مردووه‌که له لکه بییه‌کان هالا‌بوو. باسکیکی وه‌ک بالی شکاری بالنده‌یه‌ک ده‌تگوت سه‌ره‌و
خوار به‌ده‌م ناوه‌که‌دا ده‌روا. ده‌سته‌که‌ی دیکه‌شی له سه‌ر سینگی بوو و شه‌و تووره‌که
لایلۆنییه‌ی حه‌سه‌ن پیتی دابوو، توند به‌ سینگییه‌وه ده‌گوشی. قژی له ناوه‌که‌دا شه‌پۆلی ده‌دا.
چاوه‌ ره‌ش و درشته‌کانی زه‌ق زه‌ق بوون و ده‌تگوت زیندوون. له بن ناوه‌که‌دا هه‌ر ده‌تگوت
ده‌یانترووکیئنی. مردووه‌که تۆزیکیش بزه‌ی ده‌هاتی و بریچیکیش ده‌تگوت خه‌ون ده‌بینی یان
خه‌یال بردوویه‌تی. سیبهره‌ زۆر دریژه‌که‌ی له ته‌ختی بنی ناوه‌که‌دا که‌وتبووه سه‌ر چه‌و و ورده
به‌رده‌کان و سیبهره‌که‌ش له بن تیشکی تاوه‌که‌ی به‌یانیدا له بن ناوه‌که‌وه ده‌له‌ریه‌وه. پووشکه
به‌قوونه‌کان له ده‌م چه‌مه‌که‌وه ده‌هاتنه سه‌ر مردووه‌که و له سه‌ر مردووه‌که‌وه ده‌چوونه‌وه
که‌ناره‌که. میشکیکی زلی سه‌وزیش به سه‌ر مردووه‌که‌وه که له بن ناوه‌که‌دا بوو ده‌سوورپایه‌وه
و ناشاره‌زایانه له ناوه‌که‌ نزیک ده‌بۆوه و بریسکانه‌وه‌ی باله‌کانی ده‌که‌وته سه‌ر ناوه‌که و
ده‌سپرایه‌وه و وزه‌ وزی ده‌کرد، به سه‌ره‌وه خۆی به ناوه‌که‌دا ده‌دا و هه‌ر پیتی وه‌ ئاوی ده‌که‌وت،
شیتانه و به‌وپه‌ری خیراییه‌وه هه‌لده‌فریبه‌وه. پانتۆلی مردووه‌که له نه‌ژۆی به‌ره‌و خوار دارابوو،

ناوه که تیتۆلی لا دراوه کهی له گهڵ خۆی دهبرد. پۆله ماسییه که به سهر سێبه ره کهدا که له سهر چهوه سېپیه کانهوه دهجوولایهوه، تێپه رین. ماسییه کان هاتنه وه و تارێک وه که زهروو به گوێچکهی و قژ و دهموچاوی مردووه کهوه نووسان، له پاشان له بهر جوولیه کهی بچووک خێرا په رش و بلاو بوون. دیسان پۆل هاتنه وه و دیسان بلاو بوونه وه.

دهنگه بهرز و تیژ و کاریگه ره که سی جارن دهشته کهی ته نییه وه و سی جاری دیکه ش له زهرد و ماه و ره وه زه کانی ئاناوه رزادا دهنگی دایه وه.

گۆملکسیز نۆغلو، پیلی ژنه کهی تاشباشی که هۆشی به خۆیه وه نه مابوو و په یتا په یتا هاواری ده کرد، گرتبوو و نهیده هیشت خۆی باوێته نیو ئاوه که وه و خۆی به سهر تهرمه کهی تاشباشدا بکیشی. ده یگوت:

- خۆراگر به خوشکم، خۆراگر به. خودا ساردتری نه کا. نه دی له وه ش خراپتر هیه. نه و داماره ناخری مرد. وه لیه کهی زه و ناسمان، تاشباشی مه زغان مرد. خودا سیبووریت بدا خوشکم. نه گهر راستیت ده و تاشباشه که مان، ههر له و رۆژه وه که بوو به وه لی، مردبوو. نیستا که نه وه له کیسمان چوو.

- ژنه که سی جار په یتا په یتا زریکاندی. زریکهی پیاوی که ده کرد. هه وئی دا خۆی له چنگی گۆملکسیز راپسکیتی، به لām کابرا به شان و باهۆ به هیژه کهی توند باوه شی پێدا کرد و به ری نه دا.

ژنه به هانکه هانکه قسه ی ده کرد و ده گریا:

- وه لیه کهی من. نه ولیا کهی خۆم، هاوړیه کهی چل سواره کهم. وه لیا یه تییه که تیان پی قه بوون نه کرا. ناوایان به سهر هیئای.

جار نه جارێک زریکه و قیژه کهی، هه موو ده شته کهی چوکوراوای داده گرت. خه لکی یالا که به پانه وه، له دم رووباره که به ریز راوه ستابوون و جوولیه یان نه ده کرد و چاوایان بریبوو مردووه که و سێبه ره درێژه کهی، که ههر وا له بن ئاوه کهدا ده جوولایه وه. هه موو له جیتی خۆیان وشک ببوون. سی سه د مه ترێک له خوارتریانه وه له دم ئاوه که، سه فهر له سهر له که راوه ستابوو. پتشی له خۆره تا وه که بوو. خۆر هیئنده ی سپیداریک بهرز بسۆوه. سه فهر رهنگی به روخساریه وه نه مابوو و لێوه کانیشی زهرد هه لگه رابوون. بیری ده کرده وه. ورده ورده جۆره بیهیوایی و تاریکاییه که ناخی ده ته نییه وه و سهیری چاره کراوه و درشته کانی تاشباش نۆغلو ده کرد. سهیری ده کرد و نهیده زانی له و ساته دا ده بی چ بکا. گوندیه کانیش

بېنجوولته راوهستا بون و نه يانده زانی ده بې ج بکهن. دؤش دامابون و ورده ورده ترس به سر ياندا زال ده بوو. يک دوو سعاعتیک هر وا دسته وستان راوهستان.

ناخريه که ي مام خدليل پيلي دؤرموشی گرت و گوتی:

- وهره، له گهل من وهره با ترمی نهو ليته و ماره لهو ناوه دهر کيشينه دهری. هه تا زيندوو بوو، مالمویرانتان کرد، نیستاش له مردووه که ي ده ترسن. ده شبی هر بترسن. ده تانه وی به مردوويش نازاری بده؟... ده ي بچولتین هه ي سه گينه... مه می دیک، نه توش وه پيشم که وه. گه نجه کان نه يانویزا و ترسان. به لام نه شيانده ویزا جوابه جه نگی ي مام خدليل بکهن. له شیوی که نار که به ره و ميشه لانه بييه که چونه خواری. مام خدليل ده لينگی پانتوله که ي هه لکرد و پيش هه مووان چوه نیو ناوه که. قه يتانی پیتلاوه کی تاشباش ئوغلوی که له لکه لييه که هالابوو، کرده وه. نهو جار پانتوله که شی که له لکيکی دیکه گیر بوو، جوی کرده وه. تهرمه که، کاتی بهر بوو، به دهم ناوه که دا رژی. مام خدليل به په له پروزی هه رای کرد:

- کوره ده بيگر نه وه. به هيچ کوپوه نه به ستراوه، ناوه که ده بيا. بيگرن ده ي.

مه می دیک هه تا نيوقه دی خو ی له ناوه که خست و باسکی تاشباش ئوغلوی گرت و کيتشايه دهری و له سهر له که دریزی کرد. لهو ساته دا ژنه که ي تاشباشيش خو ی لهو چنگی گؤملکسيز راپسکاند و خو ی به سهر تهرمه که کيتشا. مردووه که ي له باوهش گرت و لاواندييه وه:

- مه مه د گيان، تاشباشه که م، پالنه وانه که م، تویان کوشت.

گوندیيه کانیش جوولان، له ليژی که نار که وه داگه ران و به دهوری تهرمه که دا کؤزيله که يان به ست. گؤملکسيز ئوغلو هات و ژنه که ي له سهر تهرمی ميترده که ي هه ستاند و گوتی:

- له سهر خو به خوشکم، له سهر خو به، خو ناکری له گهل مردووان بمری.

ديسان نامؤژگاریی ژنه که ي کرده وه.

ناشقه که چه له دري به حه شيمه ته که دا و به سپایي له مردووه که نزیک بزوه و به دهنه گه به رزه که ي گرماندی:

- جه سته ي ليره يه و خو ی له چياچی چل پياوچا که که. ده بې نه وه تان لی سوور بی براده رينه.

چوو و له بهر پتي تهرمه که راوه ستا. سي بهری که وته سهر مردووه که.

توره که لایلونيه پر له شقارته که له سهر سينگی تاشباش بوو و ناوی تينه چو بوو.

ههسه نیش له نینو خه لکه که هاته ده ری. هات و له تنیشت مردووه که وه راوه ستا. چاره کانی نو قمی فرمی سک بوون. جاریک داهاته وه و به جوانی سهیری ده موچاوی مردووه که ی کرد و دهستیکی به ده ستیدا که له تنیشتیه وه دریتژ ببوو، کیتشا. تاوه که ورده ورده به تینتر بوو و تهرمه که وشک بووه. تاشباش نو غللو له بهر تاوه که زور تنیا و بی که س بوو.

ژنه که ی سی جاری دیکهش پهیتا پهیتا زیریکان دییه وه. ویستی به ره و میترده که ی غار بدات و نه بیان هیتشت. ناخریه که ی له سهر سه کوکه دانیشت و به ده نگه بلاوین و به سوژ و ژاناوییه که یه وه دهستی کرد به لاواندنه وه و پیدا هه لگوتنی:

"نازیه که م، بو له بهر نهو تاوه نووستوی؟ ده ههسته وه چاره پیتم، بگه پتوه و وه ره وه... نازیه که م لهو گه رمای به یانییه دا نووستوه، نوور به سهر گۆره که ییدا ده بارئ و نوورانییه، ههسته نازیه که م، ده ههسته وه و سواری نه سپه سپیه که ت به وه." چند ژنی دیکهش هاتن و بوونه هاوده نگه ژنه شینگیتره که. یه کیک بیده نگ ده بوو نهوی دیکه تینی هه لده کرد و بهو جوژه بو یه کتریان ده ستانده وه.

هه لۆکه له سهر نالاداغوه هات، له بازنه یه کی به ریندا به سهر ده شته که دا سووراپه و و به ره و خوارووی رووباره که خوشی. سینه ره که ی که وته سهر قوولایی شاهه زولال و روونه که. دوا ی نه وه گه راپه وه و به ره و ژورووی رووباره که هات. باله گه وره کانی له بهر تاوه که ته واو کرده وه و له سهر حه شیمه ته که له نگه ری گرت و له بن میچی ناسمانه شین و ته ماوییه که دا به بیجووله مایه وه. تهرمی مردووه که ههر له وی له سهر عهرزه که ما بووه.

ناشقه که چه له به رواله تینکی ژیرانه وه گوتی:

- نهو مردووه غوسل و شو ردنی ناوی، چون له ناو هاتۆته ده ری.

دیسان ههر وا زانایانه ههر دوو دهستی له سهر سینگی دانا و له سهری رویشت:

- نهو مردووه کفنیشی ناوی، جلوه رگی خۆی له بهر دایه. نیمهش کفنمان نییه. نه من دوو عاکه ی له سهر ده که م و ههر نیستا و نه لیره ش نویتزه که ی له سهر ده که من. نه گه راستیتان ده وی، تاشباش نو غللو له گۆردا نامینیتته وه. ههر نه مشه و دیتته وه ده ری و ده چیتته چسای چل وه لیه که. نه م مردووه پتویستی به هیچ داموده ستوریک نییه.

ده سه جی خۆی بو پیشنوژیی راوه ستا و گوندیه کانیشت له پشت سه رییه وه ریزیان به ست و نویتژیان کرد.

- دهی گهغه كان مردوه كه هه لگرن، له سه شانتانی دانین دهی. وره مه می دیک، دهی. مه می دیک له جیتی خۆی نه بزوتبوو و به روخساریکی هه لپز کاوه له جیتی خۆی چه قیبوو. به چوار گهنج تهرمی مردوه كه میان هه لگرت و له سه شانیان دانا و هه ره وه داره مه تینکیان هه لگرتی، بردیانه تۆزیک نه ولاترهوه بۆ سه ته پۆلکینک كه قه دپاله که می بۆنی پنگه می لی دی. گوندی هه موو له گه ل تهرمه که هاتنه سه رگرده که. به سپایی و به ترسهوه و خهفتبار. نه وهنده می یه ک و دوو قه بره که می هه لکه نرا. گوندی له سه ر رتیه که می خۆیان یه کی باوه شتیک پنگه میان کۆ کرد بۆوه. پنگه گولتی شین و وردیان کردبوو. پنگه کانیاان له تهختی بنی قه بره که راخست و تاشباشیان له سه ر درپۆ کرد.

هه تا نه و کاته که س مه قی لیوه نه هاتبوو. سه فهر هه ر وا له دم رووباره که مابۆوه و نه جوو لآ بوو.

نه و رۆزه کریکار لۆکه میان نه رنیه وه. ژنه کان شیویان لی نا. ترخینه و ساواری به ته ماته و... ژنه کان له بیستانتیک بامیه و باینجان و ته ماته میان رنیبوو. مه می دیکیش دوو سوئسکه و سی کۆتره کیتی گرتبوو.

هه موو چیتشتیان برده که پره که می تاشباش. سه ر له نه نگزهری سفه ریان راخست. ژن و پیاو هه ر کام له سه ر سفه ری جیا جیا چوار مه شقی دانیشتن.

جاریک به ره له وهی دهست بۆ خواردن به رن و جاریکیش پیش کشانه وه یان، ناشقه که چه له پارایه وه که خوا له تاشباش خۆش بی و رۆحی شاد بکا. کاتی نوژی خه وتناشیش دوو عایه کی دیکه می کرد. هه موو گوندی گوتیان نامین.

به ژنه که می تاشباشیشیان گوت: "خوا سیبووریت بدا خوشکی. خو ناکری له گه ل مردووان بری. خوا لی خۆش بی، پیاوکی باش بو، زهری بۆ هیچ که س نه بوو."

یه ک یه که نه و قسانه میان کرد و هاتنه ده ری و به جییان هیشت.

سه فهر که ماندوو و شه که ت و بی تاقت له ریوره می سفه ره که گه رابۆوه، هه تا به یانی خه ری لی نه که وت. ترس و دله کوتیه کی سه ر له دلیدا هیلانه می کردبوو که نهیده زانی چیه.

به یانی هیشتا تاو هه لته هاتبوو که به دهنگی ناشقه که چه له وه خه به ر هاتن. هه ستان و له سه ر جیوبانه که میان دانیشتن. ناشقه که چه ل سازی لی دها و به دهنگه خۆشه که می تیی چریکاندبوو. دهیگوت:

- ناوی چه م و رووباران له رۆیشتنی ویتستان. وه که به شمشیریک له تت کردین له جیتی خۆیان چه قین. ناوه کان راوه ستان و به ستیان. کانیاوه کان وشک بوون، له و کاته دا بایه کان هه لیان نه کرد

و گەلاکان نەلەرینەوه. بەلندەکانیش نەفرین و بەلەکانیان نەجوولا. گۆز و گیا هەلیان نەدا. گۆلەکان نەپشکووتن. دەریا و گۆلەکان لە شەپۆل کەوتن. نوورەکان تیشکیان نەما و رووناکایش نەما. شەو لانیچوو، شەو نەهات. تاریکایش ویتستا. نەستیرەکان چەقیان بەست و نیتەر لە جریو کەوتن و نەلەرزینەوه و نەدرەوشانەوه. نەستیرەکان راوستان. دارستانەکان خشەیان نەهات، مێروولەکان لە جوولە کەوتن. دلێ بنیادەمەکانیش لەو ساتەدا لە ترپە کەوت. هەرچی لە بن ئاسمان لە سەر زەوی بوو، راوستان. هیچ شتیک جوولەئە نەکرد. خونچەکان نەپشکووتن، ناگرەکان گریان نەگرت و مژ و تەمیش بە دەشتەکاندا بلار نەبۆوه. لەو ساتەدا کە تاشباشی سەرۆهەمان مرد، لەو ساتەدا کە گیانی شیرینی دەرجوو، دنیا بەحورمەتی ئەو کپ و بێدەنگ راوستان، هیچ شتیک لە جیتی خۆی نەجوولا. سەریو هیچ شتیک نەدەهات.

شەو بوو و شەویکی نەگوستە چار. شەویک بوو شیر نەیدەبێ. چاو چاوی نەدەدی. لە دوورەوه مەل و بەلندەکان بە جریو و قاو و قیژ هاتن. بەلندەئە بچوک بچوک، هەر کامە هیتندەئە پەرگە پەنجەیک. بە ملوینان و ملوینان بەلندەئە نوور. بە جریو و قاو و قیژ هاتن و بەری ئاسمانییان گرت و شەویان پەر کرد. تۆز و گەردی زیوینی نوور هاتن و لەسەر گۆرەئە کە تاشباش لە گەردەئە نیشتنەوه. لە نەنگوستەچاوی شەوه کەدا تا بەیانی لە ئاسمانی درەوشانەوه، لافاوی نوور لە ئاسمانەوه تاکو بەیانی باری.

لە گەل تاوکەوتن، سازه کە لە باوەشی ناشقە کە کەچەلە بەرپۆوه سەر خۆلە گەرمە کە و کەوتە نیتەر چلە لۆکەکان.

ناشقە کەچەلە تا قاوەلتوونێ لە جیتی خۆی نەبزوت و هەر وا لە جیتی کەئە دانیشتبوو. لە جیتی خۆی وشک هەلاتبوو. هەر کەس بەو شتیو ترسناکەئە دیتبایە، لیتی دەتۆقی. ناخرییه کەئە دواي یەک دوو سەعات هەستا. سازه کەئە هەلگرت و بردییه نیتو کەپەرە کەوه. ئەوجار چوو و کەوتە گەل کرێکارەکان و هەر یە کەم لۆکەئە لە قۆزاخە دەرکیشا، شادی و خۆشیی لە دلێ گەرا.

ملوینان و ملوینان گەردی نوور بەرەو ئاسۆی زردەپەر رویشتن. شەو لە جوولە کەوت، نوور جوولەئە لی بێرا، رووناکایی و تاریکایی راوستان، گەردە تیشکییه کان بە زیقە زیق رویشتن. نارەقەئە سەر روخساری ناشقە کەچەلەش لە جوولە ویتستان. روخساری وەک زەغفەرەن زەرد هەلگەرا بوو.

هه‌ئۆ گه‌وره‌که سی جاران له ناسمانیدا
خولایه‌وه. خۆی خستبووه سه‌ر بانی چه‌پی
وقیله‌وقانج ده‌پۆشت.

٤٦

گه‌رماکه‌ی زۆر به‌تین بوو. بالنده‌کان له ناسمانه‌وه وه‌ک به‌رد به‌رده‌بوونه‌وه و ده‌مردن.
گه‌رماکه‌ پیاوی کوێر ده‌کرد. قاوه‌لتوون (نیوان به‌یانی و نیوه‌رۆ) بوو. کرێکار شه‌که‌ت و
ماندوو ورده‌ ورده‌ و به‌کاوه‌خۆ لۆکه‌یان ده‌پنیه‌وه. سه‌فه‌ر هات و به‌رانبه‌ریان راوه‌ستا.
تفه‌نگه‌که‌ی به‌ شانیه‌وه بوو. جلوه‌رگه‌ هه‌ر جوانه‌کانی له‌ به‌ر کردبوو. چه‌که‌ نه‌رمه‌کانی و
پانتۆله‌که‌ی نه‌سپ سواری و چاکه‌ته‌ ره‌شه‌که‌ی و کراسه‌ سپیه‌که‌ی و بۆنیباغه‌ سووره‌که‌ و
کلاوه‌ گه‌رگه‌پیه‌که‌ی. قه‌مچیه‌کی به‌ ده‌ستیه‌وه بوو و ده‌ستی قه‌مچیه‌که‌ی له‌ که‌له‌که‌ی
نابوو. به‌رانبه‌ر گوندیه‌کان راوه‌ستابوو و هه‌ولتی ده‌دا که‌یفخۆش و به‌ده‌ماخ بنوێتی.
ده‌موچاوی درێژ ببۆوه و زه‌رد هه‌لگه‌ر‌ابوو. گه‌ردنی چرچ و لۆچی تیکه‌وتبوو و شه‌وه‌ش
روخساری لی‌ تالتر کردبوو. چاوه‌کانی له‌ گلینه‌یدا هه‌لده‌خولان و ترسیان لی‌وه‌ ده‌پژا. لی‌وه‌کانی
سپی ببوون و ره‌نگیان په‌ریبوو و برۆکانیشی تۆزاوی بوون. وه‌ک په‌یکه‌ریک راوه‌ستابوو. سیبه‌ره
درێژه‌که‌ی به‌ره‌و رۆژئاوا راکشابوو. سات به‌ سات حاله‌تی روخساری ده‌گۆردرا. خه‌فه‌تبار،
مردوو، ساردوسپ، وه‌حشی، درنده، مندالانه، شه‌که‌ت، ترسنۆک، ئازا. بۆ شه‌وه‌ی شه‌و
حاله‌تانه‌ی بشاریتته‌وه، هه‌ولتی ده‌دا به‌رده‌وام بزه‌یه‌کی له‌ سه‌ر لی‌وی بی. لاقی راسته‌ی هینابووه
پیشه‌وه، ده‌تگوت شه‌ر ده‌فرۆشی.

ده‌سته‌کانی مەمی دیک له‌ کار که‌وتن. له‌ نه‌کاو وه‌ک برووسکه‌ ده‌په‌ری. نه‌وه‌نده‌ گورج و
خیرا ده‌په‌ری، که‌س نه‌یدی. له‌ چاوترووکا ئینکدا خۆی گه‌یاند هه‌سه‌فه‌ر. ده‌ستی راسته‌ی له‌ به‌ر
تیشکی تاوه‌که‌ سی‌ جار بریسکایه‌وه، داهاته‌وه و هه‌سته‌یه‌وه و ده‌هاته‌وه و هه‌سته‌یه‌وه.

سەفەر وەك گا بۆراندی:

- وەى باوكەرۆ سووتام.

لە سەر عەرزەكە تەخت كەوت. چەند جار ئەژنۆكانى تا بن زگى خړ بوونەوه، لەرزى و دواى لىنگەفرتەيەك لىنگى راكيشا.

گوندى لە جىي خۆيان نەبزوتن. ماوہيەك ھەر وا راوہستان. مەمى دىكىش بە سەر مردووه كەوہ بى جوولە راوہستابوو. كىردە خۆيناويەكەى ھەر بە دەستىيەوہ بوو. خۆينەكەى دەستى بەسەر سەفەردا تەكاند. كىردەكە لە دەستىيەوہ بەرپۆوہ تەنيشت و سەفەر و لە پەنا لاسكە لۆكە گۆل شىنەكە كەوتە سەر خۆلە نەرمەكە. رەنگى بە رووہ نەمابوو. پشتى لە گوندىيەكان كرد و وردە وردە بەرەو رەوہزەكانى ئاناوہرزا وەپى كەوت. لە لىژايەكەى قۆروخيچان ئاوديو بوو و لە نىو پىنچكە مۆرەكانى وشترالوودا لە چاوان ون بوو.

سەفەر ھەر وا خۆينى لەبەر دەپۆيشت. خۆينەكە لە بەر تاوہكە مەبى. سى مييشى وەك پۆلا كەسك، سى جارەن ھاتنە سەر خۆينە مەيوەكە و ھەلقرينەوہ.

تازە، دواى ديارنەمانى مەمى دىك بوو كە گوندى نوتقيان كرايوہ و وەقسە ھاتن:

- مەمى دىك سەفەرى بۆ كوشت؟

- مەمى دىك بۆ...

- بۆ؟...

مەمى دىك سەفەرى كوشت. خۆينى سەفەر لە سەر عەرزەكە گۆمىلكەى بەست. خۆينەكە لە بەر گەرماكە كولتى، رەش ھەلگەرا و مەبى. تەرمەكە دوو رۆژان لەوى لەو بەر تاوہ كەوت. مييشە سەووزەكان، با درەوشانەوہيەكى پۆلاين لە گەرماكەدا بە سەر تەرمەكەى سەفەرەوہ دەسوورائەوہ.

خه لکه که ی یالاک، جگه له کینگه کانی موله لیب به گ
لۆکه ی پینچ کینگه ی "کزیر عه لی ئاغا" شیان رنیه وه. له سهر
یه ک چوارده کینگه یان رنیه وه و مه زاکان له نووه م گول
وسنه م گولیشیاندا به ریکی باشیان دابوه. نووه م گول و
سینه م گولیشیان وه که یه که م گول به ری گرتبوه. له و نیوه دا،
دوو جاران باران دایکرد. مه می دیکان له زیندانی توند کرد.
ژنه چکۆله که ی سه فه ر، که که ی قیرسمایل، سی رۆژ پاش
مه رگی میژده که ی میژدی به نورمووش کرده وه. گوندیه کان
دوو جاران چوونه دادگا و شایه تییان بۆ مه می دیک دا. زوله یخا
سی جار چووه سه ردانی مه می دیک له به ندیخانه دا و پینچ
پاکه تی جگه ره و دهره یه کی پر له تری تازه شی بۆ برد.

٤٧

باران ده باری. بارانی پاییزانی چوکورواوا خۆشکردنه وه ی نه بوو. دیسان دهستی پی کردبوه
و ده ریای ئاو بوو که له ئاسمانه وه به سهر زه ویدا هه لده رژا.

کرێکاره کانی لۆکه و کرێکاری برینچ، ریگا قور و لیته کانی چوکورواویان پر کردبوو و وه ک
قه تاری میژروله به ره و کویتسانی ده رۆیشتنه وه. نه مسال گیرفانیان وا پر کردبوو له پاره،
خۆشیان پروایان نه ده کرد. سالتیکی خۆش بوو.

لاق زل و قه لشیو و شه قاربوه کان، به رووتی له سهر کۆلانه به رده چنکراره کانی شار، به
جلوبه رگی خووساوی به باران، له دووکانیکه وه ده چوونه دووکانیکی دیکه و شت و مه کیان
ده کپی. لاقی ژن و پیاو هه تا نه ژنویان قوراوی بوون.

ئه و ریزه بنیاده مانه ی ده تگوت قه تاره میژرون، نه خۆش و نۆیه تیدار و پشت چه ماوه له بهر
ژانی میتعه، له بهر ریژنه ی باراندا، به و جلوبه رگانه یانه وه که ههر تاویان ویده کهوت هه لمیان

لی هله‌ده‌ستا، ده‌رۆ‌یشتن بۆ نه‌وه‌ی ریگه‌کانی کویتستانی پڕ بکه‌ن و بگه‌نه‌وه تۆرووس. به‌لام دلخۆش و به‌که‌یف بوون. پاره‌یان په‌یدا کردبوو، نه‌مسال ترسی عادیله‌ نه‌فه‌نیان نه‌بوو. له‌ لای سه‌روو، له‌ کویتستانی زه‌ماوه‌ند ده‌ستی پێ ده‌کرد و نه‌وان له‌ زه‌ماوه‌ند و جیژنه‌کانیاندا، نه‌و شه‌که‌ هه‌رزانه‌یان له‌به‌ر ده‌کرد که‌ له‌ دوو‌گانه‌کانی شاری کرپیویان و نیتر ته‌پۆ و ناوی شله‌تینی وه‌ک خۆنیان له‌ بیر ده‌چۆوه. هه‌تا سالی داها‌توو.

"عه‌لی" یه‌ درێژ به‌بی نه‌وه‌ی ساتیک له‌ ناوایی مینیتته‌وه، به‌بی نه‌وه‌ی سه‌یری ده‌ورپشتی خۆی بکا، به‌ لاقه‌ قوراوییه‌کانی و هه‌ر به‌و جلویه‌رگه‌ ته‌رانه‌یه‌وه که‌ به‌ گیانییه‌وه نووسابوون، وه‌ک با به‌ره‌و ناوایی ده‌فری. به‌خۆی ده‌گوت:

- دایکه‌که‌م، مریمۆکه‌که‌م... هه‌ر جارێکی دیکه‌ به‌ سلامه‌تی بتبینمه‌وه... نیتر بۆ ساتیکیش لیت دورور ناکه‌ومه‌وه.

جا دایکی ده‌هینایه‌ پیتش چاری خۆی که‌ له‌ به‌ر ده‌رگای مالی و له‌ به‌ر تاره‌که‌ی پاییزی خه‌وتوو و بیتچوه‌ه پشیله‌یه‌کی له‌ باوه‌شی دایه‌: "دایه، دایه، هاتینه‌وه." مریمۆکه‌ ده‌ستی له‌ نه‌ستۆی ده‌کرد. دلخۆش...

"دایه، دایه، هاتینه‌وه."

مریمۆکه‌ دلێ خۆش ده‌بی، پیده‌که‌نی. به‌لام نیتر له‌بزی ده‌ له‌بزیان ناگه‌رێ.

دیسان دایکی دینایه‌وه پیتش چاری خۆی. ده‌رگای مالی ده‌کاته‌وه. وه‌ی له‌و بۆنه...

مریمۆکه‌ گرمۆله‌ بووه. بای کردوو، مریمۆکه‌ رزیوه. بۆگه‌نه‌که‌ی هه‌موو گونده‌که‌ی داگرتوو و میتشکی سه‌وز سه‌وز له‌ سه‌ری نیشتون... میرووله‌ی زه‌رد چاره‌کانیان کۆلیوه و لووت و لیوه‌کانیان خواردوو.

"عه‌لی" یه‌ درێژ هۆشی نامینێ و به‌بی ئیختیار لووتی خۆی ده‌گرێ.

مریمۆکه‌ که‌ نووستوو، له‌ جیتی بیتچوه‌ه پشیله‌، جووچکه‌ که‌ویکی له‌ باوه‌ش دایه‌ ده‌ندوک و لاقه‌کانی تازه‌ سوور داده‌گه‌رتین.

"عه‌لی" یه‌ درێژ به‌ هانکه‌ هانکه‌ غار ده‌دا...

زوله‌یخا دوا‌ی نه‌وه‌ی له‌ شاری شتی کری، چوو هه‌ردانی مه‌می دیک. ده‌سه‌رۆکه‌یه‌کی هه‌وریشمینی سییی پێ دا. ده‌ لیره‌یه‌کی سه‌وزیشی دایی. نه‌ویش ته‌ر بوو. مه‌می دیک دراوه‌که‌ی لی وه‌رنه‌گرت. خۆی کیشا و ده‌ستی زوله‌یخای گرت و له‌ سه‌ر دلێ خۆی که‌ به‌ په‌رژینه‌ ناسنه‌گانه‌وه‌ی نووساندبوو، دانا. دلێ توندتر لینی ده‌دا و ده‌ستی گه‌رم بوو. هیچ

قسهیان نه کرد. زوله یخا چاوی پر بوون له ناو و نهوجار سهیریکی مەمی دیکى کرد و به دلئیکى خوښهوه پیکهنی.

که زوله یخا گهراپهوه پروات، حەسەنە چکۆل هات. جلویهرگهکانی زوله یخا به لسه شووش و کهله گهته کهیهوه نووسابوو. خەيالی ژنیکى شووش و باریک و کهله گهت له زهینی مەمی دیکدا مایهوه.

حەسەن بزەى هاتی. سى قوتوی شقارتەى له تووره کهیه کی لایلۆنییهوه پیتچابوو و دایى مەمی دیک. مەمی دیک ئەو دیارییهى له هەمووان پى خوښتر بوو و به خوڻى گوت حەسەن وەك تاشباش ئوغلۆم سهیر دەکا.

حەسەن به له بزى بنیاده میکی گهورهوه گوتى:

- خودا وه خیرى بگيرى مەمی دیک.

مەمی دیک گوتى:

- هەر بۆى براله.

حەسەن گوتى:

- دیسان دیمهوه و شقارتەت بۆ دینمهوه. ناهیلّم لهو نیوهدا بى شقارتە بى.

مەمی دیک دلئى خوڻ بوو و گوتى:

- هەر بۆى براکم. بى وهى بى.

نهوجار دهتگوت نهینیه کی گهورهى لى دهپرسى. گوتى:

- پرسيارىکم ههیه حەسەن. دواى نهوهى من روښتم، تاشباشى مەزغان چىی کرد. چىی

بهسەر هات؟

هەتا ئیستا ئەو پرسیارهى له کەس نه کردبوو. حەسەن نهیزانى بلئى چى و به لالهپهتهیى

وهلامى دایهوه:

- باشه. باش. لهوى، له سەر گرده که نووستوه.

مەمی دیک ویستی دیسان هیندى له بارهى تاشباش ئوغلۆوهوه پرسیارى لى بکا، بهلام

پاشگەز بۆه.

دواى حەسەن مام خەلیل به شەلهشەل هات و گوتى:

- خودا به خیرى بگيرى ههتیوه شیتته. دهستت خوڻ بى.

مەمی دیک گوتى:

- خودا راوه ستاوت بکا مامه .

له پاشان مام خه لیل ناسمانی پیتشان مەمی دیک دا و گوتی:

- پروانه مەمی دیک، پروانه .

مەمی دیک سهیری کرد و به دلخۆشییهوه پتکهنی .

گوندی وهك نهو میروولانهی له هیلانه دینه دهری، به پانتۆلی دپهاتییهوه که ههتا نهژنۆ ههلیان کردبوو، بهو جلو بهرگانهوه که به گیانیانهوه نوسابوو و هالآویان لی ههلهستا، له بهر نهو بارانهی وهك گۆزهی سهروین له ناسمانهوه ههلهههژا، ریگه کانیاں پر کردبوو و بهرهو کویتستان دهچونهوه .

مام خه لیل گوتی:

- پروانه مەمی دیک، پروانه .

ديسان ناسمانه کهی پیتشان دایهوه .

مەمی دیک سهیری کرد و بزهی هاتی .

ههله گهوره که به باله تهپر و قورسه کانیهوه له بهر باران، برک گرمۆله ببو و دهتگوت بهمیچی ناسمانهوه نوساره، بهرهو کویتستانه دووره که دهفری . لهو سهری چوکوراواوه سی جار خولایهوه . نهوجار بهرهو ئالاداغ گهرايهوه و دوور کهوتهوه و رویشت .

کۆتایی

رۇمانى ئەودىيوى كويستان، يەككىگە لە بەرھەمە بە ترخەكانى بەشار كەمال. نووسەر لەو رۇماندا بە وردى پەردەى لەسەر ئايەنە دەروونى و نەئىيىمكىلى تاخى مرۇڭ ھەلئەوتەو. بە خوئىننەوئى ئەو رۇمانە جوان و زەرىف ئەو راستىيەمان بۇ دەردەكەوى كە وەجەى ئادەمىزاد چۇن دەست دەككت بە دروستگردنى بېرۇزايەتتەيەكان و جۇناوچۇن بېرۇزايەتى بە شتەكان و كەسەكان دەبەخىئەت و دوترىش ھەر كەسە و لەبەر خۇپەوہ چىرۇكىكى خەپالىي لەبارەيلنەوہ ھەلئەبەستتەت و بەرجۇ و موعجىزەيەمكىن بۇ ساز دەككت. ئەو رۇمانە جيا لە زۇربەى رۇمانەكانى ديكەى بەشار كەمال ، رۇمانىكى ئەو او فەلسەفەيە و ناوړى لە مەسەلەى "بەرسن" داوتەوہ. پاشار كەمال لە ئاويئەى ژيلى خەلكە ساويلكەمەى گوندى "پالاک" دا دەجىئەوہ بىنچ و بناوانى مېزوى .
ژيلى ئادەمىزاد و خەون و خەپال و ئارەزووئەكانىئەوہ...

دەزگای توپزینەوہو بلاوکردنەوہى موکریانى

MUKIRYANI ESTABLISHMENT

FOR RESEARCH & PUBLICATION

www.mukiryani.com

وہزارەتى روشنیسیرى و لاوان

بەرئوئەرايەتى گنسى

رورامە نووئى و حیات و بلاوکردنەوہ

بەرئوئەرايەتى بلاوکردنەوہى ھەولین

چاپخانەى وەزارەتى روشنیسیرى